

Nr 100.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet m. m.; given Stockholms slott den 20 februari 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogade förslag till

- 1) uppbördsförordning;
- 2) förordning angående ändrad lydelse av 6 och 7 §§ förordningen den 6 juni 1952 (nr 411) med bestämmelser om begränsning i vissa fall av preliminär skatt;
- 3) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
- 4) förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;
- 5) förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt;
- 6) förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 6 juni 1952 (nr 410) med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall;
- 7) lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 oktober 1951 (nr 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan;
- 8) förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 28 juni 1946 (nr 324) om skogsvårdsavgift;
- 9) förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379);
- 10) lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet;
- 11) lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad;
- 12) lag angående ändring i lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm;
- 13) lag angående ändrad lydelse av 60 § lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse;
- 14) lag angående ändrad lydelse av 64 § lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm;
- 15) lag angående ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting;
- 16) förordning angående ändring i förordningen den 31 december 1945 (nr 903) om utdebitering av tingshusmedel;

17) förordning om ändrad lydelse av 7 § förordningen den 1 juni 1951 (nr 568) angående provisorisk skatteersättning i anledning av ortsavdragsreformen;

18) förordning om ändrad lydelse av 4 och 5 §§ förordningen den 17 december 1948 (nr 766) angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastik indelning, m. m.;

19) förordning om ändrad lydelse av 3 och 4 §§ förordningen den 30 april 1943 (nr 218) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning;

20) lag om ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering;

21) förordning om ändrad lydelse av § 3 mom. 2 och § 6 förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riks-försäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete; samt

22) förordning om särskild sjömansskatt;

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen denna dag hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås att skatteavdrag för preliminär A-skatt skall göras å inkomst av korttidsanställning (huvudsaklig arbetsanställning under kortare tid än en vecka). Fysisk person skall dock verkställa sådant avdrag endast om det utbetalade lönebeloppet utgör utgift i rörelse. Centrala uppbördsnämnden skall äga medgiva befrielse från avdragsskyldighet vid korttidsanställning, där så av särskilda skäl finnes påkallat. Vid lägre dagsinkomst än 10 kronor skall avdrag ej göras. Avdragets storlek skall beräknas enligt en i de vanliga skattetabellerna intagen avdelning för skatt å dagsinkomst. Samtliga tabeller skall utvisa samma avdrag vid korttidsanställning; avdragen skall grundas på en genomsnittlig kommunal utdebitering och någon differentiering med hänsyn till ortsgrupp eller civilstånd skall i dessa fall ej göras. Om debetsedel å preliminär skatt eller därvid fogat skattekort ej företetts för arbetsgivaren, skall avdrag göras med 25 procent av lönebeloppet.

Ett av uppbördssakkunniga framlagt förslag om skatteavdrag å bisysslor föreslås för närvarande ej skola genomföras.

Skyldigheten att verkställa skatteavdrag för preliminär B-skatt föreslås upphävd. Skatteavdrag för kvarstående skatt skall endast verkställas i fråga

om skattskyldiga som erlägger preliminär A-skatt. Preliminär B-skatt förutsättes skola framdeles användas i väsentligt mindre omfattning än för närvarande, såvitt gäller skattskyldiga med inkomst av tjänst. Den preliminära C-skatten anses böra avskaffas. I fråga om arbetstagare med biinkomster eller beskattningsbar förmögenhet skall lokal skattemyndighet äga föreskriva att preliminär A-skatt skall utgå med högre belopp än i skattetabell anges (preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag).

Bland annat för att underlätta debiteringsarbetet föreslås vissa ändringar beträffande beräkningen av folkpensionsavgifter för äkta makar samt beträffande förutsättningarna för skyldighet att erlägga pensionsavgift.

Även i övrigt föreslås ändringar i syfte att förenkla debiteringsarbetet. Preliminär B-skatt skall sålunda som regel debiteras med samma belopp som den slutliga skatt, vilken senast påförts den skattskyldige. Vidare förordas bland annat att all debitering sker utan öretal.

Möjligheterna att erhålla anstånd med inbetalning av skatt anses böra utvidgas. Skattskyldig bör sålunda under vissa förutsättningar kunna erhålla anstånd, om han anfört besvär över påförd taxering. Vidare bör anstånd kunna medgivnas vid feldebitering, m. m.

Beträffande uppbörd och redovisning av skatt föreslås bl. a. att »respitavgiften» skall maximeras till 100 kronor och att förskottsinbetalning av skatt med skatteanvisning skall kunna ske även å annan tid än under uppbördstermin. Vidare skall, efter tillstånd av vederbörande länsstyrelse, arbetsgivare med minst 100 arbetstagare få tillämpa en summarisk redovisningsmetod beträffande preliminär skatt.

Till det s. k. centrala skattekontot inbetalt belopp, som på grund av bristande identifieringsuppgifter ej kunnat tillgodoföras skattskyldig, överföres enligt gällande bestämmelser till skattereklamationskontot vid länsstyrelsen i Stockholms län. I propositionen föreslås att sådant belopp, som där innestår ännu sju år efter utgången av det uppbördsår, under vilket inbetalningen gjordes, skall tillfalla statsverket.

I propositionen förutskickas att bestämmelser i administrativ ordning troligen kommer att utfärdas rörande ändrade bestämmelser om återbetalning av överskjutande preliminär skatt. Vid debetsedeln skall sålunda i normalfallen fogas ett särskilt återbetalningskort, som möjliggör för den skattskyldige att å postanstalt omedelbart lyfta det honom tillkommande skattebeloppet. Slutlig ställning till detta förslag kan emellertid icke tagas förrän vissa frågor av mer komplicerad teknisk natur ytterligare övervägts. Befinnes dessa svårigheter kunna övervinnas, skulle den nya återbetalningsmetoden tillämpas om möjligt redan under år 1954.

Förslag framlägges till en effektivare kontroll av att arbetsgivare verkställer skatteavdrag och redovisar innehållen skatt. För sådant ändamål skall ett särskilt arbetsgivarregister uppläggas, vari redovisad skatt fortlöpande antecknas. Systemet möjliggör för myndigheterna att efter kort tid konstatera, huruvida arbetsgivaren brustit i sina åligganden.

Av postverket eller penninginrättning utfärdade kvitton å arbetstagares

skatt skall behållas av arbetsgivaren. I stället skall arbetsgivaren vid återställande av arbetstagares debetsedel förse denna med intyg om den innehållna skatten, m. m. eller, om debetsedel icke överlämnats, senast vid anställningens slut lämna arbetstagaren särskilt kvitto å innehållet skattebelopp.

Vidare förordas bland annat att länsstyrelse skall, då särskilda skäl därtill föranleder, äga befria skattskyldig eller arbetsgivare från att erlagga respit- och restavgift.

En skärpning föreslås av straffbestämmelserna för arbetsgivare, som verkställt skatteavdrag men underlåtit att inom föreskriven tid inbetala det innehållna beloppet. Dessa bestämmelser anses sålunda böra utvidgas att omfatta även fängelse i högst sex månader.

I propositionen har även upptagits frågan om beskattningen m. m. av sjömän. Med hänsyn till de erinringar, som vid remissbehandlingen riktats mot sjömansskatteutredningens förslag till lag om sjömansskatt m. m., anses något förslag icke nu kunna framläggas om en definitiv sjömansskatt. I stället förordas att frågan om beskattning och uppbörd av skatt för sjöman skall tills vidare lösas genom partiella reformer inom ramen för nuvarande beskattnings- och uppbördssystem. I sådant hänseende föreslås bland annat att skatteavdrag för kvarstående skatt, som arbetstagare på svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton har att erlagga, skall verkställas endast om arbetstagaren begär att så skall ske samt att avdrag för preliminär skatt på sådant fartyg skall göras med 20 procent av inkomsten, därest debetsedel å preliminär skatt eller skattekort icke överlämnats. Vidare skall åtgärder vidtagas för att deklarationsblanketter skall finnas tillgängliga för sjömännen under deklarationstiden å svenska fartyg samt å svenska konsulat och sjömanshus i utlandet. Deklarationerna skall kunna avlämnas å fartygen och genom rederiernas försorg befordras till hemlandet. Vidare förordas att på fartyg av förut angivna storlek en särskild statlig inkomstskatt skall av sjöman, som eljest icke är skattskyldig här i riket, erläggas genom skatteavdrag med 15 procent av den kontanta lönen, såvida icke sjömannen visar att han är skyldig att betala skatt för inkomsten till annat land.

Slutligen föreslås ändrade regler rörande utbetalning till kommunerna av dem tillkommande skattemedel av innebörd att utbetalningarna skall ske vid sex tillfällen under året i stället för som nu vid fyra. Dessa tillfällen förläggas i anslutning till uppbördsterminerna.

De föreslagna bestämmelserna är avsedda att i huvudsak träda i kraft den 1 januari 1954.

F ö r s l a g

till

uppbördsförordning.

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Med skatt förstås i denna förordning, där icke annat angives, statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningskatt, ersättningsskatt, allmän kommunalskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, skogsvårdsavgifter, pensionsavgifter enligt lagen om folkpensionering, olycksfallsförsäkringsavgifter som avses i § 1 förordningen den 31 mars 1922 angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riks-försäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, ävensom annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor.

Kungl. Maj:t må, om särskilda omständigheter därtill föranleda, föreskriva att i samband med uppbörden av skatt må uppbäras jämväl annan avgift än sådan som i första stycket sägs. Har dylik föreskrift meddelats skall, där icke annat angivits, vad i denna förordning stadgas angående skatt äga motsvarande tillämpning beträffande avgift som med föreskriften avses.

2 §.

1 mom. Där beteckningar, som användas i kommunalskattelagen, förordningen om statlig inkomstskatt, förordningen om statlig förmögenhetsskatt eller taxeringsförordningen, begagnas i denna förordning, hava de, såvida ej annat angives eller av sammanhanget framgår, samma innebörd som i nämnda författningar.

2 mom. I denna förordning förstås med

slutlig skatt: utskylder och pensionsavgifter, vilka debiteras på grund av sådant beslut rörande taxering till statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningskatt, ersättningsskatt eller kommunal inkomstskatt, som kommit den lokala skattemyndigheten tillhanda senast den 20 november under taxeringsåret, ävensom i 1 § omförmälda olycksfallsförsäkringsavgifter;

preliminär skatt: i 3 § omförmäld skatt, som erlägges i avräkning å slutlig skatt;

kvarstående skatt: skatt, som återstår att erlägga, sedan preliminär skatt avräknats från slutlig skatt;

tillkommande skatt: dels utskylder och pensionsavgifter, vilka debiteras på grund av sådant beslut rörande taxering till statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningskatt, ersättningsskatt eller kommunal inkomstskatt, som kommit den lokala skattemyndigheten tillhanda efter den 20 november under taxeringsåret, dels fastighetsskatt och skogsvårdsavgifter, som debiteras på grund av sådant beslut rörande taxering, vilket fattats

av prövningsnämnd eller av kammarrätten eller Kungl. Maj:t, dels skatt som påföres på grund av eftertaxering, dels ock skatt som utöver tidigare påförd skatt skall erläggas på grund av beslut rörande ändrad debitering;

inkomstår: det kalenderår, som närmast föregått taxeringsåret;

uppbördsår: tiden från och med mars månad ett år till och med februari månad nästföljande år;

landet: jämnväl stad utan magistrat samt sådan stad med magistrat, som enligt förordnande av Kungl. Maj:t tillhör fögderi;

stad: stad med magistrat, som icke tillhör fögderi; samt

lokal skattemyndighet: på landet häradsskrivare och i stad kronokamrerare.

3 §.

1 mom. I den omfattning nedan angives skall skattskyldig i kommun, där han kan antagas bliva påförd slutlig skatt enligt den årliga taxeringen året näst efter inkomståret, utgöra preliminär skatt med belopp, vilket så nära som möjligt kan antagas motsvara i den slutliga skatten ingående statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, pensionsavgift, kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel.

2 mom. Preliminär skatt utgår såsom preliminär A-skatt eller preliminär B-skatt.

1. *Preliminär A-skatt* skall med de undantag, som framgår av vad nedan i detta moment och i 10 § sägs, i den skattskyldiges hemortskommun för inkomståret utgöras för sådan inkomst av tjänst, vilken helt eller delvis utgår i penningar och vilken hänför sig till den skattskyldiges huvudsakliga arbetsanställning eller eljest utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst. För inkomst av sådan huvudsaklig arbetsanställning hos fysisk person eller dödsbo, som är avsedd att vara kortare tid än en vecka, skall dock preliminär A-skatt erläggas endast om vad som utbetalats utgör utgift i en av arbetsgivaren bedriven rörelse.

Med tjänst likställes i denna förordning rätt till pension, livränta, som utgår på grund av sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkring eller annorledes än på grund av försäkring, ersättning, som i annan form än livränta utgår på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, tagen i samband med tjänst, samt undantagsförmåner ävensom sådant periodiskt understöd eller sådan därmed jämförlig periodisk intäkt, varför givaren enligt 22, 25 eller 29 § kommunalskattelagen är berättigad till avdrag.

Preliminär A-skatt skall utgå med belopp som angives i skattetabell, varom i 4 § förmåles, eller med den procent av inkomsten, varom i 7 § och 40 § andra stycket sägs. I särskilda fall må lokal skattemyndighet föreskriva annan beräkningsgrund, exempelvis att skatten skall beräknas å viss del av inkomsten eller å inkomsten minskad med visst belopp eller att skatten skall utgå med särskilt angiven procent av inkomsten.

Beträffande den som jämte ovan avsedd inkomst av tjänst åtnjuter annan inkomst eller är skattskyldig för förmögenhet må lokal skattemyndighet, då särskilda skäl därtill föranleda, föreskriva att preliminär A-skatt skall erläggas jämnväl för sistnämnda inkomst eller för förmögenheten. Därvid skall den skattskyldiges preliminära skatt beräknas antingen till viss procent av den huvudsakliga inkomsten av tjänst eller enligt skattetabell å nämnda inkomst ökad med visst belopp eller ock utgå med visst belopp utöver vad i skattetabellen angives för den huvudsakliga inkomsten av tjänst.

Är i fall varom i föregående stycke sägs inkomsten vid sidan av den huvudsakliga inkomsten av tjänst betydande i förhållande till denna eller föreliggande eljest särskilda omständigheter, må lokal skattemyndighet föreskriva, att preliminär B-skatt skall erläggas i stället för preliminär A-skatt.

2. *Preliminär B-skatt* skall i hemortskommunen för inkomståret utgöras av skattskyldig, som icke har att erlagga preliminär A-skatt, samt utgå för inkomster från den skattskyldiges samtliga förvärvskällor ävensom för förmögenhet. I annan kommun än hemortskommunen skall preliminär B-skatt erläggas för inkomst av fastighet, rörelse eller icke yrkesmässig avyttring av fastighet. Preliminär B-skatt skall utgå enligt särskild debitering.

3 *mom.* Kungl. Maj:t må förordna, att preliminär A-skatt skall utgå jämväl för annan inkomst än sådan som i 2 mom. under 1 första och andra styckena sägs.

(Se vidare anvisningarna.)

Preliminär A-skatt.

4 §.

1 *mom.* Har lokal skattemyndighet ej annorledes förordnat, skall, då inkomst av tjänst hänför sig till arbetsanställning som är avsedd att vara kortare tid än en vecka eller då inkomsten eljest avser bestämd tidsperiod och uppbäres vid regelbundet återkommande tillfällen, preliminär A-skatt utgå med belopp som angivas i skattetabeller. Riksskattenämnden fastställer för varje inkomstår sådana tabeller.

Skattetabellerna skola för olika inkomstbelopp, beräknade för vecka eller den längre tid som riksskattenämnden bestämmer, angiva därå belöpande preliminär skatt. Tabellerna skola grundas på följande förutsättningar, nämligen

att inkomsten samt ortsavdraget äro oförändrade under inkomståret,

att den skattskyldige icke kommer att taxeras för annan inkomst än som i tabellen angives, ej heller för förmögenhet, samt

att vid taxering för inkomsten icke andra avdrag medgivas den skattskyldige än dels ortsavdrag, dels ock, såvitt angår taxeringen till statlig inkomstskatt, för kommunala utskylder med belopp, motsvarande för skattekrona och skatteöre det belopp, som enligt 3 mom. legat till grund vid uträknandet av de i vederbörlig tabell angivna utskylderna.

Tabellerna skola icke upptaga preliminär skatt för belopp, som motsvarar en till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst, understigande ettusentvåhundra kronor, eller till sådan skatt beskattningsbar inkomst understigande tjuvu kronor. Inkomstbelopp och skattebelopp skola angivas i helt antal kronor.

2 *mom.* I skattetabellerna skola i särskilda kolumner upptagas skattebelopp för följande grupper av skattskyldiga, nämligen

1) gift, med maken sammanlevande manlig inkomsttagare, där maken har en sammanräknad nettoinkomst å minst tvåtusen kronor;

2) annan gift, med maken sammanlevande manlig inkomsttagare än under 1) sägs;

3) ogift inkomsttagare, som har hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållet barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger (ogift inkomsttagare med barn);

4) annan ogift inkomsttagare än under 3) sägs (ogift inkomsttagare utan barn).

Gift, med maken sammanlevande kvinna, vars make har inkomst, skall hänföras till under 3) upptagen grupp av skattskyldiga, därest hon har hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger, samt eljest till under 4) upptagen grupp av skattskyldiga.

Gift, med maken sammanlevande kvinna, som har egen inkomst men vil-

kens make icke uppbär inkomst, skall likställas med gift manlig inkomsttagare som under 2) avses.

Ogift skattskyldig, som har husföreståndarinna hos sig anställd, skall, om han har hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger, likställas med gift manlig inkomsttagare som under 2) avses.

Under 3) omnämnd inkomsttagare, som icke har vårdnaden om barnet men som sammanlever med den, under vars vårdnad barnet står, skall hänföras till under 4) angiven grupp av skattskyldiga.

Med ogift skattskyldig skall likställas skattskyldig, som är änkling, änka, fränskid eller hemskild.

3 mom. För envar för ortsavdragens beräkning vid inkomsttaxeringen använd ortsgrupp skola upprättas särskilda tabeller, angivande den preliminära skatten under förutsättning att statlig inkomstskatt beräknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret, samt att det sammanlagda beloppet av kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel beräknas för skattekrone och skatteöre till vissa i hela kronotal bestämda belopp, vilka av riksskattenämnden fastställas för varje inkomstår.

4 mom. I skattetabellerna skall därjämte intagas en särskild kolumn, vari anges det belopp varmed preliminär A-skatt skall beräknas å inkomst för dag av sådan anställning som är avsedd vara kortare tid än en vecka. För samtliga skattetabeller skola enahanda belopp angivas i den särskilda kolumnen att tillämpas oberoende av arbetstagarens civilstånd och annan i 2 mom. angiven omständighet. Skattebeloppen skola beräknas på grundval av beräknelig genomsnittlig sysselsättning under året och av den utdebitering till kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel samt med tillämpning av det ortsavdrag, som riksskattenämnden för varje år bestämmer. Den särskilda skattecolumnen skall avse en lägsta dagsinkomst av tio kronor. I övrigt skall vad ovan i denna paragraf sägs i tillämpliga delar gälla vid skattebeloppens beräkning.

5 §.

Vid beräkning av preliminär A-skatt enligt skattetabell skall för envar skattskyldig tillämpas den tabell, som *dels* avser den ortsgrupp till vilken den kommun eller kommundel hör där den skattskyldige mantalsskrives för inkomståret och *dels* avser en sammanlagd utdebitering till kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel, vilken för skattekrone och skatteöre är lika med det belopp, som för nämnda kommun eller kommundel bestämts till utdebitering för inkomståret. Ingår i sistnämnda utdebitering öretal, uppgående till högst femtio, användes den tabell, som avser närmast lägre utdebitering. Därest i utdebiteringen ingår öretal, överstigande femtio, tillämpas den tabell som avser närmast högre utdebitering. Att å inkomst av arbetsanställning, som är avsedd att vara kortare tid än en vecka, preliminär A-skatt dock kan beräknas enligt vilken som helst för inkomståret upprättad skattetabell, framgår av bestämmelserna i 4 § 4 mom.

Förhållandena den 1 november året näst före inkomståret äro, där icke i nästföljande stycke annorledes stadgas, avgörande för till vilken i 4 § 2 mom. omnämld grupp av skattskyldiga vederbörande skall hänföras. Härvid skall iakttagas, att i nämnda författningsrum med barn icke avses barn, som före nyssnämnda tidpunkt fyllt femton år.

Skall under inkomståret preliminär A-skatt enligt tabell börja utgå för skattskyldig, för vilken skatt icke tidigare sålunda beräknats, skall i fråga om skattskyldigs civilstånd det förhållande, som kan antagas komma att ligga till grund för taxering under året näst efter inkomståret, samt, vad an-

går frågan om den skattskyldige har hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållet barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger, förhållandet vid den tidpunkt, då debetsedel jämlikt 35 § sista stycket översändes till skattskyldig, vara avgörande för till vilken i 4 § 2 mom. avsedd grupp av skattskyldiga vederbörande skall hänföras. Härvid skall iakttagas, att i sistnämnda författningsrum med barn icke avses barn, som före den 1 november året näst före inkomståret fyllt femton år eller som fötts efter den 1 november under inkomståret.

6 §.

Preliminär A-skatt enligt skattetabell utgår vid varje tillfälle, då inkomst uppbäres, med det belopp som i vederbörlig tabell i tillämplig kolumn angives för det inkomstbelopp och den tidsperiod, varom fråga är.

Beträffande inkomst av anställning varom i 4 § 4 mom. förmåles skall, därest vid ett tillfälle inkomst uppbäres som intjänats under flera dagar, den preliminära A-skatten beräknas på grundval av inkomsten under varje ifrågakommande dag och med tillämpning av skattetabellens kolumn för dagsinkomst.

Är anställningen annan än sådan, varom i 4 § 4 mom. sägs, skall gälla att, därest inkomsten avser annan tidsperiod än som är i skattetabellen upptagen, först uträknas huru mycket av inkomsten som belöper på en i tabellen upptagen tidsperiod av minst en veckas längd. Skatten beräknas därefter med utgångspunkt från det skattebelopp, som skulle utgå för sådan del av inkomsten, och efter förhållandet mellan, å ena sidan, längden av den tidsperiod den uppburna inkomsten avser och, å andra sidan, den i tabellen angivna tidsperiodens längd. Ingår härvid i skattebelopp öretal, skall beloppet avrundas till närmast lägre hela krontal. Uppbäres vid anställning varom nu är fråga inkomst för kortare tidsperiod än en vecka, skall preliminär skatt icke utgå mer än en gång i veckan. Därvid skola de under samma vecka uppburna inkomstbeloppen sammanräknas och anses på en gång utbetalda.

7 §.

Då inkomst av tjänst icke avser bestämd tidsperiod eller icke uppbäres vid regelbundet återkommande tillfällen skall preliminär A-skatt, därest annat icke föreskrivits, utgå med tjugufem procent av inkomsten och i förekommande fall avrundas till närmast lägre hela krontal.

Här avsedd skatt skall icke utgå å lägre belopp än tio kronor.

I första stycket omnämnd procentsats skall angivas i skattetabellerna.

8 §.

Ätnjuter skattskyldig jämte kontant inkomst naturaförmån i form av kost och bostad eller endera av dessa förmåner, skall preliminär A-skatt beräknas efter de nämnda inkomstförmånernas sammanlagda värde.

Riksskattenämnden fastställer de värden, som i första stycket angivna naturaförmåner skola anses äga inom olika delar av riket vid tillämpning av denna förordning. Nämnda värden skola angivas i skattetabellerna.

9 §.

Äger skattskyldig på grund av arbetsavtal uppbära, förutom kontant inkomst av arbetsgivaren, ersättning direkt av allmänheten, såsom drickspenningar eller dylikt, och är ersättningens belopp för arbetsgivaren känt eller är ersättningen av natur att kunna av honom till beloppet uppskattas, skall vid beräkning av preliminär A-skatt i inkomsten inräknas jämväl ifråga-
varande ersättning.

10 §.

Preliminär A-skatt skall icke beräknas å ersättning, som vid kommunal tjänst anvisas för vissa med tjänsten förenade kostnader, ej heller å ersättning, som vid enskild tjänst anvisas för sådana kostnader, därest icke ersättningen väsentligen överstiger vad som skäligen kan anses vara erforderligt för kostnadernas bestridande.

Preliminär A-skatt skall icke utgå för:

- a) folkpension enligt lagen om folkpensionering;
- b) bidrag enligt lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn;
- c) bidrag enligt lagen om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn;
- d) familjebidrag enligt familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 eller enligt förordningen den 29 juni 1946 om familjebidrag åt värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada;
- e) kontantunderstöd, som utgives av arbetslöshetsnämnd med bidrag av statsmedel;
- f) tillskott och bidrag enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m.; eller
- g) sådan pension, livränta eller annan skattepliktig ersättning från försäkringsanstalt, som uppgår till högst 1 500 kronor för år.

Preliminär A-skatt skall vidare icke utgå å ersättning, som utbetalas till person, vilken är i konkurs.

11 §.

Preliminär A-skatt skall beräknas å det belopp, som återstår sedan från inkomsten avräknats dels avgifter, som den skattskyldige erlägger för sådan pensionsförsäkring eller sjuk- eller olycksfallsförsäkring som tagits i samband med tjänst, dels ock avgifter, som den skattskyldige i samband med tjänsten erlägger för egen eller efterlevandes pensionering annorledes än genom försäkring.

Till andra vid taxering medgivna avdrag för kostnader för fullgörande av tjänst än ovan sagts må hänsyn tagas vid beräkning av preliminär A-skatt allenast där den i 72 § omförmälda centrala uppbördsnämnden förklarat att så må ske.

12 §.

I fråga om svensk medborgare, som tillhör svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst är bosatt utomlands, skall preliminär A-skatt avse allenast å inkomsten av tjänsten belöpande statlig inkomstskatt jämte pensionsavgift samt beräknas enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

Preliminär B-skatt.

13 §.

Preliminär B-skatt skall, där nedan icke annorledes stadgas eller särskilda omständigheter ej till annat föranleda, utgå med belopp motsvarande den slutliga skatt, som påförts den skattskyldige året näst före inkomståret, till den del sistnämnda skatt avser annat än utskiftningsskatt, ersättningsskatt eller sådan i denna förordning icke omnämnd skatt eller avgift, vilken påförts jämlikt bestämmelse i annan författning.

Har skattskyldig enligt den årliga taxeringen året näst före inkomståret icke påförts slutlig skatt i den kommun där den preliminära B-skatten skall debiteras, men kan han antagas komma att under inkomståret uppbära inkomst, för vilken skattskyldighet där föreligger, skall preliminär B-skatt beräknas med ledning av särskild taxering till sådan skatt (*preliminär taxering*). Äger nu nämnd skattskyldig förmögenhet, för vilken skattskyldighet till statlig förmögenhetsskatt föreligger, skall preliminär B-skatt även för förmögenheten beräknas med ledning av sådan taxering.

Preliminär B-skatt skall jämväl beräknas med ledning av preliminär taxering, därest det med sannolikhet är att antaga, att vid årlig taxering året näst efter inkomståret till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst kommer att avvika från motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året näst före inkomståret med minst en femtedel av sistnämnda inkomst, dock minst sexhundra kronor. Preliminär B-skatt må beräknas på grundval av preliminär taxering även i annat fall än nyss är sagt, därest särskilda omständigheter därtill föranleda. Sådana omständigheter kunna föreligga exempelvis då fråga är om nedsatt skatteförmåga eller om mer betydande skillnad mellan eljest utgående preliminär skatt och påräknelig slutlig skatt.

14 §.

Om så finnes påkallat med hänsyn till det konjunkturläge, som kan antagas komma att råda under inkomståret, äger Kungl. Maj:t förordna att preliminär B-skatt, som beräknas på sätt i 13 § första stycket sägs, skall för riket i dess helhet eller viss del därav eller för vissa kategorier skattskyldiga beräknas till viss del av där omnämnd slutlig skatt.

15 §.

Vid preliminär taxering skola beskattningsbar inkomst och beskattningsbar förmögenhet beräknas i enlighet med bestämmelserna i förordningen om statlig inkomstskatt, kommunalskattelagen samt förordningen om statlig förmögenhetsskatt. Dock skall iakttagas, att vid bestämmande av beskattningsbar inkomst ortsavdrag beräknas med hänsyn *dels* till den ortsgrupp, vartill den kommun eller kommundel hör där den skattskyldige mantalsskrives för inkomståret, *dels ock*, där icke i andra stycket annorlunda stadgas, till den skattskyldiges civilstånd den 1 november året näst före inkomståret samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållet barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger, till förhållandena vid nyssnämnda tidpunkt. Härvid skall iakttagas att med barn icke avses barn, som före nyssnämnda tidpunkt fyllt femton år.

Vid preliminär taxering, som sker under inkomståret, skall hänsyn tagas i fråga om skattskyldigs civilstånd till det förhållande, som kan antagas komma att ligga till grund för taxering under året näst efter inkomståret, samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållet barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger, till förhållandena vid den tidpunkt, då taxeringen verkställs. Härvid skall iakttagas, att med barn icke avses barn, som före den 1 november året näst före inkomståret fyllt femton år eller som fötts efter den 1 november under inkomståret.

16 §.

Preliminär taxering åsättes med ledning av deklaration (*preliminär självdeklaration*). Sådan taxering må dock åsättas även med stöd av annan uppgift eller upplysning.

17 §.

1 mom. Skattskyldig, som har att erlægga preliminär B-skatt för inkomst, är pliktig att utan anmaning avgiva preliminär självdeklaration:

1) därest han under året näst före inkomståret icke taxerats för inkomst i den kommun inom vilken sådan skatt skall erläggas;

2) därest i vederbörande kommun hans vid årlig taxering året näst efter inkomståret till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerade inkomst, såvitt senast den 1 december året näst före inkomståret kan bedömas, kommer att överstiga motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året näst före inkomståret i kommunen med minst en femtedel av sistnämnda inkomst, dock minst sexhundra kronor; samt

3) därest skattskyldig året näst före inkomståret haft att erlægga preliminär A-skatt.

2 mom. Skattskyldig må i andra fall än i 1 mom. sägs avgiva preliminär självdeklaration, därest han så finner erforderligt.

18 §.

Preliminär självdeklaration skall avfattas å blankett enligt av riksskatte-nämnden fastställt formulär.

Preliminär självdeklaration enligt 17 § 1 mom. skall avlämnas senast den 1 december under året näst före inkomståret eller, om den skattskyldige då icke ägde kännedom om att han kommer att uppbära inkomst, för vilken skattskyldighet föreligger, senast fjorton dagar efter det han vunnit sådan kännedom.

Preliminär självdeklaration enligt 17 § 2 mom. skall avlämnas senast den 1 december året näst före inkomståret.

Preliminär självdeklaration skall avlämnas till den lokala skattemyndighet, som har att debitera skatt enligt vad i 22 § sägs.

19 §.

Efter anmaning av lokal skattemyndighet är arbetsgivare, försäkringsbolag eller understödsförening skyldig att, arbetsgivaren beträffande namngiven, hos honom anställd person och bolaget eller föreningen beträffande namngiven person, till vilken utgives pension, livränta eller annan skattepliktig ersättning, lämna uppgift å löneförmån, pension, livränta eller annan ersättning, som enligt vad antagas kan komma att utbetalas under inkomståret.

20 §.

Finnes anledning antaga, att skattskyldig enligt 17 § 1 mom. varit skyldig att utan anmaning avgiva preliminär självdeklaration, men har han icke avlämnat sådan deklaration inom föreskriven tid eller finnes avgiven deklaration ofullständig, äger den lokala skattemyndigheten anmana den skattskyldige att avgiva dylik deklaration eller att fullständiga den avgivna deklarationen.

21 §.

Anmaning jämlikt 19 eller 20 § skall innehålla dels föreläggande för den anmanade att till den lokala skattemyndigheten avlämna deklaration eller annan uppgift inom viss efter omständigheterna lämpad tid, minst fem dagar efter delfäendet, dels ock underrättelse om påföljd som underlåtenhet att hörsamma anmaningen kan medföra.

Debitering av skatt m. m. samt utfärdande av debetsedel.**22 §.**

Det ankommer på lokal skattemyndighet:

att angiva hur preliminär A-skatt skall beräknas för skattskyldiga, som för inkomståret mantalsskrivits inom myndighetens tjänstgöringsområde;

att debitera preliminär B-skatt för skattskyldiga, vilka hava att för inkomståret utgöra sådan skatt i kommun inom myndighetens tjänstgöringsområde;

att debitera slutlig och kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och i 1 § omnämnda annuiteter samt tillkommande skatt för skattskyldiga, som åsatts taxering eller äro skattskyldiga för fastighet i kommun inom myndighetens tjänstgöringsområde; samt

att utfärda debetsedel, varom i 33 § förmäles.

23 §.

Skatt skall förfalla till betalning under uppbördstermin.

Uppbördsterminerna under uppbördsåret äro sex och infalla under tiden från och med den 6 till och med den 13 i månaderna mars, maj, juli, september, november och januari; dock att uppbörd icke förrättas å sön- eller helgdag. Skulle uppbördstermin med tillämpning av nyss angivna regel börja å sön- eller helgdag, skall uppbördsterminen i stället taga sin början å nästföljande vardag, därvid slutdagen i motsvarande mån förskjutes.

Riksskattenämnden må om särskilda omständigheter därtill föranleda, efter generalpoststyrelsens hörande, föreskriva att uppbördstermin under viss månad skall infalla under annan tid än nyss sagts.

24 §.

1 mom. I fråga om preliminär A-skatt skall bestämmas den skattetabell och kolumn i tabellen, som jämlikt 4 § 2 mom. och 5 § skola tillämpas, eller, i förekommande fall, den särskilda beräkningsgrund efter vilken skatten skall utgå enligt den lokala skattemyndighetens beslut.

2 mom. Preliminär A-skatt, som innehållits genom skatteavdrag varom i 39 eller 40 § förmäles, skall förfalla till betalning under den uppbördstermin, som infaller närmast efter utgången av den månad, under vilken skatteavdraget verkställes.

25 §.

Vid debitering av preliminär B-skatt med ledning av preliminär taxering skall iakttagas:

att pensionsavgift uträknas med tillämpning av 19 § lagen om folkpensionering, därvid iakttages att sådan avgift icke påföres någon för inkomståret före det, under vilket han fyller sjutton år, eller efter det, under vilket han fyllt sextiofem år;

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret; samt

att kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel uträknas med ledning av de belopp för skattekrona och skatteöre, som för inkomståret bestämts för utdebitering till vederbörande kommun, municipal-samhälle, landsting och tingslag.

26 §.

Preliminär B-skatt skall debiteras i en gemensam post, därvid skattebeloppet avrundas till det närmast lägre hela krontal, vilket utan att öretal uppkommer är jämnt delbart med antalet av de uppbördsterminer varunder skatten skall förfalla till betalning. Preliminär skatt, som icke uppgår till sextio kronor, skall icke påföras.

Preliminär B-skatt skall förfalla till betalning med lika belopp under envar uppbördstermin under uppbördsåret eller, vid debitering under inkomståret, under envar av de återstående uppbördsterminerna under uppbördsåret.

27 §.

1 mom. Vid debitering av slutlig skatt skall iakttagas:

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot den ifrågavarande slutliga skatten;

att kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel likaledes uträknas med ledning av den utdebitering för skattekrona och skatteöre, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot ifrågavarande slutliga skatt, dock att, därest i stad fastställts annan utdebitering för den slutliga skatten än för den preliminära skatten, den kommunala inkomstskatten skall utgöras efter den utdebitering som bestämts att gälla för den slutliga skatten; samt

att kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel påföras i en gemensam post, därvid iakttages att skattebeloppet vid öretal över femtio avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till helt krontal.

2 mom. Vid debitering av slutlig skatt skall skattskyldig gottskrivas:

1) debiterad preliminär B-skatt;

2) sådan preliminär A-skatt, som den skattskyldiges arbetsgivare i strid mot bestämmelserna nedan i denna förordning underlåtit att innehålla genom skatteavdrag och som till följd härav av lokal skattemyndighet fastställts till betalning; samt

3) annan än under 1) och 2) avsedd preliminär skatt, som av den skattskyldige erlagts.

3 mom. Överstiger skattskyldigs slutliga skatt den preliminära skatt, som enligt 2 mom. skall gottskrivas honom, med minst en femtedel av den slutliga skatten eller med minst tiotusen kronor, skall den skattskyldige till statsverket erlagga ränta med fem procent, för en beräknad tid av ett år, å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger ettusen kronor; dock att det belopp, varå ränta sålunda skall beräknas, skall avrundas till närmast lägre hundratal kronor. Vid bedömande av om och med vilket belopp, ränta skall utgå, skall i den slutliga skatten icke inräknas utskiftnings-skatt, ersättningsskatt eller olycksfallsförsäkringsavgift, ej heller skall i den preliminära skatten inräknas sådan i 2 mom. under 3) omförmäld preliminär skatt, som erlagts efter den 30 april året näst efter inkomståret.

Vad i denna förordning stadgas angående kvarstående skatt skall, där icke annat anges, åga motsvarande tillämpning beträffande i föregående stycke omförmäld ränta.

28 §.

Kvarstående skatt, som icke uppgår till minst fem kronor, skall icke erläggas.

Kvarstående skatt skall förfalla till betalning:

om skattens belopp uppgår till högst femtio kronor, under den första uppbördsterminen under uppbördsåret näst efter taxeringsåret; samt

om skattens belopp överstiger femtio kronor, med lika belopp under vardera av de båda första uppbördsterminerna under nämnda uppbördsår, dock att belopp, som skall förfalla under den senare terminen, skall avrundas till närmast lägre hela antal kronor, därvid återstoden skall förfalla under den förra terminen.

29 §.

Vid debitering av fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och i 1 § omnämnda annuiteter skall iakttagas:

att fastighetsskatten uträknas med ledning av den utdebitering för skattekrona och skatteöre, som gäller i fråga om slutlig skatt, påförd på grund av taxering under taxeringsåret;

att fastighetsskatten påföres i en gemensam post, därvid iakttages att skattebeloppet vid öretal över femtio avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till helt kronotal;

att skogsvårdsavgift uträknas med tillämpning av det promilletal, som årligen bestämmes i enlighet med vad därom särskilt är stadgat; samt

att annuitet eller, därest skattskyldig har att erlägga flera annuiteter, summan av dessa påföres i helt antal kronor, därvid öretal bortfaller.

30 §.

Fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och annuiteter, varom i 1 § sägs, skola förfalla till betalning:

om skattens belopp uppgår till högst femtio kronor, under uppbördsterminen i september månad under taxeringsåret;

om skattens belopp överstiger femtio men ej etthundra kronor, under nämnda uppbördstermin och uppbördsterminen i november månad under taxeringsåret; samt

om skattens belopp överstiger etthundra kronor, under nyss angivna två uppbördsterminer samt uppbördsterminen i januari månad året näst efter taxeringsåret.

Skall skatten förfalla till betalning under mer än en termin, skall den fördelas med lika belopp på terminerna. Belopp som belöper å annan termin än den i september månad skall dock avrundas till närmast lägre hela antal kronor, därvid återstoden skall förfalla till betalning under sistnämnda termin.

31 §.

Debitering av tillkommande skatt skall ske efter samma grunder, som gällt för debitering av motsvarande slutliga skatt, fastighetsskatt eller skogsvårdsavgifter, dock att vid debitering på grund av eftertaxering skall iakttagas vad i 63 § kommunalskattelagen finnes stadgat.

Tillkommande skatt skall förfalla till betalning under uppbördstermin eller uppbördsterminer, som lokal skattemyndighet bestämmer, dock högst under sex på varandra följande uppbördsterminer. Därvid bör skatten i regel fördelas på samma antal uppbördsterminer och efter samma grunder som i 28 och 30 §§ sägs.

32 §.

För envar skattskyldig skall uppläggas särskilt uppbördskort. Närmare föreskrifter härom samt rörande debitering av skatt å sådant kort eller i debiteringslängd, m. m. meddelas av Kungl. Maj:t.

33 §.

För skattskyldig skall utfärdas debetsedel, särskild för preliminär skatt, för slutlig skatt, för fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och i 1 § omförmälda annuiteter samt för tillkommande skatt. Debetsedel skall upptaga å upp-
bördskortet eller i debiteringslängden angivna uppgifter. Vid debetsedel skola vara fogade skatteanvisningar, avsedda för inbetalning av skatt.

Vid debetsedel, avseende preliminär skatt, skall därjämte vara fogat skattekort, upptagande å debetsedeln angivna uppgifter angående den skattskyldige och det slag av skatt, som påförts honom. Upptager debetsedeln uppgift angående tillämplig skattetabell och kolumn i tabellen, skall jämväl nämnda uppgift angivas å skattekortet. Vid debetsedeln skall i sist angivet fall fogas ett exemplar av tabellen i fråga.

Debetsedel med tillhörande skatteanvisningar och skattekort skall upprättas i enlighet med av riksskattenämnden fastställt formulär.

34 §.

Har någon att erlagga skatt för flera fastigheter, som äro särskilt taxerade, skall, därest han före den 15 mars under taxeringsåret därom hos lokal skattemyndighet gör framställning, särskild debetsedel utfärdas för envar sådan fastighet.

35 §.

Debetsedel å fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter samt annuiteter, varom i 1 § sägs, skall senast den 25 augusti under taxeringsåret samt debetsedel å slutlig skatt senast den 15 december under taxeringsåret med posten utan kostnad för den skattskyldige tillställas denne under adress som är angiven i mantalslängd, taxeringslängd eller befolkningsregistret eller anmälts till den lokala skattemyndigheten.

Debetsedel, avseende preliminär A-skatt, skall i den ordning, som i nästföregående stycke sägs, översändas till skattskyldig senast den 18 januari under inkomståret.

Har skattskyldig tidigare icke haft inkomst, för vilken preliminär A-skatt skolat utgöras, men börjar han under inkomståret uppbära sådan inkomst, skall han ofördröjligen göra anmälan därom hos vederbörande lokala skattemyndighet. Denna har att under i anmälningen uppgiven eller eljest känd adress till den skattskyldige skyndsamt översända debetsedel.

36 §.

Debetsedel, upptagande preliminär B-skatt, skall i den ordning, som i 35 § första stycket sägs, översändas till skattskyldig senast den 25 februari under inkomståret.

Debetsedel å preliminär B-skatt, som grundar sig på preliminär taxering verkställd under inkomståret, så ock debetsedel å tillkommande skatt skola översändas till skattskyldig så snart ske kan.

37 §.

Därest skattskyldig som icke senast fem dagar efter den tidpunkt, som i 35 § första eller andra stycket eller i 36 § första stycket angives, erhållit vederbörlig debetsedel, hos den lokala skattemyndigheten gör anmälan här-
om, åligger det denna att, om debetsedel bort utfärdas, under i anmälningen uppgiven eller eljest känd adress ofördröjligen översända sådan till den skattskyldige. Anmälan, som här avses, bör göras senast tio dagar efter nyssnämnda tidpunkt.

38 §.

Skattskyldig äger hos vederbörande lokala skattemyndighet, då behov av ytterligare skatteanvisningar föreligger eller anledning eljest uppkommit, göra framställning om utfärdande av duplettdebetsedel. Har sådan framställning gjorts, skall duplettdebetsedel skyndsamt översändas till den skattskyldige under i framställningen uppgiven eller eljest känd adress.

Avdrag å lön m. m. för gäldande av skatt.

39 §.

1 mom. Vid utbetalning av kontant belopp, som för mottagaren (*arbetstagaren*) utgör sådan inkomst av tjänst som i 3 § 2 mom. under 1 första och andra styckena avses (*lön*), skall den som utbetalar beloppet (*arbetsgivaren*) verkställa avdrag för gäldande av preliminär A-skatt som arbetstagaren har att erlägga (*skatteavdrag*).

Har arbetstagare, vilken har att vidkännas skatteavdrag för preliminär A-skatt, att erlägga kvarstående skatt, som påförts i kommun där han mantalsskrivits för året näst före taxeringsåret, är arbetsgivaren skyldig att vid utbetalning av lön verkställa skatteavdrag jämväl för gäldande av sådan skatt. Avdragsskyldighet föreligger dock icke, därest anställningen är avsedd att vara kortare tid än en vecka. Ej heller föreligger avdragsskyldighet beträffande sådan kvarstående skatt, som arbetstagare å svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton har att erlägga, såvida arbetstagaren icke hos arbetsgivaren påkallat att skatteavdrag skall göras. För gäldande av den kvarstående skatten skall arbetsgivaren vid varje utbetalningstillfälle avdraga belopp, motsvarande så stor del av den under nästföljande uppbördstermin förfallande skatten, som med hänsyn till antalet utbetalningstillfällen före ingången av den månad, då nämnda uppbördstermin infaller, belöper å utbetalningstillfället. Belopp, som avdrages vid annat utbetalningstillfälle än det första, skall dock avrundas till närmast lägre hela antal kronor och återstoden avdragas vid det första utbetalningstillfället.

2 mom. Under januari månad må skatteavdrag för gäldande av preliminär A-skatt, beräknad enligt skattetabell, ske enligt den tabell och den kolumn däri, som senast tillämpats under nästföregående inkomstår.

Där särskilda förhållanden därtill föranleda, må skatteavdrag jämväl under februari månad eller, då fråga är om arbetstagare å svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton, jämväl under februari och mars månader ske på sätt i föregående stycke sägs.

3 mom. Har Kungl. Maj:t meddelat förordnande som i 3 § 3 mom. sägs, skall i fråga om skyldighet att verkställa skatteavdrag, m. m. gälla vad i samband därmed föreskrives.

(Se vidare anvisningarna.)

40 §.

Det åligger arbetstagare, som skall erlägga preliminär A-skatt, att omedelbart efter mottagandet av debetsedel å sådan skatt till arbetsgivaren överlämna densamma. Har arbetstagare som nu sagts att gälda kvarstående skatt, skall han snarast efter det han mottagit debetsedel å slutlig skatt överlämna denna eller vederbörlig del därav till arbetsgivaren. Tillträder arbetstagaren under tid, då skatteavdrag skall verkställas, ny anställning, skall debetsedeln överlämnas till den nya arbetsgivaren ofördröjligen efter det anställningen tillträtts.

Arbetstagare, som icke har att gälda preliminär A-skatt, skall inom i första stycket angiven tid för arbetsgivaren uppvisa debetsedel å preliminär B-skatt, påford i hemortskommunen, eller skattekort å sådan skatt eller intyg av lokal skattemyndighet, att arbetstagaren icke har att erlägga preliminär A-skatt. Har debetsedel, skattekort eller intyg som nyss sagts ej uppvisats för arbetsgivaren och har till denne ej heller överlämnats debetsedel å preliminär A-skatt eller företetts skattekort å sådan skatt, skall skatteavdrag för preliminär A-skatt verkställas med tjugufem procent eller, såvitt angår arbetstagare å svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton, med tjugu procent av lönebeloppet vid varje avlöningstillfälle. Skatteavdrag som nyss sagts skall vid anställning, avsedd att vara kortare tid än en vecka, dock icke göras å dagsinkomst understigande tio kronor.

Skatteavdrag för kvarstående skatt verkställas allenast beträffande skattskyldig, för vilken göres skatteavdrag för preliminär A-skatt. Har sådan arbetstagare icke till arbetsgivaren överlämnat debetsedel å slutlig skatt eller vederbörlig del av debetsedeln och har han ej heller för arbetsgivaren uppvisat debetsedel eller del därav som nyss sagts eller intyg av lokal skattemyndighet att han icke har att erlägga kvarstående skatt, skall under tid, då skatteavdrag för sådan skatt skall verkställas, dylikt avdrag ske med tjugufem procent av lönebeloppet vid varje avlöningstillfälle. Att skatteavdrag som nyss sagts icke skall verkställas vid anställning, som är avsedd vara kortare tid än en vecka eller som är förlagd till i nästföregående stycke angivet fartyg, framgår av 39 § 1 mom.

Därest arbetstagaren åtnjuter jämväl naturaförmån varom i 8 § första stycket sägs, skall skatteavdrag enligt andra eller tredje stycket beräknas jämväl å naturaförmånens värde för den tid löneutbetalningen avser.

Det belopp, som skall avdragas enligt andra eller tredje stycket, avrundas till närmast lägre hela krontal.

(Se vidare anvisningarna.)

41 §.

1 mom. Vill arbetstagare, att skatteavdrag för gäldande av preliminär A-skatt skall under inkomståret eller viss del därav verkställas med större belopp än som enligt bestämmelserna här ovan skall ske, och gör han anmälan härom hos arbetsgivaren, är denne skyldig att från och med det avlöningstillfälle, som infaller näst efter det två veckor förflutit från det anmälningen skedde, verkställa det begärda skatteavdraget.

2 mom. Om det belopp, som skulle återstå sedan skatteavdrag gjorts, jämte den inkomst den skattskyldige i övrigt kan åtnjuta understiger vad den skattskyldige kan anses behöva till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn (*existensminimum*), äger den lokala skattemyndigheten efter ansökan av den skattskyldige förordna, att skatteavdrag icke skall ske eller skall verkställas med mindre belopp än som skulle ske enligt bestämmelserna här ovan. Nedsättning av skatteavdrag för preliminär skatt må dock icke beviljas skattskyldig annat än vid nedsatt arbetsförmåga, långvarig oförvårdad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller i annat därmed jämförligt läge.

Det belopp, som motsvarar den skattskyldiges existensminimum, skall beräknas med ledning dels av bestämmelserna i 50 § 2 mom. kommunalskattelagen och anvisningarna till nämnda paragraf om avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga vid existensminimum, dels ock av de normalbelopp för existensminimum, som fastställas jämlikt nämnda lagrum.

(Se vidare anvisningarna.)

42 §.

Är utbetald lön icke av den storlek, att därå kan verkställas skatteavdrag motsvarande för lönen utgående preliminär skatt jämte den kvarstående skatt, som belöper å utbetalningstillfället, skall genom skatteavdraget innehållet belopp anses i första hand avse preliminär skatt.

Kan vid visst utbetalningstillfälle skatteavdrag icke verkställas med belopp, som motsvarar å utbetalningstillfället belöpande skatt, skall vid senare utbetalningstillfälle före ingången av den månad, då nästföljande uppbördstermin infaller, avdragas så stort belopp att de innehållna beloppen tillhopa förslå att gälda under nämnda uppbördstermin förfallande skatt. Kan så icke ske och inbetalar icke arbetstagaren efter anmodan från arbetsgivaren felande belopp senast den 11 i den månad, då uppbördsterminen infaller, skola de innehållna beloppen av arbetsgivaren inbetalas på sätt i 56 § 2 mom. omförmäles.

43 §.

1 mom. Arbetsgivare skall vid varje avlöningstillfälle genom särskilt kvitto eller på annat lämpligt sätt lämna arbetstagare uppgift om det belopp, som genom skatteavdrag innehållits å lönen. Skyldighet att lämna sådan uppgift föreligger dock icke, om lönen kvitteras å avlöningslista, varå skatteavdraget angivits.

Efter utgången av den sista uppbördstermin, under vilken skatt enligt debetsedel skall erläggas, eller, om arbetstagare tidigare slutat sin anställning, vid dennas slut skall arbetsgivaren till arbetstagaren återställa debetsedeln. Därvid skall arbetsgivaren hava å debetsedeln lämnat uppgift om summan av verkställda skatteavdrag och den tid av inkomståret som avdragen avse. Dylik uppgift, som skall vara av arbetsgivaren eller någon hos honom anställd undertecknad eller signerad, skall tillika omfatta arbetsgivarens namn och adress.

Har debetsedel icke överlämnats, skall arbetsgivaren efter utgången av den sista uppbördstermin, vid vilken genom skatteavdrag innehållen preliminär eller kvarstående skatt skall inbetalas, eller, om arbetstagaren tidigare slutat sin anställning, vid dennas slut till arbetstagaren överlämna skriftlig uppgift i enlighet med vad i föregående stycke sägs. Har skatteavdrag verkställts för såväl preliminär som kvarstående skatt, skall uppgift lämnas särskilt för den preliminära och särskilt för den kvarstående skatten.

Det ankommer på riksskattenämnden att fastställa formulär till erforderliga blanketter för uppgiftsskyldighet som i detta moment sägs. Blanketterna skola genom statsverkets försorg kostnadsfritt tillhandahållas arbetsgivare.

2 mom. Arbetsgivare är pliktig att låta arbetstagare, när så utan väsentlig olägenhet kan ske, taga del av för honom utfärdad debetsedel, som förvaras hos arbetsgivaren.

44 §.

Länsstyrelsen skall övervaka, att arbetsgivare behörigen fullgör sina skyldigheter enligt bestämmelserna i 39—43 §§.

Det åligger lokal skattemyndighet att med hjälp av exekutionsbiträden inom myndighetens tjänstgöringsområde biträda länsstyrelsen vid fullgörande av ovannämnda övervakning.

På begäran av arbetsgivare eller arbetstagare skall den lokala skattemyndigheten å den ort, där arbetsgivaren har sitt kontor eller lönen eljest utbetalas, lämna besked i frågor, som angå skyldigheten att verkställa skatteavdrag, beräklandet av sådant avdrag eller tillämpningen i övrigt av bestämmelserna i 39—43 §§.

Jämkning av preliminär skatt.

45 §.

1 mom. Sedan debetsedel å preliminär skatt utfärdats, må, därest bättre överensstämmelse mellan den preliminära och den motsvarande slutliga skatten därigenom kan antagas uppkomma, genom jämkning föreskrivas ändrade grunder för uttagande av den preliminära skatten. Jämkning skall göras bland annat i följande fall, nämligen

1) då skattskyldig har att utgöra preliminär A-skatt och enligt underrättelse från länsbyrå för folkbokföringen sådan ändring skett i den skattskyldiges civilstånd, vartill hänsyn skall tagas vid taxering under året näst efter inkomståret;

2) då skattskyldig visar eller, såvitt hans ortsavdrag är beroende av makens inkomst, gör sannolikt att ändring skett i förhållande, vartill hänsyn skall tagas vid bestämmande av ortsavdrag för honom vid den taxering, som skall verkställas under året näst efter inkomståret;

3) då skattskyldig gör sannolikt eller det eljest för myndigheten framstår såsom troligt, att den preliminära skatten till följd av ändring i inkomst eller i avdrag för omkostnader i förvärvskälla eller beträffande allmänna avdrag eller av annan anledning kommer att avvika från motsvarande slutliga skatt;

4) då skattskyldig visar eller myndigheten eljest erhåller kännedom om att den skattskyldiges skatteförmåga blivit väsentligen nedsatt av anledning, varom i 50 § 2 mom. kommunalskattelagen förmåles, dock att jämkning av skäl, som angivas i tredje stycket nämnda moment, icke skall ske, om den skattskyldige har att utgöra preliminär A-skatt och således bestämmelserna i 41 § 2 mom. äro tillämpliga; eller

5) då genom ändring i inkomstförhållandena eller av annat skäl ändrad skatteform synes påkallad.

I fall, som under 3) sägs, bör såvitt angår preliminär A-skatt jämkning vidtagas allenast då på grund av jämkningen preliminär skatt komme att uttagas med minst en femtedel högre eller lägre belopp än som utan jämkning skulle erläggas, dock att jämkning icke skall ske då ändringen i den preliminära skatten understiger tjugufem kronor. Jämkning av preliminär B-skatt i nyss angivna fall bör göras allenast då påräknelig inkomst med minst en femtedel över- eller understiger den tidigare antagna inkomsten, dock med minst sexhundra kronor.

Oaktat vad i föregående stycke sägs, må jämkning verkställas om skillnaden mellan slutlig och eljest utgående preliminär skatt komme att bliva mer betydande eller fråga är om nedsatt skatteförmåga eller annan särskild omständighet.

Erhåller lokal skattemyndighet genom anmälan av skattskyldig eller eljest vetskap om att preliminär skatt blivit obehörigen eller med oriktigt belopp påförd eller att felaktighet ägt rum vid utskrivandet av debetsedel, skall myndigheten vidtaga den jämkning av nämnda skatt, som i följd härav må erfordras.

Innan jämkning äger rum, skall den skattskyldige beredas tillfälle att yttra sig, där detta icke uppenbarligen är obehövt.

Jämkning må icke verkställas efter inkomstårets utgång med mindre den preliminära skatten därigenom nedsättes. Ansökan om sådan jämkning skall av skattskyldig ingivas före utgången av april månad året näst efter inkomståret.

2 mom. Har skattskyldig inbetalt preliminär skatt med belopp, som beräknas överskjuta motsvarande slutliga skatt med minst en femtedel av sistnämnda skatt, dock minst etthundra kronor, skall efter beslut av den lokala skattemyndigheten i samband med jämkning det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige på sätt i 68 § 1 mom. sägs utan avvaktan å debitering av den slutliga skatten. Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må lokal skattemyndighet besluta om återbetalning av för mycket erlagd preliminär skatt, även om den inbetalda preliminärskatten icke överstiger den beräknade slutliga skatten på sätt nyss angivits.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §.

1 mom. Beslut om jämkning av preliminär skatt meddelas av den lokala skattemyndighet, å vilken det ankommer att för inkomståret utfärda debetsedel avseende sådan skatt för den skattskyldige.

Är skattskyldig icke bosatt inom förenämnda myndighets tjänstgöringsområde, må ansökan om jämkning av preliminär skatt ingivas till den lokala skattemyndigheten å bosättningsorten. Denna har att, sedan erforderlig utredning i ärendet införskaffats, översända ansökningen till i första stycket omförmäld myndighet.

2 mom. Beslut om jämkning skall tillställas den skattskyldige. Innebär beslutet, att debiterad preliminär skatt, som förfaller till betalning efter det beslutet meddelats, skall utgöras med annat belopp än som tidigare utfärdad debetsedel utvisar, skall därjämte utfärdas ny debetsedel upptagande den ändrade skatten.

Sker jämkning av preliminär skatt, vilken beräknas enligt skattetabell, av anledning som i 45 § 1 mom. under 1) eller 2) sägs, skall i beslutet angivas, vilken kolumn i tabellen som med hänsyn till det ändrade ortsavdraget skall tillämpas vid skattens beräkning. Vidtages jämkning av sådan preliminär skatt av annan anledning än nyss sagts, skall i beslutet därom angivas, att skatten skall beräknas t. ex. å viss del av inkomsten eller å inkomsten minskad med visst belopp eller ock att skatten skall utgå med viss procent av inkomsten.

Vid jämkning av preliminär skatt, vilken utgår efter i 7 § omförmäld procentsats, skall i beslutet angivas efter vilken procentsats den ändrade skatten skall utgå.

Sker jämkning av preliminär B-skatt, skall skatten beräknas på enahanda sätt som i 13, 15 och 25 §§ angives beträffande påföring av sådan skatt efter preliminär taxering.

3 mom. Beslut om jämkning, som grundar sig på ansökan av skattskyldig, skall, där icke ärendes invecklade beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter till annat föranleda, meddelas beträffande lön senast inom tio dagar samt beträffande annan inkomst senast inom tjugu dagar efter det ansökan om jämkning inkommit till den lokala skattemyndigheten. Beslutet jämte, i förekommande fall, den nya debetsedeln skall skyndsamt tillställas den skattskyldige utan kostnad för denne.

Arbetsstagare, å vilkens lön avdrag för gäldande av skatt skall verkställas, har att ofördröjligen till arbetsgivaren överlämna beslut om jämkning jämte, i förekommande fall, den nya debetsedeln. Dyligt beslut skall av arbetsgivaren iakttagas med början vid det avlöningstillfälle, som infaller näst efter det en vecka förflutit från det beslutet överlämnades till arbetsgivaren.

4 mom. Skattskyldig är efter anmaning av lokal skattemyndighet skyldig att för jämkning av den preliminära skatten avgiva preliminär självdeklaration eller inkomma med för den skattskyldige utfärdad debetsedel å pre-

liminär skatt. Befinnes deklaration ofullständig, äger myndigheten anmana den skattskyldige att fullständiga den avgivna deklarationen. Bestämmelserna i 21 § skola härvid äga motsvarande tillämpning.

(Se vidare anvisningarna.)

47 §.

Har genom skatteavdrag innehållits större belopp än som enligt meddelat beslut om jämkning skall under den närmast följande uppbördsterminen inbetalas, skall arbetsgivaren skyndsamt mot kvitto tillhandahålla arbetstägaren vad sålunda för mycket innehållits.

Anstånd med inbetalning av skatt.

48 §.

1 mom. Skattskyldig, vars skattebetalningsförmåga på grund av arbetslöshet eller sjukdom eller eljest oförvällat blivit nedsatt, må beviljas anstånd med erläggande av preliminär B-skatt, kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter eller i 1 § omförmälda annuiteter eller tillkommande skatt, som förfaller till betalning under högst två av de uppbördsterminer, vilka utlöpa närmast efter det ansökan om anstånd gjorts. Anståndet må avse hela skatten eller del därav. Anståndstiden må bestämmas till längst ett år efter utgången av den månad, varunder den första av nyssnämnda terminer infaller, dock att anstånd med erläggande av fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter samt annuiteter, varom i 1 § sägs, icke må beviljas för längre tid än att den i 17 kap. 6 § handelsbalken stadgade förmånsrätten för dylik skatt kan göras gällande.

2 mom. Värnpliktig, som inryckt till militärtjänstgöring och vars skattebetalningsförmåga till följd härav blivit nedsatt, må beviljas anstånd med erläggande av preliminär B-skatt, kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter eller i 1 § omförmälda annuiteter eller tillkommande skatt, som förfaller till betalning under uppbördstermin, vilken helt eller delvis infaller under tiden för militärtjänstgöringen eller under tiden därefter, dock senast under tredje kalendermånaden efter den då tjänstgöringen upphör. Anståndet må avse hela skatten eller del därav. Anståndstiden må bestämmas till längst ett år efter utgången av den månad, varunder den uppbördstermin infaller som anståndet avser, dock att anstånd därutöver må beviljas för tiden intill dess den värnpliktige efter beviljad ledighet för återgång till civil verksamhet (hempermittering) eller hemförlovning tre kalendermånader i följd varit fri från tjänstgöring. Anstånd med erläggande av fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter samt annuiteter, varom i 1 § sägs, må likväl icke beviljas för längre tid än i 1 mom. stadgas.

3 mom. Har, sedan anstånd beviljats, den skattskyldiges ekonomiska förhållanden undergått väsentlig förbättring, må frågan om anstånd för den skattskyldige upptagas till förnyad prövning.

(Se vidare anvisningarna.)

49 §.

1 mom. Skattskyldig, som anfört besvär över beskattningsnämnds eller skattedomstols beslut rörande taxering, må beviljas anstånd med inbetalning av skatt på grund av taxeringen, därest vederbörande taxeringsintendent i yttrande över den skattskyldiges framställning om anstånd förklarar sig icke hava något att erinra mot bifall, helt eller delvis, till densamma. An-

stånd må avse skatt till belopp, som betingas av taxeringsintendentens yttrande.

Har skattskyldig taxerats å mer än en ort för samma inkomst eller förmögenhet eller har fastighet taxerats å mer än en ort, må anstånd medgivnas med inbetalning, helt eller delvis, av ettdera eller båda av de skattebelopp, som påförts i anledning av taxeringen i fråga.

Anståndet skall gälla till dess två månader förflutit från dagen för prövningsnämndens eller vederbörande skattedomstols beslut i anledning av besvären; dock att anstånd med erläggande av fastighetsskatt och skogsvårdsavgifter icke må beviljas för längre tid än i 48 § 1 mom. stadgas.

2 mom. Har dödsbo ansökt om befrielse från erläggande av skatt, som påförts den avlidne eller dödsboet, eller har dödsboet anfört besvär över beslut i sådan fråga, skall vad i 1 mom. första och tredje styckena sägs äga motsvarande tillämpning.

3 mom. Gör skattskyldig gällande att han på grund av fel vid debiteringen påförts skatt obehörigen eller med för högt belopp och har han häri sökt rättelse hos lokal skattemyndighet, må den skattskyldige beviljas anstånd med erläggande av skatten eller del därav. Anståndet skall gälla till dess en månad förflutit från dagen för den lokala skattemyndighetens beslut i anledning av ansökningen om rättelse i debiteringen.

4 mom. Om den preliminära skatt, som enligt 27 § 2 mom. skall gottskrivas skattskyldig, kan beräknas överstiga motsvarande slutliga skatt och om det överskjutande beloppet är helt eller delvis oguldet, må den skattskyldige, därest han försummat att begära jämkning inom den i 45 § 1 mom. sista stycket angivna tiden, beviljas anstånd med erläggande av så stor del av nämnda belopp, som kan antagas bliva avkortat enligt 65 §.

(Se vidare anvisningarna.)

50 §.

Beslut om anstånd, som i 48 och 49 §§ sägs, meddelas, efter skattskyldigs framställning, av den lokala skattemyndighet, som utfärdat debetsedel å den skatt som med anståndet avses.

Ansökan om anstånd enligt 48 § 2 mom. skall ställas till den lokala skattemyndighet, varom i första stycket förmäles, samt ingivas eller insändas till familjebidragsnämnden i den kommun, som har att utgiva familjebidrag enligt familjebidragsförordningen den 29 mars 1946. Sådan ansökan bör av den värnpliktige göras så snart ske kan och senast inom en månad efter utgången av först infallande uppbördstermin, som anståndet skall avse. Har ansökan icke inkommit till familjebidragsnämnden inom tre månader efter militärtjänstgöringens slut, må ansökningen icke upptagas till prövning.

Beslut om anstånd skall skyndsamt meddelas den skattskyldige utan kostnad för denne.

I fråga om anstånd avseende kvarstående skatt, skola bestämmelserna i 46 § 3 mom. andra stycket och 47 § äga motsvarande tillämpning.

51 §.

Sedan anstånd meddelats, må den av anståndet omfattade skatten icke indrivas under tiden för anståndet, ej heller må restavgift varom i 58 § sägs uttagas för skatten.

Är skattskyldig berättigad utfå för mycket erlagd skatt, må denna tagas i anspråk för gäldande av restförd skatt, som med anståndet avses.

Har anståndstiden gått till ända utan att skatten till fullo guldits, skall den skattskyldige erlagga restavgift å den del av skatten, som då återstod ogulden.

Uppbörd av skatt.

52 §.

Uppbörd av skatt verkställes genom postverket samt de penninginrättningar, med vilka Kungl. Maj:t därom träffat avtal.

Arbetsgivare skall för arbetstagare ombesörja inbetalning av skatt, som innehållits å dennes lön.

Inbetalning av skatt sker kostnadsfritt.

53 §.

1 mom. Debiterad skatt samt sådan preliminär A-skatt, som av arbetsgivare innehållits med ledning av debetsedel, skall, där ej nedan i denna paragraf eller i 55 eller 56 § annorlunda stadgas, senast under den uppbörds-termin, då skatten förfaller till betalning, medelst skatteanvisning inbetalas å fast postanstalt inom riket eller hos sådan penninginrättning, varom i 52 § sägs.

Inbetalning, som icke skall ske på sätt i nästföljande stycke sägs, må ock kunna fullgöras sålunda, att skattebeloppet medelst girering överföres till postgirokontorets skatteavdelning. För att dylik inbetalning, avseende viss uppbördstermin, skall anses fullgjord under denna termin, skall försändelse innehållande girokort jämte skatteanvisning eller skatteanvisningar ävensom, i sistnämnda fall, summerad förteckning över de olika skattebeloppen hava inkommit till postanstalt senast å terminens sista dag.

Arbetsgivare med minst två arbetstagare så ock annan arbetsgivare, beträffande vilken länsstyrelsen eller i stad den lokala skattemyndigheten så förordnat, skall inbetala under uppbördstermin förfallande skatt, som innehållits å arbetstagares lön, sålunda, att det sammanlagda skattebeloppet medelst inbetalningskort eller girokort inbetalas eller överföres till postgirokontot för skatteavdelningen vid postkontoret i residensstaden. Samtidigt skola skatteanvisningar jämte summerad förteckning över de olika skattebeloppen insändas till skatteavdelningen; arbetsgivare med minst ett-hundra arbetstagare må dock efter tillstånd av vederbörande länsstyrelse insända skatteanvisningar avseende preliminär A-skatt jämte summerad förteckning över de olika, vid varje uppbördstermin till skatteavdelningen inbetalda skattebeloppen allenast en gång om året i samband med inbetalning av skatt förfallande till betalning under uppbördsterminen i januari månad. I sist avsett fall skall arbetsgivaren för varje arbetstagare insända allenast en skatteanvisning på vilken upptagits sammanlagda beloppet av de för arbetstagaren gjorda skatteavdragen. Arbetsgivare, varom i detta stycke för- mäles, må samtidigt med inbetalning av arbetstagares skatt inbetala jämväl arbetsgivaren själv påförd preliminär och kvarstående skatt. För att inbetalning skall anses verkställd under uppbördsterminen, skall inbetalningskortet eller girokortet ävensom i förekommande fall försändelsen hava inkommit till postanstalt senast den 18 i den månad, under vilken terminen infaller.

Vid inbetalning av preliminär A-skatt för arbetstagare skall arbetsgivaren å skatteanvisningen hava angivit storleken av det inbetalade skattebeloppet. Skattskyldig, som önskar före utgången av sista uppbördsterminen under uppbördsåret erlagga preliminär skatt med belopp utöver vad som debiterats, må göra detta medelst skatteanvisning, därvid beloppet antecknas å därför avsedd plats å anvisningen. Sådant belopp skall, därest skattskyldig icke inbetalar vid senare tillfälle under uppbördsåret förfallande skatt, avräknas härå.

2 mom. Sker inbetalning av skatt medelst skatteanvisning å postanstalt eller hos penninginrättning, skall kvitto lämnas i överensstämmelse med anvisningar å debetsedeln.

Vad nu sagts skall även gälla, då skatt inbetalats i den ordning, som i 1 mom. andra stycket sägs, därvid det ankommer å postgirokontorets skatteavdelning att till den, som verkställt inbetalningen eller gireringen, översända särskilt kvitto beträffande varje skatteanvisning.

Kvitto, meddelat i annan ordning än i överensstämmelse med anvisningarna å debetsedeln, gäller icke.

3 mom. Då särskilda skäl därtill äro må Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, generalpoststyrelsen medgiva dels att viss arbetsgivare eller viss grupp av arbetsgivare må, utan att gälda sådan särskild avgift eller restavgift varom förmåles i 54 eller 58 §, inbetala arbetstagares under uppbördstermin förfallande skatt efter utgången av samma termin eller, beträffande arbetsgivare, som i 1 mom. tredje stycket sägs, efter den 18 i den månad, uppbördsterminen infaller, dels ock att viss arbetsgivare eller viss grupp av arbetsgivare må inbetala skatt för arbetstagare i annan ordning än i denna förordning sägs.

54 §.

Har skattskyldig eller annan arbetsgivare än i 53 § 1 mom. tredje stycket sägs försummat att under uppbördstermin inbetala därunder förfallande skatt, äger han att senast den 18 i den månad, under vilken terminen infallit, å fast postanstalt inom riket medelst skatteanvisning erlagga skatten, därvid han tillika skall gälda särskild avgift, utgörande för skattebelopp om

	högst	20 kronor		20 öre
över 20 men icke över	50	»		50 »
» 50 »	»	100	»	1 krona samt
	över 100	»		1 » för

varje påbörjat hundratal kronor.

Oavsett om inbetalning av skatt avser en eller flera skatteposter, vare högsta avgift etthundra kronor.

Inbetalas skatt i den ordning, som i första stycket sägs, skall postanstalt lämna kvitto i enlighet med vad i 53 § 2 mom. första stycket finnes föreskrivet samt därjämte förse skatteanvisningen med frimärke till belopp, motsvarande den erlagda särskilda avgiften.

Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må länsstyrelse förordna om återbetalning, helt eller delvis, av avgift, som erlagts enligt bestämmelserna i denna paragraf.

55 §.

I fråga om inbetalning av skatt för arbetstagare, som är anställd å svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton och för vilken skatteavdrag verkställas, skola i stället för de i 53 § 1 mom. och 54 § meddelade bestämmelserna gälla vad nedan stadgas.

Vederbörande befälhavare skall till rederiet för inbetalning av skatt redovisa belopp motsvarande verkställda skatteavdrag samt översända skatteanvisningar jämte summerad förteckning över de särskilda skattebeloppen.

Vederbörande rederi skall inbetala under uppbördstermin förfallande skatt sålunda att det sammanlagda skattebeloppet för ifrågavarande arbetstagare medelst inbetalningskort eller girokort inbetalas eller överföres till postgirokontot för skatteavdelningen vid postkontoret i residensstaden i det län, där rederiet har sitt huvudkontor; samtidigt därmed skola skatteanvis-

ningar ävensom summerad förteckning över de särskilda skattebeloppen insändas till vederbörande skatteavdelning.

Inbetalningen skall ske senast å sista dagen i andra månaden efter den, då uppbördsterminen infallit. Möter hinder för inbetalning inom nämnda tid må länsstyrelsen i det län, där rederiets huvudkontor är beläget, bevilja anstånd med inbetalningen, i regel dock högst en månad.

56 §.

1 mom. Inbetalas i annat fall än i 53 § 1 mom. tredje stycket, 54 eller 55 § sägs skatt medelst skatteanvisning under tiden mellan två uppbördsterminer, skall skatten anses vara inbetald under den senare av dessa terminer, såvida icke av anteckning å inbetalningskort eller girokort eller eljest framgår att inbetalningen avser skatt, som förfallit till betalning under en tidigare uppbördstermin.

2 mom. Till särskilt postgirokonto (*centrala skattekontot*) skall inbetalas eller medelst girering överföras:

a) preliminär A-skatt, som arbetstagare erlägger utöver vad som innehållits genom skatteavdrag å hans lön, eller preliminär B-skatt, som skattskyldig utöver debiterat belopp inbetalar efter utgången av den sista uppbördsterminen under uppbördsåret;

b) annan skatt än preliminär skatt, därest inbetalning sker av allenast en del av den skatt, som förfaller till betalning under uppbördstermin;

c) skatt, som på grund av att debetsedel saknas eller av annan anledning icke kan inbetalas medelst skatteanvisning; samt

d) skatt, som icke inbetalats inom föreskriven tid men som erlägges innan indrivning sker.

Även om arbetstagare vid anställning, avsedd att vara kortare tid än en vecka, överlämnat debetsedel å preliminär A-skatt, må arbetsgivaren till centrala skattekontot inbetala för arbetstagaren innehållen preliminär A-skatt.

Vid inbetalning av skatt som under d) sägs skall samtidigt inbetalas restavgift, varom i 58 § förmåles.

3 mom. Beträffande inbetalning som i 2 mom. första stycket under b) och c) samt i 2 mom. andra stycket sägs skall följande gälla.

Avser inbetalningen skatt, som innehållits för arbetstagare, vars anställning upphört före ingången av månad, varunder nästföljande uppbördstermin inträffar, skall inbetalningen göras inom fjorton dagar från det anställningen upphörde, dock icke senare än å nämnda uppbördstermin, såvida länsstyrelsen eller i stad den lokala skattemyndigheten icke medgivit anstånd med inbetalningen.

I annat fall än i föregående stycke sägs skall inbetalningen verkställas senast under den uppbördstermin, då skatten förfaller till betalning.

Vad ovan i detta moment sägs, har icke avseende beträffande inbetalning av skatt, som innehållits för arbetstagare å svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton. Skatt som innehållits för sådan arbetstagare skall även i nu avsedda fall inbetalas inom tid, som i 55 § sägs.

4 mom. Skatt, som inbetalas till centrala skattekontot, skall anses vara inbetald den dag då inbetalningskort eller försändelse innehållande girokort inkommit till postanstalt.

Vid inbetalningen skall å inbetalningskortet eller girokortet angivas den skattskyldiges namn och postadress ävensom skatteslag, uppbördsår och uppbördstermin, samt, där så kan ske, den skattskyldiges födelsetid och mantalsskrivningsadress samt debetsedeln nummer. Då arbetsgivare inbe-

talar genom skatteavdrag innehållen skatt, skall därjämte arbetsgivarens namn och adress angivas. Ej må inbetalnings- eller girokort avse mer än en skattskyldig och en skattepost.

Då arbetsgivare till centrala skattekontot har att vid samma tillfälle inbetala skatt för flera arbetstagare, må, oaktat vad nyss sagts, inbetalningen ske i en post, därest samtidigt insändes förteckning över arbetstagarna utvisande på envar av dem belöpande skattebelopp. Till förteckningen, som jämväl skall innehålla uppgifter i enlighet med vad i nästföregående stycke sägs, skall användas av postverket tillhandahållen blankett.

5 mom. Har till centrala skattekontot inbetalt belopp på grund av bristfälliga identifieringsuppgifter icke kunnat tillgodoföras skattskyldig inom sju år efter utgången av det uppbördsår, under vilket inbetalningen skedde, skall beloppet tillfalla statsverket.

57 §.

Penninginrättning, varom i 52 § sägs, postanstalt och postgirokontorets skatteavdelning skola redovisa inbetald skatt till skatteavdelning vid postkontor i residensstad i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer.

Skatteavdelning vid postkontor eller, såvitt gäller skattskyldiga i stad och Kungl. Maj:t ej annorlunda förordnat, den lokala skattemyndigheten i staden skall anteckna inbetald skatt å uppbördskort samt upprätta restlängd i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer.

Indrivning av restförd skatt.

58 §.

1 mom. Har skattskyldig eller arbetsgivare som verkställt skatteavdrag underlåtit att inbetala skatt i tid och ordning, som i 53, 54 eller 55 § eller 56 § 3 mom. sägs, skall utgå restavgift, beräknad efter fyra öre för varje hel krona av den del av skatten, som sålunda icke erlagts, dock ej mindre än tjugufem öre. Vad nu sagts skall i fall, som avses i 56 § 3 mom. andra stycket, gälla endast om där angiven inbetalning icke verkställts senast under den uppbördstermin, som infaller närmast efter utgången av den månad, under vilken skatteavdraget verkställts, eller, därest anstånd med inbetalningen medgivits, före anståndstidens utgång.

2 mom. Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må befrielse från skyldighet att erlagga restavgift meddelas av länsstyrelse.

Riksräkenskapsverket äger att, i den mån så påkallas, meddela särskilda föreskrifter i fråga om befrielse från skyldighet att erlagga restavgift.

59 §.

Det åligger utmätningsman eller, efter dennes uppdrag, utmätningsman underställt exekutionsbiträde att enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser verkställa indrivning av skatt och för sådant ändamål, i den utsträckning detta är medgivet, förrätta utmätning eller bevilja införsel.

60 §.

1 mom. Vad i 6 § utsökningslagen stadgas om jäv mot utmätningsman gälle ock med avseende å den, som förrättar utmätning för skatt.

2 mom. Vid utmätning för skatt skola, med de förbehåll som i 3 mom. sägs, lända till efterrättelse utsökningslagens föreskrifter om verkställighet av

utmätning och vad därvid må undantagas, om utmätt egendoms försäljning, om fördelning av medel, som till följd av utmätning influtit, samt om klagan över utmätningssmans förfarande.

3 mom. Vad i utsökningslagen stadgas om skyldighet för borgenär att i vissa fall förskjuta kostnad äger ej tillämpning vid utmätning för skatt.

Utmätning må även i gäldenärens frånvaro genast förrättas utan att sådan underrättelse, varom i 59 och 60 §§ utsökningslagen sägs, blivit honom meddelad. Skall utmätning ske av gäldenären tillhörig fast egendom, som finnes å annan ort än där han har sitt hemvist, skall dock underrättelse jämte uppgift om förrättningsstället med rekommenderat tjänstebrev senast fjorton dagar före förrättningen avsändas till gäldenären under adress, som angivits i restlängden eller eljest kan av utredningsmannen utrönas. Återkommer brevet såsom obeställbart, skall utmätningssmannen därom underrätta överexekutor vid insändandet av protokoll över utmätningen; och åligger det i sådant fall överexekutor att, innan vidare åtgärder för egendomens försäljning vidtagas, anställa de ytterligare efterforskningar rörande gäldenärens vistelseort, som med hänsyn till av utmätningssmannen redan vidtagna åtgärder och övriga omständigheter må anses erforderliga, samt, om vistelseorten därvid utrönes, på sätt överexekutor finner lämpligt lämna gäldenären underrättelse om utmätningen. Har egendomen veterligen övergått till ny ägare, skola åtgärder varom i detta stycke sägs i stället vidtagas för hans underrättande. Kan hans adress ej utrönas, bör dock underrättelse lämnas förre ägaren.

4 mom. Beträffande införsel för skatt skall iakttagas vad som är stadgat i 21 § lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta.

61 §.

1 mom. Därest skattskyldig, som häftar för restförd skatt, enligt vunen upplysning vistas å känd ort utom riket och skatten vid undersökning inom riket icke kunnat uttagas, skall utmätningssmannen, där ej stadgandet i 2 mom. till annat föranleder, därom göra anmälan hos länsstyrelsen, som såvitt ske kan vidtager åtgärd för att den skattskyldige genom vederbörande beskickning eller konsulat erhåller anmaning att till beskickningen eller konsulatet erlägga skatten. Sådan anmälan skall, därest särskilda skäl icke föreligga, göras allenast om det restförda beloppet uppgår till minst tvåhundra kronor.

2 mom. Föreligger mellan Sverige och främmande stat överenskommelse, på grund varav handräckning i sistnämnda stat kan erhållas för indrivning av skatt, skall det åligger utmätningssmannen att, om skatten ej kunnat uttagas här i riket men anledning föreligger till antagande att den skall kunna indrivnas genom handräckning i den främmande staten, vidtaga de åtgärder, som enligt vad särskilt stadgats erfordras för erhållande av sådan handräckning.

62 §.

Finner länsstyrelsen efter anmälan av utmätningssman eller eljest sådana omständigheter föreligga, att skattskyldig eller arbetsgivare, som jämlikt denna förordning är ansvarig för arbetstagaresh skatt, bör försättas i konkurs här i riket för utfående av skatt, skall länsstyrelsen förordna, att utmätningssmannen skall göra framställning därom; dock att, då skattebelopp, för vilket den skattskyldige eller arbetsgivaren häftar, understiger etthundra kronor, sådan framställning ej må ske, med mindre i det föreliggande fallet synnerliga skäl därtill äro.

Länsstyrelsen må, där så finnes med hänsyn till föreliggande omständigheter böra ske, uppdraga åt utmättningsman att själv avgöra huruvida framställning, som i föregående stycke sägs, bör göras.

63 §.

I den omfattning och på det sätt Kungl. Maj:t föreskriver skall utmättningsman eller exekutionsbiträde utfärda särskilt kvitto (*indrivningskvitto*) å medel, som han uppbär enligt denna förordning. Kvitto utfärdat annorledes än i enlighet med vad därom föreskrives är icke gällande.

64 §.

För indrivning av skatt, som ankommit på landsfiskal, skall stadgad restavgift tillfalla statsverket. Har landsfiskal för indrivningen anlitat exekutionsbiträde, äger dock denne uppbära hälften av restavgiften för medel med vilkas indrivning han tagit befattning, dock högst femtio kronor för varje restförd skattepost.

Har indrivningen ankommit på annan utmättningsman än landsfiskal, äger sådan utmättningsman uppbära restavgiften, i den mån denna icke överstiger etthundra kronor för varje restförd skattepost. Har exekutionsbiträde anlitats för indrivningen, äger dock denne uppbära hälften av den utmättningsmannens tillkommande restavgiften för medel, med vilkas indrivning han tagit befattning. Där i stad, med eller utan magistrat, i övrigt finnas meddelade särskilda föreskrifter rörande dispositionen av restavgift, skola dessa föreskrifter fortfarande tills vidare tillämpas. Restavgiften skall till den del densamma överstiger etthundra kronor tillfalla statsverket.

Har utmättningsman fått vidkännas kostnad för införande i ortstidning av kungörelse om utmätt lös egendoms försäljning eller för egen resa vid utmätning av fast egendom, vare han, där utmätningen ägt rum för uttagande av skatt, berättigad till ersättning för sagda kostnad på sätt i enskilda utskningsmål gäller.

Restavgift och ersättning, varom i denna paragraf är fråga, må utan särskilt bemyndigande uttagas.

Avkortning och avskrivning av skatt.

65 §.

Avkortning av ogulden debiterad skatt skall äga rum, då någon vunnit nedsättning i eller befrielse från honom påförd taxering eller debitering eller då dödsbo befriats från att erlagga skatt, dock att preliminär skatt skall avkortas endast i den mån den blivit restförd. Skall annan skattskyldig erlagga avkortat belopp, skall i samband med beslutet om avkortning förordnas om beloppets uttagande av denne, såvida han icke på grund av stadgandet i 70 § är fri från betalningsskyldighet.

Vidare skall, därest skattskyldig vid debitering av slutlig skatt gottskrivits preliminär skatt till högre belopp än den slutliga skatten, det överskjutande beloppet avkortas i den mån det är oguldet.

Har arbetsgivare till gäldande av arbetstagares skatt verkställt avdrag å lön jämlikt denna förordning eller jämlikt lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta men trots anmaning underlåtit att inbetala det innehållna beloppet, skall häremot svarande skatt, därest denna är debiterad, avkortas såvitt den skattskyldige angår samtidigt som ett motsvarande belopp uppdebiteras såsom fordran å arbetsgivaren.

66 §.

Avskrivning av debiterad skatt må äga rum:

1) då den skattskyldige saknar utmätningsbara tillgångar till skattens gäldande och införsel i honom tillkommande avlöning, pension eller livränta enligt gällande bestämmelser icke kan äga rum, dock att avskrivning icke må ske för skatt, för vilken fast egendom svarar, med mindre utretts att betalning för skatten icke kunnat erhållas ur egendomen;

2) då upplysning icke kunnat vinnas om skattskyldigs vistelseort eller skattskyldig icke kunnat anträffas å ort, där han enligt inhämtade upplysningar antagits uppehålla sig;

3) då skattskyldig vistas å utrikes ort och åtgärd av beskickning eller konsulat eller vederbörande utländska myndighet vidtagits för beloppets utfående, utan att detsamma influtit;

4) då skattskyldig vistas å utrikes ort och anmaning att gälda skatten icke kan tillställas honom genom beskickning eller konsulat eller vederbörande utländska myndighet; samt

5) då beloppet av den skatt, för vilken till utlandet avflyttad eller därstädes eljest bosatt skattskyldig häftar, icke uppgår till tvåhundra kronor och särskilda skäl för åtgärd varom i 61 § 1 mom. sägs icke föreligga.

Avskrivning av preliminär skatt må icke äga rum förrän efter utgången av andra uppbördsåret efter det, under vilket skatten förfallit till betalning.

Avskrivning av kvarstående och tillkommande skatt må icke äga rum förrän efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten förfallit till betalning.

Då arbetsgivaren jämlikt 75 § är ansvarig för arbetstagares skatt, må avskrivning av denna icke äga rum, förrän det befunnits, att skatten av anledning, som i första stycket sägs, ej heller kan utfås av arbetsgivaren.

67 §.

Länsstyrelsen skall pröva fråga om avkortning eller avskrivning av skatt och, där stadgade förutsättningar härför föreligga, förordna om skattens avkortning eller avskrivning.

Har avskrivning av skatt ägt rum kvarstår likväl den skattskyldiges och, i förekommande fall, arbetsgivarens betalningsskyldighet.

Restitution av skatt.

68 §.

1 mom. Överstiger erlagd preliminär skatt motsvarande slutliga skatt eller har genom skatteavdrag enligt 40 § tredje stycket innehållits mer än som svarar mot den skattskyldige påfordrad kvarstående skatt, skall länsstyrelsen i det län, där skatten debiterats, skyndsamt ombesörja att det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige utan kostnad för denne. Restitution skall dock icke ske av belopp understigande fem kronor.

Det åligger lokal skattemyndighet i stad att skyndsamt tillhandahålla länsstyrelsen erforderliga uppgifter om skatt, som enligt första stycket skall återbetalas till skattskyldiga i staden.

Sedan beslut, som i 45 § 2 mom. avses, inkommit till länsstyrelsen, skall länsstyrelsen utan kostnad för den skattskyldige till denne återbetala det belopp, som han enligt beslutet äger återbekomma.

Finner Kungl. Maj:t sådan återbetalning av skatt som i första stycket sägs böra verkställas av annan än länsstyrelse, må Kungl. Maj:t därom förordna.

2 mom. Har riksräkenskapsverket vid granskning av verkställd debitering funnit, att anledning föreligger till antagande att slutlig eller kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter eller i 1 § omförmälda annuiteter eller tillkommande skatt blivit någon påförd obehörigen eller med för högt belopp eller att skattskyldig tillgodoräknats överskjutande preliminär skatt med för lågt belopp, skall ämbetsverket underrätta vederbörande länsstyrelse härom. Länsstyrelsen har att verkställa den utredning i ärendet, som må finnas erforderlig, och att, därest vederbörande finnes hava erlagt skatt obehörigen eller med för högt belopp eller tillgodoräknats överskjutande preliminär skatt med för lågt belopp, till honom återbetala vad som för mycket erlagts. Finner länsstyrelsen eljest att förhållande, som nyss sagts, föreligger har länsstyrelsen likaledes att återbetala för mycket erlagt belopp.

Envar, som eljest vinner nedsättning i eller befrielse från honom påförd slutlig eller kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter eller i 1 § omförmälda annuiteter eller tillkommande skatt eller berättigas återbekomma ytterligare överskjutande preliminär skatt, äger att genom länsstyrelsen i det län, där debiteringen skett, kostnadsfritt återbekomma vad han för mycket erlagt.

3 mom. Skall den, som jämlikt stadgandet i 2 mom. är berättigad återbekomma skatt, som debiteras å en ort för visst år, i stället utgöra skatt, som debiterats eller bör debiteras å samma ort men i annan ordning eller å annan ort eller för annat år, och är sistnämnda skatt vid meddelandet av beslut i restitutionsärendet ej gulden, äger den skattskyldige utfå allenast den del av det för mycket erlagda beloppet, som överstiger det belopp vilket han sålunda rätteligen har att utgöra. Återstoden av det erlagda beloppet skall gottskrivas den skattskyldige till gäldande av sistnämnda skatt och i förekommande fall skyndsamt tillställas länsstyrelsen i det län, inom vilket den ort är belägen, där skatten debiterats eller bör debiteras.

4 mom. Häftar den, som enligt 1 eller 2 mom. är berättigad återbekomma erlagt skattebelopp eller som är berättigad till ränta enligt 69 § 1 mom., för restförd skatt, äger han utfå allenast vad som överstiger det oguldna beloppet jämte därå belöpande restavgift. Återstoden skall gottskrivas honom till gäldande av den oguldna skatten jämte restavgift och i förekommande fall tillställas annan länsstyrelse med motsvarande tillämpning av bestämmelserna i 3 mom.

Vad i föregående stycke stadgas skall äga motsvarande tillämpning då skattskyldig, vilken enligt 1 mom. är berättigad återbekomma erlagt preliminär skatt, har att gälda tillkommande skatt, som avser inkomst under det år vartill den preliminära skatten hänför sig. Har, då återbetalning enligt 1 mom. skall ske, den tillkommande skatten icke påförts men kan med fog antagas att sådan skatt kommer att påföras på grund av beslut av prövningsnämnd om höjd taxering eller av länsstyrelse om höjd debitering, må den preliminära skatten innehållas i avbidan på att tillkommande skatt påföres.

69 §.

1 mom. Därest den preliminära skatt, som enligt 27 § 2 mom. skall gottskrivas skattskyldig vid debitering av slutlig skatt, till den del densamma erlagts överstiger den slutliga skatten med minst en femtedel av denna eller med minst tiotusen kronor, äger den skattskyldige erhålla ränta med tre procent, för en beräknad tid av ett år, å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger ettusen kronor; dock att det belopp, varå ränta sålunda skall beräknas, skall avrundas till närmast lägre hundratal kronor. Vid bedömandet av om och med vilket belopp ränta skall utgå, skall i den preliminära

skatten icke inräknas sådan i 27 § 2 mom. under 3) omförmäld preliminär skatt, som erlagts efter den 30 april året näst efter inkomståret; vidare skall med slutlig skatt likställas sådan tillkommande skatt, som enligt vad i 68 § 4 mom. andra stycket sägs helt eller delvis skall gäldas med där omförmäld preliminär skatt.

Ränta som i föregående stycke sägs skall icke utgå å belopp, varå i 2 mom. omförmäld ränta tillgodoföres den skattskyldige.

2 mom. Den som jämlikt 68 § 2 mom. äger återbekomma för mycket erlagd skatt skall erhålla ränta därå efter fem procent för år. Sådan ränta skall dock icke utgå å belopp som dödsbo i anledning av skattskyldigs frånfälle befriats från att erlägga eller å räntebelopp som påförts enligt stadgandet i 27 § 3 mom. I fall varom i 68 § 3 mom. sägs skall ränta utgå endast å den del av det för mycket erlagda beloppet, som skall utbetalas till den skattskyldige.

Vid beräkning av ränta enligt detta moment skall iakttagas:

att ränta utgår för skatt, som preliminärt erlagts under vederbörligt uppbördsår, från utgången av nämnda år samt för annan skatt, därest den erlagts under förra hälften av ett uppbördsår, från och med den 1 därpå följande september och, därest den erlagts under senare hälften av ett uppbördsår, från och med den 1 därpå följande mars;

att, därest skatt betalats före uppbördstermin, då skatten förfallit till betalning, skatten anses som erlagd under nämnda uppbördstermin;

att, därest skatten betalats i flera poster och restitutionen avser allenast viss del av det sammanlagda skattebeloppet, det för mycket erlagda beloppet avräknas mot det eller de belopp som sist guldits; samt

att ränta utgår till och med den dag, då beloppet återbetalas.

Efterkrav och preskription av skatt.

70 §.

1 mom. För slutlig eller kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter eller i 1 § omförmälda annuiteter eller tillkommande skatt, som blivit från debitering obehörigen utesluten eller till för ringa belopp påford, är den skattskyldige fortfarande ansvarig. Har skattskyldig gottskrivits preliminär skatt med för högt belopp och har till följd därav skatt felaktigt restituerats, är han skyldig att till statsverket återbetala vad han sålunda oriktigt utfått. Dock är han fri från betalningsskyldighet som i detta moment sägs, därest krav icke delgives honom inom fyra år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten rätteligen skolat debiteras eller felaktigt blivit gottskriven, samt beslut angående hans betalningsskyldighet är meddelat inom två år efter det kravet hos honom anställdes.

2 mom. Finner länsstyrelsen efter anmälan av lokal skattemyndighet eller eljest, att skatt blivit från debitering obehörigen utesluten eller till för ringa belopp påford eller att preliminär skatt blivit gottskriven med för högt belopp, har länsstyrelsen att efter hörande av den skattskyldige fastställa det belopp denne har att gälda.

71 §.

Åtgärder för uttagande av skatt må icke vidtagas senare än fem år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten enligt verkställd debitering skolat erläggas.

Centrala uppbördsnämnden.

72 §.

Kungl. Maj:t förordnar en för hela riket gemensam nämnd (*centrala uppbördsnämnden*) med uppgift att

dels, efter framställning från länsstyrelse, lokal skattemyndighet, arbetsgivare eller skattskyldig eller när anledning därtill eljest uppkommer, meddela bindande förklaring beträffande frågor om sättet för uttagande av preliminär skatt samt om verkställande av skatteavdrag,

dels lämna anvisningar i frågor rörande uppbördsförfarandet,

dels, efter framställning från länsstyrelse eller lokal skattemyndighet, avgiva yttranden i ärenden rörande uppbörd av skatt,

dels ock, när anledning därtill föreligger, till Kungl. Maj:t avgiva förslag till föreskrifter rörande tillämpning av denna förordning.

Nämnden skall bestå av ordförande och fyra ledamöter. En av ledamöterna skall förordnas till vice ordförande.

Ordföranden och vice ordföranden skola vara lagkunniga och erfarna i domarvärv, allmänna eller administrativa, eller eljest väl kvalificerade för sin uppgift. Av övriga ledamöter skola en äga särskild insikt och erfarenhet i uppbördsfrågor samt två vara i arbetsförhållanden erfarna och kunniga. Sistnämnda båda ledamöter förordnas för två år i sänder, en efter förslag av svenska arbetsgivarföreningarnas förtroenderåd och en efter förslag av landsorganisationen i Sverige.

För envar ledamot utses en suppleant enligt samma regler som gälla för utseende av ledamöter.

Förslag till ledamot och suppleant skall för att vinna avseende upptaga minst två personer, lämpliga såsom ledamot, och två personer, lämpliga såsom suppleant. Har vederbörligt förslag icke avgivits, förordnar Kungl. Maj:t ändå ledamot och suppleant.

Nämnden är beslutförf, då tre medlemmar äro tillstädes.

Nämnden må i den utsträckning Kungl. Maj:t förordnar åtnjuta biträde av sakkunniga.

Beträffande nämndens verksamhet skola de i 110 §, 111 § 1 mom. samt 112 § taxeringsförordningen meddelade bestämmelserna i tillämpliga delar gälla.

Rätt att taga del av preliminär självdeklaration m. m.

73 §.

Häradsskrivare, kronokamrerare, tjänsteman hos lokal skattemyndighet eller hos länsstyrelse, ordförande och ledamöter i den centrala uppbördsnämnden, hos nämnden anställda tjänstemän samt sakkunnig, som biträder nämnden, ävensom, med motsvarande tillämpning av bestämmelsen i 56 § 1 mom. första stycket taxeringsförordningen, beskattningsnämnd äga taga del av preliminär självdeklaration eller annan uppgift eller handling, som avlämnats eller tillhandahållits enligt bestämmelse i denna förordning. Självdeklaration, uppgift eller handling som nyss sagts skall jämväl tillhandahållas andra tjänstemän än de förut nämnda, därest dessa i och för sin befattning böra erhålla del därav.

Den, som äger taga del av självdeklaration, uppgift eller handling, varom i första stycket sägs, må, i den mån så erfordras för fullgörande av vad veder-

börande jämlikt denna förordning åligger, jämväl taga del av självdeklaration eller annan uppgift eller handling som avlämnats till ledning vid årlig taxering.

Självdeklaration, uppgift eller handling som i första stycket sägs skall förvaras under samma tid som motsvarande självdeklaration vid årlig taxering.

Vad i 56 § 1 mom. andra, fjärde, femte, sjätte och åttonde styckena taxeringsförordningen stadgas beträffande självdeklaration, uppgift eller handling som avlämnats till ledning vid årlig taxering, skall i tillämpliga delar gälla även i fråga om självdeklaration, uppgift eller handling som i första stycket avses.

Ansvarighet för debitering, uppbörd, indrivning och redovisning av skatt.

74 §.

1 mom. Häradsskrivare eller kronokamrerare är ansvarig för den debitering, som på honom ankommer.

Postverket ansvarar för den uppbörd av skatt, som äger rum genom verkets försorg.

Kronokamrerare är ansvarig för den redovisning av skatt, som på honom ankommer.

Utmättningsman ansvarar för indrivning och den redovisning därav, som på honom ankommer.

2 mom. Underlåter lokal skattemyndighet eller utmättningsman att inom föreskriven tid fullgöra vad på vederbörande enligt denna förordning ankommer, skall länsstyrelsen, då sådant blivit känt, omedelbart vidtaga de åtgärder, vartill förhållandena kunna föranleda.

Arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt, m. m.

75 §.

Underlåter arbetsgivare, som är skyldig verkställa skatteavdrag, utan skälig anledning att vederbörligen fullgöra denna skyldighet, är han jämte arbetstagaren ansvarig för skatt, vilken skatteavdraget skolat avse, till belopp som svarar mot vad han underlåtit att avdraga. Krav på erläggande av skattebelopp som nu sagts må följaktligen riktas mot såväl arbetsgivaren som arbetstagaren, dock att därest den sistnämnde vistas å känd ort inom riket arbetsgivaren må krävas endast om arbetstagaren underlåtit att efter anmaning gälda skattebeloppet i fråga.

Efterkommer arbetsgivaren icke anmodan att erlægga beloppet, må det samma uttagas i den ordning som stadgas i fråga om indrivning av skatt, dock att införsel ej må beviljas.

Arbetsgivare eller arbetstagare, som har att erlægga mot underlåtet skatteavdrag svarande belopp, är tillika skyldig att å beloppet erlægga restavgift.

Har lokal skattemyndighet icke prövat, om arbetsgivare är skyldig att svara för arbetstagares skatt, skall utmättningsmannen, därest arbetsgivaren bestrider sådan skyldighet, av den lokala skattemyndigheten i orten inhämta besked, huruvida arbetsgivaren är att anse såsom ansvarig för skatten. Denna må hos arbetsgivaren uttagas endast därest sistnämnda myndighet finner sådan ansvarighet föreligga.

Därest arbetsgivare efter besvär över lokal skattemyndighets beslut funnits icke vara ansvarig för arbetstagares skatt, skall länsstyrelsen till arbetsgivaren återbetala skatt, som denne erlagt för arbetstagaren, jämte erlagd restavgift ävensom ränta efter fem procent för år.

Har arbetstagares skatt uttagits hos arbetsgivare, skall, om indrivningskvitto överlämnas till arbetsgivaren, nämnda förhållande anmärkas å indrivningskvittot.

76 §.

Arbetsgivare, som betalat skatt för arbetstagare jämlikt 75 §, äger söka skattebeloppet åter av arbetstagaren. Härvid har arbetsgivaren att till vederbörande utmätningsman ingiva det indrivningskvitto, som må hava överlämnats till arbetsgivaren, eller på annat sätt hos utmätningsmannen styrka, att han erlagt skatten.

Utmätningsmannen må hos arbetstagaren uttaga beloppet i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt, dock att införsel ej må beviljas. Därvid är arbetstagaren skyldig att å beloppet erlagga restavgift.

77 §.

Har arbetsgivare verkställt skatteavdrag men icke inbetalat det innehållna beloppet i tid och ordning, som i 53, 54 eller 55 § eller 56 § 3 mom. sägs, må beloppet uttagas hos arbetsgivaren i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt, dock att införsel ej må beviljas.

Arbetstagaren är fri från betalningsansvar för motsvarande skattebelopp.

78 §.

1 mom. Arbetsgivare, som enligt lag är skyldig föra handelsböcker, skall hava sin bokföring så ordnad att därav framgå arbetstagares namn, lönebelopp och skatteavdrags belopp samt, därest debetsedel eller skattekort företetts för arbetsgivaren, arbetstagarens födelsetid och mantalsskrivningsadress ävensom nummer å för honom utfärdad debetsedel.

Jämväl annan arbetsgivare än i första stycket sägs, som har att verkställa skatteavdrag å arbetstagares lön och för vilken den utbetalade lönen utgör omkostnad i förvärvskälla, är skyldig att i enahanda omfattning föra anteckningar i hänseenden som nyss sagts.

Efter anmaning av vederbörande föredragande i uppbördsärenden hos länsstyrelsen eller av lokal skattemyndighet åligger det sådan arbetsgivare, som i första stycket avses, att tillhandahålla sin bokföring med därtill hörande handlingar för kontroll å verkställandet av skatteavdrag, och sådan arbetsgivare, varom i andra stycket sägs, att tillhandahålla där angivna anteckningar för dylik kontroll.

Här avsedd kontroll skall såvitt möjligt ske på sådant sätt och på sådan tid, att den icke förorsakar hinder i verksamheten för den som är föremål för kontrollen. Där arbetsgivaren så begär och detta lämpligen kan ske, skall kontrollen verkställas hos honom. Hava handelsböcker eller andra handlingar överlämnats för kontroll, skola de så snart ske kan återställas. Meddelande om resultatet av kontrollen skall snarast lämnas arbetsgivaren.

2 mom. Det åligger envar arbetsgivare att efter anmaning av vederbörande föredragande i uppbördsärenden hos länsstyrelsen eller av lokal skattemyndighet lämna uppgift om anställda arbetstagare, utbetalda löner och beloppet av verkställda skatteavdrag.

Straffbestämmelser m. m.

79 §.

Har någon lämnat oriktig uppgift till arbetsgivare om förhållande, som har betydelse för verkställandet av skatteavdrag, under sådana omständigheter att det kan antagas hava skett i syfte att åstadkomma att skatteavdrag icke verkställas eller sker med för lågt belopp, eller

har någon i preliminär självdeklaration eller i ansökan om jämkning av preliminär skatt eller i annan uppgift uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift, ägnad att för honom eller den han företräder leda till frihet från preliminär skatt eller till för låg sådan skatt, eller

har någon i ansökan jämlikt 41 § 2 mom. om nedsatt skatteavdrag eller i ansökan om anstånd med inbetalning av skatt uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift angående förhållande av betydelse för ärendets avgörande,

straffes med dagsböter.

80 §.

1 mom. Utbetalar arbetsgivare, som är skyldig verkställa skatteavdrag, lön utan att denna minskats med föreskrivet belopp för gäldande av arbetstagares skatt och sker detta uppsåtligen eller av oaktsamhet, som ej är allenast ringa, straffes med dagsböter.

Fullgör arbetsgivare icke sin skyldighet att inom föreskriven tid till uppborndsmyndighet inbetala belopp motsvarande det, varmed arbetstagares lön minskats för gäldande av dennes skatt, och ligger i avseende härå uppsåt eller grov oaktsamhet arbetsgivaren till last, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

2 mom. Underlåter någon att behörigen fullgöra vad honom enligt 19 § åligger, eller

fullgör icke arbetsgivare behörigen vad honom enligt 78 § 1 mom. första eller andra stycket åligger,

straffes med böter, högst trehundra kronor.

81 §.

Den, som jämlikt 73 § tagit del av självdeklaration eller annan uppgift eller handling, som avlämnats eller tillhandahållits enligt bestämmelse i denna förordning eller som avlämnats till ledning vid årlig taxering, må ej i vidare mån än utövningen av tjänst eller uppdrag erfordrar offentliggöra eller yppa innehållet i sådan handling. Bryter någon häremot, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

82 §.

Straff enligt denna förordning skall icke inträda, då den skyldige för sin förseelse är underkastad ansvar för tjänstefel eller förseelsen eljest är belagd med straff enligt allmänna strafflagen.

83 §.

Hörsammar icke skattskyldig anmaning att avlämna preliminär självdeklaration eller att fullständiga sådan deklaration eller att för jämkning inkomma med för den skattskyldige utfärdad debetsedel å preliminär skatt, eller

underlåter någon att hörsamma anmaning enligt 19 §, eller

underlåter arbetsgivare, som är skyldig verkställa skatteavdrag, att fullgöra sådan skyldighet eller verkställer han skatteavdrag med för lågt belopp, eller

fullgör arbetsgivare icke vad honom åligger enligt 43 eller 78 §, åger länsstyrelsen förelägga den försumlige lämpligt vite.

Om uttagande av förelagt vite förordnar länsstyrelsen efter anmälan av vederbörande föredragande i uppbördsärenden hos länsstyrelsen, kronokamrerare eller häradsskrivare.

Besvär m. m.

84 §.

Förmenar någon, att slutlig eller kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogs-vårdsavgifter eller i 1 § omnämnda annuiteter eller tillkommande skatt bli-vit genom fel vid debiteringen obehörigen eller med oriktigt belopp honom påförd eller att överskjutande preliminär skatt, varom i 68 § 1 mom. sägs, tillgodoräknats honom med för lågt belopp eller att felaktighet ägt rum vid utskrivandet av hans debetsedel, åger han att däri söka rättelse hos den lokala skattemyndighet, som verkställt debiteringen. Ansökan om rättelse skall ingivas till nämnda myndighet inom ett år efter det sökanden erhållit vederbörlig debetsedel.

85 §.

1 mom. Den, som icke åtnöjes med beslut enligt denna förordning av lokal skattemyndighet, åger i beslutet söka ändring hos länsstyrelsen genom besvär, vilka skola hava inkommit till länsstyrelsen inom en månad från den dag, då klaganden erhöll del av beslutet.

2 mom. Har skattskyldig enligt 27 § 3 mom. påförts ränta å kvarstående skatt och beror den kvarstående skatten av förhållande, varöver den skattskyldige icke skäligen kunnat råda, åger länsstyrelsen i det län, där räntan påförts, efter ansökan befria den skattskyldige från att helt eller delvis gäl-da sådan ränta.

Har endera av äkta makar, vilka taxerats enligt för gift skattskyldig gäl-lande bestämmelser, att gällda ränta å kvarstående skatt och skulle, därest ränteberäkningen gjorts för makarna gemensamt, sådan ränta icke hava påförts eller hava påförts med lägre belopp än som skett, må länsstyrelse som i första stycket sägs efter ansökan meddela befrielse, helt eller delvis, från erläggande av räntan.

Ansökan, som i detta moment sägs, skall hava inkommit till länsstyrelsen före utgången av året näst efter taxeringsåret.

(Se vidare anvisningarna.)

86 §.

Över länsstyrelses beslut enligt denna förordning må besvär anföras hos kammarrätten, dock att klagan icke må föras över länsstyrelses beslut rörande preliminär taxering, sättet för uttagande av preliminär skatt, debite-ring eller jämkning av sådan skatt, verkställande av skatteavdrag eller an-stånd med inbetalning av skatt. Besvären skola hava inkommit till länsstyrelsen inom en månad från den dag, då klaganden erhöll del av beslutet, vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke upptogs till prövning. Ej må den omständigheten, att besvären i stället för till länsstyrelsen ingi-vits till kammarrätten, utgöra hinder för deras upptagande till prövning, därest besvären till kammarrätten inkommit före utgången av nyss stadga-de besvärstid. I sådant fall skola besvären av kammarrätten omedelbart överlämnas till vederbörande länsstyrelse.

Sedan besvären inkommit till länsstyrelsen, har länsstyrelsen att infordra förklaringar och, där förklaringarna därtill föranleda, påminnelser från ve-

derbörande samt därefter skyndsamt överlämna handlingarna till kammar-rätten med det yttrande, vartill omständigheterna giva anledning.

Över kammarrättens utslag må klagan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär, vilka tillika med bevis om dagen för utslaget delfående skola hava inkommit till finansdepartementet inom två månader från den dag, då klaganden erhöll del av utslaget, vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke upptagas till prövning.

Vid prövning av besvär över utdömande av vite må jämväl frågan, huruvida vitet bort föreläggas, komma under bedömande.

87 §.

Besvär över beslut enligt denna förordning eller över taxering befriar icke klaganden i vidare mån än i 49 § sägs från att i behörig ordning erlagga skatt.

Särskilda föreskrifter.

88 §.

Om debitering, uppbörd, indrivning och redovisning av skatt i Stockholm skall gälla, utöver eller i stället för vad i denna förordning är stadgat, vad Kungl. Maj:t därom särskilt förordnar.

89 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna förordning meddelas av Kungl. Maj:t.

Anvisningar

till 3 §.

1. Frågan huruvida skattskyldig skall erlagga preliminär A-skatt eller preliminär B-skatt skall, då preliminär självdeklaration som i 16 § sägs icke avgivits eller upplysning om den skattskyldiges inkomstförhållanden eljest icke vunnits, bedömas med ledning av senast verkställda årliga taxering. Därest därvid den skattskyldiges inkomst av annat än tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet uppgår till högst en fjärdedel av den sammanlagda uppskattade inkomsten, bör den skattskyldige erlagga preliminär A-skatt. Eljest bör han påföras preliminär B-skatt. Har preliminär självdeklaration avlämnats eller upplysning om den skattskyldiges inkomstförhållanden eljest vunnits, skall frågan huruvida preliminär A-skatt eller preliminär B-skatt bör erläggas bedömas med motsvarande tillämpning av vad nyss sagts, därvid hänsyn dock skall tagas till förhållandet mellan annan inkomst än i 3 § 2 mom. under 1 första och andra styckena sägs och den sammanlagda uppskattade inkomsten.

Av 3 § 2 mom. framgår, att preliminär B-skatt må påföras i stället för preliminär A-skatt, därest särskilda omständigheter, t. ex. speciella svårigheter att verkställa i 39 § omnämmt skatteavdrag, föreligga. Å andra sidan kunna omständigheterna vara sådana, att preliminär B-skatt visserligen framstår som den naturliga skatteformen, men att preliminär A-skatt likväl bör erläggas, exempelvis därför att den skattskyldige vid upprepade tillfällen tidigare år underlåtit att i vederbörlig ordning inbetala debiterad preliminär skatt.

2. Kan skattskyldig antagas bliva berättigad att vid inkomsttaxeringen njuta avdrag för mer betydande utgifter eller omkostnader, vartill hänsyn

icke tages vid uträkning av skatt enligt skattetabell, må lokal skattemyndighet föreskriva exempelvis att preliminär A-skatt skall beräknas enligt skattetabell å viss del av lönen vid varje utbetalningstillfälle eller å lönen minskad med visst belopp.

Även om inkomst avser bestämd tidsperiod och uppbäres vid regelbundet återkommande tillfällen, kan inkomsten variera avsevärt från ett utbetalningstillfälle till ett annat. I dylikt fall kan befinnas lämpligt att lokal skattemyndighet föreskriver, att den preliminära A-skatten skall beräknas till viss procent av lönebeloppet i stället för enligt skattetabell. Vad nu sagts kan även ifrågakomma för äkta makar, vilka skola sambeskattas.

3. Den i 72 § omnämnda centrala uppborgsnämnden skall, då så finnes påkallat, meddela bindande förklaringar beträffande frågor om sättet för uttagande av preliminär skatt.

till 39 §.

1. I 39 § 1 mom. anges när fråga är om arbetsgivare och arbetstagare i uppborgsordningens mening. Så är i princip fallet då någon utbetalar belopp, som för mottagaren motsvarar i nämnda paragraf avsedd inkomst av tjänst. Härav följer att exempelvis den som är självständig företagare och vars inkomst är hänförlig till inkomst av rörelse icke skall vidkännas skatteavdrag å nämnda inkomst.

I handelsbolag eller enkelt bolag är det icke ovanligt, att en eller flera delägare utföra arbete för bolagets räkning och därför uppbära bestämd lön, beräknad för vecka, månad eller annan bestämd tidsperiod, varjämte vederbörande, utöver lönen, erhåller viss del i vinsten. Sådan delägare är icke arbetstagare enligt denna förordnings mening.

Den omständigheten att någon vid sidan av fastställd lön uppbär tantiem eller avlönas medelst provision förhindrar i och för sig icke att skatteavdrag verkställas.

2. Har arbetstagaren jämte sin huvudsyssla en eller flera bisysslor, skall, i de fall då enligt vad förut sagts skatteavdrag skall verkställas, sådant avdrag göras av den arbetsgivare, hos vilken arbetstagaren har sin huvudanställning. Kan av flera anställningar ingen anses såsom den huvudsakliga eller föreligger tvekan om vilken anställning som skall betraktas såsom huvudsaklig, har arbetstagaren eller arbetsgivaren att vända sig till den lokala skattemyndigheten, som meddelar besked om vid vilken anställning skatteavdrag skall verkställas.

3. Skatteavdrag ifrågakommer icke beträffande preliminär B-skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter, i 1 § omnämnda annuiteter eller tillkommande skatt.

Avdragsskyldighet för kvarstående skatt är icke inskränkt till att avse skatt, som utgår för inkomst av tjänst, utan gäller även i fråga om skatt för annan inkomst. Den kvarstående skatten kan nämligen avse även annan inkomst än av tjänst.

Arbetsgivare är skyldig göra avdrag endast för sådan kvarstående skatt, som arbetstagaren har att erlagga i hemortskommunen. Härigenom undantages skatt, som utgår för sådan inkomst vilken taxeras i annan kommun än hemortskommunen.

4. Föreligga särskilda svårigheter för arbetsgivare att göra skatteavdrag för kvarstående skatt, äger den lokala skattemyndigheten medgiva, att dylikt avdrag icke verkställas. Svårighet att göra skatteavdrag för sådan skatt kan vara för handen, om lön utbetalas för kvartal eller halvår eller eljest vid sådana tidpunkter, att genom skatteavdrag innehållna medel icke förslå att gälda kvarstående skatt under vederbörlig uppborgstermin.

Såväl arbetsgivare som arbetstagare kunna göra framställning om befrielse från skatteavdrag. Har arbetsgivare begärt befrielse från att verkställa skatteavdrag, skall arbetstagare, som beröres av framställningen, eller ombud för denne höras däröver.

Vid prövning av arbetsgivares ansökan om befrielse från skyldighet att verkställa skatteavdrag skall särskilt beaktas intresset för arbetstagare att erhålla en bekväm skattebetalningsform och för det allmänna att ernå en effektiv utskyldsbetalning.

5. Det ankommer på centrala uppbördsnämnden att i den omfattning behov därav föreligger meddela bindande besked rörande tillämpningen av bestämmelserna om när skatteavdrag skall göras. Därjämte må nämnden, då fråga är om anställning som är avsedd att vara kortare tid än en vecka, föreskriva att skatteavdrag ej skall verkställas, därest sådant avdrag skulle medföra avsevärda olägenheter eller om särskilda skäl eljest föreligga. Även i andra fall må nämnden, där detta med hänsyn till skattskyldigs inkomst- eller anställningsförhållanden finnes påkallat, förklara att skatteavdrag ej skall verkställas.

6. Om arbetstagare å svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton begärt att skatteavdrag för kvarstående skatt skall verkställas, åligger det befälhavaren eller rederiet att härom skyndsamt underrätta skatteavdelningen vid postkontoret i residensstaden i det län, där rederiet har sitt huvudkontor. Sådan underrättelse skall lämnas å blankett, vartill formulär fastställas av riksskattenämnden och som tillhandahålles av statsverket.

till 40 §.

I 40 § andra och tredje styckena angivna skatteavdrag med tjugufem procent av lönebeloppet skola ej verkställas, då det är för arbetsgivaren uppenbart att anställningen hos honom är att anse såsom bisyssla. Är så ej fallet, må avdrag underlåtas allenast därest arbetstagaren med intyg från lokal skattemyndighet styrker att fråga är om bisyssla.

Skatteavdrag skall icke göras å lön, som utbetalas senast den 25 februari under inkomståret, därest arbetstagaren företer debetsedel eller skattekort utvisande att han för nästföregående inkomstår varit påförd preliminär B-skatt. Vad sist sagts har dock icke avseende å nyanställd arbetsgivare, som kan antagas hava sin väsentliga utkomst av anställningen.

Det åligger arbetsgivaren, att senast en vecka innan i 40 § tredje stycket angivet avdrag för kvarstående skatt med tjugufem procent av lönebeloppet första gången göres genom skriftlig eller muntlig hänvändelse till arbetsgivaren uppmana denne att överlämna debetsedel å slutlig skatt eller vederbörlig del av sådan debetsedel eller på i sagda paragraf föreskrivet sätt visa att skatteavdrag för kvarstående skatt ej skall göras. Därvid skall arbetsgivaren tillika erinra arbetstagaren om det skatteavdrag, som eljest kommer att göras.

Har genom skatteavdrag jämlikt 40 § andra eller tredje stycket innehållits större belopp än vad enligt debetsedel, skattekort eller av lokal skattemyndighet utfärdat intyg, som arbetstagaren företett efter det avdraget gjorts, skall vid närmast följande uppbördstillfälle inbetalas, må arbetsgivaren mot kvitto tillhandahålla arbetstagaren vad sålunda för mycket innehållits.

Kan det antagas, att nyanställd arbetstagare, som har debetsedel å preliminär B-skatt, har sin väsentliga utkomst av anställningen, åligger det arbetsgivaren anmäla dylikt förhållande till den lokala skattemyndigheten.

till 41 §.

Då befrielse från eller nedsättning av skatteavdrag för *preliminär A-skatt* medges på grund av existensminimum, har den lokala skattemyndigheten att *dels* med ledning av bestämmelserna i 50 § 2 mom. kommunalskattelagen och anvisningarna till nämnda paragraf ävensom de normalbelopp för existensminimum, som fastställts jämlikt nämnda lagrum, angiva den skattskyldiges existensminimum, *dels ock* förordna efter vilka grunder skatteavdrag skall verkställas. Beräknas den skattskyldiges inkomster understiga existensminimum, kan förordnande meddelas antingen att skatteavdrag över huvud taget icke skall verkställas eller att skatteavdrag icke skall verkställas, såvida icke inkomsten hos huvudarbetsgivaren överstiger visst angivet belopp. Kan det antagas, att inkomsterna överstiga existensminimum, bör förordnas, att vid varje avlöningstillfälle visst angivet belopp alltid skall förbehållas den skattskyldige, så att för skatteavdrag får tagas i anspråk allenast vad av lönen överskjuter det förbehållna beloppet. Det belopp, som sålunda skall förbehållas den skattskyldige, bör som regel motsvara fastställt existensminimum minskat med de inkomster, den skattskyldige kan åtnjuta från annan än huvudarbetsgivaren. Det förbehållna beloppet kan dock ökas med belopp motsvarande *dels* sådana utgifter, som äro nödvändiga för förvärvande av den löneinkomst, varom fråga är, och som äro avdragsgilla vid taxering, t. ex. avgifter, som den skattskyldige har att erlagga för sådan pensionsförsäkring eller sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som tagits i samband med tjänst, eller avgifter, som den skattskyldige i samband med tjänsten har att erlagga för egen eller efterlevandes pensionering annorledes än genom försäkring, eller kostnader för resor till och från arbetet, *dels ock* tillfälliga utgifter av ofrånkomlig natur, som den skattskyldige må hava att vidkännas och som icke kunna beaktas vid fastställande av existensminimumbeloppet. I förekommande fall äger den lokala skattemyndigheten vidare — för att förhindra att den skattskyldige vid stigande inkomst skall nödgas avstå hela inkomstökningen till skatt — förordna, att om den skattskyldiges inkomst hos huvudarbetsgivaren stiger utöver det förbehållna beloppet skatteavdrag må, intill den gräns där skatten kan uttagas till fullo, verkställas högst med belopp motsvarande viss angiven kvotdel av inkomstökningen.

Skatteavdrag för *kvarstående skatt* må såsom framgår av 42 § icke verkställas förrän skatteavdrag för preliminär skatt till fullo verkställts. Vid nedsättning av skatteavdraget för kvarstående skatt på grund av existensminimum bör den lokala skattemyndigheten därför taga hänsyn till dels den skattskyldiges existensminimum och dels den preliminära skatt den skattskyldige har att erlagga. Då särskilda skäl göra det påkallat, äger den lokala skattemyndigheten *dels* i erforderlig mån höja det belopp, som enligt vad nyss sagts skall förbehållas den skattskyldige, *dels ock* förordna, att vid inkomstökning utöver det förbehållna beloppet skatteavdrag må verkställas högst med belopp motsvarande viss angiven kvotdel av inkomstökningen.

till 45 §.

1. Har skattskyldig, som skall erlagga preliminär A-skatt, enligt under rättelse från länsbyrå för folkbokföringen ändrat civilstånd under förra delen av inkomståret, skall lokal skattemyndighet utan särskild anmälan från den skattskyldige vidtaga den jämkning av nämnda skatt, som av ändringen må betingas.

Lokal skattemyndighet äger jämväl utan särskild anmälan från den skattskyldige upptaga fråga om jämkning av preliminär skatt i övriga i 45 § omförmälda fall. Vid höjning av preliminär skatt utan skattskyldigs medgivande bör iakttagas försiktighet, så att för hög sådan skatt icke uttages.

2. För att ernå bättre överensstämmelse mellan slutlig skatt och erlagd preliminärskatt kan genom jämkning föreskrivas, att utbyte skall ske av preliminär A-skatt beräknad enligt skattetabell eller av preliminär B-skatt mot preliminär A-skatt beräknad enligt särskild av lokal skattemyndighet angiven grund. Jämför vidare 3 § och anvisningarna till samma paragraf.

3. Den bevisning, som skattskyldig måste prestera för att erhålla jämkning, är icke lika i de i 45 § 1 mom. under 2) — 4) omnämnda fallen. Begäres jämkning jämlikt 2) i nämnda moment på grund av sådan ändring i makes inkomst, som påverkar den skattskyldiges ortsavdrag, eller jämlikt samma moment 3), behöver vederbörande endast göra sannolikt, att de ifrågavarande förhållandena komma att vara för handen; mera kan han tydligen i dessa fall icke heller åstadkomma. I övriga fall har han däremot att styrka, att de berörda omständigheterna verkligen föreligga.

4. Med inkomst, varom i 45 § 1 mom. andra stycket sägs, bör vid jämkning i hemortskommunen som regel förstås den sammanräknade nettoinkomsten vid taxering till statlig inkomstskatt, i förekommande fall minskad med utgift för periodiskt understöd och pensionsförsäkringspremie.

5. Har skattskyldig under inkomståret, innan beslutet om jämkning meddelats, erlagt högre preliminär skatt än han rätteligen bort göra, skall den för mycket inbetalda skatten icke restitueras. I stället skall den preliminära skatt, som skall erläggas efter beslutet om jämkning, i motsvarande mån reduceras, så att den sammanlagda preliminärskatten kommer att uppgå till belopp, som beräknas böra utgå för inkomståret. Fall kunna förekomma — sådana torde inträffa i synnerhet vid jämkning under senare delen av inkomståret — då preliminärskatten nedsattes med så stort belopp att, trots det den skattskyldige helt befriats från att erlägga dylik skatt under återstående uppbördsterminer under uppbördsåret, han likväl för inkomståret inbetalt högre skatt än han kan antagas hava rätteligen bort göra.

Uppgår det för mycket inbetalda beloppet till minst en femtedel av den slutliga skatt, som kan beräknas komma att utgå, dock till minst etthundra kronor, äger skattskyldig återbekomma det för mycket inbetalda beloppet utan avvaktan å debitering av den slutliga skatten. Äro särskilda förhållanden för handen — fråga är t. ex. om nedsatt skatteförmåga eller om ett särskilt stort skattebelopp — kan myndigheten, även om det angivna villkoret icke är uppfyllt, medgiva att det för mycket erlagda beloppet återbetalas till den skattskyldige.

till 46 §.

Preliminär självdeklaration kan vara behöfvlig t. ex. om skattskyldig, som har att erlägga preliminär B-skatt, kan antagas komma att få sina inkomster eller utgifter mera avsevärt förändrade eller om skattskyldig, för vilken utfärdats debetsedel å preliminär A-skatt, blivit näringsidkare och i följd därav bör påföras preliminär B-skatt.

Preliminär självdeklaration bör icke infordras, där för jämkning erforderliga uppgifter kunna införskaffas på annat sätt.

till 48 §.

Med värnpliktig avses i 48 § 2 mom. värnpliktig, som icke är fast anställd vid krigsmakten, dock att bestämmelserna i nämnda moment icke äga tillämpning å värnpliktig, som är elev vid krigsskolan eller undergår utbildning för vinnande av fast anställning på aktiv stat vid marinen eller flygvapnet, ej heller å värnpliktig som jämlikt 27 § 1 mom. värnpliktslagen fullgör tjänstgöring med en varaktighet av högst sextio dagar.

Vad om värnpliktig i 48 § 2 mom. stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om:

1) civilmilitär personal på aktiv stat eller över stat, vars tjänstgörings-skyldighet i fredstid är begränsad till viss del av året;

2) personal, som lönlös kvarstår i regemente (kår), i flottan, i kustartilleriet eller i flygvapnet;

3) personal, som frivilligt överförs till övergångsstat, så ock personal på reservstat eller i reserven med undantag av reserven tillhörande, från aktiv stat pensionsavgången personal;

4) väg- och vattenbyggnadskårens personal; samt

5) icke värnpliktig personal vid sjövärnskåren..

till 49 §.

1. Lokal skattemyndighets beslut i anledning av framställning om anstånd enligt 49 § 1 mom. första stycket skall grundas på det yttrande över framställningen, som det åligger taxeringsintendent att avgiva. Denne skall, därest detta med hänsyn till föreliggande omständigheter är möjligt, i yttrandet tillkännagiva sitt ställningstagande till de över taxeringen anförda besvären. Är utredningen i besvärssärendet icke avslutad och anser sig taxeringsintendenten med hänsyn härtill eller av annat skäl icke kunna göra något uttalande rörande sitt framtida ställningstagande till besvären, skall detta meddelas den lokala skattemyndigheten, som i sådant fall har att avslå framställningen om anstånd med skattens erläggande.

2. I fall som avses i 49 § 1 mom. andra stycket bör anståndet avse skatten enligt den taxering, som kan beräknas skola undanröjas. Har preliminär skatt avräknats å slutlig skatt enligt nämnda taxering, kan anstånd beviljas även med betalning av så stor del av skatten på grund av den å rätt ort påförda taxeringen, som motsvaras av nämnda preliminära skatt.

till 85 §.

Som exempel på förhållande, varöver den skattskyldige icke skäligen kunnat råda, må nämnas att arbetsgivaren felaktigt uträknat den skattskyldiges preliminära skatt eller att skattskyldig, som påförts ränta å kvarstående skatt i en kommun, i annan kommun erlagt för hög preliminär skatt. Vidare må nämnas det fall, att den kvarstående skatten beror på att beskattningsnämnd frångått den skattskyldiges deklaration; befrielse från räntebetalning må dock i dylikt fall icke medgivas, därest omständigheterna äro sådana att den skattskyldige bort förstå att beskattningsnämnderna skulle komma att frångå deklarationen.

Centrala uppbördsnämnden äger lämna anvisningar i frågor rörande räntebefrielse.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari 1954; dock att förordningens bestämmelser skola gälla redan dessförinnan i avseende å åtgärder, som erfordras för förordningens tillämpning efter ikraftträdandet.

Genom denna förordning upphäves uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896) med det undantag att de i sistnämnda förordning meddelade bestämmelserna rörande uppbörd av skatt skola gälla beträffande preliminär skatt avseende inkomståret 1953, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter, annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor samt tillkommande skatt, som skola inbetalas under uppbördsterminen i januari månad år 1954.

Skatt, som inbetalats till postgirokonto varom i 64 § uppbördsförordningen den 31 december 1945 förmåles och som på grund av bristfälliga identifieringsuppgifter icke kunnat tillgodoföras skattskyldig inom sju år efter utgången av det uppbördsår, under vilket inbetalningen skedde, tillfaller statsverket.

F ö r s l a g

till

förordning angående ändrad lydelse av 6 och 7 §§ förordningen den 6 juni 1952 (nr 411) med bestämmelser om begränsning i vissa fall av preliminär skatt.

Härigenom förordnas, att 6 och 7 §§ förordningen den 6 juni 1952 med bestämmelser om begränsning i vissa fall av preliminär skatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

6 §.

Innebär beslut — — — ändrade skatten.

7 §.

Innebär beslut som avses i 5 § att preliminär B-skatt icke vidare skall utgå för inkomståret, åligger det länsstyrelsen, därest den skattskyldige redan inbetalt preliminär skatt med större belopp än vad han enligt sagda beslut är skyldig att erlägga, att utan dröjsmål till den skattskyldige återbetala det överskjutande beloppet.

Å belopp, — — — icke ränta.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

F ö r s l a g

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 1 §, 46 § 2 mom. och 60 § kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

1 §.

Allmän kommunalskatt, varom stadgas i kommunallagarna, skall utgöras i förhållande till det antal skattekrönor och skatteören, som påföres en var skattskyldig enligt de i denna lag fastställda grunder; dock att skatten skall utgå i helt antal kronor enligt vad i gällande uppbördsförordning stadgas.

Angående taxeringsmyndigheter — — — gällande taxeringsförordning.

46 §.

2 mom. I hemortskommunen — — — eller uppfostran;

2) för *dels* sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige, *dels ock* avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i

¹ Senaste lydelse av 46 § 2 mom. se 1950:308 och av 60 § se 1952:377.

33 §, därest avgiften under beskattningsåret erlagts för försäkring, vilken äges av den skattskyldige själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn; samt

3) för premier — — — i 33 §.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som — — — 400 kronor.

60 §.

Finnes inom kommun municipalsamhälle eller annat administrativt område, inom vilket menighet äger utöva beskattningsrätt, skall vid taxering enligt denna lag för en var skattskyldig angivas, huru stor del av beskattningsbar inkomst som å dylikt område belöper, och skola därvid de här ovan givna bestämmelserna om beskattningsort hava motsvarande tillämpning. Oaktat stad innefattar flera församlingar, skall dock fysisk person, som skall där mantalsskrivas, beskattas i den församling, där han skall mantalsskrivas, för all av honom förvärfvad inkomst, som enligt bestämmelserna om beskattningsort skall beskattas i staden.

(Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1954, dock att 46 § 2 mom. och 60 § i äldre lydelse skola tillämpas vid 1954 års taxering samt vid eftertaxering för år 1954 eller tidigare år.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att 1 och 2 §§, 4 § 1 mom., 6 § 1 mom., 11 § 1 mom. samt 20 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att till 10 § nämnda förordning skall fogas ett nytt moment, betecknat 3 mom., av den lydelse nedan sägs.

1 §.

Till staten — — — givna bestämmelser.

Beträffande statlig inkomstskatt i form av kupongskatt för utdelning å aktie i svenskt aktiebolag och i form av särskild sjömansskatt skall gälla vad därom finnes särskilt stadgat.

Angående taxeringsmyndigheter — — — i taxeringsförordningen.

2 §.

Om vad — — — följande undantag:

till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet hänföres slutlig skatt, fastighetsskatt eller tillkommande skatt, som restituerats, avkortats eller avskrivits, i den mån avdrag därför av skattskyldig åtnjutits vid tidigare års taxeringar;

vid beräkning — — — beräknade nettointäkten.

Har sådan — — — för moderbolaget.

¹ Senaste lydelse av 2 § och 4 § 1 mom. se 1950: 589 samt av 11 § 1 mom. se 1952: 406.

4 §.

1 mom. Från sammanlagda — — — eller lotterivinst;

slutlig skatt eller fastighetsskatt, som här i riket påförts skattskyldig på grund av taxering under året näst före det taxeringsår, varom fråga är, eller sådan här i riket påförd tillkommande skatt, varå skattskyldig under förstnämnda år erhållit debetsedel, allt till den del skatten skall erläggas till kommun eller annan kommunal samfällighet.

Skattskyldig, som — — — kommunalskattelagen sägs.

Har sådan — — — för dotterbolaget.

6 §.

1 mom. Skyldighet att — — — 21 §§ sägs:

a) fysisk person: — — — eller rörelse;

för slutlig skatt, fastighetsskatt eller tillkommande skatt, som restituerats, avkortats eller avskrivits, i den mån avdrag därför av den skattskyldige åtnjutits vid tidigare års taxeringar; samt

för inkomst — — — ekonomiska föreningar;

b) svenska aktiebolag — — — eller rörelse;

för slutlig skatt, fastighetsskatt eller tillkommande skatt, som restituerats, avkortats eller avskrivits, i den mån avdrag därför av bolaget åtnjutits vid tidigare års taxeringar; samt

för inkomst — — — ekonomiska föreningar.

10 §.

3 mom. Statlig inkomstskatt skall utgå i helt antal kronor, därvid iakttages att skattebeloppet vid öretal över femtio avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till närmaste hela krontal.

11 §.

1 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Har vid dylik taxering avdrag, varom i 4 § 1 mom. förmåles, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst. Ortsavdrag beräknas för en var av makarna till hälften av det belopp, som i 8 § 1 mom. andra stycket sägs, dock att, om sådan del av Ortsavdraget helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens taxerade inkomst, bristen må avräknas å den andra makens taxerade inkomst. Avdrag, som i 9 § 2 mom. andra stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig under iakttagande av att avdraget för makarna tillsammans icke må överstiga det i nämnda stycke angivna högsta beloppet. Skatten beräknas å det sammanlagda beloppet av makarnas beskattningsbara inkomster och fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras beskattningsbara inkomster. Vad i 10 § 3 mom. sägs, skall därvid tillika iakttagas.

Skola makarna — — — högre ortgruppen.

20 §.

2 mom. Konungen äger, — — — i riket.

I fall, varom i detta mom. förmåles, må Konungen förklara, att statlig inkomstskatt skall av skattskyldig utgöras till högre belopp än gällande bestämmelser eljest skulle föranleda, dock att skatten ej må komma att uppgå till större andel, procentuellt beräknad, av den på grundval av överenskommelsen eller förordnandet fastställda beskattningsbara inkomsten än skatten skulle utgjort av den beskattningsbara inkomst, som skulle hava

fastställts, om hänsyn ej tagits till överenskommelsen eller förordnandet. Vad i 10 § 3 mom. och 11 § 1 mom. stadgas om beräkning av statlig inkomstskatt i helt antal kronor skall äga motsvarande tillämpning vid beräkning av skatt, som i detta mom. avses.

Överenskommelse med — — — månader tilländalupit.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Häri genom förordnas, att 12 § 1 mom. och 20 § förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives *samt* att till 11 § nämnda förordning skall fogas ett nytt moment, betecknat 3 mom., av den lydelse nedan sägs.

11 §.

3 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall utgå i helt antal kronor, därvid iakttages att skattebeloppet vid öretal över femtio avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till närmaste hela krontal.

12 §.

1 mom. För äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, beräknas den skattepliktiga förmögenheten för makarna var för sig, varvid boets gemensamma förmögenhet inräknas i mannens skattepliktiga förmögenhet. Har därvid skuld, som i 5 § avses, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens förmögenhet, må bristen avräknas å den andra makens förmögenhet. Den beskattningsbara förmögenheten beräknas för makarna gemensamt under hänsyntagande, vid tillämpning av 9 § tredje och fjärde styckena, till makarnas sammanlagda nettoinkomst. Frågan om skatteplikt enligt 10 § bedömes med hänsyn till makarnas sålunda bestämda beskattningsbara förmögenhet. Skatt beräknas likaledes efter nämnda förmögenhet samt fördelas å makarna efter deras skattepliktiga förmögenheter. Vad i 11 § 3 mom. sägs, skall därvid iakttagas.

20 §.

2 mom. Konungen äger, — — — i riket.

I fall, varom i detta mom. förmäles, må Konungen förklara, att statlig förmögenhetsskatt skall för skattskyldig fastställas till högre belopp än gällande bestämmelser eljest skulle föranleda, dock att skatten ej må komma att uppgå till större del, procentuellt beräknad, av den på grundval av överenskommelsen eller beslutet fastställda beskattningsbara förmögenheten än skatten skulle utgjort av den beskattningsbara förmögenhet, som skulle hava fastställts, om hänsyn ej tagits till överenskommelsen eller beslutet. Vad i 11 § 3 mom. och 12 § 1 mom. stadgas om beräkning av statlig förmögen-

¹ Senaste lydelse av 12 § 1 mom. se 1952:407.

hetsskatt i helt antal kronor skall äga motsvarande tillämpning vid beräkning av skatt, som i detta mom. avses.

Överenskommelse med — — — månader tilländalupit.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

F ö r s l a g

till

förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 6 juni 1952 (nr 410) med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall.

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. förordningen den 6 juni 1952 med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

2 §.

1 mom. Avkortning av — — — skattepliktiga förmögenheten.

Vid fastställande — — — beräknat belopp.

Vid beräkning enligt denna förordning av belopp, som må avkortas eller restitueras, iakttages att beloppet vid öretal över femtio avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till närmaste hela krontal.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

F ö r s l a g

till

lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 oktober 1951 (nr 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan.

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 26 oktober 1951 om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

Avgifter till svenska kyrkan eller hennes prästerskap, kyrkomusiker eller betjäning, vilka efter kyrkostämmas beslut eller eljest utdebiteras efter de grunder som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade, skola efter endast sextio procent av det belopp för skattekrona och skatteöre, vilket bestämts till utdebitering, påföras den, som är för inkomståret mantalsskriven här i riket men som vid ingången av inkomståret icke tillhör svenska kyrkan.

Vad ovan — — — beträffande fastighetsskatt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1954.

F ö r s l a g

till

förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 28 juni 1946 (nr 324) om skogsvårdsavgift.

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 28 juni 1946 om skogsvårdsavgift skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

1 §.

Skogsvårdsavgift skall — — — året utgå.

Skogsvårdsavgift skall utgå i helt antal kronor, därvid iakttages att avgiftsbeloppet vid öretal över femtio avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till närmaste hela krontal.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

F ö r s l a g

till

förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, att 28 § 3 mom., 29, 30, 33, 34 och 86 §§, 100 § 1 mom. samt 124 § 1 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

28 §.

3 mom. Deklarationsskyldig, som — — — kommunal inkomstskatt.

29 §.

1 mom. Allmän självdeklaration — — — honom; ävensom

7) beloppet av den preliminära skatt, som genom skatteavdrag erlagts för året näst före taxeringsåret.

Har skattskyldig — — — och skulder.

Svenskt aktiebolag — — — utdelningens belopp.

Inländsk försäkringsanstalt, — — — hänförliga verksamheten.

Med inländsk — — — för medlem.

Utländsk försäkringsanstalt, — — — och 5).

Belopp, som — — — öretal bortfalla.

¹ Senaste lydelse av 28 § 3 mom. och 34 § se 1947:578; av 29 § 1 mom. se 1950:313; av 29 § 2 och 3 mom. se 1943:855; av 33 § se 1951:792; av 86 § se 1952:408; samt av 100 § 1 mom. och 124 § 1 mom. se 1947:591.

2 mom. Särskild självdeklaration skall för den kommun, deklarationen avser, innefatta de uppgifter, som erfordras för taxeringen inom kommunen; och skall om sådan deklaration i tillämpliga delar gälla vad om allmän självdeklaration är stadgat.

3 mom. Beträffande sådan allmän eller särskild självdeklaration, som skattskyldig jämlikt 28 § 2 mom. har att avgiva inom län där skattskyldighet till kommunal inkomstskatt för honom föreligger i flera kommuner eller särskilda administrativa områden inom kommun eller som skattskyldig jämlikt 28 § 3 mom. har att avgiva i kommun där skattskyldighet som nyss sagts föreligger i särskilda inom kommunen förefintliga administrativa områden, skall utöver vad ovan är stadgat gälla, att i deklarationen skola upptagas de uppgifter, som erfordras för tillämpningen av bestämmelserna i 60 § kommunalskattelagen.

30 §.

Självdeklaration av — — — ägt rum.

Vad här är sagt om kommun skall, med det undantag som framgår av andra punkten i 60 § kommunalskattelagen, gälla jämväl i fråga om inom kommun beläget administrativt område, där menighet äger utöva beskattningsrätt.

33 §.

Till ledning — — — utbetalts, angående det utbetalda beloppet.

I uppgift, — — — avdrag skett.

Beträffande annan — — — för lyftning.

Vid fullgörande av vad i denna paragraf är stadgat skall uppgiftsskyldig upprätta särskild uppgiftshandling för varje person, varom fråga är. Där så kan ske, skall uppgift fullständigt angiva personens namn, hemvist, bostadsadress och födelseår ävensom, där för honom utfärdad debetsedel eller skattekort å preliminär skatt för året näst före taxeringsåret överlämnats till den uppgiftsskyldige och denne verkställt skatteavdrag, numret å nämnda debetsedel.

Arbetsgivare, som — — — i huvudbok.

34 §.

Vanligt handelsbolag, kommanditbolag så ock rederi för registreringspliktigt fartyg skall varje år till ledning för delägares taxering utan anmaning avlämna följande uppgifter angående bolaget eller rederiet, nämligen

a) för varje kommun, där delägare är skattskyldig till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt: uppgift, särskilt för varje sådan delägare, vilken uppgift skall avfattas enligt reglerna för allmän självdeklaration och tillika innehålla upplysning om den delägaren tillkommande andelen av bolagets eller rederiets inkomst och värdet av hans andel eller lott i bolaget eller rederiet; samt

b) för varje kommun, dit någon av bolaget eller rederiet innehavd förvärvskälla är att hänföra: uppgift, avfattad enligt reglerna för särskild självdeklaration, med upplysning tillika om den andel av inkomsten, som å varje delägare belöper.

Äro bolagets eller rederiets samtliga delägare skattskyldiga till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt i samma kommun, skall dock uppgift, som i b) avses, icke lämnas för den kommunen.

Finnes inom kommun administrativt område, inom vilket menighet äger utöva beskattningsrätt, skola vid avlämnande av uppgifter som ovan sägs i

förekommande fall jämväl lämnas erforderliga uppgifter för tillämpning av bestämmelserna i 60 § kommunalskattelagen.

Vid uppgift, — — — där förmåles.

86 §.

För varje — — — 77 § 4 mom.

Hos särskild — — — egen uppbördsförvaltning.

De beslutade — — — skattskyldiges namn.

I inkomstlängden antecknas särskilt

dels i avseende å statlig inkomstskatt uppskattad inkomst av olika förvärvskällor, medgivet avdrag för underskott å förvärvskälla, sammanräknad nettoinkomst, medgivna allmänna avdrag som icke avse underskott å förvärvskälla, taxerad och beskattningsbar inkomst med angivande tillika, där det ej framgår av längdens uppställning, av den punkt i 10 § 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, enligt vilken skatten skall beräknas;

dels i avseende å kommunal inkomstskatt taxerad och beskattningsbar inkomst;

dels ock, — — — här ovan.

Sådan anteckning till ledning för påföring av pensionsavgift, varom ovan sägs, skall för skattskyldig, som taxerats enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, äga rum om hans och hans makas beräknade taxerade inkomster enligt förordningen om statlig inkomstskatt sammanlagt uppgå till minst 1 200 kronor.

I förmögenhetslängden — — — beskattningsbara förmögenheten.

Närmare föreskrifter — — — Kungl. Maj:t.

Taxeringslängderna underskrivas — — — och ledamöter.

100 §.

1 mom. Det åligger protokollföraren hos länsprövningsnämnden att senast å fjortonde dagen efter den, då protokollet justerats, i rekommenderat brev med mottagningsbevis med allmänna posten tillsända dels ägare eller därmed likställd innehavare av varje sådan fastighet, vilkens taxering varit föremål för nämndens efter särskild prövning meddelade beslut, dels ock varje skattskyldig, vilkens taxering för inkomst eller förmögenhet varit föremål för nämndens efter särskild prövning meddelade beslut, underrättelse om beslutet medelst utdrag av nämndens protokoll. Vad nu sagts äger icke tillämpning, då beslutet inneburit allenast, att taxering för inkomst efter yrkande av annan än den skattskyldige rättats i avseende å felaktighet vid beräkningen av orsavsdragen.

Har i — — — jämväl klaganden.

Vad ovan — — — fråga är.

124 §.

1 mom. Besvär enligt 123 § skola, skriftligen avfattade, ingivas till länsstyrelsen i det län, där den överklagade taxeringsåtgärden företagits, eller, i motsvarande fall som i 119 § andra stycket avses, till den mellankommunala prövningsnämnden. Besvären skola ingivas, av skattskyldig inom natt och år efter det han erhållit debetsedel å slutlig skatt, fastighetsskatt eller tillkommande skatt i anledning av den taxering, varom fråga är, och av annan klagande före utgången av kalenderåret näst efter taxeringsåret.

Försummas något — — — motsvarande tillämpning.

Avse besvären det fall, att taxeringsvärde åsatts fastighet å mer än en ort eller att skattskyldig blivit taxerad för samma inkomst eller förmögenhet å

mer än en ort, och har vederbörande erhållit debetsedlar å slutlig skatt, fastighetsskatt eller tillkommande skatt därför å olika tider, räknas besvärstiden från den senaste tidpunkten.

Denna förordning skall träda i kraft, såvitt angår 29 § 1 mom. och 124 § 1 mom., den 1 januari 1954, samt i övrigt den 1 januari 1955.

F ö r s l a g

till

lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet.

Häri genom förordnas, att 67, 69 och 72 §§ lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

67 §.

Kommuns medelsbehov skall, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, täckas med allmän kommunalskatt. Utdebitering av sådan skatt skall fastställas i förhållande till de skattekronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen vid senaste taxering påförts de till kommunen skattskyldiga.

69 §.

Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skall utgöras dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kommunalskatt, som ingår i slutlig skatt och fastighetsskatt på grund av nästföljande års taxering.

72 §.

Kommun äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till kommunen skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlagga allmän kommunalskatt, skall belopp, som kommunen eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Kommunen äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i kommunens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den allmänna kommunalskatt, som kommunen äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

¹ Senaste lydelse av 67, 69 och 72 §§ se 1946:485.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos statsverket enligt första och andra styckena, skall länsstyrelsen under samma år utanordna till kommunalnämnden med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är kommunens fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalades i november månad nästföregående år; dock må länsstyrelsen, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av kommunens fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1953, dock att bestämmelserna i 72 § första stycket första punkten icke skola äga tillämpning beträffande allmän kommunalskatt enligt 1953 års taxering.

Förslag

till

lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad.

Härigenom förordnas, att 62, 64 och 67 §§ lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse i stad¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

62 §.

Stads medelsbehov skall, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, täckas med allmän kommunalskatt. Utdebitering av sådan skatt skall fastställas i förhållande till de skattekrönor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen vid senaste taxering påförts de till kommunen skattskyldiga.

64 §.

Med det belopp för skattekröna och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skall utgöras dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kommunalskatt, som ingår i slutlig skatt och fastighetsskatt på grund av nästföljande års taxering.

Har jämlikt 19 § femte stycket annan utdebiteringsgrund slutligen fastställts än som beslutats vid ordinarie sammanträdet i oktober månad, skall den allmänna kommunalskatt, som ingår i den preliminära skatten för inkomst under nästföljande år, utgöras efter den tidigare bestämda grunden, varemot den allmänna kommunalskatt, som ingår i slutlig skatt och fastighetsskatt på grund av det därefter följande årets taxering, skall utgöras efter den utdebitering, som bestämts i samband med utgifts- och inkomststatens fastställande.

¹ Senaste lydelse av 62, 64 och 67 §§ se 1946:486.

67 §.

Stad äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till staden skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har jämlikt 19 § femte stycket annan utdebiteringsgrund slutligen fastställts än som beslutats vid det ordinarie sammanträdet i oktober månad, skall till grund för utbetalningen läggas den utdebitering, som bestämts i samband med utgifts- och inkomststatens fastställande. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlägga allmän kommunalskatt, skall belopp, som staden eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Staden äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i stadens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den allmänna kommunalskatt, som staden äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör stadens fordran hos statsverket enligt första och andra styckena, skall länsstyrelsen under samma år utanordna till drätselkammaren med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är stadens fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalades i november månad nästföregående år; dock må länsstyrelsen, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av stadens fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1953, dock att bestämmelserna i 67 § första stycket första punkten icke skola äga tillämpning beträffande allmän kommunalskatt enligt 1953 års taxering.

F ö r s l a g
till
lag angående ändring i lagen den 15 juni 1935 (nr 337)
om kommunalstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 54, 56 och 59 §§ lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

54 §.

Stadens medelsbehov skall, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, täckas med allmän kommunalskatt. Utdebitering av sådan skatt skall fastställas i förhållande till de skattekronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen vid senaste taxering påförts de till kommunen skattskyldiga.

56 §.

Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skall utgöras dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kommunalskatt, som ingår i slutlig skatt och fastighetsskatt på grund av nästföljande års taxering.

59 §.

Staden äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till staden skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlægga allmän kommunalskatt, skall belopp, som staden eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Staden äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i stadens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den allmänna kommunalskatt, som staden äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör stadens fordran hos statsverket enligt första och andra styckena, skall överståthållarämbetet under samma år utanordna till staden med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är stadens fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalades i november månad föregående år; dock må överståthållarämbetet, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i

¹ Senaste lydelse av 54 § se 1946:489 samt av 56 och 59 §§ se 1951:424.

januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av stadens fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1953, dock att bestämmelserna i 59 § första stycket första punkten icke skola äga tillämpning beträffande allmän kommunalskatt enligt 1953 års taxering.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 60 § lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse.

Härigenom förordnas, att 60 § lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

60 §.

Vad kyrkostämman eller kyrkofullmäktige beslutat till utdebitering skall, allt efter ändamålets beskaffenhet, genom kyrkorådet, skolrådet eller särskild styrelse delgivas på landet kommunalnämnden och i stad drätselkammaren, vilka det åligger att på sätt i lagen om kommunalstyrelse på landet eller lagen om kommunalstyrelse i stad är stadgat härom underrätta länsstyrelsen och vederbörande lokala skattemyndighet för debitering och uppbörd av avgifterna till församlingen i samband med övriga kommunalutskylder.

Församling äger av statsverket uppbära avgifter till församlingen med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till församlingen skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har skattskyldig, som icke tillhör svenska kyrkan, enligt lagen den 26 oktober 1951 om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan åtnjutit lindring i skattskyldigheten till församlingen eller har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlagga avgift till församlingen, skall belopp, som församlingen eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Församlingen äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i församlingens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot de avgifter, som församlingen äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör församlingens fordran hos statsverket enligt andra och tredje styckena, skall länsstyrelsen under samma år

¹ Senaste lydelse se 1946:495.

utanordna till kommunalnämnden eller drätselkammaren med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är församlingens fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalades i november månad föregående år; dock må länsstyrelsen, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av församlingens fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad. Kommunalnämnden eller drätselkammaren skall därefter avlämna medlen till kyrkorådet, skolrådet eller särskild styrelse.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1953, dock att bestämmelserna i 60 § andra stycket första punkten icke skola äga tillämpning beträffande avgifter till församlingen enligt 1953 års taxering.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 64 § lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 64 § lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

64 §.

Vad kyrkofullmäktige — — — kommunal inkomstskatt.

Om debitering och uppbörd av avgift till församling och den kyrkliga samfälligheten gäller vad därom särskilt är stadgat.

Församling och den kyrkliga samfälligheten äga av statsverket uppbära avgifter med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till församlingen skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har skattskyldig, som icke tillhör svenska kyrkan, enligt lagen den 26 oktober 1951 om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan åtnjutit lindring i skattskyldigheten till församlingen eller har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlägga avgift till församlingen, skall belopp, som församlingen och den kyrkliga samfälligheten eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Församling och den kyrkliga samfälligheten äga av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i församlingens och den kyrkliga samfällighetens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då besluten fattades. Förskotten avräknas mot de avgifter, som församlingen och den kyrkliga samfälligheten äga uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskotten enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

¹ Senaste lydelse av 64 § se 1947:516.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör församlings eller den kyrkliga samfällighetens fordran hos statsverket enligt tredje och fjärde styckena, skall överståthållarämbetet under samma år utanordna till kyrkorådet, skolrådet, biblioteksstyrelsen eller församlingsdelegerades kassaförvaltare med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är ifrågavarande fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalades i november månad nästföregående år; dock må överståthållarämbetet, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av nämnda fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad.

Överståthållarämbetet skall — — — av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1953, dock att bestämmelserna i 64 § tredje stycket första punkten icke skola åga tillämpning beträffande avgifter till församlingen och den kyrkliga samfälligheten enligt 1953 års taxering.

Förslag

till

lag angående ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting.

Härigenom förordnas, att 45 § 2 mom., 46 § 1 mom. och 50 § lagen den 20 juni 1924 om landsting¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

45 §.

2 mom. Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skall utgöras dels sådan landstingsskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan landstingsskatt, som ingår i slutlig skatt och fastighetsskatt på grund av nästföljande års taxering.

46 §.

1 mom. Där i lag eller författning icke finnes stadgat, att skatt eller avgift till täckande av landstingets utgifter skall utgå efter annan grund, skola sådana utgifter täckas med landstingsskatt. Skyldighet att erlägga landstingsskatt skall, med den inskränkning som må föranledas av stadgandet i 2 mom., åligga en var, som inom landstingsområdet är till allmän kommunal-skatt skattskyldig, efter de grunder, som för utgörande av sådan skatt i allmänhet äro stadgade.

50 §.

Landstinget äger av statsverket uppbära landstingsmedel med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till landstinget skatt-

¹ Senaste lydelse av 45 § 2 mom., 46 § 1 mom. och 50 § se 1946:487.

skyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlagga landstingsmedel, skall belopp, som landstinget eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Landstinget äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i landstingets fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot de landstingsmedel, som landstinget äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör landstingets fordran hos statsverket enligt första och andra styckena, skall länsstyrelsen under samma år utanordna till landstingets förvaltningsutskott med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är landstingets fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalades i november månad nästföregående år; dock må länsstyrelsen, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av landstingets fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1953, dock att bestämmelserna i 50 § första stycket första punkten icke skola äga tillämpning beträffande avgifter till landstinget enligt 1953 års taxering.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 31 december 1945 (nr 903) om utdebitering av tingshusmedel.

Härigenom förordnas, att 1, 2 och 5 §§ förordningen den 31 december 1945 om utdebitering av tingshusmedel¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

1 mom. Tingshusbyggnadsskyldige skola — — — invånare utdebiteras.

2 mom. Till ledning för tingshusmedlens bestämmande skall lokal skattemyndighet varje år efter slutade taxeringsförrättningar så fort ske kan till tingshusbyggnadsskyldige genom länsstyrelsen insända förteckning, som för varje kommun summariskt upptager antalet skattekronor och skatteören, som påförts enligt kommunalskattelagen, särskilt för fastighet och särskilt för inkomst.

¹ Senaste lydelse av 5 § se 1946: 484.

2 §.

Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skola utgöras dels tingshusmedel, som ingå i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock tingshusmedel, som ingå i slutlig skatt och fastighetsskatt på grund av nästföljande års taxering.

5 §.

Tingshusbyggnadsskyldige äga av statsverket uppbära tingshusmedel med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till tingslaget skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har dödsbo enligt 75 § kommunal-skattelagen medgivits befrielse från att erlägga tingshusmedel, skall belopp som tingshusbyggnadsskyldige eljest ägde uppbära av statsverket nedsättas i motsvarande mån.

Tingshusbyggnadsskyldige äga av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i tingshusbyggnadsskyldiges fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot de tingshusmedel, som tingshusbyggnadsskyldige äga uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör tingshusbyggnadsskyldiges fordran hos statsverket enligt första och andra styckena, skall länsstyrelsen under samma år utanordna till tingshusbyggnadsskyldige med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är nämnda fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalades i november månad nästföregående år; dock må länsstyrelsen, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av tingshusbyggnadsskyldiges fordran, skall härav be-tingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953, dock att bestämmelserna i 5 § första stycket första punkten icke skola äga tillämpning beträffande tingshusmedel enligt 1953 års taxering.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 7 § förordningen den 1 juni 1951 (nr 568) angående provisorisk skatteersättning i anledning av ortsavdragsreformen.

Härigenom förordnas, att 7 § förordningen den 1 juni 1951 angående provisorisk skatteersättning i anledning av ortsavdragsreformen skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

7 §.

Fastställd provisorisk — — — eller skolråd.

Utanordning av provisorisk skatteersättning skall ske i samband med utanordnandet av allmän kommunalskatt med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november.

Understiger den av länsstyrelsen fastställda provisoriska skatteersättningen 5 000 kronor för år, skall beloppet utanordnas i sin helhet den 8 januari.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 4 och 5 §§ förordningen den 17 december 1948 (nr 766) angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastik indelning, m. m.

Härigenom förordnas, att 4 och 5 §§ förordningen den 17 december 1948 angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastik indelning, m. m., skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

4 §.

Inom område, vilket överförs från en kommun till annan, skola allmän kommunalskatt samt landstingsmedel och tingshusmedel, som påföras på grund av taxering för inkomst verkställd under det år då indelningsändringen träder i kraft, utgå enligt den utdebitering för skattekrona och skatteöre, efter vilken slutlig skatt påföres i förstnämnda kommun.

Fordran hos — — — äldre indelningen.

5 §.

Inom område, vilket överförs från en kommun till annan, skola allmän kommunalskatt samt landstingsmedel och tingshusmedel, som påföras på

grund av taxering av fastighet verkställd under det år då indelningsändringen träder i kraft, utgå enligt den utdebitering för skattekrona och skatteöre, efter vilken fastighetsskatt påföres i sistnämnda kommun.

Fordran hos — — — nya indelningen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

F ö r s l a g

till

förordning om ändrad lydelse av 3 och 4 §§ förordningen den 30 april 1943 (nr 218) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning.

Härigenom förordnas, att 3 och 4 §§ förordningen den 30 april 1943 om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

3 §.

Anmälan skall — — — anställningens början.

Anmälan göres å särskild blankett (anställningskort), som för varje anställd utskrives i ett exemplar. Formulär till anställningskort fastställs av riksskattenämnden.

Anställningskort tillhandahålles — — — med posten.

4 §.

Utmätningssmannen skall förvara anställningskortet i ett alfabetiskt ordnat register. Är arbetstagaren mantalsskriven inom annan utmätningssmans tjänstgöringsområde, skall avskrift av anställningskortet översändas till denne.

Där utmätningssmannen så finner lämpligt, skall anställningsregistret i stället förvaras hos exekutionsbiträde.

Ur anställningsregister — — — fem år.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953.

¹ Senaste lydelse av 4 § se 1947:519.

F ö r s l a g
till
lag om ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431)
om folkpensionering.

Härigenom förordnas, att 19, 20 och 22 §§ lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

19 §.

1 mom. Såsom bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen skall, såvitt ej annat följer av vad i andra stycket sägs, envar erlägga pensionsavgift för år, då för honom beräknats till statlig inkomstskatt taxerad inkomst, under förutsättning att han vid utgången av detta år fyllt minst aderton och högst sextiosex år, att han varit här i riket mantalsskriven för året näst före taxeringsåret samt att han vid tidpunkten för tryckningen av stomme till inkomstlängd för taxeringsåret var svensk medborgare.

Pensionsavgift skall icke erläggas av den, som under december månad året näst före taxeringsåret ägt uppbära folkpension, eller för den, som avlidit före ingången av året näst före taxeringsåret. Ej heller skall pensionsavgift erläggas av den, för vilken den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till 1 200 kronor eller, om han är gift och skall taxeras enligt för sådan skattskyldig gällande bestämmelser samt andre maken icke enligt vad förut sagts är fritagen från skyldighet att erlägga pensionsavgift, makarnas till statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomster sammanlagt icke uppgå till minst 1 200 kronor.

2 mom. Pensionsavgift skall utgå med 1,8 procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst med de begränsningar som nedan sägs.

Makar, som båda äro avgiftspliktiga och taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, skola erlägga avgift med sammanlagt högst 360 kronor. Därvid skall iakttagas, att om vardera makens taxerade inkomst överstiger 10 000 kronor, envar påföres pensionsavgift med 180 kronor. Om endast den ene makens taxerade inkomst överstiger 10 000 kronor, minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av makarnas pensionsavgifter ej överstiger 360 kronor.

Avgiftspliktig, som taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser och vilkens make är fritagen från skyldighet att erlägga pensionsavgift allenast därför att för denne icke beräknats taxerad inkomst, skall erlägga avgift med högst 360 kronor.

Annan avgiftspliktig än som avses i andra och tredje styckena här ovan skall erlägga avgift med högst 180 kronor.

Enligt ovan angivna grunder beräknad pensionsavgift avrundas i förekommande fall nedåt till närmast hela kronal.

20 §.

Har avgiftspliktig avlidit och efterlämnat bodelägare, som vid hans frånfälle var beroende av honom för sin försörjning, och har dödsboet att er-

¹ Senaste lydelse av 19 § se 1951:332.

lägga kvarstående eller tillkommande skatt, vari ingår pensionsavgift, under uppbördstermin, som äger rum eller avslutas efter dödsfallet, äger beskattningsnämnd, där ömmande omständigheter äro för handen, att efter framställning från dödsboet medgiva befrielse från erläggande helt eller delvis av pensionsavgiften. Befrielse må dock icke avse pensionsavgift, som påförts i anledning av eftertaxering till statlig inkomstskatt och som rätteligen skolat erläggas under uppbördstermin, vilken ägt rum före dödsfallet.

Framställning som ovan avses skall avlämnas senast under andra kalenderåret efter dödsåret.

I fråga om besvär över beskattningsnämnds beslut som i första stycket sägs skall motsvarande gälla som finnes i taxeringsförordningen stadgat beträffande besvär över beslut enligt 15 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt.

22 §.

Pensionsavgift påföres i den kommun, där för den avgiftspliktige beräknats till statlig inkomstskatt taxerad inkomst.

Om debitering och uppbörd av pensionsavgifter är i övrigt stadgat i uppbördsförordningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1954. I samband därmed skall följande iakttagas.

Äldre bestämmelser skola fortfarande gälla i fråga om pensionsavgifter, som påföras för år 1953 eller tidigare år.

I fråga om avgifter, som påföras för år 1954, skola i stället för vad i 19 § 2 mom. stadgas följande bestämmelser gälla:

Pensionsavgift skall utgå med en procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst med de begränsningar som nedan sägs.

Makar, som båda äro avgiftspliktiga och taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, skola erlägga avgift med sammanlagt högst 200 kronor. Därvid skall iakttagas, att om vardera makens taxerade inkomst överstiger 10 000 kronor, envar påföres pensionsavgift med 100 kronor. Om endast den ene makens taxerade inkomst överstiger 10 000 kronor, minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av makarnas pensionsavgifter ej överstiger 200 kronor.

Avgiftspliktig, som taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser och vilkens make är fritagen från skyldighet att erlägga pensionsavgift allenast därför att för denne icke beräknats taxerad inkomst, skall erlägga avgift med högst 200 kronor.

Annan avgiftspliktig än som avses i de två närmast föregående styckena skall erlägga avgift med högst 100 kronor.

Enligt ovan angivna grunder beräknad pensionsavgift avrundas i förekommande fall nedåt till närmast hela krontal.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av § 3 mom. 2 och § 6 förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten] jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

Härigenom förordnas, att § 3 mom. 2 och § 6 förordningen den 31 mars 1922 angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

§ 3.

Mom. 2. Sedan avgifterna vederbörligen debiterats, skola arbetsgivareförteckningarna återsändas till riksförsäkringsanstalten inom tid, som av anstalten bestämmes.

§ 6.

Förmenar arbetsgivare, att i förteckning, som i § 3 mom. 1 sägs, eller i uppgift eller kvitto, som omförmäles i § 4 mom. 2 och 3, avgift blivit honom obehörigen eller oriktigt påförd, äge han för erhållande av rättelse göra anmälan hos riksförsäkringsanstalten inom ett år efter det avgiften senast bort hava erlagts. Sådan anmälan må i stället ingivas till den lokala skattemyndighet, som verkställt debitering av avgiften. Myndigheten har att efter utredning med eget yttrande översända anmälningen till anstalten.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953.

Förslag

till

förordning om särskild sjömansskatt.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

I denna förordning förstås med

sjöman: envar, som är anställd i redarens tjänst ombord på svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton, samt

inkomst ombord: hyra eller annan gottgörelse, som sjöman uppbär av redaren.

¹ Senaste lydelse av § 3 mom. 2 se 1947:517.

Såsom sjöman anses icke den, som är anställd uteslutande för fartygets iståndsättande eller uppläggning eller för tillsyn eller betjäning vid fartygets uppehåll i hamn.

2 §.

Sjöman, som icke är underkastad skattskyldighet här i riket enligt förordningen om statlig inkomstskatt för sin inkomst ombord, skall för nämnda inkomst erlägga statlig inkomstskatt i form av särskild sjömansskatt. Sjöman skall dock icke erlägga särskild sjömansskatt, därest han på godtagbart sätt visar, att han är skattskyldig i annat land för inkomsten.

Kungl. Maj:t äger bestämma, att särskild sjömansskatt icke skall erläggas av sjömän eller vissa grupper sjömän vid fart i särskilda farvatten.

3 §.

Särskild sjömansskatt skall utgå med femton procent av sjömannens kontanta inkomst ombord, i förekommande fall minskad med avgifter, som han på grund av sin tjänst ombord har att erlägga för egen eller efterlevande familjs pensionering. Skatten beräknas icke på sedvanlig kontant ersättning för naturaförmåner i form av kost och bostad och icke heller på sedvanlig ersättning för kojutrustning, för förlust av effekter vid fartygs förölyckande eller för hållande av egna verktyg i tjänsten.

4 §.

1 mom. Den särskilda sjömansskatten skall av befälhavaren eller redaren avdragas vid utbetalning av inkomst ombord.

2 mom. Skatteavdrag skall icke verkställas, om sjömannen företer för honom i Danmark, Island, Norge eller Ungern utfärdad debetsedel eller annan likvärdig handling varav framgår att han har att erlägga skatt för inkomst till något av nämnda länder. I annat fall må skatteavdrag icke underlåtas med mindre sjömannen med intyg från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län styrker, att skatteavdrag icke skall göras.

3 mom. Då skatteavdrag verkställts, skall sjömannen tillställas kvitto på den innehållna skatten.

5 §.

Befälhavare, som verkställt skatteavdrag enligt denna förordning, skall härom lämna redaren erforderliga uppgifter för verkställande av redovisning som i nästa stycke sägs.

Det åligger redaren, att till länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län för varje period om två månader, räknad från kalenderårets början, redovisa under perioden innehållen skatt. Redovisningen för sådan period skall lämnas senast den sista dagen i tredje månaden efter periodens utgång genom insättning av skattens sammanlagda belopp på länsstyrelsens postgirokonto för särskild sjömansskatt och insändande till länsstyrelsen av förteckning över gjorda skatteavdrag m. m., vilken förteckning skall upprättas å blankett vartill länsstyrelsen fastställt formulär. Möter hinder för redovisning inom nyss angiven tid, må nämnda länsstyrelse på framställning kunna bevilja anstånd därmed, i regel dock högst en månad.

6 §.

Har skatteavdrag verkställts för sjöman, som för länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län visar att han är skattskyldig i annat land för inkomsten

ombord, må länsstyrelsen förordna om återbetalning av den innehållna skatten. Har skatt innehållits med för högt belopp, må länsstyrelsen förordna om återbetalning av det för mycket innehållna beloppet.

Om återbetalning som i första stycket sägs må förordnas allenast under förutsättning att framställning därom inkommit till länsstyrelsen före utgången av kalenderåret näst efter det, under vilket avdrag för skatten verkställes.

Å belopp som återbetalas skall utgå ränta efter fem procent för år, räknat från utgången av det år, då skatteavdraget verkställdes, och till och med den dag, då beloppet återbetalas.

7 §.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har att utöva kontroll över utgörande av särskild sjömansskatt.

Länsstyrelsen äger meddela de anvisningar till ledning för verkställande av skatteavdrag m. m., som kunna finnas erforderliga.

Det ankommer på länsstyrelsen att kostnadsfritt till sjöman, som för länsstyrelsen på godtagbart sätt visat att han är skattskyldig till annat land för i denna förordning avsedd inkomst, lämna intyg, gällande för viss av länsstyrelsen angiven tid, att skatteavdrag ej skall verkställas.

8 §.

I tillämpliga delar skall gälla vad i uppbördsförordningen är stadgat om indrivning av restförd skatt, om avkortning och avskrivning av skatt, om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt, m. m. samt om straffbestämmelser m. m.

9 §.

Åtgärd för uttagande av särskild sjömansskatt må icke verkställas senare än fem år efter utgången av det år, varunder skatten innehållits eller skolat innehållas genom skatteavdrag.

10 §.

Över beslut av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län rörande särskild sjömansskatt må besvär anföras hos kammarrätten. Besvären skola hava inkommit till länsstyrelsen inom två månader från den dag, då klaganden erhöll del av beslutet, vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke upptagas till prövning. Ej må den omständigheten, att besvären i stället för till länsstyrelsen ingivits till kammarrätten, utgöra hinder för deras upptagande till prövning, om besvären inkommit till kammarrätten före besvärstidens utgång. I sådant fall skola besvären av kammarrätten omedelbart överlämnas till länsstyrelsen.

Sedan besvären inkommit till länsstyrelsen, har länsstyrelsen att vid besvären foga de handlingar, som legat till grund för länsstyrelsens beslut. Om anledning därtill föreligger, har länsstyrelsen att inforra förklaringar och, där förklaringarna därtill föranleda, påminnelser från vederbörande samt därefter skyndsamt överlämna handlingarna jämte eget yttrande till kammarrätten.

Över kammarrättens utslag må klagan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär, vilka tillika med bevis om dagen för utslagets delfående skola hava inkommit till finansdepartementet inom två månader från den dag, då klaganden erhöll del av utslaget, vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke upptagas till prövning.

Därest särskilda skäl föreligga, må av sjöman anförda besvär upptagas till prövning, oaktat ovan i denna paragraf angivna besvärstider icke iakttagits.

11 §.

Besvär över beslut enligt denna förordning befria icke klaganden från att i behörig ordning erlagga särskild sjömansskatt.

12 §.

De närmare föreskrifter, som kunna erfordras för tillämpning av denna förordning, meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 feb-
ruari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om *vissa ändringar i uppbördsförfarandet m. m.* samt anför därvid följande.

I. Inledning.

Det år 1945 beslutade nya uppbördssystemet innebar en genomgripande omläggning av det tidigare uppbördsförfarandet. Med hänsyn bland annat till de svårigheter, som förelåg att anpassa de nya uppbördsreglerna till vårt skattesystem, förutsattes redan från början att, sedan systemet under några år tillämpats i praktiken, en översyn av detsamma skulle göras med ledning av vunna erfarenheter.

För att verkställa denna översyn tillkallades den 25 februari och den 1 april 1949 särskilda sakkunniga, nämligen landskamreraren A. G. A. Wigert, ordförande, häradsskrivaren G. M. E. Alin, numera regeringsrådet S. E. Jarnerup, ekonomidirektören P. Prydz, ombudsmannen E. A. Sätterberg och kronokamreraren B. E. V. Åkerstedt. De sakkunniga, som antog benämningen *1949 års uppbördssakkunniga*, överlämnade den 2 februari 1950 ett första betänkande (SOU 1950: 7), vilket ledde till vissa lagstiftningsåtgärder. Med skrivelse den 27 oktober 1951 har överlämnats ett andra betänkande med *förslag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet* (SOU 1952: 1). Därmed har de sakkunniga i huvudsak slutfört sitt utredningsuppdrag; endast vissa organisationsfrågor återstår. Den 29 februari 1952 förordnades, att de sakkunniga skulle upphöra med sin verksamhet; samtidigt uppdrogs åt landskamreraren Wigert att slutföra utredningen beträffande nyssnämnda organisationsfrågor.

Över sistnämnda betänkande eller vissa delar därav har, efter remiss, *yttranden* avgivits av justitiekanslersämbetet, kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen, socialstyrelsen, lantbruksstyrelsen, riksarkivet, generalpoststyrelsen, statens organisationsnämnd, arbetsmarknadsstyrelsen, statistiska centralbyrån, Svea

hovrätt, överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Föreningen skogsarbeten, Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter, Sveriges redareförening, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska bankföreningen, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet landsbygdens folk, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Handelns arbetsgivareorganisation, Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete, Sveriges centrala restaurangaktiebolag, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet, Svenska sjöfolksförbundet, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Hushållningssällskapens förbund, Sveriges häradsskrivarförening, Föreningen Sveriges kronokamrerare, Föreningen Sveriges stadsfogdar, Föreningen Sveriges landsfiskaler, Svenska exekutionsmännens riksförbund, Svenska polisförbundet, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund och Svenska västkustfiskarnas centralförbund.

Det må här erinras om att de sakkunniga i sitt betänkande även behandlat bestämmelserna rörande *förmånsrätt för skatt m. m.* Denna fråga har jag emellertid tidigare anmält i statsrådet och förslag till ändring i 17 kap. handelsbalken har i proposition nr 7 förelagts 1953 års riksdag.

Sedan nyssnämnda remissyttranden avgivits, har spørgsmålet rörande utformningen av *vissa straffbestämmelser i uppbördsförordningen* ytterligare behandlats, nämligen i en inom finansdepartementets rättsavdelning av länsassessorn Axel Morén utarbetad promemoria.

Över denna promemoria har, efter remiss, *yttranden* avgivits av justitiiekanslersämbetet, riksåklagarämbetet, kammarrätten, Svea hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge, centrala uppbördsnämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Västernorrlands län, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Svenska lantarbetsgivareföreningen, Sveriges redareförening, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Handelns arbetsgivareorganisation, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Landsorganisationen i Sverige samt Tjänstemännens centralorganisation.

Utom de förslag, som framlagts i förenämnda betänkande och promemoria, avser jag att här till behandling upptaga vissa förslag om *debitering av folkpensionsavgifter*, som framlagts av assessorn i kammarrätten Sten von Otter i en inom finansdepartementets rättsavdelning utarbetad, den 25 januari 1952 dagtecknad promemoria angående möjligheten att åstadkomma ett i vissa hänseenden förenklat taxerings- och debiteringsförfarande.

Över den av von Otter utarbetade promemorian har, efter remiss, *yttranden* avgivits av kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket, pensionsstyrelsen, socialstyrelsen, statistiska centralbyrån, överståthållarämbe-

tet, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro, Kopparbergs, Västernorrlands och Västerbottens län, kronokamrerarna i Malmö och Göteborg, Sveriges häradsskrivarförening, Föreningen Sveriges kronokamrerare samt Taxeringsnämndsordförandenäs riksförbund.

Den 1 april 1948 tillkallades särskilda sakkunniga, nämligen landskamreren B. V. F. Gillner, ordförande, revisorn hos Svenska sjöfolksförbundet E. G. V. Karlsson och direktören B. T. Pettersson, med uppdrag att utreda frågan om ändring av gällande bestämmelser angående beskattning och uppbörd av skatt för sjömän. De sakkunniga, som antog benämningen *sjömansskattentredningen*, avlämnade den 8 juni 1949 betänkande med *förslag till lag om sjömansskatt m. m.* (SOU 1949: 27).

Över detta betänkande har, efter remiss, *yttranden* avgivits av kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket, kommerskollegium, pensionsstyrelsen (i vad angår uttagande av pensionsavgifter för sjömän), överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus samt Gävleborgs län, 1949 års uppbördssakkunniga, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Sveriges häradsskrivarförening, Föreningen Sveriges kronokamrerare och Taxeringsnämndsordförandenäs riksförbund. Vid kommerskollegiets utlåtande har fogats yttranden av Sveriges redareförening, Sveriges segelfartygsförening, Svenska sjöfolksförbundet, Sveriges fartygsbefälsförening, Svenska maskinbefälsförbundet, Svenska stewartsföreningen samt direktionerna för samtliga sjömanshus. Yttranden har vidare avgivits av städerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Kalmar, Landskrona, Trelleborg, Härnösand och Karlshamn.

Inom finansdepartementets rättsavdelning har därefter av numera byråchefen i riksskattenämnden S. Wilkens utarbetats en promemoria angående *sjömännens beskattning*. I promemorian uttalas att de invändningar, som vid remissbehandlingen riktats mot förslaget om en särskild sjömansskatt, vore av sådan betydelse att ett genomförande av detsamma syntes för närvarande icke kunna tillrådas. I stället borde övervägas huruvida frågan om beskattning och uppbörd av skatt för sjömän kunde lösas genom partiella reformer inom ramen för nuvarande beskattnings- och uppbördssystem.

Över promemorian har, efter remiss, *yttranden* avgivits av kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket, kommerskollegium, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus samt Gävleborgs län, Sveriges redareförening, Svenska sjöfolksförbundet, Sveriges fartygsbefälsförening, Svenska maskinbefälsförbundet, Svenska stewartsföreningen, Sveriges segelfartygsförening, Sveriges häradsskrivarförening och Föreningen Sveriges kronokamrerare.

Jag har för avsikt att i detta sammanhang anmäla även de förslag, som framlagts i nyssnämnda promemoria.

Slutligen får jag här omnämna, att vid åtskilliga av de i det föregående angivna remissyttrandena fogats särskilda yttranden av lokala skattemyndigheter eller andra. När anledning därtill finnes, kommer jag i det följande att omnämna vad som anförts även i dessa yttranden.

II. Skatter och avgifter, som debiteras och uppbäres vid den allmänna uppbörden.

I anslutning till behandlingen av frågan om vilka skatter och avgifter, som skall debiteras och uppbäras vid den allmänna uppbörden, har de sakkunniga framlagt vissa förslag för att underlätta debiteringen m. m. av folkpensionsavgifter, olycksfallsförsäkringsavgifter samt annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor.

De sakkunniga förordar bl. a. att olycksfallsförsäkringsavgifterna skall debiteras och uppbäras ett år senare än för närvarande samt påföras allenast i den kommun, där arbetsgivaren mantalsskrivits för året näst före det, då avgifterna skall debiteras; härigenom skulle debiteringen av slutlig skatt följa mantalslängden för året före debiteringsåret i fråga om såväl olycksfallsförsäkringsavgifter som övriga i den slutliga skatten ingående skatter och avgifter. Vad sålunda förordats avsåge emellertid endast avgifter understigande 100 kronor; avgifter å 100 kronor och däröver borde uppbäras av riksförsäkringsanstalten. Såvitt gäller annuiteter å avdikningslån föreslår de sakkunniga, att när fastighet som besväras av sådan annuitet delats genom laga skifte, länsstyrelsen skall meddela nytt beslut om avdikningslånets fördelning med hänsyn till de nya fastigheternas båtnad av torrlägningsföretaget. Motsvarande borde gälla annuitet å förskott för avlösning av frälseränta. Vidare borde bestämmelserna beträffande avdikningslån ändras i vissa avseenden bl. a. så att annuiteterna alltid komme att utgå i hela krontal.

I sitt den 4 november 1952 avgivna betänkande rörande sjukförsäkring och yrkesskadeförsäkring (SOU 1952: 39) har socialförsäkringsutredningen bl. a. föreslagit, att arbetsgivarna skall lämna bidrag till sjukförsäkringen samt att dessa bidrag skall läggas i samma ordning som avgifterna till yrkesskadeförsäkringen och samtidigt med dessa. Utredningen förutsätter, att förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete ersättes av en ny förordning, vid vars utarbetande folkbokförings- och uppbördsexpertis borde medverka, och att i denna nya förordning intages bestämmelser även om uppbörden av arbetsgivarnas bidrag till sjukförsäkringen.

Då ställning ännu icke tagits till socialförsäkringsutredningens betänkande, torde uppbördssakkunnigas förslag att förskjuta debiteringen och uppbörden av olycksfallsförsäkringsavgifterna ett år framåt i tiden få provas i ett senare sammanhang. Vad angår förslaget att ifrågavarande avgifter

alltid skall påföras i arbetsgivarens hemortskommun, har frågan härom behandlats i proposition nr 16 till innevarande års riksdag.

I anledning av förslaget att avdikningslån och förskott för avlösning av frälseränta skall omfördelas vid delning genom laga skifte av fastighet, som besväras av sådant lån eller förskott, får jag erinra om att riksdagen i skrivelse den 9 maj 1936, nr 218, anhållit att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående möjligheterna att — sedan fastighet, varå återbetalningsskyldighet för avdikningslån vilade, blivit delad — åstadkomma uppdelning å delfastigheterna av ansvarigheten för lånet samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1939 skall den begärda utredningen verkställas i samband med den revision av jorddelningslagstiftningen, som uppdragits åt fastighetsbildningssakkunniga. Dessa har ännu icke slutfört sitt utredningsuppdrag. På grund härav bör frågan om omfördelning av avdikningslån och förskott för avlösning av frälseränta icke nu upptagas till behandling. Vad uppbördssakkunniga i övrigt föreslagit beträffande avdikningslånen är av beskaffenhet att kunna avgöras i administrativ ordning. I den mån anledning härtill visar sig föreligga kommer jag alltså att vid ett senare tillfälle anmäla dessa spörsmål i statsrådet.

Utöver frågan om vilka skatter och avgifter, som skall debiteras och uppbäras vid den allmänna uppbörden, avser jag således att nu anmäla endast vissa frågor rörande folkpensionsavgifterna, restitution av olycksfallsförsäkringsavgifter och utläggande av de s. k. arbetsgivarförteckningarna för granskning.

I detta sammanhang må tilläggas, att ett genomförande av socialförsäkringsutredningens nyssnämnda förslag lär nödvändiggöra vissa ändringar jämväl i uppbördsförfattningarna. Denna fråga kan emellertid upptagas först framdeles.

Gällande bestämmelser m. m. Enligt 1 § uppbördsförordningen i dess nuvarande lydelse skall vid den allmänna uppbörden uppbäras följande skatter och avgifter, nämligen statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt, allmän kommunalskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, skogsvårdsavgifter, pensionsavgifter enligt lagen om folkpensionering, olycksfallsförsäkringsavgifter, som avses i § 1 förordningen den 31 mars 1922 angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, ävensom annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor. Därjämte äger Kungl. Maj:t, om särskilda omständigheter därtill föranleder, föreskriva att i samband med uppbörden av skatt må uppbäras jämväl annan avgift än nyss nämnts. Sådant beslut har Kungl. Maj:t hittills ej meddelat.

På grund av föreskrifter i respektive författningar skall vidare vid den allmänna skatteuppbörden uppbäras investeringsskatt enligt förordningen den 30 mars 1951, nr 151, investeringsavgift enligt förordningen den 14 december 1951, nr 794, samt särskild kommunalskatt enligt kungörelsen den 18 april 1952, nr 163.

Före det nya uppbördssystemet debiterades och uppbars bl. a. även hushållningssällskapsavgifterna i samband med den allmänna uppbörden.

1944 års uppbördsberedning uttalade, att dessa avgifter utan större olägenhet syntes kunna uppbäras av hushållningssällskapen själva.¹

I propositionen nr 370 till 1945 års riksdag med förslag till uppbördsförordning m. m. framhöll dåvarande *chefen för finansdepartementet*² bl. a., att det föreslagna uppbördssystemet komme att föranleda ett betydande arbete för debiterings- och uppbördsmyndigheterna. Det vore därför nödvändigt att i så stor utsträckning som möjligt förenkla detta arbete. En sådan förenkling kunde ske genom att från det allmänna uppbördssystemet utesluta vissa avgifter, vilka torde kunna uppbäras i särskild ordning. Departementschefen anförde vidare.

Det bör i detta sammanhang särskilt beaktas, att uppbörden av enskilda sammanslutningar tillkommande avgifter skulle medföra en särskild belastning till följd därav, att inflytande belopp måste tillgodoföras vederbörliga inkomstitlar efter individuell fördelning. En summarisk fördelning å titlar i förhållande till debiterade belopp är nämligen icke möjlig, då nyssberörda sammanslutningar självfallet icke böra uppbära större belopp än som för deras räkning influtit. Å andra sidan lärer icke kunna förnekas, att en omläggning av uppbörden skulle för ifrågavarande sammanslutningar medföra vissa olägenheter. Dessa olägenheter torde dock i allt fall vara mindre än de fördelar, som samtidigt skulle vinnas för debiterings- och uppbördsmyndigheterna. Jag vill härvid särskilt framhålla, att vissa hushållningssällskap och försäkringsbolag redan nu själva handhava uppbörden av dem tillkommande avgifter.

I enlighet med det nu anförda och med hänsyn till angelägenheten att avlasta en del av nuvarande uppgifter från debiterings- och uppbördsmyndigheterna tillstyrker jag beredningens förslag, att de förut angivna avgifterna till vissa försäkringsanstalter, hushållningssällskapsavgifter och riddarhuskapitationsavgifter icke vidare skola uppbäras vid den allmänna uppbörden utan av vederbörande sammanslutning.

Bevillningsutskottet, som också hade att taga ställning till i två likalydande motioner framställda yrkanden om att hushållningssällskapsavgift även efter det nya uppbördssystemets genomförande skulle få uttagas i samband med den allmänna uppbörden, tillstyrkte det i propositionen framlagda förslaget. Utskottet anförde.³

Även om den halvofficiella ställning, som hushållningssällskapen intaga, kunde synas föranleda att avgifterna till dessa borde upptagas å debetsedel tillsammans med skatt, skulle dock härav förorsakas så betydande svårigheter ur uppbördssynpunkt — icke minst med hänsyn till att nämnda avgifter äro frivilliga — att utskottet icke finner sig kunna tillstyrka det i ovannämnda motioner framförda yrkandet.

I skrivelse den 10 september 1949 till uppbördssakkunniga har *Hushållningssällskapens förbund* hemställt, att de sakkunniga måtte framlägga för-

¹ SOU 1945: 27 s. 188.

² Prop. nr 370/1945 s. 108.

³ Bev.-utskottets bet. nr 65/1945 s. 15.

slag om att ledamotsavgift till hushållningssällskap skulle debiteras och utlagas i samband med den allmänna uppbörden. I skrivelsen anföres bl. a.

Vid genomförandet av nu tillämpat skatteuppbördssystem bortföll dittillsvarande möjlighet för hushållningssällskapen att få sina ledamotsavgifter uppbörd i samband med skatteinbetalningen. Detta sätt för berörda årsavgifters erläggande var praktiskt och smidigt, såväl för sällskapen som för dessas ledamöter. Det tillämpades därför inom det långt övervägande antalet sällskap eller inom sammanlagt 22 av landets 26 hushållningssällskap.

Inom flertalet hushållningssällskap har man sålunda efter uppbördsreformen varit tvungen att övergå till nya system för inkasseringen av ledamotsavgifterna. Härvid har olika sådana kommit till användning, nämligen uppbörd genom mejeriförening, inlösen av utsänt postförskott, direkt postgiroinbetalning samt inkassering genom lokala ombud. Ingen av dessa metoder kan emellertid i effektivitet och enkelhet mäta sig med den tidigare uppbörden i samband med kronoutskylderna. Eftersom ledamotskap i hushållningssällskap är frivilligt, har följden tyvärr också blivit att dessa, framförallt i Norrland, fått vidkännas en betydande minskning i antalet ledamöter. Denna beräknas uppgå till inemot 50 000. — — —

Nyssnämnda minskning utav antalet ledamöter har på ansvarigt håll inom hushållningssällskapen väckt oro och såväl inom dessa som inom förbundet har förhållandet och dess konsekvenser ingående behandlats. Framhållas må att minskningen av antalet ledamöter även medfört ett kraftigt inkomstbortfall för hushållningssällskapen, vilket med hänsyn till sällskapens väl kända ekonomiska svårigheter haft menlig inverkan å deras verksamhet och ytterligare minskat möjligheterna att vidtaga angelägna åtgärder för jordbruksnäringens främjande. Därtill kommer, att nu tillämpade uppbördsmetoder äro väsentligt mera kostnads- och arbetskrävande för sällskapen.

Hushållningssällskapens verksamhet är ju helt inriktad på allmänna uppgifter och inte minst sällskapens ställning som förmedlare av statliga åtgärder för jordbrukets främjande synes motivera, att sällskapen vid inkassandet av utgående ledamotsavgifter erhålla medverkan från de lokala organ, som handhava skatteuppbörden. Årsavgifterna, som numera äro lika inom samtliga sällskap och vars storlek bestämts av statsmakterna, utgöra 4 kr. och för hustru till annan ledamot 2 kr. Givetvis äro sällskapen beredda att, om så skulle anses erforderligt, liksom tidigare ersätta på grund av denna indrivning orsakade merkostnader. I detta sammanhang må påpekas, att hushållningssällskapen med nuvarande uppbördsmetoder i betydande omfattning och med anlitande av sällskapens tjänstebrevsrätt utsända inbetalningskort, påminnelser om inbetalningar o. s. v. Dessa försändelser skulle sålunda ej längre förekomma vid en återgång till avgifternas erläggande i samband med skatteuppbörden.

Folkpensionsavgift skall enligt 19 § lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering för varje år erläggas av envar svensk medborgare, dock ej för år före det, under vilket han fyller 18 år, eller efter det, under vilket han fyllt 66 år, eller för år, för vilket han icke är i riket mantalskriven, ej heller för år, för vilket hans enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomst icke uppgår till 1 200 kr. eller, om han är gift och mantalskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, för år för vilket makarnas taxerade inkomster sammanlagt icke uppgår till 1 200 kr. Pensionsavgift skall vidare icke erläggas av person, som under juni månad det år avgiften skall slutligen påföras, ägt uppbära folkpension eller den 1 juli samma år förlorat sitt svenska medborgarskap, eller för den

som vid sistnämnda tidpunkt avlidit. Beloppet av den pensionsavgift, som skall av avgiftspliktig årligen erläggas, utgör en procent av hans enligt förordningen om statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst eller, om den avgiftspliktige är gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, en halv procent av makarnas sammanlagda taxerade inkomster. För varje avgiftspliktig är dock högsta avgift 100 kr. Pensionsavgiften skall alltid utföras i helt antal kronor så att överskjutande öretal bortfaller.

Enligt 20 § lagen om folkpensionering skall äkta make svara jämväl för andra maken påförd pensionsavgift för tid under äktenskapet, då makarna är mantalsskrivna såsom tillhörande samma hushåll.

Folkpensionsavgifterna ingår i den preliminära skatten. Då pensionsavgift slutligen påföres, skall den införas i huvudskriften av inkomstlängden samt därjämte debiteras i debiteringslängd och å uppbörds kort (kreditkort). Om av två äkta makar, som är mantalsskrivna såsom tillhörande samma hushåll, den ene icke skall påföras annan skatt eller avgift än pensionsavgift, skall avgiften påföras den andre maken under förutsättning att uppbörds kort är upplagt för denne. Pensionsavgifterna antecknas under rubrikerna »Pensionsavgift, egen» och »Pensionsavgift, makes».

Vid debitering och uppbörd av olycksfallsförsäkringsavgifter för i riks-försäkringsanstalten försäkrade skiljes mellan »mindre» och »större» arbetsgivare, varvid till de senare räknas arbetsgivare som sysselsätter i regel minst fem anställda. Endast avgifterna för de »mindre» arbetsgivarna uppbäres vid den allmänna uppbörden. Avgifterna för dessa uträknas av riks-försäkringsanstalten och införas av anstalten i de s. k. arbetsgivarförteckningarna, som upprättas av lokal skattemyndighet med ledning av mantalsuppgifter m. m. De av anstalten i nämnda förteckningar antecknade avgifterna påföres vederbörande arbetsgivare av den lokala skattemyndigheten i samband med debitering av slutlig skatt året näst efter det år, avgifterna avser.

Efter debiteringen skall arbetsgivarförteckningarna, i vad de angår varje särskild kommun på landet samt stad som tillhör fögderi, före den 1 oktober av lokal skattemyndighet tillställas vederbörande kommunalstämmas ordförande, magistrat eller kommunalborgmästare som har att under viss bestämd och vederbörligen kungjord tid, ej understigande 14 dagar, på tillkännagivet lämpligt ställe hålla förteckningarna, i stad särskilt för varje uppbördsdistrikt, de avgiftspliktiga tillhanda. Förteckningarna bör därefter senast inom oktober månads utgång återsändas till den lokala skattemyndigheten, som har att återställa desamma till riks-försäkringsanstalten inom tid, som av anstalten bestämmes. I stad med egen uppbördsförvaltning skall förteckningarna särskilt för varje uppbördsdistrikt i enahanda ordning genom den lokala skattemyndighetens försorg hållas de avgiftspliktiga tillhanda och därefter återställas till riks-försäkringsanstalten inom tid, som av anstalten bestämmes.

Förmenar arbetsgivare, att avgift blivit honom obehörigen eller oriktigt påförd, äger han jämlikt § 6 förordningen den 31 mars 1922, nr 130, för er-

hållande av rättelse göra anmälan hos riksförsäkringsanstalten inom ett år efter det avgiften senast bort ha erlagts. Återbetalning av för mycket erlagd olycksfallsförsäkringsavgift skall ske genom riksförsäkringsanstalten (89 § 2 mom. uppbördsförordningen).

De sakkunniga. Med hänsyn till investeringsskattens och investeringsavgiftens tillfälliga natur har de sakkunniga icke funnit anledning att särskilt omnämna dem i 1 § uppbördsförordningen. Ej heller i övrigt har den gjorda uppräknings av skatter och avgifter, som ingår i den allmänna uppbörden, ansetts böra ändras. Sålunda har de sakkunniga icke kunnat förorda, varken att — såsom ifrågasatts — från denna uppbörd utesluta olycksfallsförsäkringsavgifterna och förut angivna annuiteter eller att hushållnings-sällskapsavgifterna skulle få uppbäras vid den allmänna uppbörden. Beträffande sistnämnda avgifter anför de sakkunniga.

Även om det visat sig vara förenat med vissa olägenheter för hushållnings-sällskapen att uppbörden av deras medlemsavgifter icke längre sker i samband med den allmänna uppbörden, kan likväl icke en återgång till tidigare system förordas av de sakkunniga. De skäl, som på sin tid föranledde att dessa avgifter uteslöt från den allmänna uppbörden, äga alltjämt giltighet. Särskilt bör framhållas, att det här är fråga om frivilliga avgifter till sammanslutningar, som visserligen ha allmänna uppgifter men likväl äro enskilda. Någon summarisk redovisning från länsstyrelserna till hushållnings-sällskapen av debiterade belopp i likhet med vad som sker beträffande t. ex. olycksfallsförsäkringsavgifterna kan därför icke komma på tal. I stället måste redovisningen avse influtna belopp, vilket skulle åsamka länsstyrelserna ett avsevärt merarbete. De fall, där avkortning måste ske, därför att vederbörande icke önskar betala den påförda avgiften, skulle medföra extra arbete både för länsstyrelserna och för de lokala skattemyndigheterna.

De sakkunniga framhåller, att gällande bestämmelser om uppbörd och indrivning av *f o l k p e n s i o n s a v g i f t e r n a* medförde olägenheter av skilda slag. Dessa olägenheter skulle lättast undanröjas om särskilda pensionsavgifter icke längre påfördes utan avgiftsbeloppen i stället inarbetades i den statliga inkomstskatten. Om avgifterna alltjämt skulle bibehållas, skulle betydelsefulla förenklingar kunna vinnas om avgifterna påfördes med ledning av den beskattningsbara inkomsten i stället för som nu med ledning av den taxerade inkomsten. För sådana omläggningar kunde enligt de sakkunnigas mening även materiella skäl åberopas, men ämnet torde falla utanför de sakkunnigas uppdrag.

Vidare framhåller de sakkunniga, att bestämmelserna om pensionsavgift för äkta makar föranledde vissa olägenheter. Erinringar hade från olika håll framförts med krav på förenklingar. De sakkunniga, som övertvägt olika möjligheter i sådant avseende, hade därvid funnit att man, om ett bättre förhållande skulle kunna åvägabringas, icke kunde undgå att vidtaga vissa ändringar av de materiella bestämmelserna. Då det måste framstå som synnerligen angeläget, att de nu gällande, särskilt för uppbörds- och indrivningsarbetet mycket otillfredsställande bestämmelserna i förevarande hänseende ändrades, hade de sakkunniga ansett sig oförhindrade att framlägga förslag härom.

En radikal lösning av problemet vore, fortsätter de sakkunniga, att äkta makar påfördes pensionsavgift oberoende av varandra och med hänsyn allenast till den taxerade inkomst, som åsatts vederbörande make. Ett så vittgående förslag hade de sakkunniga dock icke ansett sig kunna upptaga. De sakkunniga hade i stället sökt finna utvägar, vilka icke innebure en så omfattande omläggning, Härom anföres följande.

Om den avgiftspliktige är gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, uppgår pensionsavgiften för envar av makarna till en halv procent av makarnas sammanlagda taxerade inkomst, dock högst 100 kr. Är endast den ene av makarna taxerad, debiteras denne även den andre makens pensionsavgift. Äro båda makarna taxerade påföres envar av dem sin avgift. Om den ene makens inkomst är mycket låg i förhållande till den andres, kommer den förre att påföras en oproportionerligt hög pensionsavgift. För att undvika ett dylikt resultat har i ett av de inkomna yttrandena ifrågasatts att makarnas sammanlagda pensionsavgifter skulle fördelas mellan makarna i förhållande till envars taxerade inkomst. Detta tillvägagångssätt torde dock komma att åsamka de lokala skattemyndigheterna väsentligt ökat arbete. En annan, enklare fördelningsgrund synes vara att envar avgiftspliktig påföres pensionsavgift med en procent av den taxerade inkomsten, högst 100 kr. eller, om den avgiftspliktige är taxerad som gift, högst 200 kr., dock att om i det senare fallet båda makarna äro taxerade, makarnas sammanlagda pensionsavgift icke får överstiga 200 kr. I den mån så erfordras får därvid pensionsavgiften nedsättas för den av makarna, som åsatts en taxerad inkomst överstigande 10 000 kr. Överstiger båda makarnas taxerade inkomst nämnda belopp, påföres envar av makarna pensionsavgift med 100 kr.

I fråga om äkta makar, av vilka allenast den ene är avgiftspliktig, beräknas för närvarande pensionsavgiften för den avgiftspliktige maken med ledning av makarnas sammanlagda inkomst eller, om endast en av makarna har inkomst, med ledning av dennes inkomst oavsett om han skall debiteras avgift eller icke. Lämpligare synes vara att knyta avgiftsplikten endast till den av makarna, som åsatts taxerad inkomst. Är denne av annan anledning, t. ex. på grund av ålder, ej avgiftspliktig, påföres icke pensionsavgift för någon av makarna, även om den andre maken enligt nu gällande regler skulle ha varit skyldig erlagga avgift. Om den av makarna, som åsatts taxerad inkomst, även i övrigt är avgiftspliktig, men den andre maken enligt gällande bestämmelser icke skulle haft att erlagga avgift, bör enligt de sakkunniga avgiften beräknas som om den avgiftspliktige varit ensamstående. Detsamma synes böra gälla, om båda makarna åsatts taxerad inkomst men den ene av makarna av annan anledning icke skulle vara avgiftspliktig.

Detta förslag innebär, att pensionsavgiftsbeloppen i vissa fall bli ändrade i förhållande till vad nu gäller beträffande äkta makar, av vilka endast den ene är avgiftspliktig. För närvarande utgår avgift med en halv procent av den taxerade inkomsten för den av makarna som är avgiftspliktig, högst 100 kr. Enligt förslaget skall avgiften utgöra en procent av inkomsten, högst 100 kr., men endast påföras, om den av makarna, som i övrigt är avgiftspliktig, tillika är taxerad. Om denne icke skulle ha åsatts taxerad inkomst, påföres ingen pensionsavgift. Om alltså mannen åsatts taxerad inkomst understigande 20 000 kr. och hustrun ej har någon inkomst och icke heller i övrigt skulle vara avgiftspliktig, kommer den förstnämnde att påföras en något högre avgift än för närvarande, t. ex. vid en inkomst

av 15 000 kr. 100 kr. mot för närvarande 75 kr., vid en inkomst av 10 000 kr. likaså 100 kr. mot för närvarande 50 kr. och vid en inkomst av 6 000 kr. 60 kr. mot för närvarande 30 kr. Om i nämnda exempel mannen enligt nu gällande bestämmelser varit fri från avgiftsplikt och hustrun icke haft någon inkomst men i övrigt varit avgiftspliktig, skall enligt förslaget avgift icke påföras, under det att f. n. avgift skulle ha påförts med 75 kr., resp. 60 kr. och 30 kr. Säkerligen kommer det senare fallet att bli mera vanligt förekommande än det förra eftersom det i regel är mannen-inkomsttagaren, som först blir fri från avgiftsplikt på grund av ålder. Förslagets genomförande torde icke medföra någon förändring av betydenhet i fråga om beloppet av de pensionsavgifter, som för närvarande inflyta.

Förevarande förslag beträffande äkta makars avgiftsplikt innebär, att principen om uttagande av pensionsavgift endast av taxerade personer blir tillämpad även beträffande äkta makar. Nu gällande, i praktiken svårtillämpade bestämmelse om ene makens ansvar för den andre makens pensionsavgift bör därvid kunna upphävas.

De sakkunniga framhåller, att gällande lag förutsatte för avgiftsplikt, bl. a., att vederbörande skulle vara mantalsskriven i riket för det år för vilket avgiften påfördes. Denna fråga skulle alltså bedömas med ledning av mantalslängden för nämnda år. Debiteringen av pensionsavgifter inginge som ett led i debiteringen av slutlig skatt enligt visst års (taxeringsårets) taxering. Den slutliga skatten debiterades enligt mantalsskrivningsförhållandena under året dessförinnan (beskattningsåret). För debiteringen av pensionsavgifterna torde emellertid taxeringsårets mantalslängd i praktiken svårligen kunna användas. De sakkunniga föreslår därför, att debiteringen skall ske med ledning av mantalslängden för året dessförinnan, d. v. s. efter samma mantalslängd som tillämpas beträffande debiteringen av annan slutlig skatt för samma år som pensionsavgiften avser.

För närvarande torde gälla, fortsätter de sakkunniga, att pensionsavgift beräknades såsom för makar under förutsättning att den avgiftspliktige vore gift och för det år, för vilket avgiften skulle slutligen påföras, vore mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make. För debitering av pensionsavgift för äkta makar borde dock lämpligen samma regler gälla som vid sambeskattnings av äkta makar. Om sålunda makarna under större delen av beskattningsåret icke levt tillsammans, borde pensionsavgifterna för envar av makarna beräknas som om makarna varit ogifta.

Vidare erinrar de sakkunniga om att pensionsavgift för närvarande icke skulle erläggas av person, som under juni månad det år avgiften skulle slutligen påföras ägt uppbära folkpension eller som den 1 juli samma år förlorat sitt svenska medborgarskap. Ej heller skulle pensionsavgift erläggas för den som vid sistnämnda tidpunkt avlidit.

I anslutning härtill påpekar de sakkunniga, att pensionsavgift inginge i den preliminärskatt, som de personer varom här vore fråga erlagt under föregående år (inkomståret). Avgiften hade sålunda redan erlagts, om det förhållande, som föranledde avgiftsbefrielse, inträffade under tiden januari—juni det år debiteringen ägde rum. Att i ett dylikt läge avgiften skulle restitueras, syntes icke motiverat. De sakkunniga föreslår att före-

varande bestämmelser, som ledde sitt ursprung till tidigare uppbördssystem då avgifterna icke uttogs preliminärt, skulle ändras att avse december månad året näst före debiteringsåret, såvitt gällde person, som kommit i åtnjutande av folkpension, resp. den 1 januari sistnämnda år beträffande person som förlorat sitt svenska medborgarskap eller avlidit.

De sakkunniga framhåller, att restitution av slutlig eller tillkommande skatt enligt 89 § 2 mom. andra stycket uppbördsförordningen skulle verkställas av länsstyrelsen. Återbetalning av för mycket erlagd olycksfallsförsäkringsavgift skulle dock ske genom riks försäkringsanstaltens försorg. Denna bestämmelse vore föranledd av det förhållandet, att anstalten i samband med att avgifterna antecknats i arbetsgivarförteckningarna från vederbörlig inkomsttitel å riksstaten tillgodofört olycksfallsförsäkringsfonden avgifternas belopp. Det hade därför ansetts, att det borde ankomma på anstalten att vid upphävande eller nedsättning av verkställd avgiftspåföring återbetala det belopp, som anstalten oriktigt tillgodofört sig. Emellertid hade denna bestämmelse medfört olägenheter. Innan återbetalning kunde ske, hade anstalten att undersöka, om vederbörande påförts kvarstående skatt och i så fall om denna erlagts. Hade den kvarstående skatten ej erlagts, skulle avkortning i stället ske. Beslut härom hade dock ansetts böra fattas av länsstyrelsen.

Det torde vara mera ändamålsenligt, säger de sakkunniga, att även olycksfallsförsäkringsavgifter skulle restitueras av länsstyrelsen. På riks försäkringsanstalten borde ankomma att vid varje beslut om upphävande eller nedsättning av påford olycksfallsförsäkringsavgift underrätta vederbörande länsstyrelse härom och samtidigt återföra ett mot beslutet svarande belopp från olycksfallsförsäkringsfonden till vederbörlig inkomsttitel å riksstaten. Länsstyrelsen hade därefter att handlägga ärendet i likhet med vad som gällde beträffande annan slutlig skatt, som skulle restitueras eller avkortas.

Slutligen framhåller de sakkunniga, att arbetsgivarförteckningarna enligt § 3 mom. 2 förordningen den 31 mars 1922, nr 130, skulle under viss tid hållas tillgängliga för granskning av de avgiftspliktiga. Under senare år torde det mycket sällan ha förekommit, att någon avgiftspliktig infunnit sig för att kontrollera avgiften i förteckningen. Utställandet syntes numera vara utan betydelse och bestämmelsen härom torde saklöst kunna utgå. Därest avgiftspliktig önskade erhålla uppgift om honom påford avgift, kunde sådan erhållas genom hänvändelse till den lokala skattemyndigheten.

Promemorian angående möjligheten att åstadkomma ett i vissa hänseenden förenklat taxerings- och debiteringsförfarande. Såsom inledningsvis omnämnts har en inom finansdepartementet tillkallad sakkunnig, assessorn i kammarrätten Sten von Otter, behandlat vissa frågor om debitering av folkpensionsavgifter i en den 25 januari 1952 dagtecknad promemoria angående möjligheten att åstadkomma ett i vissa hänseenden förenklat taxerings- och debiteringsförfarande.

I promemorian anföres till en början följande.

Efter uppbörds- och folkbokföringsreformernas genomförande utnyttjas de hos länsbyråerna för folkbokföringen befintliga tryckande registren för tryckning av bl. a. mantalslängder, inkomstlängder, debiteringslängder, debetsedlar å preliminär och slutlig skatt samt uppbördskort. Mantalslängden skall vara tryckt senast den 15 februari under mantalsåret. Sedan längden justerats, senast den 1 mars, och eventuellt erforderliga rättelser skett i de tryckande registren, igångsättes — sedan bl. a. tryckning skett av röstlängden för året — tryckning av inkomstlängd och debiteringslängd för påföljande taxeringsår (i Stockholm tryckas dock inkomst- och debiteringslängder först under juli-augusti månader). Den förstnämnda längden tryckes i 3 exemplar, huvudskrift och två avskrifter (såvitt angår Stockholm och Göteborg i huvudskrift och en avskrift), och den senare i ett exemplar. Tryckningen, vilken sker i två tryckningsomgångar, tillgår så att i första omgången tryckas huvudskriften och en avskrift av inkomstlängden och i andra omgången debiteringslängden jämte den andra avskriften av inkomstlängden. Debetsedlar å preliminär skatt samt uppbördskort tryckas i huvudsak under november—december månader under året före beskattningsåret, samt debetsedlar å slutlig skatt såsom regel under maj—juni månader beskattningsåret.

Sedan samtliga tryckningsarbeten slutförts, »brytes» det tryckande registret, varmed menas att registerplåtarna för de personer, som flyttat efter den 1 november året före beskattningsåret, borttagas från den plats i de tryckande registren, de haft under tryckningstiden och i stället insättas å den plats, de kunna antagas skola ha under tryckningsarbetet påföljande beskattningsår.

Registerplåtarna äro sålunda uppställda i mantalslängdens ordning, registren äro »låsta», under 5 å 6 månader varje år. Oberoende av om registren äro »låsta» eller ej, undergå dock registerplåtarna fortlöpande kompletteringar. De innehålla således ständigt aktuella uppgifter angående namn, civilstånd, senaste kyrkobokföringsort, postadress m. m. En person kan som följd härav i mantalslängden för ett år stå såsom ogift, men om han gift sig å sådan tid att giftermålet hunnit registreras å plåten innan tryckningen av inkomstlängden för påföljande år påbörjats, kommer han att i sistnämnda längd stå såsom gift (datum för giftermålet finnes utsatt). Å personplåten för person, som avlidit, inpräglas datum för dödsfallet. Har detta inträffat efter den 1 november året före beskattningsåret å sådan tid, att det hunnit registreras innan tryckningen av respektive längder påbörjats, kommer alltså att av längden framgå dagen för dödsfallet.

Därefter framhålles, att man i samband med införandet av adressmaskin-anläggningar vid länsstyrelserna av naturliga skäl måste i viss mån anpassa användningen av desamma efter då gällande föreskrifter om bland annat taxering och debitering. Man kunde ej då omarbета och det torde ej heller ha varit lämpligt att med en gång omarbета en mångfald författningar i sådan riktning att alla detaljer skulle bli avpassade efter det nya systemet med maskinell framställning av längder m. m. Denna anpassning måste komma så småningom; det hade icke kunnat undvikas att man hitintills måst och alltjämt i viss utsträckning måste genom manuellt arbete komplettera vad maskinerna ej förmådde att åstadkomma. Men det gällde att så mycket som möjligt begränsa behovet av manuella kompletteringsarbeten och

därigenom nedbringa kostnaderna för bl. a. folkbokföringsväsendet. Ju mera adressmaskinanläggningarnas användningsområde vidgades, desto viktigare vore det, dels att maskinerna bleve rationellt utnyttjade så att icke plåtmaterial och maskinerna utsattes för onödigt slitage, dels ock att det dagliga rutinarbetet för länsbyråernas personal så mycket som möjligt förenklades.

Ett rationellt utnyttjande av de tryckande registren och av de längder m. m., vilka framställdes med hjälp av dessa register, förutsatte att de i längderna inflytande uppgifterna, utan efterhandskomplettering, finge ligga till grund för bl. a. taxering till statlig och kommunal skatt och debitering av skatter och andra avgifter, bl. a. avgifter till folkpensioneringen. Så vore för närvarande icke fallet och detta förorsakade folkbokförings-, taxerings- och debiteringsmyndigheterna ett avsevärt merarbete.

Möjligheter till arbetsförenkling torde, säger utredningsmannen vidare, uppkomma i samband med att de av 1949 års skatteutredning och 1949 års uppbördssakkunniga framlagda förslagen genomfördes.

Sedan i promemorian framhållits att — därest skatteutredningens förslag genomfördes — inkomstlängden ur taxeringssynpunkt ej längre skulle behöva kompletteras med uppgifter om dödsfall och civilståndsändringar, erinras om att uppbördssakkunniga i syfte att förenkla debiterings- och indrivningsarbetet föreslagit vissa ändringar beträffande folkpensionsavgifterna. Dessa ändringar komme även ur folkbokföringssynpunkt att innebära en viss förenkling. Fråga vore dock huruvida icke ytterligare förenklingar — utöver de av de sakkunniga föreslagna — skulle kunna ernås, vilka skulle komma såväl folkbokförings- som debiteringsmyndigheterna till godo. Härom anföres följande.

Urvalet av de personer, vilka skola påföras pensionsavgift, sker för närvarande huvudsakligast med ledning av de uppgifter, som finnas införda i inkomstlängden, antingen uppgifterna framgå av det i längden gjorda avtrycket av vederbörandes personplåt eller uppgift införts manuellt genom länsstyrelsens försorg. Av de manuellt införda uppgifterna äro i första hand av betydelse de, som avse inträffade dödsfall beträffande personer i avgiftspliktig ålder. I den mån förhållanden inträffa, vilka icke framgå av inkomstlängden men som kunna vara av betydelse för avgiftspåföringen, erhåller debiteringsförrättaren i annan ordning kännedom därom. Så sker dels beträffande dödsfall, vilka inträffat under tiden från den 1 november beskattningsåret till och med den 30 juni taxeringsåret — av tekniska skäl är det icke möjligt för länsbyråerna att komplettera inkomstlängderna med dödsfall, som inträffat efter den 1 november beskattningsåret — dels beträffande de fall, där en person i avgiftspliktig ålder tillerkänts folkpension eller sådan pension upphört att utgå, dels ock beträffande nationalitetsändringar.

För vederbörande debiteringsförrättare möter det inga svårigheter att iakttaga i inkomstlängden verkställda anteckningar om dödsfall. Däremot ställer det sig praktiskt ogenomförbart för honom att med ledning av mottagna underrättelser beakta dödsfall, om vilka anteckning icke skett i inkomstlängden. Ett sådant beaktande skulle förutsätta, att de lokala skattemyndigheterna omedelbart före debiteringsarbetets början i det hos dem förda, av avtryckskort bestående kortregistret över befolkningen inom distriktet kontrollerade, huruvida uppgift inkommit att en avgiftspliktig avlidit, ett förfarande som skulle vara alltför tidsödande. Det nuvarande systemet

innebär i praktiken (utom i Stockholm, där mantalsverket i särskild ordning lämnar uppbördsverket meddelande om alla inträffade dödsfall), att debiteringsförrättarna icke kunna vid debiteringen av pensionsavgifter beakta dödsfall, som inträffat efter den 1 november beskattningsåret (i det följande kommer att såsom beteckning för det år pensionsavgift skall slutligen påföras, användas benämningen debiteringsåret och för året närmast före detta benämningen beskattningsåret). En möjlighet vore visserligen att debiteringsförrättaren, när han aviseras om ett dödsfall, tillställes meddelandet i två exemplar, två avtryckskort, varav det ena insättes i vederbörligt huvud- eller avgångsregister, och det andra i ett särskilt för ändamålet upplagt register över avlidna personer. En sådan anordning skulle emellertid förorsaka såväl debiteringsförrättare som länsstyrelse extra arbete och kan med hänsyn härtill icke förordas. Ytterligare en tänkbar utväg skulle vara, att debiteringsförrättaren skriver ut ett extra registerkort för detta ändamål, men ej heller detta kan anses rationellt.

Det må i detta sammanhang beaktas, att antalet dödsfall inom de avgiftspliktiga åldersgrupperna är relativt stort. År 1945 avled sammanlagt 71 901 personer. Av dessa voro 5 819 i åldern 0—15 år, 22 285 i åldern 15—65 år och 43 797 i åldern 65 år och däröver (Sveriges officiella statistik: Befolkningsrörelsen år 1945, tab. 22). Ca 30 % av dödsfallen skulle alltså äga betydelse för debiteringen av pensionsavgifter.

Enligt uppbördssakkunnigas förslag skulle pensionsavgift icke påföras den som avlidit före den 1 januari debiteringsåret (enligt gällande bestämmelser den 1 juli debiteringsåret). Även efter ett eventuellt genomförande av nämnda förslag komme det, framhåller utredningsmannen, att vid debiteringen av pensionsavgifterna bli en »osäkerhetsperiod» av två månader; debiteringsförrättarna finge svårt att vid debiteringen beakta dödsfall, som inträffat under denna tid (november och december månader). Ur denna synpunkt vore det önskvärt att ytterligare två månader flytta tillbaka den tid, före vilken dödsfall skulle ha inträffat för att detsamma skulle beaktas vid debiteringen. Emellertid torde, sedan skatteutredningens förslag genomförts, någon komplettering av inkomstlängderna med avseende å dödsfall icke vara erforderlig ur taxeringssynpunkt. Bortfölle denna synpunkt såsom motiv för den manuella kompletteringen av inkomstlängderna, syntes det böra uppställas såsom ett oeftergivligt krav att debiteringen av pensionsavgifterna skulle kunna ske utan ledning av vare sig i inkomstlängderna manuellt införda uppgifter eller särskilt upplagda register.

Genomförandet av en sådan ordning förutsatte, fortsätter utredningsmannen, att man i viss utsträckning frånge de nu gällande principerna för när en person, som enligt huvudregeln vore avgiftspliktig, skulle befrias från skyldighet att erlägga pensionsavgift. Först uppställde sig *frågan, huruvida avgift skulle erläggas för en här i riket mantalsskriven person, vilken avlidit*. Hade dödsfallet inträffat under november eller december månader året före beskattningsåret eller å sådan tid under beskattningsåret att det hunnit registreras i det tryckande registret före tryckningen av inkomstlängden, framginge av plåtavtrycket i längden, vilken dag dödsfallet inträffat. Man kunde alltså vid debiteringen beakta dödsfall, som inträffat under nämnda tid men ej de som inträffat efter den tiden. Avgörande för avgiftsplikten

syntes dock böra vara förhållandena viss dag, förslagsvis den 1 januari beskattningsåret. Regeln skulle då bli, att pensionsavgift icke skulle erläggas för avgiftspliktig person, vilken avlidit före den 1 januari beskattningsåret; däremot skulle avgift erläggas för den som avlidit nämnda dag eller senare. Vidare anföres följande.

Ur principiell synpunkt kan visserligen mot ett sådant förslag riktas den invändningen, att det är obilligt att pensionsavgift skall erläggas icke blott för det år, då dödsfallet inträffat, utan även för året därefter. Betänkligheterna mot en sådan ordning synas dock icke kunna vara alltför starka. Dels ha nämligen pensionsavgifterna numera karaktären av en statlig skatt och icke en på försäkringsmässiga grunder baserad pensionsavgift, dels har i de flesta fall — såsom följd av nuvarande uppördssystem — för den avlidne redan erlagts »preliminär pensionsavgift». Betänkligheterna synas böra bli va än mindre, om man tager i beaktande, att en viss reducering av avgiftsbeloppets storlek sker automatiskt, därigenom att den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten, vilken ligger till grund för beräkningen av pensionsavgiften, såsom regel är mindre ju tidigare under året dödsfallet inträffat. I detta sammanhang må även framhållas att uppördssakkunniga föreslagit införandet av en bestämmelse om att dödsboet efter en person under vissa omständigheter skall kunna befrias från erläggandet av sådan pensionsavgift, som debiterats i samband med debiteringen av kvarstående eller tillkommande skatt.

Ytterligare må, till bemötande av en eventuell invändning om det orättvisa i att pensionsavgift skall erläggas för en avliden, framhållas följande. Förutsättningen för att en avgiftspliktig skall påföras pensionsavgift är att han, om han är ogift, för debiteringsåret blivit taxerad till statlig inkomstskatt för en taxerad inkomst av minst 1 200 kronor. Avgörande för om en person skall påföras pensionsavgift, respektive för med vilket belopp avgiften skall påföras honom är sålunda bl. a. hans inkomstförhållanden under beskattningsåret. Att detta realiter innebär att avgiftsskyldigheten inträtt redan under beskattningsåret torde icke kunna förnekas; skyldigheten fullgöres även förstnämnda år genom att avgiften erlägges preliminärt. I fråga om skyldighet att erlägga skatt till stat och kommun gäller, att denna skyldighet uppstår under det år, då inkomsten förvärfvas (beskattningsåret), och icke det år, då skatten debiteras (taxeringsåret). Statlig och kommunal inkomstskatt skall erläggas för den inkomst, en person förvärvat före dödsfallet; något oberättigat synes det icke vara i att pensionsavgift, beräknad å den inkomst som förvärvats före dödsfallet, skall erläggas för avliden person.

Några bärande skäl emot att pensionsavgift skall erläggas även för person, som avlidit under beskattningsåret eller senare, synas sålunda icke kunna anföras. Ur statsverkets synpunkt är det en fördel, att de en gång preliminärt erlagda avgifterna icke skola restitueras.

Debiteringen av pensionsavgifterna kommer att så avsevärt förenklas, därest debiteringsförrättarna slippa taga hänsyn till dödsfall, som inträffat efter ingången av beskattningsåret, att man allvarligt bör överväga genomförandet av en sådan ordning.

Enligt uppördssakkunnigas förslag skulle *svensk medborgare som förlorat sitt svenska medborgarskap* före den 1 januari debiteringsåret icke påföras pensionsavgift. Beträffande *utlänning som förvärvat svenskt medborgarskap* syntes, framhåller utredningsmannen, innebörden av gällande be-

stämmelser, vari någon ändring icke föreslagits, vara att påföring av avgift skulle ske blott medborgarskapsförvärvet kommit till debiteringsförrättarens kännedom då debiteringen skedde. Inkomstlängden utvisade nationalitetsförhållandena, sådana dessa vid tidpunkten för längdens tryckning vore registrerade i de tryckande registren, d. v. s. såsom regel någon gång under tiden mars—maj (i Stockholm dock juli—augusti) beskattningsåret. Förändringar, som inträffat efter påbörjandet av tryckningen, framginge alltså ej av längden; om dessa finge debiteringsförrättarna kännedom i särskild ordning.

Vad tidigare i promemorian sagts om svårigheterna att vid debiteringen beakta vissa inträffade dödsfall gällde även i fråga om svårigheterna att beakta inträffade medborgarskapsförändringar. Ur såväl folkbokförings- som uppbördssynpunkt vore det önskvärt att slippa de nu förekommande särskilda meddelandena om nationalitetsförändringar. Debiteringen av pensionsavgifterna borde om möjligt ske enbart med ledning av inkomstlängdens nationalitetsuppgifter. För att så skulle kunna ske, borde enligt utredningsmannens mening gälla följande principer för avgiftsplikt och debitering.

Skyldighet att erlägga pensionsavgift bör åligga den, som vid ingången av beskattningsåret är svensk medborgare; hänsyn bör alltså ej tagas till nationalitetsförändringar, som inträffat efter denna dag. Därjämte bör föreskrivas, att debiteringen skall ske med ledning av de i inkomstlängden meddelst avtryck av vederbörandes personplåt införda uppgifterna om nationalitet. Innebörden av en sådan ordning skulle bli att de personer, vilka under ett år, t. ex. år 1953, förvärva svenskt medborgarskap, äro undantagna från skyldighet att erlägga pensionsavgift under åren 1953 och 1954. Har förvärvet skett å sådan tid under år 1953 att inkomstlängden för år 1954 ännu ej blivit tryckt, kommer emellertid vederbörande att bli påförd pensionsavgift för nämnda år. Han bör då ha möjlighet att genom debiteringsbesvär erhålla rättelse. Å andra sidan skulle en person, som under år 1953 förlorat sitt svenska medborgarskap, vara skyldig att under åren 1953 och 1954 erlägga pensionsavgift. Har förlusten av medborgarskapet inträtt å sådan tid under år 1953 att 1954 års inkomstlängd icke tryckts, kommer han dock icke att bli påförd pensionsavgift för sistnämnda år; han redovisas i 1954 års inkomstlängd såsom ullänning. Personer, som förlorat sitt svenska medborgarskap å sådan tid under beskattningsåret att nationalitetsändringen hunnit inflyta i inkomstlängden för det därpå följande debiteringsåret, komma alltså att undgå erläggandet av pensionsavgift under nämnda år, ehuru de bort erlägga sådan avgift. Antalet fall, då detta kommer att inträffa, kommer dock sannolikt att bli litet.

I avseende å dem, som förvärvade eller förlorade svenskt medborgarskap syntes alltså principen böra vara den, att medborgarskapsförhållandena vid ingången av beskattningsåret skulle vara avgörande för avgiftsplikten, men att debiteringen skulle ske med ledning av inkomstlängden för respektive debiteringsår. Vederbörande skattskyldiga finge sedan klaga, om de funne att de påförts avgift trots att de vore undantagna från avgiftsplikt. Staten å sin sida finge — med hänsyn till nödvändigheten av att debiteringsförfaran-

det förenklades — taga risken att en del avgiftspliktiga icke bleve påförda pensionsavgift.

Beträffande debiteringen av pensionsavgift för äkta makar erinras i promemorian om skatteutredningens förslag, att samtaxering icke skulle ske året efter det då äktenskapet ingåtts. Uppbördssakkunniga hade å sin sida föreslagit, att för debitering av pensionsavgift för äkta makar lämpligen borde gälla samma regler som vid sambeskattning av äkta makar. I detta avseende borde alltså gälla att, om makarna under större delen av året icke levt tillsammans, pensionsavgifterna borde för envar av makarna beräknas som om makarna varit ogifta. Hade äktenskapet ingåtts under beskattningsåret, borde makarna i förevarande sammanhang behandlas som om de icke varit gifta.

Slutligen erinras i promemorian, att pensionsavgift för närvarande icke skulle erläggas av *person, som* under juni månad debiteringsåret *ägt uppbära folkpension*. Uppbördssakkunniga hade föreslagit den ändringen, att förhållandena under december månad året före debiteringsåret i stället skulle vara avgörande för avgiftsfriheten. Uppgift om att pension beviljats eller upphört att utgå erhöles debiteringsförrättarna i särskild ordning från vederbörande länsbyrå. Av inkomstlängden framginge, vilka personer i avgiftspliktig ålder, som tillerkänts folkpension; uppgifterna avsåge dock förhållandena, sådana dessa vore registrerade i de tryckande registren vid tidpunkten för tryckningen av inkomstlängden.

Med hänsyn till nödvändigheten att så mycket som möjligt rationalisera arbetet med avgiftsdebiteringen vore det enligt utredningsmannens mening önskvärt att inkomstlängdens uppgifter finge vara avgörande för huruvida en person i avgiftspliktig ålder skulle påföras pensionsavgift. Principen i fråga om befrielse från skyldighet att erlagga pensionsavgift skulle då bli, att avgift ej skulle påföras den, som under januari månad beskattningsåret ägt uppbära folkpension, men att debiteringen skulle ske med ledning av inkomstlängdens uppgift om utgående folkpension. Vidare skulle föreskrivas att, om någon påförts avgift ehuru han icke varit skyldig erlagga sådan, han skulle kunna vinna rättelse efter anförda debiteringsbesvär.

Innebörden av dessa bestämmelser skulle bli densamma som med avseende å bestämmelserna om avgiftsskyldighet och befrielse från sådan skyldighet för dem, som förvärvat eller förlorat svenskt medborgarskap. Avgiftspliktig, som tillerkänts folkpension, komme alltså att bli skyldig erlagga pensionsavgift dels för det år, då pensionen börjat utgå, dels ock för det därpå följande året. Att observera vore emellertid att sådan person i regel torde ha erlagt »preliminär pensionsavgift» under året före det, då pensionen börjat utgå. Den som förlorat rätten till folkpension, komme att bli undantagen från avgiftsplikt under två år.

Sammanfattningsvis föreslås i promemorian, att i 19 § lagen om folkpensionering måtte föreskrivas

att pensionsavgift icke skall erläggas av den, som under januari månad

året närmast före debiteringsåret ägt uppbära folkpension, eller för den, som den 1 januari förstnämnda år är avliden,

att fråga huruvida avgiftspliktig varit svensk medborgare skall bedömas med hänsyn till förhållandena den 1 januari året närmast före debiteringsåret,

samt att i fråga om avgiftspliktig, som ingått äktenskap under året närmast före debiteringsåret, de för gift avgiftspliktig gällande bestämmelserna skall äga tillämpning först vid debitering under det därpå följande debiteringsåret.

Vidare föreslås till införande

i 34 § uppbördsförordningen en bestämmelse om att debitering av pensionsavgift skall ske med ledning av de i debiteringslängden medelst avtryck av vederbörandes personplåt eller, därest nämnda längd icke innehåller sådant avtryck, med ledning av motsvarande i mantalslängden för året närmast före taxeringsåret införda uppgifter om nationalitet och om utgående folkpension

samt i 106 § samma förordning ett stadgande att, därest någon blivit påförd pensionsavgift, ehuru han förmenar att så icke bort ske, han skall äga söka rättelse i den ordning, varom i paragrafen stadgas.

Remissyttrandena. De sakkunnigas förslag rörande de skatter och avgifter, som skall uppbäras vid den allmänna uppbörden, har i det stora flertalet yttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Endast länsstyrelsen i Uppsala län och Hushållningssällskapens förbund förordar sålunda, att hushållningssällskapens avgifterna skall uppbäras vid den allmänna skatteuppbörden. Förbundet anför bl. a. följande.

Visserligen är ledamotskapet i hushållningssällskapen frivilligt, men för att sällskapen skola på ett effektivt och resultatrikt sätt kunna handhava de arbetsuppgifter, som anförtratts och uppdragits åt dem av det allmänna, är det inte endast önskvärt utan nödvändigt, att sällskapen ha god kontakt med så stor del av jordbrukets praktiska utövare som möjligt. Detta befräjas i avsevärd grad genom att de äro ledamöter och därmed känna större samhörighet med sällskapen. Härigenom komma även de medel, som anslås till sällskapens verksamhet från det allmänna sida, till största nytta. Av detta skäl är det ett allmänt intresse av betydande mått, att anslutningen till sällskapen inte bara bibehålles utan också utökas. Detta torde starkt motivera, att sällskapen erhålla myndigheternas medverkan och biträde vid uppbörden av ledamotsavgifterna.

Såsom ovan anförts ha uppbördssakkunniga som främsta skäl mot en återgång till tidigare tillämpat system åberopat extra arbete vid länsstyrelsernas och de lokala skattemyndigheternas redovisning. Förbundsstyrelsen vill i anslutning härtill framhålla, att vid överbäganden rörande denna fråga densamma måste med hänsyn till allmännyttan ses ur vidare synpunkt än den rent uppbördstekniska.

Beträffande folkpensionsavgifterna förordas i åtskilliga yttranden antingen att avgifterna borde inarbetas i den statliga inkomstskatten eller att frågan härom snarast borde utredas. Sådana uttalanden har gjorts

av riksräkenskapsverket, statens organisationsnämnd, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Södermanlands, Kalmar, Gotlands, Älvsborgs, Värmlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Föreningen Sveriges kronokamrerare. Därvid åberopas i allmänhet, att alldeles påtagliga fördelar skulle ur såväl administrativa som kostnadsbesparande synpunkter vinnas, om avgifterna avskaffades. Vidare framhålles, att avgifterna numera knappast kunde anses ha karaktären av försäkringsavgifter. Sålunda kan länsstyrelsen i Västernorrlands län icke finna något berättigat motiv för att uttaga pensionsavgift, eftersom varje svensk medborgare finge folkpension, oavsett om han betalade avgiften eller ej. Några bärande psykologiska skäl för avgiftens bibehållande syntes numera knappast kunna anses föreligga. Länsstyrelsen i Värmlands län anför bl. a. att de psykologiska skäl som tidigare ansetts motivera en särskild avgiftsdebitering syntes i viss mån ha bortfallit, eftersom icke blott preliminär A-skatt utan i stort sett jämväl preliminär B-skatt enligt de sakkunnigas förslag komme att uttagas av de skattskyldiga utan angivande av storleken av däri ingående folkpensionsavgift och sådan avgift därjämte som regel icke komme att uttagas, om vederbörandes inkomst understeg 1 200 kr. Vidare uttalar Föreningen Sveriges kronokamrerare, att frågan om att snarast pröva avgiftsdebiteringen i hela dess vidd framstode som så mycket mera angelägen, som den »goodwill», vilken folkpensionsavgifterna kunnat ha i betalningshänseende, alltmåra torde försvinna, i den mån vetenskapen bleve allmän, att avgiftsbetalningen ej invercade å storleken av utfallande pension. Länsstyrelsen i Norrbottens län erinrar därjämte om att avgiften utgjorde endast en mindre del av det belopp, som årligen erfordrades för att täcka utgifterna för folkpensionerna.

De sakkunnigas förslag beträffande *pensionsavgifterna för äkta makar* har föranlett erinran endast i ett fåtal yttranden. Från yttrandena torde följande få återgivas.

Enligt *statens organisationsnämnds* mening syntes böra prövas, huruvida icke äkta makar borde påföras pensionsavgift oberoende av varandra och avgiften sålunda beräknas endast med hänsyn till den taxerade inkomst, som åsatts vederbörande make.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anför.

Beträffande debiteringen av pensionsavgift för äkta makar får länsstyrelsen anföra, att om endast den ene maken taxerats till statlig inkomstskatt, denne bör påföras hela pensionsavgiften, dock högst 200 kronor, utan särskild fördelning makarna emellan. Taxeras däremot båda makarna synes det länsstyrelsen praktiskt, att den make, som påförts den lägre taxeringen, debiterades för $\frac{1}{2}$ % av det för honom taxerade beloppet, dock högst för 100 kronor, och den andre maken för återstoden av den för makarna gemensamma pensionsavgiften, som kan uppgå till högst 200 kronor för makarna gemensamt. Därest endast den ena av makarna skall påföras pensionsavgift, bör denne, om han särskilt taxerats, påföras pensionsavgift med $\frac{1}{2}$ % av den sammanlagda inkomsten, dock högst 100 kronor. Genomföres länsstyrelsens förslag vinnes dels att den nuvarande uppdelningen på två inkomstitlar slopas och att de av häradsskrivareföreningen påtalade olä-

genheterna med proportionell fördelning försvunne samtidigt som den slutliga skatten för maken med den lägre inkomsten — med undantag för det fall att endast denne har att utgöra pensionsavgift — stode i rimligare förhållande till hans inkomst än som är fallet vid nuvarande ordning. Länsstyrelsen kan sålunda icke tillstyrka uppbördssakkunnigas förslag att pensionsavgiften skall beräknas å endast den makes inkomst, som blivit särskilt taxerad.

De sakkunnigas förslag i övrigt beträffande pensionsavgifterna har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i samtliga yttranden, dock att de myndigheter och organisationer, vilka yttrat sig över såväl uppbördssakkunnigas betänkande som den av von Otter utarbetade promemorian, allmänt förordat förslagen i promemorian i den mån dessa avser samma ämnen, som avhandlats av de sakkunniga.

Från yttrandena över promemorian må här följande återgivas.

Pensionsstyrelsen har icke något mera väsentligt att invända. Styrelsen ville dock göra vissa påpekanden. Inledningsvis framhålles, att enligt promemorian de uppgifter som funnes i de tryckta inkomst- och debiteringslängderna skulle läggas till grund för debitering av pensionsavgifter. Längderna för ett debiteringsår trycktes emellertid efter den 1 mars nästföregående år (beskattningsåret) och vad beträffade Stockholm först under juli eller augusti beskattningsåret. På grund härav och då uppgifter om befrielse från avgiftsplikt i anledning av att folkpension beviljats måste påföras folkbokföringsplåtarna omedelbart efter det anmälan om pensions beviljande tillställts vederbörande folkbokföringsregister, komme samtliga personer som erhållit pension fram till tiden för längdernas tryckning att upptagas som avgiftsbefriade, medan enligt de i promemorian föreslagna lagbestämmelserna avgiftsbefrielsen endast skulle gälla personer som ägt uppbära folkpension under januari månad beskattningsåret. Denna oegentlighet, fortsätter styrelsen, skulle kunna undvikas om det vore möjligt att på folkbokföringsplåtarna införa en uppgift om den månad, då första utbetalningen av pensionen ägt rum. Anteckningen skulle naturligtvis endast införas på plåtarna för pensionstagare i avgiftspliktig ålder. — Vidare framhålles, att från personer, vilkas folkpension indragits mellan januari månad beskattningsåret och tiden för längdernas tryckning, klagomål skulle kunna vara att vänta över att de debiterats pensionsavgift, ehuru de enligt lagbestämmelsen borde vara avgiftsbefriade. Denna olägenhet syntes man emellertid kunna undgå om pensionsstyrelsen dröjde med att sända över anmälningar om folkpensioner indragna efter januari månads utgång intill dess årets längder vore tryckta. Därefter anför styrelsen.

I uppbördssakkunnigas betänkande föreslås att de ändrade bestämmelserna i fråga om pensionsavgifters erläggande icke skulle gälla avgifterna för år 1953. Någon invändning häremot har icke anförts i promemorian. Enligt nu gällande bestämmelser blir en pensionstagare befriad från avgift för nämnda år om första utbetalningen av pensionen äger rum juni 1953 eller tidigare. Enligt det i promemorian framlagda förslaget skulle befrielse från erläggande av avgift för år 1954 äga rum om första utbetalningen av pensionen

skett januari 1953 eller tidigare. Sålunda skulle de personer för vilka pensionen utbetalats första gången under februari till maj 1953 bli befriade från 1953 års avgift men ej från 1954 års. En särskild övergångsbestämelse erfordras beträffande 1953 års avgiftsbetalning för att undgå ett sådant förhållande. Motsvarande gäller beträffande personer avlidna februari till juni 1953 samt personer som blivit utländska medborgare under samma tid.

Härutöver vill pensionsstyrelsen påpeka följande. Enligt såväl gällande som föreslagna lagbestämmelser skall avgörande för avgiftsbefrielse på grund av folkpensions beviljande vara om pensionstagare *ägt uppbära* folkpension viss månad. Såsom pensionsstyrelsen påpekat i yttrande den 11 januari 1951 rörande en av 1950 års skattelagssakkunniga utarbetad promemoria bör uttrycket »ägt uppbära folkpension» tolkas så att för befrielse från pensionsavgift skall erfordras icke endast att pensionsrätt på grund av gjord ansökan föreligger för resp. månad utan även att folkpension faktiskt kunnat lyftas under månaden antingen av pensionstagaren själv eller av annan som varit berättigad därtill. I anslutning härtil vill styrelsen framhålla att, såsom framgår av 8 § folkpensioneringslagen, pensionsberättigads hustru, till vilken hustrutillägg utgår, själv ej är att anse som folkpensionstagare, varför avgiftsbefrielse icke kan gälla hustru som uppbär hustrutillägg.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län yttrar bl. a., att det icke syntes tilltalande att debitering skulle ske enbart med ledning av debiteringslängdens uppgifter om utgående pension och om nationalitet samt att en person, som enligt föreskrifterna om avgiftsplikt icke skolat erlägga pensionsavgift, skulle behöva anföra besvär för att få rättelse, när debiteringsförrättaren faktiskt följt givna föreskrifter. Även *kronokamreraren i Malmö* framhåller olägenheterna av att debiteringslängdens uppgifter angående nationalitet och pensionsförhållanden icke komme att helt överensstämma med förhållandena den 1 januari sagda år. Olägenheten härav torde dock vara ganska ringa och skulle sannolikt icke medföra ett större antal debiteringsbesvär. Sett ur enbart debiteringssynpunkter kunde emellertid ifrågasättas, huruvida icke åtgärder kunde vidtagas till förhindrande av påtalade bristande överensstämmelse. Såvitt kronokamreraren kunde finna torde så utan olägenhet kunna ske genom att länsbyråerna till tiden efter tryckningen av debiteringslängden uppsköte aktualiseringen av tryckplåtarna, såvitt avsåge förändringar i nationalitet och pensionsförhållanden, vilka inträffade den 1 januari eller senare under beskattningsåret.

Vidare framhåller *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, att mot anknytningen av avgiftsskyldigheten till förhållandena vid beskattningsårets ingång kunde invändas, att en hel del personer komme att få betala pensionsavgifter även sedan de börjat uppbära folkpension. I vissa fall kunde pensionsavgift rent av komma att uträknas på i taxerad inkomst ingående folkpension. Länsstyrelsen utginge dock ifrån att denna avgift oftast täcktes av en preliminär inbetalning, verkställd före inträdet i pensionsåldern. Olägenheten av att i enstaka fall den ifrågasatta avgiftspåföringen kunde komma att medföra förhöjning i kvarstående skatt för en nybliven folkpensionär torde emellertid uppvägas av de praktiska fördelarna med förslaget.

De sakkunnigas förslag beträffande restitution av olycksfallsförsäkringsavgift och utläggande av arbetsgivarförteckningarna för granskning biträdess allmänt i remissyttrandena. Endast *länsstyrelsen i Kronobergs län* anser, att gällande bestämmelser om utläggandet av nämnda förteckningar bör bibehållas.

Departementschefen. De lokala skattemyndigheterna och övriga av debiterings- och uppbördsförfarandet berörda myndigheter har tyngande och arbetskrävande uppgifter. Läget för dessa myndigheter är i själva verket pressat. Härtill kommer att från olika håll ställs allt större krav på att sådana arbetsuppgifter som debitering, skatterestitutioner, kontroll av arbetsgivarernas redovisning av skattemedel o. s. v. skall fullgöras snabbare än vad fallet varit under de första åren av det nya uppbördssystemets tillämpning. För att skapa ökade förutsättningar för tillgodoseende av dessa krav, bör man sträva efter att så ändra bestämmelserna att arbetsuppgifterna i görligaste mån förenklas. Nya uppgifter bör icke åläggas ifrågavarande myndigheter i andra fall än då detta påkallas av önskemålet att genomföra verkligt betydelsefulla reformer. Som framgår av vad jag längre fram kommer att anföra, anser jag starka skäl tala för att preliminär skatt uttages vid inkomst av korttidsanställning. Genomföres detta, föranledes härav ett ökat arbete för myndigheterna. Det är då desto mer angeläget att i andra hänseenden söka underlätta myndigheternas arbete och att iakttaga återhållsamhet, när det gäller att pröva förslag om utvidgning av deras uppgifter.

Av det nu sagda framgår, varför jag icke anser mig kunna biträda det av hushållningssällskapens förbund framställda önskemålet att uppbörden av sällskapens avgifter skulle inryckas i den allmänna uppbörden. De skäl, som vid 1945 års lagstiftning anfördes till stöd för åtgärden att ställa nämnda avgifter utanför den allmänna uppbörden, synes i dagens läge med än större kraft kunna åberopas till förmån för ett bibehållande av den nuvarande ordningen på detta område.

Vad beträffar folkpensionsavgifterna, har från några håll påpekats, att väsentliga lättnader i uppbördsarbetet skulle vinnas, därest dessa avgifter formellt avskaffades och i stället inarbetades i den statliga inkomstskatten. Detta påpekande är i och för sig riktigt. Då frågan om en allmän pensionsförsäkring emellertid för närvarande är under prövning, synes redan med hänsyn härtill icke böra ifrågakomma att nu av uppbördstekniska skäl formellt avskaffa folkpensionsavgifterna. Såsom ett ytterligare skäl mot förslaget att inarbeta folkpensionsavgifterna i statsskatten kan anföras att någon ståndpunkt ännu icke tagits till spörsmålet, hur debiteringen skall ordnas beträffande de avgifter, som föranledes av en tillämpning av lagen om allmän sjukförsäkring.

Det anförda utgör emellertid icke något hinder för att pröva de framlagda förslagen om i vissa hänseenden ändrade grunder för beräkning av folkpensionsavgifterna. De sakkunnigas härutinnan framlagda förslag åsyftar en bättre avvägning av storleken av äkta makars avgifter och, som en

följd därav, enklare debiteringsregler och bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt.

De sakkunniga har särskilt uppmärksammat den situation, som uppkommer då äkta makar båda har taxerad inkomst men den ena en relativt obetydlig sådan. I dylikt fall kan maken med den mindre inkomsten komma att påföras en pensionsavgift, som icke står i rimlig proportion till den samtidigt påförda skatten.

De sakkunnigas förslag beträffande beräkningen av folkpensionsavgift för äkta makar innebär i korthet följande.

Är båda makarna avgiftspliktiga — en av förutsättningarna härför är enligt förslaget att båda åsatts taxerad inkomst — uträknas avgiften för envar av dem till en procent av vederbörandes taxerade inkomst. Då den sammanlagda avgiften ej får överstiga 200 kronor, nedsättes i förekommande fall avgiften för den, vars taxerade inkomst överstiger 10 000 kronor, i sådan omfattning att den sammanlagda avgiften blir 200 kronor. Överstiger vardera makens taxerade inkomst 10 000 kronor, påføres envar avgift med 100 kronor.

Är en av makarna avgiftspliktig men icke den andre enär denne saknar taxerad inkomst, skall avgiften för den förstnämnde maken utgöra en procent av dennes taxerade inkomst och högst 200 kronor.

Är, slutligen, en av makarna avgiftspliktig men icke den andre oaktat denne åsatts taxerad inkomst, skall avgiften för den avgiftspliktige uträknas till en procent av hans taxerade inkomst och utgöra högst 100 kronor. Här bortses alltså från den icke avgiftspliktige makens eventuella inkomst.

Det må tilläggas, att de sakkunniga med sitt ifrågavarande förslag icke åsyftat någon ändring i vad nu gäller därutinnan att den taxerade inkomsten skall — för att grunda avgiftsplikt — uppgå till minst 1 200 kronor. För att icke komplicera återgivandet av innebörden i de sakkunnigas förslag har från denna regel bortsetts i det nyss anförda.

De sakkunnigas förslag synes enligt min mening materiellt godtagbart och innefatta en riktig avgränsning av de fall, där storleken av ena makens pensionsavgift bör påverkas av andra makens inkomst. Att gå så långt som statens organisationsnämnd ifrågasatt, nämligen att alltid uträkna avgiften för gift person med bortseende från andra makens inkomst, anser jag mig, i likhet med de sakkunniga, i nuvarande läge icke kunna förorda, om än ytterligare lättnader i debiteringsarbetet med en sådan anordning skulle vinnas. Vad angår det av länsstyrelsen i Jämtlands län framförda förslaget, synes detta icke lämna ett mer eller ens lika tillfredsställande resultat som de sakkunnigas förslag. Jag vill emellertid i anslutning härtill erinra om att de sakkunnigas förslag i motsats till länsstyrelsens i vissa lägen leder till en högre avgift än de nuvarande bestämmelserna. Ett exempel må belysa detta. Antages blott ena maken vara avgiftspliktig och är dennes taxerade inkomst 10 000 kronor, medan den andra makens taxerade inkomst uppgår till 5 000 kronor, blir avgiften för förstnämnde make enligt de sakkunniga

100 kronor men enligt länsstyrelsen 75 kronor, vilket sistnämnda belopp sammanfaller med det vartill gällande regler leder. I andra fall medför där- emot de sakkunnigas förslag lägre avgifter än nu utgående. Nyssnämnda exempel kan varieras så att den avgiftsfrie har en taxerad inkomst av 10 000 kronor medan den avgiftspliktiges motsvarande inkomst utgör 5 000 kronor. Pensionsavgiften blir i detta fall enligt nuvarande bestämmelser och enligt länsstyrelsens förslag 75 kronor men enligt de sakkunnigas regler 50 kronor. Då det kan antagas, att i flertalet fall mannen blir avgiftsfri före hust- run och har den högre inkomsten, skulle fallen av avgiftssänkning bli fler än fallen av avgiftshöjning. Såväl den högre som den lägre avgiften är en konsekvens av principen, att när den ena maken är avgiftsfri — något som merendels beror på att vederbörande uppnått pensionsåldern — så skall den andra makens avgift bestämmas med hänsyn blott till hans egen inkomst. Som jag nyss framhållit, anser jag detta vara en godtagbar princip.

Godtages vad jag nu förordat, vinnes — förutom en viss förenkling i själva uträknandet av pensionsavgiften — förutsättningar för en bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt i de fall, då äkta ma- kar båda har taxerad inkomst men den ena av dem en relativt obetydlig så- dan. De sakkunniga har vidare ansett, att vid ett genomförande av deras ifrågavarande förslag förutsättningar även skulle finnas för ett avskaffande av den nuvarande bestämmelsen i 20 § lagen om folkpensionering enligt vil- ken ena maken svarar för andra makens pensionsavgift. Denna regel åsam- kar, enligt de sakkunniga, myndigheterna åtskilligt besvär i tillämpningen. De sakkunniga torde främst haft i tankarna de fall, då en viss men icke till- räcklig preliminär skatt inlutit och vederbörande skattskyldige äkta make icke inbetalat den kvarstående skatten. I sådant läge måste den kvarstående skatten proportioneras på de olika uppbördstitlarna i syfte att avgöra hur mycket därav som utgör pensionsavgift. På detta belopp skall andra maken krävas.

Det är uppenbart, att denna bestämmelse förorsakar ett icke obetydligt arbete för myndigheterna. Det är även uppenbart, att den reella innebör- den av bestämmelsen skulle starkt minska i betydelse om — som jag för- ordat — make med ringa eller obetydlig inkomst framdeles komme att på- föras allenast en mot hans egen inkomst svarande pensionsavgift. Visserli- gen kan mot förslaget att slopa bestämmelsen invändas, att staten försäm- rar sina möjligheter att utfå avgifter även i sådana fall då den make, som icke fullgör sina skyldigheter, har en mera betydande inkomst och följaktligen även påförts en större avgift. Det kan emellertid antagas att bestämmelsen i dylika fall mera sällan har aktualitet.

Jag anser mig följaktligen kunna biträda de sakkunnigas förslag även i nu angivet hänseende. Jag vill emellertid i anslutning härtill framhålla, att ett slopande av bestämmelsen om rätt att kräva ena maken för avgift, som påförts andra maken, är att bedöma såsom ett spørsmål avseende hur långt man med hänsyn till olägenheterna därav ur skilda synpunkter vill gå för

att söka säkerställa möjligheterna för det allmänna att utfå de debiterade avgifterna. Av de av mig förordade reglerna för beräkning av äkta makars pensionsavgifter i vissa fall framgår nämligen att jag icke velat hävda den meningen, att makar skulle i avseende å folkpensionsavgiften behandlas såsom oberoende av varandra.

Vad härefter angår övriga förslag rörande debitering av folkpensionsavgift, vilka samtliga äsyftar förenklingar i debiteringsförfarandet, må följande framhållas.

De särskilda grunderna för beräkning av äkta makars pensionsavgifter bör tillämpas endast i de fall, då makarna skall samtaxeras. Har äktenskapet ingåtts under beskattningsåret (året före debiteringsåret) eller har makarna eljest under större delen av nämnda år icke levt tillsammans, bör således pensionsavgiften för vardera maken beräknas som för ogift.

För närvarande skall pensionsavgift erläggas av varje svensk medborgare i viss ålder och med en viss minsta inkomst under förutsättning, att han för debiteringsåret är mantalsskriven i riket. Avgift skall dock icke erläggas av den som under juni månad debiteringsåret ägt uppbära folkpension eller den 1 juli samma år förlorat sitt svenska medborgarskap, ej heller för den som vid sistnämnda tidpunkt avlidit. De sakkunniga föreslår, att mantalskrivningen för beskattningsåret, d. v. s. året närmast före det då pensionsavgiften slutligt påföres, skall vara avgörande för avgiftsplikten samt att tidpunkterna, då de förhållanden skall föreligga som medför avgiftsbefrielse, ändras till december månad under beskattningsåret för den som erhållit folkpension och till den 1 januari debiteringsåret för den som förlorat sitt svenska medborgarskap eller avlidit. I den förut omnämnda departementspromemorian förordas en ytterligare förskjutning av dessa tidpunkter, nämligen till januari månad beskattningsåret resp. den 1 januari beskattningsåret. Den sist angivna tidpunkten skall, enligt promemorian, vara avgörande även för den som förvärvat svenskt medborgarskap; avgiftsbefriad skall med andra ord den vara, som den 1 januari beskattningsåret icke är svensk medborgare. Vidare föreslås i promemorian, att debiteringen skall verkställas med ledning av uppgifterna i plåtavtrycken i debiteringslängden. Sistnämnda förslag motiveras av att uppgifterna i denna längd i vad de avser utgående folkpension och nationalitet icke alltid överensstämmer med vad i dessa hänseenden gällde under januari månad resp. den 1 januari beskattningsåret; personplåtarna i de tryckande registren aktualiseras nämligen fortlöpande fram till debiteringslängdernas tryckning, som i regel sker under mars—maj beskattningsåret (i Stockholm några månader senare).

Att uppbördssakkunnigas och i än högre grad departementspromemorians förslag är ägnade att tillgodose önskemålet om förenklade debiteringsregler är uppenbart. Med hänsyn härtill bör allvarligt övervägas att genomföra de föreslagna författningsändringarna. Förenklingen skulle emellertid i viss omfattning vinnas till priset av bestämmelser, som ur andra synpunkter möjligen kan anses mindre tillfredsställande. Utredningsmannens såväl som remissinstansernas mening är att fördelarna överväger nackdelarna.

De sakkunniga, och här i instämmer utredningsmannen, förordar, att mantalsskrivningen för året före debiteringsåret, d. v. s. för »beskattningsåret», skall vara avgörande för skyldigheten att erlägga pensionsavgift. För närvarande gäller att mantalsskrivningen för debiteringsåret är utslagsgivande. Genomföres ändringsförslaget, vinnes att skatt och pensionsavgift kan i princip debiteras på grundval av samma uppgifter. Några invändningar har ej gjorts mot detta förslag, vars innebörd alltså är att mantalsskrivning här i riket för det år, varunder den inkomst förvärfvas vara pensionsavgiften beräknas, är avgörande för avgiftsplikten. Synnerligast som pensionsavgiften uppbäres preliminärt, anser jag starka skäl tala för att detta förslag genomföres.

I princip är den befriad från avgiftsplikt, som äger uppbära folkpension. Nu gällande bestämmelser, innebärande att förhållandena under juni månad debiteringsåret skall härutinnan vara avgörande, medger ej en debitering av folkpensionsavgifterna uteslutande på grundval av debiteringslängdens uppgifter. Debiteringsförrättaren måste erhålla särskilda underrättelser om vad som hänt efter det längden framställts. Detta är ägnat att avsevärt tynga och försvåra ett korrekt debiteringsförfarande. Bestämmelserna medför tillika att i åtskilliga fall preliminärt uttagen pensionsavgift skall restitueras. Med uppbördssakkunnigas förslag, innebärande att hänsyn tas till förhållandena under december månad beskattningsåret, undanröjes i viss omfattning sistnämnda olägenhet, varjämte en reducering inträder av det antal fall, där med nuvarande ordning uppgifter kräves utöver dem som plåtavtrycket i längden upptager. Å andra sidan tillgodoser icke de sakkunnigas förslag önskemålet, att debiteringen helt skall kunna ske med hjälp av plåtavtrycket i längden och utan ett kompletterande underrättelseförfarande. Med utredningsmannens förslag att grunda bedömandet på förhållandena under januari månad beskattningsåret skulle däremot nämnda önskemål i huvudsak bli tillgodosett. En konsekvens skulle emellertid bli, att om pension tillerkändes en eljest avgiftspliktig under tiden februari—december beskattningsåret, vederbörande skulle ha att erlägga pensionsavgift för den del av beskattningsåret, varunder han uppbär pension. Synnerligast som avgiften komme att beräknas på den uppburna pensionen, synes övertvägande skäl tala för att icke gå så långt som utredningsmannen ifrågasatt. Däremot kan jag för egen del ansluta mig till de sakkunnigas förslag i denna del. Visserligen skulle även mot detta förslag en viss invändning kunna göras, nämligen den att om någon tillerkännes folkpension under debiteringsåret, vederbörande likväl detta år påföres avgift. Men härtill kan genmålås, att denna avgift beräknats på inkomsten under ett år, då pension ej utgått, och att avgiften ifråga förutsattes ha erlagts preliminärt under detta sistnämnda år.

Folkpensionsavgift skall enligt gällande bestämmelser icke erläggas för den som är avliden den 1 juli debiteringsåret. Denna regel förutsätter för sin tillämpning en vidlyftig komplettering av de uppgifter i längden, som lämnas genom plåtavtrycket. Utredningsmannens förslag med den 1 januari beskattningsåret såsom den i nyssnämnda hänseende avgörande dagen skul-

le i väsentlig mån undanröja tillämpningsbesvärligheterna. Då några avgörande invändningar mot en dylik bestämmelse icke synes vara att framställa — jag hänvisar till det utförliga resonemang som utredningsmannen fört och för vilket jag i det föregående redogjort — förordar jag, att förslaget genomföres, vilket alltså innebär att det avgörande skall vara om vederbörande är avliden vid ingången av året näst före debiteringsåret. Jag vill i detta sammanhang påpeka, att dödsfall under beskattningsåret och fram till tidpunkten för tryckningen av längden visserligen inpräglas å personplåtarna men då dagen för dödsfallet samtidigt inpräglas, försvåras debiteringen icke härav.

Beträffande den som förlorat svenskt medborgarskap gäller för närvarande, att pensionsavgift ej skall påföras om förlusten av medborgarskapet ägt rum före den 1 juli debiteringsåret. Denna regel medför därför ungefärligen samma debiteringsbesvärligheter som de nyss antydda. Utredningsmannen har velat avlägsna dessa besvärligheter genom en regel av innebörd, att avgörande tidpunkt skulle i stället för den 1 juli debiteringsåret vara den 1 januari året närmast dessförinnan. Av skäl, som utredningsmannen anført, synes ur materiell synpunkt en dylik regel godtagbar. Med en sådan bestämmelse följer emellertid vissa andra olägenheter. De tryckande registren aktualiseras fortlöpande och följaktligen kommer längderna att utvisa även sådana nationalitetsändringar, som inträffat under beskattningsåret och fram till tryckningsdagen. Då man icke kan registrera dagen för nationalitetsändringen, leder utredningsmannens förslag, vilket alltså innebär dels att den 1 januari beskattningsåret skall vara den avgörande dagen och dels att avgiftsdebiteringen helt skall grundas på längden, till att i vissa fall avgift felaktigt kommer att påföras respektive icke debiteras. För att i viss omfattning avhjälpa denna olägenhet föreslår utredningsmannen att den som enligt huvudregeln felaktigt påförts avgift skulle äga efter besvär häri erhålla rättelse.

Mot förslaget har invänts, att det syntes föga tilltalande att föreskriva ett debiteringsförfarande, som ovillkorligen måste i vissa fall ge ett oriktigt resultat. Den särskilda besvärsregeln skulle vidare medföra ett visst merarbete.

De gjorda påpekandena synes mig föranleda att man bör söka lösa frågan på ett i viss mån annat sätt. Av det förut sagda framgår, att jag ur materiell synpunkt icke kan anse hinder föreligga mot att som ur pensionsavgiftssynpunkt relevant dag för den som vinner eller förlorar svenskt medborgarskap föreskriva någon dag under beskattningsåret. Såsom ur debiteringssynpunkt mest lämplig skulle då kunna väljas den dag då längderna tryckes. Med en sådan regel vinnes att en debitering enligt längden alltid kommer att svara mot huvudregeln om när avgiftsplikt i princip skall inträda. Häremot kan visserligen invändas att längderna tryckes på något olika tider, nämligen av länsstyrelserna någon gång under mars—april beskattningsåret och av mantalsverket i Stockholm ytterligare några månader senare; en viss ojämnhet i fråga om tidpunkten för avgiftspliktens inträde

resp. bortfall skulle alltså uppkomma. Denna olägenhet måste emellertid anses vara ganska ringa och enligt min mening väsentligt mindre än de olägenheter ur skilda synpunkter, som är förenade med nuvarande bestämmelser och tidigare framlagda förslag till ändringar i dessa. Jag anser mig alltså böra förorda att bestämmelserna utformas i enlighet med vad jag nu anfört.

I anslutning till det sagda må framhållas, att om debiteringen helt grundats på längden och denna, genom att fel förelegat vid inpräglingen av uppgift å personplåt eller av annan liknande anledning, lämnat ett oriktigt underlag för debiteringen, så föreligger självfallet möjlighet att erhålla rättelse i detta fall liksom då fel eljest förelupit vid debitering.

De föreslagna ändringarna i folkpensioneringslagen synes böra träda i kraft den 1 januari 1954. Även den slutliga påföringen av pensionsavgift år 1954 bör ske enligt de nya bestämmelserna, bland annat med hänsyn till att samtaxering av äkta makar enligt de av 1952 års riksdag antagna bestämmelserna skall verkställas första gången vid 1954 års taxering. Olägenheten av att pensionsavgiften ingår i preliminär skatt för inkomståret 1953 i enlighet med nu gällande bestämmelser kan icke anses vara särskilt betydande. Såsom pensionsstyrelsen påpekat, skulle sålunda utformade övergångsbestämmelser emellertid medföra, att för person, som avlidit under tiden den 1 januari—den 30 juni 1953, avgift icke skall påföras vid den slutliga debiteringen år 1953 men väl vid debiteringen år 1954. Motsvarande skulle gälla även vid förlust av svenskt medborgarskap efter debiteringslängdens tryckning och före den 1 juli 1953. Detta förhållande kunde undgås genom en föreskrift om avgiftspåföring jämväl år 1953 eller om avgiftsbefrielse år 1954 i nu avsedda fall. Det synes emellertid tveksamt om tillräckliga skäl härför verkligen föreligger. Olägenheten av att en person ett år icke är avgiftspliktig men nästa år påföres avgift torde vara ringa. Med hänsyn härtill och då debiteringsarbetet komme att tyngas av en föreskrift av antydd innebörd, anser jag mig icke böra föreslå att en sådan meddelas.

Vad jag i det föregående anfört bygger på bestämmelserna sådana de för närvarande är utformade. Jag vill emellertid erinra om att Kungl. Maj:t i proposition nr 15 till innevarande års riksdag förelagt riksdagen förslag till lag om höjning av folkpensioner m. m. Nämnda proposition upptager även förslag till principbeslut om höjning av pensionsavgiften, nämligen med 0,8 procent av stadgat avgiftsunderlag. Tillika förordas i propositionen att de nya avgifterna skulle slutligt påföras första gången år 1955.

I propositionen förutsättes vidare, att höjningen av pensionsavgifterna skulle författningstekniskt lösas genom en ändring av 19 § folkpensioneringslagen. Denna lagändring skulle emellertid vidtagas i samband med att ställning toges till vad som komme att förordas i förevarande proposition.

Skulle förslaget om höjning av utgående folkpensioner antagas av riksdagen, påverkas ej härav vad jag i det föregående anfört och förordat. Höjes pensionsavgifterna, föranleder ej heller detta någon ändring i vad jag före-

slagit; vad som i motiveringen anförts rörande avgifternas storlek i vissa angivna exempel m. m. bör dock rätteligen korrigeras med ledning av beslutet om avgiftshöjning.

Som framgår av det förut sagda förordar jag, att de i denna proposition föreslagna ändrade bestämmelserna om avgiftsberäkning m. m. skall tillämpas fr. o. m. den slutliga debiteringen år 1954. De höjda pensionsavgifterna skulle däremot första gången påföras vid den slutliga debiteringen år 1955. Författningstekniskt synes detta böra lösas så, att 19 § folkpensionsringslagen erhåller en lydelse som svarar mot förslagen i såväl denna proposition som i proposition nr 15 och att i övergångsbestämmelser föreskrives att de nya reglerna träder i kraft den 1 januari 1954, dock att avgiftshöjningen skall tillämpas först år 1955.

Vad till sist angår de sakkunnigas förslag att för mycket erlagd olycksfallsförsäkringsavgift skall restitueras av länsstyrelsen och att bestämmelserna om utläggande av arbetsgivarförteckningarna för granskning skall upphävas, förordar jag att dessa förslag genomföres.

III. Olika slag av preliminär skatt och grunderna för användning av de olika skatteslagen, m. m.

Gällande bestämmelser. Preliminär skatt utgår enligt 3 § uppbördsförordningen såsom preliminär A-skatt, preliminär B-skatt eller preliminär C-skatt.

Preliminär A-skatt erlägges för sådan inkomst av tjänst, som helt eller delvis utgår i penningar och som hänför sig till den skattskyldiges huvudsakliga arbetsanställning eller eljest utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst. Med tjänst likställes rätt till pension, vissa livräntor m. m. Skatten uttages med belopp, som anges i skattetabell, eller med viss procent av inkomsten.

Preliminär B-skatt erlägges av skattskyldig, som åtnjuter annan inkomst än sådan som nyss nämnts. Preliminär B-skatt utgår för inkomster från den skattskyldiges samtliga förvärvskällor ävensom för förmögenhet och beräknas på grundval av verkställd taxering.

Preliminär C-skatt utgöres av skattskyldig, som har att erlagga preliminär A-skatt, därest den skattskyldige åtnjuter jämväl annan inkomst än av tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet samt denna inkomst uppgår till minst en femtedel av den sammanlagda uppskattade inkomsten, dock minst 600 kr. Den preliminära C-skatten utgår för inkomst av andra förvärvskällor än tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet samt dessutom för förmögenhet och beräknas — liksom preliminär B-skatt — på grundval av verkställd taxering.

Från nu återgivna huvudbestämmelser gäller åtskilliga undantag. Sålunda stadgas i 3 § sista stycket uppbördsförordningen, att om skattskyldig, som

åtnjuter sådan inkomst av tjänst att enligt huvudregeln preliminär A-skatt bör utgå, är berättigad till avdrag för omkostnader till betydande del av inkomsten eller om skattskyldig förutom nyssnämnda inkomst åtnjuter annan i förhållande därtill betydande inkomst av tjänst eller av annan förvärvskälla eller om skattskyldig uppbär den huvudsakliga delen av inkomsten av tjänst icke från arbetsgivaren utan från allmänheten, må den lokala skattemyndigheten meddela förordnande, att den skattskyldige skall, i stället för att erlägga preliminär A-skatt eller sådan skatt jämte preliminär C-skatt, erlägga preliminär B-skatt. Dylikt förordnande må jämväl meddelas, då eljest särskilda omständigheter därtill föranleder.

I anvisningarna till 3 § uppbördsförordningen framhålles, att lokal skattemyndighet med stöd av nyss återgivna stadgande kan i fall, då beräkning av preliminär skatt enligt skattetabell eller med viss procentsats skulle visa otillfredsställande resultat, på ansökan av skattskyldig eller på eget initiativ förordna, att sådan skatt skall utgå med belopp, som grundar sig på taxering och angives å debetsedeln, d. v. s. att preliminär B-skatt skall utgå i stället för preliminär A-skatt. Sådana fall kan vara för handen, då fråga är om bruttoinkomst, från vilken skattskyldig är berättigad att göra avdrag för omkostnader till betydande del av inkomsten, t. ex. inkomst som åtnjutes av provisionsresande eller arbetstagare, vilka har att själva bekosta material för arbetet. Då skattskyldig väl åtnjuter inkomst av tjänst i kommunalskattelagens mening men icke uppbär inkomsten av arbetsgivare, kan löneavdrag icke ske och preliminär skatt ej heller beräknas enligt skattetabell eller med viss procentsats; såsom exempel å sådana skattskyldiga nämnes viss serveringspersonal.

I samma anvisningar uttalas vidare, att det även vid vissa andra inkomst- och anställningsförhållanden kan visa sig ändamålsenligt att uttaga preliminär B-skatt i stället för preliminär A-skatt. Så kan t. ex. vara fallet, då skattskyldig har anställning hos ett flertal arbetsgivare utan att någon av dessa kan anses vara huvudsaklig arbetsgivare eller då skattskyldig jämte den huvudsakliga inkomsten av tjänst har inkomst av bisysslor eller eljest annan i förhållande till förstnämnda inkomst betydande inkomst av annan förvärvskälla än tjänst. Vidare kan det befinnas lämpligt att tillämpa debiteringsmetoden, då fråga är om exempelvis vissa grupper av stuveriarbetare, arbetstagare i skogsbruk eller anläggningsindustri eller hemarbetare, sysselsatta inom vissa industrier. Med hänsyn till de i hög grad varierande anställnings- och inkomstförhållandena kan mera detaljerade anvisningar icke lämnas rörande de fall, då debiteringsmetoden bör användas. Såsom allmän regel gäller emellertid, att den metod för beräkning av preliminär skatt bör tillämpas, som är för den skattskyldige lämpligast. Vid bedömandet härav skall jämväl beaktas, att den metod som ur nyssnämnda synpunkt bör tillämpas icke innebär en oskälig belastning för arbetsgivaren och icke medför väsentligt större avvikelse mellan preliminär och slutlig skatt än annan metod.

Varken i 3 § uppbördsförordningen eller i anvisningarna till nämnda pa-

ragraf har närmare angivits, vad som skall anses som »betydande del av inkomsten», resp. »betydande inkomst». Rörande tolkningen av uttrycket »betydande» i dessa sammanhang har centrala uppborrdsnämnden i sitt meddelande nr 7/1946 uttalat, att avdragsgilla omkostnader till mer än 25 procent av inkomsten i regel finge anses som i förevarande hänseende betydande. Vidare finge inkomster vid sidan av inkomsten från huvudsaklig arbetsanställning anses som betydande, om de uppginge till mer än 25 procent av den sammanlagda uppskattade inkomsten, dock minst 600 kr.

Tidigare förslag. I sitt första betänkande (SOU 1950: 7 s. 29 ff.) föreslog de sakkunniga, att avdrag för preliminär A-skatt skulle verkställas även å inkomst av korttidsanställning, bisyssla och tillfälligt arbete. Med inkomst av tillfälligt arbete avsågs till inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet hänförlig inkomst genom tillfälligt bedriven vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet samt av tillfälligt uppdrag.

Vid övervägande av efter vilka grunder den preliminära skatten skulle uttagas, då skattskyldig hade såväl sådan inkomst, varå skatteavdrag kunde ske, som annan inkomst, ifrågasatte de sakkunniga om icke ett system liknande det finska borde införas. Nämda system skulle innebära, att man genomgående skulle röra sig med preliminär A-skatt med skatteavdrag å all inkomst av tjänst och av tillfälligt arbete samt debiterad preliminär skatt utan avdrag å all annan inkomst.

De sakkunniga diskuterade även möjligheten att använda preliminär C-skatt i större utsträckning än som skedde. Sålunda skulle förslagsvis A- och C-skatt utgå i sådana fall, där inkomsten vid sidan av tjänsteinkomst och inkomst av tillfälligt arbete uppginge till mellan 25 och 75 procent av den sammanlagda inkomsten. Om sidoinkomsten överstege 75 procent, resp. understeg 25 procent av den sammanlagda inkomsten, skulle vederbörande påföras enbart B-skatt, resp. enbart A-skatt.

De sakkunniga tog emellertid ej definitiv ståndpunkt till dessa spörsmål utan ansåg sig böra uppskjuta ställningstagandet till sitt senare betänkande. De sakkunniga föreslog därför att liknande regler, som f. n. tillämpades vid fall av blandade inkomster, tills vidare skulle i huvudsak gälla vid påföring av preliminär skatt. Där så prövades lämpligt borde dock B-skatten ersättas med A-skatt jämte C-skatt eller A-skatten kompletteras med C-skatt. Om en arbetstagare med B-skatt underlåte att erlägga skatten i behörig ordning, borde B-skatten ersättas med A-skatt för tjänsteinkomsten och C-skatt för inkomsten i övrigt. Bland skattskyldiga, för vilka det kunde vara lämpligt att A- och C-skatt tillämpades i stället för B-skatt, nämnde de sakkunniga skogsarbetare i Norrland med relativt ringa inkomst av jordbruk.

De sakkunniga. Inledningsvis erinrar de sakkunniga om att de olika möjligheter att beräkna den preliminära skatten, som funnes i nu gällande uppborrdssystem, avsåge att anpassa skatten efter de skilda sätt, varpå inkomst

uppbures. Kunde skatten å inkomst av tjänst beräknas med hjälp av särskilda tabeller eller till viss procent av inkomsten, uttoges preliminär A-skatt. Det förutsattes därvid, att skatten innehölles, då inkomstbeloppet utbetalades. Där den skattskyldige icke åtnjöte dylik inkomst, måste skatten i stället beräknas i förväg (preliminär B-skatt). Vid blandade inkomster kunde enbart preliminär B-skatt utgå, avseende samtliga inkomster, eller också kunde preliminär A-skatt utgå å de inkomster, varå sådan skatt kunde beräknas, och debiterad preliminär skatt fastställas för inkomsterna i övrigt (preliminär C-skatt). Vore sistnämnda inkomster små i förhållande till den skattskyldiges sammanlagda inkomster, uttoges dock enbart preliminär A-skatt.

Enligt de sakkunnigas mening vore det ofrånkomligt att jämväl i fortsättningen använda olika slag av preliminär skatt, dels en preliminär skatt beräknad med ledning av skattetabeller eller till viss procent av inkomsten (preliminär A-skatt) och dels en preliminär skatt, debiterad å en på visst sätt beräknad inkomst. Skulle endast en typ av preliminär skatt användas, måste denna givas formen av debiterad skatt, eftersom en debiterad skatt i och för sig kunde länkas beträffande alla slags inkomster under det att preliminär A-skatt icke kunde anpassas till all slags inkomst.

Beträffande frågan om den preliminära skatten bör uttagas genom endast den ena av de båda skatteformerna eller genom en kombination av dem i sådana fall, där den skattskyldige åtnjuter dels inkomst varå preliminär A-skatt kan beräknas och dels annan inkomst, anföres följande.

Enligt de sakkunnigas förslag (se Kap. VII) skall skyldigheten för den som utbetalar ersättning för utfört arbete att vid utbetalningen göra avdrag å det utbetalda beloppet för mottagarens skatt icke gälla annan preliminär skatt än preliminär A-skatt. Debiterad preliminär skatt skall således erläggas direkt av den skattskyldige själv. Förslaget framfördes redan i de sakkunnigas förra betänkande (s. 56). Som en följd av att avdragsskyldigheten för preliminär B-skatt skulle upphöra, ansågo de sakkunniga, att B-skattens tillämpning vid blandade inkomster borde avsevärt begränsas.

Innehållande av skatt vid utbetalning av ersättning för utfört arbete benämnes i gällande uppbördsförordning löneavdrag. Då en riktigare benämning å avdraget torde vara skatteavdrag, föreslå de sakkunniga att denna beteckning införas i stället för uttrycket löneavdrag.

I regel följer den preliminära A-skatten ändringar i inkomsten bättre än den debiterade preliminära skatten och användningen av den förra skatteformen torde i följd härav normalt ge ett bättre uppbördsresultat än användningen av sistnämnda skatt. Skäl finnas därför att uttaga A-skatt i så stor utsträckning som möjligt och låta debiterad preliminär skatt utgå å annan inkomst än sådan, varå preliminär A-skatt kan beräknas. Så sker enligt det finska systemet, som erbjuder ett exempel på en konsekvent genomförd tillämpning av två slag av preliminär skatt vid blandade inkomster.

Om den inkomst, varå A-skatt kan beräknas, utgör endast en ringa del av den skattskyldiges hela inkomst, får emellertid denna skatteform mindre betydelse för uppbördsresultatet. I stället framstår som en väsentlig olägenhet, att man i sådana fall får laborera med två debetsedlar. En viss begränsning av A-skattens användning synes därför befogad. Å andra sidan kan det

finnas anledning att avstå från en debiterad preliminär skatt, då den sidoinkomst varå sådan skatt skall beräknas är liten i förhållande till den sammanlagda inkomsten. Såsom alternativ till det finska systemet diskuterade därför de sakkunniga såsom tidigare nämnts i sitt förra betänkande möjligheten av att uttaga endast B-skatt, resp. endast A-skatt, då sidoinkomsten överstiger 75 procent, resp. understiger 25 procent av den sammanlagda inkomsten, samt att i övriga fall låta A- och C-skatt utgå.

För närvarande tillämpas i praktiken ett system med preliminär skatt, enligt vilket för skattskyldiga med blandade inkomster utfärdas debetsedel antingen endast å preliminär A-skatt eller också endast å preliminär B-skatt. Därvid erhåller den skattskyldige i regel B-skatt, då sidoinkomsten överstiger 25 procent av hela inkomsten, och eljest A-skatt. Vid en jämförelse av detta system med det finska bör dock beaktas, att skatteavdrag enligt det i Sverige tillämpade systemet skall göras även för B-skatt, såvida ej den lokala skattemyndigheten beslutat annorlunda.

Efter fortsatta överväganden har de sakkunniga ansett sig böra förorda, att det nuvarande, i praktiken tillämpade systemet i huvudsak bibehålles vid blandade inkomster. Vad som framför allt förmått de sakkunniga att intaga denna ståndpunkt hade varit, att utförda provdebiteringar på grundval av det tidigare av de sakkunniga förordade systemet icke visat sig medföra ett så förbättrat resultat som man haft anledning antaga. Provdebiteringarna hade vidare givit vid handen, att antalet skattskyldiga, för vilka debetsedel å preliminär C-skatt skulle utfärdas, bleve mycket ringa.

Även en annan omständighet hade medfört, att saken kommit i ett något annat läge än tidigare. Arbetsgivarnas skyldighet att verkställa skatteavdrag för preliminär skatt föresloges nu mindre omfattande än i det första betänkandet. Skatteavdrag skulle således icke verkställas å all inkomst av tjänst och icke heller å inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. Vid beräkning av den debiterade preliminära skatten komme den lokala skattemyndigheten som regel endast att ha tillgång till inkomstlängden. Av denna framginge emellertid icke om skattskyldig åtnjutit sådan inkomst av tjänst, varå avdrag ej skulle göras, eller inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. Å dylik inkomst skulle därför skattskyldig med A- och C-skatt icke komma att erlägga någon preliminär skatt. Om den skattskyldige däremot påfördes endast debiterad preliminär skatt, komme preliminär skatt att utgå för hela inkomsten enligt inkomstlängden.

En konsekvent tillämpning av ett system med två kombinerade skatteformer skulle kräva, att de lokala skattemyndigheterna hade tillgång även till de skattskyldigas deklarationer för att vid beräklandet av den debiterade preliminära skatten kunna ta hänsyn till — förutom sådan inkomst som med nuvarande bestämmelser kan göras till föremål för preliminär C-skatt — jämväl sådan inkomst av tjänst, varå skatteavdrag icke skulle verkställas, och till inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. Endast därigenom skulle nyss omnämnda felkälla kunna undvikas. En sådan generell förhandsgranskning skulle bli mycket betungande och i många fall säkerligen ej medhinnas.

Vidare framhåller de sakkunniga, att om både A- och C-skatt skulle utgå,

dubbla debetsedlar måste utfärdas. Detta skulle medföra olägenheter och besvär för de skattskyldiga. Därjämte skulle ökat arbete och större kostnader uppkomma för de lokala skattemyndigheterna samt — i den mån skatten bleve restförd — även för indrivningsmyndigheterna.

De dubbla debetsedlarna skulle kunna undvikas genom en gemensam debetsedel för A- och C-skatt och skyldighet för arbetsgivare att göra skatteavdrag även för den å debetsedeln angivna C-skatten. Alternativt kunde lokal skattemyndighet — utan att påföra C-skatt — anteckna å A-skattedebetsedeln, att skatteavdrag enligt skattetabell skulle verkställas å den utbetalda lönen ökad med visst belopp eller att skatteavdrag skulle ske efter viss procentsats (jämkad A-skatt med förhöjt skatteavdrag). Även dessa båda metoder skulle dock fordra en generell förhandsgranskning i detalj av de skattskyldigas taxeringar. För arbetsgivarna skulle arbetet öka. Särskilt skulle detta bli fallet vid tillämpning av metoden med en gemensam debetsedel för A- och C-skatt. Båda metoderna skulle vara olämpliga, om sidoinkomst av betydande storlek uppbures allenast en gång eller några få gånger om året. Skatteavdraget å länsteinkomsten skulle då kunna bli så stort, att nettoinkomsten icke vore tillräcklig för den skattskyldiges uppehälle. Även om sålunda ingen av nämnda metoder borde komma till allmän användning, borde dock A-skatt med förhöjt skatteavdrag kunna tillämpas i vissa speciella fall. Att angiva C-skatten å A-skattedebetsedeln borde icke komma i fråga.

Stadfästes nuvarande praxis, innebärande att allenast A- eller B-skatt normalt ifrågakommer, måste man — anför de sakkunniga vidare — även i fortsättningen i viss utsträckning lita till att den skattskyldige själv medverkade till ett någorlunda fullgott uppbördsresultat. Detta kunde ske genom att han begärde jämkning hos lokal skattemyndighet eller förhöjt skatteavdrag hos arbetsgivaren eller genom att han inbetalade ytterligare preliminär skatt. Genom den numera införda skyldigheten att utgöra ränta å kvarstående skatt torde dylik medverkan kunna påräknas i större omfattning än hittills.

Mot de sakkunnigas förslag kunde invändas, att eventuell kvarstående skatt icke alltid kunde beräknas inflyta från sådana skattskyldiga med A-skatt, som eljest skulle påföras även C-skatt, därför att de hade sidoinkomst från annan förvärvskälla än tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet. Risken för skatteförlust torde dock icke vara stor. Dessa skattskyldiga hade i allmänhet tillgångar i någon form, t. ex. fastighet eller bankmedel, varur skatten kunde uttagas, om den skulle bli restförd. Beträffande andra skattskyldiga, för vilka A-skatt och C-skatt skulle kunna ifrågakomma därför att de åtnjöte — vid sidan av den vanliga tjänsteinkomsten — annan tjänsteinkomst, varå skatteavdrag icke skulle verkställas, eller inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet, borde beaktas, att även om man skulle tillämpa en metod med allmän användning av preliminär C-skatt å sidoinkomster av viss storlek, C-skatt likväl i nu nämnda fall som regel icke skulle komma att påföras annat än efter särskild undersökning och särskilt jämnings-

beslut. I sistnämnda fall borde det emellertid även med det nu förordade systemet föreligga möjlighet att, då så finnes påkallat, komplettera den preliminära A-skatten med preliminär C-skatt. Denna möjlighet borde vidare finnas i andra fall, där det kunde föreligga behov att kunna föreskriva att preliminär skatt skulle uttagas ur inkomst, som enligt huvudregeln icke skulle drabbas av sådan skatt. Behov kunde även föreligga att i vissa fall utbyta preliminär B-skatt mot preliminär A- och C-skatt.

De sakkunniga förordar därför, att den preliminära C-skatten bibehålles men endast som en subsidiär skatteform att tillämpas, då den skattskyldige så begärde eller den lokala skattemyndigheten i särskilt fall så funne lämpligt. I stället för preliminär A- och C-skatt borde lokal skattemyndighet i särskilda fall kunna förordna om uttagande av preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag. Den preliminära A-skatten skulle då antingen utgå enligt skattetabell och beräknas på lönen ökad med ett av myndigheten angivet och med ledning av den skattskyldiges inkomstuppgifter eller av hans senast åsatta taxering beräknat belopp eller ock utgå efter viss av myndigheten uträknad procentsats. Fördelarna med sistnämnda skatteform vid jämförelse med kombinationen A- och C-skatt vore, att debitering och uppbörd förenklades samt att inkomstförändringarna följdes bättre. Även jämningsförfarandet underlättades. Vid ändrad sidoinkomst torde också den skattskyldige bättre kunna uppmärksamma möjligheterna att erhålla ny jämkning. Förhöjt skatteavdrag torde emellertid icke alltid vara lämpligt. Då tjänsteinkomsten vore ringa i förhållande till hela inkomsten eller då sidoinkomsten utfölle vid ett fåtal tillfällen eller då den skattskyldige hade beskattningsbar förmögenhet kunde denna metod endast undantagsvis antagas bli lämplig.

De sakkunniga uttalar, att utbyte av de normala skatteformerna A-skatt eller B-skatt mot A- och C-skatt eller mot A-skatt med förhöjt skatteavdrag kunde finnas lämpligt för vissa grupper skattskyldiga, t. ex. skogsarbetare med mindre jordbruksinkomst och sådana stuveriarbetare, vilka — såsom i Norrland vore vanligt — jämväl åtnjöte inkomst av jordbruk eller av rörelse. Centrala uppbördsnämnden borde äga rätt att föreskriva lämplig skatteform för sådana grupper av skattskyldiga, där avvikelse från huvudregeln vore påkallad. De fall i övrigt, då en tillämpning av A- och C-skatt eller av A-skatt med förhöjt skatteavdrag kunde komma i fråga redan från inkomstårets början, torde närmast vara — förutom när den skattskyldige själv ansökte därom — då den skattskyldige tidigare haft sådan skatteform eller då han år efter år erhållit betydande kvarstående skatt, som blivit restförd, eller då han vid upprepade tillfällen försummat att erlagga honom påförd B-skatt och därjämte förutsättning finnes för skatteavdrag. Under inkomståret torde C-skatt eller A-skatt med förhöjt skatteavdrag komma att påföras huvudsakligen, då det befunnes att den skattskyldige icke i behörig ordning erlade sin preliminära B-skatt.

Den lokala skattemyndigheten borde i det enskilda fallet äga fritt bedöma — efter eget initiativ och efter hörande av den skattskyldige eller efter

framställning från denne — vilken eller vilka former av preliminär skatt som vore ägnade att medföra bästa uppbördsresultat. Hänsyn borde därvid i möjligaste mån tagas till den skattskyldiges önskemål. Beaktas borde dock, att preliminär A-skatt och preliminär B-skatt skulle vara de normala skatteformerna och att lokal skattemyndighet icke skulle verkställa generella undersökningar för att utröna om ett utbyte av dessa skatteformer ledde till ett bättre uppbördsresultat. Vid utbyte av skatteform utan den skattskyldiges medgivande borde försiktighet iakttagas, så att icke för hög preliminär skatt uttoges.

För att den preliminära C-skatten skall kunna tillämpas som subsidiär skatteform på sätt de sakkunniga föreslagit, borde den icke vara knuten till någon viss fixerad minimistorlek å sidoinkomsten i förhållande till hela inkomsten. Då fråga vore om förhållandevis låga sidoinkomster, borde givetvis starka skäl föreligga för att ett utbyte av de normala skatteformerna skulle ske. Detsamma borde gälla för tillämpning av preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag.

För att — då den skattskyldige restförts i den utsträckning förut sagts — preliminär B-skatt skulle kunna ersättas med preliminär A- och C-skatt eller med preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag, måste den lokala skattemyndigheten på något sätt erhålla underrättelse om att den skattskyldige blivit restförd för den preliminära skatten. Sådan underrättelse borde lämnas av utmätningsmannen eller av exekutionsbiträde, om i samband med restindrivningen framkommit att den som restförts i förenämnda omfattning åtnjöte inkomst av tjänst. Anmälan borde endast ske då så ansåges särskilt påkallat.

De sakkunniga framhåller, att användningsområdet för preliminär A-skatt måste vidgas i samband med att avdragsskyldigheten finge ökad omfattning. Men även i övrigt borde preliminär A-skatt användas i större utsträckning än för närvarande. Detta gällde särskilt i fråga om skattskyldiga, som vore berättigade att göra avdrag för omkostnader till betydande del av inkomsten, t. ex. provisionsförsäljare med höga resekostnader och arbetstagare, som själva hade att bekosta material för arbetet. En del av denna kategori skattskyldiga påfördes redan nu preliminär A-skatt. Fler-talet torde emellertid alltjämt erhålla preliminär B-skatt. Enligt de sakkunnigas mening borde preliminär A-skatt som regel uttagas i dylika fall, därvid skatten borde beräknas efter skattetabell å viss del av inkomsten eller efter lämplig procentsats på bruttoinkomsten. Preliminär A-skatt beräknad efter viss procentsats vore också att föredraga framför preliminär B-skatt vid arbetsanställning av säsongbetonad karaktär, t. ex. beträffande stuveriarbetare och arbetstagare i skogsbruk. Vad nyss sagts borde ha motsvarande tillämpning beträffande arbetstagare med flera samtida anställningar, därvid någon av anställningarna finge anses utgöra vederbörandes huvudanställning med övriga anställningar som bisysslor. För sådana arbetstagare kunde dock i särskilda fall preliminär B-skatt finnas vara mera lämplig.

De sakkunniga påpekar, att enligt ett av Kungl. Maj:t den 10 juni 1948 (NJA 1948: 440) meddelat utslag utgjorde den omständigheten att försäljare varit berättigad uppbära honom tillkommande provision direkt av arbetsgivarens kunder icke hinder mot införsel, enär arbetsgivaren haft att föranstalta om att den ordning, i vilken försäljaren skulle utbekomma provision, ändrades på det sätt som föranleddes av införselbeslutet. Däremot torde arbetsgivaren f. n. icke vara skyldig att göra skatteavdrag i dylikt fall (centrala uppbördsnämndens meddelande nr 5/1950). De nuvarande bestämmelserna möjliggjorde sålunda för arbetsgivare och arbetstagare att avtala om sådan form för löneutbetalningen, att skatteavdrag icke skulle göras. Denna möjlighet kunde missbrukas i syfte att undkomma skatt. Det borde därför bero på lokal skattemyndighets prövning, huruvida vederbörande skulle erlagga preliminär B-skatt i stället för preliminär A-skatt. Som regel borde emellertid dessa skattskyldiga erlagga B-skatt; endast i undantagsfall borde A-skatt utgå och avdragsskyldighet för arbetsgivaren föreligga.

Definitionen av begreppet preliminär A-skatt måste, framhåller de sakkunniga vidare, bli beroende av hur frågan om avdragsskyldighetens omfattning löstes. I överensstämmelse med de sakkunnigas förslag i denna fråga borde stadgas, att preliminär A-skatt skulle erläggas för inkomst av tjänst, vilken helt eller delvis utginge i penningar och hänförde sig till sådan den skattskyldiges huvudsakliga arbetsanställning, som icke vore avsedd att vara kortare tid än en vecka, eller eljest utgjorde hans huvudsakliga inkomst av tjänst. Preliminär A-skatt skulle jämväl utgå för annan, helt eller delvis kontant inkomst av tjänst än nyss sagts, som utbetalades av statlig eller kommunal myndighet, juridisk person eller, i den mån beloppet utgjorde utgift i rörelse, jordbruk eller skogsbruk, av annan arbetsgivare. Med tjänst skulle likställas rätt till pension, livränta som utginge på grund av sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkring eller annorledes än på grund av försäkring, ersättning som i annan form än livränta utginge på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, tagen i samband med tjänst, samt undantagsförmåner ävensom sådant periodiskt understöd eller sådan därmed jämförlig periodisk intäkt, varför givaren enligt 22, 25 eller 29 § kommunalskattelagen vore berättigad till avdrag. Preliminär A-skatt skulle dock icke erläggas, därest för den skattskyldige skulle utfärdas debetsedel å preliminär B-skatt. Icke heller skulle preliminär A-skatt erläggas, om den skattskyldige väl åtnjöt inkomst av tjänst, men skatteavdrag därå icke skulle göras t. ex. på grund av uttryckliga författningsbestämmelser.

Vidare framhålles, att vid debitering av preliminär skatt utan ledning av preliminär deklaration preliminär B-skatt skulle påföras skattskyldig, som icke åtnjöt inkomst av tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet. Skedde debiteringen med ledning av preliminär deklaration eller verkställdes omdebitering efter jämningsbeslut skulle preliminär B-skatt påföras skattskyldig, som icke åtnjöt sådan inkomst av tjänst, för vilken enligt vad tidigare anförts preliminär A-skatt skulle utgöras.

Därest — vid debitering av preliminär skatt utan ledning av preliminär

deklaration — den skattskyldige enligt senaste taxering blivit taxerad *dels* för inkomst av tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet och *dels* för annan inkomst, borde för den skattskyldige endast utfärdas debetsedel å preliminär A-skatt, om den senare inkomsten uppginge till högst en fjärdedel av den sammanlagda uppskattade inkomsten från olika förvärvskällor. Vore inkomsten av andra förvärvskällor än tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet större än nyss sagts, borde den skattskyldige påföras preliminär B-skatt. Skedde debiteringen med ledning av avlämnad preliminär deklaration, finge frågan huruvida A- eller B-skatt skulle påföras bedömas efter jämförelse mellan å ena sidan sådan inkomst av tjänst, varå skatteavdrag kunde verkställas, och å andra sidan den skattskyldiges inkomst i övrigt.

Då särskilda förhållanden därtill föranledde borde den lokala skattemyndigheten efter ansökan eller av eget initiativ äga påföra preliminär B-skatt i stället för preliminär A-skatt även om sidoinkomsten understeg ovan angivna del av den sammanlagda uppskattade inkomsten, t. ex. om förmögenhetsskatt inginge i den beräknade slutliga skatten med relativt stort belopp, churu förmögenhetens avkastning av någon anledning vore låg i förhållande till tjänsteinkomsten. Vidare borde dylikt förordnande komma i fråga beträffande skattskyldiga, vilka normalt med hänsyn till sina förvärvskällor hade att erlagga preliminär B-skatt men för vilka visst år inkomstens fördelning på de olika förvärvskällorna med tillämpning av nyss angivna regel skulle föranleda utfärdande av debetsedel å preliminär A-skatt. Vore sidoinkomsten större än en fjärdedel av den sammanlagda uppskattade inkomsten, torde däremot vid ändring av skatteform anledning icke föreligga att utbyta B-skatt mot »vanlig» A-skatt. Skulle i sådant fall ändring ske, borde i stället för B-skatten träda A-skatt jämte C-skatt eller A-skatt med förhöjt skatteavdrag.

Remissyttrandena. De sakkunnigas förslag har i det stora flertalet remissyttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Från yttrandena torde följande få här återgivas.

Föreningen Sveriges kronokamrerare ifrågasätter, om ej beteckningen »preliminär skatt» borde utbytas mot »källskatt», en benämning som bättre förstodes av de skattskyldiga och dessutom användes av de flesta.

Beträffande den preliminära C-skatten yttrar *överståthållarämbetet*, att yrkande från vissa håll framställts om att denna skatteform borde avskaffas, enär preliminär A-skatt och B-skatt skulle täcka föreliggande behov av olika former för uttagande av preliminär skatt. Ämbetet kände icke heller till något fall, då preliminär C-skatt kommit till användning i praktiken. Då denna skatteform emellertid kompletterade de två övriga formerna för preliminär skatt och medgäve en smidig utökning av källskattesystemets användbarhet i sådana särskilda fall, då övriga skatteformer var för sig skulle lämna ett sämre uppbördsresultat, förordade ämbetet i likhet med de sakkunniga, att den preliminära C-skatten bibehölles som en subsidiär skatteform.

Länsstyrelsen i Västerbottens län är tveksam, om den preliminära C-skatten borde bibehållas. Såvitt länsstyrelsen kunde finna, vore huvudskälet för bibehållande av C-skatten, att avdragsskyldigheten för B-skatten skulle upphöra. Inom Västerbottens län, där någon C-skatt under år 1951 icke debiterats, hade emellertid av de lokala skattemyndigheterna vitsordats att de kommit väl tillrätta med föreliggande svårigheter genom att tillämpa endast A-skatt eller B-skatt. För de skattskyldiga vore det ett extra besvär att hålla reda på ytterligare en skattsedel å preliminär skatt och svårt att förstå, när skatteformen preliminär C-skatt över huvud taget skulle användas. Det komme att taga mycken tid för de lokala skattemyndigheterna att undervisa de skattskyldiga om C-skattens användbarhet. Ansåges C-skatten böra bibehållas som en subsidiär skatteform, borde den icke ovillkorligen tillämpas i varje fall, som skattskyldig så begärde. Den lokala skattemyndigheten borde kunna i varje särskilt fall pröva och avgöra, huruvida preliminär C-skatt skulle användas eller ej.

Ej heller *länsstyrelsen i Uppsala län* är helt övertygad om nyttan av att bibehålla den preliminära C-skatten. Med de föreliggande svårigheterna att anpassa denna skatt efter olika förhållanden borde den användas så litet som möjligt. I stället borde preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag utnyttjas, vilket i de flesta fallen komme att ge ett bättre resultat, när sidoinkomsten uppginge till högst $\frac{1}{4}$ av den totala. Föreskrift borde därför meddelas, att det skulle åligga vederbörande arbetsgivare att göra särskild anmälan om sidoinkomsten till den lokala skattemyndigheten, som genom påstämpling å A-skattesedeln skulle ange såväl sättet för som omfattningen av det ökade skatteavdrag, som borde tillämpas. Även *länsstyrelsen i Örebro län*, *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter* samt *Sveriges centrala restaurangaktiebolag* anser preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag vara att föredraga framför A-skatt jämte C-skatt. Som skäl härför anför organisationerna de avsevärda olägenheter, som utfärdandet av dubbla debetsedlar skulle medföra för de skattskyldiga. *Sveriges lantbruksförbund* och *Riksförbundet landsbygdens folk* yttrar, att anledning icke torde föreligga att ens subsidiärt införa preliminär C-skatt vid sidan av de hittills allmänt använda skatteformerna A-skatt och B-skatt.

Till de sakkunnigas uttalande att de lokala skattemyndigheterna borde i det enskilda fallet få fritt bedöma vilken form av preliminär skatt som vore ägnad att medföra det bästa uppbördsresultatet, uttalar *riksråenskapverket* sin anslutning. *Länsstyrelsen i Kristianstads län* framhåller, att den vidsträckta befogenhet, som syntes i de sakkunnigas förslag ha givits de lokala skattemyndigheterna att anpassa den preliminära skatten efter vederbörande skattskyldiges inkomstförhållanden, och den smidighet, som därigenom förlänats uppbördssystemet, torde bli till båtнад för dess tillämpning.

De sakkunnigas uttalande att preliminär A-skatt borde — bortsett från den utvidgning av skattens användningsområde som följde av att avdragsskyldigheten utökades — användas i större utsträckning än för när-

varande, understrykes av *överståthållarämbetet*. I de fall, då svårighet att beräkna skatteavdrag föreläge, hade nämligen hos de lokala skattemyndigheterna förmärkts en viss tendens att påföra preliminär B-skatt i stället för preliminär A-skatt.

Vidare anför *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter* samt *Sveriges centrala restaurangaktiebolag* att det ur fiskalisk synpunkt torde vara lämpligast, att skatten i så stor utsträckning som möjligt uttoges i form av preliminär A-skatt. Vid en eventuell konjunktuiromsvängning torde nämligen med all sannolikhet uppbördsresultatet beträffande inkomsttagare, vilka själva skulle inbetala sin skatt, bli mindre tillfredsställande. Den preliminära A-skatten följde i regel variationer i inkomsten bättre än vad den debiterade B-skatten gjorde. I nuvarande inflationstider vore det ej ovanligt att inkomsttagare, för vilka den rätta skatteformen vore A-skatt, alltsedan det nuvarande uppbördssystemets tillkomst erlade B-skatt och på så sätt erhöile anstånd med skattens erläggande.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län uttalar, att den som erhållit procentuellt reducerad A-skatt i anledning av stora omkostnadsavdrag, borde vara skyldig att vid förändrad anställning göra anmälan för nytt beslut om A-skatt.

Vidare framhåller *Sveriges redareförening*, att en skattskyldig som åt-
njöte inkomst av tjänst jämväl kunde ha inkomster av exempelvis styrelseuppgång hos ett flertal olika företag. Sistnämnda arvoden ävensom inkomster av andra uppgång kunde uppgå till relativt stora belopp. I dylikt fall borde den skattskyldige, om han det önskade, få erlägga preliminär B-skatt och sålunda själv svara för skattens erläggande. Frågan, om vilken preliminär skatteform som i nämnda fall skulle användas, borde sålunda ej vara beroende av lokal skattemyndighets beslut utan av vad en dylik skattskyldig funne vara mest lämplig för honom.

Länsstyrelsen i Västerbottens län yttrar, att övergången till en ökad användning av preliminär A-skatt komme att bli svår. Hade en skattskyldig tidigare betalt B-skatt med skatteavdrag, vore han nog icke villig att utan vidare gå med på att erlägga A-skatt endast därför att B-skatten bleve fri från skatteavdrag. Att fastställa omkostnadsbelopp fritt från avdrag eller viss procent efter vilken avdrag skulle ske, vore säkerligen icke lätt, särskilt som lokal skattemyndighet icke hade tillgång till självdeklarationer. Omkostnaderna kunde variera ganska avsevärt; stegen inkomsterna, passade kanske den fastställda avdragsprocenten icke alls. B-skatt komme säkerligen att även i fortsättningen debiteras i många dylika fall. Vidare finge framhållas att skattskyldig, vilken fått debetsedel å preliminär B-skatt, lättare kunde se, på vilken inkomst skatten vore beräknad.

I fråga om avgränsningen av användningsområdet för preliminär A-skatt och för preliminär B-skatt påpekas vidare av *länsstyrelsen i Stockholms län*, att de sakkunnigas förslag i vissa fall kunde medföra icke önskvärda konsekvenser vid avgörandet, om den ena eller andra skatteformen skulle användas. Detta gällde, då den skattskyldige hade inkomst av tjänst — en-

bart eller till övervägande del — men denna helt eller delvis bestode av sådan inkomst, varå preliminär A-skatt ej skulle utgå och sålunda ej heller skatteavdrag göras, t. ex. folkpension och benefikt understöd. Om preliminär deklaration icke avlämnats, hade den lokala skattemyndigheten endast inkomstlängden till ledning och av denna framginge ej arten av tjänsteinkomsten. Utfärdades i sådant fall enligt de föreslagna bestämmelserna debetsedel å preliminär A-skatt, bleve inkomsten icke preliminärbeskattad. *Länsstyrelsen i Kalmar län* anför, att de föreslagna reglerna vid debitering av preliminär skatt utan ledning av preliminär deklaration icke torde kunna tillämpas med mindre i taxeringslängdens anteckningskolumn angäves, huruvida någon del av den uppskattade tjänsteinkomsten utgjordes av folkpension eller benefikt understöd samt i så fall beloppet därav.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län framhåller, att det vore mindre lämpligt att meddela bindande anvisningar för de fall då preliminär B-skatt skulle användas. I stället borde de lokala skattemyndigheterna få fria händer att välja den skatteform, som ansåges lämpligast i det enskilda fallet. Härigenom skulle t. ex. kunna förhindras, att notoriska skattesolkare med stöd av anvisningarna kunde tilltvinga sig debetsedel å preliminär B-skatt med därav följande befrielse från skatteavdrag; omvänt skulle de lokala skattemyndigheterna i sådana fall, då fara för skatteförlust icke förelåge, kunna utfärda B-skattesedel, om sådan innebure större bekvämlighet, även om följdriktigt A-skattesedel bort utfärdas.

Kronokamreraren i Hälsingborg anser det påkallat att snävare än de sak-kunniga avgränsa de fall, där preliminär B-skatt skulle påföras skattskyldig med inkomst av tjänst; att medgiva alla med en sidoinkomst utöver en fjärdedel av den sammanlagda inkomsten att själva betala sin skatt, vore att gå för långt. Kronokamreraren ifrågasätter, om icke gränsen för sidoinkomstens storlek borde sättas vid 40 procent av den sammanlagda inkomsten. Skedde detta, vunnnes såväl större garanti för att skatten skulle inflyta som en skatteform, vilken bättre anpassade sig efter inkomstens skiftningar än den preliminära B-skatten.

I några yttranden har vissa erinringar gjorts mot de föreslagna definitionerna av preliminär A-skatt och preliminär B-skatt. Sålunda anför *överståthållarämbetet*, att enligt den lämnade definitionen å preliminär A-skatt dylik skatt skulle erläggas för inkomst av tjänst, hänförande sig till sådan den skattskyldiges huvudsakliga arbetsanställning, som icke vore avsedd att vara kortare tid än en vecka, eller eljest utgjorde hans huvudsakliga inkomst av tjänst. Denna formulering syntes kunna givas den ej avsedda innebörden, att preliminär A-skatt skulle som allmän regel utgå å skattskyldigs huvudsakliga inkomst av tjänst, även om anställningen vore avsedd att vara kortare tid än en vecka. Definitionen torde därför vara ägnad att vålla tolkningssvårigheter. På grund härav och då de preliminära A-skattefall, som vore avsedda att beskrivas genom uttrycket »eller eljest utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst», redan

torde täckas av den i övrigt gjorda beskrivningen av preliminär A-skatt, ville ämbetet föreslå, att nyss angivna sista led utginge.

Enligt de sakkunnigas förslag skall preliminär B-skatt i hemortskommunen erläggas av skattskyldig, som icke har att erlægga preliminär A-skatt, samt utgå för inkomster från den skattskyldiges samtliga förvärvskällor ävensom för förmögenhet. I annan kommun än hemortskommunen skall preliminär B-skatt erläggas för inkomst av fastighet, rörelse eller icke yrkesmässig avyttring av fastighet. I anledning därav framhåller *länsstyrelsen i Stockholms län*, att om en person vore mantalsskriven inom municipalsamhälle i viss kommun och åtnjöte huvudsaklig inkomst av tjänst men dreve en rörelse inom den del av kommunen, som vore belägen utanför municipalsamhällets område, torde hittills ha förfarits så, att A-skattesedel utfärdats i municipalsamhället och B-skattesedel å rörelseinkomsten i sockendelen. Motsvarande torde ha gällt då en stad bestode av flera församlingar och fråga varit om annan rörelse än handelsrörelse. Med den föreslagna formuleringen syntes debetsedel å preliminär B-skatt icke kunna utfärdas i nämnda fall. Möjligen kunde man tänka sig, att preliminär C-skatt skulle utgå å rörelseinkomsten, men i så fall torde denna icke kunna uträknas efter de för sådan skatt gällande grunderna utan böra påföras å rörelseinkomsten efter utdebiteringen inom det administrativa område, där inkomsten intjänats, d. v. s. debetsedeln å C-skatt skulle i verkligheten motsvara en B-skattesedel. Genom tillkomsten av storkommunerna hade problemet ytterligare accentuerats, eftersom i nybildad kommun ofta inginge en eller flera församlingar med skilda utdebiteringar.

Samma fråga har berörts av *länsstyrelsen i Kronobergs län*, som anför.

Vid behandling av frågan om grunderna för användning av preliminär A-skatt och preliminär B-skatt ha de sakkunniga icke berört de speciella spörsmål, som kunna tänkas uppkomma i anledning av kommunreformen, och som kunna medföra, att en skattskyldig med preliminär A-skatt eller preliminär B-skatt dessutom kan ha att erlægga preliminär skatt för inkomst av fastighet eller rörelse i annan församling inom hemortskommunen. I sådant fall skulle den som har B-skatt erhålla två debetsedlar å B-skatt, under det att den som har A-skatt, utöver debetsedeln å A-skatt synbarligen skulle erhålla en debetsedel å C-skatt, enär i hemortskommun B-skatt icke kan utgöras av den som har A-skatt. Skattskyldig med annan hemortskommun skulle såsom förut erhålla debetsedel å B-skatt för inkomsten i den främmande kommunen, oavsett om han i hemortskommunen har A-skatt eller B-skatt. Det torde bliva besvärligt för de lokala skattemyndigheterna att hålla dessa fall åtskilda, och med hänsyn till att skattskyldig med B-skatt framdeles alltid skulle vara befriad från löneavdrag torde det inte minst ur arbetsgivarnas synpunkt vara önskvärt, att endast ett slag av debetsedel å B-skatt förekommer, så att en person med A-skatt aldrig samtidigt skulle kunna ha en gällande debetsedel å B-skatt. En sådan ordning torde kunna ernås genom att begreppet C-skatt göres till en subsidiär skatteform för såväl A-skatt som B-skatt. Då B-skatt och C-skatt icke behöva åtskiljas rent bokföringsmässigt, synes en sådan ändring icke komma att föranleda några olägenheter.

Departementschefen. Såsom de sakkunniga framhållit, torde det vara ofrånkomligt att även i fortsättningen använda åtminstone två olika slag av preliminär skatt, nämligen dels en preliminär skatt, som beräknas på utbetald lön med ledning av skattetabeller eller till viss procent av lönen (preliminär A-skatt) och dels en preliminär skatt, som utgår för den skattskyldiges samtliga inkomster jämte förmögenhet (preliminär B-skatt) och som grundar sig på särskild debitering. Bland annat av denna anledning synes det mindre lämpligt att, såsom i något yttrande ifrågasatts, utbyta beteckningen »preliminär skatt» mot »källskatt». Ännu ett skäl mot ett sådant förslag är, att så länge skatteavdrag skall göras jämväl för kvarstående skatt, »källskatt» icke skulle vara något entydigt begrepp.

Den preliminära C-skatten användes för närvarande ytterst sällan, vilket främst sammanhänger med att vissa påfallande olägenheter är förenade med denna skatteform. Då C-skatt kan förekomma endast vid sidan av A-skatt, följer härav att den skattskyldige erhåller två debetsedlar å preliminär skatt, varav den ena skall tillställas arbetsgivaren för skatteavdrag medan den andra skall användas när den skattskyldige själv verkställer skatteinbetalningar. Skattskyldig med A- och C-skatt får alltså samma bestyr som två skattskyldiga, därav den ene har A-skatt och den andre B-skatt. För lokal skattemyndighet föranleder C-skatten även ökat arbete; med hänsyn till svårigheterna att fastställa C-skattens belopp läser arbetet att utfärda A- och C-skattesedlar för en skattskyldig normalt vara besvärligare och mer tidsödande än att utfärda debetsedlar för två skattskyldiga, därav den ene har A-skatt och den andre B-skatt. Även för postverket, länsstyrelserna och, vid restförd skatt, indrivningsmyndigheterna uppkommer speciella olägenheter med den kombinerade skatteformen. Att densamma även förorsakar statsverket extra kostnader framgår av det nyss sagda.

Med uppbördsreglernas nuvarande utformning har de skattskyldiga liksom de lokala skattemyndigheterna haft ringa intresse av kombinationen A- och C-skatt. Även om C-skatten hade vunnit en mera omfattande användning, torde kunna ifrågasättas huruvida därigenom ett väsentligt bättre uppbördsresultat uppnått. För en riktigt bestämd C-skatt kräves nämligen den skattskyldiges medverkan i ungefärligen samma omfattning, som erfordras för en riktigt bestämd preliminär B-skatt.

Frågan huruvida C-skatten skall bibehållas eller ej torde enligt min mening följaktligen helt få bedömas från synpunkten huruvida av olika anledningar påkallade ändringar i uppbördsreglerna motiverar detta.

Först må då erinras om en av de sakkunniga väckt tanke om enbart A-skatt när sidoinkomsten understiger 25 procent av den sammanlagda inkomsten, enbart B-skatt då sidoinkomsten överstiger 75 procent av den sammanlagda inkomsten och A-skatt jämte C-skatt i övriga fall. De sakkunniga avvisar emellertid själva denna tanke och jag delar deras betänkligheter mot densamma.

Vidare må erinras om de sakkunnigas förslag att avskaffa skatteavdrag för B-skatt. Detta förslag bör enligt min mening genomföras. Därav lärers då följa — jag återkommer längre fram till detta spörsmål — en ökning av

antalet skattskyldiga med A-skatt. Det kan då, såsom de sakkunniga påpekat, göras gällande att det framstår såsom mera angeläget än tidigare att kunna påföra C-skatt. Skattskyldiga med sidoinkomst eller förmögenhet till icke obetydligt belopp men likväl ej av den storleksordningen att B-skatt för dem ifrågakommer, skulle vid sidan av A-skatt lämpligen kunna erlägga C-skatt. Denna de sakkunnigas uppfattning har föranlett förslag från deras sida om bibehållandet av C-skatten såsom någon slags »subsidiär» skatteform.

Emellertid bör uppmärksammas att de sakkunniga beträffande skattskyldiga med sidoinkomst, varå skatteavdrag alltså ej verkställes, förordnat att på sidoinkomsten belöpande skatt skall kunna uttagas på annat sätt än genom preliminär C-skatt, nämligen genom preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag å den huvudsakliga tjänsteinkomsten. Förslaget i denna del har tillstyrkts i de remissyttranden, där frågan berörts. Även enligt min mening bör lokal skattemyndighet medges rätt att föreskriva om A-skattens beräkning på antytt sätt. För skattskyldig, som har sådan sidoinkomst varå skatteavdrag icke skall göras till belopp av exempelvis 3 600 kronor, skulle således kunna bestämmas, att avdraget enligt skattetabellen skall beräknas på utgående månadslön ökad med 300 kronor. Och för en skattskyldig med sådan förmögenhet att skatten därå och å förmögenhetsavkastningen kan beräknas uppgå till exempelvis 1 200 kronor, skulle kunna föreskrivas att till det vanliga skatteavdraget enligt tabellen för månadslön skall läggas ett belopp av 100 kronor. Vidare skulle i särskilda fall kunna förordnas om skatteavdrag efter viss procentsats, avpassad efter jämförelse mellan den beräknade totala skatten och huvudinkomsten.

Med dessa ökade möjligheter till en smidig anpassning av A-skatten synes enligt min mening något behov av en A-skatten kompletterande C-skatt icke föreligga. Visserligen skulle kunna anges t. ex. det fall, då sidoinkomsten eller förmögenheten är av den storleksordningen, att inkomsten av den huvudsakliga arbetsanställningen icke är tillräcklig för ett mot den slutliga skatten svarande preliminärskatteavdrag. Men i dylika och liknande fall lärer även med ett bibehållande av möjligheten till C-skatt preliminär B-skatt få anses vara den lämpligaste skatteformen.

Med återopande av det anförda får jag alltså, i likhet med vad som skett i åtskilliga remissyttranden, förorda att den preliminära C-skatten helt avskaffas. Genomföres detta mitt förslag ernås en synnerligen önskvärd förenkling av uppbördsreglernas konstruktion till båtнад för såväl de skattskyldiga som myndigheterna. Tillika får jag föreslå, att i uppbördsförordningen i samband med definitionen av preliminär A-skatt intages en bestämmelse om rätt för lokal skattemyndighet att föreskriva A-skatt beräknad efter särskilda grunder. Det bör ankomma å centrala uppbördsnämnden att, i den omfattning som befinnes påkallat, ge närmare anvisningar om när och på vad sätt detta bör ske. Den lokala skattemyndigheten bör å andra sidan vara oförhindrad att jämväl i andra fall än av uppbördsnämnden an-

givna lämna sådan föreskrift som nyss sagts, nämligen om detta finnes motiverat av föreliggande omständigheter i det särskilda fallet.

Vad de sakkunniga i övrigt anført och föreslagit kan jag i huvudsak biträda. Jag vill särskilt understryka, att lokal skattemyndighet bör äga i det enskilda fallet fritt bedöma, vilken form av preliminär skatt som synes medföra det bästa uppbördsresultatet och därför bör påföras. Hänsyn till de skattskyldigas önskemål skall alltså tagas i den mån detta är förenligt med nyss angivna grundprincip. Den föreslagna anvisningen att B-skatt bör påföras, om den skattskyldige vid sidan av inkomst, varå skatteavdrag kan göras, har annan inkomst som överstiger en fjärdedel av den sammanlagda uppskattade inkomsten, och att i övriga fall A-skatt skall utgå, bör fattas som en allmän riktlinje vid ett bedömande, som tar hänsyn jämväl till omständigheterna i det enskilda fallet.

Godtages även förslaget att avskaffa skatteavdrag för B-skatt, bör emellertid jämväl denna omständighet beaktas vid prövning av en skattskyldigs framställning om B-skatt i stället för A-skatt i nyss antydda fall. En dylik framställning bör alltså icke efterkommas, om det finnes anledning antaga att ett försämrat uppbördsresultat skulle föranledas därav.

Förslaget att den preliminära A-skatten skall användas i större utsträckning än för närvarande synes mig särskilt angeläget att beakta icke blott med tanke på att skatteavdrag föreslås skola avskaffas för B-skatt utan även med hänsyn till erfarenheten att uppbördsresultatet för skattskyldiga med B-skatt för närvarande är så mycket sämre än för övriga skattskyldiga. I detta sammanhang må framhållas, att en ökad användning av A-skatten kan — icke minst med tanke på skattskyldiga som är berättigade att göra avdrag för omkostnader till betydande del av sin inkomst — komma att medföra vissa svårigheter för de lokala skattemyndigheterna att före det avsedda ikraftträdandet den 1 januari 1954 av de nya bestämmelserna medhinna erforderliga undersökningar för att utröna, vilka skattskyldiga med B-skatt som i stället bör erlägga A-skatt, och att beräkna skatteuttagets storlek. I den mån detta ej medhinnes för samtliga berörda skattskyldiga under år 1953, får undersökningarna fortsättas under år 1954 och en ändring av skatteformen göras i samband med utfärdandet av preliminärdebetsedlarna för inkomståret 1955.

I ett remissyttrande ifrågasättes, om den som erhållit procentuellt reducerad A-skatt i anledning av stora omkostnadsavdrag icke borde vara skyldig att hos den lokala skattemyndigheten anmäla ändrad anställning. En bestämmelse med angivna innehåll framstår visserligen som i och för sig motiverad. Då det emellertid med största sannolikhet kan antagas, att densamma komme att iakttagas endast av den, som vore angelägen om att icke erhålla kvarstående skatt eller önskade få mindre skatteuttag och som därför utan att sådan skyldighet stadgades ändå begärde jämkning, finner jag övervägande skäl lala för att avstå från att meddela den ifrågasatta föreskriften.

Såsom i några yttranden påpekats kan, då preliminär självdeklaration icke avlämnats, debetsedel å A-skatt komma att utfärdas för skattskyldig, vars

tjänsteinkomst helt eller till huvudsaklig del består av t. ex. folkpension eller benefikt understöd. Då A-skatt icke skall utgå å sådan inkomst och skatteavdrag följaktligen ej heller göres, blir den skattskyldiges inkomster icke preliminärbeskattade. En preliminär beskattning kan ske allenast om i stället för A-skatt en debiterad preliminär skatt påföres i dessa fall. Denna situation skiljer sig icke från den, som med gällande bestämmelser föreligger. En möjlighet att förhindra utfärdande av A-skattsedlar i nu antydda fall vore att föreskriva skyldighet för taxeringsnämnden att angiva folkpensionens eller understödets belopp i inkomstlängdens anteckningskolumn. Jag kan emellertid icke förorda en sådan anordning; vad som vunnas därmed skulle sannolikt icke motsvara det ökade besväret. Det torde även kunna antagas, att olägenheterna i praktiken icke blir så stora. Genom preliminär självdeklaration eller på annat sätt lär de lokala skattemyndigheterna få sin uppmärksamhet riktad på fallen och föranstalta om att A-skattsedlar icke utfärdas.

I ett par avseenden har invändningar riktats mot de av de sakkunniga gjorda beskrivningarna av när preliminär A-skatt och preliminär B-skatt skall erläggas.

Enligt 3 § 1 mom. i de sakkunnigas förslag till ny uppbördsförordning skall preliminär A-skatt erläggas för inkomst av tjänst, vilken helt eller delvis utgår i penningar och hänför sig till sådan den skattskyldiges huvudsakliga arbetsanställning, som icke är avsedd att vara kortare tid än en vecka, eller eljest utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst, varjämte tillägges att A-skatt även skall uttagas i vissa fall av korttidsanställning. Till sistnämnda spörsmål återkommer jag längre fram. Mot den föreslagna grundläggande definitionen å A-skatt har emellertid överståthållarämbetet invänt, att det sista ledet däri kunde givas den ej avsedda innebörden, att därunder även skulle inrymmas anställningar under kortare tid än en vecka. Då en sådan tolkning bör förebyggas, torde det föreslagna stadgandet böra undergå en lämplig omformulering.

I anledning av vad länsstyrelserna i Stockholms och Kronobergs län framhållit rörande preliminärbeskattningen i de fall, då inom kommun finnes municipalsamhälle och skattskyldig skall taxeras såväl inom municipalsamhället som inom kommunen i övrigt, liksom i vissa andra därmed delvis likartade fall får jag anföra följande.

Frågan om hur preliminärbeskattningen bör ordnas i nu avsedda fall samt en rad därmed sammanhängande spörsmål är beroende av skatte- och taxeringsreglernas utformning i speciella hänseenden. Här föreligger, såsom jag närmare skall beröra, en del ganska invecklade problemställningar, som måste lösas på sådant sätt att med nuvarande bestämmelser föreliggande olägenheter för de skattskyldiga och för myndigheterna i görligaste mån undanröjes.

I 60 § kommunalskattelagen stadgas, att om inom kommun finnes municipalsamhälle eller annat administrativt område med särskild beskattnings-

rätt, skall för envar skattskyldig anges, hur stor del av den beskattningsbara inkomsten som belöper på dylikt område. Därvid skall de allmänna reglerna om beskattningssort tillämpas. Detta stadgande avser alltså att tillföra det administrativa området ett skatteunderlag, bestämt efter i princip samma grund som gäller i avseende å fördelning av skatteunderlag kommuner emellan. Stadgandet tar sikte exempelvis på det fall, då en skattskyldig inom kommunen är bosatt utanför ett däri ingående administrativt område inom vilket han haft inkomst av rörelse eller fastighet eller åtnjutit realisationsvinst.

Från denna regel, som är tyngande i tillämpningen, föreskrevs redan vid kommunalskattelagens tillkomst av praktiska skäl det undantaget, att om *stad* innefattade flera församlingar, skulle *fysisk person*, som skulle där mantalsskrivas, för av honom i staden bedriven *handelsrörelse* beskattas i den församling, där han skulle mantalsskrivas. Vid 1952 års riksdag beslöts, med hänsyn bl. a. till svårigheten att skilja mellan handelsrörelse och annan rörelse, den ytterligare uppmjukningen, att fysisk person skall för *all* av honom i staden bedriven rörelse beskattas i mantalsskrivningsförsamlingen. Denna bestämmelse, vartill förslag framlades i proposition nr 227/1952, gäller fr. o. m. 1954 års taxering.

Med angivna bestämmelse i kommunalskattelagen bör sammanställas vad som stadgas i 28 § taxeringsförordningen. I andra momentet av nämnda paragraf föreskrives sålunda, att juridisk person skall avge allmän självdeklaration inom det län, där han är skattskyldig till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt, samt särskild självdeklaration i varje annat län, inom vilket han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt. Vidare kan juridisk person anmanas avge särskild självdeklaration även i förstnämnda län ävensom i flera exemplar. I 28 § 3 mom. stadgas bl. a., att fysisk person (varmed likställes oskift dödsbo och familjestiftelse), som är skattskyldig till statlig inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt, skall avgiva dels i den kommun, där han var mantalsskriven för året näst före taxeringsåret eller, utan att ha varit mantalsskriven, är skattskyldig till sådan skatt, allmän självdeklaration till ledning vid taxering till nämnda skatter och till kommunal inkomstskatt i samma kommun, dels i varje annan kommun, där han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt, särskild självdeklaration till ledning vid taxering till sådan skatt. I andra stycket av samma moment utsäges, att om inom kommun finnes administrativt område med särskild beskattningsrätt och om fysisk person är skattskyldig för inkomst eller förmögenhet såväl inom sådant område som inom annan del av kommunen, skall, därest de delar av kommunen, varom sålunda är fråga, tillhör olika taxeringsdistrikt, med avseende å självdeklarationens avgivande så anses, som om varje sådant distrikt utgjorde särskild kommun.

Tillika bör observeras dels stadgandet i 29 § 1 mom. 5) taxeringsförordningen, att allmän självdeklaration skall upptaga de särskilda kommuner och de särskilda administrativa områden inom kommunen, där inkomsten bör beskattas, med uppgift om den ort, där huvudkontoret funnits, och om huru stor del av inkomsten enligt den skattskyldiges åsikt belöper å varje

kommun eller område, dels ock stadgandena i andra och tredje momenten av sistnämnda paragraf om vissa deklarationsuppgifter till ledning för taxering i vissa fall i kommuner och administrativa områden inom kommun.

Innebörden av de nu återgivna bestämmelserna torde få anses vara följande. Såväl juridisk som fysisk person skall utgöra kommunal inkomstskatt inom varje administrativt område med särskild beskattningsrätt för inkomst av dit hänförlig förvärvskälla, dock att fysisk person i stad alltid beskattas i mantalsskrivningsförsamlingen för all inkomst av inom staden bedriven rörelse. Vidare skall fysisk person, med det undantag som framgår av vad sist sagts, deklarerar i varje ifrågakommande taxeringsdistrikt inom kommun, som består av flera sådana distrikt och innehåller administrativa områden med särskild beskattningsrätt. Tvekan kan råda huruvida bestämmelserna innebär, att taxeringen skall i vederbörligt hänseende göras inom varje taxeringsdistrikt eller allenast på ett ställe inom kommunen. Vidare kan ifrågasättas om vederbörande skall längdföras på ett ställe, med angivande av beskattningsunderlagets fördelning de administrativa områdena emellan, eller inom varje ifrågakommande område. Det sistnämnda förfaringsättet torde — med hänsyn till bestämmelserna i 29 § 2 och 3 mom. taxeringsförordningen — få anses vara lagstiftarens mening och lärar i allmänhet praktiseras.

En konsekvens härav har blivit att skattskyldig regelmässigt erhåller såväl en preliminärskattsedel som en slutskattsedel för varje område, där han beskattas. För en skattskyldig i Stockholm kan detta alltså innebära ett tjugutal preliminär- och slutskattsedlar. Ett så stort antal ifrågakommer naturligtvis blott i ett begränsat antal fall men mer än en skattsedel förekommer å andra sidan ofta. Det kan t. ex. erinras om det betydande antal skattskyldiga, som innehar lägenhet med bostadsrätt men som uthyrt lägenheten och bor på annat ställe i staden.

De uppenbara olägenheterna med detta system inskränker sig icke till vad som framgår av det nu sagda. Avräkning mellan preliminär och slutlig skatt göres för varje administrativt område. Inom Stockholm och därmed jämförliga kommuner är det av olika skäl omöjligt att vid en sådan avräkning undersöka om den skattskyldige beskattats jämväl inom annat område. Den skattskyldige kan alltså inom en och samma kommun påföras kvarstående skatt på ett eller flera håll medan han på andra håll erhåller överskjutande preliminär skatt. På några håll påföres måhända den skattskyldige även ränta å kvarstående skatt medan han på andra håll får en räntegottgörelse i anledning av för mycket inbetald preliminär skatt.

Genom storkommunreformen har nu berörda spörsmål fått en betydligt större aktualitet än tidigare. Det är i hög grad önskvärt att ändra bestämmelserna så, att de blir för såväl de skattskyldiga som myndigheterna klara och i tillämpningen enkla. En avvägning måste emellertid ske i förhållande till önskemålet att låta det administrativa området behålla det skatteunderlag, som i princip bör tillkomma detsamma.

Bortsåges från sistnämnda synpunkt, skulle lämpligen föreskrivas att den

skattskyldige alltid skulle taxeras, beskattas och längdföras för hela sin inkomst inom kommunen i det administrativa område, där han enligt allmänna regler taxeras till statlig inkomstskatt. Blott en deklaration till kommunen skulle ifrågakomma. En dylik regel kan emellertid antagas påverka skatteunderlagets fördelning exempelvis i kommun på landet, däri ingår municipalsamhälle, eller, såvitt angår juridisk person, i stad med flera församlingar i sådan omfattning att den knappast torde kunna förordas. Det sist sagda gäller emellertid ej fysisk person i stad. Beträffande sådan skattskyldig har man ju redan tidigare föreskrivit, att hans inkomst av rörelse skall beskattas i mantalsskrivningsförsamlingen även om den förvärvats i annan församling i staden. Då inkomst av fastighet eller genom försäljning av fastighet representerar ett vida blygsammare skatteunderlag än rörelseinkomsten, torde hinder icke behöva anses föreligga mot en på antytt sätt gjord utvidgning av undantagsbestämmelsen i andra meningen av 60 § kommunalskattelagen. Med hänsyn till de praktiska konsekvenserna av en så formulerad regel — väsentliga arbetsbesparingar för taxerings- och debiteringsmyndigheterna skulle vinnas samtidigt som de skattskyldiga finge ett minskat antal debetsedlar att handskas med — vill jag alltså förorda en lagstiftning av dylik innebörd.

Återstår så att avgöra huru skall förfaras med skattskyldiga på landet och juridiska personer i stad. Övervägande skäl synes här tala för följande förfaringssätt. De nuvarande bestämmelserna i 60 § kommunalskattelagen bibehålles för dessa fall; likaså reglerna i 28 § 2 mom. taxeringsförordningen rörande självdeklaration av juridisk person. För skattskyldig fysisk person föreskrives att alltid blott en självdeklaration skall avges inom varje kommun. Den skattskyldiga fysiska eller juridiska personen taxeras där han är mantalsskriven respektive där huvudkontoret är beläget för hela sin inkomst inom kommunen och längdföres följaktligen också blott på ett ställe i inkomstlängden. Som en konsekvens härav utfärdas för varje skattskyldig alltid blott en debetsedel å preliminär skatt och en å slutlig skatt inom kommunen. De förut omnämnda svårigheterna med avräkning mellan preliminär och slutlig skatt samt beräkning av ränta å kvarstående eller överskjutande preliminär skatt, som följer av att skattskyldig taxeras på olika håll inom kommunen, elimineras. Dessa betydande vinster kan emellertid göras allenast till priset av en föreskrift att på den plats i inkomstlängden, där den skattskyldige finnes upptagen, en anteckning i förekommande fall göres om det kommunala skatteunderlagets fördelning på de olika administrativa områdena. Vid beräkning av det skattebelopp, som skall tillkomma det ifrågavarande området, ävensom då uppgift skall lämnas om skatteunderlaget för området måste alltså anteckningar av nyss antydd art beaktas. Som en ytterligare olägenhet kan möjligen även andragas, att lokal skattemyndighet i vissa fall får ökat besvär med att å debetsedeln för slutlig skatt ange hur kommunalskatten beräknats. För närvarande, då systemet med olika debetsedlar för varje administrativt område tillämpas, behöver blott anges antalet skattekronor och skatteören samt den för området gällande

skattesatsen. Framdeles finge på en och samma debetsedel eller, om detta befundes mer praktiskt, å en vid debetsedeln fogad specifikation anges antalet skattekronor och skatteören, som hänförde sig till de olika ifrågakommande områdena, samt de för dessa gällande utdebiteringssatserna.

Dessa olägenheter torde vara ringa i jämförelse med de vinster, som den antydda anordningen innebär för myndigheterna och icke minst för de skattskyldiga. Jag vill därför förorda att det av mig i det föregående angivna förfaringsättet genomföres.

Det förut sagda har avsett det fall, då den fysiska personen varit mantalsskriven inom kommunen i fråga eller då den juridiska personen där haft sitt huvudkontor. Det avser alltså icke sådana fall, då den fysiska personen är mantalsskriven i en kommun, respektive den juridiska personen har sitt huvudkontor i en kommun, samt vederbörande fysiska eller juridiska person samtidigt skall kommunalt beskattas i olika administrativa områden inom en annan kommun. Även för dessa fall synes emellertid böra föreskrivas liknande bestämmelser som de förut av mig förordade. Reglerna bör här få sådan innebörd, att vederbörande skall avge blott en deklaration inom sistnämnda kommun samt där taxeras och längdföras allenast på ett håll. Blott en preliminär- och en slutskattesedel kommer då att utfärdas i denna kommun; några svårigheter med avräkning mellan preliminär och slutlig skatt eller med räntepåföring respektive räntegottgörelse uppkommer ej. Lämpligen synes i författningsväg blott böra föreskrivas, att taxeringen etc. skall ske inom ett av de taxeringsdistrikt, där vederbörande skall beskattas, med anteckning i längden om inkomstens fördelning på de olika områdena. Vilket distrikt som väljes är ur materiell synpunkt likgiltigt och bör lämpligen avgöras lokalt av länsstyrelsen.

Godtages vad jag i det föregående förordat, påkallas, som förut framhållits, härav — förutom vissa bestämmelser av administrativ karaktär — en viss ändring i 60 § kommunalskattelagen och ett uteslutande av andra stycket i 28 § 3 mom. taxeringsförfordningen. Därjämte bör vissa ändringar göras i 29 § 2 och 3 mom. samt 30 och 34 §§ taxeringsförfordningen.

De av länsstyrelserna i Stockholms och Kronobergs län aktualiserade frågeställningarna bortfaller, därest vad jag nu föreslagit genomföres.

IV. Beräkning av debiterad preliminär skatt, m. m.

Gällande bestämmelser. Preliminär B-skatt skall beräknas med ledning av antingen den till statlig och kommunal inkomstskatt taxerade inkomst och den beskattningsbara förmögenhet, varom beskattningsnämnd fattat beslut senast den 10 oktober året näst före inkomståret, eller en särskild uppskattning av den skattskyldiges inkomster under inkomståret (preliminär taxering).

Preliminär taxering skall verkställas, om skattskyldig under året näst före

inkomståret icke taxerats för inkomst men kan antagas komma att under inkomståret uppbära inkomst varför skattskyldighet föreligger. Preliminär taxering skall vidare verkställas, om det med sannolikhet är att antaga, att vid årlig taxering året näst efter inkomståret till statlig och kommunal inkomstskatt taxerad inkomst kommer att avvika från motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året näst före inkomståret med minst $\frac{1}{5}$ av sistnämnda inkomst, dock minst 600 kr. Även i andra än nämnda fall må preliminär B-skatt beräknas på grundval av preliminär taxering, därest särskilda omständigheter därtill föranleder. Efter det debetsedel å preliminär skatt för inkomståret utfärdats för den skattskyldige må preliminär taxering icke verkställas.

Lokal skattemyndighet skall verkställa beräkning av preliminär B-skatt beträffande skattskyldiga, vilka för inkomståret har att utgöra sådan skatt i kommun eller kommunedel inom myndighetens tjänstgöringsområde. Därvid skall beskattningsbar inkomst och beskattningsbar förmögenhet fastställas i enlighet med bestämmelserna i förordningen om statlig inkomstskatt, kommunalskattelagen samt förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Om så finnes påkallat med hänsyn till det konjunkturläge, som kan antagas komma att råda under inkomståret, äger Kungl. Maj:t förordna att B-skatt, som beräknas med ledning av årlig taxering, skall för riket i dess helhet eller viss del därav eller för vissa kategorier skattskyldiga utgå å allenast viss procentuell del av den beskattningsbara inkomst, som skall ligga till grund för uträkningen av den preliminära skatten.

Preliminär taxering skall åsättas med ledning av preliminär självdeklaration men må även åsättas med stöd av annan uppgift eller upplysning.

Skattskyldig, som har att utgöra preliminär B-skatt, är under vissa förutsättningar pliktig att utan anmaning till vederbörande lokala skattemyndighet avge preliminär självdeklaration. Deklaration skall avlämnas senast den 1 december under året näst före inkomståret eller, om den skattskyldige då icke ägde kännedom om att han kommer att uppbära inkomst, varför skattskyldighet föreligger, senast 14 dagar efter det han vunnit sådan kännedom. Skattskyldig må även i andra fall avge preliminär självdeklaration, därest han så finner erforderligt. I sistnämnda fall skall deklarationen avlämnas senast den 1 december året näst före inkomståret.

Nu återgivna bestämmelser för beräkning av preliminär B-skatt m. m. äger med vissa avvikelser motsvarande tillämpning beträffande preliminär C-skatt.

Preliminär B- eller C-skatt skall förfalla till betalning, om skattens belopp uppgår till högst 120 kr., med 20 kr. under den första och envar av de närmast följande uppbördsterminerna till dess hela beloppet sålunda förfallit till betalning, dock att under den första terminen dessutom skall förfalla belopp som vid sådan fördelning icke uppgår till 20 kr., samt om skattens belopp överstiger 120 kr., med lika belopp under envar av uppbördsterminerna, dock att belopp, som skall förfalla under annan termin än den första, skall avrundas till närmast lägre hela antal kronor därvid återstoden skall förfalla under den första terminen.

De sakkunniga. De sakkunniga framhåller, att debiteringen av preliminär B-skatt normalt byggde på de inkomster, som den skattskyldige haft under andra året före inkomståret, med beaktande av bl. a. de ändringar i mantals-skrivnings- och familjeförhållandena, som kunde inverka på ortsavdragets storlek. I den preliminära skatten ingående statlig inkomstskatt och kommunal inkomstskatt samt i förekommande fall pensionsavgift och statlig förmögenhetsskatt uträknades var för sig. Den så beräknade skatten överensstämde givetvis sällan med motsvarande slutliga skatt. Arbetet med detalj-uträkning av den preliminära B-skatten vore därför knappast motiverat ens vid ändringar i den kommunala utdebiteringen eller i det procenttal, som låge till grund för beräkning av den statliga inkomstskatten; man syntes med fog kunna ifrågasätta, om icke detta arbete borde kunna ersättas av ett förenklat tillvägagångssätt. Om B-skatten i stället debiterades med samma belopp som den slutliga skatt, vilken senast påförts den skattskyldige, borde i stort sett ett lika gott resultat ernås. Eftersom det här vore fråga om ett mycket schematiskt tillvägagångssätt, syntes man kunna bortse från att i de fall, där i den slutliga skatten inginge olycksfallsförsäkringsavgift, även den preliminära skatten till synes komme att omfatta dylik avgift. Till ledning för den skattskyldige borde å debetsedeln angivas, att den påförda preliminära skatten vore densamma som senaste slutliga skatt. Å debetsedeln för sistnämnda skatt funnes nämligen alla uppgifter om huru skattebeloppet beräknats. Omlades B-skattedebiteringen på angivet sätt vunnes — utan några egentliga nackdelar för de skattskyldiga eller det allmänna — en väsentlig arbetslättnad för de lokala skattemyndigheterna.

Debiterades den preliminära B-skatten med samma belopp som senaste slutliga skatt, komme den skattskyldige att automatiskt få åtnjuta det särskilda avdrag för nedsatt skatteförmåga, som kunde ha beviljats vid den senast verkställda årliga taxeringen. Detta kunde i och för sig icke anses fullt tillfredsställande särskilt i sådana fall där det extra avdraget medgivits på grund av existensminimum. Praktiska skäl torde dock tala för att man jämväl i dessa fall debiterade B-skatten efter huvudregeln, d. v. s. med ett belopp motsvarande senaste slutliga skatt. Detta finge icke anses innebära att den lokala skattemyndigheten prövat frågan, om extra avdrag borde beviljas. Såvida icke särskilt jämningsbeslut meddelades, blev nämnda fråga icke aktuell förrän vid den årliga taxeringen året efter inkomståret.

Efter ansökan borde B-skatten jämkas t. ex. om den skattskyldige på grund av ändrat civilstånd vore berättigad till annat ortsavdrag än vid senaste verkställda taxering. Vid jämkningen borde skatten uträknas med ledning av de taxerade inkomsterna vid nämnda taxering, såvida icke preliminär taxering ägt rum. Jämkning med omdebitering av skatten borde vidare äga rum, om den skattskyldige anmälde, att han icke vidare hade att erlægga pensionsavgift eller att den preliminära skatten borde minskas med ett belopp motsvarande i den slutliga skatten ingående olycksfallsförsäkringsavgift. Den lokala skattemyndigheten borde vara oförhindrad vidtaga ändring av B-skatten av nu angivna orsaker utan ansökan av den skattskyldige.

Det kunde antagas, att sådana ändringsbeslut komme att meddelas endast i undantagsfall.

De sakkunniga erinrar om att beträffande preliminär B-skatt, som beräknas med ledning av årlig taxering, 1944 års uppbördsberedning (SOU 1945: 27 s. 224) ifrågasatte, om icke vid allmänt stigande inkomster den uträknade beskattningsbara inkomsten borde procentuellt höjas, innan den lades till grund för skatteuträkningen. Uppbördsberedningen fann emellertid detta icke tillrådligt, enär en dylik generell förhöjning av den eljest utgående skatten kunde befaras i ett stort antal fall föranleda jämkning i skatten eller restitution av viss del därav.

Frågan hade emellertid på nytt blivit aktuell genom den allmänna inkomstökningen de senaste åren, som medfört att rörelseidkare och jordbrukare i regel genomsnittligt erlagt en alltför låg preliminär skatt, därför att varje år inkomsterna två år tidigare legat till grund för skatteuträkningen. För löntagarna hade däremot automatiskt uttagits den högre preliminära skatt, som motsvarade de höjda lönerna. Den skillnad i skatteuttag mellan å ena sidan löntagarna och å andra sidan företagarna, som sålunda varit för handen, hade från flera håll påtalats. För att avvägbringa ett likformigare skatteuttag mellan de båda grupperna hade ifrågasatts, huruvida icke — därest företagarnas inkomster kunde antagas genomsnittligt bli avsevärt högre under inkomståret än två år dessförinnan — sådan preliminär B-skatt, som ej skulle beräknas med ledning av preliminär taxering, borde genomgående höjas.

Frågan hade berörts i det avsnitt av propositionen nr 203 till 1951 års riksdag, som avsåge förslaget om införande av bestämmelser om ränta å kvarstående skatt. Därvid framhölls att det borde ankomma på uppbörds-sakkunniga att närmare överväga frågan, om uppbördsförfordningen på denna punkt borde ändras så, att Kungl. Maj:t erhöle fullmakt att fatta beslut om generell höjning av B-skatten.

De sakkunniga påpekar vidare, att enligt den finska lagen om förskotts-uppbörd finansministeriet ägde rätt förordna, att inkomst, som skulle utgöra grund för beräkning av förskott å skatt (motsvarande den svenska B-skatten), i hela riket eller i vissa delar därav skulle höjas eller nedsättas med visst belopp, då det till följd av konjunkturväxlingar eller fluktuationer i penningens värde eller av andra dylika orsaker finge antagas att beskattningsbar inkomst av fastighet, näring, rörelse m. m. i allmänhet stigit över eller sjunkit under den inkomst, varå senast verkställda beskattning eller taxering grundats. Liknande stadgande återfunnes i en i Norge framlagd proposition med förslag till uppbördsförfattning enligt källskattesystemet.

Vidare framhålles, att bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt kunde antagas åstadkomma en viss förbättring av källskatteuppbörden även i en sådan situation, varom nu vore fråga. Emellertid skulle ränta icke påföras om den kvarstående skatten icke uppginge till minst 1 000 kr. Eftersom det stora flertalet skattskyldiga icke uppnådde så hög inkomst, att med denna begränsning någon risk för räntepåföring behövde uppkomma, kom-

me räntan icke att utgöra någon sporre för denna grupp skattskyldiga att söka undvika kvarstående skatt. Om man verkligen vid en avsevärd inkomststegring ville åvägabringa en bättre uppbörd av preliminär skatt bland ifrågavarande grupper av skattskyldiga syntes ofrånkomligt, att beslut om en generell höjning av B-skatten fattades.

De sakkunniga uttalar emellertid därefter den meningen, att det icke syntes nödvändigt att bestämmelser härom intoges i uppbördsförordningen. Sannolikt måste, innan ett dylikt beslut fattades, ett flertal olika omständigheter tagas i beaktande. Det syntes icke lämpligt att i förväg reglera förfarandet i den angivna situationen.

Någon anledning att utesluta den hittillsvarande bestämmelsen angående befogenhet för Kungl. Maj:t att förordna om sänkning på visst sätt av B-skatten syntes däremot icke föreligga. Med hänsyn till den statliga inkomstskattens progressivitet borde därvid rätteligen såsom för närvarande den procentuella sänkningen hänföra sig till inkomsten. Utgående från att de högre inkomsttagarna vid ett konjunkturläge som överlag medförde minskade inkomster allmänt inkomme med preliminär deklaration hade de sakkunniga dock ansett sig kunna föreslå att — i överensstämmelse med de föreslagna nya reglerna hur B-skatten skulle beräknas — B-skatten i angivna fall skulle nedsättas med viss procent av den slutliga skatt som senast påförts.

Har skattskyldig, som bör erlagga preliminär B-skatt, flyttat mellan kommuner, belägna inom olika lokala skattemyndigheters förvaltningsområden, skall enligt gällande bestämmelser den lokala skattemyndighet, från vars distrikt utflyttningen skett, upprätta utdrag ur senaste taxeringslängder rörande den skattskyldiges taxering för inkomst och förmögenhet. Dessa utdrag skall tillställas den lokala skattemyndighet, som har att utfärda dedetsedel å preliminär skatt för inkomståret.

I anslutning härtil framhåller de sakkunniga, att skattskyldig, som tidigare haft preliminär B-skatt, efter flyttningen kunde finnas böra erlagga preliminär A-skatt eller vice versa. Även om skattskyldig, som förut erlagt preliminär B-skatt, också i fortsättningen borde erlagga sådan skatt, bleve hans inkomster i allmänhet andra än vad den senast verkställda taxeringen visade. Kännedom om den senaste taxeringen saknade i dylika fall större värde. Förenämnda underrättelseförfarande torde därför utan olägenhet kunna upphöra.

Med ledning av uppgifterna till mantalsskrivningen borde, fortsätter de sakkunniga, den lokala skattemyndigheten i regel kunna avgöra om en inflyttad skattskyldig för inkomståret borde påföras preliminär A-skatt eller B-skatt. Avskaffades underrättelseförfarandet, uppkomme frågan, hur myndigheten skulle kunna beräkna B-skatt, när sådan skatt skulle påföras. Då myndigheten saknade uppgift om senaste verkställda årliga taxering, kunde myndigheten icke bedöma, om den skattskyldige vore pliktig att utan anmaning avgiva preliminär självdeklaration. Nuvarande deklarationsplikt

avsåge ej detta fall. En utväg vore att föreskriva deklarationsplikt för alla skattskyldiga, som flyttat mellan olika lokala skattemyndigheters tjänstgöringsområden och som för inkomståret skulle erlægga preliminär B-skatt. Skatten skulle sålunda alltid uträknas med ledning av preliminär taxering. Att införa deklarationsskyldighet för specialfall måste emellertid anses mindre lämpligt. Skyldigheten skulle sannolikt ofta komma att förbises. Det torde också vara tillräckligt, om lokal skattemyndighet berättigades att infordra deklaration där så erfordrades. Såväl häremot som mot en ökad deklarationsplikt skulle kunna invändas, att de skattskyldiga icke borde besväras i onödan. De för skattepåföringen erforderliga uppgifterna skulle lika väl kunna inhämtas från den lokala skattemyndighet, som debiterat den skattskyldiges sista slutliga skatt. Emellertid förbisåges då, att inkomsterna för dessa skattskyldiga vanligen ändrades vid flyttning. I regel torde det vara till fördel för den skattskyldige, att den preliminära skatten uträknades på grundval av hans egen beräkning av inkomsterna under inkomståret. Motsvarande borde gälla vid flyttning mellan kommuner inom samma lokala skattemyndighets tjänstgöringsområde.

De sakkunniga förordar därför, att den preliminära B-skatten alltid skall beräknas med ledning av preliminär taxering, då senaste slutliga skatt påförts i annan kommun än den där B-skatten skall debiteras samt att den lokala skattemyndigheten i sådant fall skall äga infordra preliminär självdeklaration från den skattskyldige.

Därefter uttalar de sakkunniga, att bestämmelserna i övrigt för de fall, då preliminär taxering skulle ske, borde bibehållas oförändrade.

Enligt dessa bestämmelser finge, om särskilda omständigheter därtill föranledde, preliminär taxering verkställas även om inkomstförändringarna icke uppginge till minst $\frac{1}{5}$ av inkomsten enligt den senaste taxeringen och minst 600 kr. Enligt de sakkunnigas mening borde sådana omständigheter anses föreligga, då fråga vore t. ex. om ömmande omständigheter eller om en betydande skillnad mellan preliminär och påräknelig slutlig skatt. En liberal tillämpning av regeln vore att förorda, särskilt då preliminär taxering påkallades av den skattskyldige.

I 13 § sista stycket uppbördsförordningen stadgades att preliminär taxering icke finge verkställas efter det debetsedel å preliminär skatt för inkomståret utfärdats. Denna bestämmelse borde enligt de sakkunnigas mening utgå.

Till klargörande av begreppet preliminär taxering anför de sakkunniga följande.

Den preliminära B-skatten skall enligt de sakkunnigas förslag normalt påföras med samma belopp som den senaste slutliga skatten. I de fall där det finnes anledning att till grund för debiteringen lägga annan inkomst än den, varå nämnda slutliga skatt utgått, förekommer preliminär taxering och den preliminära B-skatten uträknas på den sålunda fastställda inkomsten. Under inkomståret kan behov föreligga att få den preliminära B-skatten ändrad. Sådan ändring sker genom jämkning i olika former. Vid jämkning kan inträffa, att debiteringsförrättaren till grund för skattens uträknande måste lägga andra inkomstbelopp eller avdrag än som tidigare använts. Härvid måste ofta förfaras på samma sätt som vid preliminär taxering, d. v. s.

man måste räkna fram den beskattningsbara inkomst, varå skatten skall utgå.

Den preliminära taxeringen föregår sålunda utfärdandet av den första debetsedeln för inkomståret. En därefter vidtagen ändring av skatten betecknas som jämkning men här kan det vara nödvändigt, att ett arbetsmoment, som liknar den preliminära taxeringen, föregår jämningsbeslutet.

Efter preliminär taxering, säger de sakkunniga vidare, borde den preliminära B-skatten uträknas på samma sätt som nu. Det skulle visserligen kunna ifrågasättas, att skatten finge uträknas mera schematiskt även i sådant fall. Den preliminära taxeringen skulle eventuellt kunna utmynna allenast i ett fastställande av den behållna inkomsten, varefter skatten beräknades med ledning av de vanliga skattetabellerna eller efter skattetabeller med skatten uträknad per år. Om emellertid en verklig preliminär taxering skedde, syntes det merarbete, som låge i en specifik skatteuträkning, vara av relativt ringa omfattning. Härtill komme, att någon hänsyn icke skulle komma att tagas till förmögenhetsskatten, om icke en verklig debitering skedde. Förmögenhetsskatten finge i alla fall uträknas särskilt för sig. De sakkunniga förordade därför, att vid preliminär taxering beskattningsbar inkomst och beskattningsbar förmögenhet skulle såsom för närvarande fastställas i enlighet med bestämmelserna i förordningen om statlig inkomstskatt, kommunalskattelagen samt förordningen om statlig förmögenhetsskatt samt att skatten därefter skulle uträknas efter samma grunder, som tillämpades vid debitering av slutlig skatt. Däri låge även, att lokal skattemyndighet skulle pröva om den skattskyldige skulle erhålla särskilt avdrag för nedsatt skatteförmåga.

De sakkunniga framhåller därefter, att skattskyldiga, som dreve samma rörelse i flera kommuner, uttalat önskemål om att den lokala skattemyndigheten i hemortskommunen skulle debitera och å en enda debetsedel påföra den skattskyldige all preliminär skatt, som denne hade att erlagga under inkomståret, varefter denna preliminära skatt skulle avräknas på den slutliga skatten inom de olika kommunerna. Såsom skäl härför hade åberopats, att nuvarande system åsamkade skattskyldiga med inkomst i flera kommuner åtskilligt arbete i sådana fall, där preliminär deklaration funnes böra avgivas för preliminär taxering eller jämkning; härtill komme den olägenhet, som låge i att dessa skattskyldiga ofta skulle handskas med ett stort antal debetsedlar å preliminär skatt. De sakkunniga förbisåge icke, att en del besvär sålunda kunde uppkomma. Skulle emellertid all preliminär skatt få inbetalas i allenast en kommun, måste särskilda åtgärder vidtagas av de skattskyldiga och myndigheterna för avräkning av nämnda skatt mot den slutliga skatten i de olika kommunerna, vilka åtgärder förorsakade minst lika mycket besvär som det nuvarande systemet. De sakkunniga, som icke hade anledning ifrågasätta ändring av de gällande beskattningsreglerna, kunde icke förorda ändrade bestämmelser i förevarande avseende.

Önskemål hade vidare framförts om en begränsning av skyldigheten att erlagga preliminär skatt för inkomst, som skattskyldig haft i annan kom-

mun än den där han vore mantalsskriven. Därvid hade ifrågasatts, om icke gränsen för denna skyldighet kunde sättas vid en inkomst å 500—1 000 kronor. Detta skulle emellertid strida mot principen, att den preliminära skatten skulle så nära som möjligt överensstämma med den slutliga och kunde därför icke förordas av de sakkunniga. En viss begränsning i skattskyldigheten uppkomme dock genom bestämmelsen att preliminär skatt understigande för närvarande 20 kr. och enligt de sakkunnigas förslag 30 kr. ej skulle påföras.

Sådana skattskyldiga, som skulle erlägga preliminär B-skatt, kunde i allmänhet icke i förväg med säkerhet beräkna sina inkomster. Enligt de sakkunnigas mening borde därför nu gällande skyldighet att utan anmaning avgiva preliminär självdeklaration icke utvidgas. En skärpning skulle med största sannolikhet bli utan effekt.

Däremot borde lokal skattemyndighet erhålla ökade möjligheter att infordra preliminär självdeklaration. För närvarande vore anmaningsrätten begränsad till sådana fall, då den skattskyldige försummat att fullgöra sin deklarationsplikt. I de flesta fall torde det vara omöjligt för myndigheterna att avgöra, om sådan skyldighet varit för handen. Anmaningsrätt borde därför föreligga så snart myndigheten ansåge sig ha anledning antaga, att den skattskyldige varit pliktig att utan anmaning avgiva deklaration. Vidare borde, såsom tidigare anförts, lokal skattemyndighet äga infordra preliminär självdeklaration från sådan skattskyldig, som skulle erlägga preliminär B-skatt men påförts senaste slutliga skatt i annan kommun.

Sedan de sakkunniga närmare berört vissa med en debitering av C-skatt sammanhängande spörsmål — härutinnan hänvisas till s. 137—138 i betänkandet — framhålles, att B-skatten och C-skatten för närvarande skulle förfalla till betalning med lika belopp å uppbördsterminerna med den justering som erfordrades för att erhålla hela krontal för varje termin. Vid upprepade tillfällen hade önskemål om en smidigare skatteinbetalning framförts av skattskyldiga, främst av sådana som uppbure sina inkomster oregelbundet eller företrädesvis under viss del av året. De sakkunniga funne skäligt att dessa önskemål beaktades och förordade därför, att debiterad preliminär skatt skulle kunna förfalla till betalning vid allenast viss eller vissa terminer med överhoppande av de andra terminerna. För att sådan ojämn fördelning av skatteinbetalningarna skulle medgivas, torde som regel framställning från den skattskyldige böra förutsättas men lokal skattemyndighet borde även av eget initiativ kunna bestämma att viss eller vissa terminer skulle överhoppas, om så tillämpats under året före inkomståret. De skattskyldiga borde icke ha ovillkorlig rätt att få skatten uppdelad efter egen önskan. Avvikelserna från huvudregeln måste motiveras av den skattskyldiges inkomstförhållanden och bli beroende av den lokala skattemyndighetens prövning från fall till fall. Det vore tydligt, att en viss försiktighet måste iakttagas. Annars kunde man befara, att myndigheterna bleve överhopade med dylika framställningar och att sådana gjordes utan att annat motiv föreläge

än en önskan att få skjuta på skattebetalningen. De sakkunniga hade redan i sitt första betänkande föreslagit vissa åtgärder för att underlätta förskotts-inbetalning av skatt och för att möjliggöra för den skattskyldige att inbetala preliminär skatt med annat belopp än som förfölle till betalning under uppbördstermin. För skattskyldiga som uppbure huvuddelen av sina inkomster under första delen av året torde därför i allmänhet icke föreligga behov av särskild fördelning av skatten på de olika terminerna.

Det hade också ifrågasatts, att den debiterade preliminära skatten skulle kunna förfalla med olika belopp under de olika terminerna. Av arbetstekniska skäl vore emellertid en sådan ordning svår att genomföra. För att underlätta skatteinbetalningen föresloge de sakkunniga i annat sammanhang att det beträffande debiterad preliminär skatt skulle ankomma på den skattskyldige att å skatteanvisningarna själv ange det belopp, som skulle inbetalas. För det av postverkets skatteavdelningar utförda bokföringsarbetet med avstämning av den influtna skatten mot den debiterade vore det emellertid i så fall till stor fördel, att skatten förfölle med lika belopp under de återstående uppbördsterminerna då skatten skulle betalas. Olika belopp borde därför icke komma i fråga. Jämningsbehovet borde för övrigt på denna punkt anses tillgodosett, om skatten finge fördelas på allenast vissa av uppbördsterminerna.

Remissyttrandena. De sakkunnigas förslag har i det stora flertalet yttranden tillstyrkts eller i stort sett lämnats utan erinran.

Från remissyttrandena torde följande få här återgivas.

Beträffande förslaget att debitera preliminär B-skatt med samma belopp som senast påförda slutliga skatt yttrar *länsstyrelsen i Kristianstads län*, att med en sådan debiteringsmetod kunde B-skatten mindre än någonsin betecknas som egentlig skatt vid källan. Uppenbart vore emellertid, att praktiska skäl talade för förslaget. Ett smidigt tillämpat jämningsförfarande borde kunna motväga en del av de olägenheter, som den förordade principen för B-skattens debitering otvivelaktigt medförde. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* tillstyrker livligt de sakkunnigas förslag. Därest preliminär deklaration avgivits för det föregående årets beräknade inkomster och debitering av preliminär B-skatt med ledning av däri lämnade uppgifter kunde antagas giva ett ur uppbördssynpunkt bättre resultat än debitering efter senaste slutliga skatt, borde det emellertid få stå lokal skattemyndighet fritt att — utan att därom först behöva tillskriva den skattskyldige — verkställa debitering med ledning av deklarationen. Vidare anför *häradskrivaren i Hörby fögderi*, att man mera än de sakkunniga gjort måste taga hänsyn till att för låg eller för hög preliminär skatt — särskilt under övergångstiden — kunde komma att uttagas vid större ändringar i den kommunala utdebiteringen. Det syntes vara att föredraga att efter jämförelse mellan den skattskyldiges B-skatt för föregående inkomstår och hans senaste slutliga skatt debitera B-skatten med det största av dessa skattebelopp. Vidare borde centrala uppbördsnämnden äga föreskriva annat för-

faringssätt, därest någon av de faktorer, som påverkade överensstämelsen mellan B-skatten och den slutliga skatten, i undantagsfall kunde förutses få särskilt stor betydelse. Även *häradskrivaren i Mölndals fögderi* ifrågasätter lämpligheten av att senaste slutliga skatt lägges till grund för den preliminära B-skatten, då den kommunala utdebiteringen undergått stora förändringar; i varje fall borde den föreslagna debiteringsmetoden icke komma till användning, om ändringen i den kommunala utdebiteringen överstege viss gräns. Vid större utdebiteringsförändringar skulle skatten schematiskt kunna uträknas på grundval av senaste årliga taxering med ledning av den i A-skattetabellerna intagna sambeskattnings Tabellen och befintliga tabeller för uträkning av den årsinkomst, som svarade mot erlagd preliminär skatt. Vidare framhålles, att förslaget att den preliminära B-skatten skulle jämkas, då skattskyldig anmälde att han icke vidare hade att erlagga folkpensionsavgift, syntes innebära ett avsteg från vad som gällde i fråga om den preliminära A-skatten; för sistnämnda skatt verkställdes ej jämkning under motsvarande förhållanden. Ej heller borde den preliminära B-skatten behöva jämkas i fråga om olycksfallsförsäkringsavgifter å förslagsvis högst 50 kronor. Även *Föreningen Sveriges kronokamrerare* anser det vara onödigt att kategoriskt föreskriva jämkning i dessa fall utan avseende å eljest gällande jämningsgräns (den s. k. femtedelsregeln), i synnerhet som ifrågavarande avgifter många gånger uppginge till högst blygsamma belopp. Föreningen erinrar om att »femtedelsregeln» icke vore tvingande; den kunde sålunda frångås om särskilda omständigheter därtill föranledde.

Beträffande frågan om en generell höjning av den preliminära B-skatten vid allmänt stigande inkomster finner *Sveriges köpmannaförbund* i likhet med de sakkunniga, att bestämmelser i ämnet icke borde utfärdas i förväg. Förbundet framhåller vikten av att näringslivets olika organisationer, icke minst dess branschorganisationer, hördes innan ett beslut om sådan generell höjning fattades. *Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet* åter anser, att det borde varit av stort värde om ett förslag i förevarande avseende framlagts redan nu för remissinstansernas prövning. Vidare anför *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, att länsstyrelsen vore överens med de sakkunniga om att en generell höjning förutsatte ett beaktande av olika omständigheter. Detta syntes dock icke utesluta att befogenhet till dylik åtgärd tillades Kungl. Maj:t.

I fråga om preliminär taxering yttrar *länsstyrelsen i Västerbottens län*.

Lokal skattemyndighet bör, när helst så anses påkallat, äga verkställa preliminär taxering utan ansökan av skattskyldig. Därigenom skulle den skattekredit, som framför allt skattskyldiga med debiterad preliminär skatt under nuvarande tider med penningvärdeförsämring och goda vinster åtnjuta, i möjligaste mån minskas. Även den nuvarande risken för straffränta å ett belopp överstigande 1 000 kronor synes vara alltför ringa för att förmå de skattskyldiga att med något större intresse försöka nedbringa de kvarstående skatterna så mycket som möjligt. Med kreditätstramningen synes också möjligheterna att skjuta på inbetalningen av skatterna vara ett bekvämt sätt att varje år erhålla ett räntefritt lån av staten på 1 000 kronor

och därutöver ytterligare lån med en under dessa förhållanden icke alltför avskräckande räntesats. För att åvägabringa det resultatet, att de preliminära skatterna så nära som möjligt överensstämma med de kommande slutliga skatterna, måste de lokala skattemyndigheterna bland annat hava de nödvändiga befogenheterna för att kunna genomföra detta syftemål. Ett av de allra verksammaste medlen är då befogenhet att kunna bestämma den preliminära skatten. Den skattskyldige måste dock i varje dylikt fall särskilt höras, innan den lokala skattemyndigheten beslutar om påförande av preliminär B-skatt. Möjlighet finnes jämväl för skattskyldig att anföra besvär över lokala skattemyndighetens beslut. Någon anledning att befara övergrepp emot de skattskyldiga med alltför höga preliminära taxeringar torde därför icke finnas. På grund av dessa myndigheters arbetsbörda torde dylika taxeringar icke ske annat än i ett begränsat antal fall, nämligen de mest uppenbara där de skattskyldiga år efter år redovisa höga kvarstående skattebelopp.

Föreningen Sveriges kronokamrerare uttalar, att bestämmelserna om beräkning av preliminär B-skatt med ledning av preliminär taxering syntes böra utvidgas att omfatta även det fall att skattskyldig, för vilken debetsedel å preliminär A-skatt utfärdats, finge sina inkomstförhållanden ändrade på sådant sätt, att han i stället borde erlagga preliminär B-skatt. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser, att lokal skattemyndighet i angivna fall borde ha möjlighet att infordra preliminär deklaration.

De sakkunnigas förslag beträffande uträkningen av den preliminära B-skatten efter preliminär taxering biträdades bl. a. av *länsstyrelsen i Uppsala län*, som yttrar, att det med hänsyn till den alltmer betydelsefulla förmögenhetsskatten icke kunde anses tillrådligt att taga några genvägar vid fastställande av den behållna inkomsten eller att tillämpa gällande tabeller för skattens uträknande; därom hade även samtliga hörda lokala skattemyndigheter i Uppsala län varit ense.

Föreningen Sveriges kronokamrerare åter anser, att en mera schematisk beräkning borde tagas under allvarligt övervägande. Användningen av A-skattetabellerna skulle i hög grad förenkla debiteringsarbetet och stå i god överensstämmelse med eljest föreslagna förenklingar. Ej heller *överståthållarämbetet* delar de sakkunnigas uppfattning i denna fråga. Ämbetet framhåller, att eftersom de skattskyldiga på förhand endast rent uppskattningsvis kunde beräkna sina inkomster under beskattningsåret, bleve den preliminära taxeringen ett mycket osäkert underlag för debitering av preliminär B-skatt. Det torde mera sällan inträffa, att med ledning av preliminär taxering påford B-skatt överensstämde med den slutliga skatten. Att B-skatten under sådana förhållanden skulle bestämmas enligt en specifik uträkning för de särskilda däri ingående skatterna och avgifterna, innebure enligt ämbetets mening ett onödigt merarbete. Ämbetet förordade därför, att B-skatten i nu avsedda fall finge uträknas med ledning av de vanliga skattetabellerna eller efter skattetabeller med skatten uträknad per år, därvid i förekommande fall förmögenhetsskatt skulle uträknas särskilt för sig och tilläggas. Även *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* föreslår ett liknande förenklat beräkningsätt.

Beträffande frågan om en begränsning av skyldigheten att erlägga preliminär skatt i annan kommun än hemortskommunen, yttrar *länsstyrelsen i Kalmar län*, att de sakkunniga icke syntes tillräckligt ha beaktat de speciella förhållanden, som vore att finna i trakter, som till övervägande del utgjordes av skogsbygd. Inom Kalmar län ägdes t. ex. inom Vimmerby fögderi omkring 600 jordbruksfastigheter av personer, som avflyttat till städer och andra tätorter. Under de år skogsförsäljningar gjordes å dylika fastigheter, uppkomme till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst, vilket däremot oftast icke bleve fallet de år, då enda inkomsten utgjordes av arrendeavgift. Till följd av att skogsuttagen gjordes oregelbundet, kunde de taxerade inkomsterna för ifrågasvarande skattskyldiga icke läggas till grund för debitering av preliminär skatt för nästkommande år, utan samtliga fastighetsägare måste — innan preliminär debetsedel utfärdades — tillfrågas om sina beräknade inkomster. Detta tidsödande och till synes onödiga arbete skulle kunna undgås, därest viss begränsning av lokala skattemyndighetens debiteringsskyldighet föreskrevs. *Länsstyrelsen i Örebro län* ifrågasätter, huruvida i förevarande fall preliminär skatt borde påföras, då föregående års taxerade inkomst icke uppgått till exempelvis 500 kronor. Ehuru en dylik begränsning enligt de sakkunnigas mening strede mot principerna för den preliminära skatten, syntes ett avsteg från nämnda principer i förevarande fall motiverat av praktiska skäl, allrahelst som någon slutlig skatteförlust i regel icke torde vara att befara.

Beteckningen preliminär självdeklaration anses av *länsstyrelsen i Västernorrlands län* böra utbytas mot »Uppgift för beräkning av preliminär skatt» e. d. Icke sällan förekomme, säger länsstyrelsen, att skattskyldiga förväxlade innebörden av preliminär självdeklaration och allmän självdeklaration. I synnerhet vore detta fallet vid tiden för avlämnande av den allmänna självdeklarationen.

Vidare föreslår *länsstyrelsen i Västmanlands län*, att tiden för avgivande av preliminär deklaration skall framflyttas från den 1 till den 31 december året före inkomståret. Länsstyrelsen framhåller, att det för de skattskyldiga ofta syntes vara en olägenhet, att preliminär deklaration skulle avgivas mera än en månad före årsskiftet. En utsträckning av tiden till den 31 december syntes icke vara till men för de lokala skattemyndigheterna.

De sakkunnigas förslag att debiterad preliminär skatt skall kunna förfalla till betalning vid allenast viss eller vissa terminer med överhoppande av de andra terminerna finner *länsstyrelsen i Kristianstads län* tillfredsställande. Det nuvarande systemet med en ovillkorlig fördelning av skatten i lika delar på varje uppbördstermin hade enligt länsstyrelsens erfarenhet varit ägnad att skapa svårigheter för skattskyldiga med ojämn och oregelbundet inflytande inkomst. *Sveriges lantbruksförbund* och *Riksförbundet landsbygdens folk* uttrycker sin tillfredsställelse över de

sakkunnigas förslag, som innebure ett hänsynstagande till tidigare gjorda påpekanden att jordbrukare, som redovisade beskattningsår överensstämmande med kalenderår eller i nära anslutning till detta, betalade förskottsskatt under i regel de fyra första uppbördsterminerna, eftersom jordbrukets inkomster i stor omfattning inflöte under de sista månaderna av kalenderåret. Vidare framhåller *Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet* bl. a., att många körare även i fortsättningen torde komma att få erlägga preliminär B-skatt; det syntes i hög grad önskvärt att dessa bereddes tillfälle att inbetala skatten å lämpligt avvägda uppbördsterminer.

Riksräkenskapsverket har intet att erinra mot de sakkunnigas förslag i förevarande del under förutsättning, att bestämmelserna icke komme att tillämpas så, att de skattskyldiga erhöle icke sakligt motiverade uppskov med skatteinbetalningen.

För att erhålla garantier mot att de föreslagna bestämmelserna skulle komma att utnyttjas för otillbörliga skattekrediter anser *länsstyrelserna i Älvsborgs och Västerbottens län*, att bestämmelserna borde formuleras mera restriktivt än de sakkunniga föreslagit. Sålunda föreslår sistnämnda länsstyrelse, att avvikelser från huvudregeln borde kunna göras endast om en tillämpning av densamma skulle till följd av den skattskyldiges inkomstförhållanden medföra olägenheter eller lända den skattskyldige till särskilt förfång. Vidare uttalar *länsstyrelsen i Uppsala län*, att betänksamhet mot de sakkunnigas förslag kunde råda allenast i det hänseendet att medgivanden att erlägga skatten endast å vissa uppbördsterminer möjligen kunde komma att lämnas alltför frikostigt utan tillräckligt beaktande i varje särskilt fall av det verkliga behovet. Skulle det befinnas erforderligt att stärka garantierna häremot samt befrämja ett mera enhetligt avgörande inom länen, kunde möjligen föreskrivas, att ansökningarna skulle ställas till länsstyrelsen, som hade att efter den lokala skattemyndighetens hörande avgöra ärendet.

Departementschefen. I princip skall den preliminära skatten så nära som möjligt motsvara summan av den statliga inkomstskatt, statliga förmögenhetsskatt och kommunala inkomstskatt, de landstingsmedel och tingshusmedel samt den folkpensionsavgift, som kan antagas påföras den skattskyldige på grund av den årliga taxeringen för inkomst och förmögenhet året efter inkomståret.

För skattskyldig med preliminär A-skatt och enbart sådan tjänsteinkomst, varå A-skatten beräknas, kan i stort sett angivna mål uppnås, därest vid varje tillfälle, då inkomst uppbäres, så stor skatt uttages som belöper på inkomsten. För skattskyldiga med preliminär B-skatt åter måste inkomsten under inkomståret och skatten därå beräknas i förväg. Av naturliga skäl kommer den sålunda beräknade skatten att i de flesta fall avsevärt skilja sig från motsvarande slutliga skatt. Skall preliminär taxering ej ske, synes därför den nuvarande detaljerade uträkningen av den preliminära B-skatten på grundval av senaste taxerade inkomster och beskattningsbara för-

mögenhet utgöra ett i viss mån onödigt merarbete. Det torde kunna antagas, att preliminärskatten icke komme att medföra ett sämre uppbördsresultat än som följer av nuvarande bestämmelser, om den i stället debiterades med samma belopp som den slutliga skatt, vilken senast påförts den skattskyldige. Detta kan förmodas gälla även om i sistnämnda skatt ingår olycksfallsförsäkringsavgift, vilken avgift merendels är låg. I slutlig skatt kan emellertid ingå även sådana skatter, som icke skall erläggas preliminärt, t. ex. utskiftningsskatt eller ersättningsskatt. Sådan skatt är oftast av engångsnatur och kan uppgå till betydande belopp. Den bör därför — i motsats till olycksfallsförsäkringsavgift — i förekommande fall frånräknas den slutliga skatten, innan denna lägges till grund för debiteringen av den preliminära B-skatten.

För att underlätta debiteringsarbetet förordar jag alltså, att den preliminära B-skatten i de fall, då skatten ej skall beräknas med ledning av preliminär taxering, regelmässigt debiteras med samma belopp som den senast påförda slutliga skatten, dock att i förekommande fall avdrag skall göras för däri ingående utskiftningsskatt etc.

I några remissyttranden har föreslagits vissa undantag från den förordade regeln. Sålunda har ifrågasatts, att lokal skattemyndighet skulle äga valfrihet att debitera skatten på det förordade sättet eller med ledning av avgiven preliminär deklaration för året före inkomståret eller att skatten skulle efter jämförelse mellan senaste B-skatt och senaste slutliga skatt debiteras med det största av dessa skattebelopp. Vidare har från något håll förordats, att särskilda beräkningsgrunder skulle tillämpas vid större ändringar i den kommunala utdebiteringen.

Sådana undantag skulle icke obetydligt komplicera debiteringsförfarandet utan att för den skull utgöra någon garanti för ett väsentligt bättre uppbördsresultat. Utan den skattskyldiges hörande torde det vidare mången gång vara omöjligt att bedöma, huruvida den beräknade inkomsten under året före inkomståret bättre lämpade sig som grundval för debiteringen än inkomsten under året därförut. Ej heller är det utan vidare klart, att ett iakttagande av ändrad kommunal utdebitering alltid skulle medföra bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt, då det härutinnan avgörande främst är relationen mellan beräknad och verklig inkomst under beskattningsåret. Å andra sidan kan med fog hävdas, att om lokal skattemyndighet bleve ovillkorligt bunden till en regel sådan som den i det föregående förordade vissa hinder skulle finnas mot att ernå det i det enskilda fallet bästa möjliga resultatet av preliminärskatteuppbörden. Regeln att B-skatten skall debiteras med ledning av senast påförda slutliga skatt bör därför enligt min mening utformas att gälla för sådana fall, där särskilda omständigheter icke bör föranleda att skatten beräknas enligt annan grund. Lokal skattemyndighet, som i det enskilda fallet anser skäl tala för en skatteberäkning annorledes än efter huvudregeln, bör dock icke påföra högre B-skatt än som föranledes av sistnämnda regel utan att först ha berett den skattskyldige tillfälle att yttra sig.

För närvarande skall preliminär taxering verkställas bl. a. då det med sannolikhet är att antaga, att vid årlig taxering året näst efter inkomst-året till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst kommer att avvika från motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året näst före inkomståret med minst en femtedel av sistnämnda inkomst, dock minst 600 kr. Preliminär B-skatt må jämväl i andra fall beräknas på grundval av preliminär taxering, nämligen därest särskilda omständigheter därtill föranleder. De sakkunniga, som icke föreslår någon ändring av dessa bestämmelser, framhåller att nyss angivna särskilda omständigheter borde anses föreligga, då fråga vore t. ex. om ömmande omständigheter eller om en betydande skillnad mellan preliminär och påräknelig slutlig skatt. En liberal tillämpning av regeln vore att förorda, särskilt då preliminär taxering påkallades av den skattskyldige.

Med den förordade omläggningen av grunderna för den preliminära B-skattens beräkning hade det onekligen varit till fördel att anknyta reglerna om när preliminär taxering skall ske till påräknelig ändring i skattebeloppets storlek. Så sker för närvarande vid jämkning. För att underlätta för de skattskyldiga och de lokala skattemyndigheterna att bedöma, när jämkning må ske, föreslår emellertid de sakkunniga, att jämningsgränsen — såvitt gäller preliminär B-skatt — i stället anknytes till inkomsten. Med hänsyn till de härmed förenade fördelarna biträder jag detta förslag. Det synes då naturligt att anknyta även reglerna för preliminär taxering till inkomsten.

Vidare förordar de sakkunniga, att jämkning med omdebitering av skatten alltid skall ske, om den skattskyldige anmäler att han icke vidare skall erlägga folkpensionsavgift eller att den preliminära skatten bör minskas med ett belopp motsvarande i den slutliga skatten ingående olycksfallsförsäkringsavgift.

Den omständigheten att den preliminära B-skatten understundom beräknas till belopp motsvarande den senast påförda slutliga skatten, kan icke anses innebära att B-skatten i dylikt fall innefattar en debitering av olycksfallsförsäkringsavgift därför att dylik avgift ingått i den slutliga skatten. Debitering av B-skatt med belopp motsvarande senast påförda slutliga skatt innebär endast en av praktiska skäl vald schablonmetod för beräkning av de utskylder m. m., som skall erläggas preliminärt i avräkning på slutlig skatt. En konsekvens av detta resonemang blir, att den omständigheten att olycksfallsförsäkringsavgift ingått i den senaste slutliga skatten ej i och för sig utgör något skäl för preliminär taxering eller jämkning, oaktat sådan avgift i princip ej skall erläggas preliminärt och oavsett att den skattskyldige över huvud taget icke har att vidare erlägga sådan avgift. Det nu sagda gäller även för det fall, då skattskyldig fr. o. m. inkomståret är fritagen från skyldighet att erlägga folkpensionsavgift. Skäl för preliminär taxering eller jämkning uppkommer först då en mera väsentlig skillnad föreligger mellan, å ena sidan, den senast påförda slutliga skatten samt, å andra sidan, beloppet av vad som enligt allmänna regler skall inbetalas såsom

preliminär skatt å beräknelig inkomst och förmögenhet under beskattningsåret. Att i författningstexten mera exakt ange när av nu antydda skäl preliminär taxering eller jämkning må verkställas, synes icke böra ifrågakomma. Det torde vara tillräckligt med ett stadgande om att preliminär taxering eller jämkning må göras, när särskilda omständigheter är för handen, såsom exempelvis då nedsatt skatteförmåga föreligger eller fråga är om mer betydande skillnad mellan eljest utgående preliminär skatt och påräknelig slutlig skatt.

Av det sagda framgår, att jag icke biträder de sakkunnigas förslag att jämkning ovillkorligen skall göras, då skattskyldig anmäler att folkpensionsavgift ej längre skall utgå eller att olycksfallsförsäkringsavgift ingått i senast påförda slutliga skatt.

Jag anser mig knappast kunna dela den mening, som uttalats av länsstyrelsen i Västerbottens län, att lokal skattemyndighet borde — när helst så ansåges påkallat — äga verkställa preliminär taxering utan ansökan av skattskyldig. De möjligheter till sådan preliminär taxering, som redan finnes och nu föreslås, torde få anses tillräckliga.

I några yttranden har förordats, att den nuvarande specifika uträkningen av B-skatten efter preliminär taxering borde avskaffas och att skatten i stället skulle uträknas med ledning av de vanliga skattetabellerna eller efter skattetabeller med skatten uträknad per år, därvid i förekommande fall förmögenhetsskatten borde uträknas särskilt för sig och tilläggas. Mot en sådan schematisk skatteberäkning talar emellertid, att den i en stor mängd fall antingen icke kan ske eller skulle leda till att skatten komme att avsevärt avvika från slutresultatet av en specifik uträkning. Detta gäller t. ex. då den skattskyldige skall erlægga endast kommunalskatt eller då han haft väsentlig inkomst av fastighet, som ej alls eller endast till ringa del beskattas till kommunal inkomstskatt på grund av det s. k. procentavdraget. Med hänsyn härtill bör B-skatten alltid efter preliminär taxering uträknas på sätt nu sker.

Vidare bör observeras det fall, då skattskyldig, som under året före inkomståret haft A-skatt, övergått till sådan verksamhet att han under inkomståret skall erlægga B-skatt. Understundom torde därvid inkomsterna ändras så avsevärt, att skyldighet att avlämna preliminär självdeklaration föreligger enligt gällande bestämmelser. I de fall då den beräknade inkomständeringen icke är av sådan storleksordning att dylik skyldighet föreligger, måste tillses att lokal skattemyndighet erhåller underrättelse om att B-skatt skall debiteras. Bestämmelserna om skyldighet att avlämna deklaration synes därför böra kompletteras med tanke härpå.

Om skattskyldig, som har att erlægga B-skatt, flyttat från en kommun till en annan, bör skyldighet föreligga att avge preliminär deklaration. Jag kan icke dela de sakkunnigas betänkligheter häremot. Förbises skyldigheten, får den skattskyldige anmanas att deklarerera.

För att underlätta skatteinbetalningen för skattskyldiga, som uppbär sina inkomster oregelbundet eller företrädesvis under viss del av året, förordar de sakkunniga, att debiterad preliminär skatt skall kunna förfalla till betal-

ning vid allenast viss eller vissa uppbördsterminer med överhoppande av de övriga terminerna. De skattskyldiga borde icke medges ovillkorlig rätt att få skatten uppdelad efter egen önskan; avvikelserna från huvudregeln måste motiveras av den skattskyldiges inkomstförhållanden och bli beroende av den lokala skattemyndighetens prövning från fall till fall.

De sakkunnigas ifrågavarande förslag avser att undanröja de svårigheter, som kan föreligga för vissa skattskyldiga eller grupper av skattskyldiga med oregelbundet utfallande inkomster att fullgöra de kontinuerliga preliminärskattebetalningarna. Även om skäl onekligen kan åberopas till förmån för detta förslag, är å andra sidan avsevärda olägenheter förenade med detsamma. Ett stort antal, kanske flertalet, jordbrukare skulle kunna förutses påkalla rätt att betala preliminärskatten mot slutet av uppbördsåret, då huvudparten av jordbruksinkomsten normalt inflyter, och någon effektiv kontroll från den lokala skattemyndighetens sida att möjligheten till uppskov icke onödigtvis medgäves skulle knappast kunna ske. Jämväl åtskilliga andra skattskyldiga, exempelvis sådana som uppbär tantiem eller provisionsinkomst eller vars inkomstförhållanden är mer eller mindre säsongpräglade, skulle förvisso påkalla uppskov. Den lokala skattemyndigheten kan följaktligen förutses bli avsevärt merbelastad vid ett genomförande av förslaget. Lämnade uppskov skulle vidare i icke ringa utsträckning tynga arbetet med kontrollen av preliminärskatteuppbörden. Praktiska och tekniska olägenheter är alltså förenade med förslaget.

Mot förslaget kan även invändas att ett uppskov till någon eller några av de sista uppbördsterminerna under uppbördsåret medför att relativt sett mycket stora skattebelopp i sådant fall skall inom en begränsad tidrymd erläggas av den skattskyldige. Dessa skattebelopp kommer då att avse jämväl sådan inkomst, som även en skattskyldig av nu ifrågavarande slag kan ha haft under uppbördsårets förra del. Risk måste understundom föreligga för att den skattskyldige icke mäktar inbetala hela det mot slutet av året förfallande skattebeloppet. — Det torde vidare förhålla sig så, att en bestämmelse sådan som den av de sakkunniga föreslagna varit mer angelägen när det nya uppbördssystemet infördes än nu sedan de skattskyldiga anpassat sig efter gällande regler.

Frågan har även en statsfinansiell aspekt. Preliminär skatt till avsevärt belopp skulle förskjutas från ett budgetår till nästa — om bestämmelsen trädde i kraft den 1 januari 1954 skulle förskjutningen beröra budgetåret 1953/54. Det är givetvis omöjligt att söka med någon som helst bestämdhet ange, hur mycket av preliminärskatten som kunde vid ett genomförande av de sakkunnigas förslag komma att förskjutas till senare hälften av uppbördsåret. Emellertid kan nämnas att preliminärskatten under uppbördsåret 1951/52 uppgick till 4 771 milj. kr. och att härav 1 713 milj. kr. inbetalades av skattskyldiga med preliminär B-skatt. Av sistnämnda belopp kan, approximativt beräknat, 350—400 milj. kr. antagas ha inbetalts av jordbrukare.

De synpunkter, som jag i det föregående anført, finner jag vara av så

avgörande vikt, att jag icke anser mig kunna förorda att de sakkunnigas förslag i denna del genomföres.

Vad de sakkunniga föreslagit i hänseenden, som jag förut ej närmare berört, föranleder icke någon erinran från min sida. I vissa remissyttranden har önskemål uttalats om vissa ändringar i eller kompletteringar av de sakkunnigas förslag i skilda hänseenden. Dessa önskemål synes emellertid av skilda skäl icke kunna efterkommas.

V. Debitering av olika slags skatt; utfärdande av debetsedlar av olika slag.

Jag avser att här behandla begreppen slutlig, kvarstående och tillkommande skatt, tiderna för debetsedlarnas utsändande till de skattskyldiga, antalet uppbördsterminer för de olika skatteslagen samt vissa, huvudsakligen tekniska detaljer rörande debitering av olika slag av skatt och upprättande av debetsedlar, i den mån dessa detaljer regleras i uppbördsförordningen. Av de sakkunniga i detta sammanhang diskuterade frågor, varom bestämmelser bör utfärdas i administrativ ordning, ämnar jag sålunda i stort sett icke upptaga till behandling. Detta gäller t. ex. uppdebitering i länsräkenskaperna av debiterad preliminär skatt, utformningen av debetsedlarna å slutlig skatt, införande av en gemensam inkomst- och debiteringslängd samt detaljutformningen av en sådan längd.

Gällande bestämmelser m. m. I 2 § 2 mom. uppbördsförordningen definieras bl. a. begreppen *slutlig skatt*, *kvarstående skatt* och *tillkommande skatt*. Sålunda förstås med *slutlig skatt* utskylder vilka debiteras på grund av sådan taxering till statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningskatt, ersättningsskatt och kommunal inkomstskatt, varom beskattningsnämnd fattat beslut senast den 10 oktober under taxeringsåret, skogsvårdsavgifter och andra utskylder vilka debiteras på grund av sådan taxering av fastighet varom beslut fattats av taxeringsnämnd eller fastighetsprövningsnämnd, ävensom andra i 1 § uppbördsförordningen omnämnda avgifter och annuiter vilka debiteras i sammanhang med nämnda utskylder (folkpensionsavgifter, olycksfallsförsäkringsavgifter samt annuiter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor); med *kvarstående skatt* vad som återstår att erlagga, sedan preliminär skatt avräknats från slutlig skatt; samt med *tillkommande skatt* dels fastighetsskatt och skogsvårdsavgifter, som debiteras på grund av sådant beslut rörande taxering, vilket fattats av prövningsnämnd eller av kammarrätten eller av Kungl. Maj:t, dels annan skatt än fastighetsskatt och skogsvårdsavgifter, som debiteras på grund av sådant beslut rörande taxering, vilket fattats av prövningsnämnd senare än den 10 oktober under taxeringsåret eller av kammarrätten eller av Kungl. Maj:t, dels skatt, som påföres på grund av eftertaxering, dels ock skatt, som skall erläggas på grund av sådant beslut rörande ändrad debitering av kvarstående skatt, vilket fattats av lokal skattemyndighet eller

länsstyrelse efter utgången av den första av de uppbördsterminer, varunder den kvarstående skatten skall erläggas, eller av kammarrätten eller av Kungl. Maj:t.

Debitering och uppbörd av slutlig skatt sker i särskild ordning beträffande fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och nyssnämnda annuiteter, å ena sidan, samt beträffande annan slutlig skatt, å andra sidan.

Avräkning av preliminär skatt sker endast å annan slutlig skatt än fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och nämnda annuiteter; dessa erlägges icke preliminärt.

Beträffande tiderna för debetsedlarnas översändande till de skattskyldiga stadgas, att debetsedel å fastighetsskatt m. m. skall avsändas senast den 25 augusti under taxeringsåret och debetsedel å annan slutlig skatt senast den 10 december samma år. Debetsedel, avseende preliminär skatt för vars gäldande skatteavdrag skall verkställas, skall översändas senast den 18 januari under inkomståret, dock att debetsedel som avser sjöman inskriven vid sjömanshus skall avsändas senast den 15 november året dessförinnan. Har skattskyldig under året näst före inkomståret icke haft att utgöra preliminär skatt med skatteavdrag, men skall han, enligt vad antagas kan, under inkomståret erlägga sådan skatt, skall efter anmälan av den skattskyldige debetsedel översändas till honom senast den 18 december året näst före inkomståret.

Debetsedel upptagande preliminär B-skatt utan skatteavdrag skall översändas senast den 25 februari under inkomståret. Debetsedel å preliminär B-skatt, som grundar sig på preliminär taxering verkställd under inkomståret, debetsedel å preliminär A-skatt för skattskyldig, som under inkomståret börjar förvärvsarbete, samt debetsedel å tillkommande skatt skall översändas så snart ske kan. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning beträffande preliminär C-skatt.

Beträffande debitering m. m. av preliminär skatt gäller följande.

I fråga om preliminär A-skatt skall den lokala skattemyndigheten endast ange, vilken skattetabell och vilken kolumn i vederbörlig avdelning av tabellen som skall tillämpas.

Vid debitering av preliminär B-skatt skall iakttagas, att pensionsavgift uträknas med tillämpning av 19 § lagen om folkpensionering, därvid sådan avgift icke påföres någon för inkomstår före det, under vilket han fyller 17 år, eller efter det, under vilket han fyllt 65 år. Den statliga inkomstskatten skall för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt (fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser), uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret. Kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel skall uträknas med ledning av de belopp för skattekrona och skatteöre, som för inkomståret bestämts för utdebitering till vederbörande kommun, municipalsamhälle, landsting och tingslag.

Preliminär C-skatt skall debiteras dels med ett belopp motsvarande skill-

naden mellan preliminär skatt å den skattskyldiges sammanlagda beräknade beskattningsbara inkomst och det belopp som den skattskyldige kan antagas komma att erlägga i form av preliminär A-skatt dels ock, därest den skattskyldige äger förmögenhet varför skattskyldighet till statlig förmögenhetsskatt föreligger, med belopp vartill sistnämnda skatt beräknas.

Preliminär B-skatt skall, liksom preliminär C-skatt, debiteras i en gemensam post, därvid öretal icke medtages. Preliminär skatt, som icke uppgår till 20 kr., skall icke påföras. Preliminär B- eller C-skatt skall förfalla till betalning:

om skattens belopp uppgår till högst 120 kr., med 20 kr. under den första och envar av de närmast följande uppbördsterminerna till dess hela beloppet sålunda förfallit till betalning, dock att under den första terminen dessutom skall förfalla belopp, som vid sådan fördelning icke uppgår till 20 kr., samt

om skattens belopp överstiger 120 kr., med lika belopp under envar av uppbördsterminerna, dock att belopp, som skall förfalla under annan termin än den första, skall avrundas till närmast lägre hela antal kronor därvid återstoden skall förfalla under den första terminen.

Debitering av preliminär B- och C-skatt skall ske å uppbördskort. I fråga om preliminär A-skatt skall å uppbördskort antecknas tillämplig skatttabell och kolumn i tabellen. Uppbördskorten är två, nämligen ett debetkort som användes vid debiteringsarbetet och ett kreditkort varå inflytande skatt krediteras.

Debiterad preliminär skatt eller uppgift angående tillämplig skatttabell och kolumn i tabellen skall upptagas å särskild debetsedel. Har skattskyldig att erlägga både preliminär A-skatt och preliminär C-skatt, skall särskild debetsedel utfärdas för vardera slaget av skatt.

Vid debetsedlarna finnes fogade sex genom perforering fränskiljbara skatteanvisningar för inbetalning av skatt. Skatteanvisningarna är försedda med samma debetsedelsnummer som motsvarande debetsedel och uppbördskort, uppgift å den uppbördstermin då anvisningen är avsedd att användas samt — beträffande preliminär B- och C-skatt — det belopp som enligt den verkställda debiteringen skall inbetalas under uppbördsterminen.

Vid debitering av slutlig skatt skall iakttagas: att slutsumman utföres i helt antal kronor, därvid öretal, om de uppgår till högst 50, bortfaller och, om de överstiger 50, höjes till närmaste hela krontal;

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot den ifrågavarande slutliga skatten;

att kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel likaledes uträknas med ledning av den utdebitering för skattekrona och skatteöre, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot ifrågavarande slutliga skatt, dock att, därest i stad fastställts annan utdebitering för den slutliga skatten än för den preliminära skatten, den kom-

munala inkomstskatten skall utgöras efter den utdebitering som bestämts att gälla för den slutliga skatten; samt

att kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel påføres i en gemensam post.

Vid debiteringen skall skattskyldig gottskrivas debiterad preliminär B- och C-skatt, så ock erlagd eller uppdebiterad preliminär A-skatt.

Skattskyldig vars slutliga skatt för visst inkomstår kan antagas komma att överstiga den preliminära skatt, som enligt bestämmelserna i uppbördsförrordningen skolat erläggas för samma år, äger inbetala felande skattebelopp eller del därav senast den 30 april året näst efter inkomståret. Även sålunda inbetald skatt skall tillgodoföras den skattskyldige i debiteringslängden.

Vid avräkningen av den slutliga skatten mot den preliminära uppkommer kvarstående skatt eller överskjutande preliminär skatt, såvida icke den preliminära skatten helt svarar mot den slutliga.

Överstiger den slutliga skatten den skattskyldige gottskrivna preliminär skatt med minst $\frac{1}{5}$ av den slutliga skatten eller med minst 10 000 kr. skall den skattskyldige påföras ränta å kvarstående skatt med 5 procent å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger 1 000 kr. Om å andra sidan den preliminära skatten i motsvarande omfattning överstiger den slutliga skatten, skall den skattskyldige erhålla ränta med 3 procent å det överskjutande beloppet.

Uppgår den kvarstående skatten icke till minst 5 kr., skall densamma icke påföras. I annat fall skall den kvarstående skatten förfalla till betalning,

om skattens belopp uppgår till högst 20 kr., under den första uppbörds-terminen under uppbördsåret näst efter taxeringsåret; samt

om skattens belopp överstiger 20 kr., med lika belopp under vardera av de båda första uppbördsterminerna under nämnda uppbördsår, dock att belopp, som skall förfalla under den senare terminen, skall avrundas till närmast lägre hela antal kronor, därvid återstoden skall förfalla under den förra terminen.

Den överskjutande preliminära skatten skall av länsstyrelsen i det län, där skatten debiterats, utan kostnad för den skattskyldige återbetalas till honom. Restitution skall dock icke ske av belopp understigande 5 kr.

Slutsumman av fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter samt annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor skall utföras i helt antal kronor och förfalla till betalning,

om beloppet uppgår till högst 60 kr., med 20 kr. under uppbördsterminen i september månad under taxeringsåret samt vardera av de två uppbördsterminerna, som infaller i november månad under samma år samt i januari månad nästföljande år, till dess hela beloppet sålunda förfallit till betalning, dock att under den första terminen dessutom skall förfalla belopp, som vid sådan fördelning icke uppgår till 20 kr., samt

om beloppet överstiger 60 kr., med lika belopp under envar av nämnda terminer, dock att belopp, som skall förfalla under annan termin än den första, skall avrundas till närmast lägre hela antal kronor, därvid återstoden skall förfalla under den första terminen.

Fastighetsskatt m. m. debiteras för sig. Debiteringen sker i fastighetslängden, som sålunda tillika fungerar som debiteringslängd. Med ledning av debiteringslängden utskrivs debetsedlar och medelst kopiering uppbördskort för kreditering av influten skatt (kreditkort).

Särskilt uppbördskort skall uppläggas för envar skattskyldig, som har att utgöra skatt. För varje skattskyldig, för vilken upplagts särskilt uppbördskort, skall utfärdas debetsedel. Särskild debetsedel skall utfärdas å fastighetsägare för varje honom tillhörig fastighet som särskilt taxerats, därest han före den 15 juni under taxeringsåret gör framställning därom hos vederbörande lokala skattemyndighet.

Den tillkommande skatten avser i stort sett — förutom skatt som påföres på grund av eftertaxering — sådan skatt, som på grund av beslut i taxerings- eller debiteringsmål eller efter av lokal skattemyndighet vidtagen rättelse av verkställd debitering ytterligare skall erläggas, sedan debetsedel utfärdats å slutlig skatt eller å fastighetsskatt m. m.

Debitering av tillkommande skatt skall ske efter samma grunder, som gäller för debitering av motsvarande slutliga skatt. Skatten skall förfalla till betalning under en eller flera, högst sex på varandra följande uppbördsterminer. Lokal skattemyndighet bestämmer, under vilka uppbördsterminer skatten sålunda skall förfalla till betalning. Därvid bör tillämpas enahanda grunder, som gäller för debiterad preliminär skatt.

Tidigare förslag m. m. För att underlätta förskottsinbetalning av skatt samt möjliggöra för den skattskyldige att inbetala debiterad preliminär skatt med annat belopp än som förfölle till betalning under uppbördstermin föreslog de sakkunniga i sitt första betänkande (SOU 1950: 7 s. 86 o. f.) att inbetalning av skatt skulle få verkställas medelst företeende av debetsedel och skatteanvisning jämväl under annan tid än under löpande uppbördstermin ävensom att det beträffande debiterad preliminär skatt skulle ankomma på den skattskyldige att själv å skatteanvisning angiva det belopp som skulle inbetalas. Å debetsedlarna skulle dock lokal skattemyndighet ha angivit påfört skattebelopp och de delbelopp, som förfölle till betalning under de olika uppbördsterminerna. För att möjliggöra de nyss antydda anordningarna föreslog de sakkunniga att den debiterade preliminära skatten skulle förfalla till betalning med lika stora belopp under de uppbördsterminer, varunder sådan skatt skulle gäldas. Antalet vid varje debetsedel fogade skatteanvisningar skulle ökas från 6 till 8. Terminsbeteckningarna på skatteanvisningarna skulle borttagas.

I flertalet yttranden över betänkandet har de sakkunnigas förenämnda förslag tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

I fråga om förslaget, att skattskyldig vid inbetalning av debiterad preliminär skatt själv skulle ange skattebeloppet å skatteanvisningen, har dock några myndigheter uttalat betänkligheter. Sålunda har *riksräkenskapsverket* yttrat att det berörda tillvägagångssättet medförde en viss risk för missstag, när de skattskyldiga skulle fylla i beloppen på anvisningarna. Med hänsyn härtill sattes i fråga, huruvida icke syftet med förslaget skulle tillräckligt tillgodoses genom att de två skatteanvisningar, som föreslagits skola tillkomma, bleve disponibla för fyllnadsinbetalningar, under det att förfallande belopp liksom nu skulle av lokal skattemyndighet angivas på de övriga sex skatteanvisningarna.

I sitt förra betänkande föreslog de sakkunniga vidare (s. 90), att till debetsedeln å preliminär skatt skulle fogas ett särskilt skattekort med uppgift om namn m. m. samt debetsedelsnummer och uppbördsår, vilket kort — beträffande preliminär A-skatt — arbetstagaren skulle frånskilja, innan debetsedeln överlämnades till arbetsgivaren. En sådan anordning skulle underlätta preliminärskatteuppbörden bl. a. vid korttidsanställning.

Detta förslag har genomgående tillstyrkts eller lämnats utan erinran i de över betänkandet avgivna yttrandena.

De sakkunniga. De sakkunniga framhåller, att det förhållandet att begreppet slutlig skatt utgjorde en gemensam beteckning å två olika huvudgrupper av skatt, för vilka debitering och uppbörd skedde efter olika linjer, medförde att författningstexter och framställningar bleve tyngande och i viss mån också svåröverskådliga. Det vore därför önskvärt att i detta avseende söka åstadkomma ändrad terminologi. Slutlig skatt borde omfatta allenast sådana skatter och avgifter, varifrån den preliminära skatten skulle avräknas, d. v. s. statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt och kommunal inkomstskatt samt pensionsavgifter, ävensom andra skatter och avgifter, som debiterades samtidigt med de nu nämnda, d. v. s. för närvarande utskiftningsskatt och ersättningsskatt samt olycksfallsförsäkringsavgifter. Detta syntes även befogat rent språkligt sett. För fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och ovannämnda annuiteter borde i stället skapas en annan, för dessa tre slag av skatter m. m. gemensam beteckning. Därvidlag vore beteckningen »fastighetsskatt» tänkbar. Denna beteckning återfunnes emellertid redan i kommunalskattelagen och avsåge där den del av den allmänna kommunalskatten, som uttoges efter fastigheternas taxeringsvärden. Invändningar kunde icke utan fog riktas emot att i uppbördsförordningen använda samma beteckning som i kommunalskattelagen, men där låta beteckningen få ett vidare innehåll. Beteckningen »skatt å fastighet» företedde sådan likhet med begreppet fastighetsskatt att liknande invändning kunde riktas mot densamma. Icke heller syntes ett uttryck som t. ex. fastighetsutskylder böra komma i fråga. Annan möjlighet syntes icke stå till buds än att, såvitt gällde fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och ovannämnda annuiteter, även i fortsättningen begagna samma skrivsätt som hittills. I sammanhang där tvekan icke kunde råda om innebörden, dock icke i författ-

ningstext, borde emellertid — i stället för den fullständiga uppräknings-
av utskyldernas namn — uttrycket »fastighetsskatt m. m.» kunna användas, t. ex. debitering av fastighetsskatt m. m. eller utfärdande av debetsedel å fastighetsskatt m. m.

Definitionen i uppbördsförordningen å slutlig skatt och å fastighetsskatt m. m. syntes vidare böra i viss mån ändras för att klarlägga förhållandet till begreppet tillkommande skatt.

De sakkunniga påpekar, att skillnaden mellan slutlig och kvarstående skatt samt fastighetsskatt m. m., å ena sidan, och tillkommande skatt, å den andra, huvudsakligen vore av teknisk art. Om efter det debetsedlarna å slutlig och kvarstående skatt, resp. å fastighetsskatt m. m. utsänts till de skattskyldiga, skattskyldig på grund av beslut i taxerings- eller debiteringsmål befunnits skola erlägga ytterligare skatt, hade det ansetts lämpligt att uppbära denna tilläggsskatt i särskild ordning och giva den särskild beteckning. Huruvida skatten skulle uppbäras i den ena eller andra formen hade i uppbördsförordningen gjorts beroende av när det beslut meddelats, som skulle ligga till grund för debiteringen.

Beträffande den slutliga och kvarstående skatten vore i detta avseende den 10 oktober under taxeringsåret den avgörande tidpunkten. Debitering av ytterligare skatt på grund av senare meddelade beslut skulle ske i form av tillkommande skatt. Emellertid meddelades åtskilliga av dessa senare beslut i så god tid före den första uppbördsterminen för kvarstående skatt, att den redan verkställda debiteringen mycket väl skulle kunna rättas och ny debetsedel å slutlig och kvarstående skatt kunna utfärdas, innan skatten förfölle till betalning. I och för sig vore det därför tänkbart att begränsa den tillkommande skatten till sådan ytterligare skatt, varå debetsedel icke hunne utfärdas före första uppbördsterminen för kvarstående skatt. Utfärdande av ny debetsedel å högre belopp syntes dock — för undvikande av felaktiga skatteinbetalningar — förutsätta, att den tidigare utfärdade debetsedeln återlämnades till den lokala skattemyndigheten. Någon säkerhet för att så skedde föreläge emellertid ej. Därest omdebiteringen avsåge en arbetstagare, vilken hade att vidkännas avdrag å lönen för skatten, och innebure en förhöjd skatt, skulle svårigheter uppkomma att genom skatteavdrag under återstående avlöningstillfällen före uppbördsterminen få kvarskatten täckt. Med hänsyn härtill syntes det vara att föredraga att vid höjning av skatten sedan debetsedel utfärdats låta tilläggsskatten uttagas i form av tillkommande skatt. Däremot borde hinder icke möta att utsträcka tiden för beaktande av beslut i taxerings- och debiteringsmål till efter den 10 oktober. Dylika beslut borde om möjligt beaktas intill den tidpunkt då debetsedlarna å slutlig skatt och kvarstående skatt skulle sändas ut till de skattskyldiga.

Med *slutlig skatt* borde enligt de sakkunnigas mening således förstås statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningskatt, ersättningskatt och kommunal inkomstskatt ävensom folkpensionsavgifter och olycksfallsförsäkringsavgifter, som debiterats inom sådan tid, att debiteringen kunde beaktas vid utfärdandet av den debetsedel å skatten, som med

nuvarande bestämmelser skulle utsändas till den skattskyldige senast den 10 december under taxeringsåret. I sistnämnda hänseende syntes lämpligt föreskriva att hänsyn skulle tagas till beslut, som beskattningsnämnd fattat så tidigt under taxeringsåret att meddelande om beslutet kommit den lokala skattemyndigheten tillhanda senast den 20 november samma år.

Med *kvarstående skatt* borde förstas skatt, som återstode att erlägga sedan i förekommande fall preliminär skatt avräknats från slutlig skatt.

Något behov syntes icke föreligga att särskilt angiva vad som menades med *fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och förut omnämnda annuiteter*. Å debetsedel å fastighetsskatt m. m. skulle upptagas fastighetsskatt samt nämnda avgifter och annuiteter, vilka debiterats inom sådan tid att debiteringen kunde beaktas vid utfärdandet av debetsedel å skatten. För närvarande gällde — och härutinnan föresloge de sakkunniga icke någon ändring — att debetsedlarna skulle utsändas till de skattskyldiga senast den 25 augusti. Den å dessa debetsedlar upptagna fastighetsskatten och skogsvårdsavgiften måste vid årlig taxering bygga på taxeringsnämndernas beslut. Vid allmän fastighetstaxering kunde även fastighetsprövningsnämndernas beslut beaktas. Beslut av prövningsnämnd eller av kammarrätten eller av Kungl. Maj:t, innebärande höjd taxering, måste medföra debitering av tillkommande skatt.

Med *tillkommande skatt* slutligen borde förstas *dels* fastighetsskatt och skogsvårdsavgifter, som debiterades på grund av sådant beslut rörande taxering av fastighet, vilket fattats av prövningsnämnd eller av kammarrätten eller av Kungl. Maj:t, *dels ock* statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt och kommunal inkomstskatt ävensom pensionsavgifter, som debiterades på grund av sådant beslut rörande taxering, vartill hänsyn icke tagits vid tidigare debitering av slutlig skatt.

De sakkunniga framhåller vidare, att med tillkommande skatt borde förstås även sådan skatt, som utöver tidigare påförd skatt skulle erläggas på grund av beslut rörande ändrad debitering. Sådant beslut kunde fattas av lokal skattemyndighet, länsstyrelse, riksräkenskapsverket, kammarrätten eller Kungl. Maj:t eller, beträffande olycksfallsförsäkringsavgifter, av riksförsäkringsanstalten.

Efter utfärdandet av debetsedlarna å slutlig skatt kunde uppkomma fall, där omdebitering måste ske och ytterligare skatt uttagas på grund av att fel ägt rum vid avräkning av den preliminära skatten mot den slutliga. Även i dessa fall av ändrad debitering borde den ytterligare skatten såsom för närvarande uttagas i form av tillkommande skatt. Detsamma gällde skatt som debiterades efter s. k. reservationskrav.

Såsom tillkommande skatt borde slutligen, likaledes i enlighet med vad som nu gällde, betecknas skatt, som påfördes på grund av eftertaxering.

Beträffande omdebitering i vissa fall, då utfärdad debetsedel upptager för högt skattebelopp, anföres följande.

Innebär beslut i debiterings- eller taxeringsmål, att skatten skall utgå med lägre belopp än som finnes upptaget å redan utfärdad debetsedel, kan i vissa fall enligt ett av Kungl. Maj:t den 30 januari 1948 meddelat be-

slut omdebitering ske. Kungl. Maj:ts beslut innebär, att om på grund av beslut av länsstyrelse, prövningsnämnd, kammarrätten eller Kungl. Maj:t sådan fastighetsskatt, kvarstående skatt eller tillkommande skatt, som helt eller delvis ännu icke förfallit till betalning, skall utgå med lägre belopp än som finnes upptaget å redan utfärdad debetsedel, den lokala skattemyndighet som utfärdat debetsedeln har att efter framställning av skattskyldig eller efter anmodan av länsstyrelsen verkställa av beslutet föranledd ändring i debiteringen samt utfärda ny debetsedel upptagande det lägre skattebeloppet. Sådan skyldighet föreligger även efter framställning från riks-försäkringsanstalten, då anstalten nedsatt eller undanröjt i kvarstående skatt ingående olycksfallsförsäkringsavgift. Framställning eller anmodan om utfärdande av ny debetsedel bör ha inkommit till den lokala skattemyndigheten senast tre veckor före ingången av den uppbördstermin, under vilken det lägre skattebeloppet skall gäldas.

I dessa fall bör omdebitering ske även i fortsättningen. Formellt är här fråga allenast om en på grund av avkortning sänkt debitering. Som slutlig och kvarstående skatt, fastighetsskatt m. m. och tillkommande skatt kan därför även betecknas skatt, som efter det debetsedel å skatt av angivna slag utfärdats men innan skatten, helt eller delvis, förfallit till betalning, på grund av beslut av lokal skattemyndighet, länsstyrelse, prövningsnämnd, kammarrätten eller Kungl. Maj:t eller, beträffande olycksfallsförsäkringsavgifter, riks-försäkringsanstalten debiteras med lägre belopp än den redan utfärdade debetsedeln utvisar.

Omdebitering kan även ske, därest det i anledning av besvär eller eljest framkommer att för lågt preliminärt skattebelopp avräknats från den slutliga skatten. I sådana fall bör dock i första hand rättelse kunna ske genom att det ytterligare preliminära skattebeloppet räknas den skattskyldige tillgodo såsom avbetalning på den kvarstående skatten eller i förekommande fall återbetalas till den skattskyldige, detta i överensstämmelse med av finansdepartementet meddelade anvisningar i en den 21 december 1948 utfärdad »P.M. angående rättelse av fel, som uppkommit vid avräkning av preliminär skatt mot slutlig skatt, m. m.». Särskilda bestämmelser härom i uppbördsförordningen torde dock icke vara erforderliga.

Omdebitering med nedsättning av skatten bör verkställas ex officio, när beslutet i taxerings- eller debiteringsmålet kommer den lokala skattemyndigheten tillhanda. Särskild ansökan om omdebitering synes icke erforderlig.

I fråga om tiderna för debetsedlarnas översändande till de skattskyldiga framhåller de sakkunniga, att vissa länsstyrelser uttalat önskemål, att avsändandet av debetsedlar å preliminär skatt med skatteavdrag skulle få uppskjutas till utgången av januari månad under inkomståret. I ett yttrande hade föreslagits, att bestämmelsen om utsändande i vissa fall av debetsedlar senast den 18 december året dessförinnan skulle utgå. Bestämmelsen om att debetsedlar för sjömän skulle utsändas senast den 15 november året före inkomståret, vilken bestämmelse visat sig vara svår att tillämpa, hade likaså föreslagits skola utgå. Vidare hade en länsstyrelse ifrågasatt, att debetsedlarna å slutlig skatt (dock ej fastighetsskatt) skulle utsändas senare än den 10 december under taxeringsåret.

Å andra sidan hade från arbetsgivarhåll till de sakkunniga framförts önskemål om att sådana debetsedlar, enligt vilka skatteavdrag skulle verk-

ställas, skulle utsändas tidigare än nu. Debetsedlar å preliminär A-skatt borde sålunda sändas ut redan i december månad före inkomståret och debetsedlarna å kvarstående skatt tidigare än den 10 december. Om preliminärskattedebetsedlarna utsändes före inkomståret, skulle rätta skatteavdrag kunna verkställas redan fr. o. m. inkomstårets ingång, varigenom den mängd ändringar kunde undvikas, som nu måste vidtagas, då de nya debetsedlarna komme in till arbetsgivarna i slutet av januari. Beträffande debetsedlarna å kvarstående skatt hade framhållits, att arbetsgivarna hade svårt att få in dessa debetsedlar i tid för skatteavdragen i januari.

I två likalydande motioner, I: 58 och II: 79, till 1951 års riksdag hade slutligen föreslagits utredning om möjligheterna att på ett tidigare stadium än för närvarande tillhandahålla de skattskyldiga debetsedeln å slutlig skatt. I motionerna hade ifrågasatts, om icke skattens uträknande borde ske redan på taxeringsstadiet och verkställas av taxeringsnämndernas ordförande. Ändringen syntes dock icke kunna genomföras utan att densamma under viss tid blivit prövad. Motionärerna hade därför förordat, att en försöksverksamhet skulle igångsättas i Stockholm och eventuellt också i några andra större städer. Under åberopande att frågan om den tid, inom vilken ifrågavarande debetsedlar skulle utfärdas, torde komma att beröras av uppbördssakkunniga, hade riksdagen lämnat motionerna utan åtgärd.

Med hänsyn till angelägenheten av att de anställdas debetsedlar å *preliminär skatt* fortast möjligt komme arbetsgivarna till handa anser sig de sakkunniga icke kunna annat än beträffande sjömännen biträda de önskemål, som uttalats om senare utsändande av debetsedlarna. För sjömännen föreslår de sakkunniga, att samma bestämmelser skall fastställas att gälla som för övriga arbetstagare. I stället borde rederierna äga rätt att verkställa källskatteavdrag enligt föregående års skattetabell under längre tid under inkomståret än vad nu vore medgivet.

De sakkunniga föreslår vidare upphävande av bestämmelsen, att debetsedel skall utsändas senast den 18 december året näst före inkomståret, om skattskyldig, som icke tidigare haft att utgöra preliminär skatt, kunde antagas komma att under inkomståret utgöra sådan skatt. Gällande bestämmelser om rekvisition och utsändande av debetsedel till skattskyldig som först under inkomståret började uppbära inkomst, för vilken preliminär A-skatt skulle utgöras, borde utsträckas att gälla jämväl skattskyldig, som beräknades börja i förvärvsarbete redan vid inkomstårets början.

För arbetsgivarna hade det uppenbart varit till fördel, fortsätter de sakkunniga, om debetsedlarna å preliminär A-skatt kunnat utsändas redan före inkomståret. Den tidpunkt, som nu funnes fastställd, eller den 18 januari under inkomståret, sammanhängde med tiderna för mantalsskrivningen. Det skulle vara förenat med avsevärda svårigheter att utsända debetsedlarna tidigare utan att samtidigt tidpunkten för mantalsskrivningsförrättningar i motsvarande mån ändrades. Någon ändring i sistnämnda avseende ifrågasattes ej. De sakkunniga hade därför icke funnit sig kunna förorda ändrad tid för utsändande av debetsedlarna å preliminär A-skatt.

Fastslås borde emellertid, att den 18 januari skulle utgöra den tidpunkt, då debetsedlarna senast skulle vara utsända, och att utsändandet borde ske tidigare i den mån detta vore möjligt.

De sakkunniga anför vidare, att arbetstagarnas debetsedlar å *slutlig skatt* torde komma att mer regelmässigt överlämnas i tid till arbetsgivarna, sedan numera bestämmelse införts om skatteavdrag med 25 procent, därest debetsedeln icke företeddes. I och för sig skulle det eljest ur olika synpunkter vara önskvärt, om debetsedlarna å slutlig skatt kunde utsändas tidigare än nu skedde. Emellertid vore det angeläget, att de beslut, som prövningsnämnderna meddelade om ändring av taxeringarna, kunde beaktas i så stor utsträckning som möjligt, innan debetsedlarna sändes ut. Om så ej skedde, bleve följden att främst de skattskyldiga men även myndigheterna åsamkades besvär och arbete. Det i motionerna I: 58 och II: 79 till 1951 års riksdag väckta förslaget, att — för att möjliggöra ett tidigare utsändande av debetsedlarna å slutlig skatt — debiteringsarbetet till en del skulle utföras av taxeringsnämndsordförandena kunde de sakkunniga icke förorda. Ett dylikt tillvägagångssätt skulle på intet vis påskynda debiteringsarbetet och skulle därjämte icke kunna förenas med de allmänt omfattade och i hög grad berättigade önskemålen om att taxeringsnämnderna genom att befrias från rutinmässiga kontorsgöromål skulle få mera tid att ägna åt den egentliga deklarationskontrollen. I uppbördsförordningen angiven tidpunkt, då debetsedlarna å slutlig skatt senast skulle vara utsända, torde i stället böra förläggas något senare än för närvarande. De sakkunniga föresloge nämligen i annat sammanhang, att debetsedlarna för skattskyldiga med rätt till överskjutande preliminär skatt skulle genom postverkets försorg föras med särskilda återbetalningskort. För detta arbete måste postverket få någon tid till förfogande. De sakkunniga förordade därför att debetsedlarna å slutlig skatt skulle utsändas senast den 18 december under taxeringsåret. Härvid förutsattes emellertid att debetsedlarna avseende skattskyldiga med kvarstående skatt skulle utsändas tidigare och senast såsom för närvarande den 10 december ävensom att övriga debetsedlar skulle utsändas successivt så snart som möjligt. Erforderliga föreskrifter härom torde kunna utfärdas i administrativ ordning.

Slutligen framhåller de sakkunniga, att gällande bestämmelser om utsändande av debetsedlar å *fastighetsskatt m. m.* och å *tillkommande skatt* icke syntes behöva ändras.

Såvitt gäller debitering m. m. av preliminär skatt framhåller de sakkunniga bl. a. följande.

Beträffande preliminär A-skatt skall för närvarande endast angivas, vilken skattetabell och vilken kolumn i tabellen som skall tillämpas. Inom kommittén hade ifrågasatts, att stadgandet borde kompletteras med föreskrift om att å debetsedeln i förekommande fall, i stället för skattetabell och kolumn däri, skulle angivas det procenttal eller eljest de andra grunder, efter vilket skatteavdrag skulle beräknas. 1944 års uppbördsberedning hade

framhållit att något procenttal icke kunde angivas, enär lokal skattemyndighet i regel icke vid utsändandet av debetsedeln kunde veta, om inkomsten skulle komma att uppbäras vid oregelbundet återkommande utbetalningstillfällen. Utom då inkomst inflyter oregelbundet skulle vidare enligt de sakkunnigas förslag skatteavdraget beräknas procentuellt i flera andra fall. Angivande å debetsedeln av särskild procentsats eller annan grund för skatteberäkningen innefattade, uttalar de sakkunniga som sin mening, emellertid ett jämkningsbeslut. Bestämmelser om jämkningsbeslutens avfattning och innehåll vore avsedda att såsom för närvarande återgivas i särskild avdelning av uppbördsförfordningen. Förevarande stadgande syntes därför icke böra ändras på denna punkt.

I överensstämmelse med de sakkunnigas i annat sammanhang framförda förslag borde beträffande debitering av preliminär B-skatt gälla att sådan skatt skulle debiteras

antingen med ett belopp, motsvarande vad den skattskyldige året näst före inkomståret blivit påförd såsom slutlig skatt,

eller efter preliminär taxering eller jämkning med ett i särskild ordning uträknat belopp.

Beträffande preliminär C-skatt borde stadgas, att sådan skatt skulle debiteras med ett belopp, motsvarande skillnaden mellan den skatt, som den skattskyldige skulle ha påförts om han haft att utgöra preliminär B-skatt, och det belopp som den skattskyldige kunde antagas komma att erlagga i form av preliminär A-skatt. Verkställdes debiteringen utan tillgång till preliminär deklaration eller närmare uppgifter om den skattskyldiges inkomst av tjänst, finge antagandet i sistnämnda avseende även anses omfatta, att preliminär A-skatt komme att erläggas för hela det belopp, som i inkomstlängden funnes upptaget som inkomst av tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet.

Enligt gällande bestämmelser skall preliminär B- eller C-skatt, som icke uppgår till 20 kr., icke påföras. Med hänsyn till penningvärdets fall ansåge de sakkunniga en höjning till 30 kr. vara motiverad.

I enlighet med vad de sakkunniga föreslagit redan i sitt förra betänkande (s. 86) borde B- och C-skatten förfalla till betalning med lika belopp under envar av de uppbördsterminerna, varunder skatten enligt den lokala skattemyndighetens beslut skulle erläggas. Fördens skull måste skatten därjämte debiteras med belopp (angivet i närmast lägre hela krontal) vilket — utan att öretal uppkomme — vore jämnt delbart med det antal uppbördsterminerna, varunder skatten sålunda skulle förfalla till betalning.

För närvarande skall B- och C-skatt debiteras så, att skatten icke under någon uppbördstermin understiger 20 kr. Bestämmelsen föresloges upphävd.

Enligt de sakkunnigas mening borde den preliminära skatten såsom för närvarande förfalla till betalning under normalt sex uppbördsterminerna. Det skulle visserligen såväl för arbetsgivare och skattskyldiga som för uppbördsmyndigheterna medföra viss arbetslättnad med minskat antal uppbördsterminerna. Denna fördel torde dock icke uppvägas av risken att om tiden

mellan uppbördsterminerna bleve längre än för närvarande vissa ekonomiskt svaga arbetsgivare skulle i än större utsträckning än vad nu vore fallet använda genom skatteavdrag innehållna medel för annat ändamål än gäldande av arbetstagarnas skatt och sedan sakna möjlighet att fullgöra sin betalningsskyldighet gentemot det allmänna.

De sakkunniga anför vidare, att de icke funnit anledning att frångå sitt förslag i det första betänkandet, att skattskyldig med debiterad skatt själv skulle å skatteanvisning angiva det belopp, som skulle inbetalas, samt att terminsbeteckningarna å skatteanvisningarna skulle tagas bort. Härigenom underlättades skatteinbetalningen i olika avseenden. Måhända kunde man befara — såsom också framhållits i ett par yttranden — att möjligheterna till underbetalning i början komme att utnyttjas i viss utsträckning. Emellertid torde detta sakna större betydelse, eftersom skatten i så fall ganska snabbt bleve föremål för restindrivning. De erinringar, som i några yttranden framkommit emot dessa förslag, syntes därför icke böra hindra förslagens genomförande. Riksräkenskapsverkets förslag, att den debiterade skatten fortfarande skulle angivas å sammanlagt högst sex av skatteanvisningarna medan övriga skatteanvisningar skulle utnyttjas för fyllnadsinbetalningar, vore svårt att genomföra med hänsyn till debetsedelns konstruktion.

Skattskyldig borde vid behov kunna rekvirera duplettdebetsedel hos den lokala skattemyndigheten, t. ex. om den tidigare utfärdade debetsedeln förkommit, om de vid debetsedeln fogade skatteanvisningarna tagit slut eller om skattskyldig med preliminär A-skatt hade inkomst av bisyssla och önskade att skatten därå skulle beräknas med ledning av och redovisas medelst debetsedel och skatteanvisning.

De sakkunniga förutsätter, att debetsedeln å preliminär skatt skulle i stort sett få samma utseende som för närvarande, dock borde i överensstämmelse med förslaget i uppbördssakkunnigas tidigare betänkande preliminär skatt, vilken debiterades med samma belopp som senaste slutliga skatt, icke närmare specificeras å debetsedeln varjämte till debetsedeln borde fogas åtta skatteanvisningar i stället för som nu sex ävensom ett frånskiljbart skattekort.

De sakkunniga har övervägt olika möjligheter att underlätta inbetalning av skatt genom att förse debetsedlarna å preliminär skatt med än flera skatteanvisningar än de föreslagna åtta men funnit detta svårt att genomföra i praktiken. Redogörelse härför lämnas senare.

Slutligen framhåller de sakkunniga att från arbetsgivarhåll önskemål uttalats om att samma debetsedelsnummer skulle gälla år från år för de skattskyldiga. För företag med adressmaskinanläggning skulle härigenom insparas kostnader och mycket arbete. Detta önskemål hade de sakkunniga icke funnit möjligt att tillmötesgå. Den utväg, som därvid skulle stå till buds, om man över huvud taget skulle kunna utnyttja de moderna system, som nu tillämpades för tilltryck genom de tryckande registren hos länsstyrelserna av namn m. m. å debetsedelsblanketterna och för postverkets kreditering

av influten skatt å uppbördskorten med hjälp av hålkortsmaskiner, skulle vara att använda sig av de födelsenummer, som numera tilldelades varje fysisk person. En dylik metod vore emellertid behäftad med så stora olägenheter att de sakkunniga icke ansett sig kunna förorda densamma.

Vid debitering av slutlig skatt skall den skattskyldige för närvarande tillgodoräknas erlagd preliminär A-skatt, uppdebiterad sådan skatt samt debiterad preliminär B- och C-skatt ävensom senast den 30 april året näst efter inkomståret ytterligare inbetald preliminär skatt.

I flera yttranden till de sakkunniga har föreslagits, att endast erlagd preliminär skatt skulle avräknas från den slutliga skatten. Ett sådant förfarande skulle emellertid kräva, säger de sakkunniga, att indrivningen av restförd preliminär skatt måste avbrytas vid viss tidpunkt och samtliga indrivna belopp redovisas för anteckning i debiteringslängd. Det uppskov med skatteuttagandet, som ett avbrytande av indrivningen måste medföra, låte sig ej förena med strävandena att åstadkomma en snabb och effektiv skatteuppbörd. Tvärtom måste ett dylikt tillvägagångssätt anses stå i direkt strid med dessa strävanden. Härtill komme att allmänna redovisningssvårigheter med olägenheter främst för de skattskyldiga, men även för myndigheterna måste befaras inträda. Ett dylikt system kunde därför icke förordas. Såvitt anginge preliminär B-skatt borde i stället från den slutliga skatten såsom för närvarande avräknas debiterat belopp, oavsett om skatten restförts eller erlagts i behörig tid. Hade skattskyldig med preliminär B-skatt inbetalt mer preliminär skatt än vad som påförts enligt utfärdad debetsedel, skulle det överskjutande beloppet därjämte tillgodoräknas den skattskyldige. Belopp som ytterligare inbetalades, efter det på tidigare uppbördsterminer belöpande skatt restförts, skulle icke avräknas å den restförda skatten utan likaledes tillgodoräknas utöver det debiterade beloppet. Det sagda innebure med andra ord att skattskyldig med preliminär B-skatt skulle tillgodoräknas *dels* utan samband med restindrivning erlagd skatt, *dels ock* restförd skatt.

Beträffande uppdebiterad preliminär A-skatt borde — uttalar de sakkunniga vidare — skillnad råda mellan det fall, där arbetsgivaren underlåtit att verkställa skatteavdrag, och den situation, som uppkomme när arbetsgivaren verkställt skatteavdrag men underlåtit att inbetala det innehållna beloppet. I det förra fallet vore det uppdebiterade beloppet att likställa med för arbetstagaren restförd preliminär skatt. I det senare fallet däremot borde skattebeloppet räknas arbetstagaren till godo som erlagd skatt och samtidigt uppdebiteras för restindrivning hos arbetsgivaren såsom en dennes skuld till staten. Sistnämnda uppdebitering, som avsåge arbetsgivaren, finge ingen inverkan på avräkningen mellan preliminär och slutlig skatt.

Hade — bortsett från restförd skatt som erlades efter indrivning — preliminär skatt inbetalts efter den 30 april året efter inkomståret, borde sådan skatt icke införas i debiteringslängden. Beloppet borde balanseras i länsstyrelsens (kronokamrerarens) räkenskaper, intill dess debitering av slutlig skatt slutförts. Om det då visade sig, att den skattskyldige hade att erlägga

kvarstående skatt, borde beloppet överföras till postverket som avbetalning å nämnda skatt och underrättelse härom lämnas den skattskyldige. I annat fall borde beloppet återbetalas till denne.

I fråga om *äktas makar* påpekar de sakkunniga, att det icke sällan förekomme att ena maken påfördes kvarstående skatt, under det att andra maken erhöle återbetalning av överskjutande preliminär skatt. Det skulle i sådana fall vara förmånligt för såväl de skattskyldiga som det allmänna, om det överskjutande beloppet icke behövde återbetalas utan kunde tillgodoföras den andre maken för att minska dennes kvarstående skatt. Det hade ifrågasatts huruvida icke bestämmelser om sådan avräkning, som sannolikt redan nu torde förekomma i viss utsträckning, borde införas i uppbördsförordningen.

De sakkunniga ville till en början fastslå, att avräkning på angivet sätt icke kunde ifrågakomma utan båda makarnas medgivande. Vidare syntes följande vara att iakttaga.

Häftade den som vore berättigad återbekomma erlagd skatt för restförd skatt, ägde han utfå allenast vad som överstege det oguldna beloppet. Innan avräkning kunde ske måste därför fastställas, att den av makarna, till vilken eljest återbetalning skulle ske av för mycket erlagd preliminär skatt, icke häftade för restförd skatt. Vore så icke fallet, syntes avräkning kunna ske, under förutsättning att den av makarna, som eljest skulle erhålla skatterestitution, gjorde framställning härom eller i varje fall lämnade sitt medgivande därtill, innan debetsedlarna å slutlig skatt sändes ut. Om makarna begärde dylik avräkning och det blivit utrett, att den av makarna, som erlagt för mycket preliminär skatt, icke häftade för restförd skatt, kunde sådant önskemål beaktas av den lokala skattemyndigheten. Härför tarvades ingen annan åtgärd än en anteckning om saken i debiteringslängden med åtföljande sänkning och höjning av den preliminära skatt, som skulle tillgodoräknas en var av makarna. Efter det debetsedlarna å slutlig skatt utfärdats, kunde avräkning icke ske. Utbetalningskort å den överskjutande preliminära skatten skulle nämligen enligt vad de sakkunniga i annat sammanhang föresloge utfärdas samtidigt med debetsedeln å slutlig skatt.

Avräkning mellan andra skattskyldiga än äktas makar syntes icke böra medgivas.

Föreskrifter om möjlighet till sådan avräkning mellan makar, som nyss nämnts, torde icke behöva intagas i uppbördsförordningen.

Vidare anföres att i vissa yttranden till de sakkunniga framhållits, att om *gällande gräns om 5 kr. för uttagande av kvarstående skatt, resp. återbetalning av för mycket inbetald preliminär skatt* avskaffades, en förenkling i debiteringsarbetet skulle bli möjlig. Å andra sidan hade en länsstyrelse yttrat, att en höjning av angivna gräns skulle åstadkomma en betydande arbetsbesparing.

Ifrågavarande undantagsbestämmelse, säger de sakkunniga, hindrade utan tvekan den löpande arbetsrutinen genom att man bl. a. vid utskrift av

debetsedlarna städse måste ha uppmärksamheten riktad på om den kvarstående skatten, resp. den överskjutande preliminära skatten understeg 5 kr. eller ej. Härigenom ävensom på grund av de särskilda bokföringsåtgärder, som måste vidtagas, uppkomme visst merarbete. Å andra sidan kunde det icke vara tillfredsställande att låta hela uppbörds- och indrivningsorganisationen fungera för de obetydliga belopp varom här vore fråga. De sakkunniga kunde därför icke förorda att undantagsbestämmelsen avskaffades. Icke heller ansåge de sakkunniga det motiverat att höja nu gällande gräns om 5 kr. För det allmänna skulle måhända en höjning av gränsen till 10 kr. icke innebära någon större förlust. Sammanlagda beloppet av den av denna anledning efterskänkta kvarstående skatten torde icke mera avsevärt överstiga den preliminära skatt, som icke återbetalades. Hos skattskyldiga med låga inkomster skulle det dock kunna väcka missnöje, om statsverket skulle underlåta att återbetala överskjutande preliminär skatt om högre belopp.

Såsom tidigare nämnts har de sakkunniga för att underlätta inbetalningen av debiterad preliminär skatt föreslagit, att det skulle ankomma på de skattskyldiga själva att å skatteanvisningarna angiva det belopp, som skulle inbetalas. De sakkunniga framhåller, att samma behov av mera fria inbetalningsformer icke föreläge beträffande den kvarstående skatten för sådana skattskyldiga, som själva hade att inbetala nämnda skatt. Sålunda kunde här någon överbetalning icke ifrågakomma. Däremot kunde det vara av visst värde om något skattebelopp icke funnes angivet å skatteanvisningarna för skattskyldiga arbetstagare. För sådan skattskyldig, som slutade sin anställning mellan två uppbördsterminer, kunde för närvarande, om den innehållna skatten icke helt täckte det belopp, vilket skulle inbetalas vid nästa uppbördstermin, skatteanvisningen för terminen icke utnyttjas utan beloppet måste i stället inbetalas till centrala skattekontot. Liknande gällde i alla andra fall, då av arbetsgivaren innehållet belopp icke täckte den till betalning förfallande kvarstående skatten. Om i sådana fall något skattebelopp icke funnes angivet å skatteanvisningarna, skulle inbetalning likväl kunna ske medelst användande av skatteanvisning. En förutsättning härför vore dock att debetsedeln försåges med flera skatteanvisningar än för närvarande. Vidare skulle det — för att underlätta för postverket att på ett rationellt sätt ombesörja krediteringsarbetet beträffande den kvarstående skatten — vara önskvärt att så avjämna skatten, att densamma förfölle till betalning med lika belopp på envar av de två uppbördsterminerna, varunder den skulle erläggas. Anledning funnes emellertid att räkna med att arbetsgivarnas skyldighet att verkställa avdrag för kvarstående skatt relativt snart skulle omprövas. Vid sådant förhållande hade de sakkunniga icke ansett tillräckliga skäl föreligga att föreslå någon ändring av det nuvarande tillvägagångssättet.

I fråga om *uppbördsterminerna för kvarstående skatt* påpekar de sakkunniga, att önskemål uttalats om att man — såsom skedde under åren 1949 och 1950 — skulle låta den kvarstående skatten betalas under uppbördster-

minerna i maj och september i stället för under uppbördsterminerna i mars och maj. Även andra önskemål hade framkommit om förlängning av inbetalningstiden.

De sakkunniga framhåller, att de till en början diskuterat, om uppbörden av den kvarstående skatten såsom hitintills borde ske under två uppbördsterminer eller om antalet uppbördsterminer borde minskas till en eller ökas till tre eller flera. Ur kostnadssynpunkt för det allmänna vore det naturligtvis önskvärt med allenast en uppbördstermin. Detta skulle också kunna motiveras med att den kvarstående skatten framdeles borde nedgå avsevärt. Emellertid torde det likväl icke kunna undvikas, att den kvarstående skatten i enskilda fall kunde bli så stor att betalningssvårigheter kunde uppkomma, om den skulle erläggas på en gång oberoende av när under året uppbörden skulle ske. Med hänsyn härtill borde antalet uppbördsterminer icke nedsättas. Å andra sidan torde några hållbara skäl icke kunna åberopas för en ökning av uppbördsterminernas antal. De sakkunniga förordar, att den kvarstående skatten skall såsom för närvarande uppbäras under två uppbördsterminer.

De sakkunniga förordar vidare, att bestämmelserna i uppbördsförfordningen om uppbörd av kvarstående skatt under uppbördsterminerna i mars och maj månader skall bibehållas. Visserligen medgavs under åren 1949 och 1950 en viss förskjutning av uppbördsterminerna på grund av den kvarstående skattens storlek. Under år 1951 hade dock uppbördsterminerna varit förlagda till mars och maj. De förändringar i uppbördsförfarandet, som redan beslutats och som de sakkunniga därutöver förordade i förevarande betänkande, borde därjämte åstadkomma en sådan nedgång i de kvarstående skatterna, att av denna anledning något behov av en sådan förskjutning icke kunde anses föreligga. Så länge arbetsgivarna hade skyldighet att verkställa avdrag å lönen för den kvarstående skatten, måste hänsyn tagas till deras berättigade önskemål, att den tid, varunder sådana avdrag skulle verkställas, bleve så kort som möjligt.

De sakkunniga framhåller vidare, att som skäl för en framflyttning av uppbördsterminerna till senare än i mars även anförts, att man därigenom skulle kunna medhinna att i större utsträckning än eljest ändra verkställda debiteringar på grund av meddelade beslut i debiterings- och taxeringsmål. Detta skäl hade visst fog för sig, särskilt som det torde vara ofrånkomligt, att även i fortsättningen liksom hitintills ett stort antal debiterings- och taxeringsbesvär komme att ingivas först efter det debetsedlarna å slutlig skatt kommit de skattskyldiga tillhanda i början av december månad. Det kunde vara förenat med svårigheter att meddela beslut i dessa mål så snabbt, att nya debetsedlar kunde utfärdas före uppbördsterminen i mars. En framflyttning av första uppbördsterminen till maj skulle emellertid medföra att den andra uppbördsterminen komme antingen i semestermånaden juli eller i september månad. Intetdera av dessa alternativ kunde förordas.

Nu gällande regler för den kvarstående skattens fördelning på de olika uppbördsterminerna syntes böra bibehållas.

Såvitt gäller fastighetsskatt m. m. erinrar de sakkunniga om att i propositionen nr 370 till 1945 års riksdag med förslag till uppbördsförordning, m. m. förordades, att antalet uppbördsterminer för fastighetsskatt m. m. skulle vara två. Bevillningsutskottet föreslog, att antalet skulle utökas till tre. Detta blev riksdagens beslut.

Med ledning av en stickprovsundersökning, som de sakkunniga låtit verkställa rörande debitering av fastighetsskatt m. m. enligt 1950 års taxering och som omfattade 30 fögderier och 10 städer med egen uppbördsförvaltning, kunde den nuvarande fördelningen av fastighetsskatten i olika grupper efter skattens storlek approximativt angivas sålunda:

Summa fastighetsskatt m. m. (Debetsedelns slutsumma)	Antal debetsedlar							
	Fögderier		Städer utom Stockholm		Stockholm		Hela riket	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Andra skattskyldiga än svenska aktiebolag:								
1— 99 kr.	836 000	76	59 500	48	17 600	47	913 100	72
100—199 »	176 000	16	31 000	25	7 800	21	214 800	17
200—499 »	66 000	6	19 900	16	3 300	9	89 200	7
500—999 »	11 000	1	6 200	5	2 700	7	19 900	2
1 000 kr. och därutöver	11 000	1	7 400	6	6 100	16	24 500	2
Summa	1 100 000	100	124 000	100	37 500	100	1 261 500	100
Svenska aktiebolag:								
1— 99 kr.	9 700	42	1 400	24	500	20	11 600	37
100—199 »	3 000	13	700	11	200	8	3 900	12
200—499 »	3 700	16	1 100	18	200	8	5 000	16
500—999 »	2 300	10	800	13	200	8	3 300	11
1 000 kr. och därutöver	4 300	19	2 000	34	1 400	56	7 700	24
Summa	23 000	100	6 000	100	2 500	100	31 500	100
Sammanlagt	1 123 000	—	130 000	—	40 000	—	1 293 000	—

De sakkunniga anför, att underhandsförfrågningar hos representanter för organisationer, som företrädde fastighetsägarnas intressen, givit vid handen att ett allmänt intresse föreläge att få behålla nuvarande ordning med uppbörd under tre terminer. Skulle antalet uppbördsterminer nedbringas till två förutsattes för jordbrukarnas del, att uppbörden skedde under november och januari. Likviderna för jordbrukets produkter uppbures i stor utsträckning först i slutet av året.

En minskning av antalet uppbördsterminer till två skulle medföra att kostnaderna för debitering och uppbörd skulle nedgå med c:a 200 000 kr.

Visserligen vore såsom framginge av den intagna tablan fastighetsskatten för det stora flertalet fastighetsägare för närvarande relativt låg. Förhållandet bleve emellertid ett annat, om taxeringsvärdena höjdes avsevärt vid 1952 års allmänna fastighetstaxering och den kommunala utdebiteringen ökade.

Fastighetsskatten bleve då avsevärt större och ett färre antal uppbördsterminer kunde beräknas medföra besvärligheter för de skattskyldiga. Nämnvärd lättnad härutinnan torde sannolikt icke uppkomma, om uppbördsterminerna förlades till november och januari.

De sakkunniga funne öfvervägande skäl tala för att antalet uppbördsterminer för fastighetsskatten bibehölles vid tre, såsom för närvarande förlagda till månaderna september, november och januari. Skatten borde fördelas på de olika uppbördsterminerna efter samma grunder som nu gällde.

De sakkunniga framhåller vidare, att stadgandet i uppbördsförordningen att uppbördskort och debetsedel skulle utfärdas för envar skattskyldig, som hade att utgöra skatt, medfört svårigheter i tillämpningen, då *samma fastighet (taxeringsenhet) ägdes av flera personer*. Rörande detta spörsmål anförres följande.

Skyldighet att erlägga fastighetsskatt åligger fastighetens ägare eller i vissa fall dess innehavare eller brukare. Skattskyldigheten skall framgå av fastighetslängden, som såvitt gäller särskild fastighetstaxering¹ upprättas av taxeringsnämnden. Detta tillgår så att i mantalslängdens fastighetsliggare fastigheternas av nämnden åsatta taxeringsvärden införas, sedan nämnden dessförinnan genomgått i liggaren förekommande anteckningar om ägare av fastigheterna samt verkställt de ändringar, som av förhållandena påkallats.

Fastighetsliggaren framställles med hjälp av det tryckande register över fastigheter, som föres vid länsstyrelserna (länsbyråerna för folkbokföringen). Det tryckande registret över fastigheter innehåller en tryckplåt för varje redovisningsenhet. Registerfastighet utgör i regel redovisningsenhet. Utgör del av fastighet taxeringsenhet, utgör dock sådan del alltid tillika redovisningsenhet i det tryckande registret. Plåten innehåller uppgift om, bl. a., redovisningsenhetens beteckning samt namn och adress å dess ägare. Äges redovisningsenhet till ideella andelar av flera personer, som icke tillsammans utgöra särskilt rättssubjekt, upptages å fastighetsplåten allenast en av ägarna med tillägg av »flä» (flera ägare).

Till mantalsskrivningsförrättningen tillhandahåller länsbyrån en tryckt stomme till fastighetsliggaren. Denna stomme i rättat skick insändes efter förrättningen till länsbyrån, som med ledning av den rättade stommen inför erforderliga ändringar i det tryckande registret. Länsbyrån trycker så den färdiga fastighetsliggaren i ett huvudexemplar och två avskrifter, vilka handlingar därefter översändas till den lokala skattemyndigheten eller, om särskild mantalsskrivningsförrättare förordnats, till denne. Myndigheten (mantalsskrivningsförrättaren) har att med sin underskrift svara för att fastigheterna blivit fullständigt och i riktig ordning redovisade i liggaren. För vissa områden av riket finnas fastighetsplåtar ännu icke upprättade. För dessa områden upprättas fastighetsliggarna manuellt av den lokala skattemyndigheten.

Med ledning av uppgifterna i fastighetslängden har den lokala skattemyndigheten att i egenskap av debiteringsförrättare debitera fastighetsskatten och utfärda debetsedlar. Myndigheten är därvid bunden av de i längden införda uppgifterna angående fastigheternas ägare. Om beträffande samägd fastighet endast en av ägarna finnes angiven i längden, torde den lokala skattemyndigheten icke äga befogenhet såsom debiteringsförrättare att fördela

¹ Vad här anføres angående särskild fastighetstaxering äger i sina huvuddrag tillämpning även å den allmänna fastighetstaxeringen.

och debitera den skatt, som avser fastigheten, på olika delägare efter deras andelar i fastigheten. Den i längden upptagne delägaren måste i sådant fall påföras skatten för hela fastigheten. Därest alla delägarna finnas angivna men någon uppgift icke lämnats angående vars och ens andel av fastigheten, torde motsvarande situation uppkomma. Debiteringsförrättaren kan icke anses äga befogenhet att efter utredning, huru stor envar delägars andel är, utfärda skilda debetsedlar för envar av delägarna på dennes andel av skatten.

Det torde emellertid vara obestriddigt, att envar skattskyldig endast ansvarar för den skatt som belöper på honom. Något solidariskt ansvar för hela den fastighetsskatt, som avser en av flera personer gemensamt ägd fastighet, åvilar icke de olika delägarna och torde ej heller kunna genomföras. Envar delägare har allenast att gälda den del av fastighetsskatten, som motsvarar hans andel av fastigheten. I princip borde därför för envar skattskyldig utfärdas särskild debetsedel å den skatt han har att utgöra.

I överensstämmelse med det anförda torde kunna hävdas, att fastighetslängden bör vara så fullständig, att i sådana fall, där flera ägare finnas till en och samma fastighet (taxeringsenhet), längden innehåller uppgift om samtliga ägares namn och adress ävensom envars andel av fastigheten. Det torde kunna ifrågasättas om det icke redan enligt nu gällande bestämmelser åligger taxeringsnämnd att tillse, att fastighetslängden innehåller fullständiga uppgifter i förevarande avseende. Enligt 10 § taxeringskungörelsen skall vid taxeringen uppmärksammas, att såsom skattskyldig för fastighet uppföres den som vederbör. Det åligger därför enligt samma författningsrum taxeringsnämnden att genomgå i längden förekommande anteckningar om ägare av fastighet och verkställa de ändringar, som av förhållandena påkallas.

Med hänsyn till sambandet mellan fastighetsliggaren och fastighetslängden ävensom med beaktande av att mantalsskrivningsförfarandet syftar till en fullständig registrering av bl. a. fastigheterna i riket och dessas ägare synas vidare starka skäl tala för att denna fullständiga redovisning av samtliga ägare av samägd fastighet ävensom av de olika delägarnas andelar i fastigheten bör lämnas redan i fastighetsliggaren genom försorg av den lokala skattemyndigheten i egenskap av mantalsskrivningsförrättare. Visserligen finnes icke föreskrift meddelad om att den lokala skattemyndigheten beträffande samägd fastighet (med beteckningen »flä» i fastighetsplåten) i fastighetsliggaren skall anmärka angivna förhållanden. En följd av det ovan förda resonemanget skulle emellertid bli, att sådan skyldighet borde åvila nämnda myndighet.

En konsekvent och fullständigt genomförd tillämpning av angivna princip skulle emellertid ofta ge i praktiken otillfredsställande resultat. Särskilt må uppmärksammas de fall, där makar ha gemensam lagfart på en fastighet. Makarna önska säkerligen endast i undantagsfall skilda debetsedlar. Vidare torde det ofta i de fall, där en fastighet förvaltas gemensamt för delägarnas räkning och där fastighetsskatten ingår i förvaltningskostnaderna på samma sätt som vattenavgifter och inteckningsräntor m. m., stå i överensstämmelse med de skattskyldigas egna önskemål, att fastighetsskatten upptages å gemensam debetsedel.

Jämväl ur annan synpunkt kan en långt gående splittring av fastighets-skatten på mindre lotter medföra olägenhet. I de fall, där skattebeloppen på grund av en dylik uppdelning bli mycket små, kunna taxering och debitering samt uppbörd av skatten bli förenad med kostnader, som icke stå i rimlig proportion till skattens storlek. Uppdelning av skatten på flera delägare överensstämmer därvidlag icke med de aktuella rationaliseringssträvandena, vilka gå ut på att minska antalet småposter vid debiteringen.

Med beaktande sålunda av att något praktiskt behov i många fall icke förelåg av att den fastighetsskatt, som belöpte å samägd fastighet, fördelades på de olika delägarna, utan tvärtom att vissa olägenheter skulle med en sådan anordning kunna uppkomma, syntes det enligt de sakkunnigas mening — även med godtagande i princip att för envar skattskyldig endast borde utfärdas debetsedel å den skatt, som han hade att gälda — kunna ifrågasättas om en allmän översyn av ägareförhållandena på förevarande område vore omedelbart påkallad. Det syntes tillräckligt, att rättelse härvidlag skedde successivt och givetvis alltid i fall då de skattskyldiga påyrkade att så skulle ske.

Att märka vore också, fortsätter de sakkunniga, att även om föreskrift skulle meddelas, att fastighetslängden skulle innehålla uppgift om varje delägare av samägd fastighet och andelarnas storlek, likväl i praktiken fall måste uppkomma, där svårigheter kunde uppstå att beträffande samägd fastighet ange de olika ägarnas namn och adress eller där någon möjlighet icke funnes att fastställa storleken av de olika ägarnas andelar av fastigheten. Med hänsyn härtill torde det vara ofrånkomligt med föreskrifter, hur debitering av fastighetsskatt, avseende samägd fastighet, under olika förutsättningar skulle ske. Därvidlag syntes följande böra gälla.

Framgår av fastighetslängden, vilka de olika ägarna äro och hur stor del av fastigheten var och en av dem äger, bör den lokala skattemyndigheten självfallet utfärda debetsedel för var och en av delägarna.

Framgår icke av fastighetslängden, huru stora de olika ägarnas andelar av samägd fastighet äro, torde annan utväg icke föreligga än att utfärda en gemensam debetsedel. Denna debetsedel synes böra tillställas en av delägarna. Det skulle kunna ifrågasättas, huruvida icke i detta fall å debetsedeln — eller där så erfordras å särskild vid debetsedeln fäst bilaga — samtliga delägars namn borde angivas, varjämte underrättelse om att debetsedel utfärdats borde tillställas övriga delägare. Behov av ett sådant förfarande torde emellertid endast undantagsvis föreligga, varför skyldighet att meddela dylik underrättelse, något som skulle bli ganska tidskrävande, icke torde böra föreskrivas.

Slutligen föreligga de fall där av fastighetslängden för viss fastighet allenast framgår en ägares namn med tillägg av beteckning, utvisande att fastigheten äges av ytterligare en eller flera personer men utan angivande av vilka dessa äro eller hur stor varje delägars andel av fastigheten är. I dylika fall har den lokala skattemyndigheten ingen annan möjlighet än att utfärda debetsedel allenast å den av delägarna som angivits i fastighetslängden.

De sakkunniga uttalar därefter det önskemålet, att där fullständig redovisning på nyss angivet sätt skulle ske i fastighetslängden av de olika delägarna och deras andelar, särskilda fastighetsplåtar borde präglas för varje delägare. Härigenom komme det efterföljande debiteringsarbetet, inklusive utfärdandet av debetsedlar, att underlättas avsevärt.

Påkallades ändring i fastighetsredovisningen, borde detta i första hand ske i samband med mantalsskrivningen. Den lokala skattemyndigheten kunde då rätta fastighetsliggaren i berörda avseende. Därest emellertid frågan icke bleve aktuell förrän senare — som regel först efter det debetsedel å fastig-

hetsskatten utfärdats — måste rättelse ske genom besvär till prövningsnämnden. Den åtgärd, varigenom en persons skattskyldighet för en fastighet eller del av fastighet fastställdes, innefattades i ett beslut av beskattningsmyndighet om taxering, som kunde ändras allenast med iakttagande av den i taxeringsförfordningen stadgade ordningen. Efter det prövningsnämnden meddelat beslut i ärendet, finge avkortning eller restitution ske för den av delägarna, som fått hela skatten sig påförd, av så stor del av den debiterade fastighetsskatten, som belöpte på de övriga delägarna, vilka i stället var för sig påfördes sin andel av skatten i form av tillkommande skatt. I dylikt fall borde självfallet till ett kommande år fastighetsliggaren fullständigt ange de olika delägarna och storleken av deras andelar samt skilda debetsedlar utfärdas.

I förekommande fall borde rättelse av fastighetslängden ske även på yrkande av taxeringsintendenten, t. ex. om restförd fastighetsskatt hänförde sig till samägd fastighet och det innan utmätning av fastigheten skedde för skatten befunnos lämpligt att skatten uppdelades på de olika delägarna.

Utan att saken behövde föranleda taxeringsbesvär borde rättelse mången gång kunna ske genom att den lokala skattemyndigheten på begäran av de olika delägarna lämnade uppgift å vars och ens andel av skatten, sedan utredning lämnats av delägarna angående deras olika andelar i fastigheten. I sådant fall borde den lokala skattemyndigheten tillse, att fastighetsredovisningen nästkommande år bleve fullständig.

Vidare framhåller de sakkunniga, att ett särskilt problem föreläge beträffande avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt för fastighetsskatten, när gemensam debetsedel utfärdats för flera delägare. Sammanlagt kunde för alla delägarna större avdrag icke medgivas än hela det debiterade skattebeloppet. Inom denna ram borde det ankomma på de skattskyldiga att själva fördela avdraget. Uppkomme fråga om avdragets storlek, torde taxeringsmyndigheterna därvid ha att följa den överenskommelse de olika delägarna sinsemellan kunde ha träffat i saken. Ändring av lagtexten torde icke vara erforderlig.

Slutligen kunde svårigheter uppkomma även vid tillämpning av 45 § kommunalskattelagen, d. v. s. beträffande procentavdraget vid den kommunala taxeringen. Emellertid torde som regel i förevarande fall upprättas en för alla delägarna gemensam fastighetsbilaga till deklarationen, varigenom avdraget komme alla delägarna till godo. Denna fråga torde därför enligt de sakkunnigas mening vara av mindre betydelse.

Beträffande tillkommande skatt skulle, erinrar de sakkunniga, debiteringen av skatten ske efter samma grunder, som gällt för debitering av motsvarande slutliga skatt. Denna bestämmelse hade föranlett tvekan rörande förfaringssättet vid debitering av tillkommande skatt på grund av eftertaxering. Vid debitering av slutlig skatt skulle den kommunala inkomstskatten uträknas med ledning av den utdebitering för skattekrona och skatteöre, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skulle avräknas mot ifrågakvarande slutliga skatt. Om debitering av tillkommande

skatt föranleddes av beslut om höjd taxering, skulle uppenbarligen den i nämnda skatt ingående kommunala inkomstskatten uträknas med ledning av samma utdebitering, som gällt vid uträknandet av det tidigare skattebeloppet, d. v. s. utdebiteringen för det år, som taxeringen avsåge. Vid eftertaxering skulle däremot jämlikt 63 § kommunalskattelagen den kommunala inkomstskatten uträknas efter samma utdebitering som gällde för debitering av slutlig skatt det år då eftertaxeringen verkställdes.

De sakkunniga framhåller, att det vore uppenbart att genom avfattningen av ifrågavarande stadgande i uppbördsförordningen någon ändring icke avsetts eller kunnat ske i kommunalskattelagens föreskrifter på denna punkt. För att undanröja varje tvekan hade det dock syntts de sakkunniga lämpligt att förtydliga stadgandet.

Det hade vidare ifrågasatts, huruvida icke bestämmelserna angående efterskänkande av kvarstående skatt under 5 kronor borde äga tillämpning beträffande tillkommande skatt. Angivna bestämmelser gällde icke fastighetsskatt m. m. och tillkommande skatt. Någon ändring härutinnan borde enligt de sakkunnigas mening ej ske.

Slutligen framhåller de sakkunniga, att den lokala skattemyndigheten visserligen ägde bestämma under vilka uppbördsterminer tillkommande skatt skulle förfalla till betalning. Emellertid förutsattes, att om skattebeloppet uppginge till 120 kronor, uppbörd skulle äga rum under sex uppbördsterminer. En minskning av antalet uppbördsterminer torde dock som regel vara påkallad. De sakkunniga föresloge, att antalet uppbördsterminer för uppbörd av tillkommande skatt vanligen skulle vara detsamma som för uppbörd av motsvarande slutliga skatt, resp. fastighetsskatt m. m., d. v. s. två eller tre. Beträffande tillkommande skatt på grund av eftertaxering ävensom i fall, där skattebeloppet vore mycket högt, borde dock uppbörd kunna ske under flera uppbördsterminer. Å andra sidan kunde det i vissa fall vara lämpligt med allenast en uppbördstermin, t. ex. om skattebeloppet vore mycket lågt. Bestämmelsen att enahanda grunder, som gällde för debiterad preliminär skatt, borde tillämpas beträffande förfallotiden för tillkommande skatt, föresloges därför skola utgå.

En av de sakkunnigas experter, *skatteuppbörds mannen C. Bäcklund*, uttalar att den kvarstående skatten enligt hans mening borde förfalla till betalning vid endast en uppbördstermin förlagd till maj månad, och att den skattskyldige borde vid inbetalningen av skatten själv få å skatteanvisningen angiva det belopp som skulle inbetalas. Inbetalningen kunde då med lätthet verkställas, helt eller delvis, när som helst under tiden från debetsedlarnas utsändande till utgången av uppbördsterminen. Beträffande anställda skulle avdrag och redovisning ske enligt gällande bestämmelser. Genom denna inbetalningsform borde en betydande smidighet och lättnad åstadkommas såväl för de skattskyldiga som för arbetsgivarna. Sålunda funnes många skattskyldiga, som hade ringa eller ingen inkomst i början på året, men som säkert kunde betala hela skatten i maj; vidare skulle arbetsgivarna endast behöva göra en redovisning. De största besparingarna, såväl ekono-

miskt som ur arbetssynpunkt, torde dock gälla själva uppbörds- och indrivningsförfarandet. Även om det kunde förutses att en del inbetalningar komme att göras vid marsuppbörden, komme dessa dock att utgöra endast en bråkdel av det totala antalet inbetalningar. Vidare kunde behovet av att erhålla anstånd beräknas minska, vilket skulle medföra mindre besvär för såväl de lokala skattemyndigheterna som de skattskyldiga. I fråga om restföring och indrivning skulle betydande arbetsbesparing åstadkommas och indrivningsmyndigheten skulle samtidigt få en helt annan överblick och möjlighet att bedöma sådana frågor, som stode i samband med indrivning och undersökning.

Bibehölles nuvarande två uppbördsterminer för skatten, förordade Bäcklund alternativt att restföring borde ske först efter majuppbörden. Med tanke på dels denna restlängds större omfattning och dels vad tidigare anförts talade dock övervägande skäl för endast en uppbörd. Genomfördes vad sålunda föreslagits, borde inbetalning av kvarstående skatt även mellan uppbördsterminerna ske medelst anvisning och icke till centrala skattekontot. Härigenom skulle inbetalningen av skatten ytterligare underlättas och risken för sådana fel minska, som lätt kunde uppkomma vid utskrivandet av särskilt inbetalningskort. Vidare borde övervägas, om debetsedlarna skulle förses med ytterligare två anvisningar eller om duplett-sedel skulle anskaffas i förekommande fall.

Remissyttrandena. De sakkunnigas förslag har i flertalet yttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Från yttrandena torde följande få här återgivas

Beträffande definitionen av slutlig skatt uttalar *länsstyrelsen i Kopparbergs län*, att önskvärdheten av att prövningsnämndsbesluten i så stor utsträckning som möjligt iakttogs vid debiteringen av slutlig skatt, i och för sig utgjorde skäl för den föreslagna förskjutningen av tidpunkten för denna debitering. Länsstyrelsen framhåller vidare, att den i annat sammanhang föreslagna gemensamma inkomst- och debiteringslängden omöjliggjorde att i samma utsträckning som för närvarande lämna taxeringsnämnderna tillgång till uppgifter om erlagd preliminär skatt. Det kunde därför antagas, att åtskilliga av de undersökningar angående skattskyldigas inkomst, som föranleddes av dessa uppgifter och som nu gjordes av taxeringsnämnderna, komme att uppskjutas till prövningsnämndsstadiet. Tänkbart vore att antalet ändringar i prövningsnämnden härigenom komme att öka. Visade sig detta antagande riktigt, vore det än angelägnare att utsträcka tiden för debitering av slutlig skatt.

Länsstyrelsen i Västerbottens län yttrar, att betänkligheter mot de sakkunnigas förslag framförts från vissa häradsskrivare med hänsyn till den anhopning av arbetsgöromål under tiden den 20 november—den 10 december, som föranleddes av det föreslagna restitutionsförfarandet, enligt vilket kreditkortet för dem som ägde återfå överskjutande preliminär skatt skulle översändas till utmätningsmännen för eventuell kvittning mot restförd

skatt, m. m. I anledning därav framhåller länsstyrelsen, att lokal skattemyndighet icke behövde avvakta prövningsnämndens ändringsbeslut utan kunde skicka ifrågavarande kreditkort till utmätningssmannen, så snart debetsedlarna å slutlig skatt vore utskrivna; även i övrigt kunde lokal skattemyndighet så färdigställa materialet, att förslagets genomförande icke borde innebära några större olägenheter.

I några yttranden har erinringar gjorts mot den föreslagna definitionen av slutlig skatt. *Sveriges köpmannaförbund* ifrågasätter sålunda, om icke hänsyn borde tagas till alla beslut, som komme den lokala skattemyndigheten tillhanda, innan debetsedlarna utsändes. En gräns måste givetvis av praktiska skäl dragas någonstans, men det borde uttalas, att den lokala skattemyndigheten skulle taga hänsyn till beslut, som komme myndigheten tillhanda även efter den fixerade dagen, därest möjlighet därtill funnes. Då tidpunkten för utsändande av debetsedlar å slutlig skatt förordades utsträckt till den 18 december, skulle ytterligare möjligheter till dylikt hänsynstagande finnas. Vidare anför *statens organisationsnämnd*, att det — så vitt de av nämnden vid häradsarkivarkontor verkställda organisationsundersökningarna utvisade — på grund av arbetstekniska omständigheter förelåge en allmän strävan att före utsändande av debetsedlar på slutlig skatt taga hänsyn till ändringsbesluten så långt fram i tiden som möjligt. Omständigheter kunde emellertid inträffa, som gjorde det svårt att taga sådan hänsyn ända fram till den 20 november. Med hänsyn härtill syntes böra föreskrivas, att vid utfärdande av debetsedel på slutlig skatt hänsyn skulle tagas till prövningsnämndsbeslut så långt fram i tiden som möjligt, dock alltid till sådana beslut varom meddelande erhållits senast den 10 oktober.

Enligt *överståthållarämbetets* mening vore det tveksamt om de sakkunnigas förslag kunde genomföras utan att den tid, som stode till buds för avstämning, utredning angående kvittning m. m. skulle bli otillräcklig. Enligt vad i betänkandet i annat sammanhang framhållits, torde förutsättning för postverkets medverkan vid återbetalning av överskjutande skatt i enlighet med ett av de sakkunniga förordat system vara att de debetsedlar, enligt vilka överskjutande preliminär skatt skulle återbetalas, överlämnades till postens skalteavdelningar fortlöpande och senast den 1 december. Härigenom komme den tid, som kunde disponeras för det betydande arbetet med avstämning m. m., att inskränkas även från motsatt håll. Efter övervägande av möjligheterna att tillgodose önskemålet om en utsträckning av tiden för beaktande av ifrågavarande beslut och likväl bereda erforderlig tid för nyssberörda arbetsuppgifter, hade ämbetet för sin del stannat för att förorda, att den tidpunkt, varom nu vore fråga, icke sattes senare än den 10 november.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ifrågasätter lämpligheten av att låta tidpunkten för *mottagandet* av beskattningsnämndens beslut vara avgörande för om slutlig eller tillkommande skatt skulle utfärdas. Förfores så, kunde vissa svårigheter uppstå att i efterhand bedöma, om slutlig eller tillkommande skatt påförts. Det ville därför synas, som om i stället besluts-

dagen alltså borde vara avgörande, i så fall förslagsvis den 31 oktober i stället för den 10 oktober. Emellertid vore det tveksamt, om någon förskjutning av tidpunkten borde komma i fråga. Genom de föreslagna nya reglerna för restitution av överskjutande preliminär skatt, bleve tiden även med gällande definition av slutlig skatt mycket knapp för undersökning av om restitutionsberättigad häftade för oguldna utskylder och för den s. k. stoppgranskningen. En ytterligare förkortning skulle under sådana förhållanden vara mindre välkommen. Möjligen kunde dock problemet lösas, om restitution i fall där tiden icke medgäve annat överlättes till länsstyrelsen. Av liknande skäl är även *länsstyrelsen i Örebro län* synnerligen tveksam, om den nuvarande tidpunkten för iakttagande av provningsnämndens beslut borde ändras. Slutligen uttalar *länsstyrelsen i Malmöhus län* att det givetvis vore önskvärt att utsträcka tiden för beaktande av beslut i taxerings- och debiteringsmål till efter den 10 oktober. Att taga hänsyn till beslut, som beskattningsnämnd fattat så tidigt under taxeringsåret, att meddelande om beslutet kommit den lokala skattemyndigheten tillhanda senast den 20 november samma år, torde dock knappast vara möjligt. Denna utsträckning av tiden medförde nämligen, att förberedelserna för utbetalningen av den överskjutande preliminära skatten icke kunde genomföras inom tid, som de sakkunniga tänkt sig. Det av de sakkunniga föreslagna sättet för utbetalning syntes i varje fall icke kunna kombineras med en sådan åtgärd.

Enligt de sakkunnigas förslag borde den ytterligare skatt, som skulle erläggas på grund av att fel ägt rum vid avräkning av den preliminära skatten mot den slutliga, liksom för närvarande uttagas i form av tillkommande skatt. I anslutning härtill framhåller *Föreningen Sveriges kronokamrerare*, att om skattskyldig gjorde invändning mot påföring av sådan skatt, skulle rättelse enligt centrala uppbördsnämndens meddelande nr 6/1950 ske i den form, som vore föreskriven för anmärkningsförfarande. Ifrågavarande förfaringsätt förefölle onödigt omständligt för sådan rättelse varom här vore fråga. Rättelse borde kunna sökas hos länsstyrelsen genom besvär.

Beteckningen »debetsedel» anses av *Föreningen Sveriges kronokamrerare* böra ersättas med »skattsedel», som bättre förstodes av de skattskyldiga och som dessutom användes av de flesta.

I fråga om utsändandet av sjömannens debetsedlar å preliminär skatt erinrar *Svenska sjöfolksförbundet* om att sjöfolket endast undantagsvis vistades på sina hemorter, varför debetsedlarna som regel måste vidarebefordras. På grund av olika förhållanden kunde det taga mycket lång tid, innan vederbörande finge sin debetsedel. Även om sjöfolket t. o. m. mars månad finge erlägga preliminär skatt enligt samma kolumn och tabell som året före inkomståret, vore det dock tveksamt utan av behovet påkallat, att sådana instruktioner utfärdades för lokal skattemyndighet, att debetsedlarna för preliminärskatt till de vid sjömanshus inskrivna sjömännen komme att utsändas tidigare än till övriga skattskyldiga.

I övriga yttranden har de sakkunnigas förslag att upphäva den särskilda tidsbestämmelsen för utsändande av sjömannens debetsedlar tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

I en del yttranden understrykes angelägenheten av att debetsedlarna å preliminär A-skatt utsändes tidigare än nu. Sålunda anför *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter* samt *Sveriges centrala restaurangaktiebolag* att dessa debetsedlar borde utsändas senast före december månads utgång; rätta skatteavdrag skulle i så fall kunna verkställas redan fr. o. m. inkomstårets början. *Föreningen Skogsarbeten* finner olägenheten med det sena utsändandet av debetsedlarna så betydande, att en närmare granskning av möjligheterna att flytta tidpunkten för mantalsskrivningsförrättningarna framstode som motiverad. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* framhåller, att det varit önskvärt, att frågan om mantalsskrivningen kunnat behandlas i detta sammanhang. Skulle mantalsskrivningen bibehållas, torde det icke vara omöjligt få den förlagd något tidigare än för närvarande. Förlades mantalsskrivningen en halv månad tidigare skulle debetsedlarna å preliminär A-skatt kunna utfärdas till årsskiftet. Även *länsstyrelsen i Gävleborgs län* anser, att det borde övervägas att ändra tiden för mantalsskrivningen så, att denna kunde avslutas tidigare än nu. En rationell lösning syntes vara att flytta den för mantalsskrivningen avgörande tidpunkten från den 1 november till den 1 oktober, varigenom mantalsskrivningsarbetet kunde avslutas en månad tidigare. I så fall skulle samtliga debetsedlar å preliminär skatt kunna utsändas senast i början av januari. Vidare syntes det vara av värde att jämväl debetsedlarna å preliminär B-skatt utsändes samtidigt med debetsedlarna å preliminär A-skatt, enär härigenom möjligheter funnes att efter framställningar av de skattskyldiga i god tid före första uppbördsterminen vidtaga sådana ändringar, som kunde vara erforderliga.

Beträffande utsändandet av debetsedlarna å slutlig skatt framhåller *generalpoststyrelsen*, att det vore angeläget att de debetsedlar, som upptog kvarstående skatt, utsändes senast den 10 december. Beträffande debetsedlar, som skulle åtföljas av återbetalningskort å överskjutande preliminär skatt, vore det synnerligen angeläget att utsändandet skedde i så god tid, att återbetalningarna icke komme att belasta kassaarbetet vid postanstalterna under jultrafiken. Med hänsyn härtill ansåge sig styrelsen böra yrka, att tidpunkten för utsändandet av dessa sedlar icke sattes senare än den 15 december. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* ifrågasätter, huruvida det kunde anses psykologiskt lämpligt att översända debetsedlarna så nära inpå julhelgen som den 18 december. Hittills gällande bestämmelser syntes böra bestå; återbetalningen av den överskjutande skatten torde ej utgöra hinder härför, därest denna återbetalning skedde på av länsstyrelsen föreslaget sätt. Även *Sveriges lantbruksförbund* och *Riksförbundet landsbygdens folk* anser den föreslagna tidsförskjutningen olämplig. Förslaget medförde, att personer och företag, som biträdde de skattskyldiga vid deklara-tionsarbetet, troligen icke komme att erhålla de skattskyldigas debetsedlar

förrän efter julhelgen. På grund härav komme t. ex. lantbruksförbundets driftsbyrå, som ombesörjde upprättandet av ett stort antal självdeklarationer, att få en än större arbetsanhopning under i huvudsakligen januari månad än tidigare. Erhölles debetsedlarna däremot i början av december, hunne de deklarationer färdigställas, för vilka endast erfordrades komplettering med slutdebetsedelns siffror. Olägenheten av att debetsedlarna utsändes senare skulle kunna undgås, om jordbrukarna i större utsträckning än för närvarande kunde beredas tillfälle till uppskov med avgivandet av deklarationen. Taxeringsmyndigheternas praxis i denna fråga ginge emellertid allt mer i skärpande riktning. Vidare anför *länsstyrelsen i Jönköpings län*, att ifrågavarande debetsedlar skulle kunna utfärdas tidigare än som nu skedde, därest vid debetsedlarnas utfärdande hänsyn icke behövde tagas till prövningsnämndens beslut efter den 10 oktober. Önskemålet att iakttaga även senare beslut vid debetsedlarnas utfärdande hade sin naturliga förklaring i en strävan att vinna arbetslättning genom att nedbringa antalet ändringar av den debiterade slutliga skatten. Emellertid infordrade riksräkenskapsverket varje år uppgift om den debiterade slutliga skatten till den 15 november. Med hänsyn till budgetarbetet torde någon ändring härutinnan icke kunna påräknas. Debiteringslängderna måste därför föreligga klara omkring den 10 november. Med den arbetsgång, som tillämpades vid debiteringsarbetet, förutsatte detta att jämväl debetsedlarna vore slagna vid denna tidpunkt. Den besparing i arbetet, som kunde göras genom att prövningsnämnds beslut efter den 10 oktober iakttoges vid debiteringen, bleve därför icke så stor, som man kunde ha anledning antaga. Därest alla enkla och klara besvär behandlades av prövningsnämnden senast den 10 oktober, torde antalet besvär, som enligt de sakkunnigas förslag ytterligare skulle kunna iakttagas vid debetsedlarnas utsändande, icke bli så många. Under angivna förutsättningar torde hinder icke möta att utsända debetsedlarna å slutlig skatt den 1 i stället för den 10 december.

Länsstyrelsen i Gotlands län yttrar, att debetsedlarna å fastighetsskatt m. m. skulle utsändas till de skattskyldiga senast den 25 augusti. Den på dessa debetsedlar upptagna fastighetsskatten och skogsvårdsavgiften måste vid årlig taxering bygga på taxeringsnämndernas beslut. För att debiteringsarbetet beträffande fastighetsskattesedlarna skulle kunna påbörjas i sådan tid, att det hunne avslutas före den 25 augusti, åläge det ordföranden i lokal taxeringsnämnd att till den lokala skattemyndigheten senast den 30 april överlämna fastighetslängderna. Från härads-skrivarhåll hade påtalats olägenheten av att definitivt besked om de grunder, efter vilka skogsvårdsavgiften skulle utgå, plägade erhållas först i mitten av juni månad, då beslut härom kungjordes i Svensk författnings-samling. Beslutet angående skogsvårdsavgiftens storlek fattades av riksdagen och detta skedde i samma ordning och samtidigt med fastställande av procenttalet för den statliga inkomstskatten. Det syntes böra undersökas, om icke till undanröjande av sagda olägenhet möjlighet funnes att avgöra frå-

gan om skogsvårdsavgiftens promilletal tidigare än som nu skedde, förslagsvis av den riksdag som sammanträdde året innan utdebiteringen skulle ske.

Beträffande debitering m. m. av preliminär skatt beklagar *statistiska centralbyrån* att de sakkunniga icke funnit det möjligt att ersätta debetkorten med debiteringslängd. Centralbyrån hyste stark oro för de oförmånliga konsekvenser, som en ökning av preliminärdebetsedelns redan vidlyftiga format och av antalet tryck å densamma kunde få för bl. a. länsbyråernas tryckningsarbete. Med hänsyn till blankettens ohanterlighet och ökningen av antalet tryck hade man att räkna med möjligheten, att den tidpunkt, då länsbyråerna kunde överlämna de tilltryckta blanketterna till de lokala skattemyndigheterna, komme att förskjutas till nackdel för debiteringsarbetet. För att förhindra en sådan förskjutning vore det av betydelse, att de tryckande registren tidigare än nu kunde beredas till tryckning av debetsedlarna, så att tryckningen kunde påbörjas tidigare. Möjligheten därtill vore till stor del beroende på hur allmänheten fullgjorde sin anmälningssplikt beträffande flyttningar m. m. och hur snabbt pastorsämbetena aviserade länsbyråerna om inträffade ändringar. Förbättringar i dessa hänseenden syntes böra övervägas vid den pågående översynen av folkbokföringsväsendet men kunde även i viss mån vinnas genom medverkan av de lokala skattemyndigheterna själva.

Förslaget att höja den gräns, under vilken debiterad preliminär skatt icke påföres, från 20 till 30 kr. avstyrkes av *länsstyrelsen i Uppsala län*. Länsstyrelsen anför såsom skäl, att en vändning av konjunkturläget kunde — om gränsen höjdes — snart nog föranleda en återgång till den gamla gränsen. Ett visst lågt minimibelopp borde fixeras, som ur skälighetssynpunkt kunde godtagas under längre tid trots växlande konjunkturer. Å andra sidan finner *Sveriges köpmannaförbund* för sin del, att penningvärdets fall motiverade en höjning av ifrågavarande gräns till 50 kr. Någon risk för skatteförluster torde en så liten höjning näppeligen medföra; ur debiterings-, uppbörds- och redovisningssynpunkt skulle förbundets förslag medföra en icke obetydlig lättnad. Vidare yttrar *överståthållarämbetet*, att eftersom källskattesystemet huvudsakligen infördes för att underlätta skattebetalningen för de skattskyldiga, det ur denna synpunkt knappast kunde vara motiverat att för ett relativt obetydligt skattebelopp — som, utan att svårigheten att komma ut med beloppet ökade, lika väl kunde direkt inbetalas vid uppbördsterminerna för kvarstående skatt året efter taxeringsåret — tillgripa den omständliga proceduren med debiterad preliminär skatt, vilken mera sällan torde överensstämma med den slutliga skatten och därför som regel medförde antingen överskjutande preliminär skatt eller kvarstående skatt. Den gräns, under vilken preliminär B- eller C-skatt icke skulle påföras, borde därför höjas avsevärt, förslagsvis till 100 kronor. Genom en sådan höjning skulle man även i viss mån tillgodose önskemålet om en begränsning av lokal skattemyndighets skyldighet att debitera preliminär B-skatt beträffande skattskyldig, som hade att utgöra kommunal inkomstskatt i annan kommun än den, där han vore mantalsskriven.

I anledning av förslaget att B- och C-skatt skall debiteras med belopp, vilket är jämnt delbart med det antal uppbördsterminer varunder skatten skall förfalla till betalning, framhåller *länsstyrelsen i Malmöhus län*, att de sakkunniga icke nämnt något om huru man i dylikt fall borde förfara vid jämkning. Vid jämkning skulle en verklig debitering verkställas, men hinder borde icke möta att även vid jämkning debitera en klumpsumma så beskaffad, att den kunde jämnt delas med antalet återstående uppbördsterminer. Även om så skedde kunde givetvis de genom jämkningen uppkommande taxerade och beskattningsbara beloppen utsättas.

Beträffande förslaget att *skattskyldig med debiterad preliminär skatt själv skall å skatteanvisning angiva det belopp, som skall inbetalas*, och att terminsbeteckningarna å skatteanvisningarna skola borttagas, uttalar *länsstyrelsen i Värmlands län*, att skatteinbetalningen möjligen komme att underlättas härigenom. Å andra sidan torde emellertid förslaget medföra ett betydande merarbete för posten och uppbördsmyndigheterna. Därefter anföres.

Länsstyrelsen får särskilt framhålla de svårigheter, som komma att uppstå vid införingen av den debiterade B-skatten i debiteringslängden. För närvarande är detta ganska enkelt, enär hänsyn behöver tagas till allenast uppdebiteringar och fyllnadsinbetalningar. Därest förslaget genomföres, kan kreditering hos posten under löpande uppbördsår komma att ske av högst varierande belopp å de olika uppbördsterminerna. Före varje införelse i längden skulle alltså tarvas en ingående granskning av sålunda verkställda krediteringar för utrönande, huruvida faktisk överbetalning föreligger eller icke. Ett sådant förfarande ställer stora krav å härför anlitad personal och giver anledning till felaktigheter, som kunna bliua nog så svåra att uppdaga. Detta avsevärda arbete skulle kunna undvikas, om länsstyrelsen vid uppbördsårets utgång från posten erhöile en saldolista, som för varje uppbördsår redovisade summan av icke ianspråktaga överbetalningar under året. Införelsen i längden skulle då kunna ske med dels det å kreditkortets debiteringssida upptagna totalbeloppet och dels överbetalningsbeloppet enligt saldolistan. Därest så kan ske, får länsstyrelsen tillstyrka förslagets genomförande.

Vidare erinrar *riksräkenskapsverket* om sitt tidigare framförda förslag, att den debiterade skatten fortfarande skulle angivas å sammanlagt högst sex av skatteanvisningarna, medan övriga skatteanvisningar skulle utnyttjas för fyllnadsinbetalningar. Detta förslag hade av de sakkunniga ansetts svårt att genomföra med hänsyn till debetsedelns konstruktion. Enligt riksräkenskapsverkets mening torde emellertid de blankettekniska synpunkterna ej vara av så dominerande art. Ämbetsverket ville därför ånyo framhålla denna lösning, som skulle göra det möjligt för en B-skattebetalare att utan jämkning höja sin skatteinbetalning.

Även *länsstyrelserna i Kalmar, Västerbottens och Norrbottens län* anser sig icke kunna förorda de sakkunnigas ifrågavarande förslag med hänsyn till risken för felkrediteringar och underbetalningar samt därmed följande arbetsökning för uppbörds- och indrivningsmyndigheter. För att möjlig-

göra inbetalning av preliminär skatt utöver den debiterade föreslår den förstnämnda länsstyrelsen, att debetsedeln förses med två extra anvisningar, som antingen borde tillfogas efter de ordinarie sex anvisningarna för att av den skattskyldige frångiljas och vid behov användas eller också borde insättas mellan varannan eller var tredje ordinarie talong. Den sistnämnda länsstyrelsen anför, att de två extra skatteanvisningarna borde — även om debetsedeln utökades med det föreslagna skattekortet — kunna tillfogas å debetsedelns övre kant.

Såvitt gäller debitering m. m. av slutlig skatt kan *länsstyrelsen i Malmöhus län* icke ansluta sig till förslaget att preliminär skatt, som inbetalats efter den 30 april året efter inkomståret, icke skall gottskrivas den skattskyldige vid debiteringen. Länsstyrelsen framhåller, att det måste bli synnerligen besvärligt att balansera dessa belopp. Då de sakkunniga i annat sammanhang förordade, att debiteringslängden borde kunna avlämnas senare till lokal skattemyndighet än vad nu vore fallet, syntes den ifrågasatta balanseringen även av denna anledning opåkallad. Vidare yttrar *länsstyrelsen i Kalmar län*, att det för debiteringsarbetets del och för att icke göra upp-bördssystemet alltför osmidigt och opraktiskt för de skattskyldiga vore önskvärt att så länge som möjligt under debiteringsåret kunna gottskriva den skattskyldige preliminär skatt och därigenom erhålla minsta möjliga kvarstående skatt. För att förebygga fel vid tillämpningen av bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt i sådana fall, då den tillgodoräknade preliminära skatten helt eller delvis erlagts efter den 30 april, kunde storleken av den efter nämnda dag inbetalade skatten anmärkas i debiteringslängdens anteckningskolumn. Även *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* samt *Föreningen Sveriges kronokamrerare* förordar, att preliminär skatt liksom för närvarande gottskrives skattskyldig, oberoende av om skatten erlagts före eller efter den 30 april.

Länsstyrelsen i Värmlands län uttalar starka betänkligheter mot att inbetalningarna efter den 30 april skulle balanseras till dess den slutliga skatten debiterats. Den skattskyldige, som oberoende av sådan inbetalning påfördes ränta å den kvarstående skatten, borde i stället rättvisligen genom beloppets omedelbara återbetalning beredas möjlighet att göra detsamma räntebärande intill den dag, då skatten enligt debiteringen förfölle till betalning.

Vad de sakkunniga anført om *överförande av preliminär skatt mellan äkta makar* har i allmänhet icke föranlett någon erinran. *Länsstyrelserna i Malmöhus* samt *Göteborgs och Bohus län* ifrågasätter, om icke samma möjlighet till överföring av skatt borde gälla beträffande avliden makes dödsbo och den efterlevande maken. Erfarenheten hade nämligen visat, säger den sistnämnda länsstyrelsen, att preliminärskatten ofta inbetalades av dödsboet under det att taxeringen åsattes den efterlevande maken eller vice versa. *Häradsskrivaren i Kalix fögderi* åter anser, att frågan borde ytterligare utredas. Förslaget kunde befaras medföra mindre önskvärd arbetsbelastning

under en bråd tid. För att debiteringsarbetet icke skulle förryckas, torde framställningarna om överförande av skatt böra vara inkomna före den 1 november under taxeringsåret. Vidare framhålles, att motiveringen för förslaget förlorade i styrka, om den överskjutande preliminära skatten kunde återbetalas snabbare; den återbetalade skatten kunde ju i så fall disponeras för förskottsbetalning av den kvarstående skatten.

Riksräkenskapsverket framhåller, att åtskilliga fel beginges på grund av svårigheterna att alltid beakta gällande gräns om 5 kr. för uttagande av kvarstående skatt, resp. för återbetalning av överskjutande preliminär skatt. Med hänsyn härtill hade det ur bokförings- och redovisningssynpunkt varit önskvärt om denna gräns kunnat avskaffas. Å andra sidan skulle om gränsen slopades ett visst merarbete uppkomma för uppbörds- och indrivningsmyndigheterna. Riksräkenskapsverket hade därför intet att erinra mot att gränsen behölles. Riksräkenskapsverket ville emellertid erinra om den försämring av penningvärdet, som skett sedan uppbördsförrordningen trädde i kraft; denna skulle kunna motivera en höjning av gränsen till 10 kr. En sådan höjning finner *Sveriges köpmannaförbund* av angivna skäl väl försvarbar. Den skulle medföra betydande arbetsbesparing och torde för det allmänna knappast medföra någon förlust. Med nuvarade penningvärde torde väl ej heller belopp under 10 kr. spela sådan roll för den enskilde skattskyldige, att en utebliven restitution av dylikt belopp tillmättes någon nämnvärd betydelse, särskilt som den skattskyldige ett annat år kunde komma i den situationen, att han på grund av gränshöjningen sluppe erlägga ett belopp av liknande storleksordning.

Länsstyrelsen i Uppsala län anser, att ifrågavarande gräns utan större vådor kunde avskaffas. Antalet fall, då denna gräns vore aktuell, vore nämligen så litet, att gränsens borttagande icke skulle medföra något nämnvärt merarbete vid eventuell restföring. Dessa småbelopp inbetalades vanligen genom arbetsgivarna; i dessa fall behövde någon restföring ej befaras. En för Uppsala stad gjord undersökning utvisade, att antalet kvarskatteposter under fem kronor utgjorde endast 7 å 8 procent av hela antalet skatteposter. Antalet poster under fem kronor i överskottsförteckningarna för de sex största kommunerna i Tiunda fögderi vore procentuellt sett än mindre eller i genomsnitt allenast 5 procent av det totala antalet skatteposter. Avskaffades ifrågavarande gräns, torde följaktligen ej heller något större antal återbetalningskort behöva tillkomma. Farhågorna för att slopa gränsen syntes därför i det stora hela överdrivna. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* anför, att förenklingen av debiteringen vore ett starkt skäl för minimigränsens slopande. Ytterligare ett skäl vore att vid restitution å prövningsnämnds beslut även belopp under 5 kr. restituerades. Jämväl *länsstyrelsen i Västmanlands län* förordar, att förevarande gräns borttages. *Länsstyrelsen* framhåller, att det för sådana skattskyldiga, för vilka den överskjutande skatten understeg 5 kr., vore stötande att återbetalning ej skedde, enär vid indrivning av restförda utskylder hänsyn icke toges till om beloppet vore mindre än 5 kr. Vidare yttrar *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, att grän-

sens bibehållande motiverats med att det icke vore försvarligt att låta uppbörds- och indrivningsorganisationen fungera för belopp under 5 kr. Här emot kunde dock anföras, att med hänsyn till penningvärdets fall denna gräns i realiteten nu låge avsevärt lägre, än då författningen år 1946 antogs. Om apparaten tillätes fungera för ett så relativt ringa belopp, som 5 kr. nu vore, borde den kunna fungera även för lägre belopp och gränsen slopas. I annat fall syntes gränsen böra höjas till 10 kr., vilket i realiteten torde motsvara den gamla femkronorsgränsen.

I fråga om sättet för inbetalning av kvarstående skatt framhåller *länsstyrelsen i Uppsala län*, att det vore ovisst om och när avdragsskyldigheten för kvarstående skatt kunde komma att avskaffas. De för den preliminära skatten föreslagna inbetalningsformerna borde därför gälla även för den kvarstående skatten. Delbetalning av kvarstående skatt borde sålunda kunna ske medelst skatteanvisning. Lokal skattemyndighet borde följaktligen icke ange skattebeloppen på skatteanvisningarna; vidare borde debetsedeln förses med flera skatteanvisningar än för närvarande. Samma förslag göres av *länsstyrelsen i Hallands län*, som därjämte förordar, att om förslaget genomfördes, bokföring av kvarstående skatt borde ske endast en gång, nämligen efter utgången av uppbördsterminen i maj.

Beträffande frågan om antalet uppbördsterminer m. m. erinrar *Sveriges köpmannaförbund* om att många skattskyldiga torde av olika orsaker kunna få en icke förutsedd kvarstående skatt. Taxeringsnämnden hade t. ex. vägrat yrkat avdrag eller beskattat inkomst, som den skattskyldige ej haft anledning att räkna med. I sådana fall, då den kvarstående skatten uppginge till mera avsevärt belopp — t. ex. överstege en femtedel av den slutliga skatten, dock minst 1 000 kr. — borde möjlighet finnas att efter ansökan hos den lokala skattemyndigheten få de två uppbördsterminerna för den kvarstående skatten förlagda till maj och september. I åtskilliga av dessa fall skulle ju ränta utgå till staten, varför en dylik uppdelning ej vore oskäligen.

Länsstyrelsen i Hallands län anser, att frågan om antalet uppbördsterminer borde ytterligare övervägas. Länsstyrelsen framhåller, att det för uppbördsmyndigheterna skulle innebära en väsentlig arbetslättning, bl. a. vid omdebiteringar i anledning av ändrade taxeringar, om antalet uppbördsterminer för kvarstående skatt kunde nedbringas från två till en, så att hela skatten förfölle till betalning under uppbördsterminen i maj månad. En sådan anordning torde icke medföra någon olägenhet för skattskyldiga eller arbetsgivare utan snarare tvärtom. Även *Föreningen Sveriges kronokamrärer* finner uttagande av den kvarstående skatten vid endast en uppbördstermin vara förenat med så stora fördelar, att en sådan ändring allvarligt borde övervägas. Vad de sakkunniga anført om härigenom uppkommande betalningssvårigheter för den enskilde, syntes icke innebära något avgörande hinder för reformen, eftersom skatteavdragsperioden januari—april kunde bibehållas oförändrad och endast skatteinbetalningen i mars slopas. Även om den kvarstående skatten ansåges böra uttagas under två uppbördsterminer, syntes restlängdsskrivningen böra inskränkas till ett tillfälle, nämligen

efter majuppbörden. En värdefull arbetsbesparing skulle ernås även genom en sådan begränsad reform, då flertalet restförda personer torde återfinnas i båda restlängderna. Samma förslag framföres av *Svenska exekutionsmännens riksförbund*, som helt instämmer i vad skatteuppbörds mannen Bäcklund såsom expert hos de sakkunniga anfört i denna fråga i sitt särskilda yttrande.

En gemensam restlängd för båda uppbördsterminerna för kvarstående skatt tillstyrkes vidare av *länsstyrelsen i Värmlands län*. En sådan anordning måste ur rationaliseringssynpunkt anses synnerligen önskvärd, särskilt om det föreslagna systemet för indrivningsverksamheten komme att genomföras. Någon skatteförlust torde knappast vara att befara. Även om så i något enstaka fall skulle bli följdén, torde med all säkerhet denna förlust mer än väl uppvägas av indrivningens rationalisering genom endast en restlängd.

Beträffande den kvarstående skattens fördelning på de olika uppbördsterminerna föreslår *generalpoststyrelsen*, att kvarstående skatt som uppgår till högst 30 kr. borde förfalla till betalning under den första uppbördsterminen. Bl. a. med hänsyn till penningvärdets fall syntes den föreslagna höjningen från 20 till 30 kr. foljdriktig och lämplig. Härigenom skulle icke oväsentliga besparingar kunna uppnås. För postverket torde genom minskat antal inbetalningar av kvarstående skatt kostnaderna komma att nedgå med ca 70 000 kr.

Mot de sakkunnigas förslag beträffande debiteringen av fastighetsskatt m. m. har erinringar gjorts endast i ett fåtal yttranden.

Såvitt gäller antalet uppbördsterminer för fastighetsskatten har sålunda endast *länsstyrelsen i Uppsala län* anfört avvikande mening. *Länsstyrelsen* förordar två uppbördsterminer eller samma antal som för kvarstående skatt. Härigenom skulle kostnaderna för uppbörd och indrivning minskas, varjämte de skattskyldiga finge färre antal förfallotider att hålla reda på. Något verkligt behov av tre uppbördsterminer syntes ej heller föreligga.

Länsstyrelsen i Norrbottens län framför tanken att debitera och uppbära fastighetsskatten samtidigt med inkomstskatten, vilket skulle medföra en väsentlig besparing för statsverket. Om detta ginge att genomföra eller om så över huvud taget borde ske, vore *länsstyrelsen* emellertid icke beredd att närmare utveckla.

Beträffande fördelningen av fastighetsskatten på uppbördsterminerna erinrar *generalpoststyrelsen* om förslaget att höja det minsta belopp, som skulle påföras såsom debiterad preliminär skatt, från 20 till 30 kr. Det syntes foljdriktigt och lämpligt, bl. a. med hänsyn till penningvärdets fall, att motsvarande höjning skedde även i fråga om fördelningen av fastighetsskatten på de olika uppbördsterminerna; härigenom skulle icke oväsentliga besparingar kunna uppnås. Fastighetsskatt, som uppginge till högst 90 kr., borde sålunda förfalla till betalning med 30 kr. under septemberterminen samt under vardera av november- och januariterminerna till dess hela be-

loppet förfallit till betalning, dock att under den första terminen dessutom skulle förfalla belopp, som vid sådan fördelning icke uppginge till 30 kr.

De sakkunnigas uttalanden beträffande utfärdande av debetsedlar för *samägd fastighet* finner *länsstyrelsen i Kristianstads län* tillfredsställande. De lämnade anvisningarna syntes ägnade att väsentligt underlätta och giva stadga åt vederbörande myndigheters bedömande och bemästrande av de svårigheter, som debiteringsarbetet här erbjöde. Vidare understryker *länsstyrelsen i Västernorrlands län* vikten av att föreskrifter meddelades, huru debitering i dessa fall skulle ske under olika förutsättningar. *Länsstyrelsen i Uppsala län* har ej annan erinran än att om fråga uppkommit att uppdelas skatten på flera delägare i samband med indrivning, utmätningsmannen borde underrätta taxeringsintendenten härom, så att yrkande om rättelser i tid kunde framställas hos prövningsnämnden. Fall kunde förekomma, där den som krävdes på fastighetsskatten vägrade betala under uppgift, att han ägde blott viss mindre del av fastigheten.

Statistiska centralbyrån erinrar inledningsvis om att centralbyrån den 14 december 1949 uttalat, att förevarande fråga ägde sådant samband med frågan om duplettplåtar för fastigheter med samma ägare, att båda frågorna borde lösas i ett sammanhang och därför hänskjutas till 1949 års folkbokföringssakkunniga. Till nämnda sakkunniga hade centralbyrån i maj 1950 överlämnat utredningsmaterial rörande försök vid vissa länsstyrelser att upprätta duplettplåtar i de tryckande registren över fastigheter i en ägares hand. Utredningen torde numera ingå i den översyn av folkbokföringsväsendet, som bedreves av statens organisationsnämnd och en inom finansdepartementet tillkallad sakkunnig. Vidare finge anmärkas, att i inrikesdepartementet upptagits frågan om införande av fastighetsvärden å plåtarna i nyssnämnda register. Vissa diskussioner härom hade under hand förekommit mellan befattningshavare i departementet och i centralbyrån. I anledning av dessa överläggningar föreläge numera å centralbyråns folkbokföringsavdelning vissa förslag till en gemensam lösning av samtliga här berörda frågor; dessa förslag hade emellertid ännu ej ansetts färdiga till föredragning i ämbetsverket. Därefter anföres följande.

Vad de sakkunniga föreslagit till åvägabringande av att envar av flera delägare i fastighet får egen debetsedel å sin andel, där så erfordras, synes väl avvägt efter de praktiska förhållandena i olika fall. De sakkunniga hava därvid uttalat önskemålet, att där fullständig redovisning på angivet sätt skall ske i fastighetslängden av de olika delägarna och deras andelar, särskilda fastighetsplåtar präglas för varje delägare. Då emellertid de sakkunniga endast mera allmänt skisserat förfarandet vid denna komplettering av längder och tryckande register, synes en närmare utredning beträffande detaljerna böra ske i samband med översynen av folkbokföringsväsendet.

Ehuru centralbyrån i princip vidhåller sin år 1949 uttalade åsikt, att denna fråga bör lösas i samband med frågan om duplettplåtar för fastigheter i en ägares hand, vill centralbyrån dock icke motsätta sig att frågan utbrytes till särskild behandling, om så skulle visa sig nödvändigt. Duplettplåtsfrågan och frågan om införande av fastighetsvärden å plåtarna böra dock hava förts så långt mot sin lösning, att riskerna för otillfredsställande resultat med hänsyn till att frågan om delägarplåtar utbrutits kunna tillräckligt överblickas.

Även förslaget beträffande debitering m. m. av tillkommande skatt har föranlett endast ett fåtal erinringar.

Överståthållarämbetet förordar, att tillkommande skatt som debiteras på grund av taxering för inkomst och förmögenhet samt understiger 5 kr., skall efterskänkas. Angivna tillkommande skatt vore egentligen till sin natur en kvarstående skatt; det syntes därför sakligt motiverat att samma bestämmelse i detta hänseende gällde för båda skatterna. Det kunde icke heller vara förenligt med statsverkets intresse, att hela uppbördsmaskineriet skulle träda i funktion för ett skattebelopp av den ringa storleksordning, att i många fall kostnaderna för utfärdande av debetsedel, uppbörd, eventuell indrivning samt redovisning sannolikt överstege inkomsten. Å andra sidan anför *länsstyrelsen i Norrbottens län*, att det finge förutsättas att taxeringsmyndigheterna icke vidtog sådan ändring av taxeringarna, som föranledde mindre tillkommande skatt än 5 kr., detta med hänsyn till uppkommande kostnader för statsverket.

Vad de sakkunniga föreslagit beträffande antalet uppbördsterminer anser *Svenska exekutionsmännens riksförbund* synnerligen värdefullt. För att tillämpningen genomgående skulle bli den avsedda, kunde dock ifrågasättas om icke de sakkunnigas förslag borde komma till uttryck i författningstexten. Vidare ifrågasätter *länsstyrelsen i Älvsborgs län*, huruvida icke tillkommande skatt på grund av eftertaxering borde erläggas under högst två uppbördsterminer. Att låta ifrågavarande skattskyldiga fullgöra sin uppskjutna skattebetalning under flera terminer, syntes vara att taga alltför stor hänsyn.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län föreslår, att *preliminär skatt skall kunna få avräknas även från tillkommande skatt*. Genomfördes de sakkunnigas förslag i fråga om återbetalning av överskjutande preliminär skatt finge lokal skattemyndighet i god tid före den 1 december kännedom om sådana fall, då överskjutande preliminär skatt skulle tills vidare innestå i anledning av ifrågasatt höjning av den skattskyldiges taxeringar. Höjdes taxeringarna, skulle den lokala skattemyndigheten kunna avräkna den överskjutande preliminära skatten, då debetsedeln å tillkommande skatt utfärdades. Härigenom skulle man slippa det hittillsvarande omständliga kvittningsförfarandet med bl. a. nedstämpling av debetsedlar och översändande av kvittningsbelopp till postverket.

Departementschefen. I likhet med de sakkunniga förordar jag, att be-teckningen slutlig skatt endast skall avse sådana skatter och avgifter, varifrån preliminär skatt avräknas, jämte övriga i samband därmed debiterade skatter och avgifter. Då fastighetsskatt m. m. skall uppbäras i enlighet med vad därom stadgas i uppbördsförfordningen även i fortsättningen, har nyssnämnda förslag en rent terminologisk innebörd.

Vid debitering av slutlig skatt skall för närvarande iakttagas beslut, som prövningsnämnden fattat senast den 10 oktober under taxeringsåret. Därefter meddelade beslut, som innefattar en taxeringshöjning, skall föranle-

da debitering av tillkommande skatt med belopp, som utgör skillnaden mellan den totala skatten enligt den höjda taxeringen och den debiterade slutliga skatten. Nedsättes skattskyldigs taxering efter nämnda dag, skall påförd kvarstående skatt helt eller delvis avkortas eller restitueras eller också skall överskjutande preliminär skatt eller ytterligare sådan skatt återbetalas.

Debitering av tillkommande skatt respektive avkortning eller restitution medför olägenheter framför allt för uppbördsmyndigheterna men även för de skattskyldiga. Det ter sig därför angeläget, att vid debiteringen av slutlig skatt ändringar i taxeringarna om möjligt ända fram mot den tidpunkt, för närvarande den 10 december under taxeringsåret, då debetsedlarna å slutlig skatt senast skall utsändas till de skattskyldiga, iakttages. I viss utsträckning beaktas för närvarande i praxis vid debiteringen av slutlig skatt även beslut, som meddelats av prövningsnämnd efter den 10 oktober. Enligt de sakkunnigas mening bör vid debiteringen iakttagas alla taxeringsbeslut, som inkommit till lokal skattemyndighet senast den 20 november under taxeringsåret.

Mot de sakkunnigas förslag har i ett par remissyttranden invänts, att detta icke läte sig förenas med det av de sakkunniga förordade systemet för återbetalning av överskjutande preliminär skatt, enär förberedelserna för denna återbetalning icke skulle medhinnas inom den korta tid, som komme att stå till förfogande. Av denna anledning har i ett yttrande uttalats, att tidpunkten för beaktande av prövningsnämndens beslut icke borde sättas senare än den 10 november. Vidare har det förordade återbetalningssystemet avstyrkts i flera yttranden, huvudsakligen därför att den tillmätta tiden för de åtgärder som skulle vidtagas för utredning om kvittning mot restförd skatt m. m. ansetts vara för knapp.

Angivna metod för återbetalning av överskjutande preliminär skatt innebär i korthet, att lokal skattemyndighet skall — sedan erforderliga undersökningar för kvittning mellan överskjutande preliminär skatt och restförd skatt m. m. verkställts av vederbörande utmättningsman och länsstyrelsen — fortlöpande för de olika uppbördsdistrikten och senast den 1 december överlämna debetsedlarna med överskjutande preliminär skatt till skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden, som iordningställer återbetalningskort med utnyttjande av sina hålkortsmaskiner, fäster korten vid debetsedlarna och därefter skickar ut debetsedlarna till de skattskyldiga senast den 18 december. Genom att å postanstalt förete debetsedeln med det vidfogade återbetalningskortet skall den skattskyldige äga omedelbart uppbära den överskjutande skatten. I vissa fall, jag återkommer senare till dessa, skall dock skatten utbetalas av länsstyrelsen med vanligt utbetalningskort på sätt nu sker.

För förenämnda undersökningar i och för kvittning m. m. förutsättes, att lokal skattemyndighet snarast möjligt debiterar den slutliga skatten distrikt efter distrikt och, då debitering verkställts för ett uppbördsdistrikt, omgående skriver ut debetsedlarna för distriktet. Av de utskrivna debetsedlarna ut-

tages de debetsedlar, enligt vilka överskjutande preliminär skatt skall återbetalas. Kreditkortet avskiljes från dessa debetsedlar och överlämnas omedelbart till vederbörande utmättningsman för omgående undersökning huruvida de skattskyldiga är restförd för skatt. I de fall kvittning — eller beträffande restförd ogulden B-skatt — avkortning bör ske, göres erforderliga anteckningar å vederbörandes kreditkort. Kreditkortet översändes därefter av utmättningsmannen till länsstyrelsen för granskning, huruvida avräkning kan ifrågakomma av anledning varom i 89 § 3 mom. gällande uppbördsförfordning sägs, ävensom för erforderlig kontroll att den överskjutande preliminära skatten icke föranletts av att den skattskyldige icke blivit taxerad eller taxerats till uppenbart för lågt belopp. Kreditkortet återställs sedan till den lokala skattemyndigheten, sorterade i två grupper, den ena avseende skattskyldiga till vilka återbetalning skall ske medelst vid debetsedeln fogat återbetalningskort och den andra avseende skattskyldiga för vilka kvittning skall ske mot restförd skatt m. m. eller beträffande vilka frågan om återbetalning ännu icke är avgjord. Med ledning av de så fördelade korten utsorteras och översändes till skatteavdelningen snarast möjligt debetsedlarna, avseende skattskyldiga till vilka utbetalning kan ske omedelbart. Å övriga debetsedlar för skattskyldiga med överskjutande preliminär skatt anges med stämpel att eventuell återbetalning skall göras genom länsstyrelsen. För att undersökningarna beträffande kvittning m. m. skall kunna göras snabbt, ifrågasätter de sakkunniga slutligen, om icke undersökningarna beträffande kvittning mot restförd skatt borde begränsas till överskjutande skatt av visst minsta belopp, t. ex. 50 kr.

Det av de sakkunniga förordade återbetalningssystemet är ur flera synpunkter att föredraga framför det nuvarande, enligt vilket länsstyrelserna utbetalar skattebeloppen över postgiro med vanliga utbetalningskort. Framför allt skulle med de sakkunnigas förslag vinnas att den överskjutande preliminära skatten återbetalades tidigare än för närvarande och i stort sett samtidigt för hela landet. Vidare skulle antalet postförsändelser minska avsevärt. I stället för nuvarande två försändelser, den ena för debetsedeln å slutlig skatt och den andra för återbetalningen av skatten, erfordrades endast en försändelse, innehållande debetsedeln och det därvid fogade återbetalningskortet. Därjämte bortföle det manuella arbetet med att utskryva utbetalningskort och förteckningar över dessa till postgirokontoret. Slutligen torde även den postala revisionen komma att underlättas.

De sakkunnigas förslag medför å andra sidan ett i viss mån omständligt förfarande för att förhindra, att debetsedlar med överskjutande preliminär skatt förses med återbetalningskort i de fall, då den skattskyldige är restförd eller då skatten av annan anledning bör innehållas. Sålunda skall, såsom nyss framhållits, kreditkortet för skattskyldiga med överskjutande preliminär skatt översändas från den lokala skattemyndigheten till vederbörande utmättningsman, från utmättningsmannen till länsstyrelsen och från länsstyrelsen till den lokala skattemyndigheten. När kreditkortet återkommit till den lokala skattemyndigheten skall denna avskilja och till postens

skatteavdelning överlämna debetsedlarna endast för sådana skattskyldiga, för vilka anteckning om kvittning m. m. icke verkställts å kreditkorten. Dessa debetsedlar bör tillställas skatteavdelningen fortlöpande för de olika uppbördsdistrikten och senast den 1 december.

De sakkunniga har förutsatt att den slutliga skatten snarast möjligt debiteras distrikt efter distrikt och att, så snart debiteringen verkställts för ett uppbördsdistrikt, debetsedlarna i distriktet omgående utskrives. Iakttagas detta och införes därjämte en gemensam inkomst- och debiteringslängd, torde det vara möjligt för de lokala skattemyndigheterna att börja överlämna kreditkorten till utmätningsmännen redan i slutet av september månad. Normalt torde därför nyssnämnda förfarande böra medhinnas. Jag delar alltså icke de i vissa remissyttranden uttalade farhågorna att så icke skulle vara möjligt. Jag vill också framhålla att om debetsedlarna för något uppbördsdistrikt icke skulle hinna tillställas skatteavdelningen senast den 1 december, möjlighet alltid finnes att låta länsstyrelsen verkställa återbetalningen över postgiro med vanliga utbetalningskort. Ytterligare må framhållas, att om det visar sig erforderligt att nedbringa arbetet med undersökningar i och för eventuell kvittning, dessa kan begränsas till de fall då överskjutande preliminär skatt överstiger visst minsta belopp.

Av det sagda torde framgå att den av de sakkunniga förordade omläggningen av återbetalningssystemet ej utgör hinder att genomföra förslaget att taxeringsbeslut, som inkommit till den lokala skattemyndigheten senast den 20 november, skall beaktas vid debiteringen av slutlig skatt.

Det föreslagna återbetalningssystemet för emellertid med sig vissa tekniska komplikationer i anledning av att undersökningarna huruvida vederbörande skattskyldiga häftar för restförd skatt måste igångsättas redan på ett stadium, då prövningsnämndens beslut icke kunnat iakttagas vid debiteringen av den slutliga skatten. Även vissa andra omständigheter kräver ytterligare övervägande av frågan om restitutionsförfarandets utformning i detalj. Jag är därför icke beredd att nu taga slutlig ställning till nämnda fråga. Möter icke tekniska svårigheter av särskilt besvärande slag, bör dock det föreslagna systemet genomföras. Bestämmelserna rörande förfarandet vid återbetalningen och, därest så skulle erfordras, om begränsning av kvittningsförfarandet till överskjutande preliminär skatt av visst minsta belopp är av beskaffenhet att böra kunna utfärdas i administrativ ordning. Den ingående redogörelse, som jag i det föregående lämnat, har alltså avsett att ge en bild av hur återbetalningssystemet lämpligen synes kunna ordnas och därjämte förutsättningar för ett ställningstagande till de sakkunnigas förslag, att alla taxeringsbeslut, som inkommit till lokal skattemyndighet senast den 20 november under taxeringsåret, skall iakttagas vid debitering av slutlig skatt. Av det sagda framgår, att jag tillstyrker detta förslag.

Vad angår det nyss antydda återbetalningssystemet, vill jag framhålla att detsamma ur åtskilliga synpunkter och icke minst för de skattskyldiga erbjuder stora fördelar i förhållande till det nu tillämpade, men att man — med hänsyn till den ofrånkomligt ganska invecklade arbetsgången —

icke kan kräva att det redan första året det tillämpas skall fungera helt klanderfritt. Men det finnes anledning antaga, att erfarenhet snabbt vinnes om den arbetsrutin, som systemet förutsätter.

Vad de sakkunniga i övrigt föreslagit rörande utformandet av begreppen slutlig, kvarstående och tillkommande skatt föranleder icke någon erinran från min sida.

Skall ytterligare skatt erläggas till följd av att fel ägt rum vid avräkning av den preliminära skatten mot den slutliga, bör denna såsom de sakkunniga förordnat uttagas som tillkommande skatt. I anslutning härtill synes lämpligt att närmare beröra hur rättelse av sådant fel bör ske.

Förfarandet vid efterkrav av skatt, som befinnes vara från debitering obehörigen utesluten eller till för ringa belopp påförd, finnes icke reglerat i uppbördsförordningen. Sådana efterkrav anses för närvarande böra framställas av riksräkenskapsverket. Såvitt gäller fall, då preliminär skatt avräknats från slutlig skatt med för högt belopp, har emellertid centrala uppbördsnämnden i sitt meddelande nr 6/1950 uttalat, att den lokala skattemyndigheten må, sedan den skattskyldige erhållit tillfälle att yttra sig, rätta felet genom att påföra den skattskyldige tillkommande skatt för det felande beloppet, därest invändning från den skattskyldige icke framkommer. Kan rättelse äga rum före utgången av första uppbördsterminen för kvarstående skatt, skall rättelse i stället ske genom ändring av debetsedeln å slutlig skatt. Rättelse på något av angivna sätt må vidtagas jämväl i det fall att den skattskyldige icke är påförd kvarstående skatt. Gör den skattskyldige invändning mot påföring av tillkommande skatt eller rättelse av debetsedel å slutlig skatt, förutsätter centrala uppbördsnämnden, att rättelsen skall äga rum i den form som är föreskriven för anmärkningsförfarande.

Enligt uppbördssakkunnigas mening bör jämte riksräkenskapsverket även länsstyrelse äga ålägga betalningsskyldighet, där fel i debiteringen förekommit med påföljd, att skatt blivit från debitering obehörigen utesluten eller till för ringa belopp påförd. En bestämmelse härom har intagits i 92 § 2 mom. i de sakkunnigas förslag till ny uppbördsförordning.

Vid debitering av slutlig skatt på landet avräknas preliminär skatt med belopp, som länsstyrelsen infört i debiteringslängden. Initiativet till rättelse, då för mycket preliminär skatt gottskrivits skattskyldig, torde regelmässigt komma från länsstyrelsen. På grund härav men även av andra skäl torde enligt min mening beslut om rättelse böra efter den skattskyldiges hörande fattas av länsstyrelsen och icke av den lokala skattemyndigheten; på sistnämnda myndighet bör endast ankomma att med ledning av länsstyrelsens beslut antingen ändra debetsedeln å slutlig skatt, där så kan ske, eller utfärda debetsedel å tillkommande skatt. Det synes lämpligt att samma förfarande tillämpas även i stad med egen uppbördsförvaltning. Uppbördssakkunnigas förslag, att länsstyrelsen må fastställa det belopp som skattskyldig har att gälda till följd av att skatt blivit från debitering obehörigen utesluten, bör sålunda gälla jämväl i förevarande fall och även då skattskyldig gör

invändning mot rättelsen. Över länsstyrelsens beslut får besvär anföras i vanlig ordning.

Det nu förordade innefattar givetvis icke något förslag om begränsning i de åligganden och rättigheter, som med nuvarande ordning tillkommer riksräkenskapsverket.

Såsom framgår av den redogörelse, som tidigare lämnats för de sakkunnigas förslag beträffande återbetalning av överskjutande preliminär skatt, förutsätter de sakkunniga att de debetsedlar å slutlig skatt, som skall föras med särskilda återbetalningskort, får utsändas senare än den 10 december. Därvid förordar de sakkunniga den 18 december såsom senaste dag. Av skäl som generalpoststyrelsen anført torde emellertid debetsedlarna ej böra utsändas senare än den 15 december. Förut har jag framhållit, att jag ännu icke tagit slutlig ställning till frågan om hur den överskjutande preliminära skatten skall återbetalas. För att skapa förutsättningar för att det nyss berörda återbetalningssystemet skall kunna genomföras, torde emellertid uppbördsförordningen så ändras, att den 15 december angives såsom senaste dag för utsändandet av debetsedlarna å slutlig skatt. Skulle vid de fortsatta undersökningarna trots allt befinnas att återbetalningssystemet icke kan omläggas i enlighet med de sakkunnigas förslag, torde i administrativ ordning få föreskrivas, att debetsedlarna skall utsändas senast samma dag som för närvarande eller alltså senast den 10 december. Ändras återbetalningssystemet på ifrågasatt sätt, bör sistnämnda dag dock även framdeles gälla för debetsedlar å slutlig skatt som utskickas av lokal skattemyndighet, d. v. s. då debetsedeln icke upptager sådan överskjutande preliminär skatt som skall återbetalas medelst vid debetsedeln fogat återbetalningskort.

I övrigt biträder jag vad de sakkunniga föreslagit beträffande tiderna för debetsedlarnas utsändande till de skattskyldiga. Vad särskilt angår frågan huruvida den för mantalsskrivningen avgörande tidpunkten lämpligen bör ändras så att debetsedlarna å preliminär A-skatt kan utsändas före årsskiftet, kan denna icke avgöras nu utan får prövas vid den pågående allmänna översynen av folkbokföringsväsendet.

Fastighetslängderna skall av taxeringsnämnderna överlämnas till lokal skattemyndighet senast den 30 april taxeringsåret. För debiteringen av fastighetsskatt m. m. är det därför angeläget att skogsvårdsavgiftens storlek, varom förslag framlägges i statsverkspropositionen, fastställas av riksdagen senast i mitten av april. Något hinder häremot torde icke föreligga.

Beteckningen »debetsedel», med vilken beteckning de skattskyldiga numera är invanda, synes böra bibehållas. Att, såsom i ett yttrande föreslagits, i stället använda beteckningen »skattsedel» framstår som mindre lämpligt även av den anledningen, att framdeles förväxling kunde uppkomma med det »skattekort», som är avsett att användas för en viss avskiljbar del av debetsedeln å preliminär skatt.

I anledning av vad de sakkunniga uttalat därom att ett angivande å debetsedel avseende preliminär A-skatt att preliminärskatten skall beräknas en-

ligt särskild procentsats eller eljest på speciellt sätt skulle innebära ett jämningsbeslut, vill jag framhålla att detta betraktelsesätt näppeligen är riktigt. Först en ändring i ett beslut om hur preliminärskatten skall beräknas kan anses utgöra jämkning. Med denna uppfattning synes påkallat stadga att å debetsedeln i förekommande fall skall angivas de särskilda grunderna för A-skattens beräkning.

Enligt gällande bestämmelser skall preliminär B-skatt understigande 20 kronor icke påföras. Jag förordar att angivna gräns höjes till 60 kronor.

Såsom de sakkunniga föreslagit, bör preliminär B-skatt debiteras med belopp, vilket utan att öretal uppkommer är jämnt delbart med det antal uppbördsterminer, varunder skatten skall förfalla till betalning. Motsvarande bör gälla, då skatten omdebiteras efter jämkning.

För närvarande skall lokal skattemyndighet på skatteanvisningarna utföra det belopp, som skattskyldig med preliminär B-skatt skall erlägga å respektive uppbördsterminer. För att möjliggöra för den skattskyldige att med skatteanvisning inbetala annat belopp än som förfaller till betalning under uppbördstermin, borde enligt de sakkunnigas mening så ej längre ske. I stället borde den skattskyldige själv å skatteanvisningen vid inbetalningstillfället angiva det belopp, som han önskade inbetala. Vidare förordar de sakkunniga, att debetsedeln å preliminär skatt förses med åtta i stället för som nu sker sex skatteanvisningar och att terminsbeteckningarna på skatteanvisningarna borttages. Härigenom skulle arbetsgivare kunna redovisa arbetstagares preliminära A-skatt med skatteanvisning även då arbetstagaren slutar sin anställning mellan två uppbördsterminer.

Jag har icke något att erinra mot att antalet skatteanvisningar utökas på föreslaget sätt och att terminsbeteckningarna borttages från skatteanvisningarna. Däremot hyser jag vissa betänkligheter mot att överlåta till skattskyldig med preliminär B-skatt att själv ifylla skattebeloppet å skatteanvisningarna. Även om å debetsedeln uttryckligen angives vilket minsta belopp, som vid varje termin skall på grund av den gjorda debiteringen inbetalas, föreligger risk för att den skattskyldige, sig själv till förfång och med ett försämrat uppbördsresultat som följd, på skatteanvisningen antecknar och följaktligen även inbetalar ett för lågt belopp.

Möjlighet för den skattskyldige att med skatteanvisning inbetala en högre preliminär B-skatt än som föranledes av debiteringen bör emellertid tillskapas. Detta kan ske antingen på så sätt att två av de åtta skatteanvisningarna reserveras för dylika inbetalningar eller så att den skattskyldige under det av den lokala skattemyndigheten å skatteanvisningen angivna beloppet antecknar det belopp, han därutöver önskar inbetala, ävensom summan av de båda beloppen. Av tekniska skäl förordar jag det senare alternativet.

Det belopp, vilket den skattskyldige på nyss angivna sätt inbetalar utöver det som enligt verkställd debitering förfaller till betalning under en uppbördstermin, bör den skattskyldige äga tillgodoräkna sig för gäldande av skatt, som vid en senare uppbördstermin förfaller till betalning. Överinbe-

talningen bör således tagas i anspråk för avräkning mot skattebelopp, som förfaller till betalning vid ett senare tillfälle men icke då erlägges.

Vill den skattskyldige, med de konsekvenser i avseende å restföring m. m. som därav föranledes, erlägga endast en del av det belopp, som förfaller till betalning under uppbördsterminen, möter av tekniska skäl intet hinder mot att jämväl sådan inbetalning göres med skatteanvisning.

För att underlätta länsstyrelsens arbete att i debiteringslängden för slutlig skatt införa preliminär skatt, som skall avräknas mot den slutliga, bör skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden lämna länsstyrelsen en förteckning över skattskyldiga med preliminär B-skatt, vilka med skatteanvisning inbetalat skatt utöver det av den lokala skattemyndigheten å anvisningen angivna beloppet. I förteckningen bör för varje skattskyldig anges summan av under uppbördsåret gjorda sådana överinbetalningar, som icke tagits i anspråk för gäldande av debiterade skattebelopp. Införingen av den preliminära skatten sker då med belopp motsvarande summan av det debiterade skattebeloppet och beloppet enligt förteckningen av den extra inbetalningen.

I övrigt biträder jag de sakkunnigas förslag beträffande debitering m. m. av preliminär skatt.

Av vad nyss sagts framgår, att vid debitering av slutlig skatt bör skattskyldig med preliminär B-skatt gottskrivas dels det debiterade preliminärskattebeloppet, dels ock därutöver erlagd preliminär skatt. Så gäller för närvarande och häri föreslås ej någon ändring.

Vid avräkningen mellan slutlig skatt och preliminär B-skatt uppkommer fråga hur det skall förfaras, när skattskyldig försummat att i vederbörlig ordning erlägga på viss uppbördstermin belöpande preliminär skatt, som till följd därav restföres, och därefter inbetalar sådan skatt med större belopp än vad som förfaller till betalning vid en senare uppbördstermin eller inbetalar ytterligare preliminär skatt efter den sista uppbördsterminen under uppbördsåret. Enligt de sakkunnigas mening borde överinbetalningen icke få avräknas på den restförda skatten; i stället skulle det överskjutande beloppet vid debiteringen av den slutliga skatten gottskrivas den skattskyldige utöver det debiterade beloppet.

Jag kan icke dela denna de sakkunnigas uppfattning. Sker överinbetalning av preliminär skatt i den situation, som nyss beskrivits, torde väl som regel den skattskyldige ha avsett att med det överskjutande beloppet gälda den restförda preliminära skatten. Man synes därför icke rimligen böra förvägra honom att få överinbetalningen avräknad från den restförda skatten, därest han uttrycker önskemål härom. Såsom exempel må nämnas det fall att en skattskyldig inbetalar det belopp, som förfaller till betalning vid den första uppbördsterminen, efter dennas utgång och att beloppet krediteras honom vid påföljande uppbördstermin. Den vid sistnämnda termin förfallande skatten erlägger han i behörig ordning. Vid den andra uppbördstermi-

nen kommer alltså den skattskyldige att krediteras dels det då till betalning förfallna skattebeloppet, dels ock en överinbetalning på samma belopp. Det måste i ett sådant fall te sig stötande därest det vid den första uppbörds-terminen restförda beloppet måste mot den skattskyldiges bestridande indrivas till följd av att den för sent gjorda skatteinbetalningen icke skulle få gå i avräkning på den restförda skatten.

Hur det lämpligen skall förfaras, då i förekommande fall överinbetalning av preliminär skatt skall avräknas å restförd sådan skatt, bör regleras i administrativ ordning. Lämpligen synes länsstyrelsen böra utbetala beloppet till utmätningsmannen och samtidigt göra anteckning därom på den skattskyldiges kreditkort att iakttagas vid beräkningen av den preliminära skatt, som skall avräknas mot den slutliga. För att den skattskyldige i dylikt fall icke skall tillgodoräknas preliminär skatt med för högt belopp, måste nämligen överinbetalningen av den preliminära skatten minskas med det till utmätningsmannen utbetalade beloppet. — En annan sak är att skattskyldig, som förfarit på nyss avgivet sätt, icke kan eller bör undgå påföring av restavgift.

Preliminär skatt, som utöver debiterat belopp eller av arbetsgivare innehållen preliminär A-skatt inbetalats efter den 30 april året efter inkomståret och som på grund därav icke skall medtagas vid bedömande av om ränta skall beräknas å kvarstående skatt, bör icke såsom i ett yttrande ifrågasatts återbetalas till den skattskyldige. Eftersom källskattesystemet innebär, att skatten skall erläggas i förskott till belopp som beräknas motsvara den slutliga skatten, kan det icke anses ligga i linje med uppbördssystemets allmänna principer att återbetala ett belopp, som kan förutses efter ytterligare någon tid komma att avkrävas den skattskyldige.

Å andra sidan delar jag icke de sakkunnigas mening att efter den 30 april erlagd preliminär skatt skall balanseras i räkenskaperna till dess den slutliga skatten debiterats och därefter antingen överföras till postverket som avbetalning å kvarstående skatt, då sådan uppkommit, eller eljest återbetalas till den skattskyldige. Ett sådant förfarande ter sig onödigt invecklat. Ifrågasvarande skatt bör i stället liksom annan preliminär skatt införas i debiteringslängden och avräknas mot den slutliga skatten. För ränteberäkningens skull bör i debiteringslängden särskilt anmärkas, att skattebeloppet inbetalats efter den 30 april. Vidare får, om ränta å kvarstående skatt debiterats, å debetsedeln å slutlig skatt eller i särskilt meddelande anmärkas att i den gottskrivna preliminära skatten ingår skatt till visst belopp, som erlagts efter den 30 april och till följd därav icke tillgodoräknats den skattskyldige vid ränteberäkningen.

Vad angår avräkning mellan äkta makar av överskjutande preliminär skatt för den ena maken mot kvarstående skatt för den andra maken, kan visserligen sägas att en sådan avräkning i vissa fall borde vara möjlig. Betydande svårigheter är emellertid förenade med en sådan anordning. Uppenbarligen kan avräkning ej göras utan vederbörandes medgivande. Att ålägga lokal skattemyndighet att i varje uppkommande fall efterhöra makarnas önskemål

skulle medföra sådant merarbete att risk funnes för att debiteringsarbetet icke skulle medhinnas inom föreskriven tid. Jag anser därför övervägande skäl tala mot en föreskrift om dylikt avräkningsförfarande.

Däremot synes icke rimligt, att frågan om ränteberäkning för äkta makar alltid skall ske som för två skilda skattskyldiga. Av tekniska skäl bör emellertid ränteberäkningen och debiteringen av ränta å kvarstående skatt verkställas på sätt nu sker. Äkta makar, som därvid finner att det för dem varit förmånligare att ränteberäkningen verkställts som om fråga varit om en skattskyldig, bör genom hänvändelse till länsstyrelsen äga påkalla en omräkning av räntan efter nyss angivna grund. Ett uttryckligt stadgande härom bör intagas i uppbördsförordningen.

Någon minskning av antalet uppbördsterminer för kvarstående skatt eller ändrad förläggning i tiden av dessa terminer kan jag i likhet med de sakkunniga icke förorda. Mot en enda uppbördstermin, förlagd till maj månad, med skatteavdrag som nu under tiden januari—april talar, att ökade risker uppkommer för skatteförlust genom att mindre nogräknade arbetsgivare får större möjligheter att förfoga över innehållna skattemedel, innan någon kontroll kan sättas in. Vidare kan man icke bortse från att — som de sakkunniga även framhållit — skattskyldiga som själva ha att inbetala den kvarstående skatten kan få svårigheter att vid ett enda tillfälle inbetala hela skattebeloppet.

I några remissyttranden har i detta sammanhang föreslagits, att restlängd skall upprättas först efter utgången av uppbördsterminen i maj och då avse såväl mars- som majterminerna. Den arbetsbesparing, som härigenom skulle vinnas, synes emellertid i allmänhet icke uppväga nackdelen av den förseening av restindrivningen, som härav skulle följa. Möjligen kan en sådan sammanslagning av restlängderna finnas befogad i särskilda fall, därvid det bör ankomma på Kungl. Maj:t att lämna medgivande därtill. Frågan om när restlängd skall upprättas synes vara av sådan art, att bestämmelserna härom kan överföras från uppbördsförordningen till tillämpningskungörelsen.

För att vinna besparing föreslår generalpoststyrelsen, att kvarstående skatt som uppgår till högst 30 kronor skall förfalla till betalning under den första uppbördsterminen. Gällande gräns i detta hänseende utgör 20 kronor. En höjning av nämnda gräns medför minskat arbete icke blott för postverket utan även för arbetsgivarna. Med hänsyn härtill och till det ändrade penningvärdet förordar jag, att gränsen höjes till 50 kronor.

Vad de sakkunniga i övrigt föreslagit beträffande debitering m. m. av slutlig och kvarstående skatt, ansluter jag mig till.

Antalet uppbördsterminer för fastighetsskatt m. m. synes icke böra ändras.

I fråga om fördelningen av skatten på uppbördsterminerna föreslår jag däremot att skatten i princip skall förfalla till betalning efter samma regler, som gäller för kvarstående skatt. Fastighetsskatt m. m. bör således förfalla till betalning under uppbördsterminen i september om skattebeloppet uppgår

till högst 50 kr., under uppbördsterminerna i september och november om skattebeloppet överstiger 50 men ej 100 kr. samt eljest under alla tre uppbördsterminerna.

I fråga om fastighet (taxeringsenhet) som äges av flera personer gäller, att varje delägare endast ansvarar för den del av skatten å hela fastigheten, som motsvarar hans andel i fastigheten. I princip bör därför för varje delägare utfärdas särskild debetsedel å skatten på hans andel i fastigheten. För att så skall kunna ske, bör fastighetslängden vara så fullständig, att den beträffande samägda fastigheter innehåller uppgift om samtliga delägarers namn och adress samt envars andel i fastigheten. För närvarande finnes som regel endast en av delägarnas namn angivet i fastighetslängden; övriga delägarers namn och adress samt andelarnas storlek skulle således behöva utredas i varje särskilt fall. De sakkunniga framhåller emellertid, att en konsekvent och fullständigt genomförd tillämpning av principen att varje delägare skulle erhålla särskild debetsedel, ofta skulle i praktiken ge icke önskvärda resultat, t. ex. då makar hade gemensam lagfart eller då en fastighet förvaltades gemensamt för delägarnas räkning. En långtgående splittning av fastighetsskatten på små lotter medförde också olägenhet och överensstämmelse icke med strävandena att minska antalet småposter vid debiteringen.

Med hänsyn till det anförda anser jag i likhet med de sakkunniga, att en allmän översyn av äganderättsförhållandena på förevarande område icke är omedelbart påkallad. Pågående överväganden om fastighetsskattens fortsatta bestånd utgör också ett skäl att låta anstå med en sådan allmän översyn, vilken måste medföra avsevärda arbetsinsatser och säkerligen ofta icke kommer att leda till avsett resultat på grund av att åtskilliga andelsägare torde vistas på okänd ort och att andelarnas storlek i många fall icke kan fastställas. Det synes tills vidare tillräckligt, att rättelse göres successivt och givetvis alltid, då de skattskyldiga yrkar att så sker. De föreskrifter, som kan finnas erforderliga, torde få utfärdas i administrativ ordning.

Beträffande debitering m. m. av tillkommande skatt har jag icke någon erinran att göra mot de sakkunnigas förslag. Tillkommande skatt på grund av eftertaxering bör dock förfalla till betalning efter samma regler som annan tillkommande skatt för inkomst eller förmögenhet, d. v. s. normalt under två uppbördsterminer och endast om skattebeloppet är mycket högt under flera uppbördsterminer. Det föreslagna stadgandet att lokal skattemyndighet skall bestämma, under vilka uppbördsterminer skatten skall förfalla till betalning, bör kompletteras med en föreskrift av innehåll, att myndigheten därvid i regel bör tillämpa samma grunder, som härvidlag gäller beträffande fastighetsskatt m. m., respektive kvarstående skatt.

I ett senare sammanhang kommer jag att närmare behandla ett av de sakkunniga väckt förslag att kvittning må ske mellan överskjutande preliminär skatt och sådan tillkommande skatt, som påföres på grund av prövningsnämnds eller länsstyrelsens beslut och avser inkomst för samma in-

komstår som den preliminära skatten. Jag kommer därvid att uttala min anslutning till detta förslag. Ifrågavarande kvittning bör tillgå så, att den överskjutande preliminära skatten frånräknas den uträknade tillkommande skatten. Det återstående beloppet som skall erläggas av den skattskyldige fördelas därefter i vanlig ordning på de uppbördsterminerna, varå beloppet enligt den lokala skattemyndighetens beslut skall förfalla till betalning, och delbeloppen utföres å skatteanvisningarna. För att möjliggöra detta förfarande bör länsstyrelsen vid översändande till lokal skattemyndighet av sådana debiteringsbeslut eller prövningsnämndsbeslut, vilka föranleder debitering av tillkommande skatt, samtidigt lämna uppgift på innehållen överskjutande preliminär skatt, som skall kvittas mot den tillkommande skatten. Erforderliga bestämmelser torde få utfärdas i administrativ ordning.

VI. Debitering av skatt utan öretal.

Gällande bestämmelser m. m. Slutsumman av slutlig skatt, fastighetsskatt m. m. och tillkommande skatt utföres för närvarande i helt antal kronor. I nämnda skatter ingående delbelopp debiteras däremot med förekommande öretal. Enligt 33, 34 och 37 §§ uppbördsförordningen gäller, att om summan av de i skatten ingående delposterna icke utgöres av helt antal kronor, öretal som uppgår till högst 50 bortfaller och öretal som överstiger 50 höjes till närmaste hela kronotal.

Även slutsumman av debiterad preliminär skatt utföres i helt antal kronor. Några bestämmelser om utjämnande öretal finnes dock icke meddelade. I 32 § uppbördsförordningen stadgas allenast att preliminär B-skatt skall, liksom preliminär C-skatt, debiteras i en gemensam post, därvid öretal icke medtages. Vid uträknandet av de i den debiterade preliminära skatten ingående olika skattebeloppen medtages icke förekommande öretal.

Den preliminära A-skatten utgöres alltid i helt antal kronor.

Bestämmelserna att de olika skatternas slutsummor alltid skall utgå i helt antal kronor infördes genom uppbördsreformen i avsikt att förenkla arbetet med debitering och uppbörd. Åtskilliga fördelar vanns härigenom. Bestämmelserna har emellertid på grund av att delbeloppen skall debiteras med öretal föranlett ett betydande arbete vid uppbördsbokföringen; särskilt gäller detta vid uppdebitering eller restitution och avkortning av skatt på grund av beslut i taxerings- eller debiteringsmål, varigenom skatten höjes eller nedsättes.

Frågan om slopande av öretalen vid skattedebiteringen har på uppdrag av Kungl. Maj:t utretts av *riksräkenskapsverket*. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 november 1950, vilken skrivelse av finansdepartementet överlämnats till uppbördssakkunniga, har ämbetsverket framlagt förslag i ärendet. I denna skrivelse har riksräkenskapsverket till en början omnämnt att överenskommelse under hand träffats med uppbördssakkunniga om att äm-

betsverket i sin utredning skulle draga upp vissa allmänna riktlinjer för en reform, varefter det skulle ankomma på de sakkunniga att, efter prövning av dessa riktlinjer, ombesörja detaljutformningen och inpassningen i det översedda uppbördssystemet.

Riksräkenskapsverket har därefter anfört följande.

Ursprunget till det föreliggande utredningsuppdraget är ett uttalande av riksdagens revisorer år 1941 (berättelsen § 26), enligt vilket det ansågs synnerligen önskvärt, att frågan om ett slopande av kronodebetsedlarnas öretal utreddes. Efter tillstyrkande yttranden av statskontoret och riksräkenskapsverket anhöll riksdagen i — — — skrivelse 1942: 423 om sådan utredning och uttalade i samband därmed bl. a., att det syntes komma att innebära en högst väsentlig rationalisering, med personalminskningar och kostnadsbesparingar som följd, om alla utskyldstitlar påfördes endast i helt kronotal.

Sedan frågan år 1941 togs upp av riksdagens revisorer ha — i samband med uppbördsreformen — vissa förskjutningar i utgångsläget inträffat. Ett första steg på vägen mot öretalens avskaffande har tagits genom att debetsedlarnas slutsummor numera utföras i helt antal kronor. Detta första steg har givetvis varit ett steg framåt i vad det berör uppbörd och indrivning samt redovisning av influtna medel; i fråga om debiteringen och vad därmed sammanhänger är det däremot ett steg tillbaka. På grund av att debetsedlarnas delposter fortfarande skola utföras med öretal, har nämligen utjämningsposten »Utjämnande öretal» måst konstrueras för slutsummans avrundning till helt kronotal. Det betyder två extrakolumner i debiteringslängder och två extra rader på debetsedlar och uppbördskort. — Vidare förekommer icke längre specifikation på skattetitlar på restindrivningsstatiet. I sitt utlåtande den 14 februari 1942 över vad riksdagens revisorer år 1941 anfört i ämnet framhöll riksräkenskapsverket bl. a., att de största fördelarna genom en reform skulle vinnas i fråga om restindrivningen och dess redovisning. Nu har läget förändrats därhän, att ett slopande av delposternas öretal är likgiltigt från restindrivningens synpunkt. — Slutligen ha åtskilliga slag av medel försvunnit från debetsedlarna, något som i och för sig gör en totalreform lättare att åstadkomma. — I detta sammanhang må ytterligare nämnas, att riksförsäkringsanstalten numera övergått till att fastställa olycksfallsförsäkringsavgifterna utan öretal.

Att nu fortsätta på den inslagna vägen genom att slopa delposternas öretal skulle ge till resultat en påtaglig arbetsbesparing. Icke minst betydelsefullt är det, att det många gånger oproportionerligt tidsödande — fast av bokföringsskäl f. n. nödvändiga — sysslandet med »Utjämnande öretal» skulle försvinna. Särskilt vid debiteringsändringar koncentreras ofta uppmärksamheten kring hur dessa öretal bokföringsmässigt skola behandlas. Trots att riksräkenskapsverket genom cirkulärskrivelser lämnat länsstyrelserna utförliga anvisningar på området, beröras sådana spörsmål icke sällan i frågor till riksräkenskapsverket.

Några beräkningar om arbetsbesparingens omfattning har riksräkenskapsverket i frågans nuvarande läge ansett sig icke böra göra. Det blir för övrigt en ren nettobesparing, i den mån avrundningsreglerna icke måste utformas så, att de orsaka inkomstminskningar för det allmänna. Som av det följande närmare framgår, aktualiseras denna risk för inkomstminskning endast beträffande ett par av fastighetsskattdebetsedlarnas delposter.

Beträffande riksräkenskapsverkets yttrande i övrigt torde få hänvisas till betänkandet s. 186 o. ff. Sammanfattningsvis innebär riksräkenskapsverkets

förslag, att alla på debetsedlarna förekommande delposter, med undantag av annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor, skall påföras utan öretal. Därvid borde öretal, som uppgår till högst femtio, bortfalla och belopp med öretal över femtio höjas till närmaste hela krontal. Därigenom undginges den förlust, som skulle uppkomma, därest avjämnningen alltid skedde till närmast lägre hela krontal. Beträffande angivna annuiteter kunde avrundning uppåt till närmaste hela krontal icke ske på grund av att annuiteterna fixerats genom länsstyrelsernas lagakraftvunna beslut. En avrundning nedåt till närmaste hela krontal innebure, att kronan skulle efterskänka ett belopp av för närvarande 33 000 kr. om året, vilket knappast syntes oreserverat acceptabelt.

Även 1950 års besparingsutredning har berört förevarande spörsmål. I skrivelse till chefen för finansdepartementet den 19 december 1950 har utredningen till en början erinrat om riksräkenskapsverkets utredning och därefter framhållit att svårigheter särskilt uppkomme då det gällde att finna utvägar, som möjliggjorde att avskaffa öretalsberäkningen beträffande annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor. I fråga om dessa annuiteter vore en avrundning uppåt av rättsliga skäl utesluten. Närmast syntes böra tagas under övervägande, om icke en avrundning nedåt till helt krontal kunde ske av annuiteterna. Den minskade intäkt, som skulle föranledas därav, syntes obetydlig i jämförelse med den väsentliga administrativa förenkling, som skulle vara förenad med att öretalsberäkningen slopades över hela linjen.

De sakkunniga. Enligt de sakkunnigas mening borde öretalen bortarbetas från samtliga de i slutlig skatt, fastighetsskatt m. m. och tillkommande skatt ingående delposterna. I övrigt biträder de sakkunniga i huvudsakliga delar de förslag, som riksräkenskapsverket framlagt. I vissa avseenden har de sakkunniga dock funnit sig böra föreslå en del avvikelser från eller tilllägg till vad riksräkenskapsverket föreslagit.

Riksräkenskapsverkets förslag beträffande *statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt* biträdes i princip av de sakkunniga, som förordar att i respektive förordningar intoges en bestämmelse om avrundning uppåt eller nedåt till närmaste hela krontal.

De sakkunniga framhåller, att *allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel* vid debiteringen påfördes i en gemensam post. Avrundningen borde avse den gemensamma posten. Bestämmelser härom borde införas i nppbördsförordningen, till vilka bestämmelser — på sätt riksräkenskapsverket förordat — hänvisning kunde göras i kommunalskattelagen.

Vidare framhåller de sakkunniga, att kommunerna enligt nu gällande bestämmelser ägde av statsverket uppbära kommunalskatt med debiterat belopp. Ett bibehållande av denna bestämmelse samtidigt med införande av föreskrift om avrundning av den uträknade skatten kunde medföra svårigheter vid redovisningen till kommunerna. Detta spörsmål löstes emellertid genom att låta varje kommun eller kommunal samfällighet av statsverket

uppbära allmän kommunalskatt i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som vid taxeringen för visst år påförts de till kommunen skattskyldiga, och det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för året närmast dessförinnan. Möjligheterna för kommunerna att kontrollera länsstyrelsernas redovisning underlättades härigenom. För statsverket torde ett dylikt redovisningssystem icke medföra någon förlust. Genom avrundning såväl uppåt som nedåt av varje skattepost borde den sammanlagda debiterade kommunalskatten i stort sett komma att överensstämma med det belopp, som utbetalades till kommunerna.

Beträffande *skogsvårdsavgifterna* föreslår de sakkunniga i likhet med riksräkenskapsverket att till 1 § första stycket förordningen om skogsvårdsavgift skall fogas en punkt av innehåll, motsvarande vad som föreslagits beträffande förordningen om statlig inkomstskatt.

I 1 § andra stycket förstnämnda förordning finnes stadgat, att om för viss ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet summan av värdena å skogsmark och växande skog för fastigheter inom en och samma kommun icke uppgår till 2 000 kr. fastigheterna är undantagna från avgiftsplikt. Denna begränsning av avgiftsplikten, därvid en ägares samlade fastighetsinnehav inom en kommun skall behandlas som en enhet, har motiverats av praktiska skäl (se prop. 126/1946 s. 120).

De sakkunniga framhåller, att om en kommun vore uppdelad på flera taxeringsdistrikt, särskilda fastighetslängder skulle upprättas för varje sådan del av kommunen, som bildade eget distrikt. Där så vore fallet, torde nyssnämnda bestämmelse icke kunna tillämpas. Därefter anföres, att om kommun eller sådan del av kommun, som bildade eget taxeringsdistrikt, omfattade flera församlingar, skulle de inom varje församling förekommande fastigheterna i fastighetslängden sammanföras för sig till särskild avdelning. Motsvarande gällde beträffande vissa andra samfälligheter. Ägdes eller innehades flera fastigheter inom ett taxeringsdistrikt av en och samma person, skulle fastigheterna förutom att de upptoges i sin kamerala ordning i fastighetslängden därjämte sammanföras till ett ställe i fastighetslängden. I stad erfordrades dock icke sådant sammanförande. De sakkunniga framhåller, att stadgandet vore besvärligt att tillämpa och tillämpningen bleve än svårare efter den nya kommunindelningen, då i större utsträckning än tidigare ett taxeringsdistrikt komme att omfatta flera församlingar.

Det torde, säger de sakkunniga vidare, icke ligga inom ramen för de sakkunnigas uppdrag att föreslå någon förenkling i sistnämnda avseende. Under sådana förhållanden vore det nödvändigt att i någon form ändra de nuvarande bestämmelserna om begränsning av avgiftsplikten. Det syntes därvidlag böra övervägas antingen att den förut återgivna undantagsbestämmelsen i förordningen om skogsvårdsavgift upphävdes eller att samma bestämmelse ändrades därhän, att avgiftsplikten gjordes beroende av att summan av värdena å skogsmark och växande skog för en och samma *taxeringsenhet* uppginge till minst 2 000 kr.

Ett upphävande av bestämmelsen skulle visserligen medföra, att i ett icke

ringa antal fall avgifter skulle komma att påföras å belopp mellan 1 och 3 kr. (sistnämnda belopp, motsvarande 1,5 promille av 2 000 kr., utgjorde för närvarande minsta avgift som påfördes). Detta överensstämde i och för sig icke med strävandena att förenkla debiteringsarbetet genom att underlåta att debitera bagatellbelopp. Emellertid måste uppmärksammas, att oavsett om skogsvårdsavgift skulle debiteras eller ej, debitering i alla fall måste ske av fastighetsskatt och att därför jämväl utfärdande av debetsedel och uppbörd av skatt måste äga rum. Merarbetet med debitering jämväl av skogsvårdsavgift till belopp under 3 kr. bleve därför av obetydlig omfattning i förhållande till hela debiterings- och uppbördsproceduren och toge ur kostnadssynpunkt endast en ringa del av de ökade intäkterna i anspråk. Förenklingar i taxerings- och debiteringsarbetet skulle även möjliggöras, om avgiftsplikten gjordes beroende av att summan av värdena å skogsmark och växande skog för en och samma taxeringsenhet uppginge till minst 2 000 kr. En sådan ändring skulle å andra sidan kunna medföra, att det allmännas intäkter av skogsvårdsavgifter nedginge något. Med hänsyn härtill hade de sakkunniga funnit sig icke böra förorda denna ändring. De sakkunniga föresloge i stället, att gällande stadgande om viss begränsning av avgiftsplikten upphävdes.

De sakkunniga påpekar, att efter verkställda stickprovsundersökningar kunde approximativt beräknas, att de debiterade skogsvårdsavgifterna, sammanlagt ca 4,6 milj. kr., skulle öka med ca 4 procent eller med ca 200 000 kr., därest bestämmelsen om viss begränsning av avgiftsplikten upphävdes. Den andra möjligheten att förenkla debiteringsarbetet skulle medföra, att skogsvårdsavgifterna i stället skulle nedgå med mindre än $1\frac{1}{2}$ procent eller med högst ca 20 000 kr.

Beträffande *annuiteter å avdikningslån* framhåller de sakkunniga, att det såsom riksräkenskapsverket påpekat vore ogörligt att uppåt avrunda redan fastställda annuiteter. Debitering av annuiteterna i hela krontal måste därför förutsätta, att öretalen helt strökes och efterskänktes. Visserligen skulle härigenom, såsom riksräkenskapsverket framhållit, uppkomma en årlig förlust för statsverket av f. n. ca 33 000 kr. Beloppet komme dock att successivt sjunka allteftersom de nuvarande lånen bleve slutbetalda. De sakkunniga kunde icke dela riksräkenskapsverkets betänkligheter mot att efterskänka öretalen. Bibehållande av öretalen vid debitering av förevarande annuiteter skulle i icke ringa mån minska den genom öretalens borttagande från samtliga övriga delposter beräknade vinsten.

De sakkunniga föreslår att i uppbördsförrordningen införes bestämmelse om att vid debitering av annuitet å avdikningslån, annuiteten skall påföras i helt antal kronor, därvid öretal bortfaller. Något hinder att likväl låta länsstyrelserna som hittills till lantbruksstyrelsen inleverera enligt vederbörligt utslag fastställda årliga avbetalnings- och räntebelopp syntes icke föreligga.

Slutligen uttalar de sakkunniga, att vad de nyss anført angående annuiteter å avdikningslån jämväl avsåge *annuiteter å förskott för avlösning av frälseräntor*.

Remissyttrandena. De sakkunnigas förslag att avskaffa öretalen vid skatdebiteringen har i samtliga yttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Beträffande detaljutformningen har invändning endast gjorts mot det föreslagna tillägget till 1 § kommunalskattelagen, att allmän kommunalskatt skall utgå i helt antal kronor enligt vad i gällande uppbördsförordning stadgas. *Kammarrätten* framhåller sålunda att det — ehuru uppbördsförordningen vore med riksdagen antagen — framstode som mindre lämpligt att i en författning av kommunalskattelagens karaktär hänvisning skedde till en författning av administrativrättsligt innehåll.

Även förslaget att avskaffa begränsningen av avgiftsplikten beträffande skogsvårdsavgifterna har godtagits i remissyttrandena. Sålunda tillstyrker *statistiska centralbyrån* livligt de sakkunnigas förslag, som syntes möjliggöra viss förenkling av sammanföringen av fastigheter i fastighetslängderna på landet. *Häradsskrivaren i Kumla fögderi* anser dock, att bestämmelsen härom borde kvarstå men ändras så, att avgiftsplikten gjordes beroende av att summan av värdena å skogsmark och växande skog för en och samma taxeringsenhet uppginge till minst 2 000 kr. Därigenom skulle debiteringsarbetet icke oväsentligt förenklas utan nämnvärt avgiftsbortfall.

Departementschefen. Jag biträder de sakkunnigas förslag.

I anledning av vad kammarrätten framhållit i sitt yttrande, får jag erinra om att allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel skall debiteras i en gemensam post samt att avrundningen till helt krontal måste avse denna gemensamma post och icke de däri ingående delposterna var för sig. Några särskilda stadganden om avrundning till helt krontal av allmän kommunalskatt, landstingsmedel eller tingshusmedel var för sig kan därför icke intagas i respektive författningar beträffande dessa skatter. Ej heller synes det tillräckligt med endast en föreskrift i uppbördsförordningen om avrundning av den gemensamma posten, eftersom allmän kommunalskatt etc. enligt bestämmelserna i respektive författningar skall utgå strikt proportionellt i förhållande till det påförda antalet skattekrönor och skatteören. Det av de sakkunniga föreslagna tillägget till 1 § kommunalskattelagen, att allmän kommunalskatt skall utgå i helt antal kronor enligt vad i uppbördsförordningen stadgas, torde därför — ehuru vissa principiella erinringar häremot möjligen kan anföras — vara en med hänsyn till föreliggande omständigheter acceptabel lösning.

VII. Jämkning av preliminär skatt.

Gällande bestämmelser m. m. Lokal skattemyndighet äger besluta om jämkning av preliminär skatt. Vid sådant beslut skall myndigheten tillse, att den preliminära skatten för inkomståret så nära som möjligt kommer att överensstämma med den slutliga skatt som kan antagas komma att påföras på grund av taxering, verkställd under året näst efter inkomståret.

Jämkning kan ifrågakomma, då ändring skett i förhållande, vartill hänsyn skall tagas vid bestämmande av ortsavdrag för den skattskyldige vid den taxering, som skall verkställas under året näst efter inkomståret. Vid ändring av civilstånd vid sådan tidpunkt att detta inverkar på ortsavdragets storlek skall jämkning för preliminär A-skatt ske ex officio. I övrigt förutsättes ansökan från den skattskyldige.

Vidare skall jämkning verkställas under inkomståret

1) därest skattskyldig eller, om han avlidit, hans dödsbo gör sannolikt eller det eljest för myndigheten framstår såsom troligt att den preliminära skatten till följd av ändring i inkomsten eller rätt att vid taxering åtnjuta andra avdrag än sådana som vid beräkning av nämnda skatt beaktats, kommer att avvika från motsvarande slutliga skatt, eller

2) därest skattskyldig visar eller myndigheten eljest erhåller kännedom om att den skattskyldiges skatteförmåga blivit väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka rätt till allmänt barnbidrag föreligger, eller annan därmed jämförlig omständighet.

Om den skattskyldiges inkomst, efter avdrag av därå belöpande skatt, på grund av nedsatt arbetsförmåga, långvarig oförvårdad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller annan därmed jämförlig omständighet understiger vad han kan anses behöva till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn (existensminimum), kan jämkning jämväl erhållas, dock endast för preliminär B-skatt. För skattskyldiga med A-skatt tages hänsyn till existensminimum genom nedsättning av eller befrielse från skatteavdrag.

Där icke särskilda omständigheter till annat föranleder, skall i det nyss vid 1) omnämnda fallet jämkning icke äga rum, såvida icke ändringen i den preliminära skatten skulle uppgå till minst $\frac{1}{5}$ av det förut beräknade skattebeloppet, dock minst 25 kr. Fråga om jämkning äger lokal skattemyndighet upptaga utan särskild anmälan från den skattskyldige. Jämkning må icke ske utan att den skattskyldige beretts tillfälle att yttra sig, därest detta icke uppenbarligen är obehövt. Vid höjning av preliminär skatt utan skattskyldigs medgivande bör iakttagas stor försiktighet, så att icke för hög sådan skatt uttages.

Slutligen skall erforderlig jämkning av den preliminära skatten vidtagas, därest den lokala skattemyndigheten genom anmälan av den skattskyldige eller eljest erhåller vetskap om att skatten blivit obehörigen eller med oriktigt belopp påförd eller att felaktighet ägt rum vid utskrivandet av debetsedeln.

Har skattskyldig under inkomståret, innan beslutet om jämkning meddelats, erlagt högre preliminär skatt än han rätteligen bort göra, skall icke sålunda inbetald skatt nedsättas och vad som för mycket erlagts restitueras, utan den preliminära skatt, som skall erläggas efter beslutet om jämkning, skall i motsvarande grad reduceras, så att den sammanlagda preliminärskatten kommer att uppgå till belopp, som beräknas böra utgå för inkomståret. Fall kan förekomma — sådana torde inträffa i synnerhet vid jämkning

under senare delen av inkomståret — då preliminärskatten nedsättes med så stort belopp att, trots det den skattskyldige helt befriats från att erlägga dylik skatt under återstående uppbördssterminer under uppbördsåret, han likväl för inkomståret inbetalt högre skatt än han kan antagas ha rätteligen bort göra. Uppgår det för mycket inbetalda beloppet till minst $\frac{1}{5}$ av den slutliga skatt, som kan beräknas komma att utgå, dock till minst 25 kr., äger skattskyldig återbekomma det för mycket inbetalda beloppet utan avvaktan å debitering av den slutliga skatten. Är särskilda förhållanden för handen — fråga är t. ex. om s. k. ömmande omständigheter eller om ett särskilt stort skattebelopp — kan myndigheten, även om det angivna villkoret icke är uppfyllt, medge att det för mycket erlagda beloppet återbetalas till den skattskyldige.

Beslut om återbetalning av preliminär skatt må fattas av lokal skattemyndighet jämväl under året näst efter inkomståret, därest ansökan därom inkommer före utgången av april månad.

Innebär beslut om jämkning, att debiterad preliminär skatt, som förfaller till betalning efter det beslutet meddelats, skall utgöras med annat belopp än det som tidigare utfärdad debetsedel utvisar, skall ny debetsedel utfärdas upptagande den ändrade skatten. Sker jämkning i preliminär skatt, vilken beräknas enligt skattetabell, på grund av ändrat ortsavdrag skall i beslutet angivas, vilken kolumn i tabellen som med hänsyn till det ändrade ortsavdraget skall tillämpas vid skattens beräkning. Vidtages jämkning i nämnda preliminära skatt av annan anledning än nyss sagts, skall i beslutet därom angivas att den inkomst, varå skatten beräknas, skall nedsättas med visst belopp eller med viss del av inkomsten eller ock att skatt skall utgå med visst belopp vid varje avlöningstillfälle eller med viss procent av inkomsten.

Vid jämkning av preliminär A-skatt, som enligt 7 § uppbördsförordningen utgår med 10 resp. 15 procent av inkomsten, skall i beslutet angivas efter vilken procentsats den ändrade skatten skall utgöras.

Beslut om jämkning, som grundar sig på ansökan av skattskyldig, skall där icke ärendes invecklade beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter till annat föranleder, meddelas beträffande lön senast inom 10 dagar samt beträffande annan inkomst senast inom 20 dagar efter det ansökan om jämkning inkommit till den lokala skattemyndigheten.

Centrala uppbördsnämnden har meddelat ett flertal förklaringar rörande jämkning av preliminär skatt. För en del av dessa har redogörelse lämnats i betänkandet (s. 197 o. f.), till vilket torde få hänvisas.

De sakkunniga. De sakkunniga erinrar om att den preliminära skatten skulle utgå med ett belopp, som så nära som möjligt överensstämde med den slutliga skatten. Enligt de sakkunnigas förslag skulle skatten i första hand erläggas i form av preliminär A-skatt eller preliminär B-skatt, därvid A-skatten skulle beräknas antingen enligt skattetabell eller, beträffande vissa slag av inkomster, efter viss procent av inkomsten, och B-skatten påföras med ett belopp, motsvarande den senaste slutliga skatten eller beräknat efter särskild preliminär taxering.

På grund av ändrade inkomstförhållanden m. m., fortsätter de sakkunniga, kunde det bli nödvändigt för den lokala skattemyndigheten att ändra en tidigare utfärdad debetsedel å preliminär skatt eller över huvud taget ett tidigare meddelat beslut angående de grunder efter vilka den preliminära skatten skulle beräknas för viss skattskyldig. I sådana fall vidtoges en *jämkning* av den preliminära skatten. Den lokala skattemyndigheten kunde vidare redan i samband med att myndigheten utfärdade den första debetsedeln å preliminär skatt för inkomståret bestämma, att skatten skulle utgå enligt andra grunder än de, som normalt skulle gälla. Även dylika beslut vore att rubricera som jämningsbeslut. Det hade visserligen ifrågasatts, huruvida icke en särskild beteckning borde införas för sådana före inkomståret meddelade beslut. Endast ändringar av preliminär skatt, som vidtoges sedan debetsedel utfärdats, skulle i så fall anses utgöra jämkning. Behov av särskild beteckning å de före inkomståret meddelade besluten syntes dock ej föreligga. Enligt de sakkunnigas mening syntes beteckningen »jämkning» — i överensstämmelse med centrala uppbördsnämndens tolkning av nu gällande bestämmelser — kunna användas även för en ändring av de grunder, efter vilka den preliminära skatten eljest skolat beräknas enligt bestämmelserna i uppbördsförordningen.

Därefter erinrar de sakkunniga om bestämmelsen i 53 § 1 mom. uppbördsförordningen, att i där angivna fall jämkning skulle av den lokala skattemyndigheten verkställas »under inkomståret». Redan i sitt första betänkande (s. 14) hade de sakkunniga föreslagit, att nämnda tidsbegränsning skulle utgå. Jämkning förutsattes nämligen redan nu kunna ske såväl före som — i vissa fall — efter inkomståret.

Vidare framhåller de sakkunniga, att jämkning efter inkomståret för närvarande endast kunde verkställas i samband med beslut om återbetalning av preliminär skatt. Enligt 53 § 2 mom. andra stycket uppbördsförordningen skulle sådan jämningsansökan ha inkommit före utgången av april månad. På grund därav kunde debiterad preliminär skatt, som restfördes efter inkomstarets utgång eller som tidigare restförts men vore obetald vid nämnda tidpunkt, icke avkortas förrän den slutliga skatten debiterats och förteckningar å överskjutande preliminär skatt upprättats, trots att det redan omedelbart efter inkomstarets utgång kunde ha stått fullt klart, att den debiterade preliminära skatten komme att väsentligt överstiga den slutliga. Dröjsmålet kunde medföra olägenheter vid skatteindrivningen för såväl den skattskyldige som myndigheterna. Möjlighet att efter inkomståret jämkna den preliminära skatten borde därför gälla alla fall, då en nedsättning av skatten kunde ifrågakomma, oavsett om jämkningen skulle ligga till grund för ett beslut om återbetalning eller för ett beslut om avkortning.

Önskvärt hade varit om en särskild fatalietid kunnat undvikas för ansökningar om jämkning i syfte att få skatten avkortad. Förbisåge den skattskyldige eller, om han avlidit, hans dödsbo att begära sådan jämkning, bleve frågan om avkortning aktuell först i samband med att indrivningsåtgärder vidtoges. Skulle därvid tiden för ingivande av jämningsansökan

ha gått till ända, vore det många gånger otillfredsställande, om av formella skäl indrivningen måste fortgå. Emellertid föresloge de sakkunniga i annat sammanhang, att den skattskyldige i dylikt fall skulle få möjlighet till anstånd med erläggande av skatten eller del därav. Obegränsad tid för jämningsansökningar syntes däremot utesluten, enär debiteringslängderna å slutlig skatt måste färdigställas senast före viss tid. Det syntes lämpligast att föreskriva samma fatalitetid som för ansökningar om jämkning för återbetalning av skatt.

De sakkunniga anför, att ett jämningsbeslut efter inkomståret av innebörd att ytterligare preliminär skatt skulle erläggas, skulle skapa särskilda bokföringstekniska och andra därmed sammanhängande problem, eftersom särskild uppbördstermin efter uppbördsårets utgång måste fastställas för skatteinbetalningen. Jämningsbeslut för höjning av skatten borde icke få meddelas senare än att den skattskyldige kunde få del av beslutet i god tid före utgången av sista uppbördsterminen under uppbördsåret. Rent praktiska skäl talade sålunda för att dylika beslut icke fattades efter inkomstårets utgång. Något behov av att efter nämnda tidpunkt jämkas skatten uppåt torde icke heller föreligga för de skattskyldigas del. Skattskyldig ägde nämligen möjlighet att inbetala ytterligare preliminär skatt för inkomståret under tiden efter uppbördsterminen i januari månad påföljande år intill utgången av april månad. Denna möjlighet i förening med den samtidigt införda skyldigheten att erlägga ränta å kvarstående skatt torde säkerligen i längden komma att mera effektivt bidra till ett bättre uppbördsresultat än om möjlighet funnes att efter inkomstårets utgång jämkas den preliminära skatten uppåt.

De sakkunniga förordar, att tidsbegränsningen »under inkomståret» i 53 § 1 mom. första stycket uppbördsförordningen skall utgå. I stället borde stadgas, att jämkning icke finge verkställas efter inkomstårets utgång med mindre den preliminära skatten skulle nedsättas och, där jämkning grundade sig på ansökan, sådan ansökan inkommit före utgången av april månad året efter inkomståret.

Det hade ifrågasatts, säger de sakkunniga vidare, huruvida icke skattskyldiga med debiterad preliminär skatt, närmast B-skatt, borde vara skyldiga att begära jämkning vid inkomstökning. I allmänhet kunde emellertid ifrågavarande skattskyldiga icke med säkerhet uppskatta storleken av sina inkomster förrän efter inkomstårets utgång. Någon skyldighet att begära jämkning vid inkomstökning borde därför ej införas. Ett i viss utsträckning verksamt medel att förmå skattskyldiga, som under inkomståret finge ökade inkomster, att begära jämkning uppåt låge i risken att ränta å kvarstående skatt eljest kunde komma att påföras dem.

Ej heller borde ifrågakomma att de lokala skattemyndigheterna skulle äga att när som helst under inkomståret infordra preliminär deklaration från olika grupper av skattskyldiga, t. ex. från alla jordbrukare inom vissa kommuner, eller att t. ex. efter utgången av inkomstårets första hälft anmoda samtliga skattskyldiga med B-skatt att med ledning av det gångna

halvårets erfarenheter meddela, om inkomsterna under året väntades komma att mera väsentligt avvika från de inkomster, som legat till grund för beräkningen av skatten. Sådana åtgärder skulle åsamka de skattskyldiga ett i kanske flertalet fall onödigt besvär och de lokala skattemyndigheterna ett avsevärt arbete. Att de sakkunniga ansåge, att dylika generella anmaningar icke borde komma till stånd, uteslöte dock icke att den lokala skattemyndigheten borde äga befogenhet att av eget initiativ i särskilda fall infordra preliminär självdeklaration samt efter nödig utredning och den skattskyldiges hörande meddela beslut om höjning av den preliminära skatten i händelse av konstaterad inkomstökning.

Jämväl i övrigt borde den lokala skattemyndigheten vara oförhindrad att, då myndigheten funne anledning därtill, av eget initiativ meddela beslut om jämkning. Härvid förutsattes dock, att den lokala skattemyndigheten iakttog stor försiktighet, så att de skattskyldiga varken finge erlægga för stor preliminär skatt eller onödigtvis besvärades med förfrågningar.

Vidare framhåller de sakkunniga, att den lokala skattemyndighetens rätt att för eventuell jämkning infordra preliminär självdeklaration borde i huvudsak begränsas till sådana fall, där den skattskyldige hade att utgöra preliminär B-skatt och anledning funnes att antaga att hans inkomster ändrats så avsevärt att jämkning borde ske. Vid övriga jämningsfall torde det i regel vara tillräckligt att infordra uppgifter från den skattskyldige i allenast mindre omfattning.

Den skattskyldige borde alltid beredas tillfälle att yttra sig, innan jämkning ägde rum, där detta icke uppenbarligen vore obehövt.

Hos de sakkunniga hade framhållits att skattskyldiga som erhållit debetsedel å preliminär B-skatt oftast försummade att göra vederbörlig anmälan till lokal skattemyndighet, då de bytt verksamhet och till följd därav borde erlægga preliminär A-skatt. I synnerhet gällde detta mindre rörelseidkare och jordbrukare, som lämnat sin tidigare verksamhet och i egenskap av arbetstagare skulle få vidkännas skatteavdrag för A-skatt med högre belopp än den påförda B-skatten. Då det kunde dröja avsevärd tid, innan ett dylikt ombyte av verksamhet upptäcktes, föreläge risk för skatteförlust. I anslutning härtill anför de sakkunniga följande.

För att råda bot härpå har bland de sakkunniga ifrågasatts, om icke å debetsedeln för skattskyldiga, som kunna antagas böra erlægga debiterad preliminär skatt, borde utsättas såväl debiterat skattebelopp, fördelat på uppbördsterminer men icke utfört på skatteanvisningarna, som nummer å skattetabell och kolumn däri, med ledning varav skatteavdrag skulle kunna verkställas. Så länge den skattskyldige icke hade arbetsanställning, skulle han erlægga den debiterade skatten. Toge han dylik anställning, skulle däremot arbetsgivaren göra skatteavdrag enligt den å debetsedeln angivna tabellen och kolumnen. Härigenom skulle övergången mellan skatteformerna ske automatiskt.

Även om det ifrågasatta systemet genomfördes, skulle likväl lokal skattemyndighets medverkan icke kunna undvikas vid övergång till arbetsanställning. Skulle nämligen skatten enligt skattetabell vara lägre än den debiterade, måste jämkning ske för att förhindra restföring. Systemet lider

också av åtskilliga brister. Sålunda skulle bl. a. arbetsgivarna icke kunna bedöma avdragsskyldigheten med ledning av för arbetstagaren utfärdad debetsedel å A-skatt eller B-skatt utan i stället vara tvungna att ingå på en prövning om utbetalad ersättning utgjorde vederbörandes huvudsakliga inkomst eller icke och i tveksamma fall inhämta lokal skattemyndighets besked i frågan. Vidare skulle besvärliga problem uppkomma beträffande skatteredovisningen.

Genom det system med skatteavdrag å bisysslor, som uppbornssakkunniga i annat sammanhang föreslå (se kap. VII), kommer antalet skattskyldiga med preliminär B-skatt att nedgå. Antalet fall då utbyte av preliminär B-skatt mot preliminär A-skatt bör ske torde därför minska. Detta förhållande talar mot en så genomgripande omläggning av uppbornssystemet, som ovan ifrågasatts. Ett enklare sätt att komma till rätta med förevarande problem är, att arbetsgivarna underrätta den lokala skattemyndigheten om sådana under inkomståret nyanställda, som uppvisa debetsedel å preliminär B-skatt men som kunna antagas ha sin väsentliga utkomst av anställningen. Efter en sådan anmälan, i vilken endast behöver angivas den anställdes namn och debetsedelsnummer, skulle arbetsgivarens befattning med ärendet upphöra. Finnes utbyte av skatteform böra ske, har den lokala skattemyndigheten att besluta härom.

En bestämmelse av innehåll, att arbetsgivarna böra göra dylik anmälan, torde lämpligen kunna intagas i anvisningarna till uppbornsförordningen.

Å s. 204—206 i betänkandet har de sakkunniga redogjort för olika typer av jämningsfall, till vilken redogörelse torde få hänvisas. Endast följande må här återgivas.

Enligt gällande bestämmelser skall jämkning i vissa fall — där icke särskilda omständigheter till annat föranleda -- icke äga rum, såvida icke ändringen i den preliminära skatten skulle uppgå till minst $\frac{1}{5}$ av det förut beräknade skattebeloppet, dock minst 25 kr. Denna begränsning i jämningsrätten är avsedd att befria skattemyndigheterna från bagatellärenden, där den skattskyldiges intresse av ändring saknar reell betydelse.

Såvitt gäller jämkning av preliminär A-skatt förutsätter de sakkunniga, att som hittills jämkning i vissa fall ej skulle kunna påfordras då ändringen i skatteuttaget bleve alltför obetydlig. Även om nu gällande regel, att ändringen måste uppgå till minst en femtedel av det förut beräknade skattebeloppet, måhända kunde synas något hög, torde tillräckliga skäl till ändring knappast föreligga. Bestämmelserna vore icke tvingande och de lokala skattemyndigheterna hade att tillämpa desamma med den huvudregeln i minnet, att den preliminära skatten alltid borde så nära som möjligt överensstämma med den slutliga.

Beträffande jämkning av preliminär B-skatt påpekar de sakkunniga, att jämningsgränsen vore besvärlig att tillämpa i praktiken för såväl de skattskyldiga som de lokala skattemyndigheterna. De sakkunniga hade emellertid icke ansett tillrådligt att avskaffa spärren men föresloge den ändringen, att spärren skulle hänföras till inkomsten i stället för till skattebeloppet. För det fall, där redan nu rätten till jämkning vore inskränkt, borde således jämningsgränsen ändras så, att jämkning icke borde äga rum, såvida icke ändringen av inkomsten utgjorde minst $\frac{1}{5}$ av den förut för inkomståret

beräknade inkomsten. Med inkomst borde vid jämkning i hemortskommunen som regel förstås den sammanräknade nettoinkomsten vid taxering till statlig inkomstskatt, i förekommande fall justerad med hänsynstagande till avdrag för periodiskt understöd eller för avgift för pensionsförsäkring. Föreläge särskilda förhållanden — t. ex. särskilt stora inkomster eller ömmande fall — borde lokal skattemyndighet dock företaga jämkning, oaktat det angivna villkoret ej vore uppfyllt. Såvitt gällde sambeskattade äkta makar borde jämkning beträffande en av makarna som regel ge anledning att jämka även den andra makens skatt oberoende av inkomstens och skattebeloppets storlek.

Inom vissa yrkesgrupper varierar inkomsterna avsevärt under inkomståret. De sakkunniga framhåller, att det för arbetstagare tillhörande sådan grupp kunde finnas lämpligt, att den preliminära skatten beräknades efter andra grunder än de normala, t. ex. efter särskilt bestämd procentsats. Här om borde centrala uppbördsnämnden äga ge direktiv, som skulle vara bindande för de lokala skattemyndigheterna. De direktiv centrala uppbördsnämnden sålunda meddelade syntes icke böra bindas vid nyssnämnda femtedelsregel.

Vidare påpekar de sakkunniga, att önskemål uttalats om att även lokal skattemyndighet skulle få befogenhet att inom sitt verksamhetsområde efter bedömande av de särskilda lokala förhållandena generellt fastställa lämplig norm, efter vilken den preliminära skatten skulle beräknas för skattskyldiga inom dylik yrkesgrupp. En sådan rätt skulle emellertid med största sannolikhet medföra att grunderna för preliminärskattens beräkning komme att skifta högst avsevärt inom landets olika delar för samma kategorier skattskyldiga. De sakkunniga anser sig därför icke kunna biträda nämnda önskemål.

Enligt de sakkunnigas i annat sammanhang framlagda förslag skulle lokal skattemyndighet i samband med utfärdande av debetsedel avseende debiterad preliminär skatt äga besluta, att skatten skulle förfalla till betalning vid viss eller vissa uppbördsterminer med överhoppande av de andra terminerna. Möjlighet att fatta dylikt beslut borde även finnas i fråga om skattebelopp, som kvarstode efter jämkning, varigenom storleken av skatten ändrats eller A-skatt utbytts mot B-skatt. Oavsett om sådan ändring eller sådant utbyte skulle göras, borde emellertid genom jämkning kunna bestämmas andra förfallotider för den del av det totala skattebeloppet, som ännu icke förfallit till betalning. Jämkning borde med andra ord kunna avse enbart en omfördelning av skatten på andra uppbördsterminer än de å debetsedeln angivna.

De sakkunniga har i annat sammanhang föreslagit att preliminär A-skatt och preliminär B-skatt skall vara de normala skatteformerna. Såväl i samband med utfärdande av debetsedel som därefter skall emellertid ettvarvt av dessa skatteslag kunna ersättas med preliminär A- och C-skatt eller med preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag. Ett dylikt utbyte av den normala skatteformen, anför de sakkunniga, borde hänföras till jämkning. Ofta

torde utbytet ske i syfte att åstadkomma en bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. Såvitt gällde B-skatten kunde emellertid utbytet komma att tillgripas för att förebygga skatteförluster genom underlåten skattebetalning. Härigenom vidgades syftet med jämkningen.

Till jämkning borde jämväl hänföras utbyte under inkomståret av preliminär A-skatt mot preliminär B-skatt eller tvärtom. Den normala orsaken till ett sådant utbyte vore att den skattskyldige fått annan eller andra förvärvskällor än tidigare.

I 45 § uppbördsförordningen finnes vissa bestämmelser om huru tidigare debiterad B-skatt skall erläggas vid övergång från B-skatt till A-skatt. Dessa bestämmelser borde, i den mån de vore att anse som erforderliga, enligt de sakkunnigas mening inordnas under föreskrifterna om jämkning. Emellertid vore bestämmelserna svåra att tillämpa. Det borde ankomma på den lokala skattemyndigheten att från fall till fall fritt pröva, när vid övergång från B-skatt till A-skatt B-skatten skulle upphöra att utgå. Paragrafen syntes kunna utgå ur uppbördsförordningen.

För återbetalning av preliminär skatt kräves för närvarande, att den till återbetalning ifrågasatta skatten uppgår till minst 25 kronor. Enär denna gräns syntes alltför låg, föreslår de sakkunniga, att såsom förutsättning för återbetalning skulle gälla, att den skattskyldige inbetalt preliminär skatt som beräknades överstiga motsvarande slutliga skatt med minst 100 kronor. Då särskilda omständigheter därtill föranledde, borde beslut kunna fattas om återbetalning av för mycket erlagd preliminär skatt även om nyssnämnda villkor icke vore uppfyllt.

Innan lokal skattemyndighet fattar beslut om jämkning av preliminär skatt efter inkomståret, må myndigheten där så anses erforderligt höra vederbörande taxeringsnämnds ordförande. Denne åligger jämlikt 78 § sista stycket taxeringsförordningen att lämna den lokala skattemyndigheten de upplysningar, som vid handläggning av ärenden enligt uppbördsförordningen må erfordras och som av ordföranden kan lämnas. De sakkunniga framhåller, att det vore önskvärt, att denne behandlade sådana ärenden så snabbt som möjligt. Lämnades icke det begärda yttrandet inom sådan tid, att beslut i ärendet kunde fattas inom föreskrivna 10, resp. 20 dagar, måste sådana särskilda omständigheter anses föreligga, som kunde göra försening av beslutet försvarbar. Såvitt gällde jämkningsansökningar under inkomståret, hade hos de sakkunniga framhållits att de tidsfrister, som funnes angivna för fattande av beslut, vore svåra att iakttaga vid vissa tider av arbetsanhopning. Önskemål hade därför framförts, att i stället för bestämda tidsfrister allenast skulle angivas t. ex. att beslut skulle meddelas snarast möjligt. Detta syntes enligt de sakkunnigas mening varken lämpligt eller erforderligt. Därest till följd av betydande arbetsanhopning beslut icke skulle kunna lämnas inom 10, resp. 20 dagar medgäve författningstextens lydelse i sådana särskilda fall, att beslut fattades senare. Understrykas borde emellertid, att det vore synnerligen angeläget att beslut i jämkningsärenden meddelades så snabbt som möjligt.

De sakkunniga påpekar slutligen, att fall kunde förekomma, där den lokala skattemyndigheten i ett jämningsärende hade behov av den skattskyldiges debetsedel. Detta gällde särskilt, då enligt jämningsbeslutet A-skatt skulle utgå med högre belopp än tidigare. I sådant fall vore det angeläget, att beslutet anbringades å debetsedeln eller att den äldre debetsedeln utbyttes mot en ny. Om så ej skedde, kunde den skattskyldige åstadkomma att jämningsbeslutet bleve utan verkan genom att underlåta att till arbetsgivaren överlämna jämningsbeslutet eller den nya debetsedeln. Detta skulle måhända kunna undvikas genom att översända jämningsbeslutet eller den nya debetsedeln direkt till arbetsgivaren, om denne vore känd. En dylik åtgärd skulle dock bli utan verkan, om arbetstagaren därefter bytte arbetsanställning. I stället borde möjlighet finnas att genom vitesföreläggande infordra den äldre debetsedeln. De sakkunniga ansåge sig kunna förutsätta, att denna möjlighet endast i undantagsfall behövde utnyttjas.

Remissyttrandena. I det stora flertalet yttranden har de sakkunnigas förslag tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Av yttrandena torde följande få här återgivas.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför, att lokal skattemyndighet förutsattes kunna redan vid utfärdandet av den första debetsedeln å preliminär skatt för inkomståret bestämma att skatten skulle utgå enligt andra än de normala grunderna. Häremot vore givetvis intet att erinra. Enligt länsstyrelsens förmenande vore dock ett sådant beslut att anse som ett debiteringsbeslut. Att betrakta beslutet även som ett jämningsbeslut vore knappast motiverat och dessutom ägnat att skapa en till synes omotiverad begreppsförvirring. Något behov av en särskild beteckning å ett i sådant debiteringsbeslut ingående jämningsförfarande syntes icke finnas. Termen »jämkningsbeslut» borde förbehållas sådana beslut, varigenom ändring gjordes i redan fattade beslut.

Den föreslagna bestämmelsen att arbetsgivare borde underrätta lokal skattemyndighet om sådana under inkomståret nyanställda, som uppvisade debetsedel å preliminär B-skatt men som kunde antagas ha sin väsentliga utkomst av anställningen, finner *länsstyrelsen i Uppsala län* utgöra det säkraste medlet att komma till rätta med skattskyldiga som på grund av ändrad verksamhet borde erlagga A-skatt i stället för påförd B-skatt. En annan redan nu förefintlig utväg vore, att arbetsgivarna i dessa fall — särskilt om vederbörande uppenbarligen helt övergått till arbetsanställning som vore hans huvudsakliga — verkställde skatteavdrag med 25 procent; härigenom komme den anställda säkerligen ganska snart att begära jämning eller utbyte av preliminärdebetsedeln. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* understryker önskvärdheten av att det föreslagna underrättelseförfarandet gjordes till ett åliggande för arbetsgivarna. Även *länsstyrelsen i Hallands län* anser med hänsyn till B-skattens starkt begränsade användningsområde, att arbetsgivare borde i angivna fall vara skyldig att vidtaga åtgärder för utbyte av skatteform för den nyanställda; försummade arbets-

givaren detta, borde han kunna förklaras ansvarig för arbetstagarens preliminärskatt.

Viss ändring av jämningsgränsen beträffande debiterad preliminär skatt förordas av *Svenska arbetsgivareföreningen*, *Sveriges industriförbund*, *Svenska försäkringsbolags riksförbund* och *Svenska bankföreningen*. Därvid åberopar organisationerna följande av särskilda delegerade för industriförbundet, försäkringsbolagens riksförbund, bankföreningen och Stockholms handelskammare avgivna yttrande.

Utan tvivel innebär det en önskvärd förenkling, att förutsättningarna för meddelande av jämningsbeslut anknytas till den för inkomståret beräknade inkomsten, icke såsom för närvarande är fallet till det beräknade skattebeloppet. För fysiska personer och därmed i beskattningshänseende likställda, vilka tillhöra de medelstora och högre inkomstskikten, utgår emellertid skatten å den översta femtedelen av inkomsten efter avsevärt högre skattesats än den, som tillämpas å inkomsten i övrigt. Förslaget innebär därför en i många fall väsentlig inskränkning i den rätt till jämkning, som för närvarande är medgiven ovannämnda skattskyldiga. Någon saklig motivering för en dylik inskränkning synes oss icke föreligga och någon sådan lämnas ej heller i betänkandet. Om förutsättningarna för meddelande av jämningsbeslut anknytas till den beräknade inkomsten, vilket synes oss välbetänkt, bör bestämmelsen därför ändras i det avseendet att rätt till jämkning stadgas även om inkomständringen uppgår till mindre än $\frac{1}{5}$, då fråga är om skattskyldiga, för vilka progressionens verkningar äro mera framträdande. Vi hemställa, att den föreslagna bestämmelsen i så måtto uppmjukas, att jämkning alltid skall medgivas, därest den förut för inkomståret beräknade inkomsten överstiger förslagsvis 20 000 kr. och inkomständringen uppgår till minst $\frac{1}{10}$ av denna beräknade inkomst.

Den föreslagna gränsen å 100 kr. för återbetalning av preliminär skatt efter jämkning anser *Sveriges köpmannaförbund* vara för hög; gränsen synes skäligen böra sättas vid 50 kr.

Föreningen Sveriges kronokamrerare uttalar, att det icke syntes lämpligt att föreskriva ovillkorlig skyldighet att efter jämkning återbetala erlagd preliminär skatt, då de av de sakkunniga angivna förutsättningarna förelåge. De uppgifter, som ett jämningsbeslut grundade sig på, vore ofta högst ungefärliga. Det kunde därför i särskilda fall vara befogat att återbetalning icke skedde. Författningstexten borde utformas så, att formell möjlighet därtill förelåge.

Slutligen anför *Svenska exekutionsmännens riksförbund*, att vitesföreläggande för infordrande av äldre debetsedel, då enligt jämningsbeslut preliminär A-skatt skulle utgå med högre belopp än tidigare, bleve effektivt endast om skatteavdraget å lönen uppginge till högst 25 procent av lönen. Skulle skatteavdraget enligt jämningsbeslutet utgöra t. ex. 40 procent av lönen, kunde arbetstagaren underlåta att till arbetsgivaren inlämna den ändrade eller nya debetsedeln, med påföljd att skatteavdrag komme att verkställas med endast 25 procent av lönen. Bestämmelserna borde därför vara så avfattade, att där den lokala skattemyndigheten ansåge det lämpligt eller erforderligt, myndigheten även skulle till arbetsgivaren översända den nya debetsedeln eller i förekommande fall avskrift av jämningsbeslutet.

Departementschefen. De sakkunniga föreslår, att beteckningen jämkning skall avse *dels* sådana beslut, varigenom den preliminära skatten i samband med utfärdandet av den första debetsedeln för inkomståret bestämmes att utgå enligt andra grunder än som för normalfallen ifrågakommer, *dels ock* sådana beslut varigenom en redan utfärdad debetsedel å preliminär skatt ändras. Till jämkning borde sålunda enligt de sakkunniga hänföras samtliga fall, då den preliminära skatten redan från inkomstårets början skulle enligt den lokala skattemyndighetens beslut utgå på annat sätt än såsom preliminär A-skatt, beräknad enligt skattetabell å lönen eller efter viss i uppbördsförordningen angiven procent av inkomsten, eller såsom preliminär B-skatt, beräknad med ledning av senaste slutliga skatt eller efter preliminär taxering. Ett sådant beslut kan, med de sakkunnigas förslag, innebära, t. ex., att preliminär A-skatt skall för arbetstagare med stora omkostnadsavdrag beräknas efter skattetabell å viss del av inkomsten eller efter lämplig procentsats å bruttoinkomsten, att arbetstagare med varierande inkomster skall i enlighet med av centrala uppbördsnämnden utfärdade direktiv erhålla skatteavdrag efter viss procentsats eller att preliminär A-skatt eller preliminär B-skatt ersättes med preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag.

Såsom jag i ett tidigare sammanhang framhållit kan jag icke biträda vad de sakkunniga anför t. d. att till jämkning skall hänföras även de fall, då lokal skattemyndighet redan från början fastställer preliminärskatten att utgå efter andra grunder än de för normalfallen tillämpade. Till jämkning bör rimligen hänföras blott sådant som innebär en ändring i ett tidigare fattat beslut rörande beräkning av preliminär skatt. En klarare begreppsbestämning vinnes härigenom, såsom i något remissyttrande påpekats. Godtages vad jag nu anför, uppkommer icke för den skull behov av att införa en särskild benämning för de fall, då den preliminära skatten i samband med utfärdandet av den första debetsedeln för inkomståret bestämmes att utgå enligt mer speciella grunder. Däremot blir erforderligt med en viss omredigering av författningstexten, avseende bestämmelserna om preliminär A-skatt och om debitering av skatt m. m. samt utfärdande av debetsedel. Det blir således erforderligt att i samband med en definition av preliminär A-skatt ange på vilka olika sätt denna i princip kan beräknas. Detta innebär emellertid blott en följdriktig utformning av författningsbestämmelserna och gör dessas innehåll mer lättillgängligt.

Enligt de sakkunnigas förslag bör arbetsgivare underrätta lokal skattemyndighet om sådana under inkomståret nyanställda arbetstagare, för vilka utfärdats debetsedel å preliminär B-skatt och som kan antagas ha sin väsentliga utkomst av anställningen. Nämnda underrättelseförfarande bör göras till en skyldighet för arbetsgivarna. Däremot kan jag icke förorda att — såsom i ett remissyttrande ifrågasatts — arbetsgivare som försummar att lämna sådan underrättelse skall kunna göras ansvarig för den anställdes preliminärskatt.

Såsom jag i annat sammanhang anför, delar jag icke de sakkunnigas

uppfattning, att jämkning alltid bör ske av preliminär B-skatt, som beräknats med ledning av den senaste slutliga skatten, då den skattskyldige anmäler att han icke vidare har att erlagga folkpensionsavgift eller att den preliminära skatten bör minskas med i den senaste slutliga skatten ingående olycksfallsförsäkringsavgift. När i dessa fall jämkning bör verkställas, har jag tidigare berört.

Såsom även framgår av vad jag förut anfört, biträder jag ej heller de sakkunnigas förslag, att lokal skattemyndighet må i samband med utfärdande av debetsedel avseende debiterad preliminär skatt besluta, att skatten skall förfalla till betalning vid viss eller vissa uppbördsterminer med överhoppande av de andra terminerna. Följaktligen kan jag ej ansluta mig till de sakkunnigas här gjorda förslag, att förfallotiden för skatten skall kunna ändras på angivet sätt genom jämkning eller i samband med jämkning.

I övriga hänseenden biträder jag i huvudsak de sakkunnigas förevarande förslag.

Jag förordar alltså bl. a., att om icke särskilda omständigheter föranleder till annat, jämkning av preliminär B-skatt vid inkomständring m. m. skall göras allenast om ändringen i inkomsten motsvarar minst en femtedel av den inkomst, varå skatten beräknats, och tillika minst 600 kronor. Det må erinras om de sakkunnigas av mig tillstyrkta förslag att, normalt, B-skatten skall beräknas till samma belopp som det vartill den senaste slutliga skatten uppgick. Även för detta fall bör gälla, att jämkningsföresättningen bedömes på grundval av en jämförelse mellan beräknelig inkomst under inkomståret och den inkomst varå den senaste slutliga skatten uträknats. Att detta kan medföra, exempelvis på grund av ändrade utdebiteringssatser, att jämkning skall göras även då differensen i skattebelopp blir mindre än en femtedel, torde icke utgöra någon större olägenhet. Jag anser icke erforderligt att, såsom vissa näringsorganisationer yrkat, nämnda regel uppmjukas på så sätt att jämkning alltid skulle medgivas, då inkomsten överstiger 20 000 kronor och inkomständringen beräknas uppgå till minst en tiondel. Jag får erinra om att den föreslagna bestämmelsen har sin motsvarighet i gällande föreskrifter om när preliminär taxering skall ske. Någon olägenhet av dessa föreskrifter har veterligen icke uppkommit. Anledning saknas antaga, att den härmed överensstämmande ändringen av jämkningsgränsen kommer att utfalla sämre. Det bör uppmärksammas att jämkningsgränsen kan frångås, om särskilda omständigheter föreligger. Sådana särskilda omständigheter bör anses föreligga, om de ändrade inkomstförhållandena medför att skillnaden mellan den beräknade slutliga skatten och den påförda preliminära B-skatten blir mer betydande.

Även till de sakkunnigas förslag om höjning av gränsen för återbetalning av preliminär skatt efter jämkning vill jag uttala min anslutning. Jag vill framhålla, på föranledande av vad i något remissyttrande ifrågasatts, att då de av de sakkunniga uppställda förutsättningarna föreligger, så bör återbetalning också göras. Någon ytterligare prövning från den lokala skattemyndighetens sida huruvida av andra skäl någon återbetalning bör göras eller ej, synes knappast påkallat att föreskriva.

Då genom jämkning bestämts, att preliminär A-skatt skall utgå med högre belopp än tidigare eller då preliminär B-skatt utbyts mot preliminär A-skatt, kan det i vissa fall vara lämpligt, att den lokala skattemyndigheten översänder den nya debetsedeln eller avskrift av jämningsbeslutet till arbetsgivaren. I den mån bestämmelser härom erfordras, torde de få utfärdas i administrativ ordning.

VIII. Skatteavdrag.

För innehållande av skatt användes för närvarande beteckningen »löneavdrag». Tidigare har jag föreslagit, att denna beteckning skall utbytas mot »skatteavdrag». Sistnämnda beteckning användes i det följande även då redogörelse lämnas för gällande bestämmelser.

Gällande bestämmelser m. m. Vid utbetalning av kontant belopp, som för mottagaren (arbetstagaren) utgör inkomst av hans huvudsakliga arbetsanställning eller eljest hans huvudsakliga inkomst av tjänst (lön), skall den som utbetalar beloppet (arbetsgivaren) verkställa avdrag för gäldande av arbetstagaren påfordrad skatt (skatteavdrag). Avdragsskyldighet föreligger beträffande preliminär A-skatt samt i vissa fall beträffande preliminär B-skatt och kvarstående skatt. Avdragsskyldighet föreligger icke, därest anställningen är avsedd att vara kortare tid än en vecka.

Om på grund av skattskyldigs anställnings- eller inkomstförhållanden särskilda svårigheter att göra skatteavdrag föreligger, kan den lokala skattemyndigheten medge befrielse från skatteavdrag för preliminär B-skatt och kvarstående skatt.

Skatteavdrag skall icke verkställas å bl. a. sådan pension eller livränta från försäkringsanstalt, som uppgår till högst 1 200 kr. för år, eller å folkpension. Å lön, som icke avser bestämd tidsperiod eller som uppbäres vid oregelbundet återkommande tillfällen, skall avdrag för preliminär A-skatt ske med 10 procent eller, om den skattskyldige under inkomståret kan antagas komma att uppbära inkomst överstigande 10 000 kr., med 15 procent av inkomsten.

Såsom framgår av vad nyss sagts är de allmänna förutsättningarna för skyldigheten att verkställa skatteavdrag följande.

1. Den, som verkställer den kontanta utbetalningen, skall vara arbetsgivare i förhållande till mottagaren.

2. Det utbetalda beloppet skall i beskattningshänseende utgöra för arbetstagaren skattepliktig inkomst av tjänst.

3. Beloppet skall utgöra inkomst av arbetstagarens huvudsakliga anställning eller eljest hans huvudsakliga inkomst av tjänst.

4. Anställningen skall icke vara avsedd att räcka kortare tid än en vecka.

Beträffande förutsättningen av ett arbetsgivare-arbetstagareförhållande anges i anvisningarna till 46 § uppbördsförordningen att med arbetsgivare

förstås envar, som ingått avtal med annan person att denne skall utföra arbete för hans räkning och som i följd härav är skyldig utbetala lön till denne. Med arbetstagare förstås i förordningen den, med vilken sådant avtal ingåtts. Såsom arbetstagare betraktas emellertid icke den, som är att anse som självständig företagare.

Lika med arbetsgivare betraktas enligt uppbördsförordningen den som till annan utbetalar pension, livränta m. m.

Genom de båda sistnämnda förutsättningarna för skyldigheten att verkställa skatteavdrag undantages från avdrag dels inkomst av s. k. bisysslor och dels inkomst av korttidsanställningar.

Tidigare förslag. I sitt första betänkande (SOU 1950: 7 s. 34 ff.) ifrågasatte de sakkunniga, att skatteavdrag för *preliminär A-skatt* skulle verkställas även å inkomst av korttidsanställning, bisyssla och tillfälligt arbete. Med inkomst av tillfälligt arbete avsågs därvid inkomst av sådan tillfällig förvärvsverksamhet som tillfälligt bedriven vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet eller tillfälliga uppdrag.

De sakkunniga framhöll, att åtskilliga svårigheter och tvister uppstått vid tolkningen av bestämmelsen att avdragsskyldighet icke föreläge, om anställningen vore avsedd att vara kortare tid än en vecka. En tendens hade även kunnat märkas hos vissa arbetstagare att söka undkomma skatteavdrag genom att ofta byta anställning. Åtgärder för att undanröja dylika missförhållanden hade påkallats icke allenast av uppbördsmyndigheterna utan även och kanske främst från arbetsgivar- och arbetstagarhåll. Nuvarande system ledde även till att arbetstagare med korttidsanställning erhöle kvarstående skatt, som de i regel hade mycket svårt att erlägga.

Vidare uttalade de sakkunniga, att orsaken till att — beträffande arbetstagare — de kvarstående skatterna efter 1948 och 1949 års taxeringar i många fall blivit jämförelsevis stora, i avsevärd mån finge tillskrivas det förhållandet, att arbetstagare med inkomst av bisyssla vid sidan av sin huvudsakliga arbetsinkomst icke fått vidkännas skatteavdrag å biinkomsten. Nackdelarna av att preliminär skatt i stor utsträckning icke uttoges å inkomst av bisysslor vore så betydande, att avdragsskyldigheten även borde omfatta sådan inkomst.

Beträffande inkomst av tillfälligt arbete anförde de sakkunniga att denna i åtskilliga fall stode inkomst av tjänst så nära, att det ofta kunde vara svårt att avgöra, om ett belopp som skulle utbetalas hänförde sig till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet, av korttidsanställning eller av bisyssla. Det kunde icke i sådana fall åläggas arbetsgivarna att träffa ett avgörande därvidlag. Om man därför föreskrev avdragsskyldighet beträffande de två sistnämnda kategorierna, syntes det ofrånkomligt att stadga att skatteavdrag — även om det ofta kunde vara fråga om ganska låga belopp — i princip skulle verkställas även å ifrågavarande intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet.

Den begränsning av avdragsskyldigheten till belopp över 1 200 kr., som f. n. gällde i fråga om pension eller livränta från försäkringsanstalt, ansåge

de sakkunniga böra upphävas; skulle skatteavdrag verkställas även å inkomst av bisyssla och tillfälligt arbete, vore det ej längre motiverat att behålla nämnda begränsning. Under framhållande att folkpensionärerna påförts stora kvarsatser förordade de sakkunniga vidare, att skatteavdrag i viss begränsad omfattning skulle verkställas å folkpensioner; avdrag skulle verkställas allenast för preliminär A-skatt och endast då folkpension utginge i form av enbart ålderspension jämte dyrtidstillägg.

Å inkomst av korttidsanställning skulle enligt de sakkunnigas förslag skatteavdrag göras enligt en i skattetabellerna intagen avdelning för dagsinkomst. Skattebeloppen i denna avdelning borde uträknas under antagande, att inkomsten åtnjötes med samma belopp för varje arbetsdag under året, d. v. s. under ca 300 dagar.

För beräkning av preliminär skatt å bisysslor hade olika tillvägagångssätt övervägts. Därvid hade de sakkunniga icke ansett sig kunna förorda en beräkning enligt skattetabell eller efter olika procentsatser, avpassade efter det utbetalda beloppets storlek, enär dessa metoder skulle giva alltför otillfredsställande resultat. Ej heller hade de sakkunniga, med hänsyn till det betydande merarbete som därav skulle föranledas för de lokala skattemyndigheterna, funnit sig böra förorda att preliminärskatten uttoges efter procentsatser, som individuellt fastställdes med hänsyn till de skattskyldigas inkomstförhållanden. De sakkunniga föresloge i stället, att skatteavdrag å inkomst av bisyssla skulle verkställas efter en enda procentsats, 25 procent. De sakkunniga uttalade, att detta procenttal torde motsvara ett allmänt genomsnitt i fråga om den nuvarande beskattningen av inkomst av bisysslor.

Då tillfälligt arbete som regel torde fullgöras vid sidan av huvudsaklig arbetsanställning, föresloge de sakkunniga, att skatteavdraget skulle beräknas på samma sätt som beträffande bisyssla, d. v. s. med 25 procent av inkomsten.

Å oregelbundet inflytande inkomster borde skatteavdrag ske med 25 procent av inkomsten, såvida icke annat beslut meddelades av den lokala skattemyndigheten i det enskilda fallet.

I fråga om avdragsskyldighetens omfattning framhölle de sakkunniga, att det ofta kunde vara svårt att avgöra, om viss inkomst skulle hänföras till korttidsanställning, bisyssla eller tillfälligt arbete. Om möjligt borde undvikas att låta arbetsgivarna taga ståndpunkt till denna fråga. Samma förutsättningar för avdragsskyldighetens inträde borde därför såvitt möjligt gälla beträffande alla tre kategorierna. Detta gällde bl. a. den inkomstgräns, under vilken skatteavdrag icke borde verkställas. Därvidlag föresloge de sakkunniga, att gränsen sattes vid fem kronor i de fall, då skatteavdrag skulle göras med viss procent av utbetalt belopp. Skulle avdrag verkställas med ledning av skattetabell, bleve avdragsskyldigheten beroende av den begränsning nedåt, som föranleddes av tabellernas uppbyggnad.

De sakkunniga övervägde olika skäl för och emot en begränsning av avdragsskyldigheten med hänsyn till de arbetsgivare som hade att verkställa avdragen. De sakkunniga funne sig därvid böra — om än med tvekan —

förorda att någon begränsning icke skulle införas. Avdragsskyldighet skulle sålunda åvila varje arbetsgivare, bl. a. även vid utbetalning av ersättning för tillfällig hemhjälp och liknande ersättningar.

Slutligen föresloge de sakkunniga, att skyldigheten att verkställa skatteavdrag för *preliminär B-skatt* skulle upphöra, enär svårigheter föreläge för arbetsgivarna att göra sådant avdrag och B-skattens tillämpningsområde borde begränsas. Risken borde icke vara särdeles stor för att B-skatten icke skulle erläggas i behörig ordning. Skulle emellertid i något fall skatten icke erläggas, borde lokal skattemyndighet utnyttja möjligheten att ersätta den preliminära B-skatten med preliminär A-skatt för tjänsteinkomsten och preliminär C-skatt för inkomsten i övrigt. Underrättelse härom borde av myndigheten lämnas direkt till arbetsgivaren, enär man eljest kunde befara att skatteavdrag icke komme att verkställas å tjänsteinkomsten.

Däremot kunde de sakkunniga icke förorda ett omedelbart upphävande av avdragsskyldigheten för *kvarstående skatt*; en dylik åtgärd kunde förutses resultera i en återgång till det äldre systemet med ett omfattande införselförfarande beträffande restförd skatt.

1950 års proposition. I proposition nr 244 till 1950 års riksdag med förslag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet anförde jag, att under den närmaste tiden utredningar skulle komma att verkställas rörande möjligheten att nå fram till enklare skatteregler för att därigenom åstadkomma bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt men att redan innan resultatet av nämnda utredningar föreläge, man emellertid borde pröva, i vad mån partiella förbättringar av uppbördsförfarandet kunde genomföras. Även om flertalet av de myndigheter och sammanslutningar, som hörts över 1949 års uppbördssakkunnigas förslag, förordat en utbyggnad av uppbörds-systemet, hade de likväl ansett, att skyldigheten att göra avdrag för skatt icke borde utsträckas så långt som de sakkunniga föreslagit. Några myndigheter och sammanslutningar hade ansett, att med genomförandet av den föreslagna utbyggnaden borde anstå, till dess ytterligare erfarenheter vunnits av verkningarna av uppbördssystemet i dess nuvarande form. I andra yttranden åter hade framhållits, att resultatet av de sakkunnigas fortsatta utredning borde avvaktas, innan mera väsentliga ändringar i uppbördsförfarandet vidtoges. Med hänsyn till vad sålunda förekommit vid remissbehandlingen av de sakkunnigas förslag, var jag icke beredd att taga definitiv ställning till frågan om en utsträckning av avdragsskyldigheten. Jag förordade att denna fråga skulle hänskjutas till de sakkunniga för ytterligare utredning.

De sakkunniga. Inledningsvis framhålls, att de sakkunniga vid sina överväganden rörande i vad mån avdragsskyldigheten för *preliminär A-skatt* borde utvidgas för att i största möjliga utsträckning göra uppbördsförfarandet oberoende av den skattskyldiges medverkan särskilt beaktat, att ett villkor härför måste vara att ett praktiskt och ekonomiskt genomförbart

system kunde tillskapas. Vidare måste förutsättas att utvidgningen resulterade i en skatteuppbörd, som åtminstone någorlunda motsvarade den slutliga skatt, vilken framkomme på grund av nästföljande årliga taxering. Uttagande av preliminär skatt genom avdrag å inkomsten i större omfattning än f. n. måste vara av så stort ekonomiskt och socialt värde för de skattskyldiga och det allmänna, att systemet uppvägs nackdelarna med det arbete och besvär samt de kostnader, som åsamkades dem som skulle verkställa avdragen, ävensom de ökade kostnaderna för uppbördsmyndigheterna. Vidare finge beaktas, att en utvidgning av avdragsskyldigheten att omfatta andra förvärvskällor än tjänst medförde, att man måste släppa det nuvarande kravet på att ett arbetsgivare-arbetsstagareförhållande skulle föreligga.

Beträffande skatteavdrag å inkomst av annan förvärvskälla än tjänst anför de sakkunniga i huvudsak följande.

De sakkunniga hade ansett sig icke kunna framlägga något förslag till skatteavdrag å *inkomst av jordbruksfastighet*. Å visst slag av jordbruksinkomster skulle visserligen sådant avdrag kunna tänkas, nämligen vid vissa gränssfall mellan inkomst av jordbruksfastighet och inkomst av tjänst. Därmed avsåges närmast de i Norrland mycket vanliga fallen, att en jordbrukare med egen häst och egna redskap utförde skogskörslor åt en skogsägare. Det skulle emellertid vara mycket svårt att för dessa och vissa liknande fall angiva de regler, efter vilka skatteavdrag skulle ske. Därjämte torde något större behov ur skatteuppbördssynpunkt icke föreligga av särskilda avdragsregler på detta område.

Å inkomst av *annan fastighet* syntes skatteavdrag icke kunna komma i fråga.

För flertalet skattskyldiga, vilka taxerades för *inkomst av rörelse*, saknades anledning att ifrågasätta annat sätt för skatteuppbörd än genom inbetalning av den skattskyldige själv. För vissa grupper av skattskyldiga, t. ex. vissa fria yrkesutövare (författare och konstnärer), skulle det emellertid kunna övervägas att uppbära den preliminära skatten genom avdrag å utbetalda belopp. Därigenom skulle säkerligen skatteinbetalningen underlättas. Även för yrkesfiskarna vore det önskvärt, om den preliminära skatten kunde erläggas i samband med inkomstförvärvet och med varierande belopp allt efter inkomstens storlek. Skatten skulle kunna beräknas till viss procent av det belopp, som den infångade fisken inbringade vid försäljning, eller av ett uppskattat nettobelopp och innehållas av fiskuppköparen eller av någon fiskarnas förtroendeman vid fiskelikviden. Angivna tillvägagångssätt vore icke möjligt i fråga om fiskare, som icke fiskade i lag och som sålde sin fisk i öppna marknaden eller till ett flertal fiskuppköpare. I uppbördsförordningen kunde därför icke införas en direkt bestämmelse om skatteavdrag å all inkomst av fiske. Även i fråga om förutnämnda fria yrkesutövare skulle det möta svårigheter att införa en direkt bestämmelse om skatteavdrag. En tänkbar lösning av frågan vore att Kungl. Maj:t tillades befogenhet före-

skriva, att preliminär A-skatt skulle utgå och skatteavdrag verkställas jämväl å annan inkomst än av tjänst. Därvid skulle vad i uppbördsförordningen funnes stadgat om inkomst av tjänst (lön), arbetsgivare och arbetstagare äga motsvarande tillämpning å utbetald ersättning resp. å den som utbetalade och emottoge ersättningen. Dylika bestämmelser borde meddelas först efter samråd med de olika intressegruppernas organisationer. Såvitt gällde fria yrkesutövare borde skyldigheten att verkställa avdrag begränsas till förelag, som vore verksamma inom ifrågavarande branscher, t. ex. tidskrifts- och musikförlag.

Avdrag för preliminär skatt å inkomst av royalty och därmed likartade patentavgifter m. m. kunde även ifrågasättas. Särskilt kunde en sådan avdragsskyldighet vara önskvärd för de fall, då mottagaren vore bosatt utomlands; värdet av anordningen med hänsyn till nämnda synpunkt vore dock begränsat, då enligt gällande dubbelbeskattningsavtal royalty i regel beskattades i det land, där mottagaren vore bosatt. Enligt de sakkunnigas mening förelåge knappast tillräckliga skäl för att å detta område införa specialbestämmelser om skatteavdrag.

Beträffande *inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet* erinras om att de sakkunniga i sitt föregående betänkande föreslagit, att avdrag för preliminär skatt skulle göras å inkomst av tillfälligt arbete. Med hänsyn till den kritik, som i remissyttrandena riktats däremot, ansågo sig de sakkunniga nu icke kunna vidhålla nämnda förslag.

En bestämmelse om skatteavdrag å all *inkomst av kapital* skulle i praktiken medföra avsevärda svårigheter. Eftersom risken att på kapitalinkomsterna belöpande skatter icke skulle erläggas finge anses vara skäligen ringa, torde det allmännas intresse att ur denna synpunkt utvidga källskattesystemet icke kunna uppväga nämnda svårigheter. De skattskyldigas intresse att redan under inkomståret få erlægga skatterna på kapitalinkomsterna finge anses tillräckligt tillgodosett genom gällande uppbördssystem. Övervägande skäl talade för att skatteavdrag här ej borde komma i fråga.

Beträffande skatteavdrag å *inkomst av korttidsanställning och av bisyssla* uttalar de sakkunniga, att om arbetstagare med biinkomster eller med tillfälliga korttidsanställningar mellan perioder med mera stadigvarande arbete i större utsträckning än f. n. skulle begära förhöjda skatteavdrag å inkomsten från den huvudsakliga arbetsanställningen uppbördsresultatet därigenom givetvis skulle förbättras, så att en utvidgad avdragsskyldighet icke behövde ifrågasättas. Det vore dock icke försvarligt att med en dylik förhoppning låta nuvarande, otillfredsställande förhållanden kvarstå oförändrade. Även om många ordentliga skattebetalare genom nyss nämnda eller andra åtgärder sökte undvika kvarstående skatt, komme alltid stora grupper att finnas, vilka av olika anledningar saknade förmåga eller vilja att frivilligt fullgöra sin skatteplikt. Obestridligt måste anses vara att en utvidgning av det område, inom vilket skatteavdrag skulle ske, utgjorde ett verksamt medel, då det gällde att minska de kvarstående skatterna. Emellertid måste uppenbar-

ligen den vinst, som därigenom kunde uppnås, noga vägas mot det besvär och de kostnader, som utvidgningen åsamkade arbetsgivare och arbetstagare ävensom det allmänna. Ur dessa synpunkter hade de sakkunniga behandlat förevarande spörsmål.

Vad beträffade skatteavdrag å inkomst av korttidsanställningar syntes de skäl, som de sakkunniga i sitt första betänkande åberopat till stöd för sitt förslag, att avdragssystemet skulle utvidgas att omfatta jämväl dylika inkomster, fullt bärande. I det övervägande antalet avgivna yttranden över nyssnämnda betänkande hade också förslaget lämnats utan erinran. De sakkunniga ansåge sig därför böra vidhålla sitt förslag.

Vidare vidhölle de sakkunniga sin förut uttalade mening, att skatteavdrag borde verkställas även å inkomst av bisyssla, därest en verklig förbättring av uppbördsresultatet skulle kunna komma till stånd. Emellertid vore därvid vissa moderationer påkallade, närmast med hänsyn till de kostnader och besvär, som pålades arbetsgivarna. Sålunda syntes det t. ex. motiverat att icke göra skatteavdrag obligatoriskt å de biinkomster, som flertalet av försäkringsanstaltens fritidsombud åtnjöte av denna sin verksamhet. Förvisso funnes därutöver åtskilliga grupper av skattskyldiga, för vilka skatteavdrag å bisysslor icke borde ifrågakomma. Att katalogisera dessa fall syntes icke möjligt. Enligt de sakkunnigas mening borde problemet lämpligen lösas så att centrala uppbördsnämnden bemyndigades att förordna om befrielse från skatteavdrag, där sådant inom viss verksamhetsgren funnes påkallat. Därutöver borde de lokala skattemyndigheterna äga att i enskilda fall besluta om sådan befrielse, när särskilda skäl därför förelåge. I fråga om viss skattskyldig med ett flertal bisysslor kunde det undantagsvis vara lämpligt, att den skattskyldige påfördes preliminär B-skatt i stället för preliminär A-skatt; på så sätt bleve de olika arbetsgivarna befriade från avdragsskyldigheten, enär enligt de sakkunnigas förslag — såsom jag senare närmare skall återgiva — skattskyldig med B-skatt icke hade att vidkännas skatteavdrag. Den motsatta vägen, som föreslagits av Sveriges industriförbund, innebure att skattemyndigheterna skulle erhålla befogenhet att ålägga avdragsskyldighet i de särskilda fallen. Den av de sakkunniga föreslagna metoden — generell avdragsskyldighet men vidsträckt befogenhet för myndigheterna att befria från denna skyldighet — syntes äga väsentliga förtäden.

Med bisyssla borde ur uppbördssynpunkt förstås en anställning eller ett stadigvarande uppdrag, som innehades av en arbetstagare med annan anställning, vilken i förhållande till förstnämnda anställning eller uppdrag vore att betrakta som hans huvudsakliga anställning.

Enligt uppbördsförordningen likställdes med tjänst rätt till pension, vissa livräntor m. m. samt undantagsförmåner ävensom vissa periodiska understöd. I den mån pensionen etc. vore att betrakta som biinkomst i förhållande till den huvudsakliga tjänsteinkomsten, borde bestämmelserna om skatteavdrag å inkomst av bisysslor tillämpas jämväl å förstnämnda inkomst.

Gällande minimigräns, under vilken avdragsskyldighet för pensioner och

livräntor från försäkringsanstalt icke föreläge, borde avskaffas. Särskilt såvitt gällde pensioner och livräntor borde möjlighet finnas för centrala upp-
bördsnämnden att lämna dispens från skatteavdrag. Däremot ansågo sig de sakkunniga icke böra återkomma med sitt i föregående betänkande fram-
lagda förslag, att skatteavdrag i viss utsträckning skulle verkställas jämväl
å folkpensioner; förslaget hade mött stark kritik i remissyttrandena. Med
folkpension borde likställas vissa sociala bidrag och understöd.

De sakkunniga föreslår att skatteavdrag å inkomst av korttidsanställning
skall verkställas efter särskilda i skattetabellerna intagna avdelningar för
dagsinkomst. Med hänsyn till de avsevärt varierande kommunala utdebi-
teringarna vore det, framhåller de sakkunniga, mindre lämpligt med skatte-
avdrag enligt en enda, för hela riket gällande dagtabell. Om inom viss
bransch dagtabell bleve svår att tillämpa, borde centrala upp-
bördsnämnden äga meddela andra bestämmelser, lämpligen av innebörd att avdrag i stället
skulle verkställas med viss procent av inkomsten.

Skatteavdrag efter dagtabell förutsatte, att debetsedel överlämnats till ar-
betsgivaren. Hade så ej skett, borde liksom eljest, då skatteavdrag verkställ-
des utan ledning av debetsedel, avdrag göras med 25 procent av inkomsten.
Både principiella och praktiska skäl talade för denna avvägning. Emellertid
borde även här centrala upp-
bördsnämnden erhålla befogenhet att meddela
dispens. Inom vissa verksamhetsgrenar, t. ex. inom skogsbruk och flottning
och vid vissa hamnar, syntes det av praktiska skäl vara mindre lämpligt,
att debetsedlarna skulle behöva företes vid varje anställning. I sådant fall
borde det skattekort, som enligt de sakkunnigas förslag skulle fogas vid
debetsedel å preliminär skatt, kunna ersätta debetsedeln. Avdrag med 25
procent vid huvudanställning behövde uppenbarligen icke ske, om arbets-
tagaren vid en tidigare anställning under året lämnat debetsedeln till ar-
betsgivaren och denne då i sin avlöningsbokföring antecknat skattetabell
och debetsedelsnummer m. m., med ledning varav behörigt skatteavdrag
kunde verkställas och riktig redovisning av skatten kunde ske.

Beträffande inkomst av bisyssla borde skatteavdrag ske med 25 procent av
inkomsten. Angivna procentsats, som vore schematiskt beräknad, kunde
otvivelaktigt i ett mycket stort antal fall vara för hög eller för låg. Av de
skäl, som de sakkunniga åberopat i sitt förra betänkande, torde annan pro-
centsats likväl icke kunna förordas. Skulle procentsatsen medföra för högt
skatteuttag, kunde den skattskyldige få avdraget nedsatt genom jämkning.

I fråga om *oregelbundet inflytande inkomster* föreslår de sakkunniga skat-
teavdrag med 25 procent av inkomsten. Ett så beräknat avdrag kunde uppen-
barligen mången gång vara för högt. Det förutsattes dock, att rättelse i så-
dant fall skedde jämkningsvägen. Beträffande skogs- och flottningsarbetare
förutsattes vidare, att särskilda anvisningar av centrala upp-
bördsnämnden jämväl i fortsättningen komme att meddelas. Möjligen kunde ett liknande
tillvägagångssätt befinnas lämpligt i fråga om stuveriarbetarna i en del stör-

re hamnar. Inom byggnadsfacket gällde f. n. av centrala uppbördsnämnden utfärdade anvisningar angående beräkning av preliminär A-skatt å inkomst av ackordsarbete. Det borde ankomma på nämnden att efter överläggningar med arbetsmarknadens parter träffa avgörande, om nämnda eller liknande anvisningar fortfarande skulle äga tillämpning eller om dessa borde ersättas med bestämmelser om procentuellt beräknade skatteavdrag å ackordsöverskotten.

De sakkunniga förordar emellertid vissa *begränsningar i avdragsskyldigheten*. Sålunda borde skatteavdrag efter viss procent icke göras å belopp understigande 10 kr. Det syntes icke påkallat, att olika lägsta belopp gällde vid korttidsanställningar och vid bisysslor. Icke heller borde avdragsskyldigheten bindas vid ett visst minsta inkomstbelopp för år från en och samme arbetsgivare.

Vidare borde avdragsskyldighet beträffande inkomst av korttidsanställning och av bisyssla endast åvila statlig och kommunal myndighet, juridisk person samt sådan arbetsgivare, för vilken det utbetalade beloppet utgjorde utgift i rörelse, jordbruk eller skogsbruk. Härigenom komme den utvidgade avdragsskyldigheten att begränsas till arbetsgivare, som normalt hade arbetstagare anställda. Enligt de sakkunnigas förslag skulle skatteavdrag således icke göras å ersättning, som utbetalades t. ex. till tillfällig hemhjälp eller till den som tillfälligt anlåtats för arbete å annan fastighet än jordbruksfastighet.

Svårigheterna för arbetsgivare att avgöra om viss utbetalning hänförde sig till inkomst av tillfälligt arbete, varå skatteavdrag icke skulle göras, eller till inkomst av korttidsanställning eller bisyssla, borde genom den föreslagna begränsningen av avdragsskyldigheten icke bli så omfattande. Vägledande anvisningar kunde utfärdas av centrala uppbördsnämnden, varjämte enskilda arbetsgivare i särskilda fall kunde påkalla besked av den lokala skattemyndigheten till vilket inkomstslag viss inkomst vore att hänföra. Det oaktat kunde måhända ursäktliga misstag i förevarande avseende begås. Om sålunda arbetsgivare i tveksamma fall felaktigt men i god tro hänförde en utbetalning till tillfälligt arbete i stället för till bisyssla eller korttidsanställning och därför underlåte göra skatteavdrag, borde frågan om eventuella ekonomiska och straffrättsliga påföljder bedömas under beaktande av de föreliggande svårigheterna.

De sakkunniga föreslår, att skyldigheten att verkställa skatteavdrag för preliminär B-skatt skall upphävas.

Däremot förordar de sakkunniga, att avdragsskyldigheten för kvarstående skatt tills vidare skall bibehållas i nuvarande utsträckning eller sålunda vid huvudsaklig anställning om minst en vecka. Sådan skyldighet borde dock föreligga endast om arbetsgivaren tillika hade att verkställa avdrag för arbetstagaren påförd preliminär A-skatt; hade arbetstagaren att

erlägga preliminär B-skatt, borde avdragsskyldighet icke föreligga varken för denna eller för arbetstagarens kvarstående skatt.

De sakkunniga uttalar, att frågan om att avskaffa avdragsskyldigheten för kvarstående skatt borde upptagas till prövning, så snart erfarenhet vunnits i vad mån de olika åtgärder medfört resultat, som vidtagits i syfte att ernå ett mot den slutliga skatten bättre svarande uttag av preliminär skatt. Befunnes därvid att antalet arbetstagare med kvarskatt väsentligen nedgått, borde enligt de sakkunnigas mening avdragsskyldigheten för nämnda skatt upphöra.

Möjlighet till *kontroll av att den utvidgade avdragsskyldigheten* för preliminär A-skatt efterlevdes skulle kunna erhållas genom ökad skyldighet att lämna löneuppgift till ledning för annans taxering. En vidgad uppgiftsskyldighet skulle emellertid åsamka arbetsgivarna ytterligare arbete och kostnader, vartill komme, att taxeringsnämndernas arbete skulle ökas genom insortering i deklarationerna av en mängd löneuppgifter, i stor utsträckning med ofullständiga uppgifter för vederbörande skattskyldigas identifiering och därför svåra att placera. De sakkunniga ansåge sig därför icke kunna förorda en utsträckning av nu gällande skyldighet att lämna löneuppgift för taxering. Kontrollen av att arbetsgivarna behörigen fullgjorde sin avdragsskyldighet finge i stället bygga på löpande undersökningar av arbetsgivarnas avlöningsbokföring. Frågan härom berördes närmare i annat sammanhang.

Har genom skatteavdrag jämlikt 47 § tredje eller fjärde stycket uppbördsförordningen innehållits större belopp än som enligt arbetsgivaren senare tillhandakommen debetsedel skall under närmast följande uppbördstermin inbetalas, skall enligt 49 § uppbördsförordningen arbetsgivaren skyndsamt mot kvitto tillhandahålla arbetstagaren vad sålunda för mycket innehållits. Däri föreslår de sakkunniga ej någon ändring. En av de sakkunniga, herr Prydz, uttalar emellertid, att nämnda stadgande borde upphävas. Prydz anför därom följande.

Skatteavdrag enligt 47 § med 25 procent för preliminär A-skatt eller kvarstående skatt kommer i praktiken att verkställas endast i de fall, då arbetstagare av tredska eller uppenbart slarv underlåta att till arbetsgivare inlämna debetsedel eller genom företeende av andra handlingar visa, att avdrag icke skall ske. Innan sådant avdrag verkställs, torde arbetsgivare regelmässigt ha vid upprepade tillfällen anmanat arbetstagare att inkomma med debetsedel, vilket i och för sig innebär ett extraarbete för arbetsgivaren, som i varje fall inom större företag kan vara nog så betungande. Avsikten med ett avdrag av denna storleksordning har varit dels att förmå arbetstagare att inför risken av högre skatteavdrag inkomma med debetsedel, dels ock att i fall, då debetsedel icke överlämnas, genom en summarisk metod underlätta för arbetsgivare att verkställa skatteavdrag. Det måste under sådana omständigheter framstå som orimligt, att arbetsgivare, när en försumlig arbetstagare till sist inlämnar sin debetsedel, skall åsamkas ytterligare arbete med omräkning av det tidigare verkställda skatteavdraget och återbetalning av för mycket avdraget belopp. Storleken av de belopp, som kun-

na komma i fråga för återbetalning, torde i de allra flesta fall ej vara så betydande, att vederbörande arbetstagare kan anses oskäligen hårt drabbad. I händelse av verkligt ömmande fall är det uppenbart, att arbetsgivare skulle utan särskilt lagstadgande hjälpa sin anställda och återbetala beloppet, så att denne icke behöver avvakta restitution från länsstyrelsen. Att i andra fall den som trots anmaning underlåtit att överlämna debetsedel får vänta på återbetalning innebär enligt min mening ingen obillighet.

Den nuvarande bestämmelsen om återbetalningsskyldighet för arbetsgivaren synes mig för övrigt väsentligt kontrastera mot uppbördsförfordningens anda och dess i övrigt stränga föreskrifter. När därtill kommer, att bestämmelsen direkt motverkar syftet med 25-procent-avdraget, synes den sakna allt berättigande.

Det bör slutligen tilläggas, att vid de flesta tillfällen, då återbetalning skall ske, komme arbetsgivaren att framstå såsom den som felat, och arbetstagaren å sin sida får den bestämda uppfattningen, att han icke förfarit oriktigt. Härigenom försvåras genomförandet av en oklanderlig tillämpning av uppbördsförfordningens regler, och detta som så mycket annat talar för att bestämmelsen bör utgå.

Remissyttrandena. I en del yttranden göres vissa uttalanden om definitiv källskatt och om förenkling av skattereglerna för att nå bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt.

Sälunda anför *Svenska stadsförbundet*, som ej har någon erinran mot de sakkunnigas förslag, att de föreslagna partiella reformerna icke i och för sig vore ägnade att underlätta arbetet för uppbörds- och indrivningsverken; en radikal förenkling kunde ernås först om den preliminära skatten gjordes definitiv för flertalet löntagare.

Stadskollegiet i Stockholm återoppar föredragande borgarrådets yttrande. Däri anföres bl. a., att källskattesystemet ur principiell synpunkt måste anses vara att avgjort föredraga framför det tidigare tillämpade uppbördsförfarandet. Emellertid droge taxerings- och uppbördsväsendet numera mer än dubbelt så höga kostnader och krävde en personal, som nära nog uppginge till den tredubbla i jämförelse med förhållandena under tiden närmast före uppbördsreformen, detta likväl utan att källskattesystemet fungerade fullt tillfredsställande. Att så kommit att bli fallet berodde delvis på brister i systemets nuvarande utformning men huvudsakligen på bristande överensstämmelse mellan gällande regler för taxering och för uppbörd. Även om de av de sakkunniga föreslagna reformerna kunde åstadkomma en del förenklingar, vore det därför särskilt angeläget att utredningsarbetet inriktades på en bättre samordning än den nuvarande av taxerings- och uppbördsförfarandena.

Vidare framhåller *Taxeringsnämndsordföranden* *riksförbund*, att det mål, de sakkunniga sökt nå genom de föreslagna bestämmelserna, icke torde kunna uppnås med mindre taxeringsreglerna i viss mån förenklades. Med den millimeterrättvisa, som nu vid taxeringarna eftersträfvades, syntes källskatten så gott som aldrig kunna bli ens något så när definitiv; överens-

stämme mellan preliminär och slutlig skatt kunde sålunda ernås endast i undantagsfall.

Vad de sakkunniga uttalat rörande skatteavdrag å inkomst av jordbruksfastighet, annan fastighet och kapital har icke föranlett någon erinran i remissyttrandena.

Även de sakkunnigas förslag beträffande skatteavdrag å inkomst av rörelse har allmänt tillstyrkts eller lämnats utan erinran. I några yttranden har dock framhållits, att svårigheter föreläge att uttaga preliminär A-skatt å ifrågavarande inkomstslag. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* uttalar sålunda, att möjligheterna till sådant skatteuttag icke torde vara många. Detta syntes dock icke böra få utgöra hinder för att sådan skatt uttoges i alla de fall, då så vore möjligt och lämpligt. *Länsstyrelsen i Kalmar län* anser det ur social synpunkt synnerligen önskvärt, om skattebetalningen för de fria yrkesutövarna kunde underlättas. Skatteavdrag för dessa skattskyldiga måste emellertid möta mycket stora svårigheter; de sakkunnigas förslag tillstyrktes dock ehuru med någon tvekan. *Länsstyrelsen i Uppsala län* framhåller, att skatteavdrag kunde med fördel tillämpas endast i fråga om yrkesfiskarna. Vidare anför *länsstyrelsen i Stockholms län* följande.

De sakkunniga föreslå, att A-skatt i vissa fall skall utgå och skatteavdrag verkställas jämväl å annan inkomst än av tjänst, därest Kungl. Maj:t så föreskriver. Det torde böra framhållas, att tillämpning av en dylik föreskrift icke lär kunna ske utan medverkan av den skattskyldige. Då inkomsten deklarerats såsom inkomst av rörelse, kan nämligen den lokala skattemyndigheten icke av inkomstlängden utläsa att inkomsten är av sådant slag, att skatteavdrag skall ske. B-skatt kommer följaktligen att utfärdas för den skattskyldige i enlighet med reglerna, såvida icke den skattskyldige i preliminär deklaration eller eljest uppger inkomstens art.

Beträffande skatteavdrag för yrkesfiskarna yttrar *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, att vad de sakkunniga anført härom överensstämde med länsstyrelsens erfarenhet och mening, men innebure icke någon omedelbar lösning av problemet. I princip hade länsstyrelsen icke något att erinra mot att frågan bleve föremål för försöksanordning efter Kungl. Maj:ts avgörande, i syfte att ersätta B-skatten med någon form av A-skatt. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* framhåller, att inom Södermanlands län skatteavdrag sedan flera år tillbaka tillämpats beträffande skärgårdsfiskare under medverkan av deras försäljningsorganisation. Även om resultatet i samtliga fall icke blivit helt tillfredsställande hade systemet dock verkamt bidragit till en bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt än vad man annars kunnat räkna med. *Länsstyrelsen i Uppsala län* anför.

Att avdrag å inkomst genom fiske icke bör genomföras tvångsvis utan först efter förhandling med vederbörande organisationer, synes ligga i öppen dag. Länsstyrelsen finner i detta sammanhang anledning att i första hand rikta uppmärksamheten på länets ostkustfiskare, för vilka det givetvis skulle vara till fördel, att ett skatteavdragssystem å utfallande fiskelikvider från vederbörande försäljningsorganisation kunde komma till stånd. Länsstyre-

sen får ifrågasätta, huruvida det ej skulle kunna anses lämpligt, att det uppdroges åt respektive länsstyrelser att i görligaste mån träffa uppgörelse med vederbörande fiskares organisationer samt med förslag till överenskommelse till Kungl. Maj:t inkomma för prövning och godkännande. Fiskarnas organisation vid Uppsala läns östersjökust är redan ordnad i fiskelag med föreståndare, som från inköpsorganisationen emottager och förmedlar utbetalningarna av likviderna till de enskilda medlemmarna.

Svenska västkustfiskarnas centralförbund har icke något att erinra mot de sakkunnigas förslag under förutsättning, dels att skatteavdrag tillämpades endast försöksvis, dels ock att försöket omfattade endast sådana fiskelag, där samtliga medlemmar vore ense om att försöka ett system med skatteavdrag. Förbundet yttrar följande.

För västkustfiskets vidkommande få vi framhålla, att det inom denna näring rör sig om självständiga företagare, sammanslutna i fiskelag och i denna form drivande en rörelse, för vilken stadgas skatteuppbörd genom inbetalning av de skattskyldiga själva.

Att inom vår organisation vid tillfälle diskuterats frågan om övergång åtminstone försöksvis till ett system påminnande om A-skatt har sammanhängt med de variationer i lönsamheten, som äro karakteristiska för fiskerinäringen. För ett par år sedan skedde sålunda en nedgång i västkustfiskarnas inkomster, som kom systemet med preliminär B-skatt att avslöja vissa avigsidor. Problemet kunde dock i någon mån bemästras genom den möjlighet till jämkning av preliminärskatten, som finnes medgiven.

Inom det västsvenska fiskelaget finnes icke något anställningsförhållande, utan det rör sig här om en sammanslutning av självständiga företagare. Det är därför icke utan vidare givet vem inom ett fiskelag, som skulle verkställa skatteavdrag samt ansvara för dettas fullgörande och beloppens inbetalande. Visserligen finnes inom fiskelaget vissa funktioner, så att en av medlemmarna tjänstgör som skeppare, en annan som motorman o. s. v., men det gäller här icke något chefskap eller anställningsförhållande i vanlig ordning. Inom vissa fiskelag turas man sålunda om att tjänstgöra som skeppare. Med uppdraget att handha skatteavdragen följer ju också ett ansvar för att riktiga avdrag verkställas, liksom att avdrag göres också för slutlig skatt, införsel m. m.

Det synes oss under inga omständigheter kunna åläggas någon medlem av fiskelaget att vara så att säga skatteassessor för laget med därmed förenat ansvar. Skulle man försöksvis vilja pröva systemet med A-skatt inom ett fiskesamhälle med ett större eller mindre antal fiskelag, måste det gälla efter överenskommelse med någon av fiskets organisationer samt ett frivilligt åtagande från någon medlem av respektive fiskelag. Ett dylikt åtagande kan vidare genomföras endast under den bestämda förutsättningen, att samtliga medlemmar av fiskelaget äro ense om att försöka A-skatt. Sistnämnda förhållande underströks, såsom framgår av uppbördssakkunnigas betänkande (s. 218), vid de överläggningar, som sakkunniga haft med representanter för undertecknad organisation.

Skatteavdrag å inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet anses i det stora flertalet yttranden icke böra ifrågakomma.

I en del yttranden framhålles, att sådan tillfällig förvärvsverksamhet, som de sakkunniga betecknat som *tillfälligt arbete*, vore svår att skilja från korttidsanställning och bisyssla. Gränsen mellan dessa begrepp, säger *länsstyrel-*

sen i Malmöhus län, hade icke tydligt markerats i författningstexten. Många missförstånd om innebörden av ifrågavarande begrepp torde säkerligen uppkomma. De, som hade att verkställa avdrag, borde om möjligt lämnas en klar vägledning i detta hänseende i anvisningarna och icke enbart hänvisas till att inhämta råd av myndigheterna. Liknande uttalande göres av *länsstyrelsen i Norrbottens län*, som även anser del motiverat att närmare definiera begreppet tjänst.

Även *länsstyrelsen i Kalmar län* understryker ifrågavarande svårigheter, men anser sig av hänsyn till arbetsgivarna icke böra förorda avdragsskyldighet vid tillfälligt arbete. Länsstyrelsen framhåller bl. a., att lokal skattemyndighet ofta torde få svårt att utan närmare undersökning avgöra, till vilket inkomstslag viss inkomst vore att hänföra.

På grund av svårigheterna att avgränsa tillfälligt arbete från korttidsanställning och bisyssla anser *länsstyrelsen i Västernorrlands län*, *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter*, *Sveriges centrala restaurangaktiebolag* och *Föreningen Sveriges kronokamrerare*, att avdragsskyldigheten borde utsträckas även till inkomst av tillfälligt arbete. Sålunda anför länsstyrelsen, att om inkomst av tillfälligt arbete undantoges från avdragsskyldighet, kunde det befaras att såväl arbetsgivare som arbetstagare i stor utsträckning komme att vilja dit hänföra även inkomster av korttidsanställningar och bisysslor. Rättvisa och likformighet borde så långt sig göra läte eftersträvas också då fråga vore om uttagande av preliminär skatt. Den förevarande uppdelningen avgränsade icke från varandra inkomster av tre så olikartade slag, att två av dem borde bli föremål för skatteavdrag men det tredje icke. — Vidare yttrar de två arbetsgivarorganisationerna, att ifrågavarande gränsdragning för restaurangnäringens del torde bli svår att göra. De anställda komme säkerligen att vilja göra gällande, att det vore fråga om tillfälligt arbete och det kunde befaras, att en arbetsgivare inför utsikten att förlora en arbetstagare hänförde löneutbetalningen till tillfälligt arbete. Att i varje tveksamt fall arbetsgivaren skulle vända sig till den lokala skattemyndigheten för att erhålla besked till vilket inkomstslag utbetalningen vore att hänföra, torde knappast vara genomförbart i praktiken. Fördenskull borde avdragsskyldigheten utsträckas att omfatta även tillfälligt arbete. I annat fall borde, då en arbetsgivare i tveksamma fall och med stöd av arbetstagarens uppgifter felaktigt och i god tro hänfört en löneutbetalning till tillfälligt arbete i stället för till bisyssla eller korttidsanställning och underlåtit att göra skatteavdrag, arbetsgivaren icke drabbas av några ekonomiska eller straffrättsliga påföljder.

Den föreslagna utvidgningen av avdragsskyldigheten till inkomst av korttidsanställning och bisyssla har i flertalet yttranden tillstyrkts eller i stort sett lämnats utan erinran.

Från remissyttrandena torde följande få här återgivas.

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget under framhållande av att den utvidgade avdragsskyldigheten otvivelaktigt komme att främja källskattereformens syfte. *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter* samt

Sveriges centrala restaurangaktiebolag anför, att den utökade avdragsskyldigheten visserligen medförde ett avsevärt merarbete, men då uppbördsresultatet säkerligen komme att avsevärt förbättras, funnes icke något att erinra mot förslaget. Vidare yttrar *länsstyrelsen i Hallands län* följande.

Länsstyrelsen, som i sina tidigare yttranden angående ifrågasatta ändringar i det nya uppbördssystemet förordat en utsträckning av avdragsskyldigheten beträffande inkomst av tjänst i ungefär samma omfattning, som de sakkunniga föreslå i det nu avgivna betänkandet, finner sig böra tillstyrka förslaget i denna del. Tillämpningssvårigheterna torde icke bli större, än att en tillräckligt stadgad praxis med ledning av centrala uppbördsnämndens utlåtanden i tveksamma fall snart kan utbilda sig på detta område. Svårigheterna att åstadkomma ett lämpligt förfarande för inbetalning till uppbördsmyndigheterna av de genom skatteavdrag å inkomster av korttidsanställningar och bisysslor innehållna medlen synas också med den begränsning i avdragsskyldigheten, som nu föreslås, kunna lösas på ett någorlunda tillfredsställande sätt.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anser sig böra i princip biträda de sakkunnigas förslag. Med den brist på arbetskraft, som för närvarande merendels torde vara rådande, och även av andra orsaker kunde det visserligen befaras, att särskilt vissa mindre arbetsgivare, i synnerhet inom jordbruks- och hantverksnäringarna, icke komme att ställa sig de utvidgade avdragsbestämmelserna till efterrättelse eller, därest så skedde, att en icke önskvärd skatteövervältring på arbetsgivaren komme till stånd genom att arbetstagaren förbehölle sig att utfå sin lön utan avdrag för skatt. Sådana invändningar borde emellertid enligt länsstyrelsens förmenande icke hindra förslagets genomförande. Man torde kunna antaga, att det stora flertalet arbetsgivare, vartill man borde kunna räkna större företag med välordnad bokföring och rutinerad kontorspersonal, lojalt skulle fullgöra sin skyldighet att verkställa skatteavdrag jämväl å inkomst av korttidsanställning och av bisysslor. Härigenom skulle för den stora massan av arbetstagare och även för statsverket det eftersträfvade syftemålet uppnås, att den preliminära skatten på ett bättre sätt än för närvarande komme att ansluta sig till den slutliga skatten. Länsstyrelsen fortsätter.

För att så skall bliva fallet erfordras emellertid därjämte, att samtliga de inkomster, varå skatteavdrag gjorts, också bliva föremål för taxering. Därest så icke sker anser länsstyrelsen att den föreslagna utvidgningen av skyldigheten att verkställa skatteavdrag i viss mån blir en halvmesyr och torde det icke få anses uteslutet, att en del arbetstagare med kännedom om att löneuppgift i flertalet fall icke behöver avlämnas å lönebelopp under 100 kronor kommer att finna det vara med sin fördel förenligt att byta anställning innan lönen uppgått till detta belopp för att sedermera, därest skatteavdrag gjorts och inlevererats, återbekomma den i vederbörlig ordning avdragna källskatten såsom överskjutande preliminär skatt. Häremot kan visserligen invändas att det bör ankomma på länsstyrelsernas taxeringsavdelningar att tillse att sådan återbetalning icke kommer till stånd genom att vederbörandes taxering i motsvarande mån höjes. Med den arbetsbelastning som för närvarande i allmänhet torde vara rådande på dessa avdelningar synes det emellertid vara praktiskt ogenomförbart att verkställa en

så grundlig översyn av taxeringarna att sådan återbetalning undviktes. I många fall torde det för övrigt komma att röra sig om förhållandevis obetydliga belopp om något hundratal kronor. Med hänsyn härtill och då det av arbetsgivare och myndigheter nedlagda arbetet med redovisning, bokföring, identifiering och kreditering m. m. av skatteavdrag vid sådant förhållande ofta icke skulle bli till någon nytta, anser sig länsstyrelsen böra föreslå att, oavsett beloppets storlek, löneuppgift till taxeringen skall avlämnas i samtliga de fall, då skyldighet att verkställa skatteavdrag föreligger. Länsstyrelsen är väl medveten om det ökade arbete, som en vidgad skyldighet att avlämna löneuppgifter skulle medföra för såväl arbetsgivare som taxeringsmyndigheter. Ifrågavarande skyldighet synes länsstyrelsen emellertid bli en naturlig konsekvens av den utsträckta avdragsskyldigheten. Gentemot införandet av en sådan vidgad skyldighet att avlämna löneuppgifter ha de sakkunniga även gjort den invändningen, att ifrågavarande uppgifter i stor utsträckning skulle bli svåra att insortera i deklarationerna på grund av ofullständiga identifieringsuppgifter. Denna svårighet torde emellertid i stor utsträckning kunna elimineras genom att arbetsgivaren från arbetstagarens debetsedel eller skattekort gör vederbörliga anteckningar om vederbörandes namn och mantalsskrivningsadress samt, framför allt, debetsedelsnummer. I förevarande avseende torde viss upplysningsverksamhet böra bedrivas genom press och radio samt genom lättfattliga, å framträdande plats å debetsedeln och skattekortet tryckta anvisningar.

I samband med sitt här förut återgivna uttalande att en utsträckning av nu gällande skyldighet att lämna löneuppgift för taxering icke kunde av de sakkunniga förordas ha de sakkunniga anfört, att kontrollen av att arbetsgivarna behörigen fullgjorde sin avdragsskyldighet i stället finge bygga på löpande undersökningar av arbetsgivarnas avlöningsbokföring. Denna kontroll torde emellertid icke komma att undanröja de av länsstyrelsen påtalade olägenheterna av att löneuppgift icke avlämnas å belopp understigande 100 kronor, eftersom sistnämnda kontroll avser arbetsgivarens sätt att verkställa och inleverera skatteavdrag för de anställda och icke kontroll hos arbetsgivaren rörande riktigheten av arbetstagarens självdeklaration eller av arbetsgivarens skyldighet att avlämna löneuppgifter till taxeringen.

Liknande uttalanden beträffande frågan om taxeringskontrollen göres av *länsstyrelserna i Kalmar och Gävleborgs län, Föreningen skogsarbeten samt Föreningen Sveriges kronokamrerare.*

Vidare yttrar *länsstyrelsen i Malmöhus län*, att det utvidgade avdragssystemet främst borde inriktas på att undanröja den väsentliga brist, som bestode i att inom vissa yrken med tillfälliga eller kortvariga anställningar inkomsten över huvud taget icke beskattades. Det vore angeläget, att ökade garantier erhöles för att sådana inkomster bleve taxerade. Härför krävdes en förbättrad taxeringsorganisation, så att det preliminära skatteuttaget undantagslöst kunde beaktas vid taxeringen. Vidare anföres, att det också vore av vikt att tillvarata den möjlighet till kontroll att arbetsgivare verkställde skatteavdrag, som de sakkunniga pekat på, nämligen löpande undersökningar av arbetsgivarnas avlöningsbokföring. En betydande förstärkning av kontrollpersonalen å länsstyrelserna erfordrades härför, även för att minska förluster, som uppkomme genom att arbetsgivare verkställde avdrag å bisysslor och korttidsanställningar men på grund av obestånd ej inlevererade

avdragna medel. Om kontrollen av brist på arbetskraft ej kunde fullgöras ökades givetvis förlusterna. Slutligen anför *länsstyrelsen i Hallands län* i förevarande fråga, att det vore tveksamt, huruvida taxeringen av inkomst av korttidsanställningar och bisysslor kunde förväntas bli tillräckligt effektiv, så att icke en stor del av de inlevererade skattebeloppen finge återbetalas i form av överskjutande preliminär skatt. För undvikande härav syntes det i varje fall nödvändigt, att prövningsnämndernas eftergranskning av den årliga inkomsttaxeringen gjordes betydligt noggrannare och mera omfattande än som med hänsyn till länsstyrelsernas starkt begränsade personalresurser för närvarande kunde ske.

Mot en utvidgning av avdragsskyldigheten har *betänkligheter* uttalats av *kammarrätten, länsstyrelserna i Jönköpings, Malmöhus, Värmlands, Gävleborgs och Västerbottens län* samt *Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Sveriges redareförening, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska bankföreningen, Sveriges grossistförbund och Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete*. Därvid uttalas i allmänhet tvivel om att det merarbete, som en utökad avdragsskyldighet medför för arbetsgivare och myndigheter, motsvarar vinsten av en fullständigare källskatteuppbörd. Ingen av nämnda myndigheter och sammanslutningar har emellertid helt avstyrkt skatteavdrag vid *korttidsanställning*. Skatteavdrag å inkomst av *bisyssla* har däremot avstyrkts av länsstyrelsen i Malmöhus län, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Sveriges redareförening, Svenska försäkringsbolags riksförbund och Svenska bankföreningen. I vad yttrandena angår korttidsanställning och bisyssla, lämnar jag senare en redogörelse; endast följande allmänna uttalanden i yttrandena må nu återgivas.

Sveriges grossistförbund, som biträder de sakkunnigas förslag under förutsättning av ett enhetligt skatteavdrag å 10 procent, anför bl. a. följande.

Det är obestridligt att genomförandet av källskattereformen för samtliga arbetsgivaregrupper medfört en avsevärd arbetsbörda i och med att arbetsgivaren ålagts att uppbära och redovisa skatteavdrag för de anställda. Arbetet med de rent tekniska redovisningsfrågorna innebär i och för sig betydande besvär och tidsspillan för näringsidkarna, såväl de större företagen med särskilda kamerala avdelningar som mindre företag. I stort sett torde väl i varje fall för de större företagens del denna redovisning ha kunnat ordnas både praktiskt och tillförlitligt med hjälp av tillgängliga tekniska hjälpmedel. Härutöver kommer emellertid ett mycket betungande arbete med olika specialproblem, som arbetsgivaren har att lösa i samband med skatteredovisningarna. Detta gäller exempelvis sådana frågor som jämkningar i taxeringen med hänsyn till bestämmelserna om existensminimum, för sent eller felaktigt expedierade debetsedlar, felaktig beräkning av inkomstskatt etc. Tyvärr måste man konstatera, att skattemyndigheterna trots det i och för sig erkännansvärda arbete, som nedlagts på att rationalisera taxerings- och debiteringsväsendet, ej kunnat på ett tillfredsställande sätt klara den ökade arbetsbelastning, som källskattereformen åsamkat dem. Därigenom att arbetsgivaren i realiteten är inkopplad som mellanhand mellan skattemyndigheterna och löntagarna är det i första hand han, som får uppbära klander och missnöjesanmälningar från de löntagare, som med rätt

eller orätt anse sig oriktigt eller orättvist behandlade vid myndigheternas handläggning av deras speciella skattefrågor. — — —

De principiella betänkligheter, som tidigare framförts mot skatteavdrag jämväl å inkomst av korttidsanställningar och bisysslor, äro ganska tungt vägande. Den ytterligare arbetsbelastning ett genomförande av förslaget skulle medföra för arbetsgivarna, kommer att bli förenad med kostnader, som ofta kanske icke stå i rimlig proportion till de skattebelopp, varom det kan bli fråga. Bristen på arbetskraft är alltså på den ojämförligt största sektorn inom näringslivet mycket utpräglad. Uttagandet av en preliminär skatt måste i varje fall i nuvarande läge verka starkt hämmande på lusten att taga korttidsanställningar och bisysslor. Denna ogynnsamma verkan blir av allt större generell betydelse ju högre preliminär skatt, som kommer i fråga.

Å andra sidan tala vissa skäl för att skatteavdrag för preliminär A-skatt principiellt bör ske även å inkomst av korttidsanställningar och bisysslor. De sakkunniga ha härvidlag främst framhållit önskemålet att minska de kvarstående skatterna för löntagare av dessa kategorier. Av större betydelse synes emellertid vara önskemålet att få en i möjligaste mån likformig behandling av olika löntagare samt en bättre kontroll över skatteuppbörden.

Med hänsyn härtill anse vi oss, om än med en viss tvekan, kunna i princip biträda förslaget om att bestämmelserna om skatteavdrag utvidgas att gälla även korttidsanställningar och bisysslor. Ett bestämt villkor är emellertid att skatteuppbörden för dessa slag av arvoden och avlöningar anordnas efter mycket enkla och schematiska linjer, så att dels förfarandet för arbetsgivaren icke blir alltför betungande och dels de misshälligheter och kontroverser, som måste förutses komma att uppstå mellan arbetsgivaren respektive arbetstagaren i möjligaste mån undvikas.

Kammarrätten uttalar, att kammarrätten vore ense med de sakkunniga om att de beträffande preliminär skatt och skatteavdrag å tjänsteinkomst föreslagna ändringarna i stort sett vore ägnade att nedbringa såväl antalet skattskyldiga med kvarstående skatt som storleken av kvarstående skatter, men kammarrätten befarade samtidigt, att den föreslagna påbyggnaden kunde komma att så komplicera uppbördsförfarandet, att man kunde se sig nödsakad att återgå till ett system, som vore mera lätthanterligt än det som nu ifrågasattes. Förslagets genomförande syntes komma att leda till en alltmör ökad arbetsbelastning för såväl myndigheter som arbetsgivare med som naturlig följd ökade kostnader, vilket måste betraktas som en ej önskvärd utveckling.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhåller, att betalningen av preliminär skatt för arbetsinkomst genom avdrag på lönen utgjorde på en gång en förman för den anställde, en för det allmänna värdefull skatteindrivning och en pålaga för arbetsgivaren. Det låge i sakens natur att stora svårigheter mötte, då det gällde att finna en skälig kompromiss mellan dessa olikartade intressen. Det vore lika påtagligt, att det låge en viss risk för att de rent tekniska och praktiska synpunkterna vid avvägningen gaves ett försteg, som vid närmare begrundande av det rikt facetterade problemet visade sig förhastat. Det vore mot denna bakgrund som man borde bedöma det nu framlagda förslaget om skatteavdrag för korttidsanställningar och bisysslor. Länsstyrelsen funne för sin del de försök, som de sakkunniga gjort att giva

avdragsplikten rimliga proportioner, mycket beaktansvärda. Med undantag för förslaget att upphäva avdragsplikten för preliminär B-skatt vore förslagets huvudpunkter i övrigt acceptabla, om man bortsåg från kostnadssynpunkter. Samtidigt ville länsstyrelsen understryka, att åtskilliga komplikationer säkerligen komme att visa sig, när förslaget fördes ut i praktisk tillämpning. Endast ett exempel härå finge anföras. Enligt den lämnade definitionen på bisyssla torde skatteavdrag ej behöva ske, då en bank eller jordbruksskassa utbetalade ett styrelsearvode till en jordbrukare, enär denne ej vore en arbetstagare »med annan anställning». Om denna tolkning vore riktig, skulle, då länsstyrelsen utbetalade arvode för t. ex. uppdrag som ordförande i taxeringsnämnd, avdrag ske vid utbetalning till en löntagare, medan däremot motsvarande utbetalning till en jordbrukare bleve fri från skatteavdrag. Säkerligen kunde även andra liknande inadvartenser påvisas, till vilka allmänheten ställde sig undrande. Länsstyrelsen vore dock medveten om att oöverstigliga svårigheter föreläge att helt undvika dylika. Länsstyrelsen erinrade vidare om att länsstyrelsen avstyrkt de sakkunnigas första förslag till utvidgad avdragsskyldighet, bl. a. av den orsaken att den skattemässiga vinsten bleve alltför osäker i förhållande till de ökade kostnaderna. Vad länsstyrelsen sålunda anført, ansåge länsstyrelsen alltjämt äga betydelse. Länsstyrelsen förutsatte dock, att det nu föreslagna dispensförfarandet skulle inrymma tillräckliga möjligheter att undvika ett osmidigt och rigoröst avdragssystem. Vid meddelandet av dispenser torde det bli nödvändigt att tillgodose arbetsmarknadsmässiga synpunkter. I detta hänseende ville länsstyrelsen framhålla, att det sannolikt torde visa sig ofrånkomligen nödvändigt att generellt befria Skånes jordbrukare från avdragsplikt i förhållande till det extra arbetsfolket å befälden.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län yttrar att man, om källskattens område ansåges böra utökas, i varje fall icke borde gå så långt som de sakkunniga föreslagit. I synnerhet för jordbrukarna, vilka för arbeten av tillfälligt slag, t. ex. under skördetiden, i stor utsträckning tillgodogjorde sig minderårigas och till pensionsåldern komma personers arbetskraft, men även för andra arbetsgivare, vilka en eller annan dag anlitate tillfällig arbetskraft, skulle utökningen av avdragsskyldigheten föra med sig betydande besvär, och sannolikt skulle följden i stor utsträckning bli att arbetsgivaren själv nödgades betala skatten, om han över huvud taget skulle få någon tillfällig arbetskraft. Den föreslagna utökningen skulle därjämte innebära en starkt ökad belastning för centrala skattekontot, länsstyrelserna, de lokala skattemyndigheterna och skatteavdelningarna. Den ekonomiska vinst, som ändringen kunde beräknas medföra, komme sannolikt att avsevärt reduceras genom ökade kostnader för identifiering och kreditering av ett oöverskådligt antal småbelopp, vilka måhända till stor del efter uppbördsårets slut måste återbetalas. De smärre belopp, som skulle komma att inflyta, torde nämligen till mycket betydande del komma att härröra från sådana personers arbetsinkomst, vilka efter höjningen av ortsavdragen och under hänsynstagande till de nya skattemildrande bestämmelserna i 50 § kommunalskattelagen torde bliva befriade från skatt.

Länsstyrelsen i Västerbottens län framhåller, att de skattskyldiga utan tvekan alltmer sökte undvika kvarstående skatt. En bidragande orsak härtill vore måhända de nya bestämmelserna om räntepåföring eller att de skattskyldiga själva till sist kommit underfund med fördelen av att slippa kvarstående skatt. Medan förut höjning av debiterad skatt knappast förekommit, hade år 1952 ett icke ringa antal begärt jämkning uppåt och många, som erhållit B-skatt, hade begärt A-skatt med förhöjt skatteavdrag. Då förbättrat upphörsresultat redan nu torde kunna förväntas, borde noga beräknas den vinst, som skulle uppstå genom utvidgning av skatteavdragen även till inkomster av korttidsanställningar och bisysslor, så att icke det besvär och de kostnader, som utvidgningen åsamkade arbetsgivare och arbetstagare ävensom det allmänna, komme att överväga. Frågan om denna utvidgning vore nödvändig måste också besvaras. En följd av den utvidgade avdragskyldigheten i den mån densamma komme att efterlevas, torde bland annat bli en mängd inbetalningar med så ofullständiga uppgifter rörande arbetstagaren att beloppet aldrig kunde gottskrivas honom. Arbetsökningen för uppbördsmyndigheterna torde icke bli ringa.

Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Svenska försäkringsbolags riksförbund och Svenska bankföreningen åberopar ett yttrande, vari bl. a. följande anföres.

Det ligger otvivelaktigt vikt uppå att statsmakterna, innan en ytterligare utbyggnad av uppbördssystemet genomföres, företaga en ingående prövning av därmed förenade kostnader och nackdelar i olika avseenden. Att de skatter, som belöpa å vissa slag av inkomster, inflyta såsom kvarstående skatt i stället för att erläggas såsom preliminär, innebär väl en olägenhet för det allmänna. Men denna är dock icke av så allvarlig art, att kostsamma och arbetskrävande anordningar av denna anledning kunna anses motiverade. I den mån dylika åtgärder medföra en ökning av de inflytande skatteintäkterna, icke allenast en förskjutning i tiden för uppbörden, minskas självfallet betänkligheterna däremot. Beträffande inkomst av korttidsanställning torde en ökning av inflytande skatteintäkter genom anordnande av skatteavdrag kunna påräknas i större utsträckning än då fråga är om inkomst av bisysslor. Skattskyldiga, som uppbära inkomst av sistnämnda slag, torde nämligen såsom kammarrätten i sitt i betänkandet (s. 226) återgivna yttrande anfört i regel vara goda skattebetalare.

Den utvidgning av uppbördsförfarandet, som i föreliggande betänkande föreslås, är, ehuru mindre omfattande än vad de uppbördssakkunniga i sitt föregående betänkande ifrågasatte, alltjämt mycket betydande. Beskattningen kommer att göra sig påmind vid än flera tillfällen än för närvarande med en intensifiering av skattetänkandet och ökad irritation mot skatetrycket som följd. De ytterligare skattebelopp, arbetsgivarna skola innehålla, bokföra och inleverera till statsverket samt myndigheterna kontrollera och redovisa, torde till antalet bli mycket talrika men oftast vara av ringa storleksordning. Vid korttidsanställning synas de kunna gå ned till en krona och vid bisysslor är minsta beloppet två kronor. Ehuru någon utredning om det allmännas kostnader för uppbörd och redovisning var för sig av dylika småbelopp icke förebragts, måste kostnaderna härför befaras konsumera en icke obetydlig del av dessa. Självfallet måste även kostnadsökningen för arbetsgivarna beaktas i detta sammanhang.

Det kan av ovan anförda skäl enligt vår mening ifrågasättas, huruvida det föreliggande förslaget att betunga arbetsgivare och statsförvaltning med redovisning av en mängd småbelopp innebär ett steg i rätt riktning för åstadkommande av ett bättre skatte- och uppbördssystem. — — —

Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete ifrågasätter starkt, om det kunde anses samhällsekonomiskt försvarligt att bygga ut apparaten för skatteuppbörden i den vidsträckta omfattning, som de sakkunniga föresloge, och detta utan någon som helst beräkning, ens av den — sannolikt mindre — del av kostnaderna för utvidgningen, som fölle på det allmänna.

Sveriges redareförening framhåller, att det nuvarande uppbördsförfarandet vore behäftat med vissa brister samt att både myndigheter och arbetsgivare åsamkades ett betydande arbete med skatteuppbörden. Kostnaderna för densamma vore även mycket stora. Berörda förhållande bottnade bl. a. i att vårt nuvarande skattesystem blivit alltför invecklat, vilket i sin tur nästan gjorde det omöjligt för gemene man att hålla reda på alla de bestämmelser, som gällde på detta område, än mindre att riktigt tillämpa detsamma. Det vore därför angeläget, att största uppmärksamhet i första hand riktades på att omlägga vårt direkta beskattningssystem, så att ett mindre antal skattskyldiga behövde erlagga källskatt. Ett led i strävandena i sådan riktning vore att, såsom numera aktualiserats, utvidga den indirekta beskattningen genom att införa en allmän varuskatt eller dylikt. En reform i sådan riktning skulle givetvis medföra, att bestämmelserna om uppbörden av direkta skatter kunde förenklas och bli tillämpliga för ett mindre antal skattskyldiga än för närvarande. En vidgad indirekt beskattning skulle sålunda leda till, att större grupper av mindre inkomsttagare genom erläggande av indirekta skatter skulle hava fullgjort sin skattskyldighet till det allmänna och därefter icke behövde erlagga några direkta skatter. För att en sådan reform skulle kunna genomföras, måste givetvis de indirekta skatterna fördelas mellan stat och kommun i lämplig proportion. Det vore synnerligen angeläget, att en utredning snarast möjligt verkställdes angående avvägningen av fördelningen mellan direkta och indirekta skatter. I avvaktan på en sådan utredning borde icke alltför genomgripande ändringar vidtagas i gällande uppbördsbestämmelser.

Den föreslagna utvidgningen av avdragsskyldigheten *avstyrkes* av *Sveriges lantbruksförbund*, *Riksförbundet landsbyggdens folk*, *Landsorganisationen i Sverige*, *Tjänstemännens centralorganisation* och *stadskollegiet i Stockholm*.

Stadskollegiet i Stockholm anser det visserligen principiellt motiverat att införa källskatteuttag även vid inkomster av korttidsanställning och bisysslor; svårigheterna att i praktiken genomföra de sakkunnigas förslag i denna del förefölle dock bli så stora, att det knappast torde kunna förverkligas.

Med hänsyn till uppkommande gränsdragningsproblem finner ej heller *Sveriges lantbruksförbund* och *Riksförbundet landsbyggdens folk* det framlagda förslaget utgöra en praktisk och genomförbar lösning. Organisationerna anför bl. a. följande.

Svåra gränsdragningsproblem för arbetsgivare komma givetvis att uppstå vid prövning, om en inkomst är att hänföra till korttidsanställning, bisyssla eller tillfälligt arbete. Det är därför svårt att fritaga ett slag av dessa inkomster, utan att samtidigt undantaga de övriga. Om till exempel en jordbrukare önskar anställa en extra hjälp i hushållet, uppstår till en början frågan, om inkomsten för hjälpen är att hänföra till inkomst av bisyssla eller tillfälligt arbete. Om denna fråga löses så att inkomsten hänföres till bisyssla, uppkommer därefter problemet till hur stor del, som hjälpen sysselsättes med hushållsarbete för jordbrukarens egen familjs räkning och till hur stor del som hon användes för personalhushåll. För privata hushållskostnader får ju jordbrukaren ej göra avdrag, varför någon skyldighet att här göra skatteavdrag ej föreligger. Men i den mån som utgifterna för hushållshjälpen utgör en avdragsgill omkostnad i jordbruks- eller skogsbruksdriften, d. v. s. i personalhushållet, är jordbrukaren skyldig att ombesörja skatteavdrag. Det kan härav befaras att den praxis snart utbildas, att liknande tillfälliga »hjälp» före åtagande av ett uppdrag efterforska, vad slags arbete i nyssnämnda hänseende, som avses.

Landsorganisationen i Sverige yttrar.

Redan vid avgivandet av remissen den 20 mars 1950 över de uppbörds-sakkunnigas första betänkande framhöll landsorganisationen den tveksamhet man måste hysa beträffande mera ingripande och långtgående förslag rörande källskattebetalning för bisysslor och tillfälliga inkomster. »Man kan befara», framhöll landsorganisationen vid angivet tillfälle, »att de ökade besvär, som skulle åläggas både betalningsgivaren och mottagaren snarast i ökad utsträckning skulle föranleda gemensam överenskommelse om att icke uppge transaktionen till skattemyndigheterna». Landsorganisationen vill därför vidhålla sin tidigare framförda uppfattning att låta frågan om mera genomgripande åtgärder anstå till dess att förebådade reformer i själva skattesystemet i viss grad förändrat förutsättningarna även för uppbördssystemet, speciellt i vad gäller beskattningen av mindre inkomstagare.

Tjänstemännens centralorganisation anför.

I sitt yttrande den 22 mars 1950 över det tidigare sakkunnigförslaget framhöll TCO, att en utvidgning av skatteavdragen i och för sig kunde beräknas medföra en bättre överensstämmelse mellan slutlig och preliminär skatt under förutsättning att de nya bestämmelserna fingo en tillfredsställande teknisk utformning. Man borde emellertid taga hänsyn till förslagets praktiska konsekvenser. Det fanns anledning befara, att skatteavdrag i stor utsträckning icke skulle komma att verkställas, att de nya reglerna skulle väcka irritation och medföra störningar i förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, att om avdrag skedde detta kunde leda till en övervältning av skatten på arbetsgivaren samt att om avdrag icke verkställdes, icke heller löneuppgifter skulle insändas till skattemyndigheterna. Risk förefanns för att bestämmelserna ej skulle efterlevas, och detta kunde medföra en sämre skattemoral. TCO avstyrkte förslaget.

Det nu remitterade förslaget är på några punkter begränsat i förhållande till det tidigare, men TCO anser det oaktat att de tidigare framförda kritiska synpunkterna i stort sett äga giltighet även gentemot det nya förslaget. Bestämmelser, som lätt kunna kringgås, luckra upp allmänhetens respekt för skattelagstiftningen över huvud taget. Det synes därför välbetänkt, att försiktighet iakttages när det gäller att utvidga källskattesystemet. Här upp-

komma förhållanden av psykologisk karaktär, som röra medborgarnas uppfattning om rätt och orätt i förhållande till gällande lagstiftning. Vikten av att rättsuppfattningen står i god överensstämmelse med lagstiftningen behöver icke understrykas. En tendens att söka kringgå verkningarna av skattesystemet förstärkes av det förhållandet, att det nuvarande skattetrycket i allmänhet anses alltför högt. TCO har i sitt nyligen avgivna yttrande över 1949 års skatteutrednings betänkande angående den direkta statliga beskattningen bl. a. förordat en övergång till indirekta skatter i större utsträckning än för närvarande. En utredning angående detta spörsmål lär vara under förberedande. Motiven för en utvidgning nu av källskattesystemet torde i viss mån försvagas, om en större del av skatterna uttagas på indirekt väg. TCO vill vidare erinra om att en utredning pågår om en förenkling av skattereglerna över huvud taget. På denna väg torde åtskilligt stå att vinna när det gäller att ernå en bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. TCO vill framhålla, att den målsättning, som de sakkunniga haft — att åstadkomma en sådan bättre överensstämmelse — ur principiell synpunkt givetvis icke kan möta någon som helst erinran. TCO anser emellertid, att största vikt bör fästas vid de otillfredsställande följdverkningar, som förslagets genomförande kan få i vad det gäller medborgarnas allmänna inställning till skatteväsendet och efterlevandet av lagstiftningen på detta område. Med hänvisning till vad här anförts anser sig TCO böra avstyrka förslaget om en utvidgning av skatteavdragssystemet till korttidsanställningar, bisysslor m. m.

Frånsett de fem remissinstanser, som enligt vad nyss nämnts motsatt sig varje utvidgning av avdragsskyldigheten, har skatteavdrag vid *korttidsanställning* icke direkt avstyrkts i något yttrande. I en del yttranden har dock avdragsskyldigheten vid korttidsanställning ansetts kunna godtagas endast under vissa förutsättningar. I andra yttranden, vari betänkligheter anföres mot de sakkunnigas förslag, ifrågasattes om icke avdragsskyldigheten borde begränsas utöver vad de sakkunniga förordat. För sistnämnda yttranden redogöres senare i samband med frågan om avdragsskyldighetens omfattning.

Vissa uppgifter om förekomsten av korttidsanställningar m. m. har lämnats av *arbetsmarknadsstyrelsen*, som anför.

För bedömandet av förslaget om avdragsskyldighet vid inkomst av kortvarig anställning torde omfattningen av dylika anställningar på arbetsmarknaden vara av intresse. De kortvariga sysselsättningarna utgöra nämligen en icke oväsentlig del av samtliga anställningar. Antalet genom arbetsförmedlingarna tillsatta platser av kortvarig karaktär ger givetvis icke en fullständig bild av det verkliga antalet sådana anställningar på arbetsmarknaden i dess helhet, men arbetsförmedlingens siffror torde dock i viss mån belysa omfattningen av antalet kortvariga anställningar liksom relationen inom olika yrkesområden mellan dessa platser och de mera stadigvarande. Genom arbetsförmedlingarna tillsattes under år 1950 1 196 184 platser, och av dessa hade — enligt arbetsgivarnas uppgifter vid beställning av arbetskraften — 565 998 eller 47 % högst en veckas varaktighet. Under år 1951 tillsattes 1 181 885 platser, varav 566 863 eller 48 % avsågo dylika tillfälliga anställningar.

De genom arbetsförmedlingarna under år 1951 tillsatta platserna utvisa följande fördelning på näringsgrenar.

	Hela antalet tillsatta platser	Därav med högst en veckas var- aktighet	Kortvariga anst. i procent av tillsatta platser
<i>Jordbruk och skogsbruk</i>	118 443	41 313	34,9
därav extra skördehjälp, jordbruksläger m. m.	43 911	36 214	82,5
<i>Industri och hantverk</i>	237 004	6 683	2,8
<i>Samfärdsel</i>	269 772	207 585	76,9
därav landtransport (stuveriarb., express- arb. m. m.).....	225 180	205 857	91,4
<i>Handel</i>	150 900	80 712	53,5
därav restaurangpersonal.....	113 036	75 934	67,2
<i>Förvaltning, arbetsledning och fria yrken</i> ..	97 391	49 472	50,8
därav musiker, artister etc.	51 409	48 214	93,8
<i>Hälso- och sjukvård</i>	18 117	1 561	8,6
<i>Husligt arbete</i>	174 197	113 189	65,0
<i>Genomgående yrken, diversearbete m. m.</i> ...	116 061	66 348	57,2
Summa	1 181 885	566 863	48,0

De kortvariga anställningarna förekomma som synes främst inom landtransporten (stuveri- och expressarbete), husligt arbete, restaurangbranschen och diversearbete. Beträffande de kortvariga anställningarnas lokala förekomst bör framhållas, att ca 347 000 eller 61 % av totalantalet tillsatta dylika platser komma på rikets tre största städer.

De sakkunniga ha bland annat framhållit, att en tendens kunnat märkas hos vissa arbetstagare att söka undkomma skatteavdrag genom att ofta byta anställning. Detta synes överensstämma med arbetsförmedlingarnas erfarenheter. I sin arbetsmarknadsprognos för 1952 har arbetsnämnden i Stockholms stad uppskattat antalet anställda i Stockholm inom gruppen hotell, restauranger och storhushåll till omkring 10 000, varav 6 000 anses vara fast anställda, medan de återstående 4 000, som utgöras av lägre ekonomipersonal, arbeta enbart mot timavlönning och byta arbetsplats så gott som dagligen. Arbetsnämnden fortsätter: »Förhållandena inom detta arbetsområde tendera att bli helt oeffterrättliga. Belastningen på arbetsförmedlingen tangerar bristningsgränsen. I viss mån synas de nuvarande olägenheterna sammanhånga med tillämpningen av skatteuppbördsföreskrifterna, och det torde kunna ifrågasättas, huruvida icke en ändring härutinnan skulle kunna medföra en minskad rörlighet.» Arbetsmarknadsstyrelsen vill emellertid här framhålla, att restaurangpersonalens täta ombyten av arbetsplats till viss del synes vara ett storstadsproblem. Av de under 1951 genom arbetsförmedlingarna tillsatta 75 934 kortvariga anställningarna inom restaurangbranschen kommo sålunda ej mindre än 66 238 eller 87 % på de tre största städerna.

Av de tillsatta 205 857 kortvariga platserna inom landtransporten avsågo ca 190 000 tillfälliga stuveriarbetare. I fråga om övriga landtransportyrken framhåller arbetsnämnden i Stockholm i sin ovannämnda prognos bland annat, att underskott föreligger på lastbilsbiträden till fasta anställningar, medan tillfällig arbetskraft i regel kunnat anvisas i erforderlig utsträckning. Arbetsnämnden anför vidare: »Såväl på detta som på åtskilliga andra områden synes benägenheten att taga tillfälliga anställningar snarast vara i tilltagande. Det synes allt mera klart, att det nuvarande skatteuppbörds-systemet är en starkt bidragande orsak härtill.»

Vad gäller frågan om jordbrukares skyldighet att verkställa skatteavdrag för arbetstagare med kortvarig anställning får styrelsen erinra om att under jordbrukets arbetstoppar i samband med sådd och skörd erfordras tillfälligt arbetskraft i stor omfattning. För lättare arbetsuppgifter, bland annat rotfruktsgallring och potatisupptagning, anlitas varje år ett stort antal skolungdomar. Under år 1951 verkställdes sålunda genom arbetsförmedlingarna ca 35 000 anvisningar till dylika arbeten av mindre än en veckas varaktighet. Skolungdom anlitas också inom skogsbruket för skogsplantering och dylikt. För det stora flertalet skolungdomar, som taga anställning under ferierna, torde årsinkomsten icke uppgå till sådant belopp, att skatteplikt och avdragsskyldighet föreligger.

Såsom tidigare framhållits, har i vissa yttranden skatteavdrag vid korttidsanställning ansetts kunna godtagas endast under vissa villkor. *Svenska arbetsgivareföreningen*, *Sveriges industriförbund*, *Svenska försäkringsbolags riksförbund* och *Svenska bankföreningen* motsätter sig sålunda icke den föreslagna avdragsskyldigheten vid korttidsanställning, därest arbetsgivarna befrias från den i 49 § uppbördsförordningen föreskrivna skyldigheten att i vissa fall till arbetstagare återbetala sådan skatt, som avdragits med 25 procent av lönen därför att debetsedel icke överlämnats. Vidare förutsättes, att de föreslagna bestämmelserna i anvisningarna till 46 § uppbördsförordningen rörande befrielse från avdragsskyldighet i sådana fall, då arbetsgivare därigenom skulle åsamkas svårigheter, blir vederbörligen beaktade. Organisationerna åberopar ett yttrande av delegerade för industriförbundet m. fl. Däri uttalas att delegerade, trots det merarbete som därigenom åsamkades arbetsgivarna, under nyss angivna förutsättningar icke ansåge sig böra motsätta sig avdragsskyldighet vid korttidsanställning, enär en sådan skyldighet torde vara påkallad av statsfinansiella skäl och även kunde vara ägnad att minska benägenheten inom vissa arbetstagargrupper att ofta byta anställning. Vidare anföres bl. a. följande.

För arbetsgivarnas del synes utvidgningen av avdragsskyldigheten till inkomst av korttidsanställning vara förenad med vissa fördelar, om ock nackdelarna i form av ökat arbete och ansvar avgjort överväga. De svårigheter, som uppstått vid tolkningen av bestämmelsen att avdragsskyldighet icke föreligger, om anställningen är avsedd att vara kortare tid än en vecka, skulle bortfalla, såvitt den preliminära skatten angår. Om avdragsskyldigheten endast utsträcker till inkomst av korttidsanställning — men icke till inkomst av bisysslor — komme fortfarande anställningens karaktär av »huvudsaklig» att bli avgörande för avdragsskyldigheten. Eftersom avdrag under i belänkandet angivna förutsättningar alltid skall ske vid korttidsanställning, därest den anställde icke styrker, att han innehar annan anställning, i vilken skatteavdrag verkställs, eller att han erhållit debetsedel å preliminär B-skatt, synas tillämpningssvårigheterna kunna övervinnas, vilket dock förutsätter att Centrala Uppbördsnämnden vid utfärdande av sina anvisningar beaktar de svårigheter avdragsskyldighetens fullgörande i särskilda fall kan bereda arbetsgivarna.

Vidare anser sig *Sveriges redareförening* med hänsyn till rådande brist på arbetskraft samt merkostnaderna och det större ekonomiska ansvaret för arbetsgivarna, som följde av en utvidgad avdragsskyldighet, kunna till-

styrka skatteavdrag vid korttidsanställning endast om avdragsskyldigheten begränsades till sådana kategorier skattskyldiga — t. ex. stuveriarbetare, anställda inom byggnads- och restaurangfacken samt kommunalanställda — för vilka fog kunde finnas för skatteavdrag.

Länsstyrelsen i Kronobergs län yttrar, att avdragsskyldighet icke borde föreskrivas för kortare anställningstid än tre dagar.

Kammarrätten hyser starka betänkligheter mot införande av en generell avdragsskyldighet å inkomst av korttidsanställningar. Detta gällde, säger kammarrätten, alldeles särskilt i fråga om skatteavdrag å sådana arbetsanställningar inom jordbruk samt skogsbruk, där fullgörande av avdragsskyldighet måste antagas medföra svårigheter av olika slag och där vissa svårigheter även måste föreligga att kunna genomföra en fullgod kontroll över efterlevnaden av givna föreskrifter. Förslagets genomförande förväntades visserligen kunna i viss omfattning avlägsna en av orsakerna till de kvarstående skatterna för arbetstagare, som kanske mera tillfälligt toge arbetsanställning. Denna fråga huruvida inkomst av korttidsanställningar borde göras till föremål för preliminärbeskattning eller icke, borde dock icke betraktas enbart ur denna synvinkel, utan man måste även fråga sig, huruvida införandet av avdragsskyldighet ur andra synpunkter kunde anses lämpligt och gagneligt. De sakkunniga tillmätte de fördelar ur uppbörds-synpunkt, som utan tvivel kunde stå att vinna, avgörande betydelse och vore, som det ville synas, mindre bekymrade för de nackdelar och olägenheter av olika slag, som uppenbarligen vore förenade med den ifrågasatta avdragsskyldigheten. Av denna anledning ansåge sig de sakkunniga alltjämt kunna åberopa de skäl, som i det första betänkandet anförts till stöd för förslaget. Kammarrätten kände sig vid förnyat övervägande av detta spörsmål alltjämt icke övertygad om bärkraften av de sakkunnigas argumentering.

Mot skatteavdrag å inkomst av *bisyssla* har betänkligheter anförts i åtskilliga yttranden. Sålunda ställer sig *överståthållarämbetet* synnerligen tveksamt till de sakkunnigas förslag i denna del. Ämbetet yttrar.

Arbetstagare, vilka utöver sin huvudanställning förskaffa sig inkomst av bisysslor, lära i regel tillhöra den kategori skattskyldiga, som betalar sina skatter. I den mån skatterna bliva restförda, kunna dessa i regel uttagas genom införsel å inkomsten av huvudanställningen. Ur fiskalisk synpunkt föreligga därför icke beträffande inkomst av bisysslor lika starka skäl att införa avdragsskyldighet som fallet är i fråga om inkomst av korttidsanställningar. Många arbetstagare torde icke heller vilja upplysa sin huvudarbetsgivare om att de hava inkomst av bisyssla. Införandet av avdragsskyldighet för sådana inkomster kan därför befaras komma att skapa irritation hos arbetstagarna, giva upphov till konfliktanledningar mellan arbetsgivare och arbetstagare och medföra, att arbetstagarna i många fall söka bliva påförda preliminär B-skatt för att undvika skatteavdrag. Å andra sidan komma i betraktande arbetsgivarnas svårigheter att — därest skyldighet till skatteavdrag införes beträffande korttidsanställningar men icke beträffande bisysslor — avgöra, huruvida fråga är om den ena eller den andra kategorien.

Efter överbägande av möjligheterna att utesluta inkomst av bisysslor från avdragsskyldighet eller att i syfte att undvika avdrag å bagatellbelopp bestämma en någorlunda högt beräknad inkomstgräns, varunder avdrag icke skulle ske, har överståthållarämbetet likväl funnit praktiska skäl av sådan styrka tala för att enhetliga regler gälla beträffande avdragsskyldigheten för såväl inkomst av korttidsanställningar som inkomst av bisysslor, att ämbetet icke anser sig böra motsätta sig de sakkunnigas förslag i förevarande del.

Kammarrätten anför.

Enligt de sakkunnigas mening kan en verklig förbättring av uppbördsresultatet icke vinnas, såframt icke obligatoriskt skatteavdrag införes å inkomst av bisysslor. För mindre och medelstora inkomsttagare kommer förmodligen ett schablonavdrag med 25 procent att i stort sett täcka den skatt, som kan beräknas belöpa å sådan inkomst, men detta kan icke antagas bli fallet i fråga om inkomsttagare i högre inkomstlägen, där skatteprogressionen gör sig starkt gällande. Den praktiska betydelsen av förslaget får därför icke överskattas, enär dess realiserande synes förutsätta, att man för att uppnå ett tillfredsställande uppbördsresultat alltjämt måste räkna med att en frivillig medverkan från de skattskyldigas sida kommer till stånd. För inkomsttagare med bisyssla, som genom förhöjning av skatteavdrag eller efterbetalning av skatt hittills sökt att i så stor utsträckning som möjligt undgå kvarstående skatt, lärer sålunda ett obligatoriskt skatteavdrag framstå såsom en onödig åtgärd, ägnad att ytterligare komplicera de beräkningar, som måste göras för att, såvitt möjligt, undgå kvarstående skatt.

Kammarrätten anser sig i detta sammanhang böra erinra om att enligt uttalande från arbetsgivarehåll under år 1949 förmärkts en viss stegring av antalet fall av frivillig höjning av skatteavdrag såvitt angår skatt å inkomst av bisysslor. Det hade varit värdefullt att få veta i vilken riktning utvecklingen gått under de två senaste åren, men därom lämnas i betänkandet intet besked. Kammarrätten har i sitt tidigare yttrande givit uttryck åt den förhoppningen, att det icke vore uteslutet, att skattskyldiga med biinkomster i allt större utsträckning skulle finna med sin fördel förenligt att aktivt medverka till ett större skatteuttag genom begäran om höjning av skatteavdrag. Då någon utredning icke förebragts, som vederlägger befogenheten av detta antagande, känner sig kammarrätten alltjämt tveksam, huruvida det kan vara tillrådligt att utvidga avdragsskyldigheten till inkomst av bisysslor.

Länsskyrelsen i Värmlands län framhåller, att den föreslagna utvidgningen av avdragsskyldigheten till inkomst av bisysslor icke torde komma att medföra någon nämnvärd nedgång av kvarskattens storlek, så mycket mer som bisysslor huvudsakligast torde förekomma hos skattskyldiga med relativt goda inkomster och ett avdrag med 25 procent i flertalet fall torde vara i underkant. Vidare vore skattskyldiga med bisysslor som regel goda skattebetalare, varför risken för skatteförlust vore ganska liten. Ett genomförande av förslaget skulle medföra avsevärt merarbete och stora kostnader, icke minst om gällande minimigräns för skatteavdrag å pensioner och livräntor från försäkringsanstalter avskaffades. Det vore därför högst tvivelaktigt, om fördelarna av avdragsskyldigheten kunde anses överbäga därmed förenade olägenheter. Avdragsskyldighet för jordbrukare kunde knappast anses er-

forderligt, enär ersättning för bisysslor från denna näringsgren ytterst sällan förekomme. Då vidare förhöjt skatteavdrag numera torde begäras hos huvudarbetsgivaren i högre grad än tidigare, ifrågasatte länsstyrelsen starkt, huruvida skatteavdrag för bisysslor för närvarande borde införas. Därest likväl sådant skatteavdrag infördes, borde i uppbördsförrordningen tydligare angivas, att lokal skattemyndighet under alla förhållanden skulle äga rätt att förordna om förhöjda skatteavdrag å sådana biinkomster, som icke bleve föremål för skatteavdrag, såsom folkpensioner och benefika underhållsbidrag. Vidare anföres.

Ett minst lika effektivt uppbördsresultat skulle säkerligen kunna uppnås, om de lokala skattemyndigheterna för personer med bisysslor (där inberäknat bland annat folkpensioner, andra pensioner, livräntor och benefika underhållsbidrag) där så funnes lämpligt genom stämpling å debetsedeln i stället förordnade, att löneavdrag skulle göras å lönen, ökad med visst av myndigheten angivet belopp. Mot personer, som själva taga initiativ till förhöjt löneavdrag av erforderlig storlek, skulle några särskilda åtgärder icke behöva vidtagas. Vid fall av särskilt hög kvars katt borde undersökning ske. I sådant syfte skulle lokala skattemyndigheten till länsstyrelsen insända förteckningar å skattskyldiga med A-skatt och en kvarstående skatt å förslagsvis minst 500 kronor, och skulle myndigheten genom länsstyrelsens medverkan från deklarationerna erhålla uppgift om eventuellt förekommande bisysslor och andra biinkomster. Mot ovannämnda förslag kan visserligen exempelvis invändas, att bisysslan under året komme att upphöra, att ersättningen för densamma utbetalas relativt sent under inkomståret eller att den skattskyldige önskade undanhålla sin huvudarbetsgivare kännedom om bisysslan. Beslutet kunde i så fall genom jämkning upphävas eller ändras till att avse allenast vissa månader. I undantagsfall borde C-skatt künna utfärdas, vilket dock förutsätter en ändring av 24 § uppbördsförrordningen. Genom ett dylikt förfarande skulle de skattskyldiga med all sannolikhet så småningom bliva mer benägna att själva taga initiativ till förhöjda löneavdrag hos huvudarbetsgivaren.

Även *länsstyrelsen i Kronobergs län* uttalar betänkligheter mot de sakkunnigas förslag och ifrågasätter, om icke preliminär skatt för bisysslor kunde uttagas av huvudarbetsgivaren genom förhöjt skatteavdrag. *Länsstyrelsen i Uppsala län* anser, att förhöjt skatteavdrag borde tillämpas i fråga om sådana regelbundna inkomster av bisysslor, som återkomme år efter år; de sakkunnigas förslag borde endast genomföras beträffande övriga, oregelbundna inkomster av bisysslor. *Länsstyrelsen i Södermanlands län*, som i princip ansluter sig till de sakkunnigas förslag, yttrar att möjligheter dock borde även i fortsättningen beredas löntagare att genom anmälan till huvudarbetsgivaren om förhöjning av skatteavdrag täcka samtliga sina inkomster. Därigenom underlättades även arbetet för myndigheterna i hög grad.

Tjänstemännens centralorganisation anför att det, om skatteavdrag å inkomst av bisyssla infördes, borde övervägas att begränsa avdragsskyldigheten till bisyssla av viss längre varaktighet. Ett relativt stort antal arbetstagare torde ha en stadigvarande bisyssla, exempelvis visst kvällsarbete; även

genom den ifrågasatta begränsningen skulle därför en icke obetydlig förbättring av uppbördsresultatet kunna ernås.

I anledning av de sakkunnigas förslag, att centrala uppbördsnämnden skall erhålla befogenhet att meddela dispens från avdragsskyldighet, t. ex. beträffande försäkringsanstalternas fritidsombud, ifrågasätter *Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete* — med allt erkännande av de sakkunnigas välvilliga inställning till försäkringsbolagen i detta sammanhang — om det kunde vara riktigt att lägga avgöranden av så stor ekonomisk vikt hos ett administrativt organ. Med hänsyn till skattemyndigheternas benägenhet att icke tillmätta motiveringen till gjorda ändringar i skattelagstiftningen vitsord vid lagtillämpningen syntes dispensmöjligheten ej heller giva önskvärd trygghet. Om man ansåge, att vissa bisysslor kunde undantagas från skatteavdrag, borde dessa därför uttryckligen angivas i anvisningarna. Emellertid funnes utan tvivel många andra skattskyldiga, som hade bisysslor av provisionskaraktär och i detta hänseende stode försäkringsbolagens fritidsombud nära. Därför förordades i främsta rummet, att undantag för biinkomster under visst minimum infördes i lagtexten. En lämplig gräns vore 1 500 kronor eller samma belopp, som Folksam ansåge böra gälla för avdragsskyldighet beträffande livräntor. Vidare anföres bl. a. följande.

Överhuvud måste Folksam ifrågasätta riktigheten av att — såsom skulle bli följden av de sakkunnigas förslag — i uppbördshänseende jämställa en försäkringsanstalt och dennas livräntetagare med en arbetsgivare och dennes arbetstagare. Förhållandet mellan en försäkringsanstalt och dennas livräntetagare är i realiteten ett helt annat än mellan en arbetsgivare och dennes arbetstagare. Arbetsgivaren kan så gott som alltid komma i personlig förbindelse med alla eller flertalet arbetstagare, han kan härigenom sörja för att anställda, som försumma att lämna debetsedlar m m, få muntliga påstötningar samt erforderliga förklaringar och råd. En försäkringsanstalt måste däremot anlita postverket vid all kommunikation med flertalet livräntetagare. — — —

Den enda väsentliga ändringen i det sista betänkandet jämfört med det förra i avseende på skatteavdrag på livräntor är, att de sakkunniga nu övergivit förslaget om skatteavdrag i viss utsträckning på folkpensioner. Denna ändring motiveras med, att »förslaget mötte stark kritik» (s. 235). Folksam delar helt de sakkunnigas uppfattning, att pensionsstyrelsens kritik var vägande. Exakt samma kritik kan emellertid riktas mot de sakkunnigas förslag över huvud beträffande skatteavdrag å livräntor, och sådan kritik har också framställts i yttranden över det förra betänkandet både av Folksam och av Svenska Försäkringsbolags Riksförbund, vars yttrande de sakkunniga återgiva utan genmäle (s. 232). Skillnaden är endast kvantitativ; för den skattskyldige är läget exakt detsamma vare sig han uppbär livräntan av pensionsstyrelsen eller av försäkringsanstalt, och försäkringsgivarens merarbete enligt de sakkunnigas förslag är för varje enhet detsamma i båda fallen. Under sådana förhållanden måste det anses i hög grad stötande om staten skulle ålägga enskilda försäkringsanstalter (och även kommuner samt sådana statliga anstalter som Riksförsäkringsanstalten och Statens Pensionsanstalt) en börda, som man icke finner sig kunna ålägga statens eget huvudorgan på detta område.

Utom de fem remissinstanser, som enligt vad förut nämnts avstyrkt varje utvidgning av avdragsskyldigheten, *avstyrkes* skatteavdrag å inkomst av bisyssla av *länsstyrelsen i Malmöhus län, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Sveriges redareförening, Svenska försäkringsbolags riksförbund* och *Svenska bankföreningen*. Därvid framhåller länsstyrelsen, att något skattebortfall knappast vore att påräkna i fråga om inkomst å bisysslor. Vidare vore den kvarstående skatt, som hade sin grund i sådan inkomst, obetydlig i förhållande till de stora kvarstående skatterna för skattskyldiga med preliminär B-skatt och äkta makar och kunde därjämte förväntas snart försvinna till följd av hittills vidtagna åtgärder, däribland införandet av bestämmelsen om ränta å kvarstående skatt. Länsstyrelsen ansåge det därför lämpligast, att införandet av skatteavdrag för bisysslor finge anstå, till dess man bättre än nu kunde överblicka den verkan, gällande bestämmelser kunde ha i angivet avseende. — Angivna organisationer med undantag av redareföreningen åberopar ett yttrande av delegerade för industriförbundet m. fl., vari bl. a. följande anföres.

Beträffande skatteavdrag för inkomst av korttidsanställning föreligger den väsentliga skillnaden i förhållande till sådant avdrag å inkomst av bisysslor, att utvidgningen av avdragsskyldigheten i det förra fallet alltjämt komme att ske allenast i arbetstagarens huvudsakliga, om ock kortvariga, anställning, medan dylik skyldighet i det senare fallet skulle innebära, att avdrag för en och samme arbetstagare samtidigt verkställdes av två eller flera arbetsgivare. Inordnande i avdragssystemet av sistnämnda inkomstslag måste därför befaras föranleda åtskilliga komplikationer och skulle innebära en långt mer genomgripande reform av uppbördssystemet än avdragsskyldighetens utvidgning till korttidsanställning. Då vidare, såsom ovan anförts, någon nämnvärd ökning av inflytande skatteintäkter näppeligen torde vinnas genom avdragsskyldighetens utsträckning till inkomst av bisysslor och en lättnad i den nuvarande skattebelastningen har ställts i utsikt, synes oss övervägande skäl tala för, att avdragsskyldigheten icke utsträcker till att avse inkomst av bisysslor.

Utöver vad de delegerade anför, yttrar *Svenska försäkringsbolags riksförbund* bl. a. följande.

I sitt över de sakkunnigas förra betänkande avgivna yttrande framhöll riksförbundet, att försäkringsbolagen behövt verkställa skatteavdrag å pensioner och livräntor endast i mycket begränsad omfattning dels på grund av bestämmelsen, att skatteavdrag ej skall verkställas, då pensionens eller livräntans årsbelopp understiger 1 200 kronor, och dels — ifråga om högre årsbelopp — emedan antingen pensionen eller livräntan icke varit att anse som vederbörandes huvudsakliga inkomst av tjänst eller ock pensions- eller livräntetagaren haft andra inkomster av sådan storlek, att han debiterats preliminär B-skatt utan löneavdrag. Därvid bortsågs från de s. k. lagolycksfallsförsäkringsbolagen och SPP, för vilka bolag förhållandena äro i viss mån annorlunda.

Riksförbundet framhöll vidare, att ett godkännande av de sakkunnigas förslag för försäkringsbolagen skulle medföra en mångdubbling av deras arbete och kostnader för källskatteuppbörden i fråga om pensions- och livräntetagarna. Att det allmänna därigenom skulle tillföras några ökade skatteinkomster ansågs uteslutet, då ju försäkringsbolagen till taxerings-

myndigheterna lämna uppgifter om utbetalda pensioner och livräntor och definitiva skatterestantier för denna kategori av skattebetalare torde vara mycket sällsynta. Förbundet motsatte sig bestämt en utvidgning av skyldigheten att verkställa skatteavdrag å pensioner och livräntor.

I uppördssakkunnigas senaste betänkande har viss hänsyn tagits till de av riksförbundet framförda erinringarna genom ett uttalande, att särskilt såvitt gäller pensioner och livräntor möjlighet bör finnas för centrala uppördsnämnden att lämna dispens från skatteavdrag. Ett dylikt allmänt och vagt uttalande är emellertid långt ifrån tillfredsställande.

Rent principiellt måste det anses betänkligt att överlåta avgörandet av betydelsefulla och i den enskildes handlande — varvid i detta sammanhang med ordet enskild främst avses enskilda företag — djupt ingripande frågor till en administrativ nämnd. Avgörandet kan komma att träffas i ena eller andra riktningen, beroende på nämndens sammansättning från tid till annan.

I nu förevarande avseende, d. v. s. i fråga om skyldigheten att verkställa skatteavdrag för pensioner och livräntor, förefaller det som om centrala uppördsnämnden skulle få fullt fria händer att efter eget bedömande fastställa avdragsskyldighetens omfattning. Uppördssakkunniga lämna i sitt betänkande inga som helst anvisningar utan påpeka endast att en dispensmöjlighet måste lämnas öppen. Med denna utgångspunkt har man all anledning att räkna med att dispensregeln kommer att tillämpas restriktivt.

Riksförbundet vidhåller alltså sin uppfattning, att ingen utvidgning av försäkringsbolagens skyldighet att verkställa skatteavdrag å pensioner och livräntor bör komma ifråga. Redan i sitt yttrande över det kommittébetänkande, som låg till grund för den nya uppördsförordningen, underströk riksförbundet, att försäkringsbolagen gentemot sina pensions- och livräntetagare icke intaga ställningen av arbetsgivare. Källskattesystemet bygger på principen, att arbetsgivare skall vara skyldig att verkställa skatteavdrag å lön, som han utbetalar till arbetstagare. Med denna utgångspunkt borde försäkringsbolagen utom i deras egenskap av arbetsgivare ej hava inkopplats i det nya uppördssystemet i vidare mån än vad gäller tjänstepension och livränta på grund av olycksfall i arbete, där ju försäkringsgivaren kan sägas inträda i arbetsgivarens ställe. I övrigt föreligger ett rent kundförhållande mellan försäkringstagare och försäkringsgivare och det är uppenbart, att irritationsmoment måste i görligaste mån undvikas i detta förhållande, irritationsmoment som ej kunna undgås, då ovidkommande skattefrågor inkopplas.

I denna fråga må vidare framhållas, att pensions- och livräntetagarna äro spridda över hela landet och försäkringsgivaren känner i regel endast deras postadress, vilken ofta ej sammanfaller med mantalsskrivningsadressen. Ej sällan förekommer att utbetalningen sker till ett bankkonto.

I det övervägande antalet fall skulle enligt de sakkunnigas förslag skatteavdrag komma att verkställas med 25 % såsom å inkomst av bisyssla. Stor risk skulle föreligga, att dessa avdrag ej skulle kunna gottskrivas vederbörande skattskyldige med därav följande besvärligheter såväl för försäkringsbolagen som för skattemyndigheterna.

En fråga som i detta sammanhang ej kan förbigås är kostnadsfrågan. Uppördssakkunnigas förslag skulle — såvida centrala uppördsnämnden ej beviljar dispens från skatteavdrag i sådan utsträckning, att någon utökning av försäkringsbolagens skyldighet att verkställa skatteavdrag ej inträder, vilket ej torde vara att förvänta — för bolagen medföra en väsentlig kostnadsökning. Här må blott pekas på nödvändigheten för bolagen att brevides undersöka, huruvida förmänstagaren har att erlagga preliminär A-

skatt eller debiterats preliminär B-skatt. Och i de fall, då skatteavdrag verkställes, måste likaledes per post skattekvitto tillställas vederbörande. Den ökade kostnaden måste enligt de för livförsäkringsverksamheten grundläggande principerna drabba vederbörande försäkringstagare i form av minskad återbäring och måhända genom en premieförhöjning. Särskilt i fråga om livränteförsäkring äro de omkostnadstillägg, som ingå i de av Kungl. Maj:t fastställda grunderna, så knappt tillmätta, att en premiehöjning sannolikt skulle bli nödvändig.

Om man hade anledning räkna med att en utökad skyldighet för försäkringsbolagen att verkställa skatteavdrag å pensioner och livräntor skulle resultera i väsentligt minskade skatterestantier för pensions- och livräntetagarna funnes måhända trots allt anledning att ej motsätta sig uppbörds-sakkunnigas förslag i denna del. Som riksförbundet i sitt förra, här ovan berörda yttrande i frågan framhållit, torde emellertid intet stå att vinna i detta avseende, då slutliga restantier för den kategori av skattebetalare, varom här är fråga, torde vara mycket sällsynta.

Riksförbundet måste på grund av det anförda bestämt påyrka att nuvarande förutsättningar för att skyldighet att verkställa skatteavdrag å pensioner och livräntor skall föreligga — d. v. s. att pensionen eller livräntan skall vara vederbörandes »huvudsakliga inkomst av tjänst» och att den ej skall understiga visst belopp — bibehållas i uppbördsförordningen, även om uppbördssakkunnigas förslag om skyldighet att verkställa skatteavdrag å inkomst av bisysslor godtagas.

Förslaget att avskaffa *minimigränsen å 1 200 kr. för skatteavdrag å pensioner och livräntor från försäkringsanstalt* biträdades av *riksförsäkringsanstalten* under förutsättning, att centrala uppbördsnämnden erhöle så vidsträckta befogenheter, att den bleve berättigad lämna sitt bifall till de ändringsförslag, som anstalten framfört i sitt utlåtande över de sakkunnigas första betänkande. Anstalten nödgades nämligen att i huvudsak bestämt vidhålla desamma. — I nämnda utlåtande framhöll anstalten, att ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle för anstaltens vidkommande medföra en synnerligen betydande ökning av anstaltens göromål med skatteavdrag å livräntor. Antalet livränteärenden hos anstalten kunde beräknas utgöra omkring 45 000. De nuvarande bestämmelserna föranledde till skatteavdrag i omkring 2 500 av dessa ärenden. Ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle medföra, att ytterligare omkring 40 000 livränteärenden måste bliva föremål för undersökning i avseende å eventuellt skatteavdrag. Det kunde förväntas, att skatteavdrag skulle behöva verkställas i flertalet av sistnämnda livränteärenden. Anstalten fann sig därför på närmare angivna skäl böra påyrka vissa ändringar i vad de sakkunniga föreslagit. Dels borde livräntor, som ej uppgått till 200 kronor för år, kunna undantagas från den obligatoriska preliminära beskattningen, dels borde i fråga om livräntor, vilka icke överstege 1 200 kronor för år, skatteavdrag kunna verkställas efter visst enhetligt procenttal, oberoende av huruvida livräntan utgjorde vederbörandes huvudsakliga inkomst av tjänst eller icke, dels ock borde livräntor, ej överstigande angivna belopp, kunna undantagas från avdrag för kvarstående skatt.

Länsstyrelsen i Malmöhus län finner det med hänsyn till angelägenheten

att undvika ett osmidigt och rigoröst avdragssystem tveksamt, om det vore lämpligt att avskaffa angivna gräns. De sakkunniga syntes, säger länsstyrelsen, ha räknat med att en generell dispens i dylika fall skulle lämnas av centrala uppbördsnämnden. Till skälen, som i så fall föranlett förslaget att upphäva undantagsbestämmelsen i själva förordningen, ställde sig länsstyrelsen frågande.

Pensionsstyrelsen anser sig icke kunna godtaga de sakkunnigas förslag. Inledningsvis erinrar styrelsen om sitt utlåtande över de sakkunnigas första förslag (betänkandet s. 230 o. f.) och om den numera gällande bestämmelsen, att skattetabellerna icke skall upptaga preliminär skatt för belopp, som motsvarar en till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst understigande 1 200 kronor; skatteavdrag enligt skattetabell kunde därför ej längre ske å pensioner under 1 200 kronor. Därefter anföres bl. a. följande.

Om sådan pension utgör vederbörandes huvudsakliga inkomst, vilket kan styrkas genom överlämnande till pensionsstyrelsen av debetsedel å preliminär A-skatt, är 4 § 1 mom. i lagförslaget tillämplig och skatteavdrag skall sålunda ej ske. Överlämnas däremot ej debetsedel å preliminär skatt eller styrkes på sätt i 47 § andra stycket lagförslaget anges, att pensionen ej utgör vederbörandes huvudsakliga inkomst av tjänst, är 7 § lagförslaget tillämplig och preliminärskatt skall utgå med 25 procent.

Om pensionsstyrelsen ej på förhand hänvänder sig till pensionstagarna även beträffande pensioner under 1 200 kronor för att få utrett huruvida preliminär skatt skall uttagas eller ej, torde det i ett antal fall inträffa att skatteavdrag uttages, då så ej borde ske. Ett sådant förfarande skulle med allt skäl framkalla missbelåtenhet bland pensionstagarna, men att å andra sidan ålägga dessa att styrka att en pension till lågt belopp är deras huvudsakliga inkomst kan på grund av pensionstagarnas ålderdom vålla svårigheter. I en hel del fall torde pensionstagarnas inkomster ha varit så låga att debetsedel å preliminär skatt över huvud ej utfärdats för dem eller ock torde — om pensionstagaren är gift — debetsedel ha utfärdats för endast den ena av makarna.

I de fall då debetsedel ej överlämnats till styrelsen — vilket är att förvänta blir det vanliga då pensionen ej uppgår till 1 200 kronor för år — skulle det jämlikt föreskrifterna i 65 § 3 mom. sista stycket lagförslaget ankomma på styrelsen att, där så kan ske, vid inbetalningen av skatt ange bl. a. den skattskyldiges mantalsskrivningsadress och debetsedels nummer. Att i här avsedda fall skaffa uppgift härom skulle ofta bli så betungande för pensionstagarna, att styrelsen förutsätter att man bör anse att så ej kan ske.

Trots det utsträckta undantagandet från källskatteavdrag enligt skattetabell synes ett genomförande av uppbördssakkunnigas förslag, i den mån det avser pensioner under 1 200 kronor om året, komma att åsamka den frivilliga försäkringen en betydande ökning av det administrativa arbetet. Sålunda kan nämnas att erfarenheten visat, vilken omfattande korrespondens som skatteavdragen föranleda. Efter ett genomförande av den föreslagna skyldigheten att uttaga preliminärskatt även å mindre belopp skulle sannolikt en höjning av omkostnadsbelastningen å försäkringspremierna bli nödvändig.

Vad ovan anförts angående verkningarna av de uppbördssakkunnigas förslag beträffande den statliga frivilliga pensionsförsäkringen gäller i stort sett även för de pensionskassor, vilka i egenskap av registrerade understödsföreningar stå under pensionsstyrelsens tillsyn. Styrelsen vill i detta

sammanhang särskilt framhålla att ifrågavarande pensionskassors ekonomiska ställning i många fall är så svag, att varje ökning av deras administrationskostnader måste inge betänkligheter. — — —

Om uttagande av källskatt å låga pensioner ändock beslutas, bör i varje fall det undantaget göras, att källskatt under inga förhållanden utgår å pensioner understigande 200 kronor för år. Sistnämnda belopp utgör den gräns, vid vilken uppgiftsskyldighet för försäkringsanstalt enligt taxeringsförordningen (33 §) inträder.

Ifrågavarande förslag avstyrkes även av *Svenska försäkringsbolags riksförbund* och *Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete*, som därjämte yrkar, att förevarande gräns skall höjas till 1 800, resp. 1 500 kr. och avse livräntans skattepliktiga belopp. Den förstnämnda organisationen yttrar bl. a. följande.

Beträffande det nu gällande gränsbeloppet för avdragsskyldighet, 1 200 kronor, framhöll riksförbundet i sitt tidigare yttrande i frågan — utan att dock närmare utföra saken — att det borde avse skattepliktigt belopp och ej, såsom bestämmelsen formulerats, bruttobelopp. Därvid hade förbundet i tankarna bestämmelserna i kommunalskattelagen, att vissa livräntor endast till viss med åldern från 80 till 10 % fallande del utgöra skattepliktig inkomst och att av vissa pupillivräntor ett belopp av 600 kronor är skattefritt. Det skulle vara uppenbart orimligt att å en livränta å exempelvis 2 000 kronor verkställa skatteavdrag med 25 % eller 500 kronor, om livräntetagaren uppnått sådan ålder, att endast 10 % av livräntan eller 200 kronor är skattepliktig inkomst. Vare sig inkomst av bisysslor indrages under skyldigheten att verkställa skatteavdrag eller icke, hemställer riksförbundet därför ånyo att gränsbeloppet i fråga om pensioner och livräntor fastställas på grundval av skattepliktigt belopp.

I ett den 25 september 1952 gjort tillägg till yttrandet framhåller förbundet, att vägande skäl redan tidigare kunde ha framförts för en höjning av gällande gräns för avdragsskyldigheten, främst med anledning av den starka nedgången i penningvärdet. Därefter anföres bl. a. följande.

Sedan dess ha emellertid i vissa avseenden ändrade förhållanden inträtt, som ytterligare motivera en icke oväsentlig höjning av gränsbeloppet. Riksförbundet syftar härvid dels på att den nya lagen om försäkringsrörelse av år 1948 för livförsäkringsbolagens vidkommande trätt i tillämpning först i mitten av innevarande år, då bolagen erhållit koncession enligt nya lagen, i samband varmed Kungl. Maj:t fastställt nya försäkringstekniska grunder för verksamheten, dels ock på det förhållandet att 1952 års riksdags beslut rörande ändring av den statliga inkomstbeskattningen innebär en höjning fr. o. m. nästa beskattningsår av de statliga ortsavdragen. — — —

Enligt de nya försäkringstekniska grunder för livförsäkringsverksamheten, som Kungl. Maj:t nyligen fastställt, kommer återbäring i större utsträckning än tidigare att tillgodoföras förmånstagarna i form av ökning av utgående pensioner och livräntor. Detta skulle i sin tur leda till att försäkringsbolagen, även då försäkringarna lyda å ett belopp av 100 kronor per månad, måste tillskriva den skattskyldige eller den lokala uppbördsmyndigheten med förfrågan, huruvida försäkringsutbetalningen utgör den skattskyldiges huvudsakliga »inkomst av tjänst» och om bolagen äro skyldiga att verkställa källskatteavdrag. Den hittillsvarande erfarenheten visar att det ofta först efter ett flertal påminnelser per brev eller genom telefon-

samtal med därav föranledda extra kostnader är möjligt att få ett besked, vilket då i regel innebär, att bolaget ej skall göra skatteavdrag å den utbetalda ersättningen. Bolagens arbete av här berörd art skulle alltså komma att väsentligt utökas, om ej gränsbeloppet 1 200 kronor höjes.

Ovan nämndes vidare 1952 års riksdags beslut i fråga om den statliga inkomstbeskattningen, innebärande bl. a. en höjning av de statliga ortsavdragen. Från och med beskattningsåret 1953 utgör det lägsta statliga ortsavdraget 1 680 kronor, vilket gäller för ogift person utan barn i ortsgrupp I. Av samtliga skattskyldiga med A-skatt torde icke mer än 5 à 6 % vara bosatta i ortsgrupp I. Det statliga ortsavdraget torde därför som regel icke komma att understiga ortsavdraget för ogift person utan barn i ortsgrupp II eller 1 760 kronor. I stort sett torde man kunna räkna med, att statlig inkomstskatt icke utgår för inkomster upp till 1 800 kronor. Tabellskatteavdraget för lägre inkomster torde sålunda komma att avse uteslutande kommunalskatt och folkpensionsavgift. Avdraget måste bli mycket obetydligt för inkomster å 1 800 kronor och därunder.

Försäkringsanstalterna Folket—Samarbete framhåller, att de sakkunniga syntes utgå från att den enskildes huvudintresse vore att den preliminära skatten minst uppginge till den slutliga skatten. Detta vore emellertid ingalunda det enda intresset. Särskilt för små inkomsttagare vore det angeläget, att skatteavdragen icke bleve alltför stora, emedan de eljest framtvingade en onödig nedpressning av skattebetalarens levnadsstandard. Visserligen skulle jämkning av preliminär skatt kunna ske under vissa förutsättningar. Därvid syntes emellertid som regel förutsättas, att den skattskyldige själv toge initiativet. Jämkning nedåt av det föreslagna avdraget å 25 procent för bisyssla skulle sålunda endast undantagsvis kunna göras utan initiativ och bevisning av den skattskyldige, låt vara att bevisningen endast behövde gå ut på, att berättigandet av yrkandet gjordes sannolikt. I flertalet fall — och detta gällde alldeles särskilt livräntetagare och små inkomsttagare — saknade emellertid de skattskyldiga utan tvivel förutsättningar för initiativ och erforderlig plädering. De sakkunniga uttalade, att det icke syntes försvarligt att lita till förhoppningen, att arbetstagare med biinkomster skulle begära förhöjda skatteavdrag. Enligt Folksams mening skulle det icke heller vara försvarligt att införa bestämmelser, som ledde till för höga skatteavdrag, i förlitande på formella jämningsmöjligheter, som i praktiken sannolikt endast undantagsvis skulle träda i funktion. Under sådana förhållanden vore det synnerligen angeläget att undersöka, om procenttalet 25 i flertalet fall kunde antagas träffa någorlunda rätt. Med stöd av vissa i remissyttrandet redovisade beräkningar av »merskatten på biinkomster» framhålls därefter, att ett skatteuttag efter 25 procent träffade rätt vid ett relativt högt läge på inkomstskalan, i all synnerhet om biinkomsten bestode av livränta. Personer med små livräntor hade nämligen av naturliga skäl, även om livräntan vore biinkomst, i allmänhet även en låg huvudinkomst. Därefter anföres bl. a. följande.

För livräntor, som utgöra den skattskyldiges *huvudsakliga inkomst*, kommer enligt förslaget automatiskt att gälla en minimigräns av 1 200 kronor, emedan skattetabellerna enligt 4 § 1 mom. sista stycket endast skola upp-

taga preliminär skatt för belopp, som motsvarar en taxerad inkomst av minst denna storlek. Folksam har i det första avsnittet av detta yttrande föreslagit, att denna gräns höjes till 1 500 kronor. Även om detta förslag icke bifalles vill Folksam med stöd av den i föregående avsnitt framlagda utredningen föreslå, att avdragsskyldigheten för livräntor begränsas till fall, då den *skattepliktiga* intäkten av livräntan — vare sig denna är huvudsaklig inkomst eller biinkomst — är minst 1 500 kronor. Nuvarande gräns, 1 200 kronor, bör sålunda icke blott bibehållas och knytas till livräntans skattepliktiga del utan höjas. Om man har samma minimigräns oavsett om livräntan är huvud- eller biinkomst vinnes, att försäkringsanstalterna icke nödgas besvara livräntetagare med livräntor mellan 1 200 och 1 500 kronor skattepliktig intäkt med företeende av intyg om att livräntan ej är huvudsaklig inkomst. De sakkunnigas i strid med Svenska Försäkringsbolags Riksförbunds i betänkandet (s. 232) refererade yttrande och utan motivering framlagda förslag om borttagande av undre gränsen för livräntor utgör enligt Folskams mening ett steg i fel riktning icke endast från försäkringsanstalternas utan även från de skattskyldigas synpunkt.

Om gränsen fixeras till 1 500 kronor och avdragsprocenten för livränta, som ej utgör den skattskyldiges huvudsakliga inkomst, bibehålles vid 25 %, kommer den härav i jämförelse med förslaget ökade kvars-katten för livräntetagare att utgöra 25 % av livräntans skattepliktiga belopp endast för skattskyldiga med högre beskattningsbar inkomst (till statsskatt) än ca 5 000 kronor och med livräntor under nämnda gräns. Nu föreligger en viss korrelation mellan storleken av en livränta, som icke utgör huvudinkomst, och livräntetagarens totala inkomst. Om livräntan utgår på grund av egen försäkring, har arbetsinkomsten i allmänhet upphört eller väsentligt minskat när livräntan börjar utbetalas, och det är därför föga sannolikt att en person med liten livränteförsäkring vid sidan härav har en stor huvudinkomst. Om livräntan utgår på grund av skadestånd i samband med ansvarighets- eller trafikförsäkring, bestämmes livräntans belopp med utgångspunkt från den ekonomiska standarden före olyckan vare sig livräntan avser invaliditets- eller efterlevandeersättning. Dessutom förutsätter sådan livränta bortfall av inkomst, varför ev. huvudinkomst av annat slag i regel är liten. Vid tjänstepension finnes i regel icke någon annan inkomst av betydelse. Ökningen av den kvars-katt, som måste uttagas på grund av här föreslagna begränsning i jämförelse med de sakkunnigas förslag, torde sålunda i jämförelsevis få fall belöpa sig till 25 % av livräntans skattepliktiga intäkt. Med ledning av siffrorna i punkt 1)—3) i föregående avsnitt synes man kunna våga den uppskattningen, att ökningen av kvars-katten sällan kommer att väsentligt överstiga 200 kronor (= 20 % av 1 000 = ca 16 % av 1 200).

Det bör i detta sammanhang beaktas, att livräntetagarna i regel äro äldre personer med nedsatt förmåga att förstå skriftliga meddelanden och besvara dessa. Redan nu gällande förordning är mycket betungande just på grund av svårigheten att få svar från pensionärerna även på mycket enkla frågor.

Beträffande *storleken av skatteavdraget vid korttidsanställning* har de sakkunnigas förslag tillstyrkts eller lämnats utan erinran i flertalet yttranden.

Skatteavdrag enligt *en för hela riket gemensam dagtabell* förordas av länsstyrelsen i Gotlands län, Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter samt Sveriges centrala restaurangaktiebolag. De två organisationerna, som tidigare föreslagit skatteavdrag enligt *en för hela riket ge-*

mensam dagtabell enär eljest ett mycket stort antal dagtabeller måste användas av företagen, erinrar om att de sakkunniga icke ansett sig kunna laga hänsyn till detta förslag utan förordnat, att centrala uppbördsnämnden för vissa branscher skulle kunna meddela andra bestämmelser, lämpligen då att avdrag i stället skulle verkställas med viss procent av inkomsten. Organisationerna ansåge emellertid alltjämt, att en enda dagtabell, som kunde upprättas med hänsyn till den med stigande inkomst höjda marginalskatten, komme att lämna ett mera tillfredsställande uppbördsresultat än en likformig procentuell beräkning av skatteavdraget. Därest avdrag efter en dylik gemensam dagtabell finge göras, skulle detta även innebära, att avdrag efter tabell kunde företagas vare sig arbetstagaren överlämnat debetsedel till arbetsgivaren eller icke.

Skatteavdrag med *viss procent* i stället för efter skattetabell tillstyrkes av *länsstyrelsen i Kronobergs län*, enär genom tabellavdrag i de allra flesta fall för hög preliminär skatt komme att uttagas. Det kunde nämligen antagas, att flertalet av de arbetstagare som uppbure avlöning per arbetsdag, icke arbetade hela året om; en stor del torde ha så låg årsinkomst, att de skulle sakna förmåga att bära det för höga skatteavdrag, som dagtabellen skulle medföra.

Även *länsstyrelserna i Blekinge och Värmlands län* samt *Sveriges grossistförbund* förordar skatteavdrag med viss procent. Denna anses av länsstyrelsen i Blekinge län böra bestämmas till 20. Länsstyrelsen i Värmlands län förordar en procentsats å 25. Grossistförbundet slutligen tillstyrker avdrag med 10 procent under framhållande av betydelsen att procentsatsen icke gjordes för hög; även en så låg uttagsprocent som 10 kunde enligt förbundets uppfattning verka i viss mån avskräckande på många arbetsökande. En stor del av ifrågavarande skattskyldiga hade med säkerhet en inkomstnivå, som gäve lägre skatt än 10 procent. Under alla förhållanden måste ett skatteavdrag å 25 procent för det stora flertalet arbetstagare av berörda kategori framstå såsom fullkomligt orimligt samt medföra att överskjutande skatt i många fall måste återbetalas. Genom det av de sakkunniga föreslagna dispensförfarandet kunde visserligen i speciella fall nedsättning eller befrielse erhållas från det höga procentavdraget, men i stället komplicerades i hög grad skatteproblemet, icke minst för arbetsgivarna. Ett system med höga tabellavdrag respektive procentavdrag kombinerat med möjligheter till avvikelser i ett relativt stort antal speciella fall komme att ge upphov till ytterligare komplicerade diskussioner mellan arbetstagare och arbetsgivare samt vålla de senare extra besvär och kostnader i samband med framställningar och förhandlingar med myndigheter, långdragna överläggningar i jämningsfrågor, restitutionsproblem etc.

Procentsatsen för skatteavdrag, då debetsedel eller skattekort icke överlämnats till arbetsgivaren, anses av *länsstyrelsen i Uppsala län* böra till en början, innan erfarenhet vunnits, bestämmas till 20. Samma procentsats förordas av *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter* samt *Sveriges centrala restaurangaktiebolag*, vilka anför bl. a. följande.

De sakkunniga föreslå alltså att vid procentuellt avdrag detta skall beräknas efter 25 procent av inkomsten både vid korttidsanställning och bisysslor. För de personalkategorier, som inneha korttidsanställningar inom restaurangnäringen, är en dylik procentsats alldeles för hög. Även beträffande bisysslor torde för därav berörda anställda medelinkomsten alltså ligga på en sådan nivå, att ett skatteavdrag med 25 procent är för högt. Då det inom restaurangbranschen kommer att medföra svårigheter att med säkerhet avgöra, om ett utfört arbete varit korttidsanställning eller bisyssla, är det nödvändigt, att samma procentavdrag tillämpas för dessa båda arbetsformer varvid det vore lämpligt, att centrala uppborgsnämnden erhöles befogenhet att för ifrågavarande bransch fastställa en avdragsprocent av förslagsvis 20.

I avsikt att erhålla en enhetlig procentsats i samtliga fall, då skatteavdrag skall göras procentuellt, föreslås vidare att centrala uppborgsnämnden erhåller befogenhet att föreskriva, att avdrag med 20 procent av inkomsten skall göras även i de fall, då arbetstagaren varken avlämnar debetsedel å preliminär skatt eller slutlig skatt eller styrker, att han ej har erhållit någon kvarstående skatt.

Beträffande *skattetabellernas kolumner för dagsinkomst* framhåller *Föreningen Sveriges kronokamrerare*, att det vore angeläget att skattebeloppen i dessa kolumner icke beräknades så lågt i förhållande till skattebeloppen för veckoinkomst etc., att det av denna anledning vore förmånligare att arbeta för dag än för längre avlöningsperiod.

Vidare uttalar *länsstyrelsen i Gotlands län*, att försiktigheten syntes bjuda, att när fråga vore om korttidsanställda arbetstagare, vilka åtnjote förutom kontant avlöning jämväl naturaförmåner av något slag, skatteavdraget beräknades utan hänsynstagande till värdet av sådana förmåner.

Mot den föreslagna *storleken av skatteavdraget för bisysslor* har erinran gjorts endast i ett fåtal yttranden.

Sveriges köpmannaförbund och *Handelns arbetsgivareorganisation* ifrågasätter, om en så hög procentsats som 25 borde tillämpas. *Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet* anser tveksamt om icke den föreslagna avdragsprocenten i allmänhet komme att bli för hög; så syntes i varje händelse bli fallet inom de inkomstlägen, som förbundets medlemmar representerade. Liknande uttalande göres av *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter* samt *Sveriges centrala restaurangaktiebolag*, vilka föreslår att centrala uppborgsnämnden skall få befogenhet att för restaurangbranschen fastställa en avdragsprocent å förslagsvis 20.

Vidare yttrar *länsstyrelsen i Skaraborgs län*, att skatteavdrag borde ske med förslagsvis 20 procent, då duplettdebetsedel eller skattekort överlämnats till arbetsgivaren, och eljest med 25 procent. Syftet med förslaget vore att förmå skattskyldiga med inkomst av bisyssla att till den, som utbetalade inkomsten, inlämna handlingar med fullständiga identifieringsuppgifter. *Sveriges grossistförbund* anser, att skatteavdrag borde göras med 10 procent beträffande såväl bisysslor som korttidsanställningar för att skatteuppbörden skulle bli så enkel som möjligt.

De sakkunnigas förslag beträffande skatteavdrag å oregelbundet inflytande inkomster har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga hörda myndigheter och organisationer med undantag av *länsstyrelsen i Blekinge län*, som anser att skatteavdrag å dessa inkomster borde göras med endast 20 procent.

Den föreslagna begränsningen av avdragsskyldigheten till belopp å minst 10 kronor har godtagits i det stora flertalet remissyttranden.

I en del yttranden anses angivna belopp vara för lågt. Sålunda ifrågasätter *länsstyrelsen i Västmanlands län* och *Svenska landstingsförbundet* om icke gränsen borde höjas i anledning av penningvärdeförsämringen. Även *länsstyrelsen i Gävleborgs län* anser, att gränsen lämpligen borde höjas. *Länsstyrelsen i Värmlands län* föreslår, att skatteavdrag icke skall göras å belopp under 12 kronor, medan *Sveriges köpmannaförbund*, *Handelns arbetsgivarorganisation* och *länsstyrelsen i Jönköpings län* förordar, att gränsen höjes till minst 20 kronor. Sistnämnda länsstyrelse anför, att om skatteavdrag skulle göras å belopp ända ned till 10 kronor, komme skatteavdragen stundom icke ens att motsvara kostnaderna för besväret med redovisningen. Med hänsyn härtill och till den höjda lönenivån syntes en gräns vid minst 20 kronor lämpligare. Ett undantag från skatteavdrag syntes böra göras för det fall då arbetstagaren vore minderårig och grundad anledning funnes antaga att han under året icke komme att ha skattepliktig inkomst. Härigenom skulle ett stort antal restitutioner av preliminärskatt komma att falla bort.

Länsstyrelsen i Örebro län yttrar, att den föreslagna gränsen å 10 kronor vore för låg, såvitt gällde inkomst av *bisyssla*. Det kunde förväntas, att den slutliga skatten å dylika inkomstbelopp komme att bli relativt obetydlig. Med hänsyn till de ökade olägenheter, som avdragsskyldigheten skulle medföra för såväl arbetsgivare som myndigheter, syntes gränsen för skatteavdrag icke böra sättas lägre än 25 kronor. Det kunde för övrigt ifrågasättas, huruvida icke inkomstgränsen borde sättas ännu högre, alldenstund någon egentlig kontroll beträffande bestämmelsernas efterlevnad i förevarande fall knappast ginge att genomföra utan avsevärda olägenheter. *Länsstyrelsen i Uppsala län* förordar, att skatteavdrag ej skall göras å sådana regelbundna inkomster av bisysslor, som understiger 300 kronor för år eller 25 kronor för månad; beträffande dessa inkomster kunde svårigen påstås, att skatteavdrag därå hade nämnvärd betydelse ur uppbördssynpunkt. Vidare har *Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete*, för vars yttrande i denna del tidigare redogjorts, motsatt sig att centrala uppbördsnämnden erhöle befogenhet att meddela dispens från avdragsskyldighet; anstalterna förordar i stället, att i författningstexten undantag från avdragsskyldighet stadgas för biinkomster av viss storlek. Anstalterna framhåller, att det kunde vara motiverat att för andra biinkomster än livräntor föreskriva ett lägre minimum än för livräntor, t. ex. 1 000 kronor, eftersom korrelationen mellan huvud-

inkomst och egentlig inkomst av bisyssla icke kunde antagas vara lika starkt positiv som mellan huvudinkomst och biinkomst av livränta. Emellertid vore förvärvet av biinkomst utan tvivel i regel förenat med proportionsvis större kostnader för intäktens förvärvande än A-skattares huvudinkomst. För försäkringsbolags fritidsombud torde taxeringsmyndigheterna sålunda i allmänhet godkänna avdrag för sådana kostnader med 20 å 30 %. Med hänsyn härtill syntes det vara lämpligt att fastställa samma minimum för biinkomster som Folksam föreslagit för livräntor, nämligen 1 500 kronor. Att biinkomstens definitiva storlek ofta icke vore känd för arbetsgivaren förrän en tid efter inkomstårets slut utgjorde intet hinder mot den här föreslagna regeln, om dispens för senare inbetalning av preliminär skatt lämnades enligt 62 § 3 mom. i förslaget till ny uppbördsförordning. Då denna förutsättning vore väsentlig torde ett generellt medgivande i lagtexten för arbetsgivare med minst 100 biinkomsttagare att inleverera preliminär skatt för dessa senast den 15 februari påföljande år vara erforderlig.

Å andra sidan anser *Föreningen Sveriges kronokamrerare* den av de sakkunniga föreslagna inkomstgränsen vara för hög. Även om en lägre inkomstgräns skulle i olika hänseenden tynga uppbördsarbetet, vore ett mindre belopp än det föreslagna motiverat; sattes inkomstgränsen för högt, uppkomme risk för att arbetstagare frestades att genom t. ex. halvdagsarbete begränsa sina inkomster till det högsta belopp, där skatteavdrag icke gjordes.

De sakkunnigas förslag i fråga om avdragsskyldighetens begränsning till vissa arbetsgivare har i flertalet yttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Sålunda framhåller *överståthållarämbetet*, att förslaget enligt ämbetets mening innebure en tillfredsställande avvägning mellan, å ena sidan, önskvärdheten av ett fullständigt avdrags-system och, å andra sidan, behovet av en icke alltför betungande uppbörds-verksamhet.

Länsstyrelsen i Kalmar län anser det framlagda förslaget ur kontrollsynpunkt synnerligen värdefullt, även om det ur rättvisesynpunkt skulle kunna riktas invändningar mot att låta vissa kategorier skattskyldiga intaga en särställning. Därvid åsyftades närmast den s. k. tillfälliga hemhjälpen. Då emellertid avdragsskyldigheten i detta fall skulle komma att bereda såväl arbetsgivare som myndigheter stora svårigheter, vore den föreslagna gränsdragningen praktisk och tillfredsställande. Enligt *socialstyrelsens* mening kunde det ur rättvisesynpunkt ha funnits fog för att icke undantaga ersättning till tillfällig hemhjälp. På grund av vad som anförts däremot, särskilt de därmed förenade praktiska svårigheterna, ansåge sig styrelsen emellertid icke böra framställa något yrkande i frågan. Även *arbetsmarknadsstyrelsen* ansluter sig till de sakkunnigas förslag med hänsyn till de kostnader och besvär, en obegränsad avdragsskyldighet skulle medföra. Styrelsen erinrar samtidigt om att arbetsförmedlingarna under år 1951 tillsatte över 113 000 platser för tillfällig hemhjälp. Den på annat sätt än ge-

nom arbetsförmedlingarna anskaffade tillfälliga hemhjälpn torde, säger styrelsen, överstiga denna siffra.

I några yttranden ifrågasättes om icke avdragsskyldighet borde föreligga även i andra fall än de sakkunniga föreslagit. Sålunda yttrar *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter* samt *Sveriges centrala restaurangaktiebolag*, att det kunde befaras att den premiering av hemhjälparbetet i skatteavseende, som de sakkunnigas förslag innebure, komme att ytterligare öka de redan nu stora svårigheterna att erhålla kvinnlig arbetskraft inom restaurangnäringen. Vidare ifrågasätter *länsstyrelsen i Älvsborgs län*, huruvida icke även ägare av hyresfastigheter borde omfattas av den utvidgade avdragsskyldigheten. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län*, som i annat sammanhang uttalat sig för att avdragsskyldigheten beträffande korttidsanställningar borde begränsas till vissa branscher, anför.

Länsstyrelsen vill framhålla att med den utformning, förslaget erhållit, inkomst av tjänsteuppdrag från annan fastighet än jordbruksfastighet icke kommer att preliminärbeskattas, om fastigheten äges av enskild person och denne icke är arbetstagarens huvudsakliga arbetsgivare. Tämligen vanligt torde vara att arvoden utgå från sådana fastighetsägare till gårdskarlar, eldare m. fl. ävensom till hantverkare. Vill man gå så långt som de sakkunniga föreslagit beträffande inkomst av korttidsanställningar och arvoden för bisysslor, synes det med hänsyn till likformigheten i beskattningen vara befogat att också stadga avdragsskyldighet för samtliga ägare av annan fastighet beträffande samtliga utbetalda arbetslöner och arvoden. I anslutning härtill borde i så fall ändring göras i 33 § taxeringsförordningen, så att löneuppgifter gjordes obligatoriska även i fråga om inkomst av annan fastighet i den mån inkomsten överstege 100 kr.

I andra yttranden åter anses avdragsskyldigheten böra *ytterligare begränsas* med hänsyn till de besvär och kostnader m. m., som en utvidgad avdragsskyldighet medförde. Därvid uttalas i en del yttranden, att avdragsskyldigheten vid korttidsanställning borde begränsas till *vissa branscher*. Sålunda yttrar *Tjänstemännens centralorganisation*, att en eventuell sådan avdragsskyldighet borde begränsas till de områden, där korttidsanställningar förekomme i särskilt stor omfattning. Härigenom skulle problemet om ytterligare uttag av preliminärskatt kunna lösas för de delar av arbetsmarknaden, där en lösning vore mest angelägen. Eventuella bestämmelser borde utformas efter överläggningar med intresseorganisationerna inom dessa närmast berörda branscher. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* anför att de skäl, som låge till grund för de sakkunnigas förslag på området, torde vara att inom vissa arbetstagargrupper missbruk förekommit, t. ex. genom täta ombyten av anställningar för att undgå beskattning. Givetvis vore det önskvärt att ett sådant missbruk kunde stävjas. Länsstyrelsen ville ifrågasätta om reglerna ej borde utformas så att avdragsskyldigheten begränsades till korttidsanställningar i sådana branscher, där missbruk notoriskt förekommit. Detta kunde enklast ske genom en tilläggsbestämmelse till 46 § uppbördsförordningen av innebörd, att Konungen ägde utfärda dylika särbestämmelser. Vidare har, såsom tidigare nämnts, *Sveriges redareförening*

ansett sig kunna tillstyrka skatteavdrag vid korttidsanställning endast under förutsättning, att avdragsskyldigheten begränsades till sådana kategorier skattskyldiga — t. ex. stuveriarbetare, anställda inom byggnads- och restaurangfacken samt kommunalanställda — för vilka fog kunde finnas för skatteavdrag.

I några yttranden uttalas särskilda betänkligheter mot att avdragsskyldighet enligt de sakkunnigas förslag ålägges även *jordbrukarna*. Såsom förut nämnts, har *kammarrätten* anfört sådana betänkligheter. *Länsstyrelsen i Gotlands län* yttrar, att såvitt länsstyrelsen kunde bedöma torde övertvägande antalet arbetsanställningar av korttidsnatur hos yrkesutövare utan tvekan förekomma på jordbrukets område. Länsstyrelsen vore väl medveten om de stora svårigheter, som redan nu förefunnes för jordbrukare att erhålla nödvändig tillfällig arbetshjälp. Det måste givetvis befaras, att dessa svårigheter komme att ökas i ytterligare grad, därest bestämmelser om skatteavdrag för korttidsanställning infördes. Då emellertid enighet torde råda om det önskvärda och befogade i en utvidgning av den nuvarande avdragsskyldigheten, ville länsstyrelsen icke motsätta sig, att sådan utvidgning skedde i den av de sakkunniga föreslagna utsträckningen. *Länsstyrelsen i Värmlands län* ifrågasätter, huruvida icke jordbrukarna borde undantagas från avdragsskyldighet. Eftersom många personer, särskilt grannar eller i trakten boende, anlitas sommar och höst tillfälligt i jordbruket, skulle lantbrukarna eljest ställas inför mången gång besvärliga avdragsproblem.

Enligt *riksräkenskapsverkets* mening funnes det goda skäl att nöja sig med gällande avdragsskyldighet i fråga om icke-bokföringsskyldiga arbetsgivare. Härigenom skulle förutom tillfällig hemhjälp även exempelvis sådan arbetstagare, som av jordbrukare tillfälligt anlitas för skörde- och tröskningshjälp, fortfarande vara undantagen från skyldighet att vidkännas skatteavdrag.

Länsstyrelsen i Jönköpings län ifrågasätter om icke rörelseidkare utan bokföringsskyldighet och jordbrukare borde undantagas från avdragsskyldighet. Erfarenheten hade nämligen visat, att det redan nu varit synnerligen svårt att få fram tillförlitliga utredningar, när arbetstagare påtalat underlåten inbetalning av skatteavdrag, som verkställts av arbetsgivare tillhörande dessa kategorier. Med utsträckt avdragsskyldighet skulle dessa svårigheter avsevärt ökas. Dessutom torde arbetet med kreditering av inbetalningar från sådana arbetsgivare ofta bli svårt.

Slutligen uttalar *länsstyrelsen i Hallands län*, att oskiftat dödsbo möjligen borde i fråga om avdragsskyldighetens omfattning likställas med fysisk person.

Förslaget att avskaffa avdragsskyldigheten för preliminär B-skatt har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Sålunda anser *länsstyrelsen i Kopparbergs län* förslaget vara till fördel bl. a. därigenom att man erhöle en för allmänheten tydligare avgränsning i fråga om avdragsskyldigheten för preliminär skatt. *Länsstyrelsen i Kalmar län* framhåller,

att avdragsskyldighetens upphävande medförde stora lättnader icke endast för arbetsgivarna utan även för de lokala skattemyndigheterna, som kunde uppskjuta all debitering av preliminär B-skatt till den ur arbetssynpunkt mindre belastade tiden efter den 18 januari, då debetsedlarna å preliminär A-skatt skulle vara utsända. Dessutom komme all påstämpling av debetsedlar om befrielse från skatteavdrag att bli överflödig. Därefter anför länsstyrelsen, att de sakkunniga förutsatt, att avdragsskyldighet för skatt uppenbarligen skulle föreligga, intill dess arbetstagare med preliminär B-skatt styrkt, att han hade att utgöra sådan skatt. De debetsedlar, som upptog preliminär B-skatt, översändes emellertid till de skattskyldiga först under senare hälften av februari månad. I början av året kunde arbetstagaren således icke styrka ovannämnda förhållande, med mindre han företedde intyg härom från vederbörande lokala skattemyndighet. Utvidgades avdragsskyldigheten även till inkomster av korttidsanställningar och bisysslor, torde de lokala skattemyndigheterna under årets två första månader i stor utsträckning komma att erhålla ett stort antal framställningar med anhållan om dylika intyg från skattskyldiga med preliminär B-skatt. Ansökningarna och utfärdandet av intygen torde komma att förorsaka de skattskyldiga och de lokala skattemyndigheterna åtskilligt besvär och betydande merarbete. De sakkunnigas förslag borde därför kompletteras med en föreskrift, att under månaderna januari och februari skattskyldig kunde få styrka förutnämnda förhållande genom att för arbetsgivaren — i stället för intyg från den lokala skattemyndigheten — förete sin debetsedel å preliminär B-skatt för året före inkomståret.

Länsstyrelsen i Jönköpings län yttrar, att skatteavdragen för preliminär B-skatt hade förorsakat många svårigheter för såväl allmänheten som myndigheterna. Ur denna synpunkt vore det fördelaktigt, att avdragsskyldigheten upphörde. Ur uppbördssynpunkt innebure förslaget emellertid en försämring. Den restförda B-skatten vore sålunda ofta besvärlig att indriva och på många håll komme säkert restlängderna att öka, om avdragsskyldigheten försvunne. Vidare uttalar *Sveriges lantbruksförbund*, att systemet med avdragsskyldighet för preliminär B-skatt löpt relativt friktionsfritt.

De sakkunnigas förslag *avstyrkes* av *länsstyrelsen i Västerbottens län*, som anför.

Trots att skyldigheten att verkställa avdrag för kvarstående skatt bibehålles, torde upphävandet av skyldigheten att verkställa avdrag för B-skatt medföra ökat arbete för indrivningsmyndigheten och skatteförluster för staten. En skattskyldig, som icke kan överföras till A-skatt, kan begära B-skatt till sådant belopp att kvarstående skatt icke uppstår. Den av de sakkunniga förutsatta utvidgningen av A-skattens användningsområde torde säkerligen i praktiken icke komma till stånd i sådan omfattning, som avsetts. På grund av de med A-skatten förknippade svårigheterna komma lokala skattemyndigheterna att bli nödsakade att i stor utsträckning ändå debitera B-skatt. Avdragsskyldigheten för B-skatt synes fördenskull böra kvarstå.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser de sakkunnigas förslag i denna del vara en diskutabel eftergift gentemot arbetsgivarparten. Självfallet måste, säger länsstyrelsen, denna eftergift möta invändningar ur skattemyndighetens synpunkt. Av kronokamrerarna i Malmö och Hälsingborg hade invänts, att förslaget strede mot källskattens fundamentala idé. Enligt vad som påvisats skulle i Malmö ca 6 000 jämningsbeslut årligen bli erforderliga för att överföra B-skattebetalare med stora omkostnadsavdrag till A-skatt. Länsstyrelsen ansåge sig icke kunna undgå att fästa vikt vid dessa invändningar särskilt ur den synpunkten, att det i betänkandet icke redovisats någon utredning angående reformens inverkan i ekonomiskt hänseende för städer med egen uppbördsförvaltning. Ett slutligt ställningstagande till detta spörsmål krävde tillgång till kostnadskalkyler utöver vad länsstyrelsen själv kunnat inhämta därom. Om det skulle visa sig, att kronokamrerarkontoren icke kunde bemästra situationen till rimligt pris, förordade länsstyrelsen, att med förslaget att upphäva avdragsplikten för B-skatt finge tillsvidare anstå.

I fråga om skatteavdrag för kvarstående skatt delas de sakkunnigas uppfattning av det stora flertalet av de hörda myndigheterna och organisationerna. Sålunda anför *kammarrätten* följande.

Kammarrätten finner det ur flera synpunkter önskvärt, att arbetsgivares skyldighet att medverka vid skatteuppbörden, så snart sig göra låter, begränsas till att endast avse uttag av den preliminära A-skatten. De arbetsgivare, som ha att verkställa avdrag för kvarstående skatt för A-skattebetalare torde till antalet högst väsentligt överstiga det antal arbetsgivare, som ha att göra avdrag för B-skatt jämte för sådan skattskyldig uppkommen kvarstående skatt. Det lär på grund härav vara uppenbart, att de krav, som från arbetsgivarhåll framförts om avskaffande av avdragsskyldighet för B-skatt i än högre grad göra sig gällande beträffande slopandet av avdrag för den kvarstående skatten. Emellertid lär vara lika uppenbart, att man vid övervägande av de fördelar, som kunna erbjudas genom avskaffandet av denna avdragsskyldighet icke kan bortse från de risker, som därmed äro förenade och vilka, såsom de sakkunniga antytt, kunna resultera i en återgång till det äldre systemet med ett omfattande indrivningsförfarande beträffande restförd skatt. Försiktigheten lär därför bjuda, att den nuvarande avdragsskyldigheten icke avskaffas, förrän man vunnit erfarenhet om det resultat, som kan vinnas genom de olika åtgärder, som av de sakkunniga ifrågasatts i syfte att ernå bättre uttag av preliminär skatt.

Vidare uttalar *länsstyrelsen i Västmanlands län*, att det med hänsyn till arbetsgivarnas redan nu betungande arbete med källskatten vore angeläget, att arbetsgivarna bereddes lättnad genom att kvarstående skatt undantoges från skatteavdrag. Då man emellertid även med genomförande av nu föreslagna åtgärder för effektivisering av uppbörden icke kunde förhindra att ett icke ringa antal arbetstagare erhöles kvarstående skatt, ansåge länsstyrelsen likväl, att skyldigheten att verkställa skatteavdrag måste bibehållas. *Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet* yttrar, att först sedan de kvarstående skatterna nedbringats dels som en följd av föreliggande förslag om ökade uttag av preliminär skatt, dels ock på grund av visad större med-

verkan från de skattskyldiga själva, syntes tidpunkten inne att överväga vissa lättnader i avdragsskyldigheten för kvarstående skatt.

Efter framhållande av att en omläggning av skattesystemet, innebärande en väsentlig sänkning av de direkta skatterna, snarast borde komma till stånd, hemställer *Svenska arbetsgivareföreningen*, *Sveriges industriförbund* och *Svenska bankföreningen*, att avdragsskyldigheten för kvarstående skatt senast i samband därmed måtte upphävas. Organisationerna åberopar ett yttrande av delegerade för industriförbundet m. fl. I yttrandet uttalas att det med hänsyn till de betydande svårigheter, tillämpningen av bestämmelserna rörande avdragsskyldighet för kvarstående skatt enligt vad erfarenheten utvisade medförde för arbetsgivarna, vore beklagligt att de sakkunniga icke ansett sig kunna föreslå omedelbart upphävande av avdragsskyldigheten för kvarstående skatt. Vidare anföres bl. a. följande.

Den omständigheten, att ett relativt stort antal arbetstagare påföres kvarstående skatt, synes dock enligt vår mening icke i och för sig böra utgöra hinder för upphävande av ifrågavarande avdragsskyldighet. Det som har den största betydelsen i förevarande hänseende torde vara, huruvida dessa kvarstående skatter kunna antagas komma att inflyta vid uppbördstillfällena i nämnvärt mindre utsträckning, om arbetstagarna själva anförtros inbetalningen därav. Huruvida så blir fallet torde i sin tur i främsta rummet bli beroende av de direkta skatternas tyngd och progressionens höjd. En väsentlig lättnad i det direkta skattetrycket och en lindrigare progression skapar utan tvivel bättre förutsättningar för skatternas frivilliga inbetalning och därmed för upphävande av avdragsskyldigheten. Den föreslagna avdragsskyldigheten för preliminär skatt å inkomst av korttidsanställningar kan vidare antagas minska debitering av kvarstående skatt för just den kategori arbetstagare, beträffande vilken behovet av att avdraget för sådan skatt bibehålles är mest påtagligt. Den omständigheten, att inkomst av bisysslor icke medtages i avdragssystemet, synes däremot av skäl som ovan anförts icke utgöra anledning att bibehålla avdragsskyldigheten för kvarstående skatt.

Sveriges köpmannaförbund och *Handelns arbetsgivareorganisation* understryker de sakkunnigas uttalande, att frågan om att avskaffa avdragsskyldigheten för kvarstående skatt borde omprövas, så snart erfarenhet vunnits om resultatet av vidtagna åtgärder för att ernå större preliminärskatteuttag.

Riksförsäkringsanstalten förutsätter, att centrala uppbördsnämnden erhöle så vidsträckta befogenheter att meddela dispens från avdragsskyldighet för skatt, att nämnden kunde undantaga livräntor å högst 1 200 kronor från avdrag för kvarstående skatt.

Upphävande av avdragsskyldigheten för kvarstående skatt, såvitt gäller pensioner och livräntor från försäkringsanstalter, yrkas av *Svenska försäkringsbolags riksförbund*. Förbundet anför, att även om det av olika skäl ansåges att skyldigheten att verkställa skatteavdrag för kvarstående skatt icke nu kunde generellt upphävas, borde några betänkligheter ej kunna resas mot ett undantag avseende pensioner och livräntor. Avdragsskyldigheten i dessa fall vållade försäkringsbolagen stora besvärigheter. Debetsedlar å

den slutliga skatten eller intyg, att kvarstående skatt ej förefunnes, måste infordras genom brevväxling med livräntetagarna, som i stor utsträckning nått sådan ålder att det ofta vore svårt att från dem erhålla riktiga besked. Avdragsskyldigheten torde i de fall, varom här vore fråga, vara ur uppbördssynpunkt helt betydelselös och borde saklöst kunna slopas.

Överståthållarämbetet förordar, att avdragsskyldigheten för kvarstående skatt *helt upphäves*, och yttrar.

Den hittills vunna erfarenheten visar, att skyldigheten att göra avdrag för debiterad skatt mött särskilda svårigheter för arbetsgivarna. Med beaktande härav hava de sakkunniga också föreslagit, att skyldigheten att göra avdrag för preliminär B-skatt skall upphöra. Då härigenom en förenkling av uppbördsförfarandet skulle åstadkommas, tillstyrkes detta de sakkunnigas förslag. I fråga om kvarstående skatt finna de sakkunniga sig däremot böra föreslå, att avdragsskyldigheten för sådan skatt — med viss inskränkning — bibehålles, men uttala att frågan om att avskaffa denna skyldighet bör upptagas till prövning, så snart erfarenhet vunnits i vad mån de olika åtgärder, som av de sakkunniga föreslagits i syfte att ernå ett större uttag av preliminär skatt, medfört resultat. Skulle därvid befinnas att antalet skattskyldiga med kvarstående skatt väsentligt nedgått, borde enligt de sakkunnigas mening avdragsskyldigheten för nämnda skatt upphöra.

Emellertid måste beaktas, att ett genomförande av de sakkunnigas förslag att utsträcka avdragsskyldigheten för preliminär A-skatt även till korttidsanställningar och bisysslor — vartill ämbetet i det följande återkommer — medför betydande arbetsuppgifter för såväl arbetsgivarna som uppbördsmyndigheterna. Då dessa arbetsuppgifter till omfattningen torde vida överstiga den nyss berörda arbetsbesparingen genom upphävandet av avdragsskyldigheten för preliminär B-skatt, vore det enligt ämbetets mening i hög grad önskvärt om denna ökade börda, som skulle drabba i första hand arbetsgivarna, i viss mån kunde kompenseras genom att avdrag för kvarstående skatt icke längre behövde göras.

Efter utvidgning av användningsområdet för preliminär A-skatt i enlighet med de sakkunnigas nyss berörda förslag torde antalet skattskyldiga med kvarstående skatt, vilka hittills varit att till största delen återfinna just bland arbetstagare med korttidsanställning eller bisysslor, att väsentligt nedgå. I samma riktning kommer även att verka de nya bestämmelserna rörande löneavdrag vid existensminimum liksom också ett genomförande av 1949 års skatteutrednings nyligen framlagda förslag (SOU 1951:51) i vad det avser beskattningen av äkta makar, enligt vilket förslag preliminärskatten för dessa betydligt bättre kommer att överensstämma med den slutliga skatten än som för närvarande är fallet.

Överståthållarämbetet tillstyrker, att avdrag för kvarstående skatt icke längre skall ske i B-skattefallen. Med hänsyn härtill och då antalet fall av kvarstående skatt i övrigt enligt vad ämbetet ovan anført kan förväntas nedgå i avsevärd utsträckning, finner sig ämbetet, i likhet med uppbördsdirektören, böra förorda jämväl, att skyldigheten att göra avdrag för kvarstående skatt helt bringas att upphöra. Vid detta ställningstagande har ämbetet även fäst avseende vid det principiellt oriktiga i att skatteavdrag, enligt uppbördsförordningens bestämmelser, verkställas för en slutlig skatt. Skyldigheten att göra skatteavdrag synes böra begränsas till att avse uttag av skatt vid källan; från denna grundprincip är skatteavdraget för kvarstående skatt ett avsteg. Ämbetet anser i enlighet härmed, att kvarstående skatt i första hand bör inbetalas av den skattskyldige själv och i andra hand, där est frivillig betalning icke sker, uttagas å exekutiv väg.

Även Föreningen Skogsarbeten och Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete anser, att skatteavdrag för kvarstående skatt ej längre borde ske. Enligt föreningens uppfattning vore det möjligt att avskaffa detta avdrag genom att uppbörden av preliminärskatt förbättrades på föreslaget sätt. Föreningen framhåller, att synnerliga svårigheter att verkställa avdrag för kvarstående skatt föreläge för arbetsgivarna inom skogsbruket med dess oregelbundna löneutbetalningar till en mängd okontrollerbara arbetstagare. — Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete yttrar, att betalningen av kvarstående skatt borde kunna i första hand anförtros åt de skattskyldiga, så att arbetsgivarna endast inkopplades, om införsel i lön eller livränta erfordrades. Ju mera källskattsystemet fulländades, desto mindre bleve kvarskatterna och desto mindre motiverat måste det vara att belasta arbetsgivarna — och därmed folkhushållet — med uppbörden av sådan skatt. Denna uppfattning hävdade de sakkunniga själva. Även med av Folksam förordade modifierationer komme de sakkunnigas förslag otvivelaktigt att medföra en betydande minskning av kvarskatterna för A-skattare, varför det syntes vara i hög grad lämpligt att samtidigt slopa den för arbetsgivare och pensionsanstalter mycket betungande uppbörden av kvarskatt.

Bestämmelserna om med vilket belopp, skatteavdrag för kvarstående skatt i vissa fall skall ske, föreslås ändrade i ett par yttranden. Sålunda förordar *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter* samt *Sveriges centrala restaurangaktiebolag*, att centrala uppbördsnämnden skall få befogenhet att föreskriva avdrag med 20 procent i stället för 25 procent, då debetsedel icke överlämnats till arbetsgivaren. Vidare anser *Svenska exekutionsmännens riksförbund*, att bestämmelsen i 46 § 2 mom. andra stycket uppbördsförordningen borde ändras. Enligt nämnda bestämmelse skall arbetsgivaren vid varje utbetalningstillfälle avdraga belopp, motsvarande så stor del av den under nästföljande uppbördstermin förfallande kvarstående skatten, som med hänsyn till antalet utbetalningstillfällen före ingången av den månad, då nämnda termin infaller, belöper å utbetalningstillfället; belopp, som avdrages vid annat utbetalningstillfälle än det första, skall dock avrundas till närmast lägre hela antal kronor och återstoden avdragas å det första utbetalningstillfället. Denna bestämmelse medförde, säger förbundet, att om en anställd med veckolön hade en kvarstående skatt å t. ex. 30 kronor att erläggas med 15 kronor vid varje uppbördstermin, skulle avdrag ske med 8 kronor under första veckan i januari och med 1 krona under påföljande sju veckor. Samma fördelning återkomme under månaderna mars och april. Enligt centrala uppbördsnämndens meddelande nr 3/1949 vore dock en jämnare fördelning tillåten, som i det anförda exemplet medgäve avdrag vid varje utbetalningstillfälle med i runt tal 2 kronor. Även om skatteavdraget hela tiden gjordes hos samme arbetsgivare, måste givetvis anförda fördelningsregel oftast verka absurd för en arbetsgivare. Olägenheterna av regeln framträdde än mera, om den skattskyldige bytte anställning under avdragsperioden, vilket ofta skedde; flera arbetsgivare kunde sålunda få besvär med skatteavdrag och redovisning för den skattskyldige, utan att det

rörde sig om några större belopp. Vidare kunde systemet i vissa fall medföra restföring och indrivning för bara någon krona, i sämsta fall efter båda uppbördsterminerna. För att undvika angivna olägenheter ifrågasatte förbundet, om icke fördelningsregeln i 46 § uppbördsförordningen borde kompletteras med en bestämmelse, att om avdraget enligt huvudregeln skulle komma att understiga 10 procent av lönen, avdrag vid varje avlöningstillfälle i stället skulle — till dess det vid nästföljande uppbördstermin förfallande beloppet vore erlagt — ske intill angivna del av lönen. I så fall skulle skatteavdrag för den anställde i förut anförda exempel, om han hade en vecokolön å 150 kronor, behöva göras endast vid de första avlöningstillfällena i januari och mars.

Skyldigheten för arbetsgivare att under vissa förutsättningar återbetala skatt, som innehållits å arbetstagares lön med 25 procent på grund av att debetsedel icke överlämnats, anses av *länsstyrelsen i Gotlands län, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska bankföreningen, Föreningen Skogsarbeten, Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete* och *Föreningen Sveriges kronokamrerare* böra upphävas. *Exekutionsmännens riksförbund* förordar, att nämnda skyldighet upphäves, såvitt gällde den preliminära skatten. I fråga om den kvarstående skatten förelåge icke samma besvär för arbetsgivarna med återbetalning; dessutom vore det påkallat att här behålla återbetalningsskyldigheten, eftersom skattebeloppet vore slutligt fastställt, avdraget skulle ske under en kortare tidrymd och myndigheterna eljest komme att belastas med ett ofrånkomligt restitutionsarbete.

I utlåtandena hänvisas i allmänhet till kommittéledamoten Prydz' särskilda yttrande. Därutöver anföres i ett yttrande av delegerade för industriförbundet m. fl., vilket yttrande åberopas av *arbetsgivareföreningen, industriförbundet, försäkringsbolagens riksförbund* och *bankföreningen* följande.

Icke sällan torde de korttidsanställda — liksom förhållandet för närvarande är med nyanställda i allmänhet — underlåta att avlämna preliminär debetsedel med påföljd att skatteavdrag skall verkställas med 25 % av inkomsten. Om debetsedeln sedermera efter påstötningar från arbetsgivaren så småningom överlämnas till denne, är arbetsgivaren jämlikt 49 § skyldig att till arbetstagaren skyndsamt mot kvitto återbetala det belopp, som kan ha innehållits utöver det avdrag, som enligt debetsedeln borde ha verkställts.

Såsom en av de uppbördssakkunniga, herr Prydz, i ett särskilt yttrande utvecklar, tala synnerligen starka skäl för upphävande av den sålunda föreskrivna ovillkorliga återbetalningsskyldigheten. Vi instämma till alla delar i vad nämnde sakkunnige i denna del anfört och yrkat samt vilja ytterligare understryka, att ett bibehållande av ifrågavarande bestämmelse är ägnad giva arbetstagarna en felaktig uppfattning om den skyldighet de ha att till arbetsgivaren snarast överlämna debetsedeln.

Även med den för närvarande gällande begränsningen av avdragsskyldigheten framstår enligt vår mening ovanberörda yrkande vid ett objektvt bedömande så välgrundat, att vi icke kunna underlåta uttrycka vår förvåning över, att de övriga uppbördssakkunniga icke ansett sig kunna ansluta sig därtill. Om även inkomst av korttidsanställning inbegripes under avdrags-

skyldigheten, accentueras självfallet det berättigade kravet från arbetsgivar-nas sida på slopande av ifrågavarande bestämmelse om återbetalningsskyldighet.

Föreningen Skogsarbeten yttrar, att ett bibehållande av ifrågavarande skyldighet med största sannolikhet skulle ha till följd, att inom de verksamhetsgrenar där arbetskraften vore mycket rörlig, antalet arbetstagare som försummade att avlämna debetsedel skulle komma att öka mycket starkt. Redan nu hade arbetsgivarna trots stora ansträngningar svårt att få in debetsedlarna. Bortsett från det avsevärda merarbete för arbetsgivarna, som nämnda skyldighet innebure, måste en bestämmelse i uppbördsförordningen, som direkt inbjöde till försumlighet från arbetstagarnas sida, betecknas såsom anmärkningsvärd och föga överensstämmande med förordningens i övrigt stränga föreskrifter.

Departementschefen. För närvarande är avdragsskyldigheten för preliminär skatt begränsad till sådan inkomst av tjänst, som hänför sig till skattskyldigs huvudsakliga arbetsanställning om minst en veckas varaktighet eller som, därest arbetsanställning icke föreligger, utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst. Skatteavdrag skall således icke göras vid korttidsanställning eller å skattskyldigs biinkomst av tjänst. Ej heller skall skatteavdrag verkställas å belopp, som för mottagaren utgör inkomst av jordbruksfastighet, annan fastighet, rörelse, tillfällig förvärvsverksamhet eller kapital.

För en utvidgning av avdragsskyldigheten kan anföras flera skäl. Önskvärdheten av att genom en ökad preliminär skatt minska uppkomsten av kvarstående skatt måste givetvis anges som det främsta skälet. Härtill kommer önskemålet att uppnå sådana ändringar i beskattnings- och uppbördsreglerna att för det stora flertalet löntagare den preliminära skatten kan göras definitiv. En reform av sist angiven innebörd skulle visserligen icke för dagen kunna genomföras; å andra sidan bör nu föreliggande förslag om utvidgad avdragsskyldighet bedömas under visst hänsynstagande jämväl till detta senare önskemål. Med en utvidgad avdragsskyldighet följer ökat arbete och större kostnader för såväl dem vilka skall verkställa skatteavdragen som uppbördsmyndigheterna. När ställning toges till förslag om utvidgning i avdragsskyldigheten måste jämväl synpunkter av sist angiven art beaktas. Ett förbättrat preliminärskatteuttag bör eftersträvas allenast till priset av rimliga arbetsinsatser och kostnader för dem som beröres av uppbördssystemet. Det måste ock tillses, att reglerna ej så utformas att de ter sig allt för invecklade för de skattskyldiga.

Såvitt gäller annan inkomst än sådan av tjänst, finnes självfallet ganska begränsade möjligheter att göra uppbördsförfarandet oberoende av den skattskyldiges egen medverkan. Beträffande vissa slags inkomster, exempelvis inkomst av affärsrörelse, är det sålunda i huvudsak uteslutet med skatteavdrag. I de fall, där en avdragsskyldighet skulle kunna helt eller delvis genomföras, bör sådan skyldighet av skilda anledningar som regel likväl

icke ifrågakomma. Jag delar den mening de sakkunniga härutinnan uttalat. Även om någon generell avdragsskyldighet alltså icke bör införas på förevarande område, bör Kungl. Maj:t dock, i enlighet med vad de sakkunniga förordat, få möjlighet att försöksvis där så prövas lämpligt föreskriva skatteavdrag å andra inkomster än av tjänst, t. ex. sådana som uppbäres av yrkesfiskare eller av vissa fria yrkesutövare. Självfallet förutsättes därvid samråd med de skattskyldiga och deras organisationer, m. m.

Vad här efter angår inkomst av tjänst, har de sakkunniga förordat, att skatteavdrag skall göras även vid korttidsanställning och å inkomst av bi-syssla eller annan biinkomst av tjänst.

Inkomst av korttidsanställning torde för närvarande i icke ringa omfattning undgå beskattning. Åtskilliga skattskyldiga med sådan inkomst lär underlåta att avlämna självdeklaration eller att i avgiven deklaration uppgiva dylik inkomst. I de fall, då de verkligen taxeras för sina inkomster av korttidsanställning, medför detta oftast kvarstående skatt, som understundom icke kan erläggas och ej heller uttagas genom indrivning.

Bestämmelsen att skatteavdrag icke skall göras vid anställning, avsedd att vara kortare tid än en vecka, torde alltså orsaka det allmänna icke obetydliga skatteförluster. Härtill kommer att den bidragit till en icke önskvärd rörlighet på arbetsmarknaden. Vidare må erinras om den starka indignation, som kommit till uttryck hos arbetstagare vilka lojalt fullgör sina skatteinbetalningar, när dessa observerat hurusom genom uppbördsreglernas konstruktion mindre nogräknade inkomstagare kunnat undgå att bära sin del av skattebördan. Att detta i sin mån även bidragit till en ytterligare uppluckring av skattemoralen kan tagas för givet. Även av de sist angivna skälen kan det vara befogat att utvidga avdragsskyldigheten att avse korttidsanställningar.

Det må framhållas, att med en sådan utvidgning icke skulle göras någon principiell ändring i avdragssystemet. Detta komme alltså att avse endast inkomst av huvudsaklig arbetsanställning.

Såsom framgår av arbetsmarknadsstyrelsens yttrande, för vilket tidigare redogjorts, är förekomsten av korttidsanställningar mycket varierande inom olika branscher. Sådana anställningar förekommer i särskilt stor omfattning inom t. ex. stuveri- och restaurangbranscherna. För att minska de olägenheter för arbetsgivare och uppbördsmyndigheter, som följer av skatteavdrag även vid korttidsanställningar, skulle kunna övervägas att begränsa avdragsskyldigheten till sådana branscher, där korttidsanställningar är mer allmänt förekommande. En sådan begränsning kan emellertid få vissa icke önskvärda konsekvenser. Sålunda kan befaras att den tillfälliga arbetskraften komme att söka sig över från dessa branscher till sådana, där skatteavdrag icke verkställdes.

Mer tillfredsställande synes mig vara — såsom de sakkunniga ock förordat — att i uppbördsförordningen intaga en i princip generellt utformad föreskrift om skatteavdrag vid korttidsanställning. Samtidigt bör centrala uppbördsnämnden tilläggas möjlighet att i fall, där avdragsskyldigheten skulle medföra särskilda olägenheter eller där eljest behov av dylik av-

dragsskyldighet funnes i huvudsak ej föreligga, medge dispens från huvudregeln. Principiella erinringar synes i mindre mån vara att framställa mot en sådan konstruktion av bestämmelserna samtidigt som större möjlighet vunnas för en smidig anpassning av avdragsskyldighetens omfattning i olika fall och vid skilda tider.

Såsom de sakkunniga framhållit, har arbetstagare med preliminär A-skatt, som vid sidan av sin huvudsakliga inkomst åtnjutit inkomst av bisyssla, i många fall erhållit jämförelsevis stora kvarstående skatter till följd av att de underlåtit begära förhöjt skatteavdrag å inkomsten av den huvudsakliga arbetsanställningen. Enligt de sakkunnigas mening kan någon verklig förbättring av överensstämmelsen mellan preliminär och slutlig skatt för dessa skattskyldiga icke påräknas med mindre skatteavdrag även göres på deras biinkomster av tjänst.

I åtskilliga remissyttranden har betvivlats att fördelarna för arbetstagarna och det allmänna av att källskatt uttages på biinkomster av tjänst uppväger det merarbete och de ökade kostnader för arbetsgivare och uppbördsmyndigheter, som följer av en på antytt sätt utvidgad avdragsskyldighet. Det har framhållits, att statsverket genom källskatteuttaget knappast skulle tillföras ökade skatteintäkter av någon betydelse, eftersom det stora flertalet av ifrågavarande skattskyldiga ordentligt fullgjorde sin skatteplikt även om en icke obetydlig del av skatten inflöte såsom kvarstående sådan. Det allmänna skulle därför huvudsakligen endast vinna, att den å biinkomsten belöpande skatten i större utsträckning komme att uppbäras såsom preliminär skatt. Vidare har erinrats om att för många av de skattskyldiga, varom här är fråga, det med 25 procent föreslagna skatteavdraget skulle komma att avsevärt understiga marginals-katten å biinkomsten. För att undslippa kvarstående skatt skulle dessa skattskyldiga följaktligen även i fortsättningen vara tvungna att begära förhöjt skatteavdrag, vars storlek emellertid skulle bli svårare att beräkna än för närvarande. Även i övrigt kunde befaras att det föreslagna procentuella skatteavdraget skulle ge ett mindre riktigt skatteuttag.

Uppenbart är att den föreslagna källskatten på bisysslor skulle beträffande vissa skattskyldiga komma att minska kvars-kattens storlek. De mot förslaget anförda erinringarna synes mig dock väga tungt. Merarbetet för arbetsgivare och myndigheter bleve betydande utan att mer bestämda garantier för ett väsentligt bättre uppbördsresultat vunnas. Vilken procentsats, som än valdes, skulle denna allenast slumpvis ge ett avdrag, som mera exakt svarade mot slutskatten. Då med hänsyn till de lägre inkomsttagarna en försiktig procentsats tvunget måste väljas, skulle för små avdrag göras för skattskyldiga med högre inkomst. Hos denna grupp av skattskyldiga är bisysslor vanligt förekommande och för dem skulle, som nyss framhållits, ökade svårigheter uppkomma att beräkna vilka ytterligare inbetalningar, som vore erforderliga för ett riktigt preliminärskatteuttag.

Då skattskyldiga med bisysslor merendels är sådana som utan exekutiva åtgärder betalar sin skatt, skulle avdraget på bisysslor för flertalet av dem framstå som en ganska meningslös och tyngande anordning.

I detta sammanhang bör även erinras om möjligheten för lokal skattemyndighet att föreskriva förhöjt skatteavdrag för skattskyldig med inkomst vid sidan av sin huvudsakliga arbetsanställning. Jag hänvisar till vad jag härom tidigare anført. Ett sålunda beordrat förhöjt skatteavdrag kan föreskrivas även med tanke på inkomst av bisyssla. Det synes lämpligt avvakta vilken effekt, som vinnes av denna regel liksom av andra under senare tid vidtagna åtgärder i syfte att minska den kvarstående skatten, innan en generell avdragsskyldighet för inkomst av bisysslor föreskrives.

Jag vill emellertid tillägga, att om framdeles — sedan det nu pågående arbetet med en översyn av de materiella skattereglerna slutförts och klarhet vunnits rörande tänkbara förenklingar i dessa regler — spørgsmålet om en definitiv källskatt för vissa grupper av skattskyldiga ställes under prövning, frågan om avdrag å inkomst av bisysslor kan komma i ett annat läge.

Av det sagda framgår att jag icke vill förorda, att de sakkunnigas ifrågasvarande förslag nu genomföres.

För närvarande föreligger icke avdragsskyldighet beträffande sådan pension, livränta eller annan skattepliktig ersättning från försäkringsanstalt, som uppgår till högst 1 200 kronor för år. Detta undantag från avdragsskyldigheten infördes för att förenkla försäkringsföretagens arbete med skatteuppbörden. Eftersom skatteavdrag skulle verkställas endast å den huvudsakliga inkomsten av tjänst samt pensioner och livräntor å högst 1 200 kronor som regel icke utgjorde vederbörandes huvudsakliga inkomst, ansågs det motiverat att befria försäkringsföretagen från att undersöka om avdragsskyldighet förelåg beträffande pensioner och livräntor å högst detta belopp.

Med hänsyn till att skatteavdrag enligt de sakkunnigas förslag skulle göras även å biinkomster i form av pension eller livränta, har förordats att nyssnämnda undantagsbestämmelse upphäves. Med den av de sakkunniga ifrågasatta utvidgade avdragsskyldigheten föreläge nämligen icke längre något motiv att behålla bestämmelsen.

Som jag nyss anført bör enligt min mening avdragsskyldigheten icke för närvarande utvidgas till inkomst av bisyssla och annan biinkomst av tjänst. Godtages detta, bör förevarande undantagsbestämmelse tills vidare bibehållas.

I de av Försäkringsbolagens riksförbund och Folket-Samarbete avgivna remissyttrandena, för vilka redogörelse tidigare lämnats, yrkas att från avdragsskyldighet undantages pensioner och livräntor till högre belopp än 1 200 kronor. Angivna gräns anses av förbundet böra höjas till 1 800 kronor och av Folket-Samarbete till 1 500 kronor. I båda yttrandena yrkas därjämte, att nämnda belopp i förekommande fall må, i motsats till vad nu gäller, avse den skattepliktiga delen av utgående livränta.

I anledning av vad sålunda förekommit får jag erinra om att — enligt vad centrala uppbördsnämnden uttalat — skatteavdraget skall med gällande bestämmelser beräknas på livräntans skattepliktiga del och icke på dess brut-

tobelopp. Nyssnämnda undantagsregel, som alltså innebär att försäkringsföretagen slipper undersöka huruvida livränta å belopp under 1 200 kronor utgör vederbörandes huvudsakliga inkomst av tjänst eller ej, utgör en eftergift gentemot försäkringsföretagen i syfte att bespara dem visst arbete. Jag vill icke motsätta mig att denna gräns å 1 200 kronor med hänsyn till inträdd förändring i penningvärdet höjes till 1 500 kronor. Å andra sidan finner jag övervägande skäl tala för att, som hittills, denna beloppsgräns skall hänföra sig till livräntans bruttobelopp.

Att en utvidgning av avdragsskyldigheten medför vissa svårigheter och gränsdragningsproblem, när det för en arbetsgivare gäller att avgöra om avdrag i det särskilda fallet skall verkställas eller ej, är ofrånkomligt. De sakkunnigas förslag innebar ju, att avdrag skulle göras när fråga var om korttidsanställning eller bisyssla, men icke vid vad som av de sakkunniga benämndes tillfälligt arbete och varmed torde ha åsyftats tillfälligt arbete av intellektuell art. Även med detta förslag uppkom alltså gränsdragningsproblem, vilka de sakkunniga ansett i praktiken kunna lösas med hjälp av vägledande anvisningar från centrala uppborgsnämnden. Genomföres vad jag i det föregående förordat, får i stället skiljas mellan korttidsanställning, å ena sidan, samt bisysslor och s. k. tillfälligt arbete, å andra sidan. Det synes troligt att mindre svårigheter kommer att visa sig vara förenade med sistnämnda gränsdragningsproblem. Avdragsskyldigheten blir nämligen då begränsad till inkomst av huvudsaklig arbetsanställning och den härav föranledda prövningen innebär alltså i princip icke någon nyhet i förhållande till vad nu gäller. Å andra sidan skall ej bortses från att en anställning, som omfattar en vecka eller än längre tid, ger en viss presumtion för att fråga är om huvudsaklig arbetsanställning. Däremot kan större ovisshet uppkomma huru härmed förhåller sig, då anställningen är av kortare varaktighet. Exempelvis kan erinras om sådana fall som de då en arbetstagare under semester tar en tillfällig anställning. I dessa fall skall avdrag ej göras, medan sådant skall verkställas då en tillfällig korttidsanställning tages under tiden för en permittering från det vanliga arbetet. Även i dessa fall lär emellertid arbetsgivaren merendels ganska lätt kunna bilda sig en tillförlitlig mening om avdrag skall göras eller ej. Skulle arbetstagaren undandraga sig att i tveksamma fall lämna erforderliga upplysningar, bör detta givetvis medföra skatteavdrag. För arbetstagaren innebär ju detta ej annat än att han får erlägga preliminär skatt för ett belopp, som för honom utgör skattepliktig inkomst.

Det torde få ankomma på centrala uppborgsnämnden att lämna de anvisningar, som visar sig erforderliga för en likformig och riktig tillämpning av den utvidgade avdragsskyldigheten.

Jag vill understryka, att om en arbetsgivare skulle av misstag hänföra en löneutbetalning till bisyssla eller s. k. tillfälligt arbete i stället för till korttidsanställning och till följd därav underlåta att göra skatteavdrag, får — som de sakkunniga framhåller — frågan om ekonomiska och straff-

rättsliga påföljder för en dylik försummelse bedömas under beaktande av de svårigheter, som kunnat föreligga vid bedömandet av till vilket inkomstslag det utbetalade beloppet rätteligen varit att hänföra. Det sagda har avseende främst å vad som må förekomma under de första åren av de nya bestämmelsernas tillämpning och innan förtrogenhet med deras innebörd mera allmänt vunnits.

Sedan jag sålunda i princip tagit ståndpunkt till de framlagda förslagen om en utvidgad skyldighet för arbetsgivare att verkställa skatteavdrag för skattskyldiga med preliminär A-skatt, får jag övergå att behandla vissa frågor rörande begränsning i avdragsskyldigheten.

Vad först angår skatteavdrag vid korttidsanställning, innebär de sakkunnigas förslag att skyldighet att verkställa dylikt avdrag skulle begränsas att åvila statlig och kommunal myndighet, juridisk person samt sådan arbetsgivare för vilken det utbetalta belopp utgör utgift i till rörelse, jordbruk eller skogsbruk hänförlig förvärvskälla.

Jag ansluter mig till vad de sakkunniga anfört därom att man ej bör gå längre än som av dem föreslagits. Däremot ställer jag mig — i likhet med åtskilliga remissinstanser — tveksam till frågan huruvida man bör medtaga korttidsanställningar inom jordbruk och skogsbruk. Speciella förhållanden föreligger nämligen här. I stor omfattning användes inom jordbruket för tillfällig hjälp personer, som sammanlagt under året åtnjuter så ringa inkomst att de icke skall taxeras. Jag åsyftar barn och ungdomar, hemmadöttrar och andra kvinnor, som blott under någon kort tid på året — såsom vid skörd, potatisplockning och liknande tillfällen — har avlönat arbete. Att i dessa fall verkställa skatteavdrag skulle medföra ett så tyngande arbete för arbetsgivarna och främst myndigheterna, på vilka sistnämnda det ankomme att restituera de innehållna preliminärskattebeloppen, att avdragsskyldighet i dylika fall lämpligen icke bör föreskrivas. Emellertid synes knappast heller kunna ifrågakomma att meddela en uttrycklig undantagsbestämmelse för just dessa fall; jordbrukaren-arbetsgivaren skulle ställas inför betydande svårigheter när han skulle bedöma om en tillfälligt anställd kunde beräknas under året uppnå skattepliktsgränsen eller ej. Ytterligare en rad speciella skäl talar mot avdrag vid korttidsanställning i jordbruk och skogsbruk. I ett remissyttrande har erinrats om föreliggande svårighet att i särskilda fall skilja på sådan lön till tillfälligt anställd kvinnlig personal som utgör avdragsgill utgift i förvärvskällan respektive ej får avdragas såsom hänförlig till levnadskostnad. Vidare får icke förbises, att det för åtskilliga jordbrukare torde vara förenat med åtskilligt större svårigheter än för rörelseidkare i allmänhet att bedöma när en bestämmelse om avdragsskyldighet skall i det speciella fallet tillämpas och att inom den tidsfrist, varom i detta sammanhang måste bli fråga, å bankkontor eller postanstalt hinna inbetala innehållna skattemedel. Slutligen skulle skattekontrollen för dessa fall bjuda speciella besvärligheter.

Jag anser mig med hänsyn till det sagda icke kunna förorda att fysisk person, som är jordbrukare eller idkar skogsbruk, skall åläggas nu ifrågasvarande avdragsskyldighet. Mindre starka skäl talar mot den av de sakkunniga förordade avdragsskyldigheten för juridisk person, som driver jord- eller skogsbruk. Jag vill därför icke motsätta mig förslaget i denna del. Därvid har jag även beaktat önskemålet att erhålla erfarenhet av reglernas verkningar, när det framdeles kan bli anledning att ånyo överväga frågan om en så utvidgad avdragsskyldighet, som de sakkunniga nu funnit sig böra förorda.

I de sakkunnigas förslag bör vidare den ändringen göras, att dödsbo likställes i förevarande sammanhang med fysisk person.

De sakkunniga har tänkt sig, att när vid korttidsanställning skatteavdrag skall göras, detta skall beräknas efter tabell, därest debetsedel eller skattekort företes för arbetsgivaren. I skattetabellerna skulle uppläggas en särskild avdelning för dagslön, i princip upprättad på samma sätt som de nuvarande avdelningarna för veckolön etc. i tabellerna. De sakkunniga har emellertid förutsett, att debetsedel eller skattekort ofta nog icke komme att företes. För dessa fall har förordats avdrag med 25 procent, dock att avdrag ej alls skulle göras, om dagsinkomsten understeg 10 kronor.

Vad först angår förslaget att avdrag ej skall göras, om dagsinkomsten understiger ett visst lägsta belopp, synes en sådan begränsning av skäl de sakkunniga anfört lämplig. Ej heller har jag någon erinran mot att gränsen sättes vid en dagsinkomst av 10 kronor. I motsats till de sakkunniga vill jag emellertid förorda, att denna beloppsgräns skall gälla jämväl när debetsedel (skattekort) företes och avdraget skall beräknas efter tabell. Jag förordar, med andra ord, att dagstabellen uträknas för en lägsta dagsinkomst av 10 kronor.

Vad i övrigt angår skattetabellen för dagsinkomst, synes mig denna böra utarbetas efter betydligt enklare regler än de sakkunniga tänkt sig. Sålunda synes en enda tabell böra gälla för samtliga ortsgrupper och bygga på en genomsnittlig kommunal utdebitering. Tabellen bör upptaga en enda kolumn att gälla oavsett arbetstagarens civilstånd m. m. Denna tabellkolumn skulle vidare avtryckas i samtliga skattetabeller. Då man har anledning räkna med att daganställda arbetstagare merendels icke medför dem tillställda skattetabeller, skulle följaktligen arbetsgivaren kunna uträkna avdraget med hjälp av vilken som helst för honom tillgänglig skattetabell. Detta måste för arbetsgivarnas del innebära en avsevärd lättnad. Ur uppbornadssynpunkt synes några vägande invändningar icke vara att rikta mot en så schablonmässigt utarbetad tabell, som jag nyss förordat. Det är här fråga om arbetstagare med sådana inkomstförhållanden, att mer exakt uträknade avdragstabeller icke skulle innebära någon större garanti för en bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt än som vinnes vid ett genomförande av mitt förslag.

Lämpligen synes böra ankomma å riksskattenämnden att bestämma efter vilken ortsgrupp, utdebiteringsgrund m. m., som tabellen för dagsinkomst skall upprättas.

Uppvisar arbetstagaren icke för arbetsgivaren sin debetsedel eller sitt skattekort — detta kort bör givas sådant format att det utan svårighet kan medföras vid tillfällen som de nu avsedda — får arbetsgivaren inbetala vad han i anledning av korttidsanställningen innehållit till det centrala skattekotot. Eftersom han därvid icke kan uppgiva arbetstagarens debetsedelsnummer försvåras identifieringen av de inbetalda medlen, därvid även risk finnes för att beloppet ej tillgodoföres arbetstagaren. Bestämmelserna bör därför utformas så att arbetstagaren får ett starkt intresse att uppvisa sitt skattekort för arbetsgivaren, så att denne kan anteckna debetsedelsnumret. Jag ansluter mig följaktligen till de sakkunnigas förslag, att — då debetsedel eller skattekort ej företetts — avdraget skall beräknas till 25 procent av den utbetalda dagslönen.

Slutligen får jag i detta sammanhang framhålla, att om vad jag i det föregående anfört godtages, behov knappast synes föreligga av att centrala uppborðsnämnden meddelar särskilda dispensregler rörande skatteavdragets storlek vid korttidsanställning.

Vad de sakkunniga föreslagit rörande avdrag vid oregelbundet inflytande inkomster, synes böra genomföras.

Såsom framgår av vad jag i tidigare sammanhang anfört, tillstyrker jag även de sakkunnigas förslag att avdragsskyldighet för preliminär B-skatt avskaffas.

Av skäl, som länsstyrelsen i Kalmar län anfört, bör för skattskyldig, som har att erlagga preliminär B-skatt men icke erhållit sin debetsedel för inkomståret vid den tidpunkt då lön utbetalas till honom, skatteavdrag icke verkställas, därest han nästföregående år påförts preliminär B-skatt och för arbetsgivaren uppvisat debetsedeln härå.

I några remissyttranden har framhållits, att skyldigheten att lämna löneuppgift till ledning för annans taxering borde utvidgas i samband med att skatteavdrag infördes beträffande inkomst av korttidsanställning och av bisyssla. Risk föreläge eljest för att inkomster, varå skatt innehållits, icke bleve taxerade och att skatten till följd därav komme att återbetalas.

Att skatteavdrag vid korttidsanställning kan motivera en vidgad uppgiftsskyldighet av antydd art är uppenbart. Frågan om uppgiftsskyldigheten i nämnda hänseende är emellertid för närvarande under omprövning hos 1950 års skattelagssakkunniga och frågan om ändrade bestämmelser därutinnan bör därför icke nu upptagas till behandling. Vid skattelagssakkunnigas utredning bör självfallet beaktas det behov av ändrade bestämmelser i detta avseende, som en utökad avdragsskyldighet kan i och för sig motivera. Utredningen torde kunna antagas vara avslutad å sådan tid, att eventuella författningsändringar kan träda i kraft den 1 januari 1955.

Utvidgas avdragsskyldigheten till inkomst av korttidsanställning, lärar en viss förbättring av uppbördsresultatet för arbetstagarna uppnås. Jag är dock icke beredd att på grund härav eller av andra skäl förorda — såsom från något håll ifrågasatts — att nu avskaffa bestämmelserna om skatteavdrag för kvarstående skatt.

Däremot vill jag förorda, i likhet med de sakkunniga, att frågan om skatteavdrag för kvarstående skatt regleras på ett i viss mån annat sätt än enligt gällande bestämmelser. Enligt min mening bör skatteavdrag för kvarstående skatt göras allenast under förutsättning, att den skattskyldige för det inkomstår, varunder den kvarstående skatten skall erläggas, har att utgöra preliminär A-skatt.

Svenska exekutionsmännens riksförbund har påpekat, att bestämmelserna i 46 § 2 mom. andra stycket uppbördsförordningen om hur stor del av kvars-katten, som skulle innehållas vid varje utbetalningstillfälle, ledde till vissa oförmligheter, då lön utbetalades för vecka. Härtill får jag genmäla, att de påtalade olägenheterna i viss omfattning minskas, om det av mig förordade förslaget att kvarstående skatt å högst 50 kronor (för närvarande 20 kronor) skall förfalla till betalning å den första uppbördsterminen genomföres.

Även om viss förbättring sålunda skulle inträda, komme likväl avdrag i vissa fall att ske med relativt små belopp. Jag medger att vissa invändningar kan riktas häremot, men anser mig dock icke böra tillstyrka den av förbundet förordade supplementära regeln, att avdrag vid varje avlönningstillfälle finge göras med belopp intill 10 procent av lönen, till dess det vid nästföljande uppbördstermin förfallande beloppet vore guldett. En sådan generell regel skulle i vissa lägen kunna medföra olägenheter för den skattskyldige. Anordningen skulle därjämte innebära att arbetsgivarna finge ytterligare en bestämmelse att iakttaga vid verkställande av skatteavdrag. Däremot bör hinder givetvis icke föreligga, att arbetsgivaren med arbetstagarens medgivande innehåller skatt med högre belopp för att på så sätt uppnå en reducering av antalet tillfällen då avdrag skall göras.

Av skäl, som anförts av kommittéledamoten Prydz och i vissa remissyttranden, förordar jag slutligen, att i de fall skatt innehålles med 25 procent av lönen på grund av att arbetstagaren icke överlämnat sin debetsedel till arbetsgivaren och därigenom större belopp avdragits än som enligt arbetsgivaren senare tillhandakommen debetsedel skall inbetalas under närmast följande uppbördstermin, arbetsgivaren icke skall vara skyldig men väl äga rätt att återbetala det för mycket innehållna beloppet. Redovisas hela det innehållna beloppet och avser detta kvarstående skatt, får det ankomma på länsstyrelsen att efter uppbördsterminens utgång återbetala den del av det inbetalade beloppet, som överskjuter vad som förföll till betalning under uppbördsterminen. Är åter fråga om preliminär skatt, bör återbetalning ske endast under samma förutsättningar som gäller för återbetalning av preliminär skatt efter jämkning.

IX. Arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt; kontroll av arbetsgivare.

Gällande bestämmelser m. m. Om arbetsgivare, som är skyldig verkställa skatteavdrag, utan skälig anledning underlåter att vederbörligen fullgöra denna skyldighet, är han jämte arbetstagaren ansvarig för skatt, vilken skatteavdraget skolat avse, till belopp som svarar mot vad han underlåtit att avdraga. Arbetsgivarens ansvarighet må dock göras gällande endast om arbetstagaren underlåter att efter anmaning erlægga ifrågavarande skatt. Det felande beloppet må i sådant fall uttagas hos arbetsgivaren i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt, därvid arbetsgivaren tillika är skyldig att å beloppet erlægga restavgift. Bestrider emellertid arbetsgivaren i sådant fall skyldighet att svara för arbetstagarens skatt, har utmätningsmannen att av den lokala skattemyndigheten i orten inhämta besked, huruvida arbetsgivaren är ansvarig för skatten eller ej. Denna må nämligen icke hos arbetsgivaren uttagas, därest icke sistnämnda myndighet funnit arbetsgivaren ansvarig för skatten. Har arbetstagares skatt uttagits hos arbetsgivare, skall nämnda förhållande anmärkas i det indrivningskvitto, som överlämnas till arbetsgivaren.

Arbetsgivare, som enligt förenämnda bestämmelser betalt skatt för arbetstagare, äger söka skattebeloppet men ej erlagd restavgift åter av arbetstagaren. Härvid har arbetsgivaren att till vederbörande utmätningsman insända det till arbetsgivaren överlämnade indrivningskvittot. Utmätningsmannen må hos arbetstagaren uttaga beloppet i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt, därvid även arbetstagaren är skyldig att å beloppet erlægga restavgift.

Om arbetsgivare verkställt skatteavdrag men icke inbetalt det innehållna beloppet i föreskriven tid och ordning, må beloppet uttagas hos arbetsgivaren i samma ordning, som stadgats i fråga om indrivning av skatt, och skall arbetsgivaren därvid å beloppet erlægga restavgift. Arbetstagaren är fri från betalningsansvar för motsvarande skattebelopp, ändå att på grund av arbetsgivarens obestånd det innehållna icke kan utfås hos denne.

Arbetsgivare, som enligt lag är skyldig föra handelsböcker, skall ha sin bokföring så ordnad att därav framgår arbetstagares namn, utbetald lön samt skatteavdrags belopp. Det åligger sådan arbetsgivare att efter anmaning av vederbörande föredragande i uppbördsärenden hos länsstyrelsen tillhandahålla sin bokföring med därtill hörande handlingar för kontroll å verkställandet av skatteavdrag.

Länsstyrelsen skall övervaka, att arbetsgivare behörigen fullgör sina skyldigheter att verkställa skatteavdrag m. m. Det åligger lokal skattemyndighet att med hjälp av exekutionsbiträden inom myndighetens tjänstgöringsområde biträda länsstyrelsen vid fullgörande av nämnda övervakning.

Rörande exekutionsbiträdes medverkan vid arbetsgivarkontrollen finnes föreskrifter meddelade i kungörelsen den 20 juni 1947 (nr 269) med vissa

bestämmelser angående exekutionsbiträden. Däri stadgas att exekutionsbiträde har att biträda — förutom utmätningsman vid åtgärd i utsökningsmål och vid indrivning av skatt m. m. — jämväl lokal skattemyndighet vid övervakning att arbetsgivare fullgör skyldigheten att verkställa skatteavdrag, vid meddelande av råd och upplysningar åt skattskyldiga och arbetsgivare i frågor rörande uppbördsförfarandet samt vid fullgörande av andra uppgifter, som ankommer på nämnda myndighet. Då biträde av exekutionsbiträde erfordras vid övervakning att arbetsgivare fullgör skyldigheten att verkställa skatteavdrag eller vid fullgörande i särskilt fall av annan uppgift, som ankommer på lokal skattemyndighet, har denna att hos vederbörande utmätningsman påkalla sådant biträde. Utmätningssmannen är därvid skyldig att uppdraga åt exekutionsbiträde att lämna den lokala skattemyndigheten det påkallade biträdet så snart ske kan och i den utsträckning så är möjligt med hänsyn till angelägenheten att i första hand utföra mera brådskande utsöknings- och polisgöromål.

Kontrollen av arbetsgivarna bygger i stor utsträckning på de s. k. särskilda restförteckningarna. Härom stadgas att postverkets skatteavdelning i residensstaden efter envar uppbördstermin skall för varje uppbördsdistrikt upprätta förteckning (särskild restförteckning) över skattskyldiga, vilka har att utgöra A-skatt men för vilka sådan skatt icke erlagts under uppbördsterminen. Restförteckningen översändes i tre exemplar till länsstyrelsen (i stad med egen uppbördsförvaltning i två exemplar till kronokamreraren), som har att däri anteckna skattebelopp, som för i förteckningen upptagen skattskyldig inbetalts till länsstyrelsen (kronokamreraren). Länsstyrelsen har därefter att skyndsamt vidaresända två exemplar av restförteckningen till vederbörande häradsskrivare. Den lokala skattemyndigheten skall med hjälp av exekutionsbiträden inom myndighetens tjänstgöringsområde eller andra till förfogande ställda biträden verkställa undersökning rörande anledningen till att skatt icke erlagts för de i särskild restförteckning upptagna skattskyldiga. Framkommer vid sådan undersökning att arbetsgivare underlåtit att fullgöra honom åliggande skyldighet att verkställa skatteavdrag eller att arbetsgivare verkställt sådant avdrag men underlåtit att inbetala det innehållna beloppet, eller framkommer eljest att arbetsgivare verkställt skatteavdrag med för lågt belopp eller inbetalt lägre belopp än han innehållit, har den lokala skattemyndigheten att fastställa det belopp, som arbetsgivaren skolat avdraga eller inbetala. Lokal skattemyndighet på landet skall därefter redovisa ärendet till länsstyrelsen. Sedan länsstyrelse eller lokal skattemyndighet i stad i räkenskapen uppdebiterat det belopp, som arbetsgivare sålunda befunnits icke ha inbetalt, skall ärendet överlämnas till vederbörande utmätningsman för indrivning av beloppet.

I en rapport över organisationsundersökningar vid vissa häradsskrivarkontor har *statens organisationsnämnd* beträffande restförteckningarna anført följande.

Huruvida resultatet av restförteckningarnas bearbetning motsvaras av den icke ringa arbetsinsats bearbetningen kräver, därom råda delade meningar.

Nu verkställda undersökningar synas emellertid ge vid handen, att, där tillräckligt intresse ägnas åt denna bearbetning, resultatet väl motiverar en relativt stor arbetsinsats. Därvid avses i första hand det resultat som kan utläsas i beloppet av uppdebiterad A-skatt. Det bör emellertid icke förbises, att som en biprodukt erhålles en reducering av massan för inbetalning aktuella kreditkort ävensom för nästkommande år en reducering av antalet preliminära debetsedlar att expediera till de skattskyldiga. Resultatet i förstnämnda hänseende skulle troligen förbättras, därest icke så lång tid (ca tre månader) förflöte mellan uppbördsterminens slut och restförteckningarnas utsändande till lokala skattemyndigheten. I detta avseende liksom även i fråga om den fortsatta behandlingen av restförteckningarna kunna vissa förenklingar vidtagas. Dessa förenklingar synas även kunna medföra, att efter viss tid endast restförteckningarna för första och en eller två av efterföljande uppbördsterminer skulle behöva granskas.

Förenklingarna innebära i huvudsak följande.

Den förteckning över inbetalade poster (uppbördslista), som av postverkets skatteavdelningar upprättas efter varje uppbördstermin, upprättas i ytterligare ett exemplar, som tillställs lokala skattemyndigheten.

Lokala skattemyndigheten utsorterar efter uppbördslistan debetkort i fråga om vilka inbetalning icke ägt rum. Med ledning av dessa debetkort upprättas förfrågningar till de skattskyldiga. Debetkortet i fråga tjäna i fortsättningen som bevakningsregister över att svar inkomma och på debetkortet antecknas svarens innebörd.

Särskilt register lägges upp över arbetsgivare, som visat sig mindre tillförlitliga i vad gäller att avdraga lönemedel och/eller redovisa innehållna belopp.

Genom dessa åtgärder vinnes i första hand, att arbetet med »restförteckning» kan påbörjas i omedelbar anslutning till ifrågavarande uppbördstermin, att postverkets bestyr med upprättande av restförteckning bortfaller ävensom kostnader för papper och tryck samt att en smidigare arbetsgång kan tillämpas hos lokala skattemyndigheten. I andra hand och på längre sikt vinnes, att, sedan genom det särskilda registret vissa mindre tillförlitliga arbetsgivare utkristalliserats, »restförteckningarna» icke behöva bearbetas för varje termin. Kontrollen kan i stället genom upprepade bokföringsgranskningar koncentreras på dessa arbetsgivare. Genom att därefter regelmässigt kontrollera »restförteckningen» för första uppbördsterminen och en eller två av de återstående — olika för varje år — erhålles kontroll över att icke nya otillförlitliga arbetsgivare obemärkt tillkomma liksom även en möjlighet att reducera massan av aktuella kreditkort och antalet preliminära debetsedlar att utsända nästkommande år.

De sakkunniga. Någon ändring i nu gällande huvudprinciper för arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatt ifrågasätter de sakkunniga icke.

För att underlätta identifieringen av arbetstagarna föreslår emellertid de sakkunniga, att bokföringsskyldiga arbetsgivare skall vara pliktiga att ha sin avlöningsbokföring så ordnad, att därav för varje arbetstagare framgår, förutom utbetald lön och skatteavdrags belopp, fullständigt namn samt där så kan ske födelsetid och gällande mantalsskrivningsadress ävensom nummer å för arbetstagaren utfärdad debetsedel å preliminär A-skatt och i förekommande fall å kvarstående skatt. Åt uttrycket »där så kan ske» finge givas den tolkningen, att arbetsgivarna icke skulle vara skyldiga att närmare ef-

terforska fullständiga uppgifter i fråga om exempelvis korttidsanställda, som icke förededde vare sig debetsedel eller skattekort. Jämväl i Stockholm borde liksom eljest i riket å debetsedlarna å preliminär skatt och å kvarstående skatt angivas de skattskyldigas födelsetid.

De sakkunniga framhåller, att de ansåge sig icke kunna föreslå, att arbetsgivares avlöningsböcker vid tredska skulle kunna införskaffas genom polismyndighetens försorg. Annan möjlighet än att ålägga arbetsgivaren lämpligt avvägt vite syntes icke böra användas, även om det hade varit önskvärt med starkare tvångsmedel gentemot arbetsgivare, som medvetet hindrade kontrollarbetet genom att vägra att förete sin avlöningsbokföring och som därigenom — i fall där skatteavdrag verkställts men innehållna skattemedel ej redovisats — försvårade möjligheterna för arbetstagarna att få den innehållna skatten sig tillgodoräknad.

Arbetsgivare, som icke vore bokföringsskyldig men likväl fört handelsböcker eller anteckningar rörande intäkter och utgifter i näring, borde för kontroll av skatteavdragen vara skyldig att efter anmaning tillhandahålla sina böcker eller anteckningar jämte därtill hörande handlingar. Vidare borde varje arbetsgivare vara skyldig att efter anmaning lämna för skatteavdragskontrollen erforderliga uppgifter om anställda arbetstagare, utbetalda löner och verkställda skatteavdrag. Underlåtes detta skulle länsstyrelsen äga förelägga den försumlige lämpligt vite. För taxeringskontrollen föreläge likartade förpliktelser enligt stadganden i taxeringsförordningen.

De sakkunniga anför därefter att kontrollen av att arbetsgivare behörigen fullgjort skyldigheten att verkställa skatteavdrag f. n. i huvudsak byggde på bearbetningen av restförteckningarna. Kontrollen skedde sålunda på en omväg genom arbetstagarna. Granskningsarbetet toge härigenom lång tid i anspråk och direkt mot arbetsgivarna riktade kontrollåtgärder bleve väsentligt fördröjda. Systemet med restförteckningarna vore bristfälligt ur den synpunkten, att arbetsgivare genom att varje uppbördstermin inleverera ett obetydligt belopp för varje arbetstagare kunde undvika, att arbetstagarna bleve upptagna i restförteckningarna. Även om icke erfarenheten givit vid handen att så skett i större omfattning, föreläge här en möjlighet för arbetsgivare att för avsevärd tid undgå upptäckt av försummad avdragsskyldighet. Å andra sidan vore systemet med restförteckningarna onödigt omfattande såtillvida, att om en arbetsgivare brustit i sin redovisning samtliga hans arbetstagare bleve upptagna i restförteckning och i följd därav föremål för undersökning. Vidare finge nämnas att många av de i restförteckningarna upptagna skattskyldiga icke hade att vidkännas skatteavdrag. De hade således upptagits i förteckningarna av annan orsak än bristande redovisning av arbetsgivare. I dylika fall skapade icke sällan utsändandet av förfrågan från den lokala skattemyndigheten om anledningen till att någon skatt icke inbetalts en lättbegriplig irritation. Även i övrigt åsamkades de skattskyldiga besvär genom dylika förfrågningar.

Framhållas borde därjämte att man genom bearbetning av restförteck-

ningarna i huvudsak nådde allenast ett konstaterande av att viss arbetsgivare underlåtit verkställa skatteavdrag eller underlåtit redovisa innehållna skattebelopp. Omfattningen av arbetsgivarens försumlighet måste som regel klarläggas genom granskning av dennes avlöningsbokföring; endast om antalet anställda vore så ringa, att klarhet kunde vinnas genom en förfrågan hos arbetsgivaren, kunde man vinna målet utan sådan granskning.

Systemet med restförteckningar vore sålunda i betydelsefulla avseenden otillfredsställande ur kontrollsynpunkt samtidigt som detsamma åsamkade allmänheten icke ringa besvär samt uppbördsmyndigheterna avsevärda arbetsinsatser och kostnader. De sakkunniga hade därför funnit angeläget att undersöka möjligheterna att införa annat kontrollsystem och därvid närmast åsyftat att söka åstadkomma en fortlöpande direkt kontroll av arbetsgivarna.

Härom anföres följande.

Dylik kontroll torde förutsätta att ett särskilt register upprättas över arbetsgivarna, i vilket fortlöpande anteckningar för varje uppbördstermin göras angående verkställda skatteinbetalningar. Genom att granska anteckningarna i ett dylikt register skulle sådana arbetsgivare uppmärksammas, vilka helt underlåtit att betala in några skattemedel eller vilkas inbetalningar förefalla anmärkningsvärt låga.

Ett register över samtliga arbetsgivare torde emellertid icke av praktiska skäl kunna tänkas komma till stånd. Det synes nödvändigt att begränsa registret till arbetsgivare med avdragsskyldighet av någon betydenhet. I samråd med generalpoststyrelsen ha de sakkunniga utarbetat en metod för upprättande av ett sådant register, vilken metod i korthet innebär, att det skall åläggas varje arbetsgivare med minst två stadigvarande anställda att, då inbetalning sker medelst skatteanvisning, inbetala genom skatteavdrag innehållna belopp till skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden. Varje sådan arbetsgivare erhåller särskilt redovisningsnummer, varom uppgift lämnas till den lokala skattemyndigheten i arbetsgivarens hemortskommun. Hos den lokala skattemyndigheten upplägges med ledning härav ett register över dessa arbetsgivare. På lämpligt sätt bl. a. genom jämförelse med riksförsäkringsanstaltens arbetsgivarförteckningar, kontrolleras att alla kända arbetsgivare med minst två arbetstagare finns medtagna i registret. Någon större svårighet att avgöra, när skyldighet föreligger att redovisa skatt till skatteavdelning, bör icke föreligga. Arbetsgivare, som tillämpat detta redovisningssystem, bör fortsätta därmed även om antalet arbetstagare skulle nedgå. Länsstyrelsen eller i stad den lokala skattemyndigheten bör därjämte äga befogenhet att ålägga även arbetsgivare med endast en arbetstagare att redovisa skatt till skatteavdelning, därest detta ur kontrollsynpunkt befinnes påkallat. Detta gäller särskilt om arbetsgivare befunnits brista i sin redovisning.

Några statistiska uppgifter om antalet arbetsgivare med minst två anställda ha icke stått att få. Med ledning av riksförsäkringsanstaltens arbetsgivarförteckningar kan sammanlagda antalet arbetsgivare beräknas överstiga 700 000. Antalet arbetsgivare med högst en anställd är emellertid mycket stort. Antalet arbetsgivare med två eller flera anställda torde approximativt kunna beräknas utgöra ca 150 000.

Efter varje uppbördstermin lämnar postverket uppgift till vederbörande lokala skattemyndighet om skattebelopp och antal skatteposter för arbetsgivare med särskilt redovisningsnummer. Uppgifterna härom överföras till myndighetens register.

Hos den lokala skattemyndigheten underkastas härefter registret granskning. Arbetsgivare, för vilka någon skattelikvid ej registrerats eller i fråga om vilka den inbetalda skatten synes anmärkningsvärt låg, tillfrågas angående anledningen härtill. I förekommande fall få uppgifter infordras om vidtagna åtgärder beträffande skatteavdrag och redovisning av skatten, varjämte granskning av avlöningsbokföringen bör förekomma i erforderlig omfattning. Beslut om dylik bokföringsgranskning bör till skillnad mot f. n. kunna fattas av den lokala skattemyndigheten under förutsättning att granskningen kan utföras av myndigheten själv eller honom underställda tjänstebiträden eller av exekutionsbiträden. Beträffande arbetsgivare med ett flertal arbetstagare, i fråga om vilka granskningen kan beräknas bli mera omfattande, bör dock i fögderi anmälan göras till länsstyrelsen för beslut om bokföringsgranskning genom någon tjänsteman å länsstyrelsen. I stad med egen uppbördsförvaltning bör även beträffande större arbetsgivare bokföringsgranskningen ombesörjas av den lokala skattemyndigheten.

De sakkunniga framhåller, att för arbetsgivare med endast en arbetstagare kontrollen måste ordnas på annat sätt. De arbetsgivarförteckningar, som upprättas i och för debitering av olycksfallsförsäkringsavgifter, kunde här komma till användning. Med ledning av dessa kunde förfrågningar göras hos ifrågavarande arbetsgivare om anställd arbetskraft och verkställda skatteavdrag. Eftersom det stora flertalet arbetsgivare i behörig ordning verkställde skatteavdrag och redovisade den innehållna skatten, skulle möjligen angivna förfaringssätt kunna anses onödigt vidlyftigt för att uppdaga ett relativt sett litet antal försumliga arbetsgivare, varjämte åtskilliga lojala arbetsgivare kunde befaras uttrycka sitt missnöje över att besväras av dylika förfrågningar. Vikten av dessa invändningar syntes dock obetydlig under förutsättning att förfrågningarna utsändes stickprovsvis en gång om året. Lämpligen borde därvid exekutionsbiträdes Orts- och personkännedom utnyttjas. Arbetsgivare, som vid dylik kontroll eller eljest befundes ha försummat sina skyldigheter, kunde antingen särskilt registreras för fortlöpande tillsyn eller av den lokala skattemyndigheten åläggas att redovisa skatteavdragen till skatteavdelning. Då den skatt som av arbetsgivare med högst en anställd kunde undanhållas från redovisning i regel vore relativt låg, kunde avsaknaden av ytterligare kontrollmöjligheter beträffande dessa arbetsgivare icke ha större betydelse, såvitt gällde sammanlagda beloppet av den oredovisade skatten.

Även om arbetet med restförteckningarna vore i olika avseenden mindre ändamålsenligt, resulterade detsamma dock som regel i att försummelser i fråga om skatteavdrag och skatteredovisning upptäcktes under inkomståret eller ganska snart därefter. Genom det nu föreslagna tillvägagångssättet för kontroll av arbetsgivare med allenast en anställd kunde det inträffa, att dylika försummelser icke upptäcktes före debiteringen av den slutliga skatten med påföljd att arbetstagarna påfördes kvarstående skatt. Om denna skatt bleve restförd och därefter icke erlades frivilligt eller genom införsel, komme en viss merbelastning vid indrivningsarbetet att bli ofrånkomlig genom den undersökning, som då måste verkställas om försumlighet föreläge från någon arbetsgivares sida. Under förutsättning att uppgift lämnades den lokala skattemyndigheten om dylika försumliga arbets-

givare och dessa därefter underkastades fortlöpande kontroll, torde dock antalet sådana fall ganska snart bli relativt begränsat.

Å länsstyrelsen borde ankomma att övervaka att de lokala skattemyndigheternas kontroll av arbetsgivarna ombesörjdes tillräckligt effektivt och efter enhetliga linjer.

Om verkställd undersökning givit vid handen att arbetsgivare underlåtit verkställa skatteavdrag eller underlåtit att redovisa den innehållna skatten, fastställde f. n. den lokala skattemyndigheten det belopp, som arbetsgivaren skolat avdraga eller inbetala, varefter länsstyrelsen uppdebiterade beloppet i räkenskaperna samt överlämnade ärendet till utmätningsmannen för indrivning.

Med hänsyn till omläggningen av kontrollarbetet syntes arbetsrutinen böra bli något ändrad. Sålunda borde verkställd undersökning leda till att granskningsmannen, vare sig denne vore tjänsteman å länsstyrelsen, lokal skattemyndighet eller dennes tjänstebiträde eller exekutionsbiträde, angåve det belopp, specificerat för varje arbetstagare, som arbetsgivaren borde inbetala, samt anmodade arbetsgivaren att erlægga beloppet till länsstyrelsen (i stad med egen uppbördsförvaltning till kronokamreraren) inom viss kort tid. Skriftlig granskningsrapport borde lämnas, så att arbetsgivaren vid frivillig betalning erhöle en urkund som han senare kunde åberopa vid eventuellt regresskrav gentemot arbetstagaren. Avskrift av granskningsrapporten borde överlämnas till den lokala skattemyndigheten i arbetsgivarens hemortskommun ävensom, i fögderi, till länsstyrelsen. Den lokala skattemyndigheten skulle pröva, huruvida det besked granskningsmannen lämnat överensstämde med uppbördsförordningens avdragsbestämmelser, och — såvida beloppet icke influtit inom den föreskrivna tiden — därefter fastställa det belopp, som arbetsgivaren skolat avdraga eller inbetala. Fastställelsebeslutet, varigenom exekutionstitel tillskapades, borde tillställas arbetsgivaren och i fögderi överlämnas till länsstyrelsen för vidare åtgärd.

I viss utsträckning torde förekomma, att arbetsgivaren erbjöde sig erlægga betalning i samband med undersökningen. I dylika fall borde granskningsmannen vara arbetsgivaren behjälplig med att iordningställa inbetalningskort för inbetalning till länsstyrelsen (kronokamreraren) samt lämna anvisningar för inbetalningen. Däremot borde det vara granskningsmannen förbjudet att själv ta emot bjuden likvid.

Vissa variationer i rutinen torde uppkomma, beroende på om arbetsgivaren underlåtit verkställa skatteavdrag eller om han underlåtit redovisa innehållet belopp samt därjämte om arbetsgivare och arbetstagare vore hemmahörande i samma län eller ej. Till vad de sakkunniga härutinnan anfört torde få hänvisas till betänkandet s. 259.

Då indrivning skedde av skatt, som arbetsgivaren underlåtit att innehålla i arbetstagares lön, borde såsom för närvarande indrivningsmyndigheten innan indrivningsåtgärd vidtoges gentemot arbetsgivaren anmana arbetstagaren erlægga skatten. Däremot syntes icke erforderligt att utmätningsmannen, om indrivningen grundade sig på lokal skattemyndighets fastställelse-

beslut och arbetsgivaren vid indrivningen bestrede betalningsskyldighet, skulle inhämta besked hos den lokala skattemyndigheten huruvida sådan skyldighet föreläge. Detta hade prövats av den lokala skattemyndigheten vid fastställelsebeslutet.

Om utmätningsman vid indrivning av restförd kvarstående skatt konstaterade, att viss arbetsgivare verkställt skatteavdrag för kvars-katten men underlåtit att redovisa detsamma, borde han, om arbetsgivaren underlåte att efter anmaning betala beloppet, anmäla ärendet till länsstyrelsen för avkortning av arbetstagarens skatt och uppdebitering av beloppet hos arbetsgivaren. Konstaterades vid indrivningen att arbetsgivare underlåtit att verkställa skatteavdrag och underlåte han att efter anmaning erlagga beloppet, borde indrivningsåtgärder i vanlig ordning vidtagas. Bestrede arbetsgivaren betalningsansvar, borde utmätningsmannen såsom för närvarande vända sig till den lokala skattemyndigheten för inhämtande av besked, om arbetsgivaren vore ansvarig för skatten.

Vore arbetsgivare missnöjd med granskningsmans betalningsföreläggande, borde han däröver framställa erinran hos den lokala skattemyndigheten. Över nämnda myndighets fastställelsebeslut borde såsom för närvarande besvär få anföras hos länsstyrelsen. Anförda besvär borde icke utgöra hinder för att indriva beloppet.

Remissyttrandena. I fråga om arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatt erinrar *kronokamreraren i Malmö* om att enligt 95 § andra stycket uppbördsförordningen, vari de sakkunniga icke föreslagit någon ändring, arbetsgivarens ansvarighet för skatt, som icke innehållits genom skatteavdrag, kunde göras gällande endast om arbetstagaren underlåte att *efter anmaning* erlagga skatten. Kronokamreraren framhåller, att ordalagen kunde giva visst stöd åt uppfattningen, att indrivningsåtgärder på detta stadium icke finge företagas mot arbetstagaren. Det måste emellertid betecknas som mindre välbetänkt, att utmätningsmannen skulle vara nödsakad att gå en exekutiv omväg över arbetsgivaren i det fall, då han kände till att arbetstagaren förfogade över utmätningsbara tillgångar eller uppbure införselbar lön. Som exempel på en lätt tillgänglig tillgång kunde nämnas överskjutande preliminär skatt i överskottsförteckning, som tillställts utmätningsman för kvittning eller annan åtgärd. Enligt förenämnda uppfattning skulle utmätningsmannen bortse från denna möjlighet att erhålla betalning för det restförda beloppet och vid bristande frivillig betalning från arbetstagarens sida avkräva och om så erfordrades exekutivt uttaga beloppet hos arbetsgivaren. I sinom tid, sedan måhända arbetstagarens utmätningsbara tillgångar avyttrats och hans löneförhållande försämrats, skulle han ha att exekvera arbetsgivarens regressanspråk mot arbetstagaren. Då det vore arbetstagarens skatt och denne i sista hand skulle ansvara för dess erläggande, borde ett exekutivt förfarande kunna inledas mot honom utan att dessförinnan åtgärder vidtagits mot arbetsgivaren. Stadgandet syntes böra givas sådan utformning, att det klart framginge, att indrivnings-

åtgärder av exekutiv natur finge företagas mot såväl arbetsgivare som arbetstagare utan att någon bestämd turordning måste följas. Självfallet borde detta icke föranleda någon ändring i den hittills gällande bestämmelsen, att arbetsgivaren icke finge göras till föremål för några exekutiva åtgärder utan att arbetstagaren anmanats betala sin skatt.

Vidare anför *Svenska exekutionsmännens riksförbund*, att det i praktiken ytterst sällan inträffade, att arbetstagaren efter anmaning inbetalade den icke innehållna skatten. Det föreskrivna anmaningsförfarandet medförde därför i regel ett onödigt dubbelarbete. I den begränsade omfattning, som dylika ärenden förekomme, kanske en ändring icke skulle erfordras enbart av denna orsak. Ibland kunde det emellertid vara mycket svårt att träffa en arbetstagare som flyttat; i vissa fall kunde arbetstagaren hålla sig undan i årtal — kanske för all framtid — på grund varav skatten formellt icke kunde uttagas hos arbetsgivaren. Hade arbetsgivarens betalningsskyldighet fastslagits, borde det icke innehållna beloppet därför kunna i första hand uttagas hos denne. Slutligen framhåller förbundet, att det icke kunde anses obilligt att arbetsgivaren medgäves rätt att av arbetstagaren återfå även den erlagda restavgiften. Det borde nämligen ligga också i dennes intresse att tillse, att skatt innehölles med rätt belopp.

Vad de sakkunniga föreslagit beträffande avlöningsbokföring och tillhandahållande av räkenskaper m. m. har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Sålunda yttrar *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* bl. a., att vid granskning av arbetsgivares avlöningsbokföring särskilt kontrollen av att innehållna skattebelopp verkligen inlevererats, visat sig tidsödande. Ett åläggande för arbetsgivare att i bokföringen ha anteckningar för varje arbetstagare om mantalsskrivningsadress och nummer å debetsedel skulle avsevärt underlätta arbetet för myndigheterna. För arbetsgivarna kunde en sådan anteckningsskyldighet knappast innebära större belastning än som för syftet vore befogat. *Svenska arbetsgivareföreningen* har icke något att crinra mot de sakkunnigas förslag med hänsyn till att det förekommit, att särskilt mindre arbetsgivare icke behöri gen fullgjort sina skyldigheter enligt uppbördsförordningen. Föreningen framhåller, att kontrollen självfallet måste handhavas så, att minsta möjliga intrång gjordes från de kontrollerande myndigheternas sida. De förslag till underlättande av arbetstagarnas identifiering, som framförts av de sakkunniga, torde icke medföra någon svårighet för flertalet arbetsgivare. Föreningen ville emellertid understryka de sakkunnigas uttalande, att arbetsgivarna icke skulle vara skyldiga att närmare efterforska fullständiga uppgifter i fråga om korttidsanställda, som icke föredde debetsedel eller skattekort.

Sveriges redareförening anser nödvändigt, att lojala arbetsgivare icke belastades med mera arbete än som vore erforderligt. Arbetsgivarna borde därför äga rätt att själva bestämma över huru deras avlöningsbokföring enklast skulle vara upplagd. Att hänsyn därvid skulle tagas till att erfor-

derlig kontroll kunde verkställas i fråga om skatteredovisningen, vore uppenbart. Från myndigheternas sida borde kontrollen lämpligen kunna utövas genom ett stickprovsförfarande. Om det därvid visade sig, att en arbetsgivares bokföring icke vore tillfredsställande ur nyssberörda synpunkt, borde kontrollmyndigheten äga rätt att lämna närmare föreskrifter om, i vilket eller vilka avseenden avlöningsbokföringen borde omläggas.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anmärker, att den föreslagna bestämmelsen att även *arbetsgivare, som utan att vara bokföringsskyldig likväl fört handelsböcker*, skulle vara pliktig att efter anmaning tillhandahålla bokföringen, ej torde bli effektiv, eftersom skyldighet ej föreläge för sådan arbetsgivare att ha sin bokföring så ordnad, att därav framginge arbetstagarens fullständiga namn, utbetald lön och skatteavdrags belopp.

Svenska exekutionsmännens riksförbund påpekar, att icke-bokföringsskyldiga arbetsgivare ofta hade mycket knapphändiga anteckningar om sina anställda. Detta medförde ett betydande arbete vid identifieringen av de anställda. Särskilt beträffande kvinnliga anställda vore vanligt, att endast ett smeknamn, mer eller mindre avvikande från det egentliga förnamnet, efternamnet — t. ex. Andersson — och en ofta otydlig adress vore den enda ledtråden. Mantalsskrivningsadress, födelsetid och debetsedelsnummer saknades helt. I realiteten visste arbetsgivaren icke vem han haft anställd. Förbundet framhåller, att med det ansvar som arbetsgivarna hade för sina anställdas utskylder och med det krav som kunde ställas på ordning och reda, vore det motiverat att införa skyldighet för alla arbetsgivare att föra tillfredsställande anteckningar om sina anställda. Därmed skulle betydande lättnader åstadkommas, framför allt för olika skatte- och taxeringsmyndigheter men även för arbetsgivarna i allmänhet, som nu oftast åsamkades ett betydande arbete vid förfrågningar och undersökningar av olika slag. Ansågs det av formella skäl icke möjligt att direkt ålägga alla arbetsgivare en dylik skyldighet, vore det dock av stort värde, om i författningen funnes angivet, att även andra arbetsgivare än sådana, som enligt lag vore skyldiga föra handelsböcker, borde ha sin bokföring ordnad på angivet sätt. Vidare ifrågasätter *länsstyrelsen i Älvsborgs län*, huruvida icke andra än bokföringspliktiga arbetsgivare borde kunna åläggas att ha sina avlöningslistor så uppgjorda, att därav framginge arbetstagarens fullständiga namn, födelsetid och debetsedelsnummer. Enligt *Svenska polisförbundets* mening borde alla arbetsgivare åläggas att föra en fullständig förteckning över sina arbetstagare; en sådan föreskrift kunde knappast bli betungande, enär det förefölle naturligt, att en arbetsgivare endast undantagsvis underlåte att ta reda på vem han anställde i sin tjänst, även om det vore fråga om arbeten av tillfällig natur.

Enligt de sakkunnigas förslag skall *födelsetid, gällande mantalsskrivningsadress och debetsedelsnummer* framgå av avlöningsbokföringen, där så kan ske. *Länsstyrelsen i Skaraborgs län* anser, att uttrycket »där så kan ske» vore för vagt och borde utbytas mot »då debetsedel eller skattekort överläm-

nats eller det eljest är för arbetsgivaren känt» eller liknande. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* uttalar, att intet syntes hindra, att anteckningen om födelsetiden gjordes obligatorisk. Uppgift härom kunde erhållas av arbetstagaren vid anställandet; med rätt uppgift om födelsetid torde identifiering av arbetstagare kunna ske i de allra flesta fall, även om namnet skulle vara ofullständigt angivet. Å andra sidan anför *Sveriges köpmannaförbund* och *Handelns arbetsgivareorganisation*, att arbetsgivarna icke borde belastas med andra nya uppgifter än sådana som måste anses vara oundgängligen nödvändiga. I detta hänseende finge framhållas, att uppgift om mantalsskrivningsadressen icke torde vara alldeles nödvändig. Ofta visste inte arbetstagarna själva, var de vore mantalsskrivna. Kände man numret på arbetstagarnas debetsedlar, torde detta i regel vara fullt tillräckligt; även uppgift om födelsetid bleve då onödig. Endast när uppgift om debetsedelsnummer saknades, syntes uppgift om födelsetid och mantalsskrivningsadress behövas för identifiering.

Sistnämnda organisationer anför vidare, att *vitesföreläggande* för att införskaffa arbetsgivares avlöningsbokföring för granskning borde användas med urskiljning och endast tillgripas vid uppenbar tredska. *Länsstyrelsen i Kristianstads län* anmärker, att proceduren med vitesföreläggande visat sig i praktiken medföra alldeles för stor tidsomgång; ofta måste bokföringsgranskning förekomma i sådana sammanhang, då stor skyndsamhet vore av nöden. Önskvärt hade varit, om länsstyrelse haft snabbare verkande hjälpmedel till sitt förfogande för att kunna utreda tredskande arbetsgivares underlåtenhet att verkställa och redovisa skatteavdrag.

De sakkunnigas förslag att restförteckningarna skall avskaffas och kontrollen av arbetsgivarna i stället ske med hjälp av särskilda register över arbetsgivarna har i flertalet remissyttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran men i några yttranden avstyrkts.

Följande torde få här återgivas.

Riksräkenskapsverket anför, att de sakkunnigas förslag medförde vissa fördelar. Å andra sidan hade det nuvarande systemet den förtjänsten att genom bearbetning av restförteckningarna uppgifter om arbetstagare framkomme, vilka sedan kunde utnyttjas vid bokföringsgranskning i syfte att kontrollera huruvida arbetsgivaren sökte undanhålla någon del av bokföringen. Emellertid krävde granskningen av restförteckningarna, den därav föranledda omfattande skriftväxlingen och de ofta besvärliga utredningarna m. m. avsevärt arbete och dryga kostnader. Riksräkenskapsverket vore därför berett att acceptera förslaget. Enligt *överståthållarämbetets* mening torde de sakkunnigas förslag giva de lokala skattemyndigheterna betydligt bättre möjligheter än för närvarande att fortlöpande kontrollera att arbetsgivarna fullgjorde sin avdragsskyldighet. Förslaget syntes i hög grad ägnat att effektivisera uppbördssystemet. Vidare yttrar *länsstyrelsen i Älvsborgs län* bl. a., att kronokamreraren i Borås icke kunnat finna annan nämnvärd olägenhet

av nuvarande system än att det vore relativt personalkrävande. Länsstyrelsens erfarenheter överensstämde emellertid icke med kronokamrerarens; utom att systemet krävde avsevärda arbetsinsatser och kostnader, hade det visat sig otillfredsställande, samtidigt som det åsamkat allmänheten icke ringa besvär. Det vore en bestämd skillnad, säger länsstyrelsen, mellan förhållandena i en större stad med eget uppbördverk — där personalbehovet vore väl tillgodosett — och i mindre städer och på landsbygden, där undersökningarna måste företagas med hjälp av exekutionsbiträden, vilkas huvuduppgifter låge å annat område. Därefter uttalar länsstyrelsen, att den föreslagna fortlöpande kontrollen syntes väl ägnad att användas i stället för nuvarande restförteckningar. Den tankegång, som låge bakom förslaget, hade länsstyrelsen tidigare varit inne på. Länsstyrelsen hade sålunda genom överenskommelse under hand med postkontorets i Vänersborg skatteavdelning fått uppgifter därifrån om sådana arbetsgivare, som där tilldelats redovisningsnummer för inbetalning av innehållna skatteavdrag men icke under uppbördsterminen verkställt någon sådan inbetalning. Uppgifterna, som erhöles efter uppbördsterminens utgång, hade omedelbart meddelats vederbörande lokala skattemyndighet för undersökning av anledningen till den uteblivna inbetalningen. Länsstyrelsen kunde således av egen erfarenhet vitsorda systemets snabbhet och effektivitet.

Länsstyrelsen i Gotlands län ifrågasätter, om det icke kunde befaras, att ett register omfattande arbetsgivare med minst två stadigvarande anställda måste bli alltför tungarbetat och om man icke borde begränsa registret till att omfatta endast arbetsgivare med minst fem arbetstagare. På arbetsgivare upp till denna storleksordning syntes eventuella förluster för statsverket icke hinna bli så stora, innan arbetsgivarens försumlighet upptäcktes.

Häradsskrivaren i Kalix fögderi, som funnit det av de sakkunniga skisserade kontrollförfarandet beträffande arbetsgivare med endast en anställd otillfredsställande, anför bl. a., att även om den förordade direkta skattekontrollen i åtskilliga hänseenden vore den nuvarande kontrollen överlägsen, torde den böra kompletteras i vissa avseenden för att nå eftersträfvansvärd effektivitet. Detta syntes enklast kunna ske därigenom att kontrollmyndigheten ägde tillgång till kreditkortet med individuella anteckningar om inlevererade belopp. Endast därigenom torde den föreslagna kontrollen bli fullt effektiv. I anledning därav ifrågasattes, om icke skattekontrollen borde *centraliseras till länsstyrelsen*; detta torde därjämte kunna medföra viss rationalisering och arbetsbesparing. Vidare påpekas angelägenheten av att förbygga att arbetsgivare med minst två anställda skulle kunna vidtaga åtgärder för att undgå att få särskilt redovisningsnummer. Jämväl borde övervägas hur kontrollen av nyetableringar och arbetsgivare, som utökade antalet anställda från en till flera men underlåte att verkställa inbetalningar på föreskrivet sätt, skulle effektivt ordnas.

Svenska exekutionsmännens riksförbund hälsar med tillfredsställelse förslaget om att avskaffa restförteckningarna, men *kan icke godtaga det förordade systemet med arbetsgivarregister* utan föreslår, att frågan om ar-

betsgivarekontrollen ytterligare utredes. Med skärpa måste framhållas, säger förbundet, att en fortsatt utredning främst måste taga sikte på ett system, som vore enklare och effektivare än det nu föreslagna. Därefter uttalas, att kontroll och vägledning borde utgöra ett par av hörnpelarna i uppbördssystemet; vad som härvidlag påkostades, vore säkerligen inte bortkastat. Med en ändamålsenlig kontroll minskades skatteförlusterna, utredningsarbetet och onödigt arbete med restföring m. m. Vid första påseende syntes de sakkunnigas förslag i huvudsak täcka behovet beträffande själva kontrollen. Säkerligen skulle det också vara värdefullt för arbetsgivarna att så långt som möjligt få endast ett redovisningsställe. Emellertid kunde det ifrågasättas, om det ur kontrollsynpunkt verkligen vore ändamålsenligt att generellt för alla arbetsgivare införa ett sådant system som det föreslagna. Endast en mycket liten del av arbetsgivarna fullgjorde icke sin redovisning; dessa borde kunna kontrolleras på ett både enklare och effektivare sätt. En kontroll kunde icke lämpligen ske från skrivbordet. Vad som erfordrades vore i första hand lokal- och personkännedom, vilket också berörts av de sakkunniga. Dessa hade sålunda bl. a. framhållit, att exekutionsbiträdenas orts- och personkännedom borde utnyttjas vid kontrollen av mindre arbetsgivare. Att ett exekutionsbiträde efter några års träning förskaffat sig denna kännedom och med nästan hundra procentig säkerhet kunde säga var kontrollen i första hand borde sättas in, vore enligt förbundets mening ingen överdrift. Med den centralisering av såväl kontroll- som indrivningsförfarande, som för närvarande tycktes vara önskedrömmen, försvunne även denna yttersta, intima och ovärderliga kontakt med individerna. Vidare komme kontrollen att sättas in för sent; ej heller kunde det undvikas att en del oförvitliga arbetsgivare, särskilt sådana med varierande arbetsstyrka, komme att i onödan irriteras med förfrågningar o. s. v. Dessutom kunde det befaras, att bara handhavandet av detta omständliga register komme att taga en sådan tid i anspråk, att det väsentliga, nämligen kontrollen, bleve eftersatt. Även *Svenska polisförbundet* framhåller vikten av orts- och personkännedom för att kontrollen skulle kunna sättas in i rätt tid och på rätt plats, utan att större våld användes än nöden krävde. Smidigast vore att giva exekutionstjänstemännen större befogenheter att verkställa ifrågavarande kontroll. Vidare uttalar *härads-skrivaren i Bodens fögderi*, att man borde söka få ett radikalt grepp om kontrollmetoderna; den av de sakkunniga föreslagna reformen kunde i detta hänseende icke anses tillfredsställande. För att minska skatteförlusterna borde tillsättas kontrollanter för »flygande» kontroll, vilket borde kunna bli en god kapitalplacering för statsverket. I anledning av sistnämnda yttrande anmärker *länsstyrelsen i Norrbottens län*, att en sådan kontroll enligt länsstyrelsens förmenande kunde med samma verkan ske redan med nuvarande personaltillgång, därest en landskontorist från länsstyrelsens uppbördsavdelning ställdes till lokal skattemyndighets förfogande under vissa månader för utförande av sådana räkenskapsgranskningar, som vederbörande häradsskrivare kunde finna nödigt att besluta om.

Länsstyrelsen i Malmöhus län delar de sakkunnigas uppfattning att restförteckningarna icke vore ett lyckligt medel för att utöva kontroll över arbetsgivarna. Såsom ett komplement till nämnda förteckningar hade å länsstyrelsen upplagts ett register över försumliga arbetsgivare, för vilka häradsskrivare fastställt det belopp, som skolat avdragas och inbetalas. Då emellertid registret uppgjordes på grundval av restförteckningarna, hade det den svagheten att först ganska sent lämna besked om fall av försummelse. Därefter anföres följande.

De sakkunnigas förslag ger de lokala skattemyndigheterna möjlighet att gripa in på ett betydligt tidigare stadium, men det kräver utan tvivel en betydande arbetsförstärkning både hos de lokala skattemyndigheterna och hos länsstyrelsen. Anledningen härtill är den, att medan restförteckningarna blott innehålla sådana fall, för vilka anledning till försummelse ansetts föreligga, det föreslagna registret kommer att omfatta ett mycket stort antal arbetsgivare. Länsstyrelsen skulle förmoda, att på varje häradsskrivarkontor behövs ytterligare ett till två biträden för skötseln av denna detalj. Det bör beaktas, att exekutionsbiträdenas hjälp med det förberedande arbetet i stort sett bortfaller med ett kontrollsystem av den art som föreslagits. Hos länsstyrelsen torde man få räkna med åtminstone tre befattningshavare mot för närvarande en för att hjälpligt klara det betydande granskningsarbete, som blir nödvändigt.

En allvarlig olägenhet med de sakkunnigas förslag är, att försummelse av arbetsgivare att inleverera skatt kan medföra, att upptäckt härav icke sker före debiteringen av den slutliga skatten. Utom det obehag detta medför för de skattskyldiga, som självfallet ha rätt kräva, att debetsedlarna i största möjliga utsträckning äro riktiga, kommer de lokala skattemyndigheterna att i en i övrigt arbetstyngd period få vidkännas mera besvär än för närvarande med utredning av sådana fall. Dessa, som ofta kunna vara svåra att komma till rätta med, kräva stor skyndsamhet. Länsstyrelsen anser sig i detta sammanhang böra fästa uppmärksamheten på det system, som tillämpas av lokala skattemyndigheten i Hälsingborgs stad och som i korthet går ut på, att anteckning om utebliven skatteinbetalning göres å arbetstagarens debetkort, varefter sådana debetkort uttagas och bilda underlag för undersökning. Systemet har den fördelen, att restförteckningar icke behöva upprättas och att man redan från början kan komma i kontakt med arbetstagarna. Systemet är betydligt mindre arbetskrävande än det som föreslås av de sakkunniga.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, som tillstyrker förslaget om särskilda arbetsgivarregister, är mycket tveksam om kontrollen genom restförteckningarna bör slopas. Ihågkommas borde, säger länsstyrelsen, att det ofta vore de »mindre» arbetsgivarna som försummade sina skyldigheter i vad gällde skatteavdrag. Visserligen kunde det ur allmän ekonomisk synpunkt sägas vara av mindre betydelse, om ett antal arbetsgivare med endast en arbetstagare icke fullgjorde sina skyldigheter. Det vore dock mindre tillfredsställande, att beträffande dessa lita till ett kontrollsystem, som byggde endast på stickprovsgranskning. Det kunde framhållas, att under år 1950 enbart inom länets sex fögderier omkring 400 arbetsgivare med endast en arbetstagare konstaterades ha försummat att verkställa skatteavdrag eller att inleverera dragen skatt. Antalet försumliga av denna kate-

gori vore alltså ganska avsevärt. Då det här vore fråga om arbetsgivare, som i regel saknade bokföring och ofta även anteckningar om anställda, utbetalda löner och eventuellt gjorda skatteavdrag, måste man räkna med, att den direkta kontrollen av dessa arbetsgivare på grund av bristfälliga uppgifter ofta ställde sig svår att verkställa. En kontroll via restförteckningar och arbetstagare kunde däremot i många fall ge resultat. Bearbetandet av restförteckningarna hade visat sig vara av betydelse även i andra avseenden. Sålunda förefunnes här en möjlighet, att på ett relativt tidigt stadium upptäcka eventuella felkrediteringar. Under årens lopp torde ett icke ringa antal sådana fel ha upptäckts just på detta sätt. Restförteckningarna gäve också en möjlighet att komma på sådana fall, där skattskyldig för vilken A-skattsedel utfärdats, exempelvis öppnat egen rörelse och alltså i stället skulle tillställas debetsedel å B-skatt. Sådana skattskyldiga skulle utan den övervakning, som skedde vid bearbetningen av restförteckningarna, i ett par års tid helt kunna undgå preliminär skatt utan att det annat än mera undantagsvis kunde upptäckas. — Vidare framhåller länsstyrelsen, att det vid bedömande av de sakkunnigas förslag om stickprovsgranskning i fråga om mindre arbetsgivare även borde beaktas, att lokal skattemyndighets arbete med restförteckningarna på grund av personalbrist och otillräckliga löneanslag inskränkts mer och mer. Arbetet hade fått stå tillbaka för andra uppgifter, som måste fram enligt »tidtabell». Man måste räkna med att den föreslagna stickprovsgranskningen skulle i ännu högre grad än arbetet med restförteckningarna bli en arbetsuppgift, som finge anstå för mera aktuellt arbete.

Statens organisationsnämnd förordar, att det föreslagna kontrollsystemet under någon tid borde *prövas* i ett eller flera län, innan det eventuellt genomfördes. Förslaget syntes ägnat att minska de lokala skattemyndigheters arbete; huruvida kontrollen komme att effektiviseras, undandroge sig nämndens bedömande. Även *länsstyrelsen i Uppsala län* föreslår försök med den ifrågasatta kontrollmetoden. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* yttrar, att skäl icke funnes att övergiva det gällande systemet, innan det konstaterats, att de sakkunnigas förslag vore enklare, bättre och billigare. *Länsstyrelsen* anför bl. a., att det vid en jämförelse med anställningsregistret och huru anmälningsskyldigheten där fullgjorts, torde kunna antagas, att arbetsgivare med minst två anställda icke komme att bättre fullgöra anmälningsskyldigheten till det föreslagna arbetsgivarregistret. För mindre arbetsgivare vore det olämpligt att grunda kontrollen på arbetsgivarförteckningarna, eftersom dessa icke uppfyllde och säkerligen ej heller komme att uppfylla de krav på tillförlitlighet, som man möjligen teoretiskt kunde räkna med. Att lita till dessa förteckningar komme säkerligen att giva ett mycket dåligt resultat, särskilt som förteckningarna icke upprättades förrän vid inkomstårets slut. De mindre arbetsgivarna komme man åt genom restförteckningarna, men med det föreslagna systemet kunde endast påträffas enstaka skolkare, såvida icke särskild personal med stor lokal- och person-

kännedom anställdes för genomgång av kreditkort. Vidare uttrycker länsstyrelsen farhågor för att förslaget skulle komma att medföra ökad arbetsbelastning för samtliga uppbördsmyndigheter och större kostnader för det allmänna.

De sakkunnigas förslag att avskaffa restförteckningarna *avstyrkes* av länsstyrelserna i Kalmar, Värmlands, Örebro, Västmanlands och Västernorrlands län samt Föreningen Sveriges kronokamrerare. I samband därmed anför förstnämnda länsstyrelse att det nuvarande kontrollsystemet möjligen kunde försöksvis utbyggas med det föreslagna arbetsgivarregistret, såvitt gällde städer med egen uppbördsförvaltning. Vidare framhåller kronokamrerareföreningen, att nämnda register skulle utgöra ett värdefullt komplement vid arbetsgivarkontrollen. Föreningen hade ej heller något emot att försök gjordes med organisationsnämndens förslag att utnyttja debetkortet för kontrollarbetet, varigenom restförteckningarna bleve överflödiga; även detta förslag ginge liksom nuvarande metod ut på en individuell kontroll, vilket ur föreningens synpunkt vore det väsentligaste. Därest de sakkunnigas förslag i någon form skulle genomföras, ville föreningen därjämte uttala, att en av förutsättningarna härför måste vara att några merkostnader härför icke uppkomme för städer med egna uppbördsverk. Slutligen uttalar länsstyrelsen i Värmlands län, att organisationsnämndens förslag möjligen kunde tillämpas i stället för nuvarande kontrollförfarande.

Som skäl för att bibehålla restförteckningarna anföres i en del av dessa yttranden, att kontrollen över de mindre arbetsgivarna, vilkas antal vore stort, eljest bleve mindre tillfredsställande. Felaktigheter kunde därigenom undgå upptäckt ända till dess debetsedel å slutlig skatt utsänts, med påföljd att handläggningen av det mycket komplicerade och tidsödande utredningsarbetet skulle avsevärt försvåras. Med nuvarande kontrollsystem kunde vidare på ett tidigt stadium upptäckas sådana felaktigheter som dubbel mantalsskrivning med därav förorsakat utfärdande av dubbla debetsedlar, påföring av A-skatt för en skattskyldig, vilken såsom rörelseidkare rätteligen bort ha B-skatt, felaktig kreditering av skatt genom oriktiga uppgifter av arbetsgivare om debetsedelsnummer eller skiljaktigheter mellan dessa nummer på kreditkort och debetsedlar, m. m. I samband med skriftväxlingen vid kontrollförfarandet framkomme även ofta uppgifter och upplysningar om förhållanden, som vore till gagn för den lokala skattemyndighetens arbete för efterföljande år, t. ex. en reducering av antalet debetsedlar å preliminär skatt. I några av ifrågavarande yttranden framhålles vidare, att den invändningen mot nuvarande förfarande att förfrågningarna väckte irritation hos de skattskyldiga icke finge överdrivas. Därjämte anmärkes, att det föreslagna kontrollsystemet ställde stora krav på den lokala skattemyndighetens bedömningsförmåga. Sålunda anför länsstyrelsen i Västmanlands län, att resultatet av granskningen av registret ofta torde bli *antingen* att myndigheten komme att i onödan irritera en mängd ur redovisningssynpunkt oförvitliga arbetsgivare genom förfrågningar rörande avvikelser från

den normala rytmen i inbetalningarna, *eller ock* att myndigheten på grund av materialets knapphändighet uraktlåte vidtaga några mera ingående åtgärder. När det gällde arbetsgivare i branscher med dag för dag växlande antal arbetstagare, såsom exempelvis i byggnadsfacket, torde uppgifterna i registret knappast kunde giva någon ledning för bedömande av frågan, huruvida skatteavdrag rätteligen gjorts eller ej. Säkerligen komme också bestyret med registret att medföra en icke ringa arbetsbörda för de lokala skattemyndigheterna.

Förslaget, att lokal skattemyndighet skall äga besluta om *bokföringsgranskning* kan *Sveriges köpmannaförbund* och *Handelns arbetsgivareorganisation* icke ansluta sig till. Organisationerna framhåller, att en sådan granskning vore ett betydande ingrepp i näringsidkarnas verksamhet och icke finge missbrukas. Hittills gällande ordning gäve bättre garanti mot missbruk och samtidigt bättre möjligheter att genomföra en efter enhetliga linjer upplagd kontroll. Vidare borde *anförda besvär* över lokal skattemyndighets beslut utgöra *hinder för indrivning*. Kunde nämligen arbetsgivaren anföra sannolika skäl för sin uraktlåthenhet att verkställa skatteavdrag, borde indrivningen anstå, till dess besvären avgjorts.

Länsstgrelsen i Kalmar län uttalar, att även lokal skattemyndighet på landet borde få befogenhet att ålägga arbetsgivare med endast en anställd att redovisa innehållen skatt till skatteavdelning.

Departementschefen. För skatt, som arbetsgivare utan skälig anledning underlåtit att innehålla genom skatteavdrag, är såväl arbetsgivaren som arbetstagaren ansvarig. Arbetstagaren skall dock slutligen svara för det ej avdragna skattebeloppet. Det ter sig då naturligt, att skattekravet i första hand riktas mot arbetstagaren. I princip synes därför böra gälla, att endast om denne underlåter att efter anmaning erlägga skatten, må denna utkrävas av arbetsgivaren. Som regel torde det, om arbetstagaren ej frivilligt betalar sin skatteskuld, föreligga större utsikter att utfå skatten av arbetsgivaren än av arbetstagaren. Att det allmännas skattefordran redan i detta läge — innan det alltså konstaterats att skatten ej kan uttagas av arbetstagaren — kan indrivnas hos arbetsgivaren, får denne finna sig i därför att han själv orsakat skatteanspråket genom sin underlåthenhet att verkställa skatteavdrag.

I anledning av vad i något remissyttrande framhållits får jag uttala, att enligt min mening hinder icke kan anses föreligga för indrivningsmyndighet att i nu avsett fall vidtaga exekutiva åtgärder mot arbetstagaren utan att först ha krävt arbetsgivaren. Författningstexten bör emellertid förtydligas i denna del.

I särskilda fali bör arbetsgivarens ansvarighet för den icke innehållna skatten kunna göras gällande utan att arbetstagaren först behöver anmodas att erlägga skatten, exempelvis då arbetstagaren flyttat från riket eller vistas å okänd ort. — Jag kan icke förorda att, såsom i ett yttrande ifrågas-

satts, arbetsgivaren skulle av arbetstagaren äga återfå erlagd restavgift å skattebeloppet.

För att underlätta identifieringen av arbetstagarna föreslår de sakkunniga, att bokföringsskyldiga arbetsgivare skall ha sin avlöningsbokföring så ordnad, att därav för varje arbetstagare framgår — förutom utbetald lön och skatteavdragets belopp — fullständigt namn samt, där så kan ske, födelsetid och gällande mantalsskrivningsadress ävensom nummer å för arbetstagaren utfärdad debetsedel. De sakkunniga framhåller, att åt uttrycket »där så kan ske» finge givas den tolkningen, att arbetsgivarna icke skulle vara skyldiga att närmare efterforska fullständiga uppgifter i fråga om exempelvis korttidsanställda, som icke företedde vare sig debetsedel eller skattekort.

För skatteavdragskontrollen m. m. torde det vara av stort praktiskt värde att även andra arbetsgivare än de bokföringsskyldiga har sådana anteckningar beträffande sina anställda, som nyss nämnts. Framhållas må, att arbetsgivarna måste föra mer eller mindre fullständiga anteckningar i dessa hänseenden för att t. ex. kunna lämna intyg till arbetstagarna om innehållen skatt eller löneuppgifter till den årliga taxeringen eller för att kunna avgiva en riktig självdeklaration. Något nämnvärt merarbete kan därför icke åsamkas de icke-bokföringsskyldiga arbetsgivarna, om de åläggas att föra anteckningar av angivet slag. På grund härav föreslår jag, att sådan skyldighet föreskrives. Skyldigheten bör dock begränsas till arbetsgivare, vilken har att verkställa skatteavdrag å lön som utgör utgift i förvärvskälla. Härigenom undantages t. ex. en villaägare, som tillfälligt anlitar en arbetstagare för reparation av fastigheten, eller en husmor som har stadigvarande hemhjälp.

Uttrycket »där så kan ske» synes böra utbytas mot en mindre vag formulering, som tydligare anger vad som av lagstiftaren åsyftas.

Arbetsgivare, som enligt vad nyss sagts skall föra vissa anteckningar i fråga om sina anställda, bör vidare vara skyldig att ställa sina anteckningar till förfogande för skatteavdragskontrollen.

Jag biträder vad de sakkunniga föreslagit beträffande skyldighet för arbetsgivare att lämna för nämnda kontroll erforderliga uppgifter m. m.

Det nuvarande systemet med restförteckningar för kontroll av att arbetsgivarna vederbörligen fullgör sin skyldighet att avdraga och redovisa arbetstagarnas skatt anser jag i likhet med de sakkunniga vara i betydelsefulla avseenden otillfredsställande. Den enligt min mening väsentligaste nackdelen med detta system är, att det tar alltför lång tid för att konstatera och fastställa storleken av en utebliven skatteinbetalning. Innan restförteckningarna skrivits ut av postens skatteavdelningar, översänts till vederbörande lokala skattemyndigheter, förfrågningar utsänts till de skattskyldiga, dessa besvarat förfrågningarna och svaren bearbetats, har i bästa fall 3 å 4 månader förflutit från uppbördsterminens utgång. På grund härav kan ekonomiskt beträngda arbetsgivare med ett flertal anställda få tillfälle

att förfoga över innehållna skattemedel till betydande belopp, innan underlåtenheten att redovisa medlen upptäckes och omfattningen av den bristande skatteredovisningen kan fastställas.

De sakkunniga har i annat sammanhang (s. 387 i betänkandet) redovisat vissa uppgifter rörande storleken av de skattebelopp, som arbetsgivarna underlåtit att erlægga under tiden 1/1 1947—30/6 1949. Av uppgifterna, som omfattar hela riket med undantag av Göteborgs och Bohus län, framgår bl. a., att 21 865 arbetsgivare försummat att inbetala sammanlagt ca 9,5 milj. kronor. De oredovisade beloppen uppgick i 59 fall till 10 000—20 000 kronor (tillhoppa ca 810 000 kronor) och i 31 fall till över 20 000 kronor (tillhoppa ca 1,5 milj. kronor).

Även med de goda inkomstförhållanden, som varit rådande sedan det nya uppbördssystemet den 1 januari 1947 började tillämpas, har således arbetsgivarna i relativt stor utsträckning underlåtit att inbetala innehållen skatt, i åtskilliga fall till avsevärt belopp. Skulle konjunkturerna försämrass, måste man befara att arbetsgivarna i ökad utsträckning kan komma att utnyttja de innehållna skattemedlen för rörelsen. Bl. a. för att begränsa omfattningen av de obehöriga dispositionerna i det enskilda fallet är det synnerligen angeläget, att den bristande redovisningen uppdagas snarast möjligt efter uppbördsterminens utgång. Detta har betydelse icke blott för statsverket utan även för andra arbetsgivarens borgenärer. Inbetalas icke den innehållna skatten, kan dessa nämligen komma att vid arbetsgivarens konkurs få konkurrera med en kronans fordran till avsevärt belopp, varom de saknat kännedom.

Med det av de sakkunniga föreslagna kontrollsystemet åstadkommes en fortlöpande direkt kontroll av arbetsgivare med minst två stadigvarande anställda. Utan onödigt dröjsmål kan konstateras, huruvida en arbetsgivare icke redovisat någon skatt eller inbetalt ett uppenbart för lågt belopp. I sådana fall kan åtgärder omedelbart vidtagas för att utreda storleken av de oredovisade skattebeloppen och indriva dessa. Det föreslagna systemet har sålunda den väsentliga fördelen framför det nuvarande, att de mera flagranta förseelserna kan upptäckas på ett tidigt stadium och skatteförlusterna på så sätt begränsas. Även i övrigt anser jag den föreslagna kontrollmetoden vara att föredraga. Jag kan ej finna, att denna metod — bortsett från ett visst merarbete det år arbetsgivarkorten första gången upplägges — skall behöva kräva större arbetsinsatser än den nuvarande. Möjligen kan ett större antal bokföringsgranskningar än för närvarande behöva göras, men å andra sidan bör man kunna räkna med en väsentlig minskning av de mindre kvalificerade arbetsuppgifterna. Jag förordar således, att restförteckningarna avskaffas och att kontrollen av arbetsgivare med minst två stadigvarande anställda skall ske på sätt de sakkunniga föreslagit.

Hur kontrollen av arbetsgivare med endast en arbetstagare lämpligen skall utformas, synes däremot mer tveksamt. En effektivare kontrollmetod än den av de sakkunniga härutinnan föreslagna skulle möjligen vara, att kontroll av arbetsgivarna skedde en gång årligen via arbetstagarna med ledning

av en förteckning över kreditkort för skattskyldiga, för vilka preliminär A-skatt icke erlagts; förteckningen borde lämpligen upprättas av postverkets skatteavdelning. Med en sådan anordning torde det i viss utsträckning bli möjligt att bevara de fördelar med restförteckningarna, som i åtskilliga remissyttranden ansetts tala för dessa förteckningars bibehållande. Den nu berörda frågan synes emellertid böra ytterligare något undersökas. Erforderliga bestämmelser torde kunna utfärdas i administrativ ordning.

I likhet med de sakkunniga anser jag, att lokal skattemyndighet skall äga besluta om bokföringsgranskning, då denna kan utföras av myndigheten själv eller honom underställda tjänstebiträden eller av exekutionsbiträden, samt att endast länsstyrelse eller lokal skattemyndighet i stad med egen uppbördsförvaltning skall äga ålägga arbetsgivare med en anställd att redovisa innehållen skatt till skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden. — Vidare delar jag den meningen att anförda besvär över beslut, varigenom arbetsgivare förklarats ansvarig för arbetstagares skatt, icke bör utgöra hinder för att indriva skattebeloppet.

De föreskrifter i övrigt, som erfordras för tillämpningen av det föreslagna kontrollsystemet, torde få utfärdas i administrativ ordning.

X. Anstånd med inbetalning av skatt.

Gällande bestämmelser m. m. Skattskyldig, vars skattebetalningsförmåga på grund av arbetslöshet eller sjukdom eller eljest oförvällat blivit nedsatt, må enligt 56 § 1 mom. uppbördsförordningen beviljas anstånd med erläggande av kvarstående eller tillkommande skatt, som förfaller till betalning under högst två av de uppbördsterminer, vilka utlöper närmast efter det ansökan om anstånd gjorts. Anståndstiden må bestämmas till längst ett år efter utgången av den månad, varunder den första av nyssnämnda terminer infaller, dock att anstånd med erläggande av fastighetsskatt m. m. icke må beviljas för längre tid än att den i 17 kap. 6 § handelsbalken stadgade förmånsrätten för dylik skatt kan göras gällande; nämnda förmånsrätt kan göras gällande om fastighetsskatten icke stått inne längre tid än ett år efter förfallodagen.

Enligt 56 § 2 mom. uppbördsförordningen må värnpliktig, som inryckt till militärtjänstgöring och vars skattebetalningsförmåga till följd härav blivit nedsatt, beviljas anstånd med erläggande av debiterad preliminär skatt eller kvarstående eller tillkommande skatt, vilken förfaller till betalning under uppbördstermin, som helt eller delvis infaller under tiden för militärtjänstgöringen eller under tiden därefter, dock senast under tredje kalendermånaden efter den då tjänstgöringen upphör. Anståndstiden må bestämmas till längst ett år efter utgången av den månad, varunder den uppbördstermin infaller som anståndet avser, dock att anstånd därutöver må beviljas för tiden intill dess den värnpliktige efter beviljad ledighet för återgång till civil verksamhet (hempermittering) eller hemförlovning tre kalendermånader i följd varit fri från tjänstgöring. Anstånd med erläggande av fastighetsskatt m. m.

må likväl icke beviljas för längre tid än den i 17 kap. 6 § handelsbalken stadgade förmånsrätten för sådan skatt kan göras gällande.

Har, sedan anstånd beviljats, den skattskyldiges ekonomiska förhållanden undergått väsentlig förbättring, må frågan om anstånd för den skattskyldige upptagas till förnyad prövning.

Gör skattskyldig sannolikt, att han taxerats å mera än en ort vid årlig taxering för samma inkomst eller förmögenhet samt vid sådan taxering eller allmän fastighetstaxering för samma fastighet, och har han anfört besvär över endera av taxeringarna, må den skattskyldige enligt 57 § uppbördsförrordningen beviljas anstånd med betalning av det lägre av de skattebelopp, som påförts på grund av taxeringarna, eller, om skattebeloppen är lika stora, med ettdera beloppet. Anståndet skall gälla intill dess antingen prövningsnämnden eller fastighetsprövningsnämnden eller, om besvären anförts direkt hos kammarrätten, denna meddelat beslut i anledning av besvären.

Anstånd beviljas efter ansökan av skattskyldig av den lokala skattemyndighet, som utfärdat debetsedel å den skatt som med anståndet avses.

Medgives arbetstagare på grund av nedsatt skattebetalningsförmåga anstånd med erläggande av skatt, för vilken skatteavdrag skall göras, har han att ofördröjligen överlämna anståndsbeslutet till sin arbetsgivare. Denne skall då icke verkställa skatteavdrag för den skatt, som anståndet avser; beslutet skall iakttagas med början vid det avlöningstillfälle, som infaller näst efter det en vecka förflutit från det beslutet överlämnades till arbetsgivaren. Har arbetsgivaren avdragit större belopp än som bort ske med hänsyn till anståndsbeslutet, skall han skyndsamt mot kvitto tillhandahålla arbetstagaren vad som för mycket innehållits.

Om beviljat anstånd skall verkställas anteckning å uppbördskort och i restlängd. Har restlängd överlämnats till utmättningsman, skall länsstyrelsen eller lokal skattemyndighet i stad skyndsamt underrätta denne om anståndet.

Sedan meddelande om anstånd inkommit till utmättningsmannen, må den av anståndet omfattade skatten icke indrivas under tiden för anståndet, ej heller må restavgift uttagas för skatten. Har anståndstiden gått till ända utan att skatten till fullo guldits, skall dock den skattskyldige erlagga restavgift å den del av skatten, som då återstod ogulden.

De sakkunniga. Anstånd finge beviljas skattskyldig, vars skattebetalningsförmåga på grund av arbetslöshet eller sjukdom eller eljest oförvållat blivit nedsatt. Det hade anmärkts, säger de sakkunniga, att nämnda förutsättningar för anstånd skulle vara diffusa och att de ofta föranledde stor tvekan vid tillämpningen. Häremot finge invändas, att det vore omöjligt att i detalj angiva alla tänkbara fall, då anstånd borde medgivas. Vid tvekan angående tolkningen funnes alltid möjlighet att inhämta yttrande från centrala uppbördsnämnden.

Anstånd som nyss sagts finge vidare beviljas med erläggande av skatt, som förfölle till betalning under högst två av de uppbördsterminer, vilka utlöpte

närmast efter det ansökan om anstånd gjorts. Även denna bestämmelse hade i vissa yttranden till de sakkunniga ansetts böra förtydligas. Fråga vore sålunda, huruvida skattskyldig som beviljats anstånd med skattebetalningen vid viss eller vissa uppbördsterminer kunde efter utgången av denna eller dessa terminer medgivas anstånd jämväl för den skatt, som förfölle till betalning vid påföljande uppbördstermin(er). De sakkunniga funne uppenbart, att så kunde ske enligt nämnda bestämmelse. Däri hade en gräns satts endast för det antal uppbördsterminer, som varje särskilt beslut om anstånd kunde avse. En sådan gräns vore befogad, eftersom det i allmänhet icke ginge att förutsäga, hurudan den skattskyldiges betalningsförmåga komme att vara i en mer avlägsen framtid. Fortfore den omständighet som föranlett anstånd ägde den skattskyldige givetvis påkalla prövning av anstånd även för återstoden av skatten. Det ifrågasatta förtydligandet syntes icke vara nödvändigt.

Vidare hade i yttrande till de sakkunniga ifrågasatts, att anstånd med erläggande av kvarstående skatt, för vilken avdragsskyldighet föreläge, skulle kunna ske genom en förlängning av den tid, varunder skatteavdrag skulle verkställas. I anledning därav anför de sakkunniga, att arbetsgivarna med en sådan bestämmelse skulle komma att belastas med ytterligare arbete för uppbörden av kvarstående skatt. Från arbetsgivarhåll hade rests starka krav på att avdragsskyldigheten för nämnda skatt skulle avskaffas, när denna skyldighet vore mycket betungande och avsevärt besvärligare att fullgöra än avdragsskyldigheten för preliminärskatten. Särskilt med beaktande härav borde någon utvidgning av avdragsskyldigheten för kvarstående skatt icke komma i fråga.

I vissa fall, säger de sakkunniga vidare, kunde den skattskyldige vara tillräckligt hjälpt med anstånd endast för viss del av den skatt, som förfölle till betalning vid påföljande uppbördstermin. Det syntes då vara av betydelse för såväl denne som det allmänna, att den skatt som han utan olägenhet kunde erlægga inbetalades så snart som möjligt, d. v. s. senast under uppbördsterminen. Risk föreläge eljest att den skattskyldige efter anståndstidens utgång icke kunde erlægga någon del av skattebeloppet. För arbetsgivarnas del uppkomme givetvis den olägenheten, att ett så utformat anstånd för arbetstagare med kvarstående skatt medförde fortsatt skatteavdrag i stället för den fullständiga befrielse från avdragsskyldighet, som följde med nuvarande anståndsbeslut. Eljest torde anståndets omfattning icke inverka nämnvärt på arbetsgivarnas arbete med skatteuppbörden.

De sakkunniga föreslår, att lokal skattemyndighet då skäl därtill föreläge skulle kunna begränsa anståndet att avse allenast viss del av den skatt, för vilken anstånd söktes.

Beträffande anstånd i anledning av den skattskyldiges militärtjänstgöring anföres följande.

Om skattskyldig, som påförts preliminär B-skatt, fått sin skattebetalningsförmåga nedsatt genom militärtjänstgöring, kan han få skatten jämkad nedåt. Ändå att inkomstminskningen icke uppgår till en femtedel av den

förut beräknade inkomsten, måste här sådana särskilda omständigheter anses föreligga som motivera jämkning.

Är inkomstminskningen icke så stor, att den skattskyldige blir helt befriad från att erlägga preliminär skatt efter inryckningen till militärtjänstgöring, kan det mången gång vara tillfyllest med att den efter jämkningen återstående preliminära skatten fördelas till betalning å uppbördstermin eller uppbördsterminerna efter tjänstgöringens slut. Möjlighet härtill beredes genom det förslag, uppbördssakkunniga framlagt i kap. VI. Skall militärtjänstgöringen vara året ut, kan dock denna utväg icke användas. Dessa skattskyldiga böra emellertid beredas tillfälle att genom anstånd med skatteinbetalningen kunna undkomma restavgift. De nuvarande bestämmelserna om att värnpliktig, som inryckt till militärtjänst och vars skattebetalningsförmåga till följd härav blivit nedsatt, må beviljas anstånd även med erläggande av debiterad preliminär skatt, böra därför bibehållas oförändrade. Dessa bestämmelser böra dock tillämpas endast om den skattskyldiges intressen icke kunna tillgodoses genom jämkning och lämplig fördelning av skatten på vissa uppbördsterminerna.

De sakkunniga påpekar, att erfarenheten visat att behov funnes av att kunna bevilja anstånd även vid andra feltaxeringar än dubbeltaxeringar. Hade sålunda skattskyldig på grund av felskrivning taxerats för en inkomst å t. ex. 20 000 kr. i stället för 2 000 kr. eller hade andra uppenbara fel skett vid taxeringen och kunde rättelse icke göras i så god tid, att skatteinbetalning kunde verkställas efter ny debetsedel, borde den skattskyldige kunna erhålla anstånd med skattens erläggande.

Anstånd syntes emellertid böra i undantagsfall kunna beviljas också vid sakliga felbedömanden i första instans, där det vore uppenbart att taxeringen skulle nedsättas eller helt undanröjas. Över huvud borde skattskyldig kunna få uppskov med skatteinbetalningen, då han överklagat taxeringsnämnds beslut, antingen besvären anförts i vanlig ordning eller i den särskilda ordning, varom i 124 § taxeringsförfordningen sägs, och vederbörande taxeringsintendent i avgivet yttrande tillstyrkt bifall till besvären helt eller delvis. Den begränsningen borde likväl gälla, att sedan prövningsnämnden eller, om besvären anförts direkt hos kammarrätten, denna meddelat beslut i anledning av besvären, fortsatta besvär till högre instans icke skulle berättiga till vidare anstånd. Längre gående rätt till anstånd skulle säkerligen icke vara lämplig. Anståndet borde uppenbarligen endast omfatta så stor del av skatten, som sedermera efter meddelat ändringsbeslut kunde beräknas skola avkortas.

Vid feltaxering kunde det inträffa, fortsätter de sakkunniga, att den skattskyldige erhöle kännedom härom först då åtgärder vidtoges för indrivning av skatten. Även i sådana fall borde den skattskyldige givetvis kunna få anstånd med att erlägga skatten. Skulle viss tid föreskrivas, inom vilken ansökan om anstånd på grund av feltaxering skulle ingivas, kunde denna därför icke generellt fastställas i förhållande till den uppbördstermin, varunder skatten förfölle till betalning. Hade den skattskyldige fått kännedom om feltaxeringen först efter uppbördsterminens utgång, måste fatalietiden i stället anknytas till den tidpunkt, då han vunnit nämnda kännedom. Något behov

av särskild fatalitet syntes dock icke föreligga. Det låge nämligen i den skattskyldiges eget intresse att i detta fall snarast möjligt ansöka om anstånd, enär indrivningsåtgärderna eljest fullföljdes. Ej heller i övrigt torde någon särskild tidsfrist vara erforderlig. Erhölle den skattskyldige sålunda debetsedeln i vanlig ordning och upptäckte han av denna, att feltaxering gjorts, torde han vara angelägen om att snarast möjligt söka anstånd, om han ville komma i åtnjutande därav. I synnerhet gällde detta, om avdrag för skatten skulle verkställas å hans lön. Skulle den skattskyldige ha försummat såväl att begära anstånd före uppbördsterminens utgång som att erlægga skatten, torde någon olägenhet icke uppkomma, om anstånd i det fåtal fall varom här kunde vara fråga beviljades i efterhand, t. ex. i samband med att indrivningsåtgärder vidtoges.

För att den skattskyldige skulle få viss tid på sig för skatteinbetalningen, borde anstånd på grund av feltaxering utlöpa först viss tid efter det beslut fattats i anledning av de anförda besvären. Att såsom ifrågasatts bestämma anståndstiden till den tidpunkt, då beslut i ärendet vunnit laga kraft, syntes lika litet böra komma i fråga som att medgiva anstånd i anledning av besvär till kammarrätten eller regeringsrätten. De sakkunniga förordade i stället, att anstånd på grund av feltaxering skulle gälla intill dess en månad förflutit efter den dag, då den skattskyldige erhållit del av prövningsnämndens eller, om besvären anförts direkt hos kammarrätten, dennas beslut i anledning av besvären.

Enligt nuvarande bestämmelser skall anstånd i anledning av dubbeltaxering avse det lägre av de skattebelopp, som påförts på grund av taxeringarna. Denna regel kunde enligt de sakkunnigas mening icke anses tillfyllest. För att så långt möjligt vore minska den skattskyldiges olägenheter av dubbeltaxeringen, borde anståndet i stället anpassas efter de föreliggande förhållandena i varje särskilt fall. Detta kunde icke ske med mindre lokal skattemyndighet — i förekommande fall efter samråd med annan av ärendet berörd lokal skattemyndighet — finge fritt bedöma, huru anståndsbeslutet borde utformas.

De sakkunniga anför vidare.

På grund av det stora antalet variationer kunna några normer för dessa avgöranden icke uppställas. Här må endast framhållas följande.

Mången gång kan med rätt stor säkerhet bedömas i vilken kommun taxeringen kommer att upphävas. Anståndet bör då avse den skatt, som påförts i denna kommun. Har preliminär skatt erlagts i samma kommun men icke i den andra kommunen, bör anstånd kunna meddelas även för så stor del av den slutliga (kvarstående) skatten i den andra kommunen, som motsvaras av den inbetalade preliminära skatten. För anståndets omfattning i sistnämnda fall är emellertid av betydelse, om den skattskyldige kan antagas komma att få erlægga tillkommande skatt i kommunen på grund av att den där åsatta taxeringen höjes. Är sådan höjning trolig och föreligger samtidigt risk för att den tillkommande skatten icke kommer att erläggas, kan det vara lämpligt att i motsvarande mån minska det skattebelopp för vilket anstånd eljest skulle beviljas.

Om det är ovisst, var den skattskyldige rätteligen skall påföras taxering,

bör anstånd som regel medgivas för det lägre av de skattebelopp, som påförts på grund av taxeringarna. Skall preliminär skatt avräknas från nämnda lägre belopp, bör anstånd därjämte beviljas för så stor del av det högre skattebeloppet, som svarar mot den erlagda preliminära skatten.

De sakkunniga föreslår, att möjlighet att erhålla anstånd även skall beredas dödsbo, som ansökt om befrielse helt eller delvis från erläggande av skatt, som påförts dödsboet eller den avlidne. Åtnöjdes ej dödsboet med provningsnämndens beslut i ärendet, borde emellertid besvär till högre instans icke medföra rätt till anstånd. Det torde icke vara nödvändigt att föreskriva särskild tid inom vilken ansökan om sådant anstånd skulle inges. Anståndet syntes böra gälla intill dess en månad förflutit efter det dödsboet erhållit del av taxeringsnämndens eller provningsnämndens beslut i anledning av den sökta skattebefrielsen.

Slutligen framhåller de sakkunniga, att om den preliminära skatt, som skulle tillgodoräknas skattskyldig, beräknades komma att överstiga motsvarande slutliga skatt, kunde den skattskyldige erhålla jämkning. Ansökan om jämkning måste dock ha inkommit före utgången av april månad året efter inkomståret. Hade den skattskyldige restförts för den preliminära skatten och skulle han förbise att ingiva ansökan om jämkning inom nämnda tid, kunde indrivningen av formella skäl icke avbrytas, vilket särskilt i vissa fall skulle te sig stötande. Anstånd med skattens erläggande borde därför kunna beviljas i sådant fall. Anståndet borde gälla så stor del av den restförda skatten, som kunde beräknas bli avkortad. Någon begränsning av anståndstiden syntes icke erforderlig.

En av de sakkunnigas experter, *förste stadsfogden N. Rydhagen*, erinrar om att skattskyldig, som på grund av nedsatt skattebetalningsförmåga erhållit anstånd med att erlagga skatt, kunde vinna sådana förbättringar i sina ekonomiska förhållanden, att en omprövning av beslutet om anstånd snarast borde ske. Detta hade även förutsatts i författningsförslaget. Omprövningen skulle göras av den lokala skattemyndigheten. Enligt Rydhagens mening borde emellertid omprövningen, därest skatten restförts, verkställas av vederbörande utmätningsman, som handlade ärendet och besatte den för omprövningen av beslutet erforderliga personkännedomen.

Remissyttrandena. De sakkunnigas förslag har i flertalet yttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Från yttrandena torde följande få här återgivas.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anser, att bestämmelsen i 56 § 1 mom. uppbördsförordningen att anstånd med erläggande av kvarstående skatt, fastighetsskatt m. m. och tillkommande skatt må beviljas skattskyldig, vars skattebetalningsförmåga på grund av arbetslöshet eller sjukdom eller eljest oförvållat blivit nedsatt, borde något förtydligas. Länsstyrelsen vore således tveksam om exempelvis en lantbrukare, som på grund av missväxt, vattenskada e. d. icke fått påräknat skördeutfall och som icke hade några

kontanta tillgångar, kunde erhålla anstånd. Samma vore förhållandet med vissa rörelseidkare, som på grund av konjunkturväxlingar kommit i betalningssvårigheter. Till undanröjande av tvekan vid tillämpningen vore lämpligt, att några vägledande exempel intoges i anvisningarna till paragrafen. Vidare framhåller *länsstyrelsen i Västmanlands län*, att länsstyrelsen funnit att anståndsbestämmelserna tillämpats mycket olika av de lokala skattemyndigheterna. Vissa av dessa medgåve personer, som på grund av studier icke längre hade inkomst eller saknade tillgångar, anstånd med erläggande av kvarstående skatt på grund av tidigare års inkomst. Andra lokala skattemyndigheter hade icke ansett sig kunna medgiva anstånd i dylika fall. Länsstyrelsen hade även funnit, att anstånd medgivits skattskyldiga, vilka icke i tid kunnat erlägga dem påförd kvarstående skatt på grund av ekonomiska svårigheter som otvivelaktigt uppstått genom deras eget förvållande. Länsstyrelsen ville ifrågasätta, om icke gällande bestämmelser om anstånd kunde uppmjukas, eftersom anstånd uppenbarligen vore motiverat i många fall, vilka nu vore uteslutna på grund av utformningen av dessa bestämmelser.

Länsstyrelsen i Östergötlands län uttalar, att anstånd enligt 56 § 1 mom. uppbördsförordningen borde kunna medgivas även i fråga om debiterad preliminär skatt. Anstånd med erläggande av sådan skatt kunde för närvarande beviljas värnpliktig och samma möjlighet borde finnas jämväl för annan skattskyldig.

Beträffande frågan huruvida anstånd med erläggande av kvarstående skatt, för vilken avdragsskyldighet föreligger, skall kunna ske genom en förlängning av den tid varunder skatteavdrag skall verkställas, åberopar *länsstyrelsen i Malmöhus län* bl. a. ett av kronokamreraren i Malmö avgivet yttrande. Däri anföres, att de sakkunniga funnit, att avdragsskyldigheten för kvarstående skatt tills vidare borde bibehållas. Med hänsyn härtill syntes det kunna ifrågasättas, huruvida icke ett anståndsinstitut innebärande förlängd avdragsperiod för sådan skatt borde mera ingående övervägas. Man kunde nämligen icke bortse från att skattskyldiga, som för närvarande beviljades anstånd — och därmed rätt att själva betala sin kvarskatt — i stor utsträckning underlåte att betala skatten. Underlåtenheten resulterade antingen i att skatten i stället uttoges genom införsel eller i att densamma avskreves. I förstnämnda fall åsamkades arbetsgivaren ett arbete med införseln, som torde få anses likvärdigt med vad han skulle haft att vidkännas, om perioden för vanligt skatteavdrag förlängts, och i senare fallet uppkomme förlust för det allmänna. Båda dessa skäl torde tala för att så länge kvarstående skatt över huvud ansåges böra bli föremål för skatteavdrag, anstånd borde kunna medgivas genom att perioden för skatteavdrag förlängdes. Även *Föreningen Sveriges kronokamrerare* anser förvarande fråga vara förtjänt av ytterligare övervägande. Ur arbetsgivarsynpunkt torde frågan vara av mindre betydelse både med hänsyn till anståndsbeslutens jämförelsevis obetydliga antal och med hänsyn till den omständigheten att skatt, som bleve föremål för anstånd, ofta komme att erläggas

först genom införsel och sålunda i allt fall förorsakade arbetsgivaren mer-arbete.

Anstånd endast för viss del av den skatt som förfaller till betalning vid påföljande uppbördstermin finner *länsstyrelsen i Uppsala län* mindre lämpligt ur redovisningssynpunkt. Mot ett så utformat anstånd talade dock framför allt hänsynen till arbetsgivarna; förutom fortsatt skatteavdrag medförde ett sådant anstånd för dessa den olägenheten, att de måste hålla reda på, huru stor del av det på debetsedeln upptagna beloppet, som under anståndstiden vid varje avlöningstillfälle skulle innehållas. Arbetsgivarnas intresse av att ej över hövan betungas borde här gå före hänsynen till den skattskyldige.

Riksräkenskapsverket ifrågasätter, huruvida möjlighet till anstånd med debiterad preliminär skatt för värnpliktiga vore av behovet påkallad även i fortsättningen.

Att även andra feltaxeringar än dubbeltaxeringar borde kunna föranleda anstånd finner *länsstyrelsen i Västmanlands län* uppenbart. Länsstyrelsen ifrågasätter emellertid huruvida det kunde vara lämpligt att i dessa anståndsärenden behöva höra vederbörande taxeringsintendent. Taxeringsintendenternas arbetsbörda vore synnerligen stor; en icke ringa del av besvärsmålen komme därför att bli behandlad först under tiden april—juni månader året efter taxeringsåret. Detta bleve särskilt fallet med besvär enligt 123 § taxeringsförordningen. Många sökta anstånd kunde säkerligen icke beviljas av den orsaken att besvärärendena ännu icke blivit förberedda för taxeringsintendentens ställningstagande. Länsstyrelsen ville i stället föreslå, att ansökningar om anstånd skulle handläggas efter föredragning av chefen för länsstyrelsens uppbördsavdelning efter den utredning som omständigheterna i ärendet kunde föranleda. Vidare framhåller *överståthållarämbetet*, att de sakkunnigas förslag fyllde ett länge känt behov; förslaget tillstyrktes i princip av ämbetet, som vidare anför följande.

Enligt förslaget är emellertid förutsättning för beviljande av anstånd vid feltaxeringar, att den skattskyldige överklagat taxeringsnämnds beslut och att vederbörande taxeringsintendent i avgivet yttrande tillstyrkt bifall till besvären helt eller delvis. På grund av att prövningsnämndsarbetet icke behöver vara avslutat förrän senast den 30 juni året efter taxeringsåret, kan det inträffa, att då ansökning om anstånd företages till avgörande, taxeringsintendenten ännu icke hunnit yttra sig i besvärsmålet. Då taxeringsintendenten får tillfälle därtill — kanske flera månader efter det ansökningen om anstånd inkommit till lokal skattemyndighet — kan tiden för den eller de uppbördsterminer, som ansökningen om anstånd avsett, redan ha gått till ända. Denna olägenhet skulle emellertid bliva mindre framträdande om avdragsskyldigheten för kvarstående skatt avskaffades, vilket av ämbetet tidigare förordats. Oavsett hur därmed blir, håller dock ämbetet före att det icke är lämpligt att begränsa möjligheten att erhålla anstånd vid besvär över feltaxeringar endast till de fall, då vederbörande taxeringsintendent tillstyrkt besvären. Ämbetet vill därför ifrågasätta, huruvida det icke även i fall av annan feltaxering än dubbeltaxering, borde läggas i den lokala skattemyndighetens hand att fritt bedöma om anstånd skall beviljas.

Att denna rätt bör tillkomma lokal skattemyndighet i sådana fall, där det är uppenbart att taxeringen skall nedsättas eller helt undanröjas, synes enligt ämbetets mening vara fullt befogat. I andra fall, där besvär över fel-taxering anförts till prövningsnämnden, är det däremot mera tveksamt om lokal skattemyndighet bör äga rätt att bevilja anstånd. Man kunde visserligen tänka sig att ordna det på så sätt, att vederbörande taxeringsintendent skulle höras över ansökningen om anstånd och att anstånd skulle kunna beviljas under förutsättning att taxeringsintendenten i sitt yttrande tillstyrkt ansökningen. Med hänsyn till taxeringsintendenternas ställning i taxeringsprocessen vore emellertid en sådan anordning icke lämplig, enär intendenterna härigenom i viss mån skulle komma att taga ställning till besvärsmålet redan innan de avgivit sitt yttrande däri. Vidare skulle taxeringsintendenternas redan krävande arbetsbörda i icke ringa mån ökas. Man synes därför böra stanna vid att anstånd skall kunna beviljas om skattskyldig anført besvär över taxeringsnämnds beslut och antingen vederbörande taxeringsintendent i avgivet yttrande tillstyrkt besvären helt eller delvis eller eljest lokal skattemyndighet finner det vara uppenbart att taxeringen kommer att nedsättas eller helt undanröjas.

Med hänsyn till taxeringsintendenternas stora arbetsbörda och för att förhindra missbruk från de skattskyldigas sida av rätten till anstånd ifrågasätter *länsstyrelsen i Hallands län*, om icke möjligheten att erhålla anstånd borde begränsas till skattebelopp av viss storlek, förslagsvis minst 100 kr., varvid undantag borde kunna göras då särskilt ömmande omständigheter föreläge.

I några yttranden anses anstånd böra kunna medgivas även i andra fall än de sakkunniga föreslagit. Sålunda framhåller *överståthållarämbetet*, att enligt den erfarenhet ämbetet hade vore det understundom önskvärt om anstånd kunde beviljas jämväl i anledning av besvär till kammarrätten över prövningsnämnds beslut. Det inträffade nämligen ibland fall, då det syntes obilligt att en skattskyldig skulle nödgas — kanske till priset av fördärvad ekonomi — inbetala skatt på grund av en i en prövningsnämnd åsatt taxering, som vore felaktig och därför sedermera undanröjdes i högre instans. Förutsättning borde dock här vara att vederbörande taxeringsintendent i avgivet yttrande över besvären helt eller delvis tillstyrkt bifall till desamma. Vidare påpekar *Sveriges köpmannaförbund*, att en taxeringsfråga kunde uppkomma först i prövningsnämnden eller ett taxeringsmål gälla en principfråga av vikt. I dylika fall borde anstånd kunna medgivas även för tillkommande skatt och även vid besvär till skattedomstolarna. Här torde dock en sådan begränsning kunna göras, att anstånd medgaves endast om det omstridda skattebeloppet uppginge till förslagsvis minst 500 kr. och tillika utgjorde minst en femtedel av den skattskyldiges samtliga utskylder under taxeringsåret. *Sveriges lantbruksförbund* och *Riksförbundet landsbygdens folk* finner det icke skäligt, att skattskyldiga som anført besvär till prövningsnämnd och vilkas mål vid tiden för marsuppbörden ännu icke varit föremål för prövning, skulle erlægga skatt. Icke förrän prövningsnämnden meddelat utslag i målet, borde skyldighet föreligga att inbetala skatten. Förbunden föreslår därför generellt anstånd till uppbördsterminen

i juli för sådana skattskyldiga, vilkas besvär hos prövningsnämnden icke vore avgjorda i början av mars året efter taxeringsåret.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län framhåller, att lokala skattemyndigheter inom länet vid flerfaldiga tillfällen uttalat önskvärdheten av att dessa myndigheter borde äga rätt att utan omgång bevilja anstånd i fall, där uppenbara felaktigheter föreläge, t. ex. uppenbar felkreditering, felaktigt uträknad beskattningsbar inkomst e. d. Särskilt i fråga om felkreditering, då den skattskyldige hos lokal skattemyndighet uppvisade kvitto å erlagd skatt som ej tillgodoräknats honom, kunde det stundom tarva åtskillig tid för länsstyrelsen, dit reklimationshandling överlämnats, att utreda vart skattebeloppet tagit vägen. Vidare anför *Föreningen Sveriges kronokamrere*, att om det av de sakkunniga föreslagna systemet för arbetsgivarkontroll infördes och restförteckningarna sålunda slopades, antalet skattereklamationer torde komma att väsentligt ökas. Personalen på uppbördsverken komme därvid sannolikt icke att inom rimlig tid medhinna arbetet med dessa reklamationer, särskilt under den arbetstyngda tiden november—februari. Det syntes därför befogat att som skäl för anstånd godtaga även det förhållandet, att skattskyldig företedde kvitterad preliminärdebetsedel, som visade större innehållen skatt än den avräknade. Anståndstiden borde kunna få bestämmas av den lokala skattemyndigheten, eventuellt med viss i uppbördsförordningen föreskriven lämplig maximitid.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller, att anstånd enligt 57 § uppbördsförordningen (vid feltaxering m. m.) — i motsats till anstånd enligt 56 § — förutsattes kunna sökas även efter uppbördsterminens slut. I fall, där extraordinär besvärsrätt föreläge, funnes intet att erinra här emot. Det syntes i sådant fall också uppenbart, att den skattskyldige automatiskt skulle befrias från redan inträdd skyldighet att gälda restavgift. Däremot kunde man ställa sig tveksam, om ej som villkor för anstånd i övriga fall enligt 57 § borde stadgas, i likhet med vad som gällde i fall enligt 56 §, att anståndet skulle ha sökts före uppbördsterminens slut. I varje fall syntes det knappast motiverat, att den skattskyldige i sådana fall utan vidare även skulle erhålla befrielse från restavgift. — Därefter uttalas, att det i och för sig kanske icke vore något att erinra mot att den skattskyldige befriades från skyldighet att erlagga restavgift för skattebelopp, som han efter taxeringsbesvär icke skulle erlagga. Men konsekvensen skulle då även fordra, att han återfinge erlagd restavgift å skattebelopp, som restituerades. Annars kunde det ofta bli beroende av en slump, om en skattskyldig skulle vidkännas sådan avgift eller ej. Om icke vid ordinära besvärsmål stadgades, att anstånd skulle ha sökts före uppbördsterminens slut, syntes därför 59 § uppbördsförordningen böra ändras så, att befrielse från restavgift icke erhöles automatiskt utan först efter beslut i varje särskilt fall. Någon svårighet för lokal skattemyndighet att avgöra, om anståndsbeslutet borde innefatta även beslut om befrielse från skyldighet att erlagga restavgift, behövde icke föreligga, eftersom det besked från taxerings-

intendenten som skulle föregå beslutet även kunde innefatta uppgift om besvärerna anförts enligt 123 § taxeringsförordningen.

Vidare ansluter sig länsstyrelsen till ett förslag av häradsskrivaren i Mölndals fögderi, att anstånd på grund av feltaxering borde gälla intill två månader efter dagen för delgivningen av provningsnämndens eller kammarrättens beslut. Häradsskrivaren framhåller, att den skattskyldige underrättades om beslutet omedelbart efter protokollsjusteringen. Lokal skattemyndighet däremot erhöle del av beslutet först genom ändringslängderna; den tid som sedan återstode för att verkställa omräkningen av skatten bleve därför alltför knapp, om anståndstiden såsom de sakkunniga föreslagit skulle utgå en månad efter delgivningsdagen.

Lämpligheten av att anknyta anståndstiden till delgivningsdagen ifrågasättes av *länsstyrelsen i Värmlands län*. Genom anståndet befriades den skattskyldige från att erlägga restavgift, därest skatten inbetalades till indrivningsmyndigheten före anståndstidens utgång. Å utmätningsmannen eller exekutionsbiträdet ankomme alltså att avgöra, huruvida restavgift skulle erläggas. Det borde då närmast åvila den skattskyldige att förete bevis om anståndstidens längd. Anknötes denna till delgivningsdagen, hade han emellertid ingen omedelbar möjlighet härtill, eftersom delgivningsbeviset återginge till länsstyrelsen för förvaring i besvärsakten. Däremot förelåge ingen svårighet för den skattskyldige att förete tillgängligt beslut i taxeringsmålet. Av denna anledning vore fördelaktigare, om anståndstiden i stället anknötes till dagen för provningsnämndens eller, om besvärerna anförts direkt till kammarrätten, dennas beslut i anledning av besvärerna. Förslagsvis kunde tiden sättas till två månader efter respektive beslut.

Beträffande dubbeltaxeringsfallen anser *länsstyrelsen i Gotlands län*, att frågan om för vilken skatt anstånd skulle medgivas, borde avgöras av taxeringsintendenten i det län, där den skattskyldige påförts taxering eller — om detta skett i mera än ett län — taxeringsintendenten i det län, där det högre slutliga skattebeloppet påförts. Åtminstone borde till vederbörande taxeringsintendents bestämmande hänskjutas sådana fall, där fråga uppstått om beviljande av anstånd med det högre skattebeloppet.

Svenska exekutionsmännens riksförbund instämmer i det särskilda yttrande, som herr Rydhagen såsom expert hos de sakkunniga avgivit, dock med den avvikelsen, att icke blott utmätningsmannen utan även vederbörande exekutionsbiträde borde äga göra ifrågavarande omprövning av meddelat anstånd. Eljest åstadkommes endast en halvmesyr, alldenstund utmätningsmannen ej hade större möjlighet än den lokala skattemyndigheten att på ett praktiskt sätt fullgöra ifrågavarande uppgift; den som handhade eller komme att handha själva indrivningen, hade den bästa kontakten med den skattskyldige. — Vidare uttalar förbundet, att det förefölle synnerligen egendomligt, att anstånd enligt 56 § (vid nedsatt skatteförmåga) och 57 § 2 mom. (för dödsbo) skulle handläggas av den lokala skattemyndigheten, detta med hänsyn till den onödiga omgång som en sådan handläggning med-

förde men framför allt därför att det i dessa fall uteslutande gällde sådana frågor, som hade direkt med indrivningen att skaffa. Finge i stället indrivningsmyndigheten handlägga dessa anståndsfrågor, borde betydande fördelar och förenklingar åstadkommas. Denna myndighet kunde sålunda ha fallet fullt klart för sig redan från början och vore för övrigt praktiskt taget den enda myndighet som kunde övervaka behovet av anstånd i fortsättningen. Därtill komme att det för den skattskyldige fölle sig naturligt, att han vid behov av anstånd i första hand kunde uppsöka den myndighet, till vilken han — enligt vad han visste — sedermera skulle betala skatten. Vidare finge framhållas, att om skatten icke erlades före anståndstidens utgång, indrivningsmyndigheten ändock i vissa fall måste lämna ytterligare anstånd, göra upp om avbetalningar o. d.

Departementschefen. Vad de sakkunniga anført i anslutning till vissa uttalanden rörande tillämpningen av bestämmelserna i 56 § 1 mom. nu gällande uppbördsförordning, föranleder icke någon erinran eller annat yttrande från min sida än att jag vill understryka föreliggande möjlighet att i tveksamma fall inhämta centrala uppbördsnämndens mening om bestämmelsernas innebörd och tillämplighet.

Jag delar de sakkunnigas betänkligheter mot anstånd med erläggande av sådan kvarstående skatt, för vilken avdragsskyldighet föreligger, i form av en förlängning av den tid, varunder skatteavdrag skall verkställas.

De sakkunnigas förslag, att lokal skattemyndighet skall i vissa fall kunna begränsa anstånd med erläggande av skatt att avse allenast viss del av skatten, biträder jag.

Anstånd med erläggande av preliminär B-skatt kan, såsom framgår av 56 § 1 och 2 mom. uppbördsförordningen, för närvarande beviljas endast då den nedsatta skattebetalningsförmågan föranletts av att den skattskyldige fullgör militärtjänstgöring såsom värnpliktig. Möjligheten för värnpliktig att erhålla sådant anstånd föreslogs i propositionen nr 372 till 1946 års riksdag. Enligt vad dåvarande chefen för finansdepartementet anförde finge förslaget anses vara av i viss mån provisorisk karaktär. Utbyggdes framdeles jämkningsinstitutet på sådant sätt, att skattebelopp som kvarstode efter jämkning av preliminär skatt finge fördelas på uppbördsterminerna i annan ordning än enligt gällande bestämmelser, syntes nämligen anståndsregler beträffande preliminär skatt i huvudsak obehövlige. Skulle å andra sidan en dylik utbyggnad av jämkningsinstitutet icke komma till stånd, borde, enligt vad i nyssnämnda proposition vidare framhölls, övervägas att utsträcka anståndsreglerna i fråga om debiterad preliminär skatt till att avse jämväl andra än värnpliktiga.

Såsom framgår av vad jag i tidigare sammanhang anført, anser jag mig icke kunna förorda en utbyggnad av jämkningsinstitutet på nyss antydda sätt, d. v. s. så att genom jämkning finge bestämmas att skatten skall förfalla till betalning endast vid viss eller vissa uppbördsterminer. Godtages denna ståndpunkt, torde anståndsreglerna beträffande preliminär B-skatt

böra bibehållas för de värnpliktiga och därjämte utsträckas att gälla även andra skattskyldiga, som fått sin skattebetalningsförmåga nedsatt.

Utom i de fall då den skattskyldiges skattebetalningsförmåga nedsatts utan hans eget förvållande eller till följd av värnpliktstjänstgöring, kan för närvarande anstånd medgivas endast vid dubbeltaxering. De sakkunniga uttalar den meningen att behov av anstånd kan finnas jämväl i andra fall, därvid särskilt åsyftats de då en uppenbart felaktig taxering gjorts och vederbörande taxeringsintendent tillstyrkt av de skattskyldiga anförda besvär.

Även enligt min mening talar starka skäl för en utbyggnad av anståndsmöjligheterna. Att anstånd bör kunna medgivas i de utav de sakkunniga åsyftade fallen av ren misstagstaxering, synes mig uppenbart. Det kan emellertid diskuteras om man bör stanna härvid. Jag vill erinra om det fall, då en skattskyldig, mot bestridande, av någon anledning åsättes en hög taxering av beskattningsnämnderna och fråga ej är om s. k. misstagstaxering. Även om skatterättsliga bedömandet i högsta instans sammanfaller med den skattskyldiges uppfattning, måste han, vid risk av exekutiva åtgärder och oberoende av i det enskilda fallet föreliggande olägenheter, erlägga skatt enligt de lägre instansernas beslut. Först efter en, med hänsyn till skattedomstolarnas arbetsanhopning, kanske ganska lång tid restitueras beloppet jämte viss ränta. Ej utan fog har kritik riktats mot bestämmelserna i denna del. De sakkunniga har ej gått in på dessa problem och jag är ej heller själv beredd att utan en närmare utredning taga en slutlig ställning. Jag vill dock understryka, att det måste anses uteslutet med en regel av innebörd, att anstånd med skattens erläggande alltid skulle gälla till dess ett lagakraftvunnet utslag föreligger. En sådan regel skulle medföra, att de skattskyldiga genom taxeringsbesvär kunde — hur ogrundade besvären än vore — erhålla mycket lång tids uppskov med skattens erläggande för att vid något framtida tillfälle ställas inför skattekrav, hänförliga till sedan länge uppburna och måhända även förbrukade inkomster. Detta vore icke blott oförenligt med tanken bakom källskattesystemet; det skulle även lända det allmänna och ytterst även de skattskyldiga till starkt förfång.

Den enda framkomliga vägen torde vara ett prövningsförfarande, därvid de olika fallen individuellt bedömas. Hur principerna för ett sådant förfarande skall uppdragas och hur det tekniskt skall anordnas är en komplicerad fråga, till vilken jag ej är beredd att nu ta ställning. I sådant läge måste jag inskränka mig till att nu förorda ett genomförande av de sakkunnigas förslag, som dock är ägnat att undanröja vissa påtagliga olägenheter.

Såsom villkor för anstånd, då skattskyldig överklagat taxeringsnämnds beslut, bör enligt de sakkunniga gälla, att vederbörande taxeringsintendent helt eller delvis tillstyrkt bifall till besvären. I några remissyttranden har ur olika synpunkter riktats kritik häremot. Jag medger att visst fog finnes för denna kritik, men kan å andra sidan icke finna att något bättre förslag till frågans lösning framkommit. Det synes mig därför som om man i allt fall försöksvis borde pröva de sakkunnigas system.

Genom det av mig förut förordade förslaget att taxeringsbeslut, som inkommit till den lokala skattemyndigheten senast den 20 november under taxeringsåret, skall beaktas vid debiteringen av slutlig skatt, kan antagas att antalet fall då behov av anstånd uppkommer på grund av uppenbar fel-taxering blir starkt reducerat.

Har taxeringsintendenten redan tagit ställning till de anförda besvären, när anstånd sökes, har han alltså blott att till lokal skattemyndighet upp-giva om han till- eller avstyrkt besvären. Har ställning till besvären ännu ej tagits, men är ärendet i sådant skick att dylik ställning kan tagas, när anståndsframställningen kommer taxeringsintendenten till handa, bör denne — även om detta bryter mot den avsedda arbetsrutinen — om möjligt be-handla besvären med förtur. Kan så av någon anledning emellertid ej ske eller har utredningen i besvärärendet ännu ej hunnit avslutas, men anser sig taxeringsintendenten vid ett mera ytligt bedömande likväl kunna ange, att han troligen kommer att tillstyrka eller avstyrka besvären, bör detta meddelas den lokala skattemyndigheten, som även i sådant fall har att grunda sitt beslut i anståndsfrågan på intendentens uttalande. Ett dylikt uttalande av taxeringsintendenten är självfallet icke av beskaffenhet att vara bindande för intendenten vid dennes slutliga bedömning av besvären. Finner sig taxeringsintendenten icke kunna göra något som helst uttalande, har han å andra sidan att meddela detta; lokal skattemyndighet kan då icke annat än avslå anståndsframställningen.

Enligt de sakkunnigas förslag skall rätt till anstånd föreligga endast vid besvär över taxeringsnämnds beslut. Utan olägenhet torde emellertid denna begränsning kunna bortfalla. Anstånd bör sålunda kunna medgivas även vid besvär över prövningsnämnds och kammarrättens beslut under förutsätt-ning, att vederbörande taxeringsintendent tillstyrkt eller förklarat sig ämna tillstyrka bifall till besvären helt eller delvis.

Har taxeringsintendenten allenast delvis tillstyrkt besvären respektive för-klarat sig ämna allenast delvis tillstyrka dem, bör anståndet — såsom de sakkunniga uttalat — avse en motsvarande del av skatten.

Vidare bör skattskyldig kunna beviljas anstånd, då slutlig skatt, fastig-ketsskatt m. m. eller tillkommande skatt debiterats oriktigt eller då preli-minär skatt avräknats med för lågt belopp eller felaktighet ägt rum vid ut-skrivandet av debetsedel. Har sådant fel förelupit, äger den skattskyldige söka rättelse hos den lokala skattemyndighet, som verkställt debiteringen. I den lokala skattemyndighetens beslut kan ändring sökas hos länsstyrel-sen. Som regel torde felet kunna rättas så snabbt, att särskilt anstånd icke erfordras. Skulle emellertid den lokala skattemyndighetens beslut försenas därför att utredning dessförinnan måste verkställas, kan dock anstånd i vissa fall vara påkallat. Anstånd på grund av feldebitering bör gälla intill dess en månad förflutit efter det den lokala skattemyndigheten fattat beslut i anledning av den sökta rättelsen. Anföres besvär över myndighetens be-slut, synes detta i och för sig icke utgöra skäl för anstånd. Någon särskild tidsfrist, inom vilken anstånd skall sökas, torde ej böra uppställas.

Av skäl som anförts av länsstyrelsen i Värmlands län bör beviljat anstånd vid taxeringsbesvär gälla intill två månader efter dagen för provningsnämndens eller vederbörande skattedomstols beslut i anledning av besvären.

Har skattskyldig avlidit och har dödsboet sökt anstånd, bör vad i det föregående förordats gälla jämväl för detta fall. Har dödsboet ansökt om befrielse från erläggande av skatt i enlighet med vad därom särskilt är stadgat, bör även för dylikt fall anstånd kunna ifrågakomma.

Det synes icke lämpligt att — såsom i ett remissyttrande ifrågasatts — överföra beslutanderätten i en del av anståndsfallen från den lokala skattemyndigheten till indrivningsmyndigheten. Ej heller kan jag förorda, att indrivningsmyndigheten skall äga ompröva meddelat anstånd.

Vad de sakkunniga anført i hänseenden, som jag icke närmare berört, föranleder icke någon erinran från min sida.

XI. Uppbörd och redovisning av skatt.

Gällande bestämmelser. Uppbördssystemet bygger på att all skatt — såväl skatt som den skattskyldige själv erlägger som skatt vilken redovisas av arbetsgivare — inbetalas kontant till uppbördsmyndigheterna och hos dessa myndigheter bokföres individuellt för varje inbetald post och för varje skattskyldig. Bokföringen sker å särskilda uppbördskort (kreditkort), som erhållas genom kopiering vid utskrift av debetsedlarna.

Vid debetsedlarna är fogade genom perforering frånskiljbara skatteanvisningar, avsedda för inbetalning av skatt. Skatteanvisningarna är till antalet sex beträffande preliminär skatt, två beträffande kvarstående skatt, tre beträffande fastighetsskatt och sex beträffande tillkommande skatt.

Å varje skatteanvisning finnes den uppbördstermin angiven, då anvisningen är avsedd att användas, ävensom samma debetsedelsnummer som å motsvarande debetsedel och uppbördskort.

Uppbörd av skatt verkställes genom postverket samt de penninginrättningar (banker, sparbanker och centralkassor för jordbrukskredit), med vilka Kungl. Maj:t därom träffat avtal. Huvudregeln är att skatt skall erläggas under uppbördstermin. Uppbördsterminerna under uppbördsåret, som omfattar tiden från och med mars månad ett år till och med februari månad nästföljande år, är till antalet sex och infaller under tiden fr. o. m. den 6 t. o. m. den 13 i månaderna mars, maj, juli, september, november och januari; uppbörd av preliminär skatt och tillkommande skatt sker under samtliga uppbördsterminer, av fastighetsskatt under uppbördsterminerna i september, november och januari samt av kvarstående skatt under uppbördsterminerna i mars och maj. Vid skatteinbetalningen skall å skatteanvisningen finnas angivet det belopp, som skall inbetalas. Såvitt gäller debiterad skatt (preliminär B- och C-skatt, fastighetsskatt m. m. samt kvarstående och tillkommande skatt) har detta ombesörjts av den lokala skattemyndigheten. I fråga om preliminär A-skatt ankommer det på arbetsgivaren att

innan han inbetalar skatten för sina arbetstagare ange skattebeloppen å skatteanvisningarna.

Arbetsgivare har att för varje uppbördstermin ombesörja inbetalningen av sådan skatt, för vilken han verkställt skatteavdrag. I övrigt ankommer skatteinbetalningen på den skattskyldige själv.

Skattskyldig kan med företeende av debetsedel med vidfogade skatteanvisningar inbetala skatt antingen å fast postanstalt eller i penninginrättning. Skatten kan också insändas till postgirokontorets skatteavdelning. Vidare kan skattskyldig inbetala skatt till vederbörande länsstyrelse eller, i stad med egen uppbördsförvaltning, kronokamrerare genom att insätta skattebeloppet på länsstyrelsens (kronokamrerarens) särskilda skattepostgirokonto. Sistnämnda inbetalningsform kan användas av skattskyldig, som vill inbetala skatt efter det densamma förfallit till betalning. Länsstyrelsens (kronokamrerarens) särskilda skattepostgirokonto kan även utnyttjas av skattskyldig för delinbetalning av debiterad skatt. Sådan skatt kan nämligen inbetalas medelst debetsedel och skatteanvisning endast då likvid sker av hela skattebeloppet. Önskar skattskyldig erlægga debiterad skatt före den uppbördstermin, under vilken skatten förfaller till betalning, kan skatten antingen inbetalas medelst debetsedel och skatteanvisning eller också inbetalas till ett centralt postgirokonto (postgirokonto nr 300 eller det s. k. centrala skattekontot). I det första av sistnämnda båda fall måste inbetalningen göras under uppbördstermin. Slutligen kan skattskyldig till länsstyrelsens (kronokamrerarens) särskilda skattepostgirokonto eller till det centrala skattekontot inbetala preliminär skatt utöver preliminär A-skatt, som under inkomståret innehållits genom skatteavdrag, eller utöver debiterad preliminär skatt, som påförts honom.

Arbetsgivare har att inbetala genom skatteavdrag innehållna skattemedel efter i stort sett samma regler som skattskyldig. Skatten kan sålunda antingen inbetalas å postanstalt eller i penninginrättning eller insändas till postgirokontorets skatteavdelning. Arbetsgivare med flera än tjugufem arbetstagare äger därjämte möjlighet att inbetala skatten till postverkets skatteavdelningar i residensstäderna. Då arbetstagare slutar sin anställning mellan två uppbördsterminer, skall den innehållna skatten inbetalas till centrala skattekontot. Vid försenad skattelikvid liksom då skatteavdrag verkställts utan tillgång till arbetstagares debetsedel skall inbetalning ske till vederbörande länsstyrelses (kronokamrerarens) särskilda skattepostgirokonto.

Varje annan inbetalning av skatt än till centrala skattekontot och länsstyrelsernas (kronokamrerarnas) särskilda skattepostgirokonton skall ske medelst debetsedel och/eller skatteanvisning. Härifrån har dock Kungl. Maj:t enligt brev till generalpoststyrelsen den 30 december 1946, nr 894, medgivit visst undantag beträffande arbetsgivare med flera än tjugufem arbetstagare, vilken redovisar genom skatteavdrag innehållna medel till skatteavdelning vid postkontor i residensstad. Sådan arbetsgivare äger att i stället för skatteanvisningar till skatteavdelningen insända förteckningar — enligt av generalpoststyrelsen godkänt formulär — upptagande debetsedels nummer och

skattebelopp. En förutsättning härför är emellertid, att debetsedels nummer å förteckningarna anges medelst hålkorts- eller adresseringsmaskin.

Inbetalningar till centrala skattekontot samt till länsstyrelsernas (kronokamrerarnas) särskilda skattepostgirokonton skall ske medelst särskilda postgiroinbetalningskort, ett kort för varje inbetald post. Å kortet skall alltid angivas den skattskyldiges (arbetstagarens) namn och mantalsskrivningsadress samt debetsedelns nummer. För större arbetsgivare (med flera än tjugufem arbetstagare) har kravet att inbetalning av skatt till centrala skattekontot skall ske med separata inbetalningskort för varje arbetstagare slopats enligt nyssnämnda brev den 30 december 1946, nr 894. Skatten för flera arbetstagare må i stället inbetalas på så sätt att det sammanlagda skattebeloppet medelst inbetalnings- eller girokort inbetalas eller överföres till postgirokonto nr 300 samt att till centrala skattekontot insändes förteckningar, upprättade enligt av generalpoststyrelsen godkänt formulär samt upptagande ovannämnda uppgifter om namn och debetsedelsnummer m. m. för arbetstagarna.

Skatt, som förfaller till betalning under viss uppbördstermin, skall inbetalas senast å terminens sista dag. Vid inbetalning över postgiro — dock icke till penninginrättning — skall vederbörlig försändelse ha inkommit till postanstalt senast nämnda dag.

Har någon försummat att inbetala den skatt han haft att erlægga under uppbördstermin, har han rätt att under viss kortare tid efter terminens utgång med företeende av debetsedeln erlægga skatten. Detta gäller icke blott beträffande skatt, som skattskyldig betalar för egen räkning, utan även beträffande sådan skatt som arbetsgivare har att inbetala för arbetstagare. Inbetalning, varom här är fråga, får endast göras å fast postanstalt. Inbetalningen skall göras senast den 18 i den månad, under vilken terminen infallit. Tillika med skatten skall då erläggas en särskild avgift (s. k. respitavgift). Vederbörande posttjänsteman skall förse skatteanvisningen med frimärke till belopp motsvarande den erlagda särskilda avgiften.

Ifrågavarande avgift uppgår till 20 öre, resp. 50 öre för skattebelopp om högst 20 kr., resp. högst 50 kr. För högre skattebelopp utgör avgiften 1 kr. för varje påbörjat hundratal kronor.

I fråga om inbetalning av skatt för sjöman, inskriven vid sjömanshus och för vilken skatteavdrag verkställes, gäller särskilda inbetalningstider.

För skatt, som enligt vad nu sagts icke erlagts i behörig tid, skall erläggas särskild restavgift.

Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, generalpoststyrelsen, äger dock då särskilda skäl därtill är bl. a. medgiva att viss arbetsgivare eller viss grupp av arbetsgivare må utan att gälda sådan särskild respitavgift, som nyss nämnts, eller restavgift, inbetala arbetstagares under uppbördstermin förfallande skatt efter utgången av samma termin. I brev till generalpoststyrelsen den 19 september 1947, nr 787, har Kungl. Maj:t bemyndigat generalpoststyrelsen att lämna arbetsgivare sådant medgivande.

Vid inbetalning av skatt å postanstalt eller i penninginrättning med användande av debetsedel frånskiljer och behåller vederbörande post- eller banktjänsteman den vid debetsedeln fogade skatteanvisning, som avser den aktuella uppbördsterminen, samt återställer debetsedeln kvitterad.

Har skatt girerats till postgirokontorets skatteavdelning eller inbetalats eller girerats till postgirokontot för skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden eller översänts till penninginrättning utan att debetsedel samtidigt medsänts, skall vederbörande skatteavdelning eller penninginrättning till den, som verkställt inbetalningen eller gireringen, översända särskilt kvitto beträffande varje skatteanvisning. Sådant kvitto skall fastställas på debetsedeln av den skattskyldige eller, om kvittot avser skatt som inbetalats av arbetsgivare för arbetstagare, av arbetsgivaren.

Har arbetsgivare till vederbörande länsstyrelse eller kronokamrerare inbetalat skatt, som avdragits för arbetstagare utan att dennes debetsedel företetts, är det avsett att det av postverket utfärdade kvittot skall överlämnas till arbetstagaren.

Enligt det tidigare omnämnda brevet den 30 december 1946, nr 894, må arbetsgivare med flera än tjugufem arbetstagare, vilken begagnar sig av möjligheten att inbetala arbetstagarnas skatt till postverkets skatteavdelningar, å arbetstagarnas debetsedlar själv kvittera den inbetalda skatten.

För att underlätta identifieringen av skattebelopp, som på grund av ofullständiga uppgifter icke kunnat tillgodoföras vederbörande skattskyldiga, har Kungl. Maj:t genom beslut den 12 november 1948 föreskrivit inrättande av ett särskilt skattereklamationskonto vid länsstyrelsen i Stockholms län. Till detta konto skall av länsstyrelse och kronokamrerare överföras skattebelopp, som av dessa myndigheter trots undersökningar och efterforskningar icke kunnat identifieras och tillgodoföras vederbörande skattskyldiga.

Tidigare förslag. I sitt första betänkande (s. 85 o. ff.) föreslog de sakkunniga att inbetalning av skatt skulle få verkställas medelst företeende av debetsedel och skatteanvisning jämväl under annan tid än under löpande uppbördstermin. De sakkunniga föreslog vidare, att inbetalning av preliminär skatt för arbetstagare, som slutat sin anställning mellan två uppbördsterminer, skulle få ske medelst skatteanvisning i stället för genom inbetalning till centrala skattekontot. För att detta skulle kunna ske skulle antalet vid varje debetsedel fogade skatteanvisningar ökas från 6 till 8 samt terminsbeteckningarna på skatteanvisningarna borttagas. Om alla de vid en debetsedel fogade skatteanvisningarna förbrukats skulle möjlighet finnas att erhålla duplettdebetsedel. Överlämnades icke debetsedel till arbetsgivaren, skulle skatten redovisas enligt särskilda regler. Inom branscher, där kortare anställningar vore allmänt förekommande, borde hinder icke möta att även om debetsedeln överlämnades till arbetsgivaren skatten redovisades på nämnda särskilda sätt. Härigenom uppstode icke i dessa fall något behov av duplettdebetsedel. Centrala skattekontot skulle tills vidare be-

hållas för inbetalning av kvarstående skatt för arbetslagare, som slutat sin anställning mellan två uppbördsterminer.

För redovisning av innehållen skatt, då skatteavdrag verkställts å inkomst av bisysslor och tillfälligt arbete eller då eljest debetsedel icke överlämnats till arbetsgivaren, hade de sakkunniga övervägt två olika system, benämnda hålkorts- och skattemärkessystemen. Enligt båda systemen skulle arbetsgivaren å den innehållna skatten utfärda skattekvitton, vilka skulle tillställas arbetstagaren. För att skattebeloppen enligt dessa kvitton skulle tillgodoföras den skattskyldige, hade denne själv att anmäla beloppen för kreditering. Beträffande detaljutformningen av de båda systemen torde här allenast få hänvisas till uppbördssakkunnigas första betänkande (s. 88 o. ff.).

De sakkunniga förordade — om än med tvekan — skattemärkessystemet. Att de sakkunniga intog denna ståndpunkt berodde väsentligen därpå att skattemärkessystemet möjliggjorde en omedelbar kontroll genom arbetstagarernas medverkan över att skatten erlagts av arbetsgivaren. Härtill komme, att skattemärkessystemet borde vara om icke enklare ur arbetssynpunkt så dock mera tilltalande särskilt för mindre arbetsgivare. I synnerhet gälde detta arbetsgivare i hemmen.

1950 års proposition. I proposition nr 244 till 1950 års riksdag (s. 27 o. ff.) har redogjorts för de allmänna uttalanden, som i yttrandena över uppbördssakkunnigas första betänkande gjorts angående den föreslagna redovisningen av preliminär skatt, som av arbetsgivare innehållits utan tillgång till arbetstagarernas debetsedel.

I flertalet yttranden förordades, att hålkortssystemet skulle tillämpas. Ett antal myndigheter och sammanslutningar uttalade emellertid betänkligheter mot hålkortssystemet eller avvisade användningen såväl av hålkortssystemet som av skattemärkessystemet. Härvid riktades kritik särskilt mot förslaget, att den innehållna preliminärskatten skulle tillgodoräknas de skattskyldiga endast om de insände de erhållna skattekvittona till uppbördsmyndigheten. I några av dessa yttranden framfördes olika förslag om att preliminärskatten liksom för närvarande automatiskt borde tillgodoföras de skattskyldiga.

Jag anförde, att jag med hänsyn till vad som förekommit vid remissbehandling av de sakkunnigas förslag icke vore beredd att taga definitiv ställning till frågan om en utsträckning av avdragsskyldigheten utan ville förorda att denna fråga hänskötes till de sakkunniga för ytterligare utredning. Under den fortsatta utredningen borde de sakkunniga ånyo pröva, huruvida det vore möjligt att finna en sådan lösning av frågan om redovisning av preliminärskatt, som innehållits utan att debetsedel företetts, att skatten kunde automatiskt, d. v. s. utan den skattskyldiges medverkan, tillgodoföras honom. Visade det sig att en tillfredsställande lösning efter denna linje icke kunde ernås, borde de sakkunniga undersöka huruvida några förbättringar kunde ske av hålkortssystemet för att så långt sig göra låte tillgodose i yttrandena framförda önskemål.

De sakkunniga. Inledningsvis anför de sakkunniga att annat uppbörds-system än det nu gällande tidigare ej föreslagits såvitt gällde skatt, som skattskyldig själv inbetalade. Däremot hade olika inbetalningssätt diskuterats, såvitt gällde inleverering av de skattemedel, som arbetsgivarna innehållit genom skatteavdrag. Närmast hade därvid mot varandra vägt å ena sidan systemet med individuell inbetalning och kreditering av varje särskild skattepost och å andra sidan det s. k. skattemärkessystemet. De olika synpunkterna på detta spörsmål hade ingående redovisats i 1944 års uppbördsberednings betänkande, vartill de sakkunniga hänvisade (SOU 1945: 27 s. 271 o. ff.).

De sakkunniga erinrar därefter om att de i sitt första betänkande framlade två olika förslag rörande inbetalning och bokföring av skatt i sådana fall, då skatteanvisning icke ansåges kunna användas. Det ena förslaget byggde i huvudsak på redan gällande system med individuell inbetalning och kreditering, medan det andra innebure en tillämpning av skattemärkessystemet. Båda förslagen förutsatte viss medverkan av den skattskyldige för att underlätta eller möjliggöra de inbetalade beloppens identifiering. I propositionen nr 244 till 1950 års riksdag anvisades emellertid de sakkunniga att i det fortsatta utredningsarbetet söka finna en sådan lösning av frågan om redovisning av preliminär skatt, som innehållits utan att debetsedel företetts, att skatten kunde tillgodoföras den skattskyldige utan dennes medverkan.

Skattemärkessystemet hade, fortsätter de sakkunniga, således avvisats för ett begränsat område av skatteuppbörden. Det syntes icke tänkbart att nu ifrågasätta att tillämpa nämnda system vid all skatteinbetalning genom arbetsgivare. De skäl, som 1944 års uppbördsberedning anförde som stöd för sitt förslag till individuell inbetalning och bokföring av arbetstagarnas genom arbetsgivarna redovisade skattemedel, syntes fortfarande bärande.

De sakkunniga ifrågasatte sålunda icke någon ändring av gällande huvudprinciper för uppbörd och redovisning av skatt; de sakkunnigas förslag avsågo olika detaljändringar i det gällande systemet.

De sakkunniga framhåller, att i inkomna yttranden och framställningar hade uttryckts vissa önskemål om ändrad förfallotid för skatt. Sålunda hade från arbetsgivarhåll önskemål framförts om att uppbördsterminerna för den kvarstående skatten skulle förläggas till andra månader än då uppbörd skedde av preliminär skatt för att arbetsgivarna därigenom skulle kunna fördela arbetet med skatteredovisningen jämnare under året. Ett tillmötesgående av detta önskemål skulle emellertid förorsaka postverket väsentliga svårigheter vid organiserandet av uppbördsarbetet. De sakkunniga säger sig därför icke kunna förorda någon ändring av gällande bestämmelser rörande de månader, varunder skatteuppbörd ägde rum. För större arbetsgivare torde emellertid redovisningssvårigheterna minska genom de sakkunnigas förslag att genom skatteavdrag innehållen preliminär skatt i viss utsträckning skulle få redovisas summariskt under de fem första uppbördsterminerna av uppbördsåret.

Antalet uppbördsterminer för de olika slagen av skatt och vilka uppbördsterminer som därvid skulle komma i fråga, hade tidigare behandlats i samband med debitering av skatt, m. m.

Vidare framhålles att önskemål hade uttalats om att uppbördsterminerna skulle infalla senare under de olika månaderna. Denna fråga, påpekar de sakkunniga i anslutning härtill, behandlades ingående vid införandet av det nya uppbördssystemet, därvid det konstaterades att uppbördsterminerna med hänsyn till de postala arbetsförhållandena icke utan svårighet kunde avslutas senare än den 13. Frågan hade ånyo dryftats med representanter för generalpoststyrelsen. Det hade därvid konstaterats, att om uppbörden skulle avslutas senare än nu vore fallet, skatteinbetalningarna skulle kollidera med bl. a. utbetalningarna av folkpensionerna. Detta skulle föranleda en ur arbetssynpunkt synnerligen svår belastning i postkassorna. En förskjutning av pensionsutbetalningarna skulle i sin tur medföra att dessa utbetalningar skulle sammanfalla med andra stora, postverket åvilande arbetsuppgifter. De sakkunniga hade därför funnit sig förhindrade att framlägga förslag om ändrade tider för själva uppbördsterminerna.

De sakkunniga uttalar därefter, att sådana erinringar med hänsyn till arbetsbördan vid postanstalternas kassor, som kunde resas mot att uppbördsterminerna infölle senare än vad för närvarande vore fallet, gjorde sig däremot icke gällande beträffande postverkets skatteavdelningar i residensstäderna. Arbetsgivare som vore skyldiga att redovisa genom skatteavdrag innehållna skattebelopp till sådan skatteavdelning — enligt de sakkunnigas förslag skulle sådan skyldighet åligga arbetsgivare med minst två arbetstagare — kunde därför medgivas rätt att utan att gälda restavgift eller s. k. respitavgift inbetala skattebeloppen till skatteavdelningen senast den 18 i uppbörds månaden. Möjlighet borde därjämte finnas för generalpoststyrelsen att från fall till fall medgiva dispens för inbetalning efter angivna tid.

Rätten att mot särskild respitavgift inbetala skatt under dagarna närmast efter uppbördstermin syntes enligt de sakkunniga böra kvarstå med tanke på andra än sådana arbetsgivare som ägde utan påföljd njuta visst anstånd vid inbetalning av skatt till skatteavdelning.

Därefter framhålles att för närvarande gällde att om skatt under respitiden inkommit till bl. a. penninginrättning eller postgirokontorets skatteavdelning, den skattskyldige skulle anmanas att ofördröjligen inbetala ovan nämnda respitavgift. Anledning att bibehålla detta anmaningsförfarande syntes enligt de sakkunnigas mening icke föreligga.

Angående respitavgiften framhålles, att denna närmast vore att betrakta som ett medel att förhindra en för postkassorna hinderlig eftersläpning av skatteinbetalningarna. Ur denna synpunkt behövde avgiften icke vara större än att detta önskemål tillgodosåges. Emellertid hade det i en del fall förekommit att respitavgiften blivit anmärkningsvärt stor på grund av att den inbetalda skatten uppgått till mycket högt belopp. För att undvika detta borde stadgas, att högsta respitavgift skulle vara 100 kr.; detta maximibe-

lopp borde gälla även om en skattskyldig eller arbetsgivare samtidigt inbetalade skatt enligt flera debetsedlar.

Å skatt som icke erlades inom förfallotiden skulle restavgift erläggas. Med hänsyn härtill, säger de sakkunniga, vore det av vikt att förfallotiden bleve klart fixerad. Beträffande debiterad skatt rådde härom ingen tvekan. Beträffande preliminär A-skatt borde stadgas, att sådan skatt skulle inbetalas senast under den uppbördstermin, som infölle närmast efter den månad, under vilken skatteavdrag verkstälts eller bort verkställas. För arbetsgivare, vilken hade att inbetala arbetstagares skatt till skatteavdelning vid postkontor i residensstaden, framflyttades sista inbetalningsdagen från den 13 till den 18 i uppbörds månaden. Hade anstånd med skatteinbetalningen medgivits av generalpoststyrelsen, bleve sista inbetalningsdagen den dag som generalpoststyrelsen fastställt. Hade anstånd lämnats enligt 56 eller 57 § uppbördsförrordningen, uppkomme icke fråga om restavgift, därest skatten erlades före utgången av anståndstiden. Frånsett sådana fall, där skatt inbetalades mellan den 13 och 18 i uppbörds månaden mot erläggande av den särskilda respitavgiften, i vilka fall skatten vore att anse som inbetald under uppbördsterminen, skulle restavgift utgå å skatt, som icke inbetalades senast å sista inbetalningsdagen. Skatt, såväl kvarstående som preliminär, som arbetsgivare innehållit för arbetstagare utan tillgång till dennes debetsedel, skulle inbetalas enligt särskilda bestämmelser, för vilka redogörelse lämnades i det följande. För sådan skatt borde restavgift utgå allenast om skatten icke inbetalades senast under den uppbördstermin, varunder den förfallit till betalning.

Beträffande tillvägagångssättet vid inbetalning av skatt föreslår de sakkunniga, att inbetalning medelst debetsedel och skatteanvisning skall få ske även å annan tid än under uppbördstermin.

Vidare anföres att *skattskyldig* borde liksom för närvarande äga möjlighet att efter eget val med företeende av debetsedel och skatteanvisning inbetala debiterad skatt å fast postanstalt eller i bank eller till postgirokontorets skatteavdelning. Delbetalning av preliminär B- eller C-skatt möjliggjordes genom att den skattskyldige hade att själv å skatteanvisningen anteckna det belopp, som skulle erläggas. Detsamma gällde om den skattskyldige önskade betala större belopp än som förfölle under uppbördsterminen. Skattskyldig med preliminär A-skatt, vilken önskade erlagga preliminär skatt utöver vad som innehölles genom skatteavdrag, borde inbetala sådan skatt till centrala skattekontot. Till detta konto borde vidare inbetalas ytterligare skatt efter sista uppbördstermin för inkomståret. Även delbetalning av kvarstående och tillkommande skatt borde ske till detta konto. Önskade skattskyldig erlagga skatt efter utgången av vederbörlig uppbördstermin, borde även sådan skatt inbetalas till centrala skattekontot, såvida icke den skattskyldige utnyttjade möjligheten att senast den 18 i uppbörds månaden å postanstalt inbetala skatten jämte den särskilda respitavgiften.

I fråga om *arbetsgivares inbetalning av arbetstagares skatt medelst skat-*

teanvisning föreslår de sakkunniga i anslutning till den förordade omläggningen av arbetsgivarkontrollen, att arbetsgivare med minst två arbetstagare stadigvarande anställda skall inbetala innehållna skattebelopp, som kan redovisas med skatteanvisning, till skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden. De sakkunniga påpekar, att genom att arbetsgivarnas skatteinbetalningar på detta sätt i huvudsak komme att gå över skatteavdelningarna vunnnes samtidigt en önskvärd avlastning av arbetet å postanstalterna. Hinder syntes icke böra möta för arbetsgivarna att utnyttja skatteavdelningarna för inbetalning även av den egna skatten. Övriga arbetsgivare borde såsom för närvarande äga att efter eget val inbetala arbetstagares skatt å fast postanstalt eller i penninginrättning eller till postgirokontorets skatteavdelning. Ändring av tillvägagångssättet vid inbetalning till postverket eller till bank ifrågasattes icke.

Vidare föreslår de sakkunniga, att arbetsgivare med minst 100 arbetstagare skall efter tillstånd av vederbörande länsstyrelse äga redovisa innehållen preliminär skatt, som eljest bort redovisas med skatteanvisning, på så sätt att under var och en av de fem första uppbördsterminerna till skatteavdelningen inbetalas sammanlagda skattebeloppet för termin utan specifik redovisning; under den sjätte uppbördsterminen skall vid redovisningen i vanlig ordning fogas skatteanvisningar, varå den under det gångna året innehållna skatten finnes angiven. Efter kontroll att summa skatt enligt samtliga skatteanvisningar motsvarades av under uppbördsåret inbetald skatt skulle kreditering å arbetstagarnas kreditkort ske i vanlig ordning.

Uppenbarligen borde tillstånd till dylik förenklad skatteredovisning lämnas allenast sådana arbetsgivare, gentemot vilka anmärkning icke kunde riktas med avseende å sättet för verkställande av skatteavdrag och redovisning av innehållna belopp och vilka därjämte hade en välordnad avlöningsbokföring. Meddelat tillstånd borde när som helst kunna återkallas. Det föreslagna redovisningssättet, som innebure en radikal förenkling för de större arbetsgivarna, borde icke avse kvarstående skatt eller inbetalningar till centrala skattekontot.

De sakkunniga påpekar, att vissa erinringar gjorts mot de sakkunnigas förslag i det första betänkandet, att preliminär skatt för arbetstagare som slutat sin anställning, skulle inbetalas medelst skatteanvisning i stället för till centrala skattekontot. Dessa erinringar hade i huvudsak varit föranledda av att det därigenom bleve svårare att konstatera, vem som inbetalat skatten. Denna olägenhet borde emellertid, säger de sakkunniga, kunna undgås, om uppgift lämnades å skatteanvisningens baksida om den inbetalandes namn och adress. I fråga om skatt, som inbetalades till skatteavdelning, kunde viss ledning erhållas av arbetstagarens kreditkort. Varje arbetsgivare, som skulle inbetala skatt till skatteavdelning, skulle nämligen tilldelas särskilt redovisningsnummer, vilket vid bokföringen av den influtna skatten kunde antecknas å kreditkortet. En olägenhet vore dock att om för samma uppbördstermin skatt bokfördes från flera arbetsgivare, endast ett redovisningsnummer kunde angivas å kreditkortet.

Systemet med redovisning av preliminär skatt medelst skatteanvisning, då arbetstagare slutade sin anställning mellan två uppbördsterminer, underlättade redovisningsarbetet för arbetsgivarna och förenklade bokföringsarbetet hos myndigheterna. De sakkunniga hade därför funnit sig böra återkomma med förslaget. Däremot hade de sakkunniga icke ansett sig böra vidhålla det tidigare förslaget, att skatten i förevarande fall skulle redovisas ofördröjligen efter slutad anställning. Redovisning borde kunna ske i samband med övrig skatt under nästkommande uppbördstermin.

Det ifrågasatta systemet kunde bli svårt att tillämpa inom sådana branscher, t. ex. restaurangerna och i hamnarna, där korttidsanställning vore vanlig. Även om — för att underlätta en riktig bokföring av influten skatt — all skatt om möjligt borde redovisas medelst skatteanvisning, syntes det därför icke möta hinder att inom dylika branscher skatten redovisades på samma sätt som då debetsedel icke överlämnats till arbetsgivaren.

Inbetalning av kvarstående skatt medelst skatteanvisning måste däremot liksom hittills avse hela den skatt, som förfölle till betalning under nästkommande eller löpande uppbördstermin. Delinbetalningar borde ske till centrala skattekotot.

De sakkunniga framhåller, att den enklaste och mest tillförlitliga formen av skatteredovisning vore inbetalning medelst skatteanvisning. Denna inbetalningsform borde därför användas i så stor utsträckning som möjligt icke allenast vid huvudsaklig arbetsanställning utan även vid bisysslor och vid korttidsanställning.

Genom att debetsedeln å preliminär skatt försåges med åtta skatteanvisningar, varå terminsbeteckningar icke funnes angivna, borde skatten kunna redovisas medelst skatteanvisning för flertalet arbetstagare med en stadigvarande huvudanställning utan bisysslor, även om vederbörande bytte anställning ett par gånger om året. För arbetstagare med stadigvarande bisyssla borde skatten å inkomsten av bisysslan även kunna redovisas medelst skatteanvisning. Förutsättning härför vore att arbetstagaren rekvirerade duplettdebetsedel och överlämnade denna till den arbetsgivare, hos vilken han förvärvade biinkomsten. För arbetstagare, som huvudsakligen livnärde sig av inkomst av kortare anställningar eller som hade ett flertal bisysslor, vore det däremot svårt att tillämpa ett system som skulle förutsätta innehav av ett ganska stort antal duplettdebetsedlar. De sakkunniga hade undersökt möjligheterna att förse debetsedeln å preliminär skatt med ett avsevärt större antal skatteanvisningar än eljest, varigenom arbetstagaren skulle kunna tillhandahålla alla sina arbetsgivare erforderligt antal anvisningar. Tekniskt vore detta möjligt men förutsättning härför syntes vara, att redovisning av preliminär A-skatt skedde med ledning av de skattskyldigas födelsenummer i stället för debetsedelsnumren. Födelsenumren funnes angivna å debetsedlarna och de därvid fogade skattekortet samt å uppbördskorten. Med hjälp av länsstyrelsernas adressmaskinanläggningar och postverkets hålkortsmaskiner skulle för varje skattskyldig på maskinell väg kunna framställas ett

stort antal skatteanvisningar, vilka skulle kunna direkt användas som hålkort vid postverkets bokföring av den influtna skatten. Skatteanvisningarna skulle för normalfallen räcka flera år. Vid ett flertal bisysslor och vid korttidsanställningar bleve det visserligen snabbare åtgång men i sådana fall kunde detta motvägas genom att ett än större antal skatteanvisningar tillhändahölles. Skatteanvisningarna skulle levereras till de skattskyldiga i något praktiskt omslag och icke vara vidhäftade debetsedeln. Då producerandet av skatteanvisningarna huvudsakligen skulle ske med hjälp av moderna maskiner, skulle kostnaderna sannolikt icke behöva hindra det angivna tillvägagångssättet. För bokföringsarbetet vore det emellertid nödvändigt, antingen att för varje inbetalning skatteanvisningen försåges med rätt debetsedelsnummer eller också att kreditkortet omsorterades i födelsenummerordning. Denna omsortering måste ske antingen centralt för hela riket eller efter födelselän. Det första alternativet skulle medföra åtskilliga tekniska svårigheter i samband med »översättningen» av folkbokföringsnumren till debetsedelsnummer och risker för felaktigheter i samband med detta arbete skulle icke kunna elimineras. Det senare alternativet skulle medföra den avsevärda olägenheten, att krediteringen under uppbördsåret icke finge ske i mantalskrivningslänet. Det vore också att märka att även med ett dylikt system åtskilliga skatteinbetalningar likväl skulle komma att ske utan skatteanvisning. De sakkunniga funne nackdelarna med det ifrågasatta förfarandet så stora att detsamma icke syntes böra förordas.

Därefter framhålles, att då skatt skulle redovisas *utan tillgång till debetsedel och skatteanvisning*, redovisningen skedde enklast genom inbetalning över postgiro. Kunde därvid numret å gällande debetsedel fullständigt angivas, föreläge viss säkerhet att skatten tillgodofördes rätt skattskyldig. Om däremot debetsedelsnumret icke kunde angivas och därtill ofullständiga namnuppgifter lämnades vid inbetalningen, föreläge risk att skatten icke kunde bokföras på rätt person. Inbetalningar med bristfälliga identifieringsuppgifter måste alltid beräknas förekomma. Beroende på antalet sådana inbetalningar måste mer eller mindre omfattande åtgärder vidtagas för att åstadkomma en nöjaktig kreditering.

Den omfattning, vari skatteavdrag skulle ske enligt de sakkunnigas tidigare förslag, beräknades medföra att antalet skatteinbetalningar, där uppgift om debetsedelsnummer finge antagas komma att saknas, skulle bli mycket stort och att det därför skulle bli svårt att verkställa riktig kreditering av alla de influtna beloppen. Av denna anledning hade de sakkunniga ansett nödvändigt att åstadkomma ett system, som skulle minska dessa svårigheter, och därvid funnit att den effektivaste åtgärden skulle vara att kräva de skattskyldigas egen medverkan.

Enligt det förslag, som de sakkunniga nu framlade, bleve avdragsskyldigheten avsevärt begränsad jämfört med det tidigare förslaget. Just sådana fall, där man enligt det tidigare förslaget hade att räkna med svårigheter beträffande identifieringen, skulle man nu icke behöva ta hänsyn till. Enligt det nu framlagda förslaget skulle endast sådana personer, som normalt hade

arbetstagare anställda och som därför finge anses ha viss vana att verkställa och redovisa skatteavdrag, behöva syssla med skatteredovisningen. Antalet skatteinbetalningar med bristfälliga identifieringsuppgifter kunde därför förväntas bli avsevärt mindre än vad som skulle blivit fallet enligt de sakkunnigas tidigare förslag.

De sakkunniga uttalar, att en avsevärd minskning av antalet svåridentifierade inbetalningsposter vidare säkerligen skulle kunna åstadkommas om arbetsförmedlingarna kunde medverka med upplysningsverksamhet bland arbetstagarna beträffande angelägenheten av att debetsedel överlämnades eller i förekommande fall skattekort uppvisades för arbetsgivaren. En än effektivare medverkan skulle erhållas, om uppgift om debetsedels nummer lämnades i de anvisningskort på arbete, som arbetsförmedlingarna utfärdade, eller i varje fall fullständiga uppgifter om namn, födelsetid och mantalsskrivningsadress infördes å dessa anvisningskort. De sakkunniga hade överlagt med arbetsmarknadsstyrelsen härom. Emellertid sammanhänge detta spörsmål med vissa på Kungl. Maj:ts prövning beroende frågor om arbetsförmedlingsregistrens offentlighet. Styrelsen hade förklarat sig önska avvakta Kungl. Maj:ts beslut i ärendet, innan styrelsen toge definitiv ståndpunkt till ovannämnda önskemål. De sakkunniga hade därför icke ansett sig böra framlägga något förslag i denna fråga. Även om sålunda den ytterligare förbättring av läget icke kunde påräknas, som eljest säkerligen skulle ha åstadkommits genom arbetsförmedlingsorganens medverkan, torde likväl de ändrade förutsättningarna medgiva, att kravet på de skattskyldigas medverkan vid skatteredovisningen icke längre behövde vidhållas. De sakkunniga hade därför funnit sig böra förorda, att nuvarande redovisningssystem, då skatt inbetalades utan tillgång till skatteanvisning, i sina huvuddrag skulle behållas.

Vidare framhåller de sakkunniga, att skatteinbetalning över postgiro kunde ske antingen till det s. k. centrala skattekontot eller till länsstyrelsernas (kronokamrerarnas) särskilda skattepostgirokonton. Centrala skattekontot vore närmast avsett för inbetalning av skatt före eller senast under vederbörlig uppbördstermin, då skatteanvisning icke kunde användas men likväl fullständig uppgift om skatteslag och debetsedelsnummer kunde lämnas. I övriga fall komme uppbördsmyndigheternas skattepostgirokonton till användning. Härefter anføres följande.

Inbetalningarna å centrala skattekontot bokföras — efter det länsstyrelserna (kronokamrerarna) kontrollerat att rätt debetsedelsnummer finnes angivet å postgirokuponerna och att skatten icke inbetalts för sent — av postverket direkt å vederbörande skattskyldigs kreditkort. Innan inbetalningarna till länsstyrelsernas (kronokamrerarnas) skattepostgirokonton kunna bokföras av postverket, måste beloppen gireras över till postverket. Det kamerala arbetet blir sålunda enklare, om skatten inbetalas till centrala skattekontot. Här bortses då från sådana fall, där till centrala skattekontot inbetalas skatt, som redan förfallit till betalning och som därför icke skall bokföras av postverket utan skall likställas med efter restföring influten skatt. Vidare bör erinras, att åtskilliga inbetalningar till länsstyrelserna

(kronokamrerarna) icke skola bokföras av postverket, t. ex. alla inbetalningar av redan till betalning förfallen skatt och frivilliga inbetalningar efter utgången av ett uppbördsår.

Det har icke kunnat undvikas att åtskilliga fel förekommit vid inbetalningarna. Sålunda har i icke ringa utsträckning redan förfallen skatt inbetalats till centrala skattekontot. Mången gång saknas uppgift om skatteslag och debetsedelsnummer. Om därtill även övriga uppgifter äro bristfälliga, kan identifieringsarbetet bli ganska tidsödande. Värde av centrala skattekontot har därför understundom ifrågasatts. Å andra sidan har från arbetsgivarhåll framhållits, att det ofta är svårt för arbetsgivarna att avgöra, till vilken länsstyrelse (kronokamrerare) skatteinbetalning skall ske, då centrala skattekontot icke får utnyttjas.

Med hänsyn till fördelarna ur bokföringssynpunkt bör centrala skattekontot bibehållas. Visserligen kan härigenom redan till betalning förfallen skatt i vissa fall komma att bokföras i vanlig ordning utan att restavgift uttages. Detta förhållande synes dock icke böra tillmätas för stor vikt.

För arbetsgivare och även för de skattskyldiga skulle, fortsätter de sakkunniga, det innebära en avsevärd förenkling, om all inbetalning av skatt — fränsett där skatteanvisning kunde komma till användning — finge ske till ett för hela riket centralt postgirokonto, oberoende av om uppgift om skatteslag och debetsedelsnummer kunde lämnas eller ej. Häremot finge vägas möjligheterna för uppbördsmyndigheterna att för en rimlig kostnad identifiera och rätt bokföra inkomna skatteposter. Under förutsättning att efterforskningsarbetet icke gjordes för omfattande beträffande skatteposter, som icke omedelbart kunde identifieras, torde arbetet vid postverket och hos de olika länsstyrelserna (kronokamrerarna) kunna begränsas till ett relativt enkelt rutinarbete. Sådana skatteposter borde översändas till det särskilda skatte-reklamationskontot vid länsstyrelsen i Stockholms län. Huruvida arbetet vid reklamationskontot skulle inskränkas till uteslutande registrering av de influtna beloppen eller om visst efterforskningsarbete borde bedrivas även där, syntes tveksamt. Med hänsyn till kostnaderna syntes beloppen endast böra registreras, åtminstone till dess närmare erfarenheter vunnits.

Fördelarna för allmänheten med ett centralt skattekonto för inbetalning av skatt finge, påpekar de sakkunniga, anses överväga det ökade arbetet och de ökade kostnaderna för det allmänna. Det centrala skattekontot borde därför i fortsättningen lämnas öppet för skatteinbetalning av vad slag det än vore, då skatt icke kunde inbetalas medelst skatteanvisning eller, såvitt gällde vissa större arbetsgivare, medelst förteckningar tryckta med hjälp av hålkorts- eller adresseringsmaskin. Arbetsgivare tillhörande sistnämnda grupp borde äga rätt att på sina förteckningar taga med även skattebelopp för arbetstagare, som icke överlämnat debetsedel till arbetsgivaren, under förutsättning att kännedom funnes om vederbörandes debetsedelsnummer. Saknades det kännedom härom måste redovisning ske till det centrala skattekontot. Samtidigt torde emellertid länsstyrelsernas (kronokamrerarnas) särskilda skattepostgirokonton böra bestå. Dessa konton borde bl. a. kunna tagas i anspråk, då postverket skulle till länsstyrelserna (kronokamrerarna) överföra belopp, som influtit till centrala skattekontot.

Vidare anföres att kvarstående skatt, som av arbetsgivare innehållits med ledning av debetsedel men som icke kunde redovisas medelst skatteanvisning, enär arbetstagaren slutat sin anställning mellan två uppbördsterminer, också måste redovisas till centrala skattekontot. Några svårigheter för arbetsgivaren att lämna fullständiga uppgifter för identifiering av det redovisade beloppet borde dock icke föreligga, då tillgång funnits till debetsedeln. Detsamma gällde om skattskyldig ville verkställa delbetalning av kvarstående skatt, fastighetsskatt m. m. eller tillkommande skatt.

Men även kvarstående skatt, som arbetsgivare innehållit utan tillgång till debetsedel å sådan skatt, borde redovisas till centrala skattekontot. Här låge det särskild vikt uppå, att uppgift lämnades om att inbetalningen avsåge kvarstående skatt. Det vore att befara att identifieringssvårigheterna skulle bli speciellt svåra beträffande dessa inbetalningar. Å andra sidan torde man ha befogad anledning att antaga att antalet dylika poster icke komme att bli särskilt stort.

För att möjliggöra för myndigheterna att i tid före nästkommande uppbördstermin hinna identifiera till centrala skattekontot inflytande skattebelopp, borde, framhållas därefter, arbetsgivarna inbetala dessa snarast möjligt efter det desamma innehållits. Föreskrift borde meddelas, att om arbetstagare slutat sin anställning inbetalning skulle ske senast inom två veckor efter anställningens slut med rätt dock för länsstyrelse (kronokamrerare) att på framställning av arbetsgivare härifrån medgiva de undantag, som kunde finnas påkallade.

Det hade varit önskvärt, om postfunktionärerna kunnat åläggas att kontrollera att fullständiga uppgifter lämnades å kupongerna till postgiroinbetalningskortet vid inbetalning till centrala skattekontot. Detta skulle emellertid medföra att annat postalt arbete finge eftersättas. Då detta ej kunde komma i fråga, ville de sakkunniga icke föreslå att sådan kontroll skulle äga rum.

Närmare föreskrifter angående förfaringssättet beträffande överföring av skatt till skattereklamationskontot och om handhavandet av detta konto borde utfärdas i administrativ ordning.

Om skattskyldig gjorde gällande att visst skattebelopp icke blivit tillgodoräknat honom och beloppet befunnes innestå å skattereklamationskontot, finge beloppet återföras till vederbörande länsstyrelse (kronokamrerare) och rättelse ske. Beträffande preliminär skatt borde därvid avräkning om möjligt ske mot den slutliga skatten. Samtidigt borde kontrolleras, att den skattskyldige i vederbörlig ordning blivit taxerad för den mot skattebeloppet svarande inkomsten, och i förekommande fall rättelse i taxeringen om möjligt påyrkas. Avsåge det innestående skattebeloppet kvarstående skatt, som sedermera blivit restförd men som ännu ej erlagts, borde det restförda beloppet nedsättas i motsvarande mån. Kunde avräkning ej verkställas eller kvittning mot annan skatteskuld — i förekommande fall den tillkommande skatt som kunde föranledas av yrkande om höjd taxering — ej ske skulle

skatten återbetalas. Huruvida ränta borde utgå å det belopp, som betalades åter, finge bedömas efter de grunder som gällde vid restitution av skatt efter besvär över debitering.

Viss begränsning i rätten till återbetalning syntes dock böra stadgas. I sitt förra betänkande (s. 91) hade de sakkunniga i fråga om hålkortssystemet föreslagit, att hos postverket innestående skattebelopp, vilka icke inom fem år efter inkomståret kunnat tillgodoräknas skattskyldig, skulle tillfalla statsverket. Preskriptionstiden hade avpassats så, att om den mot skattekvittot svarande inkomsten icke deklarerats och ej heller ingått i den taxerade inkomsten, eftertaxering skulle kunna ske. Liknande bestämmelse syntes böra meddelas beträffande å skattereklamationskontot innestående skatteposter, därvid preskriptionstiden borde angivas till utgången av femte året efter det år, under vilket skatten inbetalts till centrala skattekontot.

De sakkunniga framhåller, att en avsevärd olägenhet med nuvarande bestämmelser om kvitto å inbetald skatt vore att arbetsgivarna i allmänhet icke finge några verifikationer till sina räkenskaper beträffande av dem verkställda skatteinbetalningar. Endast så länge debetsedlarna med åsatta skattekvitton funnes kvar hos arbetsgivarna kunde dessa styrka sina skattelikvider. Möjligheterna för uppbördsmyndigheterna att kontrollera, att innehållen skatt inbetalts i behörig ordning, vore ävenledes som följd härav mindre goda, om kontrollen skedde efter det att debetsedlarna återlämnats till arbetstagarna. Önskemål hade därför i olika sammanhang framkommit om duplettkvitton å alla skatteinbetalningar.

Det förekomme i stor omfattning, att arbetstagare icke längre vore i arbetsgivarens tjänst, då skatten inbetalades och skattekvittot skulle tillställas honom. Arbetsgivaren åsamkades härvid extra besvär och kostnader med att eftersända kvittot. Vidare brukade ofta i sådana fall arbetsgivarna behålla debetsedlarna, till dess skatten inbetalts, vilket i sin tur medförde besvär och svårigheter för arbetstagarna, då dessa tillträdde ny anställning och därvid icke kunde överlämna sin debetsedel till den nye arbetsgivaren. Med den av de sakkunniga förordade utvidgningen av avdragsskyldigheten, kombinerad med en automatisk kreditering av skattebeloppen, d. v. s. utan medverkan av arbetstagarna, skulle nu angivna svårigheter och besvär samt kostnader bli så stora, att bestämmelsen om att postverkets kvitton skulle tillställas arbetstagarna icke kunde bibehållas oförändrad. Särskilt torde det vara omöjligt att påfordra, att kvittot skulle överlämnas till arbetstagaren, då skatteavdrag gjordes å inkomst av korttidsanställning.

De sakkunniga uttalar därefter den meningen, att om man sålunda måste eftergiva den möjlighet till kontroll av arbetsgivarna genom arbetstagarnas medverkan, som funnes genom att postverkets kvitton skulle överlämnas till arbetstagarna, i fråga om sådana skatteinnehållanden som även eljest kunde vara svåra att kontrollera, låge nära till hands att ifrågasätta, huruvida icke föreskriften om skattekvittonas överlämnande till arbetstagarna kunde utgå i fråga om all skatt, som erlades av arbetsgivare för arbetstagares räk-

ning. Det borde påpekas att den möjlighet att kontrollera arbetsgivarnas skatteinbetalningar, som bestode i att arbetstagarna tillsåge att deras debetsedlar vore i behörig ordning kvitterade, i allmänhet icke kunde utnyttjas förrän efter inkomstårets slut, då debetsedlarna återställdes till arbetstagarna. Även med nu gällande ordning vore angivna möjlighet till kontroll av reducerat värde under löpande inkomstår. Visserligen skulle det förhållandet, att skattekvittona icke behövde överlämnas till arbetstagarna som bevis på att innehållna skattebelopp i behörig ordning redovisats, måhända i och för sig kunna medföra, att mindre nogräknade arbetsgivare i större utsträckning än för närvarande skulle underlåta att redovisa de innehållna skattemedlen. Emellertid föresloge de sakkunniga i annat sammanhang åtgärder för en mera effektiv kontroll av arbetsgivarna, varigenom nu angivna risk torde kunna minskas.

Genom att slopa bestämmelsen om att postverkets kvitton skulle överlämnas till arbetstagarna kunde de olägenheter undvikas, som vore förenade med nuvarande ordning. Sålunda finge arbetsgivarna fullständiga verifikationer till sina räkenskaper. Arbetstagarnas debetsedlar kunde återställas till dem omedelbart vid slutad anställning med intyg om innehållna skattebelopp. Eftersändande av debetsedlar eller särskilda skattekvitton skulle icke behöva komma i fråga. Motsvarande skulle komma att gälla där skatteavdrag verkställts utan tillgång till debetsedel. Kravet på duplettkvitto skulle förfalla. Genom att arbetsgivarna alltid skulle kunna styrka verkställda redovisningar av skatteavdragen komme vidare uppbördsmyndigheternas granskning av arbetsgivarnas avlöningsbokföring att underlättas. Även om viss tveksamhet måste hysas gentemot nu angivna förfaringssätt med hänsyn till risken att arbetsgivarna i större utsträckning än för närvarande skulle underlåta att redovisa innehållna skattebelopp, funne de sakkunniga likväl övertygande skäl tala för detsamma. De sakkunniga förordade därför, att de kvitton, som utfärdades av postverket eller av penninginrättning vid inbetalning av arbetstagares skatt, icke skulle behöva överlämnas till arbetstagarna utan kunna behållas av arbetsgivarna.

Från arbetsgivarhåll hade i olika sammanhang framställts krav på ersättning för de portokostnader, som arbetsgivarna åsamkades genom att de i stor utsträckning måste till arbetstagare, som slutat sin anställning, eftersända debetsedlar och skattekvitton. Genom att arbetsgivarna enligt de sakkunnigas förslag skulle kunna lämna tillbaka debetsedlarna omedelbart vid slutad anställning syntes kostnader i förevarande avseende icke vidare behöva uppkomma.

De sakkunniga erinrar om att redan med nuvarande bestämmelser ålåg det arbetsgivarna att vid varje avlöningstillfälle genom särskilt kvitto eller på annat lämpligt sätt lämna arbetstagare uppgift om det belopp, som genom skatteavdrag innehållits å lönen. Skyldighet att lämna sådan uppgift förelåg dock ej, om lönen kvitterades å avlöningslista, varå skatteavdraget angivits. Dessa bestämmelser borde fortfarande gälla, dock att om debetsedel

icke överlämnades till arbetsgivaren, särskilt kvitto alltid borde lämnas arbetstagaren om innehållet skattebelopp. Som sådant kvitto borde även godtagas lönebesked — upptagande uppgift jämväl om innehållet skattebelopp — som arbetstagare brukade erhålla vid löneutbetalning. Av dylika kvitton och lönebesked borde bl. a. framgå den tid, under vilken skatteavdrag verkstälts. Hade debetsedel överlämnats till arbetsgivaren, borde debetsedeln vid återlämnandet vara försedd med intyg om sammanlagda beloppet av den skatt, som innehållits enligt debetsedeln, om den tid, under vilken skatteavdrag verkstälts, och om det belopp, som vid tiden för lämnandet av uppgiften inbetalats till postverket eller penninginrättning. Liksom för närvarande borde kvittoblanketter tillhandahållas kostnadsfritt genom statsverkets försorg; närmare föreskrifter borde utfärdas i administrativ ordning. Av arbetsgivare utfärdat intyg om verkställda skatteavdrag torde som regel böra äga vitsord gentemot statsverket, såvitt gällde arbetstagarens rätt att få räkna sig skatteavdragen till godo. Tillgodoräknande borde dock uppenbarligen icke få ske, om uppbördsmyndigheterna kunde styrka, att skatteavdrag icke verkstälts. — Vid inbetalning av skatt medelst skatteanvisning å postanstalt eller i penninginrättning eller till postgirokontorets skatteavdelning borde liksom för närvarande särskilt skattekvitto utfärdas för varje skatteanvisning. Direkt å debetsedeln anbringat kvitto torde för närvarande vara det vanliga vid skatteinbetalning till penninginrättning. Detta förfaringssätt borde naturligtvis även i fortsättningen kunna tillämpas där icke vederbörande begärde särskilt kvitto. Av postverket utfärdat skattekvitto torde böra lämnas separat, varefter det finge bero på den inbetalandes eget bedömande, om kvittot skulle fästas å debetsedeln eller ej.

Å skatt, som inbetalades medelst skatteanvisningar till skatteavdelning vid postkontor i residensstad, syntes däremot icke erforderligt med separata skattekvitton för varje skatteanvisning. Det skulle — med beaktande av det avsevärt ökade arbete, som måste bli en följd av de sakkunnigas förslag — säkerligen bli mycket svårt för skatteavdelningarna att medhinna dylikt kvittoskrivande. Specifik uppgift borde återfinnas i arbetsgivarens räkenskaper om den inbetalda skattens fördelning på olika arbetstagare. Detsamma borde gälla jämväl då skatt inbetalades till centrala skattekontot samtidigt för flera arbetstagare.

Inom kommittén hade övervägts, huruvida icke vid inbetalning till centrala skattekontot å postens kvitto borde angivas numret å den debetsedel, för vilken skatt inbetalades, så att arbetsgivaren icke skulle kunna utnyttja skattekvittot som verifikation för annan arbetstagares skatt. Häremot finge emellertid erinras, att debetsedelsnummer icke alltid angäves å postgirokupongen. Vidare skulle ett dylikt förfaringssätt medföra en alltför stor belastning på postkassorna. Särskilt angivande av debetsedelsnumret borde icke ifrågasättas i detta fall.

I fråga om myndigheternas redovisning av influten skatt m. m. ifrågasätter de sakkunniga icke andra ändringar än sådana som på-

kallades av att skatt kunde inflyta till penninginrättning eller till postverket även under annan tid än under uppbördstermin. För penninginrättningsdel torde det vara tillräckligt om redovisning skedde vid varje uppbördstermins slut av skatt, som influtit sedan senast förflutna uppbördstermin. För skatteredovisningen mellan postverkets olika organ torde det ankomma på generalpoststyrelsen att utfärda bestämmelser.

icke heller i fråga om postverkets medverkan i uppbörsarbetet med kreditering å uppbördskorten av influten skatt m. m. syntes några egentliga ändringar böra vidtagas.

Remissyttrandena. Mot de sakkunnigas förslag beträffande förfallotid för skatt har erinringar gjorts endast i några yttranden.

Sveriges grossistförbund föreslår, att den sista uppbördsterminen framskjutes till slutet av januari. För ett stort antal arbetsgivare vore nämligen den nu tillmätta tidsfristen efter årsskiftet för knapp. Särskilt gällde detta företag, som hade att avdraga skatt för provisionsavlönad personal; provisioner som utginge för kalenderår kunde ej avräknas förrän efter årsskiftet. Förbundet framhåller, att dess förslag skulle medföra icke oväsentliga fördelar även för uppbördsmyndigheterna, enär antalet tilläggsinbetalningar av preliminär skatt komme att minska. För den händelse postverket skulle åsamkas vissa olägenheter genom en förlängd uppbördstermin i januari, borde dessa emellertid ej bli alltför besvärande, om — såsom de sakkunniga föreslagit — arbetsgivare med minst två arbetstagare skulle inbetala innehållen skatt till skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden.

Länsstyrelsen i Uppsala län fäster uppmärksamheten på att de sakkunnigas förslag, att tiden för inbetalning till skatteavdelning skulle utsträckas till den 18 i uppbörds månaden med möjlighet för generalpoststyrelsen att medgiva dispens för inbetalning även efter angivna tid, komme att medföra ökat arbete för länsstyrelserna. Det vore anledning förmoda, säger länsstyrelsen, att förslaget i hög grad komme att försvåra avgörandet, om restavgift skulle utgå eller ej. Över huvud taget gällde, att i den mån reglerna för inbetalningstider av skatt gjordes mer eller mindre växlande eller ovissa, denna omständighet återverkade oförmånligt på restavgifternas redovisning.

Länsstyrelsen i Örebro län anser, att det — oavsett om det av de sakkunniga föreslagna kontrollsystemet genomfördes — borde övervägas huruvida icke samtliga arbetsgivare borde medgivas rätt att inleverera innehållen skatt senast den 18 i uppbörds månaden till postens skatteavdelning i residensstaden. Finge icke alla arbetsgivare sådan rätt, komme en mängd inbetalningar att göras till skatteavdelningen från arbetsgivare, som icke vore berättigade därtill.

Generalpoststyrelsen erinrar om att styrelsen i sitt yttrande över de sakkunnigas första betänkande ifrågasatte, om icke den särskilda respittiden borde avskaffas, eftersom genom terminsbeteckningarnas bortfallande från skatteanvisningarna någon mera ingående kontroll av att respitavgift er-

lades i vederbörlig ordning, svårligen kunde åstadkommas. Behölles respittiden, kunde generalpoststyrelsen icke lämna postanstalter m. fl. annan föreskrift än att den mottagande funktionären skulle tillfråga den inbetalande vilken uppbördstermin inbetalningen avsåge; de därvid lämnade uppgifterna komme att godtagas av postverket. Styrelsen anför, att styrelsen icke funnit anledning att frångå nämnda uttalande; styrelsen ansåge sig dock icke böra motsätta sig de sakkunnigas förslag. Vidare framhålles, att ehuru detta icke klart utsades i betänkandet, de sakkunnigas avsikt torde ha varit att sådan skatteinbetalning, som under respittiden inkomme till penninginrättning eller postgirokontorets skatteavdelning, utan vidare skulle anses avse nästkommande uppbördstermin.

Beträffande tillvägagångssättet vid inbetalning av skatt har de sakkunnigas förslag i det stora flertalet yttranden tillstyrkts eller i stort sett lämnats utan erinran. Sålunda anför t. ex. *överståthållar-ämbetet*, att de sakkunnigas förslag uppenbarligen medförde betydande förenklingar av inbetalningsförfarandet. Systemet krävde icke annat än i obetydlig omfattning medverkan från arbetstagarnas sida samt torde underlätta identifiering och kreditering av inflytande belopp.

Några erinringar mot de sakkunnigas förslag avser sättet för *såväl skattskyldigs som arbetsgivares inbetalning av skatt*. Sålunda framhåller *generalpoststyrelsen*, att eftersom skyldighet icke längre skulle föreligga för postfunktionärerna att å debetsedeln fästa kvitto å inbetald skatt, syntes det ej längre nödvändigt att förete debetsedeln vid skatteinbetalning; överlämnades en avriven skatteinvisning utan debetsedel, torde mottagandet knappast kunna vägras. Föreskriften att för den skattskyldige utfärdad debetsedel skulle företes vid inbetalning av skatt å postanstalt eller i penninginrättning, borde sålunda såsom överflödigt utgå. Därjämte anför styrelsen, att utredning för närvarande påginge om lämpligheten av att låta lantbrevbärare och postombud, vilka nu endast förmedlade skatteinbetalningar till postanstalt, själva utfärda kvitto å erlagt belopp. Sagda förhållande syntes dock icke påkalla ändring av bestämmelsen, att inbetalning skulle göras till *fast* postanstalt, enär det torde vara möjligt att i allmänna poststadgan föreskriva, att inbetalning till lantbrevbärare eller postombud skulle likställas med inbetalning till fast postanstalt. Vidare ifrågasätter *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, om icke alla försenade inbetalningar alltjämt borde ske till vederbörande länsstyrelses resp. kronokamrerars postgirokonto och icke såsom föreslagits till det centrala skattekotot, eftersom allmänheten vant sig vid det nuvarande inbetalningssättet och detta visat sig praktiskt. Med försenade inbetalningar avsåge länsstyrelsen dels sådana belopp, beträffande vilka även restavgift skulle inbetalas, och dels sådana inbetalningar av ytterligare preliminär skatt, som finge göras före utgången av april månad året efter uppbördsåret. Dessa inbetalningar vore mycket omfattande. Såsom exempel kunde nämnas, att 4 190 skattebelopp, inkluderande restavgifter, under år 1951 inbetalades till länsstyrelsens postgirokonto. Enligt

de sakkunnigas förslag skulle alla sådana belopp i fortsättningen inbetalas till centrala skattekontot för att sedan av postverket överföras till länsstyrelsens konto. Härtill komme alla för sent inbetalade belopp, beträffande vilka restavgift uttoges senare. Länsstyrelsen hade ej någon sammanställning över antalet av dessa poster; säkerligen vore dock antalet betydande, eftersom för sent erlagda skattebelopp vanligen inbetalades utan restavgift. För alla sådana belopp måste länsstyrelsen, om de inbetalades å centrala skattekontot, göra framställning om att de skulle överföras till länsstyrelsen. Det samma bleve fallet med inbetalningarna av preliminär skatt efter den sista uppbördsterminens utgång fram till den 30 april. Även *länsstyrelsen i Jämtlands län* anser, att nuvarande inbetalningssätt för nämnda försenade inbetalningar borde bibehållas.

Beträffande *skattskyldigs inbetalning av skatt* har i en del yttranden erinringar gjorts mot förslaget, att skattskyldig med debiterad preliminär skatt själv bör å skatteanvisning ange det belopp, som skall inbetalas. För dessa yttranden har redogörelse tidigare lämnats i avsnittet om debitering av olika slags skatt, m. m.

Vidare må nämnas, att *länsstyrelsen i Hallands län* anser, att skattskyldig lämpligen borde beredas möjlighet att efter den sista uppbördsterminens utgång få göra inbetalning av ytterligare preliminär skatt medelst skatteanvisning; postverkets hålkortsmaskiner borde utnyttjas även för sådana och andra krediteringar efter uppbördsårets slut.

Förslaget att *arbetsgivare med minst två anställda* skola vid inbetalning medelst skatteanvisning redovisa innehållen skatt till skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden, anser *länsstyrelsen i Norrbottens län* medföra ökat besvär för arbetsgivare med ett fåtal arbetstagare; tillvägagångssättet torde dock bli nödvändigt, om restförteckningarna avskaffades, vilket länsstyrelsen tillstyrkte. Å andra sidan ifrågasätter *länsstyrelsen i Örebro län*, såsom tidigare nämnts, om icke samtliga arbetsgivare borde medgivas rätt att använda detta inbetalningssätt.

Den föreslagna *summariska redovisningen av preliminär skatt* synes *Svenska landstingsförbundet* praktisk; möjlighet att använda detta förfaringsätt borde beredas varje landsting, som i sin tjänst hade mer än 100 anställda, även om dessa sorterade under skilda förvaltningar och institutioner. *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter* samt *Sveriges centrala restaurangaktiebolag* framhåller, att förslaget innebure en avsevärd förbättring av redovisningsförfarandet. En ytterligare välkommen förenkling för stora arbetsgivare vore, om dessa under var och en av de fem första uppbördsterminerna i stället för att betala in exakta skattebeloppet för terminen finge erlagga ett beräknat avrundat belopp. Ett dylikt förfaringsätt torde med fördel även för postverket kunna utsträckas till att omfatta även inbetalningar till centrala skattekontot av skattebelopp, som innehållits för arbetstagare, vilka icke avlämnat debetsedel. I stället för måhända ett tiotal olika inbetalningar från en arbetsgivare avseende en och samma arbets-

tagare skulle postverket i så fall endast erhålla en enda redovisning. Vidare föreslår *länsstyrelsen i Norrbottens län* att även arbetsgivare med färre arbetstagare än 100, förslagsvis arbetsgivare med minst 50 anställda, skulle kunna medgiva tillstånd att tillämpa angivna redovisningssätt.

Riksräkenskapsverket anför, att det föreslagna summariska redovisningssystemet kunde komma att medföra att innehållna belopp icke alltid förlöpande inbetalades i föreskriven ordning. Den för varje uppbördstermin specificerade redovisningen erbjöde i och för sig vissa garantier mot ett sådant förfarande. Riksräkenskapsverket ville emellertid icke motsätta sig förslaget genomförande med hänsyn till de sakkunnigas uttalande att tillstånd till en dylik förenklad skatteredovisning endast borde lämnas sådana arbetsgivare, som hade en välordnad avlöningsbokföring. De möjligheter till ökad kontroll i avseende å större arbetsgivare, som de sakkunnigas förslag innebure, torde i övrigt erbjuda betryggande garantier mot missbruk.

Även *länsstyrelsen i Kalmar län* uttrycker viss tvekan, enär en arbetsgivare kunde missbruka inbetalningssättet för att under större delen av uppbördsåret förskaffa sig en obehörig kredit till väsentliga skattebelopp.

De sakkunnigas förslag till summarisk skatteredovisning *avstyrkes* av *länsstyrelsen i Uppsala län*, enär förslaget skulle försvåra en av länsstyrelsen förordad metod för kontroll av skatteavdrag. Även *länsstyrelsen i Älvsborgs län* och *Föreningen Sveriges kronokamrerare* avstyrker förslaget, därvid båda åberopa i huvudsak samma skäl. Länsstyrelsen yttrar.

Det av de sakkunniga framlagda förslaget om summarisk skatteredovisning i särskilda fall från arbetsgivare med minst 100 arbetstagare får länsstyrelsen avstyrka, då det strider emot huvudprincipen i källskattesystemet, nämligen att redovisning av innehållna skattebelopp skall ske individuellt. Förslagets genomförande skulle leda till att för ett avsevärt antal skattskyldiga myndigheterna icke skulle få kännedom om storleken av innehållna preliminärskattebelopp förrän efter uppbördsårets utgång. De risker, som äro förbundna med ett förvarande under löpande året hos arbetsgivaren av de anställdas skatteanvisningar, synas länsstyrelsen vara för stora. Vid exempelvis en eldsolycka hos en sådan arbetsgivare, varvid avlöningsbokföringen och skatteanvisningar förstördes, kunde någon redovisning över huvud icke åstadkommas. De lokala skattemyndigheterna måste vidare i och för beslut om jämkning o. d. under uppbördsårets gång ha vetskap om de innehållna beloppens storlek. Det är icke tillfredsställande, att dessa uppgifter icke skulle kunna erhållas på annat håll än hos arbetsgivaren. Det är slutligen diskutabelt, om förslaget över huvud taget skulle komma att medföra någon lättnad i arbetsgivares arbete vid redovisningen. Redan vid nuvarande anordning med redovisning för två månadersperioder ha arbetsgivarna svårigheter att komma till rätta med de olika skatteavdragen. Ett genomförande av förslaget, enligt vilket sex två månadersperioder skulle samtidigt redovisas vid sista uppbördsterminen, skulle komma att medföra ett mångfaldigande av dessa svårigheter.

I några yttranden har erinringar gjorts mot de sakkunnigas förslag att, såvitt gäller preliminär skatt, *terminsbeteckningarna å skatteanvisningarna* skall borttagas för att bl. a. möjliggöra inbetalning av preliminär skatt för arbetstagare, som slutat sin anställning mellan två uppbördsterminer. I and-

ra yttranden åter har ifrågasatts, om icke angivna förslag även borde genomföras beträffande kvarstående skatt och skattebeloppet angivas på skatteanvisningen av den som gjorde inbetalningen. För dessa yttranden har förut redogjorts i avsnittet om debitering av olika slags skatt, m. m.

Förslaget att arbetstagare med bisyssla skall kunna rekvirera *duplettdebetsedel* för redovisning av preliminärskatten å biinkomster anser *härads-skrivaren i Bodens fögderi* överflödigt. Inbetalningen av nämnda skatt borde hellre ske till centrala skattekontot, varvid debetsedelsnummer och övriga identifieringsuppgifter kunde hämtas ur den skattskyldiges skattekort. De lokala skattemyndigheternas arbetsbörda syntes icke böra ytterligare belastas med nämnda rekvisitioner.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län erinrar om de sakkunnigas uttalande, att det vore tekniskt möjligt att förse debetsedeln å preliminär skatt med ett avsevärt större antal skatteanvisningar, varigenom arbetstagaren skulle kunna tillhandahålla alla sina arbetsgivare erforderligt antal anvisningar för redovisning av innehållen skatt; en förutsättning härför syntes dock enligt de sakkunnigas mening vara, att redovisningen skedde med ledning av de skattskyldigas *födelsennummer*. Länsstyrelsen förklarar, att länsstyrelsen hade svårt att följa den tankegång, som låge bakom konstaterandet, att födelsenumret i stället för debetsedelsnumret i detta skede behövde tagas till ledning vid redovisningen av skatt. Hade principen om skatteinbetalningar med skatteanvisningar försedda med debetsedelsnummer en gång godtagits, syntes den böra konsekvent genomföras. Frågan torde då bli på vad sätt nödvändigt antal skatteanvisningar skulle kunna ställas till de olika arbetsgivarnas förfogande. Därefter anföres följande.

Länsstyrelsen har i sitt tidigare yttrande föreslagit, att ytterligare skatteanvisningar skulle kunna erhållas genom att arbetstagarens skattekort, som förutsattes vara försett med fullständigt namn, mantalsskrivningsadress och debetsedelsnummer, insändes till lokala skattemyndigheten, som t. ex. genom gummering eller på annat sätt försåge kortet med ett antal med debetsedelsnummer försedda skatteanvisningar, detta för att slippa utfärda ytterligare duplettdebetsedlar. Även arbetsgivaren skulle å särskild blankett kunna hos lokala skattemyndigheten rekvirera ytterligare skatteanvisningar för sina arbetstagare, om så skulle behövas. I sådana fall kunde lokala skattemyndigheten översända dessa vidhäftade ett duplettskattekort till förhindrande av förväxling av debetsedelsnummer. För arbetstagare med huvudsaklig inkomst av korttidsanställning skulle kunna iordningställas särskilda häften, som i likhet med häftena med indrivningskvitto innehölle dels lös- tagbara blanketter (skatteanvisningar) och dels fasta blanketter (kvitton) med korresponderande text med kopiepapper emellan. Dessa häften skulle vid avlöningens utbetalande av arbetstagaren företes för arbetsgivaren, vilken då utskreve skatteanvisningen, varvid den fasta kvittoblanketten ifyll- des genom kopiering. På detta sätt skulle arbetsgivaren erhålla en skatteanvisning för inbetalning av det innehållna skattebeloppet och arbetstagaren ett kvitto på samma belopp. Lokala skattemyndigheten skulle givetvis förse alla blanketterna med debetsedelsnummer.

Alla dessa åtgärder syfta till att minska antalet inbetalningar å det centrala skattekontot. Någon minskning i länsstyrelsens arbete torde det centrala

skattekontot icke komma att medföra, då identifieringsbesväret med inbetalningar insatta å det ena eller andra kontot kommer att bli lika stort.

Statistiska centralbyrån instämmer i vad de sakkunniga anfört mot att använda födelsenummer i stället för debetsedelsnummer vid skatteredovisningen. Därutöver uttalar centralbyrån, att kostnaderna torde bli betydande, om det vore avsett att alla skattskyldiga skulle erhålla särskilda skatteanvisningar. Sannolikt åsyftades emellertid, att anvisningarna skulle tillhållas på rekvisition. En arbetsform, som innebure att länsbyråerna skulle vid spridda tillfällen för namngivna personer uttaga och avtrycka ett större eller mindre antal plåtar, måste av centralbyrån bestämt avstyrkas. Beträffande födelsenumren finge anmärkas, att dessa hittills fått endast obetydlig användning. På grund därav saknade man för närvarande en mera allmän överblick över i vilken utsträckning felaktiga sådana nummer alltjämt förekomme. Att fel begåtts vid nummersättningen framginge emellertid av de framställningar om rättelse som inkomme till ämbetsverket och av vissa andra erfarenheter. Inom centralbyrån övervägdes nu möjligheterna att åvägabrunga en översyn över beståndet av födelsenummer. Å andra sidan yttrar *Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete* att de sakkunnigas argumentering mot att använda födelsenumret vid skatteredovisningen knappast syntes övertygande. Användningen av födelsenumret på detta område skulle innebära en sådan förenkling, att denna fråga syntes böra ytterligare utredas. Även *Sveriges köpmannaförbund* anser, att frågan om underlättande av avlöningsbokföringen och skatteredovisningen för sådana företag, som använde moderna kontorsmaskiner, borde ytterligare undersökas.

Föreningen Sveriges kronokamrerare framhåller, att de *förteckningar med debetsedelsnummer och belopp* som vissa större arbetsgivare vid inbetalning av skatt finge insända i stället för skatteanvisningar, tyvärr icke alltid varit uppgjorda med tillräcklig noggrannhet. En följd av felskrivet debetsedelsnummer bleve felaktig kreditering av två skattskyldiga med allt vad detta innebure av tidsödande felsökning och irritation hos allmänheten. Det vore därför ytterst angeläget att hos dessa arbetsgivare inskräpa vikten av noggrann kollationering mellan debetsedlar och förteckningar. Mindre god noggrannhet i detta avseende hos arbetsgivare med därav orsakat besvär för skattskyldiga och myndigheter borde leda till att redovisning på förteckningar utan skatteanvisningar icke medgäves i det särskilda fallet.

Beträffande de sakkunnigas förslag om skatteinbetalning till *centrala skattekontot* anför *länsstyrelsen i Stockholms län*, att man kunde förmoda att med den begränsning i avdragsskyldigheten, som nu föreslagits, antalet bristfälliga identifieringsuppgifter komme att bli mindre än enligt de sakkunnigas tidigare förslag. Risken för att skatt, som redovisades utan tillgång till debetsedel, icke kunde bokföras på rätt person, borde därför icke överdrivas. Med hänsyn till de uppenbara fördelar förslaget innebure för allmänheten, som därigenom icke såsom hittills behövde efterforska till vilken myndighet skattebelopp skulle inbetalas, tillstyrkte länsstyrelsen det-

samma. Länsstyrelsen förbisåge härvid icke, att förslagets genomförande komme att medföra ökat arbete för myndigheterna. Även *länsstyrelsen i Västernorrlands län* framhåller, att de sakkunnigas förslag komme att medföra en avsevärd ökning av länsstyrelsens kontrollarbete. En utvidgad användning av det centrala skattekontot innebure likväl så påtagliga fördelar, att länsstyrelsen icke ville motsätta sig förslaget. Vidare yttrar *länsstyrelsen i Södermanlands län*, att det föreslagna redovisningsförfarandet — trots därmed förenade identifieringssvårigheter — borde prövas med hänsyn till önskemålet om rimliga arbetslättnader för arbetsgivarna.

I några yttranden anses det tveksamt om de sakkunnigas förslag bör genomföras. Sålunda befarar *länsstyrelsen i Malmöhus län*, att misstag beträffande inbetalningssättet och bristfälliga uppgifter rörande såväl arbetstagare som arbetsgivare skulle vålla myndigheterna betydande besvär. Det förelåge risk för att de särskilda svårigheter, som uppstode vid övergången till det nya systemet, skulle bli bestående. Vidare ifrågasätter *Tjänstemännens centralorganisation*, om icke de sakkunnigas förslag skulle medföra att antalet oidentifierbara skatteinbetalningar komme att öka ganska kraftigt, med påföljd att den innehållna skatten icke bleve krediterad arbetstagaren i ett större antal fall än för närvarande. Man torde knappast kunna påräkna, säger organisationen, att arbetstagare med korttidsanställning eller bisyssla i någon större utsträckning komme att rekvirera duplettdebetsedel och överlämna den till arbetsgivaren. Möjligen kunde det föreslagna skattekortet medföra, att arbetsgivaren finge de erforderliga uppgifterna. Svårigheterna att lösa denna viktiga fråga skulle minska, om utvidgningen av skatteavdragssystemet begränsades till vissa korttidsanställningar och stadigvarande bisysslor. Även *Föreningen Sveriges landsfiskaler* befarar, att svårigheterna att identifiera de till centrala skattekontot inbetalda beloppen komme att bli synnerligen stora. Härom vittnade de svar, som erhöles vid gjorda reklamationer. Det syntes betänkligt att avsevärda belopp inflöte till detta konto utan möjlighet att senare kreditera beloppen å vederbörande skattskyldigas konton. Den enda möjligheten att lösa detta problem syntes vara att anlita postfunktionärerna för erhållande av fullständiga uppgifter å inbetalningskort. Kunde detta ej ske, ifrågasatte föreningen, om icke centrala skattekontot borde avskaffas.

Statskontoret yttrar, att en avsevärd minskning av antalet svåridentifierade inbetalningsposter borde kunna åstadkommas, därest *arbetsförmedlingarna* finge medverka genom viss upplysningsverksamhet bland arbetstagarna samt tillhandahållande av fullständiga upplysningar om arbetstagares namn, födelsetid och mantalsskrivningsadress. Då en dylik medverkan från arbetsförmedlingsorganens sida framstode som mycket betydelsefull, borde enligt statskontorets mening förefintliga hinder undanröjas för att på förevarande område få till stånd ett samarbete med arbetsförmedlingarna.

Önskvärdheten av arbetsförmedlingarnas medverkan understrykes även av

riksräkenskapsverket, länsstyrelsen i Kalmar län och Tjänstemännens centralorganisation. Å andra sidan framhåller arbetsmarknadsstyrelsen, att ifrågavarande medverkan skulle medföra ett avsevärt merarbete för arbetsförmedlingen och sannolikt få menlig inverkan på de arbetssökandes inställning till densamma. Styrelsen ville uttala sin tillfredsställelse över att de sakkunniga avstått från att framlägga förslag såväl härom som i fråga om utlämnande av uppgifter från arbetsförmedlingshandlingar. Därutöver anför arbetsmarknadsstyrelsen följande.

I yttrande över en från de sakkunniga erhållen särskild promemoria i ämnet har arbetsmarknadsstyrelsen bland annat framhållit angelägenheten av att arbetssökande och arbetsgivare kunna lita på att förmedlingens register och övriga handlingar med uppgifter om enskildas förhållanden undandragas offentligheten. En allt större användning av arbetsförmedlingshandlingarna såsom adressregister för olika myndigheter skulle medföra, att arbetssökande i många fall icke längre skulle anlita den offentliga arbetsförmedlingen. Detta skulle i sin tur försvåra förmedlingens arbete.

Frågan om utlämnande av uppgifter ur arbetsförmedlingshandlingar till myndigheter och tjänstemän i offentlig tjänst har med anledning av i betänkandet omnämnda framställningar från socialstyrelsen dragits under Kungl. Maj:ts prövning. I utlåtande över dessa framställningar den 2 maj 1951 intog styrelsen en restriktiv ståndpunkt i frågan. Med hänsyn till att en viss tveksamhet ansetts råda angående innebörden av ifrågavarande paragraf i 1937 års lag om inskränkningen i rätten att utbekomma allmänna handlingar hemställde emellertid styrelsen hos Kungl. Maj:t om utfärdande av föreskrifter i ämnet, därest det skulle befinnas erforderligt, att utlämnande av uppgifter ur arbetsförmedlingshandlingar till myndigheter sker i större utsträckning än vad styrelsen föreskrivit.

Styrelsen vill även hänvisa till sitt den 22 januari 1952 avgivna utlåtande rörande dessa spörsmål med anledning av vad riksdagens revisorer i sin berättelse 1951 uttalat angående skatteuppbörden m. m. Härvid intog styrelsen i princip samma restriktiva ståndpunkt som tidigare.

I sin berättelse över den år 1951 av dem verkställda granskningen angående statsverket har riksdagens revisorer bl. a. redogjort för sina iakttagelser beträffande skatteuppbörden (del I s. 116—122). I redogörelsen yttrar revisorerna bl. a. följande.

Därest, som ifrågasatts, arbetsgivares skyldighet att verkställa skatteavdrag kommer att utsträckas till att regelmässigt omfatta inkomst av bisysslor och av anställning under kortare tid än en vecka torde skattereklammationskontot komma att belastas i ännu större omfattning än f. n. Speciellt vid korttidsanställningar kan det nämligen befaras att en arbetstagare icke alltid kommer att förete någon debetsedel, varigenom svårigheter vållas för arbetsgivaren att lämna erforderliga uppgifter till ledning för uppbördsmyndigheternas identifiering av inbetalade skattebelopp. För att underlätta uppbördsmyndigheternas möjligheter till korrekt kreditering av inbetalade skattebelopp, vore det därför enligt revisorernas mening av viss betydelse, om hänvändelse i speciella fall finge göras till arbetsförmedlingarna för erhållande av eventuella kompletterande uppgifter, i synnerhet som åtgärder av detta slag enbart skulle vara till gagn för den skattskyldige. Då den nu tillämpade ordningen anses lägga vissa hinder i vägen för ett sådant förfaringssätt, vore det för uppbördsarbetet utan tvivel av stort värde, om en

sådan ändring genomfördes varigenom möjlighet bereddades för arbetsförmedlingarna att tillhandahålla uppbördsmyndigheterna i identifieringssyfte erforderliga uppgifter.

Under hänvisning till vad riksdagens revisorer sålunda anfört, uttalar *Länsstyrelsen i Skaraborgs län*, att det vore nödvändigt, att alla tänkbara möjligheter tillvaratoges för att underlätta identifieringen av inbetalda skattebelopp.

I anledning av de sakkunnigas uttalande att undersökningarna beträffande skatteposter, som på grund av bristfälliga uppgifter å talongerna icke omedelbart kunde identifieras, icke skulle göras omfattande, utan att beloppen snarast borde överföras till skattereklamationskontot i Stockholm, framhåller *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, att antalet reklamationssfall i så fall komme att ökas i motsvarande grad. Härtill komme också, att arbetstagarna härigenom i många fall skulle bli lidande genom arbetsgivares försummelse. Det vore nog alltjämt en ganska vanlig företeelse, att en arbetstagare icke hade närmare kännedom om hur mycket som under året dragits i preliminär skatt och alltså icke, då han finge debetsedeln å slutlig skatt, kunde avgöra om han blivit tillgodoräknad all dragen preliminär skatt. Ur denna synpunkt syntes det angeläget att efterforskningsarbetet, som kunde leda till rättelse i sådana fall, icke förenklades alltför mycket. Liknande uttalande göres av *Länsstyrelsen i Malmöhus län*.

Föreningen Sveriges kronokamrerare yttrar, att kommunerna hade starkt intresse av att identifieringsarbetet vid skattereklamationskontot bedreves med största energi. Kunde ett skattebelopp härledas till viss person, föranledde detta ofta höjd taxering eller åsättande av taxering, där så icke skett. Därigenom tillfördes givetvis kommunerna ökade skatteinkomster. Det vore därför av största betydelse, att ett effektivt efterforskningsarbete bedreves även sedan ärendet överlämnats till skattereklamationskontot. Vidare uttalar föreningen — efter att ha erinrat om förslaget att belopp som icke kunnat tillgodoräknas skattskyldig skulle efter vissa år tillfalla statsverket — att det torde vara skäligt att den del av dessa belopp, som efter schablonberäkning kunde anses utgöra kommunalskatt, tillgodofördes respektive kommuner. Så borde i varje fall ske i fråga om de kommuner, som hade att vidkännas betydande kostnader för uppbördsarbetet, nämligen städerna med egna uppbördsverk. Då det här gällde icke identifierade poster, kunde lämpligen avsändningsorten avgöra till vilken kommun ett belopp vore att hänföra.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län anför att rättelse av taxering, sedan ett belopp återförts från skattereklamationskontot för kreditering, med nuvarande bestämmelser i de flesta fall torde vara utesluten, enär tiden för yrkanden av taxeringsintendenten gått till ända. *Länsstyrelsen* fortsätter.

Denna mindre tilltalande konsekvens synes nödvändiggöra att bestämmelser införas till förhindrande av att skattemedel obehörigen fränhändas statsverket till följd av för låga taxeringar. *Länsstyrelsen* föreslår i sådant hänseende att bestämmelse införas i 89 § uppbördsförordningen om att återbetalning av överskjutande preliminär skatt icke må äga rum med mindre

den skattskyldige taxerats med ledning av deklaration och att, om någon, som förut ej deklarerat, i ändamål att vinna återbetalning av sådan skatt önskar avlämna deklaration, denna må avlämnas inom natt och år efter mottagande av debetsedel å slutlig skatt och att taxeringen för sådant fall utan hinder av eljest gällande bestämmelser skyndsamt skall i hela dess vidd omprövas av prövningsnämnden. Om sådan bestämmelse införes, borde måhända i 26 § taxeringsförordningen intagas en erinran därom, att om angelägenheten av att i visst fall avgiva deklaration stadgats i 89 § uppbördsförordningen. Länsstyrelsen önskar framhålla att bestämmelser av nu angiven innebörd skulle vara av allra största värde och avlasta en del av taxeringsintendentens nuvarande orimligt stora arbetsbörda för upprättande av yrkanden om s. k. täcktaxeringar till förhindrande av obehörig återbetalning av överskjutande preliminär skatt och därjämte medföra att återbetalning skedde på rättvisaste möjliga sätt.

Enligt de sakkunnigas förslag skall vid inbetalning till centrala skattekontot, där så kan ske, å inbetalningskortet eller girokortet angivas den skattskyldiges namn, födelsetid och mantalsskrivningsadress samt skatteslag, debetsedels nummer, uppbördsår och uppbördstermin ävensom, då arbetsgivare inbetalar innehållen skatt, dennes namn och adress. *Generalpoststyrelsen* anser nödvändigt, att den skattskyldiges bostadsadress alltid angäves vid inbetalningen. Samtidigt understryker styrelsen de sakkunnigas uttalande, att det ej kunde komma i fråga att ålägga postfunktionärerna att kontrollera uppgifterna å kupongerna till inbetalningskortet.

Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter samt *Sveriges centrala restaurangaktiebolag* föreslår, att inbetalning till centrala skattekontot icke skall behöva göras annat än under ordinarie uppbördsterminer.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anser, att frågan om att avskaffa *länsstyrelsernas skattepostgirokonton* borde prövas; för överföring till länsstyrelsen av skattebelopp, som influtit till centrala skattekontot, kunde länsstyrelsens vanliga inbetalningskonto utnyttjas.

Beträffande de sakkunnigas förslag i fråga om kvitto å inbetald skatt, som arbetsgivare innehållit å arbetstagaresh löner, yttrar *Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet*, att förslaget syntes vara en konsekvens av att man över huvud taget ej funnit ändamålsenligt att ålägga de skattskyldiga någon medverkan i fråga om kontrollen av arbetsgivarna. De av arbetsgivaren utfärdade kvittona förutsattes också äga vitsord gentemot statsverket; därmed syntes arbetstagaresh behov av verifikationer tillgodosedda. *Tjänstemännens centralorganisation* är med hänsyn till risken för att arbetsgivarna i större utsträckning än för närvarande skulle underlåta att redovisa innehållna skattebelopp, tveksam om förslagets lämplighet. Utvidgades avdragsskyldigheten, ville organisationen emellertid icke motsätta sig förslaget, enär av arbetsgivare lämnad uppgift om innehållen skatt skulle äga vitsord gentemot statsverket och ansvarsbestämmelserna för underlåten skatteredovisning föresloges skärpta. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* hyser en viss oro inför de sakkunnigas förslag; anledning syntes finnas att anlägga, att missbruk av arbetsgivarnas kvitteringsrätt skulle förekomma.

Riksräkenskapsverket yttrar, att verket vore väl medvetet om att den föreslagna ordningen kunde vara ägnad att underlätta klarläggandet av mellanhavandet mellan arbetsgivaren och indrivningsmyndigheten. Det kunde likväl ifrågasättas om icke ett sådant förfarande borde begränsas till större arbetsgivare. På så sätt skulle viss självverkande kontroll gentemot arbetsgivare bevaras i alla de fall, då en sådan kontroll måste anses vara av stor betydelse. Vidare anför *Föreningen Sveriges kronokamrerare* att den värdefulla kontroll, som arbetstagaren genom erhållande av originalkvitton från postverket etc. kunnat utöva gentemot arbetsgivaren, försvunne med de sakkunnigas förslag. Denna kontroll hade helt säkert även varit ägnad att avhålla mindre nogräknade arbetsgivare från att olovligen förfoga över hos anställda innehållen skatt. Med hänsyn till önskvärdheten av att både tillmötesgå arbetsgivarnas berättigade krav på fullgoda verifikationer och att bibehålla arbetstagarkontrollen ansågo sig föreningen böra föreslå att undersökning verkställdes, huruvida icke dubbla kvitton kunde utfärdas.

Generalpoststyrelsen uttalar, att arbetsgivarens kvitto icke syntes böra innehålla uppgift om det skattebelopp, som inbetalats vid tiden för uppgiftens lämnande. Den i detta hänseende föreslagna uppgiftsskyldigheten skulle enligt styrelsens mening ålägga arbetsgivarna ett merarbete, som måste anses mera betungande än olägenheterna av att ifrågavarande uppgift icke lämnades. Å andra sidan anför *länsstyrelsen i Skaraborgs län*, att om intyget endast behövde utvisa att visst skattebelopp innehållits men icke utsäga något om huruvida beloppet inbetalats, torde mindre nogräknade arbetsgivare — i synnerhet sådana med mindre god ekonomisk ställning — komma att i det längsta uppskjuta skatteinbetalningen med påföljd att det så småningom kunde komma att visa sig, att arbetsgivaren icke kunde uppbringa medel till fullgörande av sin skyldighet i förevarande avseende. Ifrågavarande skatteintyg borde avfattas enligt fastställt formulär och vara vederbörligen underskrivna av behörig person så att ansvar för utfärdande av felaktigt intyg kunde utkrävas.

Föreningen Sveriges kronokamrerare understryker vikten av att lönebesked, som jämväl skulle användas som kvitton å innehållen skatt, innehölle så fullständiga uppgifter om den skattskyldiges namn m. m., att identifieringsarbetet i görligaste mån underlättades.

Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete påpekar, att de sakkunnigas skäl mot att medgiva *portoersättning* åt arbetsgivare för av dessa översända debetsedlar — nämligen att arbetsgivarna, sedan de erhållit rätt att själva lämna kvitto å inbetald skatt, kunde lämna tillbaka debetsedlarna omedelbart vid slutad anställning — icke vore tillämpligt på försäkringsanstalter, som fungerade som arbetsgivare för sina livräntetagare. Det syntes sålunda i hög grad skäligt att försäkringsanstalterna erhöle rätt till portofrihet för försändelser av här ifrågavarande slag, vilka för närvarande krävde dubbelt porto. Även *Föreningen skogsarbeten* påtalar de sakkunnigas uttalande i denna fråga. Föreningen anför.

Föreningen kan, då det gäller skogsbrukets arbetstagare, icke dela de sakkunnigas uppfattning, att minskade portokostnader komma att uppstå för arbetsgivarna. Personlig kontakt mellan skogsarbetsgivarnas, flottningsföreningarnas och virkesmättningsföreningarnas avlöningskontor samt vederbörande arbetstagare saknas i de flesta fall på grund av geografiska skäl. Även i fortsättningen lärer sålunda det övervägande antalet debetsedlar komma att återsändas per post. Det synes icke vara oskäligt, att arbetsgivarna, i vart fall inom skogsbrukets ovannämnda verksamhetsgrenar, erhålla ersättning eller hållas skadeslösa för de portokostnader, som härigenom uppstå. Förslagsvis skulle detta kunna lösas på så sätt, att den lokala skattemyndigheten ställer fönsterkuvert med påtryck om tjänstebrevsrätt till förfogande åt de arbetsgivare, vars verksamhetsområde är av sådan storleksordning, att återsändande av debetsedlar per post måste förekomma. Den lokala skattemyndigheten lär ha tillräcklig kännedom om arbetsgivarna för att kunna bedöma, för vilka dylikt behov förefinnes.

Beträffande *postverkets kvitton* å skatt, som inbetalas till centrala skattekontot, framhåller *Svenska exekutionsmännens riksförbund*, att det vore av allra största betydelse ur kontrollsynpunkt, att kvittona även innehölle uppgift om debetsedelsnummer. För närvarande kunde samma kvitto användas för olika personer, vilket givetvis medförde betydande olägenheter och osäkerhet. Därest debetsedelsnummer i undantagsfall skulle saknas, borde i stället namnet utskrivas å kvittot. Den invändningen, att ett angivande av dessa uppgifter å kvittona skulle öka postens arbetsbelastning alltför mycket, kunde för dessa förhållandevis fåtaliga inbetalningar icke tillmätas avgörande betydelse, därest lämnandet av uppgifterna kunde anses innebära en avgjord fördel för skatteuppbördssystemet. Kunde en arbetsuppgift enkelt och med en ringa kostnad åläggas en uppbördsmyndighet, borde det icke finnas anledning av övervältra uppgiften på en annan myndighet. Vidare kunde erinras, att debetsedelsnummer angäves å postkvittot vid inbetalning medelst debetsedel och skatteanvisning; dessutom borde alltid ett kvitto innehålla uppgift om vad beloppet avsåge. Slutligen finge påpekas, att när inbetalning eljest skedde på posten, anmärkning i regel gjordes om blanketten icke blivit vederbörligen ifylld. Även om inbetalningskortet till centrala skattekontot ägnades endast en flyktig granskning, skulle — om personalen dessutom hade bättre begrepp om formerna för skatteinbetalningen — många felaktigheter genast kunna rättas, fel som sedan kanske orsakade timmar och dagar av arbete på annat håll. Jämväl *Tjänstemännens centralorganisation* och *Svenska polisförbundet* anser att postverkets kvitto å skatt, som inbetalades till centrala skattekontot, borde innehålla uppgift å debetsedelsnummer eller namn. *Kronokamreraren i Hälsingborg* föreslår, att kvittona såvitt möjligt förses åtminstone med beteckning för skatteslag och år.

Departementschefen. Av skäl som de sakkunniga anfört kan jag icke förorda någon ändring av nu gällande tider för uppbördsterminerna. I anledning av det av Sveriges grossistförbund uttalade önskemålet att uppbördsterminen i januari månad borde förläggas till slutet av månaden, må fram-

hållas att en sådan ändring icke skulle få någon större betydelse för de större arbetsgivare, varom här är fråga. Dessa skall nämligen redovisa arbetstagarnas skatt till skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden och behöver icke göra skatteinbetalningen förrän den 18 i månaden. Skulle i särskilda fall skatteinbetalningen icke hinna verkställas senast nämnda dag, äger generalpoststyrelsen medgiva uppskov med inbetalningen. En generell förlängning av tiden för inbetalning till skatteavdelning synes lämpligen ej böra ifrågakomma.

Vad de sakkunniga föreslagit beträffande rätten att mot särskild respitavgift inbetala skatt under dagarna närmast efter uppbördsterminens utgång och beträffande storleken av denna avgift, föranleder ej någon erinran från min sida.

Såvitt gäller tillvägagångssättet vid skattskyldigs inbetalning av skatt får jag erinra om min förut uttalade mening att lokal skattemyndighet beträffande skattskyldig med preliminär B-skatt alltjämt bör å skatteanvisningarna angiva det belopp, som förfaller till betalning vid respektive uppbördsterminer. Jag framhöll därvid att inbetalning av ytterligare preliminär skatt skulle kunna ske på så sätt att den skattskyldige under det å skatteanvisningen angivna beloppet antecknade det skattebelopp, han därutöver önskade inbetala, jämte summan av de båda beloppen. För sådan inbetalning skulle även kunna användas de två ytterligare skatteanvisningar, som enligt de sakkunnigas av mig biträdda förslag skulle fogas till debetsedeln å preliminär skatt. Hinder föreläge ej heller för skattskyldig, som kunde erlagga endast en del av den vid uppbördsterminen förfallande skatten, att inbetala delbeloppet med skatteanvisning. Lämpligen borde därvid någon av nyssnämnda extra skatteanvisningar användas.

Såsom generalpoststyrelsen framhållit, lärer skyldighet icke längre böra föreligga att förete debetsedeln vid inbetalning med skatteanvisning å postanstalt eller penninginrättning. Skattelikviden bör således mottagas jämväl då inbetalaren överlämnar en från debetsedeln avskild skatteanvisning. Vidare torde den skattskyldiges postadress alltid böra angivas vid inbetalning av skatt till centrala skattekontot. Det sagda gäller såväl vid skattskyldigs inbetalning av honom påförd skatt som vid arbetsgivares inbetalning av arbetstagares skatt.

I övrigt biträder jag de sakkunnigas förslag i fråga om sättet för skattskyldigs inbetalning av skatt. Jag delar således icke den i ett remissyttrande uttalade meningen, att skatteanvisning borde få användas för inbetalning av ytterligare preliminär skatt efter den sista uppbördsterminen under uppbördsåret. Ej heller kan jag förorda att, såsom i ett par andra remissyttranden ifrågasatts, nyssnämnda inbetalning av preliminär skatt ävensom inbetalning av skatt efter den särskilda respittidens utgång borde göras till vederbörande länsstyrelses respektive kronokamrerars postgirokonto. Även om skäl av teknisk art kan anföras för en sådan anordning, torde denna likväl ej böra ifrågakomma med hänsyn till de väsentliga fördelar för allmän-

heten som följer av de sakkunnigas förslag att alla inbetalningar, vilka ej kan göras med skatteanvisning, skall ske till centrala skattekontot.

I några remissyttranden har vissa erinringar gjorts mot den föreslagna summariska redovisningen av preliminär skatt, som arbetsgivare med minst 100 arbetstagare skulle efter tillstånd av vederbörande länsstyrelse få tillämpa vid de fem första uppbördsterminerna under uppbördsåret. De gjorda invändningarna är enligt min mening ej av sådan bärkraft att de bör hindra åtminstone ett försöksvis genomförande av den föreslagna förenklingen av redovisningsförfarandet för ifrågasvarande större arbetsgivare. Jag vill emellertid understryka angelägenheten av att länsstyrelsen vid prövning av framställning om rätt att använda det summariska redovisningssättet tillser att dylik rätt lämnas allenast sådana arbetsgivare, som uppfyller de av de sakkunniga angivna kvalifikationskraven. Å andra sidan bör icke den summariska redovisningen, såsom i ett par andra remissyttranden ifrågasatts, utsträckas att gälla även inbetalningar till det centrala skattekontot av skattebelopp, avseende arbetstagare som underlåtit att överlämna sin debetsedel till arbetsgivaren. Ej heller kan jag förorda det i dessa yttranden framförda förslaget, att inbetalning under de fem första uppbördsterminerna skulle få göras med avrundade belopp. Även för arbetsgivarens egen kontroll av de innehållna skattededlen torde det vara lämpligt, att åtminstone i anslutning till varje uppbördstermin göra en sådan avstämning av skattededlen att det exakta skattebeloppet kan inlevereras.

Tillstånd till den summariska redovisningen bör lämnas endast arbetsgivare, som från samma redovisningsställe inbetalar skatt för minst 100 arbetstagare. För arbetsgivare, som har arbetsplatser på två eller flera ställen eller för vilka de anställda sorterar under skilda förvaltningar m. m., bör följaktligen icke det totala antalet arbetstagare eller antalet arbetstagare på varje arbetsplats etc. vara avgörande för om tillstånd kan lämnas. Avgörande bör i stället vara antalet anställda, för vilka innehållen skatt redovisas från samma avlöningskontor eller kassaförvaltning.

Enligt de sakkunniga bör preliminär skatt för arbetstagare, som slutat sin anställning mellan två uppbördsterminer, inbetalas med skatteanvisning och icke som för närvarande till centrala skattekontot. I samband härmed framför de sakkunniga tanken på att uppgift skulle å skatteanvisningens baksida lämnas om den inbetalandes namn och adress, så att man även i fortsättningen kunde i efterhand konstatera vem som inbetalt skatten.

Nackdelarna för arbetsgivarna att behöva iakttaga en sådan uppgiftsskyldighet är enligt min mening större än de fördelar som därmed skulle vinnas. Jag anser mig därför ej böra föreslå införandet av en dylik skyldighet.

För att underlätta skatteredovisningen till centrala skattekontot, då skatt för flera arbetstagare skall vid samma tillfälle inbetalas till kontot, bör arbetsgivaren äga att — i stället för att utskrive ett särskilt inbetalnings- eller girokort för varje arbetstagare — inbetala det sammanlagda skattebeloppet med ett enda sådant kort. Därvid förutsättes att arbetsgivaren samtidigt

till kontot insänder en förteckning å arbetstagarnas namn, de redovisade skattebeloppen m. m. Härtill bör användas av postverket tillhandahållna blanketter.

I övrigt ansluter jag mig till vad de sakkunniga föreslagit beträffande tillvägagångssättet vid arbetsgivares inbetalning av arbetstagares skatt.

För arbetsgivarna medför skatteredovisningen minst besvär, om den kan göras med skatteanvisning. Denna redovisningsform underlättar även arbetet för uppbördsmyndigheterna och medför för arbetstagarna större säkerhet att de blir gottskrivna den erlagda skatten. Det är därför angeläget att arbetsgivarna uppmanar arbetstagare, som försummat att överlämna sin debetsedel, att fullgöra sin skyldighet härutinnan. Skulle arbetstagaren likväl icke överlämna debetsedeln, bör han anmodas att uppvisa det skattekort, som kommer att fogas till debetsedeln å preliminär skatt, eller att — om ej heller detta efterkommes — lämna de identifieringsuppgifter, som är erforderliga för att han skall kunna tillgodoräknas den innehållna skatten.

För att arbetsgivarna skall kunna med skatteanvisning redovisa preliminär skatt, som innehållits å inkomst av korttidsanställning, måste arbetstagare med sådana anställningar erhålla erforderligt antal skatteanvisningar. En möjlighet som de sakkunniga berört vore att tillställa de skattskyldiga ett stort antal skatteanvisningar, som normalt skulle räcka flera år. Såsom de sakkunniga framhåller, torde en förutsättning härför vara, att födelsenumren i stället för debetsedelsnumren användes vid redovisningen. En redovisning efter födelsenummer skulle emellertid medföra stora svårigheter att gottskriva de skattskyldiga de inbetalade skattebeloppen. I likhet med de sakkunniga anser jag mig icke kunna förorda angivna förfarande. Annan utväg torde icke stå till buds än att, sedan de åtta vid debetsedeln fogade skatteanvisningarna förbrukats, efter rekvisition tillställa vederbörande skattskyldige ytterligare skatteanvisningar med det för uppbördsåret gällande debetsedelsnumret. Detta bör lämpligen ske genom utfärdande av en eller flera duplettdebetsedlar och icke genom att iordningställa särskilda häften med skatteanvisningar.

Korttidsanställningar anvisas i stor omfattning av den offentliga arbetsförmedlingen. För att nedbringa antalet inbetalningar till centrala skattekontot och underlätta identifieringen av de till detta konto redovisade skattebeloppen bör — utan att detta behöver medföra något men för arbetsförmedlingarnas verksamhet — kunna krävas sådan medverkan från deras sida, att de vid anvisning av arbete framhåller för arbetstagaren att arbetsgivaren är skyldig verkställa skatteavdrag och att större säkerhet föreligger för att den innehållna skatten gottskrives arbetstagaren, om han överlämnar sin debetsedel eller uppvisar sitt skattekort för arbetsgivaren. Det synes som om man emellertid icke borde stanna härvid. Med hänsyn bl. a. till angelägenheten för arbetstagarna att skapa större förutsättningar för att den innehållna skatten tillgodoräknas dem, bör enligt min mening arbetsförmedlingarna vara skyldiga att å anvisningskortet på arbete an-

giva numret å arbetstagarens debetsedel eller, därest denne icke kan förete debetsedel eller skattekort, då han anlitar arbetsförmedlingen, fullständiga uppgifter å namn, födelsetid, postadress och — om upplysning därom kan erhållas — mantalsskrivningsadress. Farhågorna att en sådan uppgiftsskyldighet skulle medföra, att de arbetssökande icke skulle anlita den offentliga arbetsförmedlingen i samma utsträckning som nu, anser jag överdrivna. De arbetssökande torde således rätt snart komma underfund med att skatteavdrag verkställas oberoende av om arbetsförmedlingen anvisat arbetet, samt att det är till arbetstagarens eget bästa som identifieringsuppgifterna efterfrågas. Erforderliga föreskrifter torde få meddelas i administrativ ordning.

I vilken omfattning efterforskningsarbetet skall bedrivas beträffande sådana till centrala skattekontot inbetalade skatteposter, som icke omedelbart kan identifieras, torde få närmare angivas i administrativ ordning. Dessamma gäller frågan om länsstyrelsernas och kronokamrerarnas särskilda skattepostgirokonton skall bibehållas eller ej.

Återföres inbetald preliminär skatt från skattereklamationskontot till vederbörande länsstyrelse (kronokamrerare) i anledning av skattskyldigs anmälan att han vid debitering av slutlig skatt gottskrivits preliminär skatt med för lågt belopp, och befinnes den skattskyldige icke vara taxerad för den mot det återförda skattebeloppet svarande inkomsten, lärer som regel tiden vara försutten för taxeringsintendenten att yrka höjning av den åsatta taxeringen. Däremot kan förutsättningar för eftertaxering föreligga. Det tillägg till 89 § uppbördsförordningen, som ifrågasatts av länsstyrelsen i Gävleborgs län, synes därför icke erforderligt för att komma till rätta med förevarande situation. Det föreslagna tillägget eller en bestämmelse av liknande innebörd skulle emellertid ha sin betydelse för att minska arbetet i samband med den årliga återbetalningen av överskjutande preliminär skatt. Denna fråga torde emellertid få ytterligare övervägas. Jag är följaktligen icke beredd att nu taga slutlig ställning härtill.

Enligt 91 § 2 mom. gällande uppbördsförordning preskriberas det allmännas skattefordran fem år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten enligt verkställd debitering skolat erläggas. En motsvarande bestämmelse saknas i fråga om preskription av skattskyldigs fordran å för mycket erlagd skatt ävensom å sådan skatt, som på grund av bristfälliga identifieringsuppgifter vid inbetalningen icke kunnat tillgodoräknas honom och till följd därav överförts till skattereklamationskontot. För dessa fordringar gentemot statsverket torde få anses gälla den allmänna preskriptionstid å tio år, varom bestämmelser återfinnes i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer. De sakkunniga förordar nu en speciell preskriptionsbestämmelse beträffande fordran å medel, som inestår å skattereklamationskontot. Bestämmelsen har föreslagits skola få den avfattningen, att om till centrala skattekontot inbetalt belopp icke kunnat tillgodoräknas skattskyldig före utgången av femte året efter det, då inbetalning skett, beloppet skall tillfalla statsverket.

Den allmänna preskriptionstiden å tio år räknas från fordringens tillkomst. Eftersom det torde vara oklart, när en fordran å medel innestående å skattereklamationskontot uppkommit, är redan av den anledningen en särskild reglering av preskriptionstiden för dessa fordringar önskvärd. En kortare preskriptionstid än tio år skulle underlätta handhavandet av skattereklamationskontot.

Vid bedömande av förevarande fråga måste tillses, att de skattskyldigas intressen ej trädes för när. Därvid måste hänsyn tagas till den preskriptionstid som gäller för statsverkets skattefordringar gentemot de skattskyldiga. Ur denna synpunkt torde en så långtgående minskning av preskriptionstiden, som de sakkunniga förordat, icke obetingat kunna godtagas. Detta belyses av följande exempel.

Påföres skattskyldig vid debiteringen av slutlig skatt enligt 1953 års taxering kvarstående skatt att betalas under uppbördsterminerna i mars och maj år 1954 och erlägges icke skatten, preskriberas statsverkets fordran först den 1 mars 1960 (fem år efter utgången av uppbördsåret den 1 mars 1954—den 28 februari 1955) eller således över sju år efter utgången av det år (år 1952), då den skattskyldige uppbar de inkomster varå skatten belöper. Preliminär skatt, som för dessa inkomster inbetalats under år 1952 till centrala skattekontot och därifrån överförs till skattereklamationskontot, skulle emellertid den skattskyldige enligt de sakkunnigas förslag äga återfå endast om han gör fordringen gällande före den 1 januari 1958. Beror den kvarstående skatten på att den skattskyldige av föreliggande identifieringssvårigheter icke kunnat gottskrivas preliminär skatt, som innestår å skattereklamationskontot, skulle alltså med den föreslagna preskriptionsregeln i vissa fall kunna inträffa, att den skattskyldige icke skulle få tillgodoräkna sig nämnda preliminära skatt vid indrivning av den resterande kvarstående skatten, t. ex. om den skattskyldige före indrivningen icke observerat anledningen till att han påförts kvarstående skatt och han nås med indrivningsåtgärder först den 1 januari 1958 eller senare men före den 1 mars 1960.

Med hänsyn härtill förordar jag, att den särskilda preskriptionsbestämelsen gives det innehållet, att om skattskyldig, som ej tillgodoförts till centrala skattekontot inbetalt belopp, icke gör anspråk på detta inom sju år efter utgången av det uppbördsår, under vilket inbetalningen skedde, beloppet i fråga skall tillfalla statsverket.

Jag kan icke dela den av Föreningen Sveriges kronokamrerare framförda meningen, att en viss del av de skattebelopp, som innestår å skattereklamationskontot, skulle efter preskriptionstidens utgång tillgodoföras respektive kommuner, därvid avsändningsorten skulle vara avgörande för fördelningen mellan kommunerna. Kommunernas eventuella rätt till viss del av ifrågavarande belopp skulle helt bygga på förutsättningen, att de mot skattebeloppen svarande inkomsterna undgått taxering. Även om så vore fallet, något som i och för sig icke kan utan vidare förutsättas, talar mot den ifrågasatta fördelningen dels det merarbete och de kostnader som därav föl-

jer, dels ock att det belopp, som varje kommun skulle erhålla, skulle bli förhållandevis ringa. Vidare förtjänar framhållas, att kommunerna erhåller den debiterade kommunalskatten ograverad; staten står med andra ord hela risken för den enskildes bristande skattebetalning. Den vinst som härigenom beredes kommunerna på statsverkets bekostnad torde vida överstiga den del av förevarande skattebelopp, som skulle kunna anses motsvara ej debiterad kommunalskatt.

Jag biträder vad de sakkunniga föreslagit i fråga om utfärdande av kvitto å erlagd skatt. I arbetsgivares intyg om innehållen skatt torde dock icke böra lämnas uppgift om de skattebelopp, som inbetalats till postverket eller penninginrättning. Vidare torde de föreslagna bestämmelserna böra kompletteras med en föreskrift, att arbetsgivarens namn eller firmanamn alltid skall framgå av kvittot och att kvittot skall undertecknas eller signeras av honom eller någon hos honom anställd.

Vissa bestämmelser om skyldighet för arbetsgivare att utfärda kvitto å innehållen skatt finnes för närvarande intagna i tillämpningskungörelsen till uppbördsförordningen. I 16 § nämnda kungörelse stadgas således, att arbetsgivare skall vid varje avlöningstillfälle genom särskilt kvitto eller på annat lämpligt sätt lämna arbetstagare uppgift om det belopp, som genom skatteavdrag innehållits å lönen. Skyldighet att lämna sådan uppgift föreligger dock icke, om lönen kvitteras å avlöningslista varå skatteavdraget angivits.

Angivna bestämmelser i tillämpningskungörelsen synes böra överföras till uppbördsförordningen och samordnas med de nu föreslagna föreskrifterna om utfärdande av kvitto.

I ett par remissyttranden har yrkats portofrihet eller portoersättning för försändelser, vari arbetsgivare återställer arbetstagares debetsedel till denne. Jag har icke ansett mig kunna tillmötesgå dessa önskemål.

XII. Indrivning av skatt.

I 65, 67—69, 71—74, 77, 78, 80 och 83—88 §§ uppbördsförordningen, som i de sakkunnigas förslag till ny uppbördsförordning motsvaras av 67, 69—71, 73—76, 79, 80, 82 och 85—89 §§, meddelas bl. a. föreskrifter om hur restlängd skall upprättas, när och till vilka myndigheter restlängd skall översändas, hur restlängd i vissa avseenden skall kompletteras, vilka indrivningsåtgärder utmätningsman skall vidtaga, exekutionsbiträdes befogenheter m. m. vid indrivningen, utfärdande av kravskrivelser, handräckning hos annan utmätningsman för uttagande av skatt, redovisning av restförd skatt, utfärdande av indrivningskvitto, skyldighet för kronokamrerare att granska vissa hindersbevis m. m., när och hur skatt skall anmälas för avkortning och avskrivning, när länsstyrelse skall meddela beslut om avkortning och avskrivning m. m., förfarandet då tillgång för gäldande av avskriven skatt

uppdagas samt upprättande av balanslängd. Beträffande det närmare innehållet av dessa bestämmelser torde få hänvisas till författningstexten.

Erforderliga föreskrifter i nu angivna hänseenden synes mig lämpligen icke böra intagas i uppbördsförordningen utan i stället meddelas i administrativ ordning. Därigenom vinnes, förutom att man slipper tynga uppbördsförordningen med föreskrifter av i huvudsak teknisk natur, att av vunna erfarenheter betingade ändringar i föreskrifterna snabbare kan genomföras. Jag avser därför att förorda, att 65 § (67 § enligt författningsförslaget) andra, tredje och fjärde styckena skall ersättas av en bestämmelse att skatteavdelning vid postkontor eller, såvitt gäller skattskyldiga i stad och Kungl. Maj:t ej annorlunda förordnat, den lokala skattemyndigheten i staden skall anteckna inbetald skatt å uppbördskort och upprätta restlängd i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer, att i stället för föreskrifterna i 69 § (71 § enligt författningsförslaget) skall stadgas att det åligger vederbörande utmätningsman eller, efter dennes uppdrag, utmätningsmannen underställt exekutionsbiträde att enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser verkställa indrivning av skatt och för sådant ändamål, i den utsträckning detta är medgivet, förrätta utmätning eller bevilja införsel, att stadgandena i 78 § (80 § i författningsförslaget) skall ersättas med en fullmakt för Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om utfärdande av indrivningskvitto, samt att bestämmelserna i övriga, förut omnämnda paragrafer skall utgå ur uppbördsförordningen med undantag av bestämmelserna i 85 § första stycket första punkten och 87 § 1 mom. första stycket första punkten (87 § första stycket första punkten och 88 § första stycket första punkten i författningsförslaget).

Vidare får jag här omnämna, att de sakkunniga framlagt förslag om befogenhet för exekutionsbiträde att meddela införsel för skatt, något som förutsätter ändring i införsellagen. Jag avser att anmäla detta spörsmål i statsrådet vid ett senare tillfälle.

Jag kommer sålunda att här behandla endast huvudlinjerna för indrivnings- och redovisningsförfarandet ävensom vissa frågor om indrivning m. m. i stad med egen uppbördsförvaltning, uttagande av arbetstagares skatt för vilken arbetsgivaren är ansvarig, indrivningsmyndighets rätt att ta del av självdeklarationer och arbetsförmedlingshandlingar, krav beträffande skattskyldig som vistas utom riket, ansökan att skattskyldig skall försättas i konkurs för ogulden skatt, förutsättningarna för avkortning och avskrivning av skatt samt skyldighet att erlagga restavgift, m. m.

Gällande bestämmelser. För närvarande är indrivningen och redovisningen av restförd skatt i stora drag så anordnad, att länsstyrelsen till indrivning beordrar hela det restförda beloppet, mottager redovisning, övervakar indrivningsarbetet och beslutar om konkursåtgärder, avkortning och avskrivning m. m. Med anlitande av exekutionsbiträden svarar utmätningsmannen för indrivningen och redovisningen.

I stad med egen uppbördsförvaltning gäller vissa särskilda regler be-

träffande restindrivningen. Sålunda skall kronokamreraren översända restlängden till utmätningsmannen för indrivning av de restförda beloppen samt pröva, om konkursansökan skall ingivas. Även i fråga om redovisningen av restförd skatt gäller andra regler för ifrågavarande städer än för riket i övrigt. Utmätningssmannen i sådan stad skall sålunda avgiva redovisning till kronokamreraren, som sedan i sin tur redovisar till länsstyrelsen. Vidare skall anmälan av skatt till avkortning eller avskrivning ävensom balanslängd m. m. överlämnas av utmätningsmannen till kronokamreraren, som har att efter granskning av handlingarna översända desamma till länsstyrelsen tillika med bevis om granskningen.

I stad med egen uppbördsförvaltning är kronokamreraren ansvarig för indrivningens och redovisningens behöriga verkställande. I annan stad likasom på landet ansvarar vederbörande utmätningsman för indrivning eller befordrande till avkortning eller avskrivning av ogulden skatt. Underlåter kronokamrerare eller utmätningsman i fögderistad eller på landet att inom föreskriven tid fullgöra vad på honom ankommer enligt uppbördsförordningen, skall länsstyrelsen då sådant blir känt omedelbart vidtaga de åtgärder, vartill förhållandena kan föranleda. Gör utmätningsman i stad med egen uppbördsförvaltning sig skyldig till dylik underlåtenhet, skall kronokamreraren förfara på sätt nyss nämnts.

Vistas den skattskyldige å känd ort utom riket, skall utmätningsmannen, om det restförda beloppet överstiger 50 kr., anmäla detta hos länsstyrelsen. Länsstyrelsen föranstaltar om krav genom svensk beskickning eller svenskt konsulat. Föreligger avtal mellan Sverige och främmande stat om handräckning för uttagande av skatt, skall utmätningsmannen vidtaga de åtgärder, som enligt avtalet ankommer på honom.

Finner länsstyrelsen eller, i stad med egen uppbördsförvaltning, kronokamreraren sådana omständigheter föreligga att skattskyldig eller arbetsgivare, som är ansvarig för arbetstagares skatt, bör försättas i konkurs här i riket för utfående av skatt, skall länsstyrelsen eller kronokamreraren förordna, att framställning därom skall göras. Understiger skattebelopp för vilket den skattskyldige eller arbetsgivaren häftar 100 kr., må dock sådan framställning ej ske, med mindre i det föreliggande fallet synnerliga skäl därtill är.

Beslut om avkortning och avskrivning av skatt meddelas av länsstyrelsen. Till avkortning hänföres endast sådana fall, då ett skattebelopp avföres ur räkenskaperna på grund av att någon fordran å beloppet icke längre föreligger. Avskrivning avser de fall, då ett skattebelopp av annan anledning avföres ur räkenskaperna. Till följd härav skall avskrivning och icke avkortning äga rum, då den skattskyldige saknar utmätningsbara tillgångar till skattens gäldande och införsel ej kan verkställas. Avkortning medför den rättsverkan, att åtgärder för skattens indrivning icke vidare kan äga rum. Har avskrivning skett, kvarstår däremot vederbörandes betalningsskyldighet.

Å skatt, som icke erlagts i vederbörlig ordning under uppbördstermin el-

ler den därpå följande särskilda respittiden, skall restavgift erläggas med 4 öre för varje hel krona av den icke erlagda skattens slutsumma, dock ej mindre än 25 öre. Restavgift kan uttagas exekutivt utan särskilt bemyndigande.

Tidigare förslag m. m. Förslag till förenkling av indrivningsverksamheten har framlagts av *statens organisationsnämnd* i en promemoria den 20 april 1950. Däri förordas, förutom en omläggning av länsstyrelsernas debiteringsbokföring samt utmätningsmännens och exekutionsbiträdenas bokföring och redovisning av restförda medel m. m., att försök skall verkställas att med ett hektograferingsoriginal till restlängd framställa restlängd i två exemplar, indrivningskort i två exemplar och en kravskrivelse. Kravskrivelserna, som avses skola avsändas av länsstyrelsen, skall antingen innehålla anmaning till den skattskyldige att inbetala det restförda beloppet till länsstyrelsen eller också anmaning till den skattskyldige att inbetala det restförda beloppet till vederbörande utmätningsman. I förstnämnda fall kan indrivningshandlingarna överlämnas till utmätningsmannen först sedan den i kravskrivelserna angivna tidsfristen för inbetalning utlöpt. Till utmätningsmannen skall översändas ett exemplar av restlängden och båda exemplaren av indrivningskortet. Utmätningsmannen skall behålla restlängden och det ena exemplaret av indrivningskortet samt tillställa vederbörande exekutionsbiträde det andra exemplaret av indrivningskortet. Såväl utmätningsman som exekutionsbiträde erhåller härigenom ett kortregister över restförda skattskyldiga.

Enligt 95 och 97 §§ uppbördsförordningen må belopp, för vilket arbetsgivare blivit ansvarig på grund av att han underlåtit att verkställa föreskrivet skatteavdrag eller verkställt sådant avdrag men underlåtit att redovisa innehållet belopp, uttagas hos arbetsgivaren »i samma ordning som stadgas i fråga om indrivning av skatt». Motsvarande gäller enligt 96 § beträffande arbetstagares skatt, som arbetsgivare icke innehållit men sedermera betalt och som arbetsgivaren på grund därav äger utfå av arbetstagaren. Hos *centrala uppbördsnämnden* har fråga förevarit, om sådant belopp kunde uttagas genom införsel. Nämnden har såsom svar åberopat följande av *riksräkenskapsverket* avgivna yttrande:

Uttrycket »i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt» torde innebära, att beloppet i fråga kan uttagas utan föregående dom eller utslag. Om därvid såsom tvångsmedel kan tillgripas införsel beror på om villkoren i införsellagen kunna anses uppfyllda. Enligt bestämmelserna i 21 § nämnda lag kan införsel meddelas om någon häftar för »oguldna debiterade utskylder eller allmänna avgifter». Härmed torde hava avsetts allenast en löntagares egna utskylder. Då införsellagen enligt sakens natur bör tolkas restriktivt, torde författningsenligt stöd för att tillämpa införselinstitutet mot en försumlig arbetsgivare icke kunna åberopas. Vad därefter beträffar en arbetsgivares regressanspråk mot en arbetstagare torde man över huvud taget ej kunna tala om att någon häftar för oguldna utskylder. Med hänsyn till det anförda är riksräkenskapsverket för sin del närmast benäget att besvara de framställda frågorna nekande.

Fråga har även uppkommit om indrivningsmyndighets möjlighet att erhålla uppgifter ur skattskyldigs självdeklaration eller ur arbetsförmedlingshandlingarna.

I skrivelse den 17 februari 1950 till länsstyrelsen i Uppsala län har *justitiekanslersämbetet* framhållit, att frågan huruvida utlämnande till utmättningsman av restförd skattskyldigs självdeklaration vore tillåtet enligt 56 § taxeringsförordningen berodde på tolkningen av föreskriften i 1 mom. tredje stycket nämnda paragraf, att självdeklaration skulle tillhandahållas de ämbets- och tjänstemän, vilka i och för sin befattning borde erhålla del därav. Förarbetena syntes närmast tyda på att man haft i tankarna ämbets- och tjänstemän, vilka, även om de ej toge befattning med taxering, likväl sysslade med hithörande ärenden; före år 1910 var rätten att utfå självdeklaration begränsad till ämbets- och tjänstemän, som i och för sin befattning »med taxering» borde erhålla del därav. Å andra sidan hade polis- och åklagarmyndighet i praxis tillerkänts rätt att utfå självdeklarationer (RÅ 1940 s. 174). Men det förefölle rimligt att anse, att det intresse som betingade denna rätt vore starkare än det enbart fiskaliska, varom här vore fråga. Även om det ur skilda synpunkter vore tilltalande, att en utmättningsman för att ernå ett materiellt riktigt resultat finge tillgång till en restskyldigs självdeklaration, syntes det dock kunna antagas, att meningen icke varit att enbart av fiskaliska grunder eftergiva det sekretesskydd för deklarationer, vid vilket synbarligen så stor vikt hade lagts.

Frågan om länsstyrelses rätt att utbekomma en skattskyldigs deklaration för att vara tillgänglig vid länsstyrelsens prövning, om den skattskyldige borde försättas i konkurs, föranledde enligt justitiekanslerns mening väl i högre grad än beträffande utmättningsmän tvekan, huruvida sekretessskyddet för självdeklarationer verkligen kunde anses trätt för nära, om dessa utlämnades, men frågan syntes dock böra principiellt bedömas på samma sätt.

I cirkulärskrivelse den 11 maj 1950 till samtliga länsarbetsnämnder har *arbetsmarknadsstyrelsen* utfärdat föreskrifter angående utlämnande av uppgifter ur arbetsförmedlingsmaterialet. I dessa föreskrifter har bl. a. uttalats, att uppgifter ur arbetsförmedlingsmaterialet i allmänhet icke finge utlämnas till offentlig myndighet på andra grunder än dem, som gällde för allmänheten. Polismyndigheter och taxeringsmyndigheter, nykterhetsnämnder, barnavårdsmän etc. hade icke rätt att utan vidare få uppgifter om av arbetssökande till förmedlingen uppgivna bostadsadresser o. s. v. I cirkulär den 28 augusti 1950 har styrelsen anmodat länsarbetsnämnderna att inhämta arbetsmarknadsstyrelsens mening i sådana fall, då nämnden vore tveksam, huruvida utlämnande till offentlig myndighet eller enskild person borde ske. Arbetsmarknadsstyrelsen har uppgivit, att sådana förfrågningar i ett tämligen stort antal fall gjorts hos styrelsen och att styrelsen därvid i samtliga fall intagit en restriktiv hållning.

Genom två framställningar från socialstyrelsen har frågan om utlämnande av uppgifter från arbetsförmedlingshandlingarna till myndigheter och

tjänstemän i offentlig tjänst dragits under Kungl. Maj:ts prövning. I utlå-
tande däröver den 2 maj 1951 har arbetsmarknadsstyrelsen bl. a. anfört:

Styrelsens ställningstagande har grundats på följande omständigheter. Bestämmelserna i 1937 års lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar reglera icke frågan, i vilken utsträckning handlingar skola tillhandahållas annan myndighet eller den, som eljest för tjänst eller allmänt uppdrag önskar erhålla del därav. Utlämnandet av uppgifter ur arbetsförmedlingshandlingarna till andra myndigheter blir därför beroende av i vilken mån arbetsmarknadsmyndighetens allmänna intresse av att icke utlämna uppgift är starkare än den andra myndighetens intresse att få uppgiften. Enligt styrelsens uppfattning är det av stor betydelse att icke blott arbetsgivare och arbetstagare utan också arbetsförmedlingen skyddas. Om arbetsförmedlingshandlingarna i allt mer ökad omfattning användas såsom ett adressregister, skulle detta troligen medföra, att arbetssökande i många fall skulle mista sitt förtroende för den offentliga arbetsförmedlingen och icke längre anlita densamma. Detta skulle i sin tur försvåra arbetsförmedlingens arbete för bästa möjliga utnyttjande av arbetskraften. Styrelsen har med hänsyn härtill ansett det vara av vikt, att uppgifter från arbetsförmedlingshandlingarna utlämnas endast i undantagsfall, och har icke lämnat andra generella medgivanden om utlämnande till andra myndigheter än de som angivits i ovan omförmälda cirkulär av den 28 augusti 1950. Styrelsen anser sig ha ett visst stöd för sin uppfattning, att arbetsförmedlingshandling icke får utlämnas, därest detta skulle kunna lända arbetsförmedlingen såsom sådan till men, i de uttalanden som gjorts av föredragande departementschefen i prop. nr 140/1936 sid. 111. Departementschefen, statsrådet Schlyter, åberopade däri ett yttrande från de sakkunniga, som tillkallats för utredning av frågan om allmänna handlingars offentlighet. De sakkunniga hade i sitt betänkande förklarat sig anse det angeläget, att sekretess ej infördes i vidare mån än som påkallades *med hänsyn till förmedlingsverksamhetens intressen* eller till den skada, som kunde drabba arbetsgivare eller arbetssökande. En sekretess av sådan omfattning förklarade sig departementschefen anse motiverad.

En viss tveksamhet har emellertid med hänsyn till lagtextens avfattning ansetts råda angående innebörden av den ifrågavarande paragrafen i sekretesslagen. Möjligt är sålunda, att paragrafen bör tolkas så, att frågan huruvida arbetsförmedlingen såsom sådan skulle lida men av handlingars utlämnande icke har betydelse ur sekretessynpunkt. Om så skulle vara förhållandet, synes det dock styrelsen angeläget, att lagbestämmelserna omformas på sådant sätt, att ett dylikt skydd erhålles.

Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla, att arbetsmarknadsverket med nuvarande organisation icke har möjlighet att i någon större utsträckning tillhandagå myndigheter med upplysningar av nu ifrågavarande art, därest Kungl. Maj:t skulle finna lämpligt att upplysningar utan restriktioner lämnas myndigheterna. Framställningar om utlämnande av uppgifter ur arbetsförmedlingshandlingar kunna förväntas komma att begäras av ett mycket stort antal statliga och kommunala myndigheter och tjänstemän.

I fråga om restavgiften har *statens organisationsnämnd* framhållit, att kostnaderna för indrivning av enbart sådan avgift säkerligen oftast överstege de tämligen obetydliga intäkter, varom här i regel kunde bli fråga. Det vore således, i vart fall om restavgiften icke belöpte sig till mer än 5 kr., mest ekonomiskt att låta bero vid det resultat, som kunde ernås genom kravskri-

velse till den skattskyldige. Samma synpunkter kunde anläggas i fråga om restfördä och andra medel, som icke uppginge till högre belopp än 5 kr.

Vidare har *riksräkenskapsverket* i en i september 1948 upprättad promemoria angående vissa spörsmål om restavgift m. m. enligt uppbördsförordningen anför, att i de fall, där kostnaderna för fastställelse av restavgift, för särskild indrivning av sådan avgift eller för undersökning, huruvida restavgift skulle uttagas o. s. v., icke stode i skäligt förhållande till det belopp, varom fråga vore eller kunde beräknas vara fråga, mötte från riksräkenskapsverkets sida icke hinder, att åtgärderna underlåtes. I den mån restavgiften understeg eller beräknades understiga 2 kr. borde som regel de berörda åtgärderna för avgiftens uttagande icke vidtagas, därest icke länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten i stad med egen uppbördsförvaltning i det enskilda fallet skulle finna särskilda skäl föreligga för avgiftens uttagande, t. ex. uppenbar tredska o. d.

I samma promemoria har riksräkenskapsverket framhållit, att fall kunde uppkomma, där sådana särskilda omständigheter föreläge att uttagande av restavgift över huvud taget icke borde komma i fråga, t. ex. då för viss uppbördstermin debiterat belopp kommit att av den lokala skattemyndigheten angivas å annan skatteanvisning än som bort ske, då fel skatteanvisning avrivits å postanstalt eller då annat uppbördsorgan begått något fel, då skattskyldig oaktat framställning därom icke erhållit debetsedel i så god tid att det varit möjligt att inbetala förfallet skattebelopp i rätt tid, o. s. v. Med hänsyn till riksräkenskapsverkets granskande verksamhet borde — särskilt i fall då restavgiftsbelopp överstege 50 kr. — uttalande under hand eller skriftligen inhämtas hos riksräkenskapsverket. Därigenom befrämjades en önskvärd likformighet i tillämpningen.

Riksdagens revisorer har i sin berättelse över den år 1949 av dem verkställda granskningen angående statsverket bl. a. redogjort för sina iakttagelser beträffande skatteuppbörden (Del I, s. 171—175). I redogörelsen har bl. a. framhållits, att sedan det av Kungl. Maj:t den 14 december 1917 utfärdade uppbördsreglementet den 1 januari 1947 ersatts med den av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda uppbördsförordningen, Kungl. Maj:t icke längre ägde medgiva befrielse från skyldighet att erlägga efter nyssnämnda tidpunkt påförda restavgifter. Enligt vad revisorerna inhämtat, hade allt sedan uppbördsförordningens ikraftträdande ett antal ansökningar om sådan befrielse ingivits till Kungl. Maj:t, i vilka åberopats särskilda omständigheter för att befrielse rimligen bort medgivas. Med hänsyn härtill syntes det revisorerna angeläget, att Kungl. Maj:t, så snart ske kunde, bemyndigades att medgiva befrielse från erläggande av restavgift, när särskilda skäl därtill föreläge. I anledning av vad revisorerna sålunda uttalat, anförde *statsutskottet* (utlåtande nr 177/1950, s. 33, 34), att av vissa under hand inhämtade speciella upplysningar jämväl utskottet bibragts den uppfattningen, att en smidigare form för handläggningen lämpligen borde komma till stånd. Då emellertid denna fråga syntes vara av karaktär att böra närmare prövas i samband med pågående översyn av gällande uppbördssystem, inskränkte sig utskottet till att omförmäla för riksdagen vad i ärendet förekommit.

De sakkunniga. Beträffande indrivningsförfarandet framhåller de sakkunniga, att utmätningsmännens och exekutionsbiträdenas orts- och personkännedom för närvarande kunde utnyttjas på ett tidigt stadium. Omedelbart påkallade exekutiva åtgärder, t. ex. utmätning eller konkursåtgärder i fråga om rörelseidkare med stora restantier, kunde vidtagas utan större omgång varjämte handräckningsförfarandet kunde igångsättas relativt snabbt. Skulle indrivningsförfarandet påbörjas hos länsstyrelsen, komme indrivningen genom utmätningsmän och exekutionsbiträden att avsevärt försenas och indrivningsresultatet sannolikt att försämras. En sådan ändring av indrivningsförfarandet kunde därför icke förordas.

Vidare uttalas, att skäl kunde anföras för att länsstyrelsen borde överlämna indrivningshandlingarna direkt till vederbörande exekutionsbiträde, som i så fall skulle redovisa direkt till länsstyrelsen. Ett sådant system måste dock ur åtskilliga synpunkter väcka betänkligheter. Det måste sålunda befaras, att omedelbart påkallade exekutiva åtgärder av svårbedömd natur kunde komma att försummas. Ej heller kunde det vara lämpligt att ha olikartad handläggning av exekutionen i enskilda mål, å ena sidan, och i skatteärenden m. m., å andra sidan. Vidare skulle den angivna omläggningen av restindrivningen försvåra tillsynen och kontrollen av indrivningen samt troligen medföra ökade kostnader. Såvitt gällde landsbygden torde för övrigt en sådan omläggning icke kunna genomföras, så länge nuvarande förenig av skatteindrivning och polisverksamhet på landsbygden bestode.

Även andra ändringar av grunddragen för indrivningsförfarandet hade ifrågasatts. De sakkunniga hade emellertid funnit, att det nuvarande systemet i princip borde bibehållas. Inom ramen för detta system borde möjliga förenklingar genomföras samt åtgärder vidtagas för att i största möjliga utsträckning befria exekutionsbiträdena från kontorsmässigt arbete.

I fråga om stad med egen uppbördsförvaltning borde enligt de sakkunnigas mening den lokala skattemyndigheten i staden, vilken myndighet hade att svara för kreditering av influten skatt, alltjämt mottaga redovisning av medel, som beordrats till indrivning. Skulle dessa arbetsuppgifter (d. v. s. krediteringen och redovisningsgranskningen) läggas på skilda myndigheter, komme arbetet för den myndighet, som handhade krediteringen, att i åtskilliga hänseenden försvåras. Så länge kronokamreraren ansvarade för kreditering av skatt inom staden, borde därför utmätningsmännen i staden avgiva redovisning till kronokamreraren.

Det borde också påpekas, att bestämmelsen om att utmätningsman i stad med egen uppbördsförvaltning skulle redovisa till indrivning beordrade medel till kronokamreraren sammanhängde med de särskilda regler, som gällde för organisationen av rättsväsende och uppbördsförvaltning i sådan stad. Ursprungligen skedde redovisningen till magistraten. Frågan sammanhängde således med spørsmålet om städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. Det syntes knappast lämpligt att ändring av dessa bestämmelser övervägdes, förrän nämnda spørsmål reglerades. Framhållas

finge, att om redovisningsförfarandet förenklades på sätt de sakkunniga föreslagit, kostnadsfrågan måste bli av begränsad betydelse.

Vidare anför de sakkunniga, att den omständigheten att stadsfogde i stad med egen uppbördsförvaltning skulle avgiva redovisning till kronokamreren i staden, icke kunde anses innebära, att stadsfogden stode i subordinationförhållande till kronokamreren. Bestämmelsen i nuvarande 94 § 1 mom. uppbördsförordningen, att kronokamreren vore ansvarig för indrivningens och redovisningens behöriga verkställande, torde ha tillkommit i samband med att magistraterna befriades från ansvaret för kronouppbörden. De sakkunniga förordade, att nämnda bestämmelse såsom betydelselös skulle utgå och att utmätningsman i stad — i likhet med vad som gällde utmätningsman på landet — ensam skulle ansvara för indrivning och redovisning av restantierna.

I fråga om tvångsmedel vid indrivningen, m. m., framhåller de sakkunniga, att önskemål uttalats om ändrad lagstiftning för att förhindra missbruk av boskillnad eller bodelning mellan äkta makar i syfte att undkomma skatt och för att möjliggöra införsel för skatt i fiskares tillgodohavanden för försåld fisk. Dessa och andra liknande frågor borde enligt de sakkunnigas mening prövas i annat sammanhang.

Vidare erinrar de sakkunniga om att vad i utsökningslagen vore stadgat om klagan i fråga om utmätningsmans förfarande, i tillämpliga delar gällde beträffande införsel. Besvär över exekutionsbiträdes eller utmätningsmans beslut rörande införsel skulle sålunda anföras hos överexekutor. Överexekutors beslut finge överklagas i hovrätt och talan mot hovrätts beslut fullföljdes genom besvär till högsta domstolen. Besvär över lokal skattemyndighets beslut om skatteavdrag skulle däremot anföras hos länsstyrelsen. Över länsstyrelsens beslut beträffande skatteavdrag finge talan icke föras.

I anslutning härtil anför de sakkunniga, att vissa olägenheter uppkomme av att besvärsvägarna vore olika vid skatteavdrag och vid införsel. Gjordes sålunda å arbetstagarens lön såväl skatteavdrag som avdrag enligt införselbeslut och vore arbetstagaren missnöjd med de beslut om s. k. existensminimum, som den lokala skattemyndigheten och indrivningsmyndigheten var för sig fattat, måste han anföras dubbla besvär. Vidare funnes den möjligheten, att besvärinstanserna kunde komma till skilda beslut, varigenom för den skattskyldige olika existensminimibelopp kunde fastställas.

Givetvis vore det önskvärt, fortsätter de sakkunniga, om besvär över fastställande av existensminimum handlades i enahanda ordning såväl vid införsel som vid skatteavdrag enligt uppbördsförordningen. En sådan lösning syntes dock — i vart fall för närvarande — icke kunna nås. Det torde sålunda få anses uteslutet att i fråga om skatteavdrag tillämpa samma besvärsmåttbestämmelser som gällde utsökningsmål. Lika uteslutet syntes det vara att för införselbeslut tillämpa en annan besvärsväg än som gällde exekution i allmänhet.

Därefter framhåller de sakkunniga, att önskemål uttalats att utmätnings-

man i stad skulle äga pröva, huruvida ansökan borde ingivas om att skattskyldig skulle försättas i konkurs för utfående av skatt. Skulle sådan befo-genhet tilläggas utmättningsman i stad, torde den enligt de sakkunnigas mening även böra tillkomma utmättningsman på landet. De sakkunniga anser dock lämpligast, att nämnda prövning i samtliga fall skulle ankomma på länsstyrelsen. Funne länsstyrelsen efter anmälan från utmättningsmannen eller t. ex. i samband med prövning av fråga om avskrivning av skatten, att konkursansökan borde göras, torde länsstyrelsen böra uppdraga åt utmättningsmannen att ombesytta ansökningen.

De sakkunniga erinrar vidare om justitiekanslersämbetets uttalande, att nuvarande sekretessbestämmelser icke medgäve indrivningsmyndigheterna rätt att taga del av skattskyldigs självdeklaration. Någon ändring härutinnan ansåge sig de sakkunniga icke kunna föreslå. Vore anledning antaga, att den skattskyldige trots utmättningsförsök hade utmättningsbara tillgångar, finge det anses tillfyllest med möjligheten att påkalla avläggande av utmättningsed inför konkursdomaren. Därefter anföres.

För anställningar avsedda att vara minst fyra veckor skola enligt nuvarande bestämmelser arbetsgivarna lämna särskild anmälan till utmättningsmännen. Iakttages skyldigheten att lämna anställningskort, synas uppgifterna i arbetsförmedlingshandlingarna huvudsakligen få betydelse i fråga om arbetstagare med kort anställningstid.

Utsikterna att utfå skatt av de korttidsanställda utan deras egen medverkan torde för närvarande icke vara stora. Genomföres de sakkunnigas förslag om skatteavdrag även vid korttidsanställningar, bör emellertid den resterande skatten för dessa skattskyldiga minska och därmed även behovet för indrivningsmyndigheterna att tillgå uppgifterna i arbetsförmedlingshandlingarna. Tillgången till dessa uppgifter skulle dock alltfört underlätta indrivningsarbetet och göra det mera effektivt. Gentemot de skäl arbetsmarknadsstyrelsen anfört för att handlingarnas innehåll bör hemlighållas anse sig de sakkunniga icke kunna föreslå, att indrivningsmyndigheterna skola äga taga del av dessa uppgifter.

Beträffande avkortning och avskrivning påpekar de sakkunniga inledningsvis, att om dödsbo efter avliden skattskyldig medgivits befrielse från att erlägga kvarstående eller tillkommande skatt eller fastighets-skatt m. m. och denna icke erlagts, borde det icke erlagda skattebeloppet avföras ur räkenskaperna genom avkortning.

Hade arbetsgivare på grund av uppbördsförordningens bestämmelser eller meddelat införselbeslut verkställt avdrag å arbetstagares lön till gäldande av dennes skatt men icke inbetalat det innehållna beloppet, vore arbetslagaren fri från betalningsansvar för motsvarande belopp. Kunde på grund av arbetsgivarens obestånd det innehållna beloppet icke utfås hos denne, skulle för närvarande motsvarande debiterade preliminära eller kvarstående skatt avkortas, såvitt den skattskyldige anginge, och samma belopp i stället uppdebiteras såsom en fordran hos arbetsgivaren. Mot nämnda bestämmelser kunde invändas, att avkortning resp. uppdebitering såvitt gällde arbetstagares debiterade skatt borde ske så snart det innehållna beloppet icke kunde utfås hos arbetsgivaren, vare sig detta berodde på hans obestånd el-

ler hade annan orsak. Dessa bokföringsåtgärder borde enligt de sakkunnigas mening vidtagas redan då arbetsgivaren underlåtit att efter anfordran erlägga beloppet och exekutiva åtgärder till följd därav måste tillgripas.

I 82 § uppbördsförordningen hade, fortsätter de sakkunniga, meddelats vissa bestämmelser om den tidpunkt, före vilken avskrivning av skatt ej finge ske. Motivet härför vore, att avskrivning icke borde vidtagas förrän alla medel, som kunde anses verksamma för skattens indrivande, försökts samt, därest den skattskyldiges vistelseort vore obekant, ingående efterforskningar efter denna företagits. Sålunda finge avskrivning av kvarstående skatt icke äga rum förrän efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten förfallit till betalning. Då preliminär skatt icke lämpligen borde avskrivas tidigare än den kvarstående skatt, som skattskyldig efter taxering hade att erlägga, finge avskrivning av preliminär skatt icke äga rum förrän efter utgången av andra uppbördsåret efter det under vilket denna skatt förfallit till betalning. Vidare finge, då upplysning icke kunnat vinnas om skattskyldigs vistelseort eller skattskyldig icke kunnat anträffas å ort där han enligt inhämtade upplysningar antagits uppehålla sig, avskrivning ske tidigast två år efter det att bevis om sådant hinder först utfärdats. Vistades skattskyldig å utrikes ort, finge skatten avskrivas, då minst två år förflutit från det åtgärd av beskickning eller konsulat eller vederbörande utländska myndighet vidtagits för beloppets utfående utan att detsamma influtit. Därefter anföres.

Nämnda bestämmelser ha föranlett den erinran, att de i vissa fall ledde till att skatteposter, som med visshet icke komme att inflyta och därför borde avskrivas omedelbart, belastade restlängderna onödigtvis länge.

De generella bestämmelserna om den tid, före vilken preliminär och kvarstående skatt icke få avskrivas, torde icke böra ändras. Däremot synas de speciella tidsbestämmelserna i fråga om skattskyldiga, som icke kunna anträffas eller som vistas å utrikes ort, utan olägenhet kunna avskaffas. I dessa fall bör sålunda avskrivning få verkställas, om de generella tidsfristerna för avskrivning av preliminär eller kvarstående skatt utlöpt och särskilda omständigheter i det enskilda fallet ej föranleda att med avskrivning bör anstå tills vidare.

För avskrivning av tillkommande skatt finnes icke någon tidsfrist stadgad. Sådan avskrivning torde i likhet med avskrivning av kvarstående skatt icke böra äga rum förrän efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten förfallit till betalning. Såvitt gäller arbetstagares preliminära och kvarstående skatt, som arbetsgivaren är betalningsskyldig för, torde någon särskild tidsföreskrift för avskrivning av fordran gentemot arbetsgivaren icke vara erforderlig utan det bör kunna överlåtas till länsstyrelserna att i varje enskilt fall pröva om avskrivning bör ske omedelbart eller anstå tills vidare.

Vidare framhåller de sakkunniga, att det såvitt gällde städer med egen uppbördsförvaltning ifrågasatts, om icke beslutanderätten i fråga om avkortning och avskrivning borde överflyttas från länsstyrelsen till kronokamreraren i staden. Genom en sådan överflyttning skulle emellertid länsstyrelsens möjlighet att övervaka indrivningen i sådan stad väsentligen minskas, varjämte minskad enhetlighet i avskrivningsbesluten måste befa-

ras. De nuvarande bestämmelserna syntes därför enligt de sakkunnigas mening icke böra ändras.

Restavgiften anser de sakkunniga vara oundgängligen nödvändig för att skattebetalningen icke skall försämrast. Då det emellertid i vissa fall kunde vara uppenbart obilligt att utkräva restavgift, syntes möjlighet böra föreligga att befria den betalningsskyldige från att erlägga avgiften eller också borde bestämmelser införas om att restavgift icke skulle uttagas i särskilda fall. I sistnämnda hänseende anföres följande.

Är den skattskyldige löntagare, synes i stort sett frågan om att icke uttaga restavgift vid bristande betalningsförmåga icke längre ha samma aktualitet som tidigare, enär med nuvarande system preliminär skatt uppbäres samtidigt med inkomstförvärvet genom skatteavdrag. Förbättras överensstämmelsen mellan preliminär och slutlig skatt, vilket redan genomförda och nu föreslagna ändringar av uppbördssystemet syfta till — särskilt må erinras om de vid årets riksdag antagna bestämmelserna om s. k. existensminimum — torde frågan minska ytterligare i betydelse. Härtill kommer, att ev. kvarstående skatt likaledes uttages genom skatteavdrag. Vidare må framhållas, att skattskyldig, vars skattebetalningsförmåga på grund av arbetslöshet eller sjukdom eller eljest oförvållat blivit nedsatt, kan efter ansökan beviljas anstånd viss tid med erläggande av kvarstående eller tillkommande skatt och på så sätt undkomma restavgift, därest skatten erlägges före anståndstidens utgång. Detsamma gäller värnpliktig, som inryckt till militärtjänstgöring och vilkens skattebetalningsförmåga till följd härav blivit nedsatt. Att generellt föreskriva att restavgift icke skall uttagas då underlåtenhet att erlägga skatten beror på bristande förmåga och icke på försumlighet, synes därför icke böra ifrågakomma. En sådan bestämmelse skulle för övrigt bli mycket svår att tillämpa.

Underlåter skattskyldig att inbetala skatt i behörig ordning, skall restavgift uttagas, såvida icke den skattskyldige erhållit anstånd med skattens erläggande. Under tiden för anståndet må skatten icke indrivast. I annat sammanhang (Kap. IX) föreslå uppbördssakkunniga, att nuvarande möjligheter att medge anstånd väsentligt utvidgas. Sålunda föreslås, att skattskyldig skall kunna erhålla anstånd även vid annan feltaxering än dubbeltaxering. Vidare förordas, att anstånd skall beviljas dödsbo, som ansökt om befrielse helt eller delvis från erläggande av dödsboet eller den avlidne påförd skatt, samt att skattskyldig, vilken restförts för preliminär skatt och försummat att begära jämkning inom föreskriven tid, må beviljas anstånd med att erlägga så stor del av den restförda skatten, som kan antagas bli avkortad på grund av att den skattskyldige påförts debiterad preliminär skatt med högre belopp än som svarar mot hans inkomster under inkomståret. Det kan därför ifrågasättas, om behov föreligger av att generellt undanta dessa fall från bestämmelserna om när restavgift skall påföras. Enligt förslaget skall emellertid möjligheten till anstånd på visst sätt begränsas. Vid påstådd feltaxering t. ex. skall sålunda sedan prövningsnämnden eller, om besvären över taxering anförts direkt hos kammarrätten, denna meddelat beslut i anledning av besvären, fortsatta besvär till högre instans icke berättiga till vidare anstånd. Härigenom kunna uppkomma fall, då anstånd icke föreligger men skatten likväl skall avkortas. Att fortsätta indrivningen enbart i fråga om restavgiften, sedan skatten avkortats, kan te sig mindre tilltalande. I sådant läge kan det vara motiverat att icke uttaga restavgiften.

Slutligen förekomma de av riksräkenskapsverket påtalade fallen, där sådana särskilda omständigheter föreligga att uttagande av restavgift över huvud taget icke bör komma i fråga. Såsom exempel härpå ha nämnts fall,

då för viss uppbördstermin debiterat belopp kommit att av den lokala skattemyndigheten angivas å annan skatteanvisning än som bort ske, då fel skatteanvisning avrivits å postanstalt, då annat uppbördsorgan begått något fel eller då skattskyldig oaktat framställning därom icke erhållit debetsedel i så god tid att det varit möjligt att inbetala förfallet skattebelopp i rätt tid.

Svårigheter föreläge, fortsätter de sakkunniga, att i författningstext angiva, när med frångående av huvudregeln restavgift icke skulle erläggas. I stället för särskilda undantagsbestämmelser borde därför möjlighet införas att medgiva befrielse från restavgift, då särskilda omständigheter därtill föranledde. Närmast till hands låge, att Kungl. Maj:t bemyndigades meddela sådan befrielse. På grund av ärendenas mångfald torde det emellertid icke vara lämpligt att varje fråga om avgiftsbefrielse skulle prövas av Kungl. Maj:t. De sakkunniga ansåge sig böra förorda, att det skulle ankomma på länsstyrelse att meddela befrielse från restavgift. Skulle närmare anvisningar erfordras, torde dessa kunna utfärdas av riksräkenskapsverket.

I likhet med riksräkenskapsverket och statens organisationsnämnd funne de sakkunniga, att något större arbete icke borde nedläggas på att indriva enbart restavgift av mindre storlek eller mindre restförda belopp. Bestämmelser torde dock icke böra intagas i någon författning om att därest medel understigande visst belopp icke inflöte efter kravskrivelse ytterligare indrivningsåtgärder ej skulle vidtagas. Skulle så ske, torde dessa småbelopp aldrig komma att inbetalas och kravskrivelserna bli meningslösa. Lämpligen borde Kungl. Maj:t eller den myndighet, Kungl. Maj:t därtill förordnade, utfärda de föreskrifter, som kunde finnas erforderliga.

Därefter anför de sakkunniga.

Enligt 95 § uppbördsförordningen är arbetsgivare, som utan skälig anledning underlåtit att fullgöra sin skyldighet att verkställa skatteavdrag, jämte arbetstagaren ansvarig för det sålunda icke avdragna skattebeloppet. Arbetsgivarens ansvarighet må dock göras gällande endast om arbetstagaren underlåtit att efter anmaning erlägga skattebeloppet. Riksräkenskapsverket har framhållit, att om arbetstagaren på grund av anmaningen betalade skattebeloppet inom eller efter förelagd tid, restavgift icke kunde uttagas, enär föreskrift saknades om att arbetstagaren i sådant fall vore skyldig erlägga restavgift. Uppbördssakkunniga ha icke funnit anledning att föreslå införandet av sådan föreskrift.

Vid indrivning hos arbetsgivare av skattebelopp, som denne underlåtit att avdraga eller som denne innehållit men underlåtit att inbetala, utgår restavgift. Har länsstyrelse efter besvär av arbetsgivare över lokal skattemyndighets beslut funnit arbetsgivaren icke vara ansvarig för arbetstagarens skatt, skall länsstyrelsen till arbetsgivaren återbetala skatt, som denne erlagt för arbetstagaren, jämte ränta efter fem procent för år. Riksräkenskapsverket har uttalat, att i samband med sådan återbetalning jämväl erlagd restavgift torde böra återbetalas av statsmedel. Då detta syntes skäligt, föreslå de sakkunniga, att författningstexten kompletteras med en uttrycklig bestämmelse härom.

De sakkunniga påpekar vidare, att uttrycklig föreskrift saknades om vilka åtgärder som skulle ha vidtagits av exekutionsbiträde för att denne skulle anses vara berättigad att uppbära sin andel av restavgiften.

Genomfördes det föreslagna systemet med indrivningskort, syntes nämnda fråga lösas enkelt. Exekutionsbiträde borde sålunda äga rätt till sådan andel, när indrivningskort överlämnats till honom för indrivning av den därå uppförda skatten. Om exekutionsbiträde redovisade ärende med införselbeslut, enligt vilket de innehållna medlen skulle tillställas utmätningsmannen, borde exekutionsbiträdet följaktligen vara berättigat till andel i restavgiften å de till utmätningsmannen influtna införselmedlen.

Överlämnades restlängd till exekutionsbiträdet, borde enligt de sakkunnigas mening tidpunkten för exekutionsbitrådets mottagande av restlängden i princip vara avgörande för frågan om rätt till andel i restavgift. Till följd härav borde andel i restavgift icke tillkomma exekutionsbiträde beträffande i restlängden upptagna ärenden, där skattebelopp och restavgift kommit utmätningsmannen eller exekutionsbiträdet till handa, innan exekutionsbiträdet mottagit restlängden. Ej heller borde andel i restavgift tillkomma exekutionsbiträde, om samtidigt med mottagandet av restlängden ett eller flera ärenden återkallats.

Slutligen framhåller de sakkunniga, att önskemål uttalats om att bestämmelserna i 79 § tredje stycket uppbördsförordningen ändrades så, att varje förrättningsman berättigades erhålla ersättning för all kostnad, han fått vidkännas i samband med utmätning för skatt. Hithörande spörsmål ägde samband med principerna för avlöning av de befattningshavare, som kunde tagas i anspråk vid utmätningsförrättningar. Då de sakkunniga icke ansågo sig böra uttala sig om dessa befattningshavares avlöningsfrågor, hade de sakkunniga lämnat nämnda bestämmelser oförändrade. Framhållas finge, att landsfiskal jämlikt 3 § kungörelsen den 24 november 1932, nr 533, hade rätt till ersättning av statsmedel för sådan utmätningskostnad, som han icke ägde eller kunnat uttaga av den skattskyldige. Rätten därtill hade tillkommit i samband med att landsfiskalernas löner reglerades och deras sportler indroges till statskassan. Utmätningskostnad, som en kommunalanställd förrättningsman fått vidkännas och som icke ersattes enligt bestämmelserna i uppbördsförordningen, torde — beroende på träffade överenskommelser — förrättningsmannen själv eller vederbörande kommun få svara för.

Två av de sakkunnigas experter, herrar *Bäcklund* och *Rydhagen*, har i särskilda yttranden uttalat avvikande mening beträffande vissa av de sakkunnigas förslag.

Bäcklund uttalar bl. a. att de sakkunniga icke sökt åstadkomma mera tidsenliga bestämmelser beträffande indrivningsförfarandet. Under årens lopp hade utvecklingen i praktiken gått därhän, att det vore exekutionsbiträdena som nästan uteslutande verkställt indrivningen, i städerna i regel med hjälp av särskilda biträden. Det av de sakkunniga förordade systemet innebure en återgång till uppbördsförordningens innehåll; enligt det nu tillämpade systemet ombesörjde exekutionsbiträdena indrivningen redan från början. Ytterligare undersökningar borde göras för att vinna ett så rationellt och effektivt indrivningssystem som möjligt. Därefter anföres bl. a. följande.

Jag har inte här möjlighet att närmare ingå på de olika utvägarna, men i städer och samhällen där det finns fullt sysselsatt personal med ifrågavärande uppgifter, bör i första hand alla till uppbörd och indrivning hörande ärenden sammanföras under en hatt. Genom samordning av alla närbesläktade arbetsuppgifter, såsom kontroll, indrivning etc., hos en och samma förrättningsman bör en betydande rationalisering åstadkommas. Ett flertal ärenden kunna då i många fall utföras på praktiskt taget samma tid av en enda tjänsteman, vartill det nu erfordras flera. Genom en bättre överblick å dessa arbetsuppgifter kan också påräknas en större effektivitet och mindre irritation hos allmänheten. Man får inte begära att allmänhet och arbetsgivare alltid skall förstå att det är från olika institutioner, som de nu bliva uppvaktade med i stort sett samma frågor. En fördel är dessutom att arbetskraften kan disponeras där den för tillfället är mest erforderlig. Detta är en av de detaljer där jag anser att rationaliseringssträvandena i första hand bör sättas in, framför mer eller mindre lyckade provsystem. Beträffande rena landsbygden uppstår helt andra problem, men det borde givetvis undersökas om inte ett renodlat system även där skulle ha sina fördelar.

Vidare borde närmare undersökas lämpligheten av det förslag, som 1936 års uppbördskommitté framlagt i sitt betänkande å s. 185 o. f., att handräckning skall begäras av länsstyrelsen resp. lokala skattemyndigheten i sådana fall där det redan vid restlängdens utskrivande är känt att vederbörande flyttat till annat utmätningsdistrikt. Vissa fördelar äro där anförda, som i vissa fall kanske har större giltighet nu än då. Med nuvarande uppbördssystem är indrivningsförfarandet betydligt mera komplicerat än tidigare och en fastare organisation hos länsstyrelsen skulle säkerligen vara till stor nytta. Därmed skulle dessutom erfarenheterna inom länet eller inom hela landet bättre kunna tillvaratagas och en större enhetlighet erås.

Rydhagen framhåller bl. a., att länsstyrelsen enligt de sakkunnigas förslag skulle inom hela länet pröva frågor, huruvida ansökan borde ingivas om en skattskyldigs försättande i konkurs för utfående av skatt. En lösning efter dessa riktlinjer kunde mycket väl godtagas från indrivningsmyndigheternas sida. Då emellertid dessa frågor som regel vore av synnerligen brådskande natur, borde ytterligare övervägas, om icke prövningen kunde överlåtas på utmätningsmännen. Konkursansökan gentemot en skattskyldig vore ett ytterst verksamt medel i skatteindrivningen, och varje möjlighet borde därför tillvaratagas för att giva detsamma högsta möjliga effektivitet.

Vidare erinras om att de sakkunniga föreslagit, att utmätningsman i stad med egen uppbördsförvaltning även i fortsättningen skulle redovisa till kronokamreraren. Enligt Rydhagens mening borde emellertid även sådan utmätningsman redovisa direkt till länsstyrelsen. Som hinder för en sådan omläggning av redovisningen hade de sakkunniga framhållit, att redovisningen via kronokamreraren sammanhänge med frågan om städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. Nämda fråga borde enligt Rydhagens uppfattning icke utgöra hinder för en dylik omläggning. Om den individuella redovisningen slopades och ersattes med konto-redovisning, torde någon arbetsökning, som kunde utgöra hinder för omläggningen, icke uppstå hos länsstyrelsen, och merkostnaden för statsverket

för en omläggning torde stanna vid relativt ringa belopp. Vinsterna av en omläggning vore många och tungt vägande. Länsstyrelsen kunde lättare följa och samordna indrivningen inom hela länet. Arbetet minskade på uppbördsverken genom att kronokamreraren befriades från det onödiga dubbelarbetet att mottaga, bokföra och till länsstyrelsen vidareända utmätningsmannens redovisningar. Redovisningsvägen förkortades genom att endast två myndigheter, länsstyrelsen och utmätningsmannen, toge befattning med redovisningen. Gränsdragningen mellan uppbörds- och indrivningsmyndigheterna bleve skarp och klar. Förutsättningar skulle sålunda skapas för uppnåendet av högsta möjliga effektivitet i skatteindrivningen.

Remissyttrandena. De sakkunnigas förslag i de delar, som här upptagits till behandling, har i det stora flertalet remissyttrandena tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Från yttrandena torde följande få återgivas.

Frågan om indrivningsväsendets organisation anses av Svenska polisförbundet böra upptagas till en ny och förutsättningslös prövning.

Även Svenska exekutionsmännens riksförbund avstyrker de sakkunnigas förslag. Förbundet erinrar inledningsvis om att en rationalisering och effektivisering av indrivningsförfarandet gång efter annan trätt i förgrunden sedan många år tillbaka. 1936 års uppbördskommitté gjorde sålunda vissa uttalanden och förslag i avsikt att åstadkomma en del förenklingar, trots att det gamla uppbördssystemet i princip skulle kvarstå. Sedan dess hade ett helt nytt skattesystem genomförts och bristerna i det gamla indrivningssystemet hade i praktiken blivit alltmer framträdande. Med synnerligen stor besvikelse måste förbundet konstatera, att indrivningsbestämmelserna ej heller nu undergått någon förändring av betydelse. Därefter anföres bl. a. följande.

De sakkunniga har tydligen i huvudsak lagt den utredning till grund som utarbetats av statens organisationsnämnd, vilken i sin tur synes ha utgått uteslutande från förordningens innebörd och däri inarbetat Stockholms-systemet. Någon hänsyn till hur arbetet utföres i praktiken ute i landet och hur Stockholms-systemet verkar har tydligen inte varit på tal. — — —

Frånsett rena undantaget har ej någon av nuvarande utmätningsmän eller exekutionsbiträden varit med om att tillämpa förordningen enligt bokstaven. Under nuvarande generation är det praktiskt taget uteslutande exekutorerna och inga andra, som verkställt indrivningen. Därför kan och måste också sägas rent ut, att utmätningsmännen i regel har mycket liten kännedom om eller erfarenhet av indrivningsarbetet.

När uppbördssakkunniga i sitt uttalande säger, att det nuvarande systemet i princip bör bibehållas och framtidsmålet är en centralisering av indrivningsarbetet hos utmätningsmännen, så menar uppbördssakkunniga givetvis, att det teoretiska systemet skall bibehållas. Därmed sker då också en återgång till vad som tidigare ur praktisk synpunkt visat sig vara omöjligt; arbetsuppgifterna överflyttas på utmätningsmännen, som i stort sett är främmande för dessa uppgifter men även saknar tid att fullgöra desamma. Detta kommer omedelbart att bli följden, där försöksverksamheten kommer

att sättas in. Nuvarande utmätningsmän är fullt upptagna av andra och betydligt mera krävande arbetsuppgifter, som ligger utanför denna verksamhet.

I fortsättningen redogör förbundet bl. a. för vissa olägenheter med det i Stockholm tillämpade systemet — t. ex. att allmänheten erhöile förfrågningar, kravskrivelser m. m. från olika avdelningar inom samma verk, att remisser måste ske mellan olika avdelningar och att ärendena komme »droppvis» till distriktskontoren, varigenom arbetet inom distriktet ej kunde planeras. I anslutning härtill framhålles, att i indrivnings- och skattearbetet fordrades i första hand kontakt med de skattskyldiga, såväl för deras egen som för myndigheternas del. Att avskaffa denna kontakt genom centralisering måste därför vara ett steg i fel riktning; en decentralisering borde i stället skänka ett betydligt bättre resultat.

Vad särskilt angår handräckningsförfarandet framhåller förbundet, att detta för närvarande vore synnerligen otympligt och tidsödande. Några förenklingar hade icke föreslagits och ej heller syntes något försök i den riktningen ha gjorts. Med nuvarande formella bestämmelser beträffande indrivningen vore nog några egentliga förenklingar ej heller möjliga. Ändrades grundbestämmelserna, skulle emellertid säkerligen avsevärda förbättringar kunna åstadkommas. Den enda rationella metoden vore att — som 1936 års uppbördskommitté föreslagit — överflytta handräckningsförfarandet på länsstyrelserna resp. de lokala skattemyndigheterna. Motiven härför vore i dagens läge betydligt starkare än år 1936. Redan då uttalade uppbördskommittén den uppfattningen, att länsstyrelserna mera praktiskt borde inkopplas i systemet. Nu vore det ett skriande behov att så skedde. Länsstyrelserna syntes dock inte för närvarande ha en sådan organisation, att de tillfredsställande kunde fullgöra nuvarande arbetsuppgifter enligt uppbördsförfordningen. En fastare och mera specialbetonad organisation hos länsstyrelserna torde otvivelaktigt vara erforderlig redan av den anledningen. Överflyttades i samband härmed handräckningsförfarandet till länsstyrelserna, skulle några ekonomiskt menliga konsekvenser troligen inte uppkomma, alldenstund betydande arbetskraft därigenom komme att bli lösgjord ute i länet i övrigt.

Beträffande städer med egen uppbördsförvaltning erinrar riksräkenskapsverket om att i ett av de särskilda yttrandena till de sakkunnigas betänkande uttalats, att ett visst dubbelarbete utfördes genom att stadsfogdens indrivningsresultat redovisades i kronokamrerarens månadsräkning, och att detta skulle undvikas, därest stadsfogden i redovisningshänseende erhöile samma ställning som landsfiskal i förhållande till länsstyrelsen. De sakkunniga hade emellertid stannat för ett bibehållande av det nu tillämpade systemet. Riksräkenskapsverket kunde icke bortse ifrån att viss förenkling skulle ernås, om utmätningsmannen redovisade direkt till länsstyrelsen. Å andra sidan skulle — såsom även av de sakkunniga framhållits — arbetet för den myndighet, som handhade krediteringen,

komma att i vissa hänseenden försvåras. Riksräkenskapsverket anslöte sig därför om än med viss tvekan till de sakkunnigas uppfattning att den nuvarande ordningen borde bibehållas.

Länsstyrelsen i Jämtlands län framhåller, att det skulle medföra praktiska fördelar om stadsfogde vore direkt underställd länsstyrelsen och dit avlämnade sin redovisning. Vidare borde kronokamrerare icke erhålla andra befogenheter än övriga lokala skattemyndigheter. Härigenom vunnnes enhetlighet i redovisningstekniskt avseende. Enligt länsstyrelsens mening borde kostnadsavvägningen mellan staten och de berörda städerna icke verka hindrande från att tillämpa den rationellaste arbetsmetoden, allra helst som stad utan egen uppbördsförvaltning icke belastades för några motsvarande kostnader.

Föreningen Sveriges kronokamrerare yttrar bl. a., att det förefölle diskutabelt om den eftersträfvade klarheten i förhållandet mellan kronokamreraren och utmätningsmannen uppnåddes genom förslaget att avskaffa bestämmelsen om kronokamrerarens ansvar för indrivningens och redovisningens behöriga verkställande. Det vore t. ex. oklart, vilka åtgärder en kronokamrerare skulle kunna vidtaga gentemot utmätningsmannen, om anledning funnes till anmärkning gentemot en redovisning.

I fråga om uttagande av arbetstagares skatt som arbetsgivaren är ansvarig för erinrar *justitiekanslersämbetet* om bestämmelserna i 95—97 §§ uppbördsförordningen, att däri omförmälda belopp må uttagas »i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt», och om det tidigare återgivna, av centrala uppbördsnämnden åberopade yttrandet av riksräkenskapsverket, enligt vilket införsel för angivna belopp icke torde kunna beviljas. Justitiekanslersämbetet framhåller, att ämbetets uppmärksamhet fästs vid förenämnda uttryck i ett mål, däri fråga om fullföljd från hovrätt av kronans talan underställts ämbetets prövning. Målet gällde införsel i avlöning, tillkommande viss arbetstagare, för uttagande av källskattmedel som han i sin tidigare egenskap av arbetsgivare innehållit men icke redovisat. Införsel beviljades den 19 juli 1951, men överexekutor undanröjde genom utslag den 9 oktober 1951 beslutet under motivering, att införsel lagligen icke bort beviljas för belopp, avseende innehållna men icke redovisade källskattmedel. Därefter anföres.

I hovrätten, dit målet fullföljdes, och sedermera hos justitiekanslersämbetet gjordes från stadsfogdehåll gällande, att författaren till 97 § uppbördsförordningen uppenbarligen avsett, att införselinstitutet skulle få komma till användning i det fall som målet rörde. Uttrycket »i samma ordning etc.» kunde alltså icke, såsom riksräkenskapsverket syntes mena, innebära endast ett konstaterande av förhandenvaron av exekutionstitel; det avsåge fastmera själva exekutionsformerna. Att så verkligen vore förhållandet, visade bland annat — anfördes det — uttryckssättet i 27 § första stycket sista punkten tillämpningskungörelsen till uppbördsförordningen, där det, efter förklaring att avgifter och vissa andra liknande medel skulle indrivnas i den ordning uppbördsförordningen stadgade angående indrivning av skatt, hette: »dock att införsel till gäldande av sådana medel varom här

är fråga icke må beviljas i vidare mån än som följer av gällande bestämmelser angående införsel». I anslutning härtill anfördes: »Den yttersta konsekvens som kan dragas av lagstiftarens uppmaning till utmätningsmannen i 27 § tillämpningskungörelsen att icke överträda införsellagens bestämmelser är väl, att i sådana fall som avses i 97 § uppbördsförordningen införselinstitutet skall kunna komma till användning *oavsett* vad införsellagen må kunna innehålla därom.»

I sitt beslut den 18 december 1951 gjorde hovrätten ej ändring i överexekutors utslag, och justitiekanslersämbetet fann ej skäl fullfölja talan.

Vad som förekommit i målet ger vid handen, att nämnda uttryck i uppbördsförordningen varit föremål för olika tolkningar, och tveksamhet om dess riktiga innebörd lärar ännu råda. Även om det är klart, att uppbördsförordningen icke reglerar vilka fordringar som kunna uttagas genom införsel, synes det kunna ifrågasättas, om icke nu i stället för berörda uttryck en sådan avfattning borde användas, som undanröjer varje tvekan om vad med stadgandet avses.

Svenska exekutionsmännens riksförbund uttalar, att det naturligaste vore att de tvångsåtgärder — införsel eller utmätning — som funnes, alltid borde kunna tillgripas mot den som slutgiltigt vore betalningsskyldig, antingen det gällde arbetsgivares regresskrav gentemot en arbetstagare eller statsverkets fordran mot en arbetsgivare, som inte redovisat innehållen skatt. Även om det kunde sägas, att arbetsgivaren finge stå sitt eget kast vid underlåtenhet att verkställa avdrag, borde han ändå genom att infria statsverkets skattefordran få inträda som fordringsägare i dettas ställe med samma rätt som det allmänna. Han löpte ändå viss risk, att beloppet inte kunde uttagas. Beträffande sådan skatt, som arbetsgivaren innehållit men underlåtit att redovisa, syntes ännu större anledning föreligga för att beloppet skulle kunna uttagas med alla tillgängliga medel. Om en arbetsgivare slutade sin rörelse och erhöle en mer eller mindre lönande anställning, borde sålunda införselförfarandet vara tillämpligt. Vidare framhålles, att berörda förhållanden förekomme mycket ofta i det praktiska arbetet. För att förebygga en felaktig handläggning av dylika ärenden borde uppbördsförordningen innehålla så tydliga bestämmelser som möjligt; under alla förhållanden borde bestämmelsernas avfattning icke ge anledning till att indrivningsförrättaren handlade i strid med vad som vore avsett. Lämpligast torde vara att ändra införsellagen så, att bestämmelserna där komme att överensstämma med nuvarande bestämmelser i uppbördsförordningen. Om så icke skulle anses lämpligt, borde förevarande paragrafer i uppbördsförordningen omarbetas. Även *Svenska polisförbundet* anser, att arbetsgivare för sin regressfordran gentemot arbetstagare borde ha rätt till införsel i arbetstagarens lön. Detta vore nödvändigt av rent moraliska skäl. Saknades rätt till införsel, kunde en arbetstagare undkomma skatten genom att utnyttja en arbetsgivares trängande behov av arbetskraft för en uppgörelse att skatteavdrag icke skulle verkställas eller göras med mindre belopp än det föreskrivna.

Beträffande krav å skattskyldig, som vistas i främmande stat där handräckning för skattens uttagande icke kan erhållas, ifrågasätter *länsstyrelsen i Jönköpings län*, huruvida icke gränsen för verkställande

av sådant krav borde höjas avsevärt. Utmätningmän, länsstyrelser och beskickningar förorsakades ständigt arbete med dylika krav, vilka sällan resulterade i likvid. En gräns på 400 kr. syntes lämplig.

Enligt de sakkunnigas förslag skall det ankomma på länsstyrelsen att besluta om åtgärd för skattskyldigs eller arbetsgivares försättande i konkurs för utfående av skatt. *Justitiekanslersämbetet* framhåller, att denna ståndpunkt torde i princip böra godkännas. I anslutning till vad herr Rydhagen såsom expert hos de sakkunniga anfört i sitt särskilda yttrande ville ämbetet emellertid ifrågasätta ett övervägande, om icke ett stadgande kunde införas, som berättigade Kungl. Maj:t att delegera nämnda befogenhet åt utmätningssman, eventuellt utmätningssman i stad. Väl vore frågan om en skattskyldigs eller arbetsgivares försättande i konkurs både betydelsefull och grannlaga, men självfallet finnes många utmätningssmän som i lika hög grad som vederbörande länsstyrelsetjänstemän vore skickade att verkställa denna prövning. Den enhetlighet i bedömandet av frågor om skattskyldigs och arbetsgivares försättande i konkurs, som torde vara önskvärd att söka ernå, syntes kunna främjas genom att länsstyrelsen följde de utmätningssmäns praxis, som tillades denna befogenhet.

I denna fråga anför vidare *t. f. exekutionsdirektören i Stockholm*, vilkens yttrande återopats av överståthållarämbetet.

I den mån de sakkunniga avse, att de nu föreslagna bestämmelserna skola gälla även Stockholm, kan förslaget icke biträdas. Enligt uppbördsreglementet för Stockholm ankommer det på exekutionsdirektören att besluta, huruvida ansökan skall göras om skattskyldigs försättande i konkurs. På grund av denna bestämmelse finnes å indrivningsverket inrättad en särskild konkursavdelning, vilken sorterar under exekutionsdirektörens kansli. I regel uttagas omkring fyrtio konkursansökningar i veckan. De flesta av dessa ansökningar återkallas, sedan antingen betalningsuppgörelse skett eller det konstaterats, att ett fullföljande av ansökningen endast skulle förorsaka staden utgifter. Antalet skattskyldiga som försätts i konkurs uppgår i regel icke till mer än 10—15 fall om året. Själva hotet om konkurs, d. v. s. i regel ingivande till rådhusrätten av konkursansökan har emellertid till följd, att betydande skattebelopp, som hindersredovisats från distriktskontoren, inbetalas. Under de senaste åren ha sålunda å konkursavdelningen influtit i medeltal inemot 900 000 kronor om året, utgörande betalning av tidigare hinderredovisade skatter.

Därest exekutionsdirektören skulle fråntagas rätten att ingiva ansökan om skattskyldigs försättande i konkurs och detta i varje särskilt fall skulle beslutas av överståthållarämbetet skulle den nuvarande organisationen icke kunna bibehållas och de belopp som inflyta på grund av konkursåtgärderna med all sannolikhet nedgå avsevärt.

I indrivningsverksamhetens intresse måste jag således bestämt motsätta mig att de sakkunnigas förslag i detta avseende tillämpas även beträffande Stockholm.

I fråga om sekretesskyddet för självdeklarationer uttalar *överståthållarämbetet*, att det vore synnerligen befogat, att indrivningsmyndigheterna finge taga del av deklarationsmaterialet i och för indriv-

ningsverksamheten. Som framginge av t. f. exekutionsdirektörens yttrande vore de tvångsmedel, som för närvarande stode till buds för att framtvinga upplysningar huruvida skattskyldig hade utmättningsbara tillgångar, icke alltid tillfyllest. Det vore därför i dylika särskilda fall av stort värde att kunna få inhämta nödiga upplysningar ur vederbörandes deklarationer. Huruvida utlämnande till utmättningsman av restskyldigs självdeklaration vore tillåtet eller icke enligt gällande avfattning av 56 § taxeringsförordningen, hade icke blivit slutgiltigt prövat besvärsvägen. Med hänsyn till vikten av att full klarhet rådde på detta område finge ämbetet förorda, att till den i uppbördsförordningen gjorda uppräknningen av personer som i och för sin befattning ägde taga del av preliminär självdeklaration m. m. fogades »utmättningsman».

T. f. exekutionsdirektören i Stockholm anför.

Någon ändring i det nuvarande sekretesskyddet för självdeklarationer anse sig de sakkunniga icke kunna föreslå. Såsom motivering för att indrivningsmyndigheterna icke böra medgivas rätt att taga del av skattskyldigas självdeklarationer framhålles, att det får anses tillfyllest med möjligheten att påkalla avläggande av utmättningsed. Oriktigheten av ett sådant påstående visar sig redan i det förhållande att åtskilliga restskyldiga medvetet hålla sig undan, såväl inom som utom landet, och således icke kunna anträffas med kallelse att inställa sig inför konkursdomaren för avläggande av utmättningsed. Såsom ett exempel i detta avseende kan nämnas, att indrivningsverket nyligen haft att vidtaga åtgärder gentemot en person, som i över ett år trotsat alla försök till delgivning av konkursansökan. Personen i fråga har dock numera blivit försatt i konkurs, men han har icke kunnat anträffas för uppgörande av konkursstat, trots att han efterspanas av polismyndigheten. Utöver att utmättningsedsförfarandet således i åtskilliga fall måste betecknas såsom ineffektivt, bör framhållas att ett dylikt förfarande fordrar en icke obetydlig arbetsinsats från såväl indrivningsmyndighet som domstol och således är förenat med kostnader för det allmänna.

Bestämmelserna om inskränkning i rätten att taga del av självdeklaration måste givetvis ha tillkommit i syfte att utestänga obehöriga från insyn i enskilda medborgares ekonomiska förhållanden. Om sådana bestämmelser icke funnes, skulle ett missbruk av rätten att taga del av annans självdeklaration lätt kunna ske och denna rätt kunna utnyttjas till skada för deklaranterna i såväl ekonomiskt som rent personligt avseende. När det gäller indrivningsmyndigheternas krav att få taga del av självdeklarationerna måste man dock hålla för ögonen, att det gäller en offentlig myndighet, vars verksamhet i detta sammanhang bör betraktas såsom ett led i beskattningssystemet. Det nedlägges årligen oerhörda kostnader på själva taxeringsarbetet. Såväl beskattnings- som taxeringsreglerna äro numera så detaljerade och omfattande, att det åtminstone då det gäller rörelseidkare många gånger är nästan omöjligt för den enskilde att uppgöra en riktig självdeklaration utan sakkunnig hjälp. Därest han icke anlitar en sakkunnig, riskerar han att icke till fullo kunna utnyttja sin rätt till olika avdrag för erhållande av en rättvis taxering. Icke mindre detaljerat och noggrant är taxeringsmyndigheternas nagelfarande av deklarationerna, vilket drager stora kostnader.

Då det däremot gäller själva indrivningen av de belopp som på så sätt taxerats synes icke längre föreligga samma intresse från statens sida. Taxe-

ringen ensam fyller väl icke något självständigt ändamål; det slutliga målet är dock att den på grund av taxeringen debiterade skatten inflyter.

Med detta mål för ögonen synes det icke orimligt att fordra, att indrivningsmyndigheterna skola ha möjligheter utnyttja de uppgifter om restskyldigas tillgångar, som kunna inhämtas av självdeklarationerna. Ty åtminstone vad Stockholm beträffar ha erfarenheterna givit vid handen, att tillgång till deklarationerna skulle leda till att ytterligare skattebelopp av betydande storlek, som eljest undandragas det allmänna, skulle kunna uttagas.

Det synes också vara stridande mot det allmänna rättsmedvetandet, att skattebelopp kunna undandragas det allmänna, oaktat självdeklarationen direkt giver anvisning om tillgångar, som kunna tagas i anspråk för skattens gäldande, och detta tack vare att deklarationshemligheten gäller jämväl för tjänstemän, som ha att tillvarata kronans rätt beträffande skatter. Medborgaren i allmänhet torde stå främmande för en dylik restriktiv tolkning av sekretessbestämmelserna och taga i stället för givet, att indrivningsmyndigheterna ha tillgång till självdeklarationerna. Åtskilliga restskyldiga ha, då de av indrivningsverkets befattningshavare tillfrågats angående eventuella tillgångar, hänvisat till självdeklarationen. Då de erfarit, att indrivningsverket icke har tillgång till deklarationerna, ha de uttryckt sin förvåning häröver och frågat om icke myndigheter samarbeta.

Självfallet är att, därest indrivningsmyndigheterna skulle tillerkännas rätt att taga del av deklarationsuppgifterna, detta icke finge ske på så sätt, att deklarationsuppgift skulle tillhandahållas varje indrivningsförrättare som så påfordrade. Uppgift ur deklaration skulle få lämnas endast av vederbörande taxeringsintendent på framställning av utmättningsman samt förekomma endast då skälig anledning till sådan åtgärd föreläge.

Svenska exekutionsmännens riksförbund ställer bl. a. den frågan, hur det skulle förfaras, därest exekutionsbiträde utförde sådant arbete för den lokala skattemyndighetens räkning, som fordrade upplysning från deklarationen, därest det skulle gälla person, som samtidigt vore restförd. Tydligt lade då tystnadsplikten hinder i vägen för att indrivningsåtgärd skulle kunna tillgripas, även om det vore aldrig så klart att det restförda beloppet omedelbart skulle kunna uttagas. Förbundet förordade, att även indrivningsmyndighet skulle berättigas taga del av självdeklaration. Under alla förhållanden borde 95 § uppbördsförordningen omarbetas så att därav tydligt framginge, vilka andra tjänstemän än de där uppräknade som äge taga del av deklaration.

Beträffande länsstyrelses rätt att i uppbördsärenden taga del av självdeklaration yttrar *länsstyrelsen i Värmlands län*.

Enligt 95 § uppbördsförordningen må bl. a. tjänsteman hos länsstyrelse, i den mån så erfordras för fullgörande av vad vederbörande jämlikt samma förordning åligger, taga del av självdeklaration eller annan uppgift eller handling, som avlämnats till ledning vid årlig taxering. Det har emellertid ansetts tveksamt, huruvida länsstyrelsen för utrönande av arbetsgivares eventuella ansvar för arbetstagares skatt äger rätt att från den sistnämndes självdeklaration inhämta uppgift om hans anställningsförhållanden under inkomståret och det år, då avdrag för kvarskatten bort ske. Om kvarskatten är restförd och visat sig icke kunna indrivnas hos den skattskyldige, äger indrivningsmyndigheten möjlighet att genom dennes hörande

skaffa sig uppgift om arbetsanställningarna och därefter kräva eventuellt försumlig arbetsgivare. Fall hava dock förekommit, där lantbrukare haft sina barn anställda i jordbruket men vid försök till indrivning förnekat, att så varit förhållandet. Om den skattskyldige däremot icke skulle kunna anträffas, vilket alltsomoftast inträffar, eller vid förfrågan icke kan lämna de önskade upplysningarna, kan uppgift om eventuell anställning icke erhållas på annat sätt än genom anställningsregistret. Med hänsyn till sistnämnda registers ofullständighet, torde detsamma i allmänhet vara av ringa värde för sådana efterforskningar. Följden blir att vederbörande utmätningsman hos länsstyrelsen gör framställning om kvarskattens avskrivning, varefter länsstyrelsen skall pröva, huruvida stadgade förutsättningar härför föreligga. För att kunna effektivt granska inkomna framställningar om avskrivning, bör länsstyrelsen hava möjlighet att från den skattskyldiges deklaration eller andra till grund för taxering liggande uppgifter inhämta upplysning om hans anställningsförhållanden och får länsstyrelsen föreslå att, till undvikande av sålunda föreliggande tveksamhet i detta avseende, uttrycklig föreskrift härom intages i uppbördsförordningen. Gällande sekretessbestämmelser avse att bereda den skattskyldige ett visst skydd, men kan den föreslagna föreskriften på intet sätt bliva till men för honom utan snarare tvärtom.

I fråga om uppgifterna i arbetsförmedlingshandlingarna framhåller *statskontoret*, att föreliggande hinder för samarbete med arbetsförmedlingarna borde undanröjas. Vidare anför *t.f. exekutionsdirektören i Stockholm* bl. a., att det syntes både märkligt och inkonsekvent, att staten å ena sidan kostade på en så dyrbar organisation som arbetsförmedlingarna för att skaffa vissa personer arbete, men å andra sidan icke tillåte andra statens myndigheter att utnyttja de uppgifter som funnes å arbetsförmedlingarna till att förmå vederbörande att betala sin skatt. Detta gällde så mycket mer som statens egna organ förmedlat den anställning, av vilken de erhållit den skattepliktiga inkomsten.

Vad de sakkunniga anfört beträffande avkortning har föranlett erinran endast av *Föreningen Sveriges kronokamrerare*, som yttrar.

Om en arbetsgivare verkställt löneavdrag för skatt men underlåtit inbetala det innehållna beloppet, skall enligt de sakkunnigas förslag, så snart arbetsgivaren underlåtit att efter anfordran erlägga beloppet, detta avkortas, så vitt den skattskyldige angår, och i stället uppdebiteras såsom en fordran hos arbetsgivaren. En dylik omständlig anordning förefaller knappast påkallad. Utan olägenhet skulle man kunna tillämpa det enkla förfaringssättet att låta skatten kvarstå såsom uppdebiterad å arbetstagaren men med anteckning i restlängd och indrivningskort eller motsvarande handling, att arbetsgivaren ensam är ansvarig för beloppet.

I fråga om förutsättningarna för avskrivning biträdades de sakkunnigas förslag allmänt i remissyttrandena.

Skyldigheten att erlägga restavgift kunde, framhåller *länsstyrelsen i Malmöhus län*, stundom bli mer betungande för en arbetsgivare än straffpåföljden för underlåtenhet att avdraga och redovisa arbetstagares skatt. Det hade t. ex. inträffat att en arbetsgivare åsamkats restavgift vid

försenad skatteinbetalning, som förorsakats t. ex. av en kassörskas sjukdomsfall. Länsstyrelsen skulle gärna se att samtidigt som straffbestämmelserna skärptes gentemot mindre nogräknade arbetsgivare de tämligen rigorösa bestämmelserna om avgiftspåföring vid försenad inbetalning, som vore ursäktlig, kunde uppmjukas.

T. f. exekutionsdirektören i Stockholm ifrågasätter huruvida det icke vore lämpligare att frågan om befrielse från erläggande av restavgift prövades av utmätningsmannen i stället för av länsstyrelsen. Därefter anföres.

Med hänsyn till att utmätningsmannen är den myndighet som, eventuellt efter hörande av den lokala skattemyndigheten, har sig bekant de omständigheter som kunna inverka på frågan om befrielse, synes han vara närmast att på ett tillfredsställande sätt kunna avgöra, huruvida befrielse bör meddelas eller icke. Med hänsyn till den tämligen stora mängd av dylika ärenden som kan förekomma, synes det också vara en arbetsbesparande åtgärd att tillerkänna utmätningsmannen denna rätt. Därest befrielse skall meddelas av länsstyrelsen, torde i varje enskilt fall länsstyrelsen vara nödsakad att införskaffa utredning från såväl utmätningsmannen som den lokala skattemyndigheten samt, då det gäller större belopp, riksräkenskapsverket (se härom Riksräkenskapsverkets meddelande i september 1949, punkt 6). Man har således anledning vänta, att utmätningsmannen kommer att avfordras yttranden i en mängd befrielseärenden, vilket avsevärt kommer att öka hans arbetsbörda. Därest utmätningsmannen själv hade möjlighet att medgiva befrielse skulle detta icke behöva medföra någon nämnvärt ökad arbetsbörda för honom och ärendena skulle också kunna behandlas snabbare än om de handlades på länsstyrelsen, som i enlighet med vad ovan sagts måste infordra yttrande från utmätningsmannen m. fl. myndigheter. För erhållande av likformighet i utmätningsmännens avgöranden, skulle Riksräkenskapsverket utfärda anvisningar och regler för befrielse.

I anslutning härtill framhåller *överståthållarämbetet*, att starka praktiska skäl föreläge för att beslut om befrielse från restavgift borde meddelas av utmätningsman. En sådan anordning måste dock väcka betänkligheter med hänsyn till främst angelägenheten av att dessa beslut, som ju innefattade ett definitivt befriande från ifrågavarande skyldighet, i möjligaste mån bleve föremål för likformig behandling. Överståthållarämbetet anslöte sig därför till de sakkunnigas förslag att det skulle ankomma på länsstyrelse att meddela befrielse. Huruvida de speciella förhållanden, som vore rådande i Stockholm, kunde föranleda att denna rätt i Stockholm anförtröddes åt exekutionsdirektören, vore ämbetet icke nu berett att taga definitiv ställning till. Denna fråga borde bli föremål för ytterligare övervägande i samband med ändringar i uppbördsreglementet för Stockholms stad till följd av den omläggning av uppbördssystemet, som nu föreliggande betänkande kunde föranleda.

Frågan om att uttaga *restavgift av arbetstagare, som innan krav riktas mot arbetsgivaren å icke innehållen skatt erlägger beloppet frivilligt eller efter indrivning*, beröres i ett par yttranden. Riksräkenskapsverket anser det icke omotiverat, att restavgift borde utgå vid indrivning; restavgift uttoges vid indrivning hos arbetstagaren av arbetsgivarens regressfordran och

det vore näppeligen rimligt, att utmätningssmannens val av indrivningsväg skulle inverka på arbetstagarens skyldighet att betala restavgift. Även *Svenska exekutionsmännens riksförbund* uttalar, att restavgift borde utgå i förevarande fall, eftersom arbetstagaren borde kunna antagas ha samma intresse som arbetsgivaren, att skatteavdrag verkligen skedde. En sådan bestämmelse skulle därjämte förenkla såväl indrivnings- som kontrollarbetet. Vidare yttrar *kronokamreraren i Malmö*, att bakgrunden till nuvarande bestämmelser torde ha varit en önskan att skydda arbetstagaren såsom varande förment oskyldig till arbetsgivarens uraktlåtenhet att verkställa skatteavdrag och inleverera beloppet. Anledningen till att arbetstagaren vid regressfordringens indrivande skulle sakna detta skydd vore mera svåröfklarlig. Kronokamreraren fortsätter.

Det tillämpade förfarandet synes icke vara tillfredsställande. Anledningen till att löneavdrag icke göres torde ej sällan vara att överenskommelse här om träffats mellan arbetsgivaren och arbetstagaren, enär arbetstagaren uppställt som villkor för att antaga eller kvarstanna i arbetet att löneavdrag icke skall verkställas. I dylikt fall är sålunda arbetstagaren medskyldig till att skatteavdrag underlåts och bör ej gå fri från restavgift. Men icke heller i andra fall, d. v. s. då arbetsgivaren utan att han träffat avtal härom med den anställde underlåter att verkställa löneavdrag, synes arbetstagaren böra undgå restavgift. Det kan nämligen icke vara rimligt att arbetstagaren bibringas den uppfattningen, att han saknar allt ansvar för att skatteavdrag verkställas. Arbetstagaren torde numera känna till att löneavdrag för skatt skall göras i hans lön. Utfår han lönen oavkortad, måste han inse, att skatt icke avdragits, och om han i detta läge uraktlåter att påtala förhållandet hos arbetsgivaren måste han anses medansvarig till att beloppet icke avdrages i vederbörlig ordning.

På grund av vad sålunda anförts får jag föreslå, att nuvarande bestämmelser ändras så att restavgift även i här påtalade fall kan uttagas.

Departementschefen. Jag får först erinra om vad jag inledningsvis vid behandlingen av förevarande avsnitt av de sakkunnigas betänkande anført därom att vissa bestämmelser rörande restlängd m. m. borde avföras ur uppbördsförordningen för att meddelas administrativt. Under hänvisning till vad då anfördes, får jag föreslå att riksdagen underställes förslag härom.

Indrivningen av restförd skatt ankommer för närvarande på vederbörande utmätningssman. Därvid äger utmätningssmannen uppdraga åt honom underställt exekutionsbiträde att verkställa indrivningen och för sådant ändamål vidtaga vissa exekutiva åtgärder. För de lämnade indrivningsuppgifterna är exekutionsbiträdet redovisningsskyldigt till utmätningssmannen. Länsstyrelsen har att övervaka indrivningsarbetet, mottaga redovisning av indriven skatt, m. m.

De sakkunniga har övervägt, huruvida restindrivningen borde helt överföras från utmätningssmännen till exekutionsbiträdena, som i så fall skulle direkt underställas länsstyrelsen.

Som de sakkunniga framhållit måste en sådan omläggning av indrivningssystemet inge betänkligheter ur vissa synpunkter. Å andra sidan skulle möjligen vissa fördelar vara förenade med en sådan anordning. Ytterligare

överbäganden är emellertid erforderliga, innan någon slutlig ställning kan tagas till denna fråga. Därtill kommer att, som de sakkunniga ock framhållit, indrivningsorganisationen för den egentliga landsbygden är anknuten till polisväsendet där. Detta skapar särskilda problem, som nu icke kan lösas, särskilt därest man skulle vilja överbäga möjligheten att låta härads-skrivarna övertaga landsfiskalernas bestyr med indrivningen av skatt.

Spörsmålet om och på vad sätt indrivningsväsendet bör slutligen ordnas torde följaktligen få ställas på framtiden och bedömas i ett vidare sammanhang. Detta hindrar å andra sidan givetvis icke att rationaliseringar och förbättringar i skilda hänseenden kunna göras inom ramen för den nuvarande organisationen. Med hänsyn till mitt förslag att bestämmelserna i denna del skall i huvudsak överbäras till det administrativa planet, torde det närmare överbägandet om framlagda förbättrings- och förenklingsförslag få göras vid ett annat tillfälle.

Av skäl som de sakkunniga anført synes utmätningsman i stad med egen uppbördsförvaltning alltjämt bära redovisa medel, som beordrats till indrivning, till kronokamreraren i staden. Nuvarande bestämmelse om kronokamrerarens ansvarighet för indrivningens och redovisningens behöriga verkställande bör dock i enlighet med de sakkunnigas förslag utgå ur uppbördsförordningen. I stället bör gälla, att utmätningsman i sådan stad ensam skall ansvara för indrivning och redovisning av restantierna. Jag kan icke finna, att några praktiska olägenheter härav behöver uppkomma för kronokamrerarna.

Enligt 95—97 §§ uppbördsförordningen må där omförmälda belopp uttagas »i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt». Detta uttryck kan givas den tolkningen, att dessa belopp skulle kunna uttagas genom samma tvångsåtgärder som kan tillgripas för indrivning av skatt. Såsom framgår av tidigare lämnad redogörelse har emellertid riksräkenskapsverket i ett av centrala uppbördsnämnden åberopat yttrande anført, att angivna belopp med hänsyn till införsellagens avfattning icke torde kunna uttagas genom införsel. Detta får anses utgöra en riktig tolkning av gällande bestämmelser. Beträffande statsverkets fordran å belopp, som arbetsgivare innehållit genom skatteavdrag men icke redovisat, har frågan om införsel för övrigt varit föremål för domstols prövning, varvid införsel icke ansågs kunna beviljas.

Skäl kan emellertid anföras för sådan ändring i bestämmelserna, att införselinstitutet även i sistnämnda och därmed jämförbara fall skall kunna komma till användning. Frågan om införselinstitutets eventuella utbyggnad med tanke på dessa fall äger sådant samband med uppbördsförordningen, att den bör prövas snarast möjligt och icke uppskjutas i avvaktan på den revision av utsökningslagen och i samband därmed stående lagstiftning, som av riksdagen begärts i skrivelse den 12 juni 1945 (nr 365). Jag är emellertid icke beredd att nu framlägga något förslag i ämnet, då spörsmålet kräver en närmare utredning. Jag avser att snarast låta verkställa denna utredning. I avvaktan på att slutlig ställning kan tagas till ifråga-

varande spörsmål vill jag förorda, att uppbördsförordningen i förevarande del ges en sådan ändrad avfattning, att tvekan ej behöver uppkomma om bestämmelsernas nuvarande innebörd.

Vistas restförd skattskyldig å känd ort utom riket och kan handräckning för uttagande av den oguldna skatten icke erhållas, skall utmätningsmannen, om det restförda beloppet överstiger 50 kronor, anmäla detta hos länsstyrelsen, som föranstaltar om krav genom svensk beskickning eller svenskt konsulat. Angivna gräns synes mig väl låg med hänsyn bl. a. till det besvär förfarandet orsakar olika myndigheter och det ringa utbyte, som vunnits av nuvarande bestämmelse. Det bör nämligen observeras att beskickningen eller konsulatet icke har några som helst maktmedel till sitt förfogande utan endast kan till vederbörande rikta en betalningsuppsmaning. Jag förordar att, där ej särskilda skäl till annat föranleder, utmätningsmannen skall göra sådan anmälan varom här är fråga endast då det restförda beloppet överstiger 200 kronor.

Ett konkursförfarande åsamkar gäldenären åtskilliga olägenheter och kan, om denne saknar tillgångar, medföra kostnader för den borgenär som gjort konkursansökningen. Det är därför angeläget att innan ett konkursförfarande för utfående av skatt inledes noga pröva lämpligheten därav och överväga vilka utsikter som finnes för att ett positivt resultat skall nås. Förfarandet bör således icke igångsättas enbart av den anledningen, att vederbörande uraktlåtit att efter krav betala skatten eller att utmätningsbara tillgångar icke anträffats. Å andra sidan utgör mången gång konkursansökan eller hot om sådan ett verksamt medel vid skatteindrivningen.

Vissa av de anförda synpunkterna kan åberopas som skäl för att alltid låta länsstyrelsen pröva, huruvida konkursansökan skall i det särskilda fallet göras. Emellertid medför en sådan ordning uppenbarligen en stor omgång i distrikt, där sådana ansökningar ofta kan ifrågasättas. Bl. a. måste utmätningsmännen för länsstyrelsens prövning av ärendena lämna en redogörelse för de olika omständigheter, som är av betydelse för avgörandet. Härtill kommer att beslut om konkursframställning vanligen måste träffas skyndsamt för att leda till avsett resultat. På grund härav anser jag mig kunna förorda, att länsstyrelsen skall äga att till utmätningsman delegera befogenheten att pröva, huruvida konkursansökan skall ingivas. Närmast bör därvid ifrågakomma utmätningsmän i distrikt, där sådana ansökningar är vanliga. Det ligger i sakens natur, att länsstyrelsen bör — med tanke på den grannlagenhet som måste krävas vid ett bedömande av fråga om konkursansökning och med hänsyn till vikten av en likartad behandling av jämförbara fall — noggrant pröva behovet och lämpligheten i olika fall av en sådan delegation. Självfallet bör länsstyrelsen kunna återtaga handläggningen av ärendena, när så finnes av en eller annan anledning påkallat.

I anslutning till vad t. f. exekutionsdirektören i Stockholm anført i anledning av de sakkunnigas förslag beträffande vem som skall ha att besluta rörande konkursansökan får jag framhålla, att även enligt min mening det kan finnas lämpligt med särskilda regler att gälla för Stockholm, där för-

hållandena är i viss mån annorlunda än på övriga håll i landet. De för Stockholm gällande bestämmelserna på förevarande område har meddelats i administrativ ordning och då så torde böra ske även för framtiden, får jag vid ett senare tillfälle återkomma till denna fråga.

Jag torde härefter få övergå att nämna några ord rörande indrivningsmyndigheternas rätt att i och för sina arbetsuppgifter få ta del av avlämnade självdeklarationer. Frågan härom har berörts av de sakkunniga, som erinrat om justitiekanslersämbetets uttalande att gällande sekretessbestämmelser lade hinder i vägen härför; de sakkunniga har ej framlagt något förslag till ändring i dessa bestämmelser.

I några remissyttranden har spørgsmålet särskilt uppmärksamrats och uttalanden har gjorts att indrivningsmyndigheterna borde medges rätt att bli delaktiga av sådana deklara-tionsuppgifter, som vore av värde för dem vid skatteindrivningen.

I 56 § 1 mom. tredje stycket taxeringsförordningen utsäges, att självdeklaration skall tillhandahållas de ämbets- och tjänstemän, vilka i och för sin befattning bör erhålla del därav. Justitiekanslersämbetet har, som framgår av den lämnade redogörelsen, om innebörden av detta stadgande som sin mening uttalat, att lagstiftarens avsikt torde kunna antagas ha varit att det sekretesskydd, som uppställts för deklarationerna, skulle gälla även gentemot indrivningsmyndigheterna. Vidare må erinras om att även uppbördsförordningen upptager vissa föreskrifter, nämligen i dess 93 §, om rätt för lokal skattemyndighet med flera att ta del av självdeklaration, där detta är erforderligt för fullgörande av vissa åligganden jämlikt nämnda förordning. På detta stadgande kan emellertid uppenbarligen icke grundas någon rätt för indrivningsmyndighet att ta del av självdeklaration.

Utan att för egen del taga någon ståndpunkt till justitiekanslersämbetets tolkningsuttalande vill jag som min mening framhålla, att åtskilliga skäl kunna åberopas till stöd för regler av sådan innebörd att indrivningsmyndigheterna äger få del av uppgifter i självdeklarationerna. Jag hänvisar till vad som anförts i de av mig nyss åsyftade remissyttrandena. Tvekan kan råda om nämnda myndigheter skall ha en obegränsad rätt till deklara-tionsmaterialet eller endast äga rätt att från taxeringsavdelningen inhämta vissa upplysningar liksom huruvida länsstyrelse eller annan bör i varje enskilt fall pröva angelägenheten av att indrivningsmyndigheterna blir delaktiga av deklara-tionsuppgifterna. Till dessa och hithörande frågor bör emellertid nu ej tagas slutlig ställning. I 1950 års skattelagssakkunnigas uppdrag ingår nämligen att överse taxeringsförordningens samtliga bestämmelser och nämnda sakkunniga kan förutses komma att ingå även på dessa frågor. Deras ställningstagande och förslag bör följaktligen avvaktas.

Vad härefter angår möjligheten för indrivningsmyndigheterna att erhålla vissa uppgifter från de offentliga arbetsförmedlingsorganen, får jag som min mening anförä att hinder härför ur olika synpunkter näppeligen bör anses föreligga. De uppgifter, varom fråga kan vara, är främst restförd skatt-

skyldigs aktuella adress och arbetsanställning. Efter vad jag under hand erfarit lär arbetsmarknadsstyrelsen numera vara beredd att meddela sådana direktiv till länsarbetsnämnderna, att uppgifter av nyss antydd art skall på begäran lämnas indrivningsmyndigheterna.

Av skäl som bl. a. riksräkenskapsverket anfört får jag föreslå sådan ändring i bestämmelserna, att arbetstagare, för vilken arbetsgivaren icke verkställt skatteavdrag och som icke heller i annan ordning inom föreskriven tid inbetalt skatten, skall vara skyldig erlägga restavgift å det icke innehållna skattebeloppet, även då arbetstagaren innan skattekravet riktas mot arbetsgivaren erlägger beloppet frivilligt eller efter indrivningsåtgärder.

Vid 1945 års omläggning av uppbördsförfarandet infördes möjlighet för den som försummar inbetala skatten under vederbörlig uppbördstermin att under viss kort tid därefter erlägga densamma å postanstalt mot en särskild avgift, den s. k. respitavgiften, vilken utom för vissa lägre belopp utgår med en krona för varje påbörjat hundratal kronor av skattebeloppet. Begagnar sig vederbörande ej av möjligheten att inbetala skatten på nämnda sätt, påföres han restavgift med fyra öre för varje krona av det oguldna skattebeloppet, dock minst 25 öre.

Tidigare fanns bestämmelser om restavgift å kronoutskylder, varmed i detta sammanhang avsågs såväl årliga utskylder och avgifter till kronan som i samband därmed debiterade landstings- och tingshusmedel m. m., meddelade i uppbördsreglementet den 14 december 1917. Kungl. Maj:t ägde rätt att befria skattskyldig från restavgift, som påförts enligt reglementets bestämmelser. I den av riksdagen år 1945 antagna uppbördsförordningen saknas föreskrift om rätt för Kungl. Maj:t eller annan att medge befrielse från restavgift. Ej heller finnes någon möjlighet att efterge respitavgift.

Genom källskattesystemet har uppkommit ett i viss mån ökat behov av att kunna medge avgiftsbefrielse. Den skyldighet, som ålagts arbetsgivarna att medverka vid skatteuppbörden, kan sålunda för arbetsgivaren eller den tjänsteman, som för hans räkning handhar redovisningen av den för arbetstagarna innehållna skatten, medföra skyldighet att vid försenad skatteinbetalning gälda respit- eller restavgifter till mycket stora belopp. Beror den försenade inbetalningen på ett tillfälligt förbiseende eller av omständigheter, som får anses som ursäktliga, måste den ekonomiska påföljden understundom te sig orimlig i förhållande till försummelsens art. Åtskilliga framställningar har ock ingivits till Kungl. Maj:t med hemställan om avgiftsbefrielse, men dessa har av nyss angivna skäl icke kunnat bifallas. Förhållandet har, som framgår av den tidigare lämnade redogörelsen, påtalats även av riksdagens revisorer och av statsutskottet.

De sakkunniga har lämnat exempel på ytterligare fall, då uttagandet av restavgift icke bör ifrågakomma.

Under återopande av det sagda förordar jag, att i uppbördsförordningen intages en bestämmelse att befrielse från restavgift må medges då särskilda omständigheter därtill föranleder. Av skäl som de sakkunniga anfört torde

fråga rörande avgiftsbefrielse lämpligen böra prövas och avgöras av vederbörande länsstyrelse. Det torde få ankomma på riksräkenskapsverket att meddela de närmare föreskrifter, som kan finnas erforderliga för att vinna en i möjligaste mån likformig tillämpning av en sådan bestämmelse.

I annat sammanhang har jag, i likhet med de sakkunniga, föreslagit att högsta respitavgift skall vara 100 kronor och att arbetsgivare med minst två stadigvarande anställda skall — utan att behöva erlagga respitavgift eller restavgift — äga verkställa skatteinbetalningen till skatteavdelning vid postkontor även under den särskilda respittiden efter uppbördsterminens utgång. Beträffande respitavgiften torde därför och på grund av avgiftens förhållandevis ringa storlek ej föreligga samma behov av befrielse som i fråga om restavgiften. För att skattskyldig eller arbetsgivare, som försummat att erlagga skatten under uppbördsterminen, ej skall genom att under respittiden å postanstalt inbetala skatten jämte respitavgift försättas i ett sämre läge än om han i annan ordning inbetalt skattebeloppet och förutsättningar för befrielse från restavgift föreligger, torde likväl erlagd respitavgift böra kunna återbetalas av länsstyrelse under samma förutsättningar som gäller för befrielse från restavgift.

Sedan de nya uppbödsreglerna började tillämpas den 1 januari 1947 har alltså, som framgår av det förut anförda, respit- och restavgifter understundom påförts till belopp som icke framstått såsom rimliga i förhållande till den försummelse som legat vederbörande till last. I vissa av dessa fall har framställning gjorts till Kungl. Maj:t om avgiftseftergift. Jag anser mig böra förorda, att riksdagen underställes förslag till bemyndigande för Kungl. Maj:t, att då synnerliga skäl visas vara för handen helt eller delvis återbetala eller efterge de sålunda påförda avgifterna. Uteslutet är icke att även andra uppenbart obilliga fall av avgiftspåföring förekommit än de som anmälts för Kungl. Maj:t. Även i dessa synes, efter framställning, Kungl. Maj:t böra kunna äga förordna om återbetalning av eller befrielse från avgiften. Det kan förutsättas, att de fall där tillräckliga skäl härför kan andragas icke kommer att vara många.

Återbetalda belopp torde få avföras från riksstatens inkomsttitel Diverse inkomster.

Vad de sakkunniga anført i hänseenden, som jag i det föregående ej närmare berört, biträder jag.

XIII. Restitution av skatt.

För att bl. a. vinna en snabbare återbetalning av överskjutande preliminär skatt har de sakkunniga föreslagit en ny metod för sådan återbetalning, enligt vilken särskilda återbetalningsskort skall fästas vid debetsedlarna å slutlig skatt för skattskyldiga, som är berättigade att återfå för mycket erlagd preliminär skatt. För det föreslagna återbetalningssystemet har jag

tidigare lämnat en redogörelse i samband med behandlingen av frågan om debitering av olika slags skatt, m. m. Därvid anförde jag bl. a., att det föreslagna systemet enligt min mening om möjligt borde genomföras och att bestämmelser om återbetalningsförfarandet m. m. torde få efter vissa ytterligare överväganden utfärdas i administrativ ordning. I detta sammanhang avser jag att endast behandla övriga, av de sakkunniga berörda frågor om restitution av skatt.

Gällande bestämmelser. Enligt 89 § uppbördsförordningen skall till skattskyldig utan kostnad för denne återbetalas

1) belopp varmed erlagd preliminär skatt överstiger motsvarande slutliga skatt, dock ej belopp understigande 5 kr.,

2) preliminär skatt, som skattskyldig äger återbekomma på grund av lokal skattemyndighets beslut jämlikt 53 § 2 mom. uppbördsförordningen, d. v. s. belopp varmed erlagd preliminär skatt beräknas överskjuta motsvarande slutliga skatt,

3) slutlig, kvarstående eller tillkommande skatt, som länsstyrelsen efter underrättelse från riksräkenskapsverket eller eljest finner, att skattskyldig till följd av feldebitering erlagt obehörigen eller med för högt belopp, samt

4) vad skattskyldig, som eljest vinner nedsättning i eller befrielse från honom påförd slutlig, kvarstående eller tillkommande skatt, erlagt för mycket.

Skall den, som i sistnämnda båda fall är berättigad återbekomma skatt som debiterats å en ort för visst år, i stället erlägga skatt, som debiterats eller bör debiteras å annan ort eller för annat år, och är sistnämnda skatt vid meddelandet av beslut i restitutionsärendet ej gulden, äger den skattskyldige utfå allenast den del av det för mycket erlagda beloppet, som överstiger det belopp, vilket han sålunda rätteligen har att erlägga. Återstoden skall gottskrivas den skattskyldige till gäldande av sistnämnda skatt och i förekommande fall skyndsamt tillställas länsstyrelsen i det iän, inom vilket den ort är belägen, där skatten debiterats eller bör debiteras.

Häftar den som är berättigad återbekomma erlagt skattebelopp och i förekommande fall ränta å överskjutande preliminär skatt för restförd skatt, äger han utfå allenast vad som överstiger det oguldna beloppet jämte därå belöpande restavgift. Återstoden skall gottskrivas honom till gäldande av den oguldna skatten jämte restavgift och i förekommande fall tillställas annan länsstyrelse.

Om den preliminära skatten överstiger motsvarande slutliga skatt kan under de särskilda förutsättningar, som anges i 90 § 1 mom. uppbördsförordningen, vartill här må hänvisas, viss ränta utgå å det utbetalade beloppet. Bestämmelserna härom, vilka första gången tillämpades år 1952, har samband med de samtidigt införda reglerna om ränta å kvarstående skatt.

Enligt 90 § 2 mom. uppbördsförordningen äger skattskyldig under vissa förutsättningar vid återbekommande av för mycket erlagt belopp tillika erhålla ränta å det belopp, som utbetalas, efter 5 procent för år. Sådan ränta

skall dock icke utgå vid återbetalning av räntebelopp, som erlagts å kvarstående skatt. Vid beräkning av ränta skall iakttagas:

att ränta utgår för skatt, som preliminärt erlagts under vederbörligt uppbördsår, från utgången av nämnda år samt för annan skatt, därest den erlagts under förra hälften av ett uppbördsår, från och med den 1 därpå följande september och, därest den erlagts under senare hälften av ett uppbördsår från och med den 1 därpå följande mars;

att, därest skatten betalats i flera poster och restitutionen avser allenast viss del av det sammanlagda skattebeloppet, det för mycket erlagda beloppet avräknas mot det eller de belopp som sist guldits; samt

att ränta utgår till och med den dag, då beloppet återbetalas.

Restitution skall verkställas av länsstyrelsen i det län, där skatten debiterats. Återbetalning av för mycket erlagd olycksfallsförsäkringsavgift skall dock ske genom riks försäkringsanstalten.

De sakkunniga. De sakkunniga framhåller, att om den skattskyldige vore i konkurstillstånd, återbetalning av preliminär skatt borde ske till hans konkursbo. Det borde ankomma på utmätningsman att vid granskningen av kreditkorten anteckna sådant förhållande å vederbörandes kreditkort. Beloppet borde i dylikt fall utbetalas av länsstyrelsen.

Därefter erinrar de sakkunniga om att omyndiga, d. v. s. de som vore under 21 år (underåriga) eller som av rätten förklarats omyndiga, enligt 9 kap. 1 § och 10 kap. 3 § föräldrabalken icke ägde själva råda över sin egendom i vidare mån än som följde av vad som gällde på grund av lag eller villkor vid förvärv genom gåva eller testamente. Enligt 9 kap. 3 § och 10 kap. 5 § föräldrabalken ägde underårig själv råda över vad han genom eget arbete förvärvat efter det han fyllt 16 år, resp. omyndigförklarad råda över vad han genom eget arbete förvärvat efter omyndighetsförklaringen. Detsamma gällde avkastningen av sådan egendom och vad som trätt i egendomens ställe. Förmyndaren finge dock med överförmyndarens samtycke omhändertaga dylik egendom, såvitt det ansåges erforderligt med hänsyn till myndlingens uppfostran eller välfärd. Innan samtycke meddelades, skulle överförmyndaren bereda myndlingen tillfälle att yttra sig. Då någon förklarats omyndig eller då omyndigförklarad förklarats åter myndig genom laga kraft ägande dom, skulle kungörelse därom genom rättens försorg införas i allmänna tidningarna.

Frågan om återbetalning av överskjutande preliminär skatt, avseende omyndig, hade varit föremål för prövning av domstol. I ett av rådhusrätten i Göteborg den 12 juni 1951 avgjort mål hade Kungl. Maj:t förpliktats att till förmyndaren för omyndigförklarad person utgiva överskjutande preliminär skatt, oaktat länsstyrelsen tidigare direkt till den omyndigförklarade utbetalt skatten. Efter överklagande har vederbörande hovrätt fastställt rådhusrättens dom. Justitiekanslersämbetet har icke funnit skäl att föra talan mot hovrättens dom.

Det vore givetvis angeläget, fortsätter de sakkunniga, att överskjutande

preliminär skatt icke återbetalades till omyndig, som icke ägde råda över skattemedlen. Det syntes icke kunna ifrågasättas att länsstyrelse ex officio skulle undersöka, huruvida envar restitutionsberättigad skattskyldig eventuellt vore omyndig och om, därest så funnes vara fallet, den omyndige ägde råda över någon del av sitt gods eller ej. Undersökningar i sådant avseende skulle bli mycket tidsödande och skulle icke kunna medhinnas före det debetsedlarna senast måste utsändas. Det skulle tvärtom bli nödvändigt att i stor utsträckning låta anstå med utbetalningarna. Det omfattande arbete, som skulle få nedläggas på undersökningarna, skulle i det övervägande antalet fall bli meningslöst, eftersom huvuddelen av de omyndiga hade enbart arbetsinkomst eller också vid sidan av sådan inkomst allenast en mindre inkomst, t. ex. av kapital. Det syntes därför icke rimligt, att nämnda undersökningar skulle företagas. Tillräckligt torde vara, att taxeringsnämnd i de fall skattskyldigs självdeklaration undertecknats av dennes förmyndare antecknade förmyndarens namn och adress i taxeringslängden och att lokal skattemyndighet med ledning av dessa anteckningar eller eljest till myndigheten inkommen anmälan från förmyndaren angäva å debetsedeln att den skattskyldige vore omyndig samt förmyndarens namn och adress. Motsvarande anteckning borde göras jämväl å kreditkortet. Därigenom möjliggjordes att myndlingens överskjutande preliminära skatt kunde återbetalas till förmyndaren. Iakttoges nämnda förfarande, varom föreskrifter syntes kunna utfärdas i administrativ ordning, torde i största utsträckning kunna undgås att skattemedel utbetalades till omyndig, som icke ägde råda över medlen.

Vidare framhåller de sakkunniga, att de nuvarande bestämmelserna om skyldighet att kvitta överskjutande preliminär skatt mot restförd skatt m. m. borde kompletteras med en föreskrift om att kvittning finge ske även mellan överskjutande preliminär skatt och redan debiterad tillkommande skatt samt att överskjutande preliminär skatt finge innehållas för att kvittas mot tillkommande skatt, som enligt vad uppenbart vore komme att påföras på grund av prövningsnämnds beslut om höjd taxering eller länsstyrelses beslut om höjd debitering, under förutsättning att den preliminära och den tillkommande skatten avsåge inkomst för samma inkomstår. Därvid förutsattes, att återbetalning av mindre belopp som regel icke skulle fördröjas av framställda reservationsyrkanden från taxeringsintendent om höjd taxering samt att i övrigt viss varsamhet iakttoges med att uppskjuta återbetalning i och för eventuell kvittning mot ännu icke debiterad tillkommande skatt.

De sakkunniga påpekar, att skattskyldig, som vore berättigad att återbekomma skatt, icke behövde ingiva särskild ansökan om återbetalning av skatten; länsstyrelsen skulle ex officio beakta förekommande restitutionsfall. Uttrycklig föreskrift saknades emellertid om huruvida restitution kunde ske omedelbart eller huruvida med återbetalningen skulle anstå till dess laga kraft föreläge. Ej heller funnes någon föreskrift om att utbetalning skulle göras senast viss dag.

Återbetalning av överskjutande preliminär skatt borde, fortsätter de sakkunniga, givetvis kunna ske utan att taxeringarna vunnit laga kraft. I andra fall finge för närvarande i princip anses gälla, att det beslut som skulle ligga till grund för utbetalningen vunnit laga kraft. I verkligheten skedde emellertid restitution i största utsträckning utan att lagakrafttiden avbidades. Kunde det förutsättas att skattskyldig, som vunnit nedsättning av honom påförd skatt, därefter icke komme att få skatten höjd, vore det meningslöst att invänta laga kraft å beslutet för att återbetala den för mycket erlagda skatten. Detta gällde t. ex. de fall, då skatten sänkts efter besvär över debitering eller då taxeringsintendenten förklarat sig icke skola anföra besvär över nedsatt taxering. I sistnämnda fall kunde visserligen kommun föra ärendet till högre instans såvitt anginge den kommunala beskattningen, men sådana besvär torde vara så pass sällsynta, att det icke syntes vara nödvändigt att i varje ärende, då restitution ifrågasattes på grund av nedsatt taxering, kräva vederbörligt lagakraftbevis för den händelse taxeringsintendenten förklarat sig avstå från vidare talan. Det hade gjorts gällande, att det allmänna — om man i princip fasthölle vid att restitution ej borde ske förrän restitutionsurkunden tagit åt sig laga kraft — skulle beredas en förmån, som icke tillerkändes den skattskyldige vid motsatt fall, d. v. s. då den skattskyldige hade att erlagga skatt men anfört besvär till högre instans. Den skattskyldige vore sålunda skyldig att, därest anstånd icke meddelats, erlagga den honom påförda skatten, oavsett om taxering vunnit laga kraft eller icke. Det syntes dock i detta avseende förtjäna påpekas, att skattskyldig erhöle ränta å den för mycket erlagda skatten medan däremot ränta icke uttoges å den tillkommande skatt, som skulle betalas, om restitution skett och taxeringen därefter höjdes.

De sakkunniga framhåller vidare, att för mycket erlagd skatt givetvis borde återbetalas så fort som möjligt. Såvitt gällde annan restitution än av överskjutande preliminär skatt syntes någon viss tidsgräns icke erforderlig, eftersom den skattskyldige ägde rätt till ränta å det för mycket erlagda beloppet. Icke heller beträffande överskjutande preliminär skatt hade de sakkunniga funnit anledning föreslå någon tidsgräns. Man borde ha anledning utgå ifrån att återbetalningarna skulle verkställas så skyndsamt som möjligt.

Slutligen uttalar de sakkunniga, att reglerna i uppbördsförordningen om restitution av skatt icke borde utsträckas att omfatta fall, där återbetalning skedde av felaktigt inbetald skatt. Beträffande sådana återbetalningar hade Kungl. Maj:t i brev den 28 mars 1947 meddelat föreskrifter; ytterligare bestämmelser torde icke vara erforderliga.

Remissyttrandena. Mot de sakkunnigas förslag i förevarande delar har erinringar gjorts endast i ett fåtal remissyttranden.

Från yttrandena torde följande få här återgivas.

I fråga om restitution till omyndig anser *länsstyrelsen i Värmlands län* liksom de sakkunniga, att länsstyrelsen icke borde ex of-

ficio behöva undersöka, huruvida återbetalning skulle ske till förmyndaren eller till den omyndige själv. Ej heller taxeringsnämnderna borde emellertid betungas med undersökningar av angiven art. Genomfördes de sakkunnigas förslag i detta hänseende, kunde för övrigt ifrågasättas, mot vilken myndighet ett eventuellt skadeståndskrav i likhet med det från Göteborg aktuella skulle kunna riktas. Att en taxeringsnämnd genom underlåtenhet att anteckna förmyndarens namn och adress skulle kunna göras ersättningsskyldig för felaktig utbetalning, syntes uteslutet. Länsstyrelsen finge förty i stället föreslå, att det skulle ankomma å förmyndaren att göra anmälan till länsstyrelsen om att utbetalningen skulle ske till honom i stället för den omyndige. Även *t. f. uppbördsdirektören i Stockholm* avstyrker de sakkunnigas förslag, enär en föreskrift om att taxeringsnämnden skulle anteckna förmyndarens namn m. m. i taxeringslängden ofta komme att förbises. Lämpligast vore att föreskriva, att förmyndaren skulle anmäla namn m. m. till den lokala skattemyndigheten. Slutligen förordar *länsstyrelsen i Norrbottens län*, att domstolarna borde åläggas att till de lokala skattemyndigheterna lämna uppgift om förmyndare och konkursförvaltare; lokal skattemyndighet borde lämpligen föra ett register över dessa personer.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ifrågasätter, om icke kvittning borde göras även då fråga uppkomme om återbetalning av för mycket inbetald kvarstående skatt. Med hänsyn till bestämmelsen om att kvarstående skatt skulle avdragas med 25 procent av lönebeloppet, då debetsedel icke företeddes, finge man räkna med att återbetalning av kvarstående skatt i viss utsträckning komme att äga rum. Då det här vore fråga om skattskyldiga, som försummade att skaffa debetsedel, kunde man nog räkna med att de i regel även försummat sin skattebetalning. Saken kunde därför få viss praktisk betydelse.

De sakkunnigas uttalande att någon tidsgräns inom vilken restitution borde ske icke syntes erforderlig, eftersom — såvitt gällde annan restitution än av överskjutande preliminär skatt — ränta utginge å det för mycket erlagda beloppet, anser sig *Sveriges lantbruksförbund* och *Riksförbundet landsbygdens folk* icke kunna godtaga. För de skattskyldiga kunde det ofta vara fråga om stora skattebelopp, som kunde medföra stora likviditetssvårigheter för exempelvis en jordbrukare. Denne vore säkerligen härvid mer betjänt av att snarast återfå för mycket erlagd skatt än att kunna glädja sig åt att få 5 procent ränta å innestående skattebelopp. Det syntes organisationerna, som om de skattskyldiga för närvarande finge vänta onödigt länge vid restitution. Av liknande skäl anser *Sveriges köpmannaförbund*, att då taxeringsintendent anfört besvär till högre instans, uppskov med återbetalning syntes böra begränsas, förslagsvis genom att dylika mål behandlades med förtur. Vidare ifrågasätter förbundet, om icke föreskrift borde meddelas att då överskjutande preliminär skatt innehållits i avbidan på utgången av taxeringsintendents reservationsyrkande, prövningsnämndens beslut i ärendet skulle föreligga senast den 30 april.

Länsstyrelsen i Östergötlands län ifrågasätter, huruvida icke skatt, som icke kunnat återbetalas till skattskyldig, borde tillfalla statsverket, därest skattskyldig ej inom viss tid — förslagsvis fem år — gjort anmälan om sin fordran.

I fråga om ränta å skatt som skall återbetalas anför *länsstyrelsen i Skaraborgs län*, att länsstyrelsen i sitt yttrande över de sakkunnigas första betänkande påpekat den skillnad som i räntehänsende rådde mellan skattskyldiga, som finge sina besvär avgjorda i prövningsnämnden efter den 10 oktober och skattskyldiga, vilkas besvär före sagda tidpunkt blivit slutligt prövade. Av betänkandet framginge att jämväl länsstyrelserna i Blekinge och Värmlands län bemärkt ifrågavarande förhållande. Denna fråga syntes emellertid icke ha varit föremål för de sakkunnigas övervägande. Såvitt länsstyrelsen kunde finna borde ränta icke utgå vid restitutioner föranledda av prövningsnämndens beslut rörande det löpande årets taxeringar i andra fall än som angåves i 91 § 1 mom. i de sakkunnigas förslag till uppbördsförordning (ränta å överskjutande preliminärskatt). Genom en sådan ändring skulle vinnas arbetsförenkling utan att den skattskyldiges berättigade krav eftersattes.

Departementschefen. För mycket erlagd skatt, avseende omyndig skattskyldig som icke äger råda över sina medel eller skattskyldig som är försatt i konkurs, bör rätteligen återbetalas till den skattskyldiges förmyndare, respektive till hans konkursbo. Utbetalas i sådant fall skatten till den skattskyldige, löper statsverket risk att få utgiva skatten även till förmyndaren eller konkursboet.

För att förhindra att återbetalning av överskjutande preliminär skatt i angivna fall sker till den skattskyldige måste före återbetalningen utrönas, vilka av de restitutionsberättigade som på grund av omyndighet eller konkurstillstånd är undandragna förfoganderätten över skatten. Vid bedömande av huruvida och i vilken omfattning sådana undersökningar lämpligen bör vidtagas, får förlustrisken för statsverket vägas mot det merarbete och de olägenheter i övrigt, som undersökningarna kan medföra.

För det stora flertalet omyndiga torde den erlagda preliminära skatten åtminstone huvudsakligen vara hänförlig till inkomst av den omyndiges eget arbete och därför av beskaffenhet att få disponeras av honom. Endast i ett förhållandervis ringa antal fall torde således den omyndige icke äga förfoga över sin överskjutande preliminära skatt. Utbetalas skatten i sist angivna fall till den omyndige, är därmed icke sagt att skatte-medlen av denne kommer att disponeras på sådant sätt, att statsverket nödgas utgiva skattebeloppet även till förmyndaren.

Den risk för förluster, som statsverket löper vid återbetalning av överskjutande preliminär skatt till omyndiga, torde således vara tämligen ringa. Med hänsyn härtill synes icke böra ifrågakomma att ålägga länsstyrelserna att i samtliga fall undersöka vilka restitutionsberättigade som är omyndiga på grund av ålder eller till följd av omyndighetsförklaring och huruvida dessa är undandragna förfoganderätten över den för mycket er-

lagda skatten. En sådan skyldighet skulle kräva betydande arbetsinsatser och därjämte fördröja återbetalningarna. Jag finner mig ej heller kunna förorda det förfarande, som föreslås av de sakkunniga och som förutsätter taxeringsnämndernas medverkan. Enligt min mening kommer nämligen även detta att orsaka större besvär och olägenheter än som kan anses befogat av vad med förfarandet står att vinna för statsverket. Den ifrågasatta anordningen skulle för övrigt icke heller innebära någon säkrare garanti mot felaktiga utbetalningar.

En annan sak är, att om myndigheterna erfarit att skattskyldig är omynsig och icke äger förfoga över den för mycket erlagda skatten de givetvis bör tillse att överskjutande skatt utbetalas till förmyndaren.

Däremot biträder jag vad de sakkunniga föreslagit för att förhindra restitution till skattskyldiga som är i konkurstillstånd. Förslaget innebär, att utmätningsman skall med ledning av de underättelser om inträffade konkurser, som lämnas honom av konkursdomaren, anmärka sådant förhållande i samband med den kontroll av att restitutionsberättigade icke resterar för skatt, som det åligger utmätningsmannen att verkställa. Förfarandet torde icke medföra något nämnvärt merarbete. Erforderliga föreskrifter torde få utfärdas i administrativ ordning.

Mot de sakkunnigas förslag i övrigt har jag icke något att erinra. Jag har således icke funnit anledning att föreslå någon viss tidsgräns, inom vilken restitution skall ske. Därvid förutsätter jag, att undersökningar för eventuell kvittning mot restförd skatt verkställas så att återbetalning av för mycket erlagd skatt, där sådan skall ske, kan göras utan onödigt dröjsmål samt att varsamhet iakttages med att innehålla överskjutande preliminär skatt i och för eventuell kvittning mot ännu ej debiterad tillkommande skatt.

Jag kan ej, som i något remissyttrande ifrågasatts, förorda, att en särskild preskriptionstid införes beträffande fordran å för mycket erlagd skatt. Tillräckliga skäl att i fråga om dessa fordringar frångå eljest gällande preskriptionstid torde icke föreligga.

Överlämnar arbetstagare icke sin debetsedel å slutlig skatt till arbetsgivaren och visar han ej heller, att han icke har att vidkännas skatteavdrag för kvarstående skatt, skall sådant avdrag verkställas med 25 procent av lönen. Överstiger den sålunda erlagda och redovisade skatten den debiterade kvarstående skatten, skall länsstyrelsen återbetala det överskjutande beloppet till den skattskyldige. Därvid bör samma regler gälla som för restitution av överskjutande preliminär skatt. Belopp understigande fem kronor bör följaktligen icke återbetalas, ej heller bör restitutionsränta utgå. Vidare bör kvittning kunna ske mot restförd skatt. Jag förordar, att bestämmelser härom intages i uppbördsförordningen.

I vissa avseenden har tvekan uppkommit, hur gällande bestämmelser i 90 § 2 mom. uppbördsförordningen om restitutionsränta skall tolkas. Enligt bestämmelsernas avfattning lär skattskyldig icke äga erhålla ränta, när det för mycket erlagda beloppet tages i anspråk för kvittning mot

restförd skatt. Det vill emellertid synas som om den omständigheten, att den skattskyldige resterar för skatt, icke borde betaga honom rätten att erhålla restitutionsränta. Undantag torde dock böra göras för det i 89 § 3 mom. omnämnda fallet, då den som är berättigad återbekomma skatt, debiterad å en ort för visst år, i stället skall erlägga skatt som debiterats eller bör debiteras å annan ort eller för annat år. Är sistnämnda skatt ogulden, bör ränta således icke utgå å det för mycket erlagda skattebeloppet till den del detta innehålles för kvittning mot den oguldna skatten.

Vidare torde enligt nuvarande bestämmelser rätt till vanlig restitutionsränta icke föreligga, då ytterligare överskjutande preliminär skatt skall återbetalas på grund av att vid debiteringen av den slutliga skatten preliminär skatt gottskrivits med för lågt belopp eller den överskjutande preliminära skatten blivit för låg på grund av annat avräkningsfel. I de sakkunnigas förslag till ny uppbördsförfordning har förevarande bestämmelser givits en sådan avfattning att ränta skall utgå även i angivna fall. Jag biträder detta förslag.

Skall enligt beslut i taxerings- eller debiteringsmål redan påförd kvarstående skatt, fastighetsskatt m. m. eller tillkommande skatt utgå med lägre belopp än enligt tidigare beslut och hinner omdebitering verkställas och ny debetsedel utfärdas innan den påförda skatten förfallit till betalning, kan restitutionsränta uppenbarligen icke komma i fråga. I viss mån annorlunda blir förhållandet i fråga om skattskyldig, vilken på grund av omdebitering som nyss nämnts icke skall erlägga honom påförd kvarstående skatt och därjämte berättigas återbekomma för mycket erlagd preliminär skatt. I likhet med vad som föreslagits i fråga om återbetalning av ytterligare överskjutande preliminär skatt bör i angivna fall restitutionsränta utgå å den preliminära skatt, som den skattskyldige äger återfå. Däremot bör givetvis sådan ränta icke beräknas å det felaktigt påförda kvarskattebeloppet.

Har dödsboet efter avliden skattskyldig att erlägga fastighetsskatt eller kvarstående eller tillkommande skatt under uppbördstermin, som äger rum eller avslutas efter dödsfallet, må beskattningsnämnd under vissa förutsättningar medgiva dödsboet befrielse från erläggande helt eller delvis av nämnda skatt. Meddelas sådant beslut sedan skatten betalats, skall den erlagda skatten restitueras. Tillräckliga skäl för att restitutionsränta skall utgå i förevarande fall synes icke föreligga. Gällande bestämmelser har emellertid tolkats så, att ränta skall gottgöras dödsboet, därest dödsboet vinner skattebefrielse först efter anförda besvär. Jag förordar en sådan ändring av bestämmelserna, att ränta icke i något fall skall utgå å skatt, för vilken i anledning av skattskyldigs frånfälle dödsboet erhållit befrielse.

Jag kan icke ansluta mig till det av länsstyrelsen i Skaraborgs län framförda förslaget, att restitutionsränta icke skall utgå i de av länsstyrelsen uppmärksammade fallen.

Även bestämmelserna i 90 § 1 mom. uppbördsförordningen om ränta å överskjutande preliminär skatt har vid tillämpningen medfört tvekan i åtskilliga hänseenden.

För att sådan ränta skall utgå fordras att den preliminära skatt, som erlagts senast den 30 april året näst efter inkomståret, överstiger motsvarande slutliga skatt på visst sätt. Ifrågavarande tidsbegränsning bör uppenbarligen endast anses åsyfta andra inbetalningar av preliminär skatt än sådana som avser restförd preliminär B- och C-skatt eller av uppdebiterad preliminär A-skatt. Alla vid tidpunkten för ränteberäkningen gjorda inbetalningar av sistnämnda slag bör följaktligen beaktas medan från ränteberäkningen uteslutes s. k. fyllnadsinbetalningar gjorda efter den 30 april.

I propositionen nr 203 till 1951 års riksdag med förslag till förordning om ändring i uppbördsförordningen uttalade jag (s. 66), att beslut om höjd eller sänkt taxering eller debitering, som meddelats efter det den preliminära skatten avräknats från den slutliga, ej borde föranleda ny beräkning av ränta å överskjutande preliminär skatt.

I anslutning härtill får jag framhålla, att med ett efter avräkningen meddelat beslut om höjd eller sänkt taxering bör förstås sådant taxeringsbeslut, vartill hänsyn icke skall tagas vid debitering av slutlig skatt. Den omständigheten, att den skattskyldige genom sådant beslut vinner nedsättning i eller befrielse från slutlig skatt eller skall påföras ytterligare skatt, skall således icke inverka på ränteberäkningen. I följande fall bör dock ett undantag härifrån föreskrivas.

Såsom jag tidigare förordat bör kvittning ske även mellan överskjutande preliminär skatt och redan debiterad tillkommande skatt, varjämte överskjutande preliminär skatt bör under vissa förutsättningar kunna innehållas för att kvittas mot tillkommande skatt. För skattskyldiga, varom här är fråga, kan den överskjutande preliminära skatten vara så hög och den slutliga skatten så låg, att förutsättningarna för gottskrivning av ränta föreligger. Så kan t. ex. vara fallet för skattskyldiga, som icke avlämnat självdeklaration och till följd därav icke påføres taxering av taxeringsnämnden. Hinner rättelse icke ske i tid hos prövningsnämnden, blir hela den erlagda preliminära skatten överskjutande sådan, eftersom den skattskyldige icke påføres någon slutlig skatt. Uppenbarligen bör i dylikt fall den skattskyldige icke gottskrivas ränta vid kvittningen mot den tillkommande skatten. Jag förordar en bestämmelse av innehåll, att vid bedömande av om och med vilket belopp ränta skall utgå å överskjutande preliminär skatt, som skall kvittas mot tillkommande skatt, den tillkommande skatten skall likställas med slutlig skatt.

Vad nyss sagts beträffande ränteberäkning vid ändrad taxering bör äga motsvarande tillämpning, då feldebitering av slutlig skatt rättas. Har skattskyldig vid debitering av slutlig skatt gottskrivits preliminär skatt med fel belopp, torde däremot ny ränteberäkning alltid böra göras vid rättelse av felet; detsamma bör gälla även i fråga om den särskilda räntan å kvarstående skatt. Frågan huruvida och med vilket belopp skattskyldig skall er-

hålla ränta å överskjutande preliminär skatt eller skall påföras ränta å kvarstående skatt bör sålunda alltid bedömas utifrån det preliminärskattebelopp, som rätteligen skolat tillgodoräknas den skattskyldige.

Är skattskyldig berättigad erhålla vanlig restitutionsränta å för mycket erlagd skatt, bör han uppenbarligen icke samtidigt få ränta å överskjutande preliminär skatt. En bestämmelse härom bör införas i uppbördsförordningen.

Ytterligare må beröras spörsmålet huruvida kvittning av för mycket inbetald skatt mot restförd sådan bör kunna äga rum jämväl i det fall, då den skattskyldige erhållit anstånd med erläggande av skatt. Enligt uppgift har sådan fråga uppkommit i praktiken och föranlett tvekan om bestämmelsernas innebörd. Bestämmelserna sådana de för närvarande är utformade läser icke lägga hinder i vägen för en kvittning mot sådan restförd skatt, som ej omfattas av det meddelade anståndet. För egen del är jag av den meningen att, med hänsyn till uppbördsreglernas utformning i jämförbara hänseenden, hinder för kvittning mot av anståndet omfattad skatt ej heller bör uppställas. En viss omformulering av författningstexten bör därför vidtagas.

XIV. Straffbestämmelser m. m.

Gällande bestämmelser, m. m. I 99 § uppbördsförordningen stadgas, att om någon lämnat oriktig uppgift till arbetsgivare om förhållande, som har betydelse för verkställande av skatteavdrag, under sådana omständigheter att det kan antagas ha skett i syfte att åstadkomma att skatteavdrag icke verkställs eller sker med för lågt belopp, eller om någon i preliminär självdeklaration eller i ansökan om jämkning av preliminär skatt uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift, ägnad att för honom eller den han företräder leda till frihet från preliminär skatt eller till för låg sådan skatt, eller om någon i ansökan jämlikt 48 § 2 mom. samma förordning om nedsatt skatteavdrag eller i ansökan om anstånd med inbetalning av skatt uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift angående förhållande av betydelse för ärendets avgörande, den skyldige skall straffas med dagsböter.

Med dagsböter bestraffas vidare enligt 100 § 1 mom. uppbördsförordningen arbetsgivare, som är skyldig att verkställa skatteavdrag men underlåter att fullgöra denna skyldighet eller som visserligen verkställer skatteavdrag men gör detta med för lågt belopp, under förutsättning att gärningen begås av uppenbar tredska. Samma straffpåföljd är stadgad om arbetsgivaren uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att inom föreskriven tid till uppbördsmyndighet inbetala innehållet belopp.

I 2 mom. sistnämnda paragraf återfinnes ytterligare straffbestämmelser för arbetsgivare, som bryter mot vissa detaljföreskrifter i uppbördsförordningen.

I 103 § 1 mom. uppbördsförordningen har intagits vissa bestämmelser om möjlighet för länsstyrelse att i olika fall förelägga skattskyldig och arbetsgivare vite. Viss vitesbestämmelse återfinnes jämväl i 31 § tillämpningskungörelsen till uppbördsförordningen.

Frågan om skärpta ansvarsbestämmelser för arbetsgivare, som icke iakttagit uppbördsförordningens nyss antydda föreskrifter, har tidigare varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. I de likalydande motionerna I: 83 och II: 84 till 1951 års riksdag hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle anhålla om förslag till skärpta ansvarsbestämmelser för arbetsgivarna. I motionerna hade framhållits, att uppbördsförordningens ansvarsbestämmelser vore av betydligt lindrigare art än som stadgades i skattestrafflagen för falskdeklaration och likartade brott, där straffminimum utgjorde böter, vilka utmättes i proportion till det belopp som falskdeklaranten undandragit staten, och straffmaximum straffarbete i högst två år. Orsaken härtill vore enligt motionärernas mening till viss del beroende på det motstånd bestämmelserna mötte i remissbehandlingen. Av den kvarstående skatten enligt 1948 och 1949 års taxeringar, 753 resp. 600 milj. kr., hade restförts icke mindre än 100 resp. 90 milj. kr. Den låga inflytelseprocenten syntes kunna tillskrivas flera samverkande orsaker, bl. a. att i åtskilliga fall arbetsgivare underlåtit att i behörig ordning verkställa skatteavdrag eller försummat inbetala innehållet belopp. Det vore tänkbart att dylika försummelser i viss utsträckning kunde förklaras av vetskapen om att den därmed förknippade straffpåföljden i allmänhet vore ringa. En skärpning av ansvarsbestämmelserna för dessa förseelser skulle leda till ett förbättrat uppbördsresultat. En ändring i sådan riktning, vilket för det allmänna rättsmedvetandet knappast skulle komma att framstå såsom oskäligt sträng, skulle även medföra en bättre överensstämmelse mellan skattestrafflagens bestämmelser för falskdeklaration och uppbördsförordningens ansvarsbestämmelser.

Motionerna föranledde icke någon riksdagens åtgärd.

De sakkunniga. De sakkunniga erinrar inledningsvis om sitt förslag, att arbetsgivarna icke vidare skulle vara skyldiga att till arbetstagarna överlämna uppbördsmyndigheternas kvitton å för arbetstagaren inbetald skatt. Arbetsgivarna skulle såsom för närvarande vid varje avlöningstillfälle genom särskilt kvitto eller på annat lämpligt sätt lämna arbetstagarna uppgift om det belopp, som genom skatteavdrag innehållits å lönen. Då debetsedel återlämnades till arbetstagaren, borde densamma vara försedd med intyg om verkställda skatteavdrag.

Det vore ett ofrånkomligt krav, säger de sakkunniga, att dylika intyg och besked om verkställda skatteavdrag vore riktiga. Straffansvar måste därför inträda för arbetsgivare, som uppsåtligen lämnade intyg om att skatteavdrag verkställts, trots att så icke vore förhållandet, ävensom för arbetstagare, som sökte utnyttja sådant intyg sig till fördel. Särskilda lagbestämmelser härom torde dock icke vara erforderliga, när förfarandet syntes hänförligt till så-

dant osant intygande, resp. bruk av osann urkund, varom förmäldes i 13 kap. 11 § strafflagen. Om däremot felaktigt intyg lämnades av misstag, borde särskilt straffansvar icke inträda.

De förslag de sakkunniga i övrigt framlagt angående ändringar i olika avseenden av uppbördssystemet syntes icke behöva föranleda andra än rent formella ändringar av uppbördsförfordningens straffbestämmelser.

De sakkunniga har redovisat vissa genom länsstyrelserna införskaffade uppgifter till belysande av arbetsgivarnas underlåtenhet att verkställa skatteavdrag och att inbetala innehållna skattemedel. De sakkunniga anför följande.

Enligt dessa uppgifter uppgår den uppdebiterade preliminära A-skatten — omfattande både sådana fall, där man utrett att skatteavdrag ej verkställts, och fall, där skatteavdrag verksädlts men de innehållna skattebeloppen ej redovisats — under åren 1947, 1948 och 1949 till sammanlagt ca 14,7 milj. kr., omfattande ca 128 000 poster. Häri ha då icke inräknats de fall, då efter verkställd undersökning inbetalning av undanhållen skatt skett frivilligt utan uppdebitering och indrivningsåtgärder. Det finnes anledning att antaga, att i sådant hänseende mycket stora skattebelopp influtit. Antalet arbetsgivare beträffande vilka verkställd utredning visat, att skatteavdrag ej verkställts eller skatten ej redovisats, uppgår för år 1947 till ca 14 200, för år 1948 till ca 16 600 och för år 1949 till ca 17 800. I åtskilliga fall torde dock samma arbetsgivare återfinnas bland angivna antal för de olika åren. Av arbetsgivare under tiden den 1 januari 1947—den 30 juni 1950 innehållen men ej redovisad skatt, såväl preliminär som kvarstående skatt, uppgår till, med undantag för Göteborgs och Bohus län, varifrån fullständiga uppgifter icke lämnats, till ca 12,5 milj. kr., varav den 1 juli 1950 kvarstod oredovisat ca 5,7 milj. kr.

För ett tjugutal arbetsgivare överstiger det av varje arbetsgivare för sig oredovisade skattebeloppet 50 000 kr.

För tiden intill den 1 juli 1949 har uppgifter införskaffats rörande storleken av de skattebelopp, som de enskilda arbetsgivarna underlåtit att redovisa. Dessa uppgifter, omfattande hela riket med undantag för Göteborgs och Bohus län, har sammanfattats i följande tabell:

Oredovisat skattebelopp		Antal arbetsgivare	Summa oredo- visat belopp, kr
Högst	1 000 kr.....	20 395	3 217 232
	1 001— 5 000 »	1 212	2 837 816
	5 001—10 000 »	168	1 157 396
	10 001—20 000 »	59	812 049
	över 20 000 »	31	1 449 931
Summa		21 865	9 474 424

De sakkunniga omtalar, att de även införskaffat uppgifter från länsstyrelserna angående den utsträckning, i vilken försumliga arbetsgivare anmälts till åtal och ådömts straff. Enligt dessa uppgifter hade intill den 1 juli 1950 ca 3 100 arbetsgivare anmälts till åtal och av dessa hade ca 2 000 ådömts straff. Vidare hade uppgifter inhämtats om de straff, som

intill den 1 augusti 1949 utdömts för de högsta undanhållna beloppen i varje län. Av uppgifterna framginge att antalet dagsböter i de särskilda fallen i allmänhet varit ganska lågt i förhållande till oredovisade belopp.

De sakkunniga hänvisade i övrigt till följande sammanställning, omfattande före den 1 augusti 1949 avgjorda mål:

Oredovisat skattebelopp	Antal dömda	Antal dagsböter medeltal
Högst 1 000 kr. inkl. fall då oredovisat belopp ej angivits.....	346	21
1 001— 5 000 kr.	238	32
5 001—10 000 »	46	37
10 001—20 000 »	26	36
över 20 000 »	16	57
Summa	672	—

I anslutning härtill uttalar de sakkunniga som sin mening, att de låga bötesstraffen utgjort ett alltför ringa återhållande moment för de arbetsgivare, som av olika anledningar för egen del velat utnyttja genom skatteavdrag innehållna medel. En straffskärpning framstode såsom nödvändig.

Sedan de sakkunniga, med hänsyn till de synnerligen stora bötesbelopp som därvid kunde ifrågakomma, avvisat tanken att införa normerade böter, anföres följande.

Från olika håll har föreslagits, att arbetsgivarnas underlåtenhet att redovisa innehållna skattebelopp skulle likställas med förskingring. En sådan lösning av problemet synes dock icke möjlig. Vare sig de innehållna skatte-medlen betraktas som en lönefordran, som övergått från arbetstagaren till det allmänna, eller en skattefordran från det allmännas sida anses föreligga gentemot arbetsgivaren, föreligger det förhållandet, att arbetsgivaren av egna medel skall gälda det allmännas fordran. För förskingringsbrottet är det emellertid ett erforderligt rekvisit, att det skall vara fråga om egendom, som den brottslige fått i sin besittning för annan med skyldighet att utgiva egendomen eller redovisa för denna. Möjligen skulle arbetsgivarnas förfaringssätt kunna likställas med olovligt förfogande, men icke heller detta torde kunna komma i fråga. Man synes här jämväl i fortsättningen böra nöja sig med straffbestämmelser i uppbördsförordningen, men den åsyftade straffskärpningen bör kunna nås genom att straffskalan utvidgas att omfatta även fängelse.

De sakkunniga anför i anslutning härtill, att arbetsgivare, som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlåte att inom föreskriven tid till uppbördsmyndighet inbetala innehållet belopp, skulle kunna straffas med fängelse i högst 6 månader eller med dagsböter. Såsom bevillningsutskottet angivit i sitt betänkande nr 65 till 1945 års riksdag i anledning av propositionen nr 370 till samma års riksdag med förslag till omläggning av uppbördsförfarandet borde upprepad förseelse i regel anses begången av grov oaktsamhet. Upprepad förseelse efter det arbetsgivaren en gång ådömts straff borde enligt de sakkunnigas mening anses som försvårande och i regel föranleda frihetsstraff. Antalet utdömda dagsböter hade i de enskilda målen

i allmänhet varit lågt i förhållande till de innehållna skattebeloppen. De sakkunniga förutsatte, att en utvidgning av straffskalan att omfatta även fängelse skulle medföra en allmän skärpning av dagsbotsstraffen. Genom den ifrågasatta utvidgningen av straffskalan komme ifrågavarande mål städse att handläggas av domstol. Strafföreläggande kunde icke ske annat än för brott, varå allenast böter kunde följa.

De sakkunniga framhåller, att om tillvägagångssättet vid löneutbetalning gäve vid handen, att lönen minskats med därå belöpande skatt, och arbetsgivaren därefter underlåtit att inbetala nämnda skatt till uppbördsmyndigheterna, arbetsgivaren borde kunna straffas, oavsett om han vid löneutbetalningstillfället haft medel disponibla för skatten eller ej.

De sakkunniga tillägger, att om arbetsgivaren underlåte att redovisa innehållna införselmedel till utmätningsman, dagsböter utgjorde högsta straff. Förslag om ändring av denna bestämmelse hade de sakkunniga icke ansett sig böra framlägga.

Enligt de sakkunnigas i annat sammanhang framlagda förslag skulle skyldigheten att verkställa avdrag för preliminär skatt endast avse arbetstagare med preliminär A-skatt. Den möjligheten kunde inträffa, att skattskyldig lämnade lokal skattemyndighet vilseledande uppgifter för att erhålla preliminär B-skatt i avsikt att undkomma skatteavdrag. Inom de sakkunniga hade ifrågasatts, att dylikt förfarande skulle straffbeläggas på samma sätt som gällde beträffande skattskyldig, som i preliminär deklaration eller i ansökning om jämkning lämnade oriktig uppgift, ägnad att medföra för låg preliminär skatt. Dylika åtgöranden torde emellertid knappast ha varit eller komma att bli mera allmänna. Ur ansvarssynpunkt syntes ett förfarings-sätt av angivet slag icke kunna jämföras med åtgärder i syfte att undkomma erläggande av skatt. Straffansvar borde därför enligt de sakkunnigas mening icke införas för dylika åtgöranden.

Slutligen anför de sakkunniga att vitesbestämmelserna i 103 § uppbördsförordningen borde i anslutning till vad de sakkunniga i andra sammanhang föreslagit utvidgas att omfatta fall, där arbetsgivare underlåte att besvara av uppbördsmyndigheter framställda frågor av olika slag, m. m. Därjämte syntes stadgandet i 103 § 2 mom. uppbördsförordningen, att den som verkställde delgivning av vitesföreläggande ägde av den försumlige undfå gottgörelse med fem kronor för varje förrättning, såsom otidsenligt böra upphävas. Delgivning borde som regel ske genom allmänna posten; endast om vederbörande icke kunde delgivas föreläggandet på angivna sätt, borde polismyndigheten anlitas.

En av de sakkunniga, *direktören P. Prydz*, har med instämmande av *förste stadsfogden N. Rydhagen*, expert hos de sakkunniga, förklarat sig icke dela majoritetens mening beträffande lämpligheten av den ifrågasatta straffskärpningen och därvid uttalat att fängelsestraff borde ifrågakomma endast om underlåtenheten varit uppsåtlig. Prydz anför bl. a. följande.

Om den uppfattning, som legat till grund för detta förslag, nämligen att rent brottsligt förfarande från arbetsgivares sida skall strängt beivras, kan blott en mening råda. Tillgripes yttersta stränghet, torde emellertid böra krävas, att frihetsstraffets utmätande begränsas till fall av synnerligen grovverande art. Det förefaller mig därför sakligt berättigat, att frihetsstraffet begränsas till att omfatta sådana fall, då arbetsgivare handlat uppsåtligt. En utsträckning av frihetsstraffet till att även gälla oaktsamhet, låt vara att i majoritetens förslag avses grov oaktsamhet, kan nämligen föranleda betänkligheter.

Det bör sålunda beaktas, att i stort sett alla arbetsgivare äro enligt det nya uppbördssystemets förutsättningar skyldiga att verkställa skatteavdrag vid utbetalning av löner till sina anställda och redovisa de avdragna beloppen till vederbörande uppbördsmyndighet. I de allra flesta fall anses den uppbördsverksamhet, som genom uppbördsförordningen ålägges arbetsgivarna, innebära en dem påtvingad extra arbetsbörda, som de helst skulle se sig befriade ifrån, och i ett stort antal fall kommer också uppbörden av preliminär skatt att anförtros människor, som driva en mindre rörelse och för vilka den konstorstekniska rutinen får stå tillbaka för den rent praktiska yrkesutövningen. Medborgare av denna kategori kunna ej förväntas äga klar insikt om vidden av det ansvar, som rättsligen åvilar dem, och om en sådan arbetsgivare av oaktsamhet eller låt vara av uppenbart slarv underlåtit att i rätt tid inbetala innehållen skatt, bör detta enligt min mening icke föranleda frihetsstraff, även om förseelsen rent juridiskt sett skulle kunna rubriceras som grov oaktsamhet. Icke heller kan enbart den omständigheten att arbetsgivaren råkat i ekonomisk olycka och genom sin underlåtenhet påfört staten förluster anses utgöra skäl för fängelsestraff. Staten har nämligen genom uppbördsförordningen ålagt vissa medborgare att fungera som uppbördsinstanser. Detta måste oundvikligen medföra, att staten löper ekonomisk risk i likhet med andra fordringsägare. Ej heller i detta fall förefaller det därför rimligt att med fängelse bestraffa en försumlig arbetsgivare, därest icke brottsligt uppsåt föreligger.

Det bör i detta sammanhang även erinras om, att någon straffskärpning avseende skattskyldiga, som i ansökan om nedsatt skatteavdrag uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift, icke föreslagits, oaktat sådant handlingssätt kan leda även det till direkt förlust för staten. Skattskyldig, som uppsåtligen lämnar oriktig uppgift, kan sålunda blott straffas med dagsböter. Också detta förhållande synes tala för, att straffskärpning för arbetsgivare, om den genomföres, bör vara måttlig, och att fängelsestraff må utdömas endast vid uppsåtligt brott.

Remissyttrandena. I åtskilliga remissyttranden understrykes angelägenheten av att en skärpning av straffbestämmelserna för arbetsgivare, som underlåtit att till uppbördsmyndigheterna redovisa genom skatteavdrag innehållna skattebelopp, kommer till stånd. Icke i något yttrande avvisas tanken på en sådan skärpning.

Från remissyttrandena torde följande få här återgivas.

Överståthållarämbetet framhåller, att de belopp, som av arbetsgivare i Stockholm icke i behörig ordning redovisats, år från år undergått en mycket markant ökning. De hittills gällande bestämmelserna med dagsböter som enda straffform hade icke haft åsyftad avskräckande verkan.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför följande.

Erfarenheten har visat, att de låga bötesstraff, som ådömts arbetsgivare för underlåtenhet att inleverera avdragna skattebelopp, icke haft åsyftad verkan. Samma arbetsgivare kan försumma uppbördsterminerna och underlåta att betala sådan skatt utan allvarligare påföljd. Som regel gäller detta arbetsgivare med mer eller mindre undergrävd ekonomisk ställning, där konsekvenserna i form av böter och restavgifter vägt lätt emot möjligheten att genom underlåten inbetalning av skatteavdrag skaffa kredit. Då dessa arbetsgivare genom nya skatteavdrag kunna skaffa medel för gäldande av påförda bötesbelopp, behöva de icke befara någon förvandling av böterna.

Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet uttalar, att även om kontrollen av arbetsgivarna ökades vore det nödvändigt med en straffskärpning för att komma till rätta med sådana arbetsgivare som ej på annat sätt kunde förmås att fullgöra skyldigheten att redovisa innehållna skattebelopp. För det allmänna rättsmedvetandet framstode det som ett grovt brott att ej inbetala gjorda skatteavdrag utan försöka sko sig på såväl skattebetalarnas som samhällets bekostnad.

Landsorganisationen i Sverige anför.

Landsorganisationen anser införandet av skärpta straffbestämmelser för arbetsgivare som underlåtit att redovisa löneavdrag särskilt motiverat. Av de utav de sakkunniga lämnade uppgifterna framgår att de belopp som på detta sätt undandrages statsverket är avsevärda samt att de är växande år från år. Enligt nuvarande regler kan det ibland bli ren affär för arbetsgivaren att underlåta att redovisa innehållna löneavdrag. Det bötesstraff som arbetsgivaren riskerar är nämligen så lågt i förhållande till vad han kan tillgodogöra sig, att det måste rent av inbjuda arbetsgivare, som kommit i ekonomiskt trångmål, till att underlåta redovisning.

Mot de sakkunnigas uttalande, att normerade böter icke borde komma i fråga och att man även i fortsättningen borde nöja sig med straffbestämmelser i uppbördsförrordningen, därvid straffskärpningen kunde nås genom att straffskalan utvidgades att omfatta även fängelse, göres erinran endast i ett par yttranden.

Justitiekanslersämbetet yttrar sålunda följande.

I betänkandet diskuteras införande av normerade böter men tanken härå avvisas med hänsyn till de synnerligen stora bötesbelopp, som därvid skulle kunna uppkomma. Det anförda skälet synes knappast vara avgörande, eftersom intet hindrar, att visst högsta straff stadgas. Möjligen skulle större allmänpreventiv verkan än av dagsbotsstraff följa av ett bötesstraff, som anknöte till det oredovisade beloppet av innehållna skatteavdrag, exempelvis böter högst tre gånger innehållet belopp, dock minst 50 eller 100 kronor och högst förslagsvis 10 000 kronor.

Länsstyrelsen i Norrbottens län, som ställer sig tveksam inför frågan om fängelsestraff bör utmätas, då någon skyldighet att hålla skattemedlen avskilda från arbetsgivarens övriga medel icke förutsättes skola gälla, uttalar som sin mening, att det syntes väl hårt att döma en arbetsgivare till fängelsestraff för underlåtenhet att under viss uppbördstermin inbetala visserligen till skatt innehållna medel men dock sådana medel, som arbets-

givaren icke behövt hålla åtskilda utan ägt förfoga över viss tid. Länsstyrelsen ville förorda skyldighet för arbetsgivare att hålla genom skatteavdrag innehållna medel åtskilda från övriga tillgångar, därvid vederbörande i förekommande fall skulle kunna göras ansvarig för förskingring.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anför.

Då straffskalan vid mera kvalificerade fall av överträdelse av bestämmelserna om arbetsgivares skyldighet att inbetala genom skatteavdrag innehållna belopp enligt de sakkunnigas förslag utvidgats till att omfatta även fängelse, vill länsstyrelsen liksom tidigare Föreningen Sveriges kronokamrerare ifrågasätta, huruvida icke berörda straffbestämmelser borde utbrytas ur uppbördsförfordningen och intagas i en särskild lag, liknande skattestrafflagen, eller eventuellt i sistnämnda lag. Länsstyrelsen får i förevarande hänseende återopa vad kammarrätten anförde i sitt yttrande över förslaget till skattestrafflag. I sagda yttrande uttalade kammarrätten bland annat, att »tillvaron av en särskild skattestrafflag kan emellertid förväntas utöva en icke obetydlig inverkan å uppfattningen om här ifrågavarande brottsliga förfarandes rätta art och svårhetsgrad» samt att det vore »en angelägenhet av största vikt, att deklaraationsbrottens allvarliga art får ett säkert fotfäste i allmänhetens medvetande». Sagda uttalanden synas tillämpliga jämväl bekräftande nu ifrågavarande överträdelser.

Förslaget att straffskärpningen skall gälla underlåtenhet, som varit uppsåtlig eller föranletts av grov oaktsamhet, tillstyrkes eller lämnas utan erinran i flertalet yttranden.

Svenska exekutionsmännens riksförbund uttalar att genom den oförvarliga nonchalans, som vissa arbetsgivare visat och som åsankat det allmänna stora förluster och berett såväl myndigheter som lojala arbetsgivare betydande merarbete genom den strängare kontrollen, de föreslagna straffbestämmelserna icke kunde anses vara för hårda utan snarare tvärtom. Förbundet ville därför uttrycka en förhoppning, att någon lindring icke komme till stånd.

Sveriges köpmannaförbund och *Handelns arbetsgivareorganisation* yttrar, att de icke ville ställa sig avvisande till de sakkunnigas förslag. Därvid förutsattes, att man vid tillämpningen ginge fram med stor försiktighet. Arbetsgivarna hade pålagts den ena skyldigheten efter den andra i fråga om skatteredovisningen men erhöile icke någon ersättning för sitt arbete. Många arbetsgivare vore vidare synnerligen okunniga beträffande den redovisningskyldighet, som åvilade dem. Om staten ställde krav på de enskilda, borde dessa också rimligen kunna ställa vissa krav på staten, åtminstone att de på ett effektivt sätt upplystes om sina skyldigheter.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anför, att fängelse borde ingå i straffskalan endast då brottet ansåges som synnerligen grovt.

Den föreslagna straffskärpningen för fall, då underlåtenheten föranletts av grov oaktsamhet, avstyrkes av *Svenska arbetsgivareföreningen*, *Sveriges industriförbund*, *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter*, *Svenska försäkringsbolags riksförbund*, *Svenska bankföreningen*, *Sveriges lantbruksförbund*, *Sveriges centrala restaurangaktiebolag* och *Föreningen Sveriges landsfiskaler*.

Svenska arbetsgivareföreningen yttrar.

De sakkunnigas förslag att arbetsgivare, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att inom föreskriven tid till uppbördsmyndigheten inbetala medelst skatteavdrag innehållet belopp, skall kunna straffas med fängelse, motsätter sig föreningen bestämt. Härvid instämmer föreningen i det särskilda yttrande, som avgivits av herr Prydz. Det synes föreningen icke finnas något att erinra mot straffskärpning i vad avser sådan arbetsgivare, som uppsåtligen vidtar nu ifrågavarande åtgärd, men det torde vara oskäligt att tillgripa urbota straff vid grov oaktsamhet. Föreningen vill framhålla, att den redan i samband med att den tillstyrkte arbetsgivarnas medverkan vid uppbörd av arbetstagarnas skatter, bestämt hävdade, att risken för felaktigheter vore förhållandevis stor, och att det vore fråga om en arbetsuppgift, som vore arbetsgivarna relativt främmande. För att urbota straff må ifrågakomma, om arbetsgivaren underlåter att inleverera skattemedel, synes det vara en rimlig fordran att uppsåt verkligen föreligger. I oaktsamhetsfallen bör annat straff än dagsböter icke ifrågakomma.

Sveriges lantbruksförbund anför.

Gentemot de sakkunnigas förslag att skärpa straffbestämmelserna för arbetsgivare, som verkställt skatteavdrag, men uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att inom föreskriven tid inbetala innehållet belopp, vill förbundet anför reservation. Det föreslås nämligen, att även fängelse i högst 6 månader skall ingå i sagda straffbestämmelser. Förbundet anser sig emellertid icke kunna förorda fängelsestraff i annat fall än när uppsåt föreligger hos arbetsgivare. Det kan icke anses riktigt, att staten ålägger medborgare att fungera såsom uppbördstjänstemän samt dessutom utkräver fängelsestraff i händelse allenast grov oaktsamhet föreligger. Genom föreslagna förbättringar i uppbördsförfarandet avser staten att tillförsäkra sig ökade inkomster med hjälp av arbetsgivarna, utan att dessa erhålla motsvarande ökade ersättning för sitt arbete. Med hänsyn härtill synes det än mer stötande att utsträcka straffbestämmelserna i föreslaget hänseende.

Beträffande frågan om normalstraff påpekar *Svea hovrätt* att den föreslagna ansvarsbestämmelsen fått en sådan utformning, att fängelse komme att utgöra normalstraff. Då detta knappast torde ha varit avsett och icke heller kunde anses lämpligt, hemställde hovrätten att författnings-texten erhöles en i anledning därav betingad förändrad lydelse.

Liknande uttalanden göres av *justitiekanslersämbetet* och *socialstyrelsen*.

Kammarrätten, som anser en straffskärpning påkallad, ifrågasätter emellertid huruvida det kunde vara välbetänkt med en sådan skärpning av straffbestämmelserna, som nu föresloges. Någon utredning därom hade icke förebragts. Enligt kammarrättens mening borde bötespåföljden alltjämt framstå som normalstraff och fängelsestraffet reserveras för de fall, där omständigheterna vore sådana, att de kunde betecknas som försvärande.

Å andra sidan framhåller *Landsorganisationen i Sverige* att det klart borde framgå, att frihetsstraff borde vara normalstraff och bötesstraff endast förekomma i undantagsfall, då försumligheten verkligen endast vore en förseelse och det undanhållna beloppet vore av mindre storlek. Vidare uttalar *Föreningen Sveriges stadsfogdar* att en straffskärpning utöver den föreslagna vore av nöden. Frihetsstraff borde sålunda vara normalstraff och bötesstraff allenast förekomma, då förseelsen vore av mindre betydelse.

Länsstyrelsen i Värmlands län ifrågasätter huruvida icke sådana försvårande omständigheter, som i regel borde föranleda frihetsstraff, borde anses föreligga jämväl i det fall, då straff tidigare icke ådömts men summan av oredovisade medel uppginge till betydande belopp.

Justitiekanslersämbetet — som erinrat om de sakkunnigas förut återgivna uttalande att om tillvägagångssättet vid löneutbetalning gäve vid handen, att lönen minskats med därå belöpande skatt, och arbetsgivaren därefter underlåte att inbetala nämnda skatt till uppbördsmyndigheterna, arbetsgivaren borde kunna straffas, oavsett om han vid löneutbetalningstillfället haft medel disponibla för skatten eller ej — ifrågasätter huruvida detta generella uttalande reservationslöst kunde godtagas. Huruvida förfarandet vore straffbart syntes böra bero på grunden till den bristande medelstillgången. Om anledningen därtill vore den, att arbetsgivaren gått miste om en inkomst, som han med fog räknat med skulle inflyta i rätt tid, syntes icke utan vidare klart, att arbetsgivarens förfarande fyllde fordringarna för ansvar eller borde vara straffbart.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser angeläget att omprövning skedde, huruvida lydelsen av ansvarsbestämmelserna vore till fyllest. Såvitt länsstyrelsen kunde finna, kunde invändningen, att medel saknats för utbetalning av mera än nettolönen, med verkan åberopas för undvikande av ansvar.

Länsstyrelsen i Norrbottens län uttalar att det av författningstexten eller anvisningarna till denna borde framgå, att arbetsgivares underlåtenhet att inbetala genom skatteavdrag innehålllet belopp bestraffades, oavsett om arbetsgivaren vid löneutbetalningstillfället haft medel disponibla för skatten eller ej. Vidare borde av författningstexten eller anvisningarna kunna direkt utläsas vad som avsåges med grov oaktsamhet.

Efter framhållande av att arbetsgivare enligt 102 § 1 mom. i förslaget till uppbördsförordning skulle straffas, om han av uppenbar tredska underlåte att verkställa skatteavdrag i behörig ordning, anför *Svea hovrätt*.

För straffbarhet erfordras enligt lagrummets avfattning icke mer i objektivt hänseende än ett faktiskt underlåtande i strid med lagens föreskrifter, utan att särskild anmaning skett från myndigheternas sida. Under vilka förutsättningar tredska i denna situation skall anses föreligga framgår varken av lagtexten eller förarbetena. Det torde vara svårt att i ett visst fall våga påstå tredska, om icke vederbörande erhållit särskild påstötning, vilken han underlåtit att efterkomma. Men om detta är tanken med bestämmelsen, borde det för undvikande av all tveksamhet på ett eller annat sätt komma till uttryck.

Svea hovrätt anför vidare.

I 102 § 2 mom. har underlåtenhet att hörsamma vissa anmaningar och fullgöra vissa skyldigheter straffbelagts. Beträffande samma fall innehåller 105 § bestämmelse om att länsstyrelsen äger förelägga vite. Hovrätten saknar erfarenhet för att kunna bedöma, huruvida det för uppnående av önskat resultat i dessa fall skall anses nödvändigt med möjlighet till såväl straffrättsligt förfarande som vitesföreläggande. I och för sig måste denna

kombination enligt hovrättens åsikt anses mindre lämplig. I samband härmed anmärkes, att förslaget i ett av dessa fall erhållit sådan ordalydelse, att straffansvar direkt ålägges juridiska personer, vilket icke står i överensstämmelse med svensk rätt. — — —

Bestämmelsen i 103 §, om att den som är underkastad ansvar för tjänstefel undantages från straffbestämmelsen i lagrummet, synes böra utgå, då den täckes av regeln i 104 §.

Beträffande frågan om delgivning av vitesföreläggande uttalar *t. f. uppborädsdirektören i Stockholm*, att personer som underlåte att besvara av skattemyndighet framställda frågor antagligen också underlåte att utkvittera rekommenderad försändelse med mottagningsbevis. Delgivning genom allmänna posten av vitesföreläggande kunde alltså befaras fördröja ärendet. Det förefölle lämpligt att länsstyrelsen i varje särskilt fall bestämde på vilket sätt delgivning skulle ske. Nuvarande 103 § 2 mom. uppbördsförordningen borde efter viss mindre ändring bibehållas.

Departementspromemorian. Såsom inledningsvis omnämnts har i anslutning till de sakkunnigas förslag och efter remissförfarandet frågan om förevarande straffbestämmelsers utformning varit föremål för ytterligare överväganden i en inom finansdepartementets rättsavdelning av länsassessorn Axel Morén utarbetad promemoria.

I promemorian omnämnes inledningsvis, att åklagaren i två av hovrätten över Skåne och Blekinge den 23 september 1949 avgjorda mål, som i första instans handlades av rådhusrätten i Malmö, yrkade ansvar å firmatecknarna i två aktiebolag för att de av uppenbar tredska underlåtit att verkställa skatteavdrag för hos bolagen anställda arbetstagare. De åtalade uppgav att de vid löneutbetalningarna icke haft större belopp tillgängliga än som motsvarade nettoavlönningarna. De gjorde gällande att vid sådant förhållande deras underlåtenhet att innehålla erforderliga belopp till gäldande av arbetstagarnas skatt icke kunde anses ha skett av uppenbar tredska. *Rådhusrätten* anförde i domskälen, att av de åtalades uppgifter, vilka icke vederlagts, framginge att anledningen till att ifrågavarande skattebelopp icke innehållits varit den, att bolaget saknat erforderliga medel härtill. Då på grund härav de åtalade icke kunde anses ha av uppenbar tredska underlåtit att verkställa skatteavdrag, fann rådhusrätten de åtalade icke kunna fällas till ansvar i målet. Åtalet ogillades därför. *Hovrätten* fastställde de slut rådhusrättens domar innehöll, men åberopade andra domskäl. Hovrätten anförde sålunda, att åklagaren yrkat ansvar allenast för underlåtenhet att verkställa skatteavdrag. Annat hade emellertid icke visats än att de åtalade, såsom de i målet uppgivit, vid ifrågavarande avlöningstillfällen utbetalat arbetstagarnas löner, minskade med därå belöpande skatter. De åtalade hade förty icke gjort sig skyldiga till förseelse mot 100 § 1 mom. första stycket uppbördsförordningen (underlåtenhet att i behörig ordning verkställa skatteavdrag).

I anslutning till återgivandet av dessa domar anføres i promemorian, att det förhållandet att arbetsgivaren vid löneutbetalningstillfället saknat me-

del till arbetstagarens hela bruttolön, i och för sig torde vara utan betydelse för frågan, huruvida skatteavdrag skett eller icke. Frågan finge bedömas med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall. Hade arbetstagaren erhållit kvitto eller uppgift på att skillnaden mellan bruttolönen och det till honom utbetalade beloppet utgjorde skatt eller hade nämnda skillnadsbelopp bokförts i arbetsgivarens räkenskaper som avdragen skatt, syntes det sålunda uppenbart, att skillnadsbeloppet finge anses utgöra innehållen skatt, även om arbetsgivaren vid löneutbetalningstillfället endast haft medel motsvarande den utbetalade nettolönen.

I promemorian erinras därefter att för straffbarhet vid underlåtenhet att i behörig ordning verkställa skatteavdrag förutsattes, att gärningen begåtts av uppenbar tredska. Härom anförde 1944 års *uppbördsberedning*, vars förslag låg till grund för straffbestämmelsen (SOU 1945: 27 s. 486).

Med hänsyn till att det i åtskilliga fall kan vara föremål för tvekan, huruvida löneavdrag skall verkställas eller ej, ävensom till att löneavdrag, som verkställas enligt tabell eller med viss procentsats, genom felläsning eller felräkning, i synnerhet från mindre kvalificerade arbetsgivares sida, kan komma att ske med för lågt belopp, synes det icke skäligt att stadga straff i andra fall än sådana, då underlåtenheten att göra löneavdrag eller verkställandet av avdrag med för lågt belopp har sin grund i uppenbar tredska.

Vidare erinras om vad Svea hovrätt i sitt förut återgivna yttrande över de sakkunnigas betänkande anfört angående tolkningen av »uppenbar tredska».

Därefter anföres att avsikten med straffbestämmelsen icke torde ha varit att endast sådana arbetsgivare skulle bestraffas, som underrättats om att skatteavdrag skulle göras men underlåte att efterkomma påpekandet. I vart fall syntes det icke lämpligt, att straff skulle kunna utkrävas enbart i nämnda fall. Utan att särskilt påpekande av tidigare begånget fel gjorts, borde sålunda kunna dömas till straff, därest omständigheterna gjorde troligt att det måste ha stått fullt klart för arbetsgivaren att skatteavdrag skolat göras eller ske med högre belopp än som innehållits, men han av någon anledning underlåtit att i behörig ordning verkställa avdraget (arbetsgivaren hade t. ex. enligt träffad överenskommelse underlåtit att verkställa skatteavdrag för den anställde). Det kunde ifrågasättas, om icke straffbestämmelsen borde ändras, så att vad nyss anförts klart komme till uttryck. Detta syntes kunna ske genom att bestämmelsen gäves det innehållet, att underlåtenhet att i behörig ordning verkställa skatteavdrag bestraffades med dagsböter, dock att till straff ej finge dömas, om underlåtenheten hade sin grund i förbiseende.

Beträffande underlåtenhet att redovisa innehållen skatt påpekas i promemorian, att 1944 års *uppbördsberedning* i sitt förslag till uppbördsförordning icke medtagit någon straffbestämmelse för sådan underlåtenhet.

I propositionen nr 370 till 1945 års riksdag med förslag till omläggning av uppbördsförfarandet (s. 256) framhöll *departementschefen* att arbetsgivare icke vore skyldig att hålla skattemedel skilda från övriga medel. Straff för förskingring eller för olovligt förfogande kunde därför icke inträda, därest arbetsgivaren underlåte att redovisa innehållna skattemedel. Departementschefen föreslog därför att — i likhet med vad som enligt införsellagen stadgats för motsvarande fall — särskild bestämmelse skulle meddelas att arbetsgivare, som underlåte att inom föreskriven tid inbetala innehållna belopp, skulle straffas med dagsböter.

Bevillningsutskottet (betänkande nr 65/1945 s. 39) uttalade.

Då arbetsgivarnas uppgifter vid det nya uppbördsförfarandet bliva av betydligt större omfattning än deras medverkan vid det nuvarande införsel-förfarandet, torde det stundom inträffa, att arbetsgivare — i synnerhet en mindre sådan — av förbiseende underlåter att inom föreskriven tid inbetala innehållet belopp. Därest underlåtenheten beror av tillfälligt förbiseende, synes enligt utskottets mening straff icke böra inträda. Utskottet finner därför berörda straffbestämmelse böra gälla endast då underlåtenheten har sin grund i grov oaktsamhet eller uppsåt. Upprepad förseelse bör därvid i regel anses vara begången av grov oaktsamhet. Har arbetsgivare verkställt löneavdrag men saknar han medel för inbetalningen då denna skall fullgöras, lär hans underlåtenhet att inbetala medlen i regel böra betraktas såsom uppsåtlig.

Vidare erinras om justitiekanslersämbetets förut återgivna yttrande i anledning av de sakkunnigas uttalande att om tillvägagångssättet vid löneutbetalning ger vid handen, att lönen minskats med därå belöpande skatt, och arbetsgivaren därefter underlåter att inbetala nämnda skatt till uppbördsmyndigheterna, arbetsgivaren borde kunna straffas, oavsett om han vid löneutbetalningstillfället haft medel disponibla för skatten eller ej.

Därefter anföres följande.

Redovisas icke genom löneavdrag innehållna skattebelopp uppkomma olägenheter av skilda slag, givetvis framför allt för staten men även för arbetstagarna. I detta hänseende må i första hand erinras om de avsevärda förluster, som kunna uppkomma för det allmänna. Underlåtenheten att inbetala innehållna skatt medför därjämte ett betydande merarbete för myndigheterna. Vidare må framhållas att från arbetstagarnas sida ett berättigat krav finnes att den av dem erlagda skatten också kommer det allmänna till godo. Av de olägenheter, som kunna drabba arbetstagarna, må nämnas att om försummelsen att inbetala innehållna preliminär A-skatt icke uppdagas före debiteringen av motsvarande slutliga skatt, preliminär skatt kommer att avräknas från den slutliga skatten med för lågt belopp. Uppmärksammar icke arbetstagaren nämnda förhållande av uppgifterna å debetsedeln å slutlig skatt, föreligger risk för att han får betala för mycket skatt. Upptäcker han felet, åsamkas han besvär med att få det rättat. Har innehållna preliminär B-skatt eller kvarstående skatt ej redovisats, blir arbetstagaren uppförd i restlängd och föremål för indrivningsåtgärder. Slutligen förtjänar att påpekas att det även för andra arbetsgivarens borgenärer än kronan är av stor betydelse att den innehållna skatten redovisas. Inbetalas icke skatten, kunna de nämligen komma att vid arbetsgivarens konkurs för sina fordringar få konkurrera med en kronans fordran till avsevärt belopp, varom de saknat kännedom.

Av angivna skäl torde strafffriheten vid underlåten skatteredovisning — såsom även synes ha förutsatts vid tillkomsten av straffbestämmelsen — böra begränsas till sådana fall, då underlåtenheten berott av förbiseende. Den omständigheten, att arbetsgivaren vid löneutbetalningstillfället saknat medel för det belopp, varmed arbetstagarens lön minskats, bör sålunda icke medföra frihet från straff i sådana fall då arbetstagaren fått kvitto eller uppgift på att nämnda belopp utgör innehållen skatt eller beloppet bokförts i arbetsgivarens räkenskaper som avdragen skatt eller då alltså med andra ord *löneavdrag* verkligen verkställt. Detta torde böra gälla även om arbetsgivaren haft befogad anledning räkna med att erhålla medel till skatten, innan inbetalningen skall göras. För att bättre framhäva vad sålunda redan från början synes hava varit avsett med straffbestämmelsen, synes brottsrekvisitet »uppsåtligen eller av grov oaktsamhet» böra utgå. I stället torde böra föreskrivas, att arbetsgivare, som underlåter att inom föreskriven tid till uppbördsmyndighet inbetala innehållet belopp, straffes med dagsböter, dock att till straff ej må dömas, om underlåtenheten har sin grund i förbiseende.

Efter erinran om att enligt uppbördssakkunnigas förslag utvidgningen av straffskalan med fängelse i högst sex månader skulle gälla i fråga om såväl uppsåtlig underlåtenhet som underlåtenhet, föranledd av grov oaktsamhet, framhålles slutligen i promemorian, att fängelsestraffet vid underlåten skatteredovisning borde — i viss parallellitet med bestämmelserna i skattestrafflagen — reserveras för grövre brott. Straffbestämmelsen syntes lämpligen böra utformas så, att straffet för underlåtenheten skulle utgöra dagsböter eller, om brottet med hänsyn till omständigheterna vore att anse såsom grovt, fängelse i högst sex månader, samt att vid bedömande huruvida brottet vore grovt särskilt skulle beaktas, om underlåtenheten avsåge medel till betydande belopp eller om arbetsgivaren förut genom lagakraftvunnen dom blivit dömd för underlåten inbetalning av innehållet belopp.

Remissyttrandena. I de över promemorian avgivna remissyttrandena förordas allmänt, att avfattningen av förevarande ansvarsbestämmelser ändras i ett eller annat avseende. Endast *Sveriges redareförening* avstyrker helt de i promemorian framlagda förslagen.

Från yttrandena torde följande få här återgivas.

I några yttranden göres vissa allmänna uttalanden om att man vid utformandet av straffbestämmelserna borde taga hänsyn till arbetsgivarnas svårigheter att fullgöra den dem ålagda avdragsskyldigheten, m. m.

Justitiekanslersämbetet ifrågasätter, huruvida den i förslaget i överensstämmelse med den nuvarande lydelsen av 100 § 1 mom. uppbördsförordningen intagna brottsbeskrivningen i objektivet hänseende vore så klar, att därunder otvivelaktigt inrymdes de fall som åsyftades. Ämbetet anför.

Det torde vara två huvudfall, som bestämmelserna böra gälla. Det ena föreligger, då arbetsgivare betalar ut lönen i sin helhet eller i allt fall inklusive en del av löneavdraget. Det andra är för handen, då »innehållet belopp», d. v. s. det av arbetsgivaren för gäldande av arbetstagares skatt

innehållna beloppet, icke i rätt tid inbetalas till uppbördsmyndigheten. Ämbetet föreställer sig, att brottsbeskrivningen i båda fallen kunde göras tydligare och mera omedelbart förståelig för menige man än vad nu är förhållandet. I första huvudfallet synes meningen med lagbudet bättre framträda, om detsamma i förevarande del formulerades ungefär så: Utbetalar arbetsgivare, som är skyldig verkställa löneavdrag, lön utan att avdrag verkställts med föreskrivet belopp (ev.: utan att lönen minskats med föreskrivet belopp), straffes etc. Vad angår det andra huvudfallet synes än större behov av omredigering föreligga. Uttrycket »innehållet belopp» är nämligen tvetydigt. Den närmast till hands liggande innebörden av uttrycket är, att därmed avses ett belopp, som faktiskt innehållits. Meningen är emellertid att under uttrycket inbegripa även belopp, som väl i det ögonblick avdraget skolat verkställas icke kunnat i verkligheten innehållas, därför att arbetsgivaren icke hade detta belopp tillgängligt, men som får så att säga anses innehålllet. Innehållet belopp i sistnämnda mening föreligger särskilt tydligt, om arbetsgivaren i lönebeskedet till arbetstagaren uppger att ett belopp, motsvarande skatteavdraget, innehållits eller arbetsgivaren i sin bokföring angivit ett visst belopp såsom innehålllet. Möjligen kunde bestämmelsen avfattas ungefär så: Underlåter arbetsgivare att inom föreskriven tid till uppbördsmyndighet inbetala belopp, varmed utbetalad lön minskats för gäldande av arbetstagares skatt, straffes etc. Formuleras ansvarsbestämmelsen på detta sätt, torde det vara tydligt, att straff inträder, även om arbetsgivaren vid utbetalningen av lönen icke haft medel tillgängliga, som kunnat innehållas till gäldande av skatt, eller sedermera förbrukat faktiskt innehållna »skattemedel», så att han, då medlen skolat inbetalas till uppbördsmyndighet, varit ur stånd därtill.

Svea hovrätt yttrar.

I promemorian behandlas inledningsvis frågan huruvida löneavdrag kan anses ha ägt rum, när arbetsgivaren vid löneutbetalningen icke haft större belopp tillgängligt än som motsvarade den utbetalade nettolönen. Vad i promemorian härom anföres synes innebära, att även om arbetstagaren icke erhållit mer än nettolönen, omständigheterna kunna vara sådana att löneavdrag icke skall anses ha ägt rum. Hovrätten ifrågasätter emellertid om det överhuvudtaget är möjligt att i de fall då allenast nettolön utbetalats anse att löneavdrag ej gjorts. Med en sådan uppfattning skulle nämligen, såsom torde framgå av § 95 uppbördsförordningen, arbetstagaren anses skyldig att (jämte arbetsgivaren) svara för skatten. Han skulle alltså vara pliktig betala denna, oaktat han icke erhållit medel därtill. Detta resultat synes icke rimligt. Det torde därför vara riktigare att i nu avsedda fall anse att löneavdrag alltid ägt rum. Något straffbart förfarande kan alltså icke föreligga på detta stadium men om arbetsgivaren — såsom naturligtvis i allmänhet blir fallet — underlåter att vid nästföljande uppbördstermin inbetala ifrågavarande skattebelopp, blir han principiellt förfallen till ansvar för denna underlåtenhet.

Liknande uttalande göres av *riksåklagarämbetet*, som därjämte anför.

Underlåtenhet att verkställa löneavdrag föreligger i enlighet med det nu anförda endast i fall, då arbetsgivaren till den anställda utbetalar bruttolönen. I detta sammanhang bör emellertid omnämnas en typ av anställningsavtal, som torde förekomma särskilt i fråga om husligt arbete, nämligen den vid vilken arbetsgivaren utfäster att till den anställda oavkortat utgiva visst belopp samt därutöver svara för den preliminära skatt, som skall utgå på en till dylikt belopp avtalad lön. Vid sådana avtal motsvarar bruttolönen

uppenbarligen summan av det utbetalade beloppet och det belopp, som arbetsgivaren redovisar såsom preliminär skatt, och sistnämnda belopp får då anses utgöra av arbetsgivaren genom löneavdrag innehållen skatt. Då detta belopp emellertid beräknats icke på hela lönen utan endast på den del därav, som utgives till arbetstagaren, blir i ett sådant fall löneavdraget verkställt med för lågt belopp. Här föreligger således icke ett fall av underlåtenhet att verkställa löneavdrag utan ett fall, då löneavdrag skett med för lågt belopp.

Vidare framhåller *centrala uppbördsnämnden*, att arbetsgivaren författningsenligt skulle av det belopp, som utgjorde arbetstagarens lönefordran, innehålla viss del därav för arbetstagarens skatt. Saknade arbetsgivaren medel som svarade mot hela lönefordringen — d. v. s. icke blott den lön som skulle utbetalas utan även den del därav som skulle innehållas — borde han enligt nämndens uppfattning verkställa skatteavdrag å det belopp, som funnes tillgängligt för lönefordringens gäldande.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län ifrågasätter, huruvida icke strafffriheten vid såväl underlåtenhet att göra vederbörligt skatteavdrag som vid underlåten redovisning av innehållen skatt borde begränsas till fall av ursäktligt förbiseende. Därigenom syntes arbetsgivaren bli nödsakad att närmare motivera, att omständigheterna för förbiseendet varit av sådan art, att de kunde betecknas som ursäktliga. En arbetsgivare som av slarv eller bristande respekt för givna föreskrifter underlåte att fullgöra sin skyldighet beträffande skatteavdrag, torde eljest lätt kunna undgå straffpåföljd genom att endast påstå, att förseelsen berott på förbiseende (glömska e. d.). För åklagaren torde det i sådana fall ställa sig svårt att leda i bevis, att underlåtenheten eller gärningen vore av beskaffenhet, som ej borde medföra strafffrihet. Vidare ifrågasätter *häradsprokurören i Mellansysslets fögderi* huruvida icke straffpåföljd — åtminstone vid underlåtenhet att i vederbörlig ordning verkställa skatteavdrag — borde inträda vid upprepat förbiseende; därvid borde ej erfordras, att lagakraftvunnen dom föreläge för den tidigare fösummelsen.

Kronokamreraren i Malmö, vars yttrande åberopas av *länsstyrelsen i Malmöhus län*, framhåller att syftet med den föreslagna strafffriheten vid förbiseende torde ha varit, att arbetsgivaren skulle gå fri från straff, därest han förebringade utredning utvisande att underlåtenheten eller gärningen skett av förbiseende. Med den utformning bestämmelsen fått, syntes det emellertid komma att åvila åklagaren att visa, att förbiseende icke föreläge. Då detta icke kunde anses rimligt, borde den föreslagna författningstexten ändras så att av denna klart framginge, att bevisbördan i förevarande avseende åvilade arbetsgivaren. Liknande uttalande göres av *kronokamreraren i Göteborg*; bestämmelsen borde givas det innehållet, att arbetsgivaren skulle vara fri från straff, om han gjorde sannolikt eller det eljest kunde anses uppenbart att underlåtenheten eller gärningen hade sin grund i förbiseende. En på så sätt utformad bestämmelse förordas även av *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*.

I fråga om underlåtenhet att i behörig ordning verkställa skatteavdrag kunde, framhåller *stadsfiskalen i Karlstad*, övervägas huruvida icke upprepade tredska borde föranleda urbota straff.

Beträffande förslaget att rekvisitet uppenbar tredska skall utgå och att det i stället skall stadgas att till straff ej må dömas, därest underlåtenheten har sin grund i förbiseende, yttrar *riksåklagarämbetet*.

Enligt ämbetets mening torde härigenom en lämplig utvidgning av det straffbara området ernås. Att endast underlåtenhet, som har sin grund i förbiseende, blir straffri torde nämligen innebära att icke endast uppsåtligt åsidosättande av skyldigheten att verkställa löneavdrag utan även i stor utsträckning sådant åsidosättande av nämnda skyldighet, som har sin grund i oaktsamhet, drabbas av straff. En arbetsgivare, vilken — såsom ofta torde vara fallet — på arbetstagarens begäran uraktlåter att göra löneavdrag och utbetalar bruttolönen, ådrager sig sålunda regelmässigt straff och detta även i fall, då mot hans nekande det icke kan visas att han handlat i samförstånd med arbetstagaren. Vad beträffar de tidigare berörda fallen, där arbetsgivaren till arbetstagaren utbetalar visst belopp och redovisar innehållen skatt, beräknad å det utbetalade beloppet, torde däremot även efter den ifrågasatta lagändringen arbetsgivaren mången gång kunna freda sig från ansvar under åberopande av att han förbisett att förfarandet medfört att löneavdrag verkställts med lägre belopp än som bort ske. Fallen torde emellertid på grund av de ringa möjligheterna till uppdagande endast sällan komma under domstols prövning.

Kronokamreraren i Hälsingborg anser, att strafffrihetsgrunden »av förbiseende» vore för snäv och även oklar. Uttrycket rymde väl fall, där underlåtenheten berott på ren glömska eller där avdraget blivit för lågt till följd av felläsning i skattetabellen eller av liknande orsak. Däremot syntes uttrycket ej täcka det fall, att arbetsgivaren för sin underlåtenhet haft »skälig anledning» och av detta skäl enligt 95 § uppbördsförordningen ej vore ekonomiskt ansvarig för arbetstagarens skatt. Det kunde ej gärna vara meningen att utesluta sådan underlåtenhet från straffrihet, och därför borde »skälig anledning» uttryckligen angivas såsom grund för straffrihet. För att markera att till »förbiseende» ej finge hänföras någon underlåtenhet till följd av oaktsamhet utan endast ursäktliga och enstaka misstag, borde uttrycket utbytas mot »uppenbart förbiseende». I anslutning härtill uttalar *länsstyrelsen i Malmöhus län*, att det knappast torde vara lämpligt att som särskild strafffrihetsgrund angiva »skälig anledning». Om sådant fall föreläge, att arbetsgivaren ej vore ansvarig för arbetstagarens skatt, torde fallet merendels täckas av strafffrihetsbestämmelsen vid förbiseende. Under uttrycket »skälig anledning» kunde däremot tolkningsvis hänföras även rent privata förhållanden.

Svenska lantarbetsgivareföreningen och *Sveriges lantbruksförbund* motsätter sig icke den föreslagna straffskärpningen, även om starka skäl kunde anföras för att avvakta ytterligare någon tids erfarenhet av det nya uppbördssystemet, innan ändring skedde. Straffbestämmelsen borde emellertid för fall, då skatteavdrag verkställts med för lågt belopp, mildras därhän att straff skulle ådömas endast då avdrag skett med uppenbart för lågt belopp. Förbundet anför.

Framförallt för jordbrukets utöware är det ofta svårt att avgöra den exakta storleken av löneavdraget. I löneförmånerna ingår nämligen fortfarande i viss utsträckning icke endast kontant lön utan jämväl naturaförmåner av varierande beskaffenhet. Visserligen fastställas vid beräkningen av preliminär skatt normer för värdet av naturaförmånerna men i åtskilliga fall torde dessa för arbetsgivaren te sig allt för höga med hänsyn till föreliggande förhållanden. Han är i dylika fall givetvis obenägen att från kontantlönen göra ett löneavdrag, som enligt hans förmenande är större än som rätteligen bort utgå. Är kontantlönen förhållandevis låg, blir givetvis arbetsgivarens obenägenhet i detta avseende än större. Framförallt är detta fallet, när, som ofta sker, taxeringsmyndigheterna vid den slutliga skattens fastställande uppskatta värdet av naturaförmånerna till lägre belopp än de som äro upptagna i den preliminära skattetabellen.

Sveriges köpmannaförbund anser, att strafffrihet bör föreligga vid förbiseende, missuppfattning eller annan därmed jämförbar omständighet. Förbundet yttrar.

Med den föreslagna ändringen skulle straff kunna drabba en arbetsgivare, som underlåter att verkställa avdrag, t. ex. därför att han felaktigt haft den uppfattningen, att han ej är huvudarbetsgivare eller att den anställda haft så låg årsinkomst, att avdrag ej skall göras. Visserligen skall arbetsgivaren i tveksamma fall förhåra sig hos den lokala skattemyndigheten, men många gånger är detta ej så lätt gjort t. ex. på landsbygden. Den gamla satsen, att okunnighet om lagen ursäktar ingen, kunde ha sin tillämpning i ett samhälle, där lagarna voro få och enkla, men att i dagens invecklade reglerings-samhälle tillämpa en sådan sats är uppenbart orimligt. Man får ha för ögonen, att det stora flertalet arbetsgivare höra till sådana grupper som mindre affärsidkare, hantverkare, lantbrukare, husmödrar. De ha icke tillräckliga kunskaper om nu ifrågasvarande bestämmelser, i vilka för övrigt ändringar oavslutligen skett och ske. I de ovan lämnade exemplen kan underlåtenheten ej tillskrivas förbiseende. Följaktligen skulle straffpåföljd bli tänkbar. Då det bl. a. med tanke på skattemoralen är angeläget, att de skattskyldiga ej utsättas för sådan behandling, som från deras sida kan uppfattas som ovist nit eller som rena trakasserier, bör straffpåföljden reserveras för de fall, där tredska eller ovillighet att fullgöra vad lagen ålägger uppenbarligen kan konstateras, d. v. s. där man efter påpekande från myndighets sida likväl underlåter att göra avdrag eller gör detta med för lågt belopp. Därmed bör jämsställas det fall, att avdraget rört sig om ett så stort belopp, att man skäligen kunnat kräva, att arbetsgivaren närmare undersökt saken, t. ex. minst 500 kronor.

Av liknande skäl förordar *Handelns arbetsgivareorganisation* strafffrihet vid förbiseende eller då arbetsgivaren icke insett eller bort inse, att avdrag skulle ha skett eller ha verkställts med större belopp.

Svea hovrätt framhåller, att den föreslagna straffbestämmelsen syntes innebära, att för straffbarhet icke fordrades mycket i subjektivt hänseende. Den torde därför medföra en utvidgning av det straffbara området, som syntes gå vida längre än som egentligen avsetts. Hovrätten anser för sin del att de skäl, som vid det nu gällande stadgandets tillkomst föranledde att för straffbarhet stadgades viss kvalifikation av det subjektiva rekvisitet, fortfarande hade bärkraft. En lämplig gränsdragning torde ernås om såsom förutsättning för straffbarhet uppställdes samma krav som för närvarande

gällde enligt andra stycket i det nu aktuella författningsrummet, nämligen att underlåtenheten skedde uppsåtligen eller av grov oaktsamhet. Samma förslag framföres av *justitiekanslersämbetet* och *centrala uppborðsnämnden*.

Sveriges hantverks- och småindustriorganisation ifrågasätter, om icke förslaget i förevarande avseende utformats strängare än erforderligt och därför borde omprövas. Vissa av de åtgärder, som enligt förslaget skulle medföra straffansvar, bl. a. tillhörande kategorien »avdrag med för lågt belopp», torde i många fall — särskilt för mindre företagare — vara svåra att med bestämdhet bedöma. Fråga vore om tolkningen av uttrycket »förbiseende» i tillräcklig grad medgäve ett friande i sådana fall, där företagets art eller anställningsavtalets karaktär försvårade för arbetsgivaren att riktigt tillämpa gällande bestämmelser.

Förslaget avstyrkes av *Svenska arbetsgivareföreningen*, *Sveriges industriförbund* och *Sveriges grossistförbund*, som åberopar följande av delegerade för industriförbundet, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska bankföreningen och Stockholms handelskammare avgivna yttrande.

Vi kunna icke tillstyrka den sålunda föreslagna utvidgningen av straffansvaret. I vårt yttrande den 27 februari innevarande år över 1949 års uppborðssakkunnigas betänkande II med förslag till vissa ändringar i uppborðsförfarandet erinrade vi om, att det allmänna anlitade samtliga i uppborðsförordningen såsom arbetsgivare betecknade personer och samman slutningar såsom uppborðsorgan utan hänsynstagande till vederbörandes lämplighet för uppgiften samt att vi på sin tid framfört allvarliga betänkligheter mot en dylik vidsträckt användning av arbetsgivare såsom uppborðsmän. Då statsmakterna trots varningar likväl tagit risken av att utan åtskillnad såsom uppborðsman anlita envar som anställt en annan person i sin tjänst, är det ingalunda ägnat förvåna, att löneavdrag ofta underlåtes eller verkställes med för lågt belopp. Anledningen härtill torde icke sällan vara att söka i oförmåga, en åldrig eller sjuk »arbetsgivares» beroendeställning i förhållande till en »arbetstagare», som vårdar honom etc. I dylika fall torde bestämmelserna beträffande strafffrihet på grund av förbiseende icke alltid med framgång kunna åberopas och ansvarspåföljd skulle enligt förslaget inträda. Man bör emellertid icke enligt vår mening söka avhjälpa brister i uppborðssystemet, som hava sin grund i en allt för vidsträckt användning av arbetsgivare såsom uppborðsmän, genom skärpta straffbestämmelser, vilka om de likformigt tillämpas måste befaras föranleda ett mycket stort antal åtal. Om avdragsskyldigheten, på sätt de uppborðssakkunniga föreslagit, skulle utsträckas till inkomst av korttidsanställning och bisysslor, komme en samtidigt därmed vidtagen straffskärpning i enlighet med det i förevarande del framlagda förslaget att framstå såsom än mer betänkelig.

Beträffande det föreslagna straffansvaret vid underlåtenhet att redovisa skattemedel anför *justitiekanslersämbetet* bl. a. följande.

För justitiekanslersämbetet har yppat sig tvekan, huruvida det straffbara området blivit väl stort genom att inbegripa all underlåtenhet utom sådan som har sin grund i förbiseende, således icke blott alla uppsåtliga fall och fall av oaktsamhet, oavsett graden därav, utan också fall, som ej äro oaktsamma. Och den frågan har inställt sig, om icke i förra utlåtandet berörda fall borde undantagas genom en strafffrihetsgrund, exempelvis av den inne-

börden, att till straff ej finge dömas, om arbetsgivaren visade, att den underlåtna inbetalningen hade sin grund i förhållande, som uppenbarligen icke kunde läggas honom till last. De skäl som i promemorian anförts för att ansvaret skall ha den angivna räckvidden ha emellertid synts ämbetet äga sådan vikt, att ämbetet icke vill framföra ett förslag i den riktning som sist angivits. Även med ett så pass restriktivt hållet undantag som det nyss angivna skulle väl fara kunna uppstå, att undantagsbestämmelsen toges till intäkt för påståenden om strafffrihet i fall, där sådan ej alls vore avsedd. Det torde få antagas, att i de fall, där ämbetet ifrågasatt ansvarsfrihet, straffet bleve jämförelsevis ringa. Framhållas bör också att, med en klarare brottsbeskrivning än den nuvarande och vad i samband med ett antagande därav förekommit, det synes kunna antagas komma att bli tydligt för arbetsgivarna, att det i och för sig av lagstiftaren anses som en straffbar förseelse att betala ut lön, minskad med föreskrivet skatteavdrag, utan att samtidigt disponera medel, motsvarande minskningen, liksom ock att använda för skattebetalning faktiskt innehållna belopp för annat ändamål, med den verkan i båda fallen, att skaltmedlen icke komma att redovisas till uppboordsmyndigheten. Förfar en arbetsgivare på nu angivet sätt i förlitande på att sedermera skola inflyta medel, varmed inbetalning till uppboordsmyndigheten kan ske, lärar han inse eller böra inse, att han får stå sitt kast, om hans förväntningar icke infrias. Sådana fall av bristande inbetalning, som bero av högre hand, och liknande, exempelvis om arbetsgivaren blir bestulen på innehållet belopp, torde enligt allmänna rättsgrundsatser icke medföra straff; jfr 5 kap. 12 § första stycket strafflagen: »För händelse som prövas hava mera av våda än av vållande timat skall ej till straff dömas» och Hagströmer: Svensk straffrätt s. 214. På grund av vad sålunda anförts synes straffbestämmelsen i förevarande del kunna godtagas.

Straffet har i promemorieförslaget i det andra huvudfallet bestämts till dagsböter eller, om brottet med hänsyn till omständigheterna är grovt, till fängelse i högst sex månader. Normerade böter, som justitiekanslersämbetet ifrågasatte i sitt förra ullåtande, föreslås icke. Ehuru ämbetet alltjämt anser normerade böter utgöra ett verksammare straffhot än dagsböter, vill ämbetet ej ånyo väcka förslag härom. Tydligt är, att fängelse såsom straffhot är än verksammare än normerade böter, och möjligen skulle detta bötesstraff komma att i en del fall föredragas framför frihetsstraff, vilket skulle kunna leda till minskat straffhot.

Efter att ha erinrat om bevillningsutskottets uttalande i betänkandet nr 65/1945 s. 39, för vilket tidigare redogjorts, framhåller *riksåklagarämbetet*, att den nuvarande straffbestämmelsen på grund av sin avfattning kommit att få en annan innebörd än den, som enligt utskottets motivering syntes ha varit åsyftad. Kravet på grov oaktsamhet torde ha medfört att även fall, där underlåten redovisning haft sin grund i en ganska allvarlig oaktsamhet, måst lämnas utan beivran. Sedan ämbetet förklarat sig icke ha något att erinra mot den i promemorian föreslagna utvidgningen i subjektivt avseende av det straffbara området, yttrar ämbetet.

I detta sammanhang vill ämbetet emellertid något beröra ett uttalande i promemorian angående bestämmelsens tolkning i visst fall. Sålunda anföres att den omständigheten att arbetsgivaren vid löneutbetalningstillfället saknat medel för det belopp, varmed löneavdrag verkstälts, icke bör medföra frihet från straff samt att detta torde böra gälla även om arbetsgivaren haft befogad anledning räkna med att erhålla medel till skatten, innan inbetal-

ningen skall göras. Beträffande senare delen av detta uttalande må framhållas att detsamma synes väl kategoriskt formulerat. I själva verket torde man i varje särskilt dylikt fall få pröva med vilken grad av säkerhet arbetsgivaren kunnat påräkna att erhålla medel för skatteredovisningen. Utifrån denna prövning får sedan avgöras huruvida det förhållandet, att arbetsgivaren för sagda redovisning litat enbart till dessa medel, kan betraktas såsom sådan oaktsamhet, som enligt den föreslagna lydelsen skall vara straffbar; sådan oaktsamhet som kan karakteriseras såsom förbiseende är ju strafffri. Omständigheterna torde dock sällan vara sådana att icke straffbar oaktsamhet måste prövas vara för handen.

Vidare uttalar *överståthållarämbetet*, att det borde övervägas om ej straffbestämmelserna borde utformas i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser i lagen om införsel, pension eller livränta eller måhända skattestrafflagen. Ämbetet ifrågasätter, om såsom strafffrihetsgrund borde upptagas allenast »förbiseende». Andra fall torde förekomma som — utan att kunna intolkas i detta uttryck — likväl ej borde straffbeläggas.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anser det ej otänkbart, att en utvidgning av strafffriheten borde tillåtas i fall, då underlåtenheten eller gärningen haft sin grund i omständigheter, varöver arbetsgivaren icke kunnat råda. Vid sådant förhållande föreläge ju ej möjlighet till åtalseftergift jämlikt 20 kap. 7 § rättegångsbalken, enär straffskalan innefattade jämväl urbota straff. *Kronokamreraren i Hälsingborg* föreslår strafffrihet, då arbetsgivare visar »giltig ursäkt» för underlåtenheten eller denna har sin grund i »uppenbart förbiseende»; i första hand borde från strafffrihet undantagas arbetsgivare, vilken som skäl för sin försummelse kunde åberopa sjukdom, olycksfall eller annan händelse, varöver han ej kunnat råda. I anslutning härtill avråder *länsstyrelsen i Malmöhus län* från att använda uttrycket »giltig ursäkt», som måste befaras medgiva en alltför tänjbar tolkning genom att därunder kunde hänföras även rent privata förhållanden.

Svenska lantarbetsgivareföreningen och *Sveriges lantbruksförbund* förordar, att i varje fall för arbetsgivare som icke förde handelsböcker, en sådan mildring av de föreslagna bestämmelserna måtte genomföras, att straff utginge allenast i det fall att arbetsgivaren uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåte att inbetala innehållet belopp.

Svenska arbetsgivareföreningen, *Sveriges industriförbund* och *Sveriges grossistförbund* åberopar det av delegerade för industriförbundet m. fl. avgivna yttrandet. Däri framhålls, att i de fall då underlåtenhet att redovisa belopp, som innehållits genom skatteavdrag, icke berodde på glömska och liknande förbiseende, måste förseelsen anses allvarligare än underlåtenhet att verkställa skatteavdrag. Delegerade ville därför icke motsätta sig att straffpåföljd inträdde även i sådana fall, då uppsåt eller grov oaktsamhet icke konstaterats. Ej heller motsatte sig delegerade förslaget om fängelsestraff vid grovt brott; därvid förutsattes emellertid att sådant brott endast skulle anses föreligga, då underlåtenheten varit uppsåtlig.

Handelns arbetsgivareorganisation yttrar bl. a., att den omständigheten att underlåten inbetalning berodde på bristande likviditet, måste i åtskilliga

fall — beroende på orsakerna till bristen och arbetsgivarens möjligheter att förutse det inträffade — utgöra en förmildrande omständighet. I varje fall borde lagtexten ges en sådan utformning, att förseelsen ej måste bedömas såsom grov. I denna fråga anför *Sveriges köpmannaförbund*, att grovt brott ej borde anses föreligga, om den skattskyldige vid tiden för avdraget hade grundad anledning antaga, att medel motsvarande det innehållna skattebeloppet skulle finnas tillgängliga vid tiden för inbetalningen. I ett labilt ekonomiskt läge som det nuvarande kunde det t. ex. inträffa, att efterfrågan av vissa varor hastigt nedginge eller att kraftigt prisfall inträffade, vilket resulterade i att rörelseidkaren-arbetsgivaren mot alla beräkningar ej finge in de medel, som han beräknat. Det kunde också inträffa, att han hade stora kundfordringar, som normalt skulle inflyta till skatteinbetalningen. På grund av kreditrestriktioner kunde kunderna ej fullgöra sina inbetalningar till rörelseidkaren-arbetsgivaren eller denne upplåna erforderliga medel för skatteinbetalningen, trots att båda parter vore solventa. Förbundet finner det orimligt, om straffpåföljd skulle inträda i fall av här angiven art.

Även *kammarrätten* berör frågan om straffansvar vid ekonomisk oförmåga att verkställa inbetalningen. Kammarrätten yttrar.

Såsom ett typiskt exempel på sådan oförmåga kan nämnas det fall, att arbetsgivaren sedan skatteavdrag skett men innan däremot svarande belopp skolat inbetalas blivit försatt i konkurs. Ett annat icke ovanligt fall av ekonomisk oförmåga föreligger då en arbetsgivare regelbundet finansierar driften av sin rörelse genom lån och väl kunnat upplåna medel till utbetalning av nettolönerna men vid utgången av en uppbördstermin finner sig ur stånd att upptaga lån, som är erforderligt för skatteinbetalningen.

I promemorian klargöres icke i vad mån straffbar underlåtenhet bör anses föreligga för det fall att underlåtenheten att verkställa skatteinbetalning beror på ekonomisk oförmåga. Enligt uppbördsförordningen är arbetsgivare icke skyldig att vid utbetalning av lön avsätta medel, som svara mot innehållna skatteavdrag, eller att hålla sådana medel avskilda från egna tillgångar. Med hänsyn härtill bör frågan huruvida straffbarhet över huvud taget skall ifrågakomma vid sådan underlåten skatteinbetalning, som föranletts av ekonomisk oförmåga, övervägas. Den i promemorian föreslagna författningstexten torde, därest densamma lagfästes, komma att ställa domstolarna inför mycket vanskliga avgöranden. Det synes därför kammarrätten angeläget att förslaget i förevarande hänseende förtydligas, därvid i tredje stycket eventuellt bör anges om icke även andra omständigheter än förbiseende kunna komma in fråga såsom straffrihetsgrundande.

Förslaget avstyrkes av *Svea hovrätt*, som yttrar.

F. n. fordras i subjektivt avseende för straffbarhet, att underlåtenheten sker uppsåtligen eller av grov oaktsamhet. I promemorian föreslås härutinnan samma reglering som däri förordas med avseende å underlåtenhet att verkställa löneavdrag. Hovrätten ifrågasätter emellertid om det finns något behov av en sådan utvidgning av det straffbara området, som förslaget innehåller. I diskussionen om förevarande straffbestämmelse har man visserligen på de flesta håll tillstyrkt strängare åtgärder mot arbetsgivare som brista i redovisning av innehållna skattemedel. Men härvid har man haft för ögonen fall där förfarandet redan enligt gällande regler är straffbart

och önskemålen ha avsett möjlighet till straffskärpning. Dessa fall, där alltså uppsåt eller grov oaktsamhet föreligger, kunna tydligen icke åberopas till stöd för att behov skulle finnas att ådöma straff även då oaktsamheten icke är grov men å andra sidan förbiseende icke kan åberopas. Närmast synes det här vara fråga om fall då arbetsgivaren försummar att betala under uppbördsterminen men därefter erlägger beloppet, antingen frivilligt eller efter indrivning. Naturligtvis föreligger det, såsom i promemorian framhålls, ur olika synpunkter ett stort intresse icke blott att arbetsgivaren inbetalar skattebeloppet utan också att han gör det i rätt tid. För försummelse i sistnämnda hänseende synes dock den i § 95 uppbördsförordningen stadgade skyldigheten att gälda restavgift få anses utgöra tillräcklig påföljd. Hovrätten avstyrker därför den föreslagna ändringen.

I detta sammanhang behandlas i promemorian frågan huruvida arbetsgivare, som brister i redovisning av innehållna skattemedel, till sitt fredande från ansvar kan åberopa, att han gått miste om en inkomst, som han med fog räknat med skulle inflyta i rätt tid. Frågan besvaras i promemorian nekande. Enligt hovrättens mening får emellertid — i överensstämmelse med den uppfattning justitiekanslersämbetet i sitt i promemorian åberopade yttrande synes intaga — nämnda förhållande anses utsluta straffansvar. Man kan här ha ledning av hur motsvarande situation bedömes vid t. ex. förskingringsbrottet. Här gäller att om gärningsmannens oförmåga att fullgöra betalningsskyldighet beror av en senare inträffad händelse, som han icke tagit i beräkning, förskingring icke anses föreligga (se Ekeberg m. fl., Förmögenhetsbrotten, 4. uppl., s. 238). Att intaga en strängare ståndpunkt när det gäller underlåten redovisning av skattemedel synes icke böra ifrågakomma.

Även *hovrätten över Skåne och Blekinge* avstyrker förslaget i förevarande del. Hovrätten anför bl. a. följande.

Utgången i rättsfallen H 1949:65 och 318 innebär, att det allmännas fordran å oredovisade källskattemedel utgör en vanlig civil fordran å arbetsgivaren i allo likställd med hans övriga oprioriterade gäld. Källskattemedlen förutsätts till dess de av arbetsgivaren inbetalts, ingå i arbetsgivarens förmögenhetsmassa. Detta innebär, att de när som helst före inbetalningen kunna tagas i anspråk av hans övriga fordringsägare genom exekutivt förfarande. Inbetalning må enligt uppbördsförordningen ske endast under föreskrivna terminer. Någon möjlighet att före stadgad inbetalningstermin genom avskiljande eller eljest förhindra att medlen kunna tagas i anspråk för annan hans gäld står icke arbetsgivaren till buds. En konsekvens av angivna betraktelsesätt i fråga om fordringens rättsliga karaktär torde tillika böra vara, att arbetsgivaren i fall av bristande solvens kan bli nödsakad att för tillvaratagande av sina övriga borgenärs rätt och undvikande av mannamån mot borgenärer avhålla sig från att inbetala innehållna källskattemedel. Det anförda torde visa, att fall mycket väl kunna tänkas, där arbetsgivarens oförmåga eller på annat sätt motive-rade underlåtenhet att inbetala innehållna källskattemedel, utan att ha sin grund i förbiseende, likväl beror av sådana förhållanden att det icke kan ifrågasättas att straffa honom. Såvitt avser straffbarheten för underlåten inbetalning kan hovrätten fördenskull icke tillstyrka förslaget. Nu gällande utformning av lagen i detta hänseende är att föredraga framför den föreslagna.

Justitiekanslersämbetet framhåller, att konstruktionen med grovt brott vanligen torde användas, då skillnaden i brottets svårhetsgrad vore större än som här vore fallet och avsikten vore att tillskapa en särskild brottstyp med egen fullständig straffskala. Med hänsyn härtill förefölle det, som om det vore bättre att knyta straffskärpningen till försvårande omständigheter. Ifrågasättas kunde, om något verkligt behov föreläge att särskilt ange, vilka omständigheter som skulle anses försvårande.

Svea hovrätt yttrar.

Mot de föreslagna bestämmelserna kan anmärkas att brott, på vilket icke kan följa högre straff än fängelse i sex månader, icke brukar betecknas såsom grovt. Ej heller är det överensstämmande med vanligt juridiskt språkbruk att en personlig omständighet såsom återfall föranleder till att själva brottet anses såsom grovt. Enligt hovrättens mening är det icke behöfligt att exemplifiera fall då fängelse bör ådömas. I allmänhet synes man inom specialstraffrätten — här kan särskilt hänvisas till skattestrafflagen — anse det tillräckligt att ange, att det högre straffet inträder då omständigheterna äro synnerligen försvårande. Hovrätten förordar, att förutsättingarna för frihetsstraff angivas på detta sätt.

Liknande uttalanden göres av *kammarrätten* och *hovrätten över Skåne och Blekinge*.

Även *riksåklagarämbetet* anser det knappast erforderligt att beträffande de fall av underlåtenhet, för vilka fängelse ansetts böra ifrågakomma, använda beteckningen grovt brott. Till dessa fall torde icke vara att hänföra andra än de i den föreslagna lagtexten särskilt angivna, d. v. s. de fall då underlåtenheten att verkställa inbetalning avsett medel till betydande belopp eller arbetsgivaren förut genom lagakraftvunnen dom blivit dömd för sådan underlåtenhet. Stadgandet syntes med hänsyn härtill kunna utformas så att, därest något av oformälda båda fall vore för handen, må till fängelse i högst sex månader dömas.

Departementschefen. Det nuvarande källskattesystemet bygger i stor utsträckning på medverkan från arbetsgivarnas sida. Dessa har skyldighet att vid utbetalning av löner verkställa skatteavdrag och att vid nästkommande uppbördstermin inbetala de belopp, varmed arbetstagarnas löner sålunda minskats. Det är ett viktigt intresse för både staten och de skattskyldiga att dessa bestämmelser iakttages i största möjliga utsträckning. Sker ej detta, följer härav olägenheter av skilda slag. Underlåtes skatteavdrag för preliminär skatt, förfelas syftet med uppbördsreformen och arbetstagaren påföres kvarstående skatt. Uraktlåter arbetsgivaren att redovisa innehållna skattebelopp kan detta medföra avsevärda förluster för det allmänna och ett betydande merarbete för myndigheterna. Avser den underlåtna skatteredovisningen preliminär A-skatt och uppdragas icke försummelsen före debiteringen av motsvarande slutliga skatt, kommer preliminär skatt att avräknas från den slutliga skatten med för lågt belopp. Uppmärksammar icke arbetstagaren nämnda förhållande av uppgifterna å debetsedeln, föreligger risk för att han får erlägga för mycket skatt. Upptäcker han felet, åsamkas

han besvär med att få det rättat. Brister åter arbetsgivaren i redovisning av kvarstående skatt, blir arbetstagaren uppförd i restlängd och föremål för indrivningsåtgärder. Slutligen förtjänar påpekas, att det även för andra arbetsgivarens borgenärer än kronan är av stor betydelse att gjorda skatteavdrag redovisas. Inbetalas icke skatten, kan de nämligen komma att vid arbetsgivarens konkurs för sina fordringar få konkurrera med en kronans fordran till avsevärt belopp, varom de saknat kännedom.

Av den utredning rörande arbetsgivarnas fullgörande av sina nyssnämnda skyldigheter, som redovisats i uppbördssakkunnigas betänkande, framgår att det på sina håll brustit härutinnan. Med den förbättrade arbetsgivar-kontroll, som föreslagits i det föregående, torde åtskilligt stå att vinna för att nå en mera tillfredsställande uppbörd. Vidare torde vissa olägenheter bli eliminerade om såsom föreslagits i propositionen nr 7 till innevarande års riksdag förmånsrätt införes för kronans fordringsanspråk i arbetsgivar-ens konkurs å belopp, som innehållits genom skatteavdrag.

Uppbördssakkunniga har emellertid föreslagit att man även bör skärpa straffsanktionerna för underlåtenhet att inbetala för skatt innehållna löne-medel genom att i straffskalan införa fängelsestraff, dock begränsat till högst sex månader. De låga bötesstraff, som i allmänhet följt på här ifrågavarande förseelser, har enligt de sakkunnigas mening utgjort ett alltför ringa återhållande moment. Åtskilliga remissinstanser har understrukt angelägenheten av att en sådan straffskärpning kommer till stånd. Icke i något yttrande har tanken härpå avvisats. Endast i fråga om den närmare utformningen av straffbestämmelsen har invändningar rests mot de sakkunnigas förslag.

Även enligt min uppfattning bör fängelsestraff i högst sex månader kunna följa för arbetsgivare som icke fullgör sin skyldighet att inbetala ifrågavarande skattebelopp. Uttalandena från flera av de sakkunniga remissinstanserna att det nuvarande bötesstraffet i åtskilliga fall utgör ett alltför ringa straffhot ger stöd för en sådan uppfattning. Jag förordar sålunda att en bestämmelse av nu angiven innebörd införes.

Beträffande det närmare innehållet i de förevarande straffreglerna har ganska skiftande meningar framkommit under det förberedande lagstiftningsarbetet. Vad angår bestämmelsen i första delen av nuvarande uppbördsförfordningens 100 § 1 mom. om straff för åsidosättande av skyldigheten att verkställa skatteavdrag synes innebörden av bestämmelsen tydligare framgå om denna avfattas i överensstämmelse med vad justitiekanslersämbetet ifrågasatt i sitt yttrande över departementspromemorian. Straff bör sålunda kunna följa för arbetsgivare, som är skyldig verkställa skatteavdrag, om han utbetalar lön utan att denna minskats med föreskrivet belopp för gäldande av arbetstagares skatt.

Såsom förutsättning för straffbarhet i sistnämnda fall anges för närvarande att gärningen begåtts av uppenbar tredska. Detta uttryck är såsom framhållits bl. a. i departementspromemorian delvis missvisande. Jag förordar i stället en regel av innebörd att arbetsgivaren skall straffas om hans

förseelse skett uppsåtligen eller av oaktsamhet, som ej är allenast ringa. Härigenom undantages från det straffbara området fall, då rena förbiseenden förelegat eller eljest smärre misstag begåtts. Straffet bör i likhet med vad nu är fallet vara dagsböter.

Det andra huvudfallet avser straff för arbetsgivare som ej vederbörligen inbetalar löntagarnas skattemedel till uppbördsmyndigheten. Från några håll har ifrågasatts att stadga skyldighet för arbetsgivarna att avskilja de belopp, som icke utbetalas till arbetstagarna. Undersökningar har emellertid visat att detta framför allt av praktiska skäl icke låter sig göra. Man nödgas sålunda alltjämt acceptera den ordningen att de vid lönetillfällena icke utbetalta medlen under en viss tid står till arbetsgivarnas disposition. Medvetandet om att det författningsenligt åligger arbetsgivaren att vid nästkommande uppbördstermin redovisa ett belopp, som svarar mot det vid lönetillfället ej utbetalta — d. v. s. vad arbetstagarna fått avstå av sin lön för gäldande av skatt — bör emellertid föranleda honom till nödig försiktighet i sina ekonomiska angelägenheter. I detta sammanhang må även framhållas att om en arbetsgivare skulle finna angeläget att redan före nästföljande uppbördstermin inbetala arbetstagarnas skattemedel, hinder här för icke möter.

Med utgångspunkt från det nu anförda bör straffansvar inträda då arbetsgivare icke fullgör sin skyldighet att inom föreskriven tid till uppbördsmyndighet inbetala belopp motsvarande det, varmed arbetstagares lön minskats för gäldande av dennes skatt, under förutsättning att i avseende härå uppsåt eller grov oaktsamhet ligger arbetsgivaren till last. Med denna formulering kan även förhållanden, som ligger i tiden före den dag då skatten senast skolat inbetalas, komma under bedömande vid prövningen av ansvarsfrågan. Straffskalan bör omfatta dagsböter och, såsom jag tidigare föreslagit, fängelse i högst sex månader.

Vad uppbördssakkunniga i övrigt anført och föreslagit beträffande ansvarsbestämmelserna och därmed sammanhängande spörsmål föranleder ingen annan erinran från min sida än att jag bl. a. i anledning av vad i vissa remissyttranden framhållits förordar vissa smärre ändringar i de sakkunnigas författningstext. Beträffande dessa ändringar får jag hänvisa till det inom finansdepartementet upprättade författningsförslag, som jag vill förorda att riksdagen underställes för antagande.

XV. Skattebefrielse för dödsbo.

Gällande bestämmelser. Har här i riket bosatt skattskyldig avlidit och efterlämnat bodelägare, som vid hans frånfalle varit beroende av honom för sin försörjning, och har dödsboet att på grund av taxering för inkomst enligt kommunalskattelagen eller förordningen om statlig inkomstskatt eller för förmögenhet enligt förordningen om statlig förmögenhetsskatt erlägga kvarstående eller tillkommande skatt under uppbördstermin, som äger rum eller avslutas efter dödsfallet, äger jämlikt 75 § 1 mom. kommunalskatte-

lagen, 15 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt och 15 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt beskattningsnämnd, där ömmande omständigheter är för handen, att efter framställning från dödsboet medgiva befrielse från erläggande helt eller delvis av nämnda skatt. Sådan befrielse må avse skatt, som påförts den avlidne eller, såvitt angår det beskattningsår varunder dödsfallet inträffade, oskift dödsbo efter honom. Befrielse må dock icke avse skatt, som påförts på grund av eftertaxering och som rätteligen skolat erläggas under uppbördstermin, vilken ägt rum före dödsfallet.

Har här i riket bosatt skattskyldig avlidit och efterlämnat bodelägare, som vid hans frånfälle varit beroende av honom för sin försörjning, och har dödsboet att erlægga fastighetsskatt under uppbördstermin, som äger rum eller avslutas efter dödsfallet, äger jämlikt 75 § 2 mom. kommunalskattelagen beskattningsnämnd, där behållningen i boet efter den avlidne ej överstigit 40 000 kr. och synnerligen ömmande omständigheter är för handen, att efter framställning från dödsboet medgiva befrielse från erläggande helt eller delvis av nämnda skatt. Befrielsen må avse skatt, som påförts den avlidne eller, såvitt angår det taxeringsår varunder dödsfallet inträffade, oskift dödsbo efter honom.

Framställning om skattebefrielse skall avlämnas senast under andra kalenderåret efter dödsåret.

De sakkunniga. Bestämmelserna om skattebefrielse för dödsbo behövde enligt de sakkunnigas mening kompletteras i vissa avseenden. I kvarstående skatt kunde ingå såväl kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt som pensionsavgift och olycksfallsförsäkringsavgift. Skattebefrielsen kunde för närvarande endast omfatta inkomst- och förmögenhetsskatterna. Där den kvarstående skatten omfattar förutom dessa skatter även angivna avgifter, vore verkställigheten av beslut om skattebefrielse onödigt tillkrånglad.

De sakkunniga framhåller, att den preliminära skatten icke avsåges omfatta olycksfallsförsäkringsavgift. Om sådan avgift inginge i den slutliga skatten, borde avgiften anses ingå i den kvarstående skatten med oducerat belopp. Skattebefrielse för sådan skatt borde icke omfatta nämnda belopp.

Vidare framhålles, att skattebefrielse för närvarande icke kunde medgivas för folkpensionsavgift. Starka skäl talade emellertid för att sådan avgift, såvitt här vore fråga, likställes med skatt och att skattebefrielsen borde kunna omfatta jämväl densamma. De sakkunniga föreslår, att ett med de tidigare återgivna bestämmelserna i 75 § 1 mom. kommunalskattelagen, 15 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt och 15 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt överensstämmande stadgande införes i lagen om folkpensionering. Efter en sådan ändring beträffande pensionsavgiften komme hel skattebefrielse att omfatta den kvarstående skatten minskad med i den slutliga skatten ingående olycksfallsförsäkringsavgift.

Beträffande tillkommande skatt torde, säger de sakkunniga, någon tvekan icke behöva uppkomma i vad mån skattebefrielse skulle kunna medgivas. Detsamma gällde fastighetsskatt, som upptoges å debetsedel avseende sådan skatt. Därvid måste dock uppmärksammas, att å samma debetsedel även kunde förekomma skogsvårdsavgift och vissa annuiteter. Skattebefrielsen kunde endast avse själva fastighetsskatten.

Slutligen uttalar de sakkunniga, att annat icke torde böra ankomma å beskattningsnämnderna än att fastställa det belopp, varmed skattebefrielse medgäves. För avräkningen med vederbörande kommun vore det däremot beträffande kvarstående skatt nödvändigt att fastställa hur det belopp, varmed skattebefrielse medgivits, fördelade sig på kommunal inkomstskatt å ena sidan samt statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt ävensom pensionsavgift å den andra. Fastställandet härav syntes böra ankomma på vederbörande länsstyrelse. Fördelningen borde — i helt antal kronor — ske i förhållande till de belopp, varmed kommunal inkomstskatt å ena sidan samt statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt och pensionsavgift å den andra inginge i den slutliga skatten. I fråga om allmän kommunalskatt borde fördelning ske mellan kommun, landsting och tingslag i förhållande till fastställd utdebitering. Erforderliga föreskrifter torde böra utfärdas i administrativ ordning.

Remissyttrandena. De sakkunnigas förslag har i samtliga yttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* ifrågasätter dock, om icke skattebefrielsen kunde gälla även olycksfallsförsäkringsavgift, som inginge i slutlig skatt. Komme avgifter över 100 kr. att uppbäras direkt av riks-försäkringsanstalten — vilket uppbördssakkunniga förordade — syntes det allmännas förluster vid en på detta sätt utvidgad skattebefrielse komma att bli ungefär desamma som beträffande folkpensionsavgifterna.

Departementschefen. I likhet med de sakkunniga förordar jag, att beskattningsnämnd skall under motsvarande förutsättningar, som beträffande befrielse från statlig inkomstskatt anges i 15 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, äga befria dödsbo även från i kvarstående och tillkommande skatt ingående folkpensionsavgift. De föreskrifter härom, som de sakkunniga föreslår intagna i 20 § lagen om folkpensionering, torde böra kompletteras med en bestämmelse av innehåll att i fråga om besvär över beskattningsnämnds beslut rörande avgiftsbefrielse motsvarande skall gälla som finnes i taxeringsförordningen stadgat beträffande besvär över beslut enligt 15 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt.

Av olika skäl synes icke böra ifrågakomma att låta befrielse varom här är fråga avse jämväl påförd olycksfallsförsäkringsavgift.

XVI. Sekretessbestämmelser.

Gällande bestämmelser m. m. Jämlikt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen den 5 april 1949 äger varje svensk medborgare fri tillgång till allmänna handlingar. I denna rätt må gälla allenast sådana inskränkningar, som av olika hänsyn — bl. a. skydd för enskildas behöriga ekonomiska intresse eller av hänsyn till privatlivets helgd — finnes påkallade. I särskild lag skall noga angivas de fall, då enligt nyssnämnda grunder allmänna handlingar skall hållas hemliga.

Sådana sekretessbestämmelser har meddelats i lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, den s. k. sekretesslagen.

I 2 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen stadgas, att allmän handling, som ej skall hållas hemlig, skall på begäran genast eller så snart ske kan utan avgift tillhandahållas den som för läsning eller avskrivning på stället önskar taga del därav; han äger ock mot fastställd avgift erhålla avskrift av handlingen. Skyldighet att tillhandahålla handling på stället skall dock ej föreligga, om betydande hinder därför möter. Handling, som endast till viss del skall hållas hemlig, skall utan hinder därav tillhandahållas på stället, om det kan ske på sådant sätt att vad i den delen beröres icke uppenbaras. Kan det ej ske, äger den som vill taga del av handlingen erhålla avskrift av densamma med uteslutande av den del som är hemlig.

Jämlikt 17 § sekretesslagen må till myndighet avlämnade uppgifter till ledning för taxering, som avses i taxeringsförordningen, eller eljest för beräkning av skatt ej i andra fall än i vederbörande skatteförfattning stadgas utan den skattskyldiges samtycke utlämnas till annan tidigare än 20 år efter uppgiftens datum. Förmögenhetslängd ävensom prövningsnämnds ändringslängd beträffande taxering till statlig förmögenhetsskatt må ej utan den skattskyldiges samtycke utlämnas till annan tidigare än 20 år efter längdens datum.

Bestämmelser till skydd mot offentliggörande av innehållet i skattskyldigs självdeklaration och andra uppgifter, vilka avlämnats till ledning vid taxering för inkomst eller förmögenhet, finnes meddelade i 56 § taxeringsförordningen. Sekretessbestämmelser med avseende å preliminär självdeklaration eller annan uppgift eller handling, som avlämnats eller tillhandahållits enligt bestämmelserna i uppbördsförordningen, återfinnes i 93 § sistnämnda förordning.

Av sekretesskyddet omfattas icke, beträffande taxeringsväsendet, inkomstlängder och fastighetslängder jämte motsvarande ändringslängder samt beskattningsnämndernas protokoll och skattedomstolarnas domar med därtill hörande handlingar och, beträffande uppbördsväsendet, uppbördskort (debit- och kreditkort) och debiteringslängder samt lokala skattemyndigheternas och länsstyrelsernas beslut i uppbördsärenden ävensom restlängder och övriga till skatteindrivningen hörande handlingar. Med undantag för förmö-

genhetslängden torde icke heller andra längder och sammanställningar för debiteringsarbetet, t. ex. arbetsgivarförteckningarna, vara hemliga.

Såsom framgår av det nyss anförda är förmögenhetslängden hemlig. Den med ledning av taxeringen till statlig förmögenhetsskatt uträknade förmögenhetsskatten införes emellertid i debiteringslängden för slutlig skatt och finnes jämväl antecknad å kreditkorten å slutlig skatt. Eftersom debiteringslängden och kreditkorten icke är hemliga och några svårigheter icke föreligger att med ledning av uppgifterna däri om den statliga förmögenhetsskatten fastställa de skattskyldigas beskattningsbara förmögenhet, är sekretesskyddet beträffande de skattskyldigas förmögenhet föga effektivt.

Stadgandet i 17 § sekretesslagen till skydd för förmögenhetslängd tillkom 1938 i samband med införandet av särskild skatt å förmögenhet. Bestämmelsen har därefter icke undergått annan ändring än som betingats därav att nämnda skatteform år 1947 ersattes med statlig förmögenhetsskatt.

Den år 1938 genomförda lagändringen skedde på grundval av förslag från 1936 års skattekommitté. Kommittén fann att frågan om sekretesskydd tedde sig olika beträffande taxering till den då utgående och tills vidare bibehållna inkomst- och förmögenhetsskatten och taxeringen till den nya skatten å förmögenhet. Kommittén framhöll bland annat, att vad taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt anginge utgjorde taxeringslängdernas framläggande för offentlig granskning ett betydelsefullt led i själva taxeringskontrollen. Ändring därutinnan kunde ej då föreslås. Att på sätt stundom ifrågasatts förbjuda allenast publicerandet i tryck av eljest offentliga taxeringssiffror överensstämde ej med tryckfrihetsförordningens allmänna grundprincip, enligt vilken en handlings karaktär av allmän också innebure rätt att i tryck utgiva densamma. Oavsett vilken uppfattning man måste hysa om lämpligheten i och för sig att stadga hemligskydd beträffande ifrågavarande taxering, syntes det sålunda ej kunna ifrågakomma att då införa sådant. Vad taxeringen till särskild skatt å förmögenhet anginge framlades enligt gällande bestämmelser taxeringslängden ej till offentlig granskning. Därutinnan föreslog kommittén ingen ändring. Ur kontrollsynpunkt skulle också offentliggörande av förmögenhetssiffror vara mindre viktigt än offentliggörandet av inkomstsiffror. Med utgångspunkt härifrån föreslog kommittén därför sekretesskydd för förmögenhetslängd ävensom för den avdelning av ändringslängden, som avsåg taxering till särskild skatt å förmögenhet.

Under remissbehandlingen av kommittéförslaget framhöll bland annat Sveriges industriförbund m. fl. näringsorganisationer, att varje kännedom om förmögenhetssiffrorna dock ej därigenom komme att uteslutas, eftersom dessa kunde inhämtas ur uppbördslängden.

I propositionen nr 258/1938 med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen m. m. framhöll dåvarande chefen för finansdepartementet i nu förevarande fråga bl. a. att han anslöt sig till kommitténs förslag beträffande frågan om sekretesskydd för taxeringsresultaten. De skäl, som anförts för beredande av sekretesskydd för förmögenhetslängd jämte motsva-

rande del av ändringslängden, vore bärande men å andra sidan kunde icke förordas, att skyddet utsträcktes att omfatta jämväl inkomstlängden. Den offentlighet, som komme inkomsttaxeringen till del, vore ur kontrollsynpunkt alltför betydelsefull för att kunna uppgivas. I vissa yttranden hade ifrågasatts, att sekretesskyddet beträffande förmögenhetstaxeringen skulle göras fullständigt genom införande av skydd jämväl för uppgifterna om debiteringen till särskild skatt å förmögenhet. En dylik utsträckning av skyddet, varigenom uppbördsböckerna till viss del skulle bliva hemliga, skulle emellertid vid dåvarande uppbördsförfarande medföra stora praktiska besvärigheter. Huruvida efter införandet av ett nytt uppbördssystem dessa svårigheter skulle kvarstå kunde enligt departementschefens mening icke då avgöras.

Vid 1946 års riksdag väcktes genom motionerna I: 92 och II: 165 förslag om skyndsamt utredning angående åtgärder för skyddande av deklarationshemligheten. I bevillningsutskottets över motionerna avgivna betänkande (nr 39) anfördes bl. a. att i motionerna framhållits, att hemlighållandet av längderna över taxeringen till särskild skatt å förmögenhet vore verkninglös, eftersom upplysning om den skattskyldiges förmögenhet genom en enkel räkneoperation kunde erhållas ur inkomstlängden. Utskottet framhöll, att frågan om grunderna för den statliga beskattningen av inkomst och förmögenhet då vore under utredning inom 1945 års statsskatteberedning, vars förslag väntades komma att avlämnas under år 1946. Enligt utskottets mening kunde det anses sannolikt att vid en reform av den statliga beskattningen den i motionerna berörda frågan kunde komma i förändrat läge. Utskottet ansåge sig därför sakna skäl att för det dåvarande taga ställning till den av motionärerna väckta frågan. På utskottets hemställan beslöt riksdagen, att motionerna icke skulle föranleda någon åtgärd.

I skrivelse den 30 november 1949 har Föreningen Sveriges kronokamrere och Sveriges häradsskrivarförening, för den åtgärd som kunde finnas påkallad, bragt frågan om sekretesskydd för uppgifterna om debiterad förmögenhetsskatt till Kungl. Maj:ts kännedom. Föreningarna har därvid framhållit, att debiteringslängden vore en offentlig handling, varför intet hindrade den, som så önskade, att med ledning av uppgifterna däri uträkna vederbörandes beskattningsbara förmögenhet. Sekretessbestämmelsen beträffande förmögenhetslängderna bleve därigenom fullständigt illusorisk. Debiteringslängderna förvarades som regel under större delen av året hos de lokala skattemyndigheterna, hos vilka alltså allmänheten kunde utan större besvär inhämta uppgifter och därigenom indirekt erhålla upplysning i det hänseende man genom sekretessbestämmelsen velat skydda. Erfarenheten hade också visat, att denna möjlighet i allt större utsträckning utnyttjades av enskilda personer och företag. På grund härav syntes det böra föreskrivas, att uppgifterna i debiteringslängden — i likhet med vad som gällde beträffande förmögenhetslängden — icke måtte utan den skattskyldiges samtycke utlämnas till annan tidigare än 20 år efter utgången av det år under vilket debiteringslängden upprättats.

I motionerna I: 237 och II: 289 till 1950 års riksdag har föreslagits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till bestämmelser i syfte att ge ett effektivare sekretesskydd beträffande enskilda personers förmögenhetsbelopp. I konstitutionsutskottets utlåtande (nr 12) över motionerna framhölls, att sekretesslagens 17 § byggde på den grundtanken, att den skattskyldige ej skulle vara underkastad de olägenheter, som kunde uppkomma genom att uppgift om hans förmögenhet stode till allmänhetens förfogande. Det i lagen meddelade skyddet för förmögenhetssuppgifterna vore emellertid ej effektivt. Det syntes därför utskottet önskvärt att nyss nämnda grundtanke bleve förverkligad. Ett fullt effektivt skydd torde emellertid med utgångspunkt från nuvarande utformning av taxerings- och debiteringslängderna ej kunna erhållas utan att dessa längder jämte vissa andra handlingar såsom uppbördskorten m. m. erhöle motsvarande sekretesskydd som för närvarande tillkomme förmögenhetslängden. Med hänsyn till den betydelse ur kontrollsynpunkt, som grundregeln om taxeringsresultatens offentlighet kunde äga, ansåge sig utskottet emellertid ej för det dåvarande kunna förorda en sådan utvidgning av sekretessskyddet. Om taxerings- och debiteringslängderna, vilka till en del fått sin nuvarande utformning för att kunna tjäna som underlag för finansstatistiken, utan allvarlig olägenhet kunde omläggas, borde dock ett i förhållande till nuvarande sekretesskydd effektivare skydd för upplysningar om enskilda personers förmögenhet kunna erhållas. Innehållet i dessa längder reglerades emellertid ej i den till konstitutionsutskottets behandling hörande sekretesslagen utan i taxerings- och uppbördsförfattningar, vilka tillhörde annat utskotts behörighet. Utskottet, som ansåge det angeläget att Kungl. Maj:t toge den i motionerna väckta frågan om effektivare sekretesskydd åt enskilda personers förmögenhetsbelopp under övervägande, fann dock, med hänsyn bl. a. till nyss omnämnda skrivelse från Föreningen Sveriges kronokamrerare och Sveriges häradsskrivarförening samt till pågående utredningar inom finansdepartementet, en riksdagsskrivelse i motionernas syfte icke erforderlig, varför utskottet hemställde att motionerna icke skulle föranleda någon åtgärd. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

Slutligen har i de likalydande motionerna I: 171 och II: 228 till 1951 års riksdag hemställts, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om åtgärder i syfte att göra det åt de skattskyldiga genom sekretesslagen garanterade skyddet mot offentliggörande av storleken av deras skattepliktiga förmögenhet effektivt. I konstitutionsutskottets utlåtande (nr 6) har utskottet under hänvisning till att skrivelsen från Föreningen Sveriges kronokamrerare och Sveriges häradsskrivarförening numera överlämnats till uppbördssakkunniga och med understrykande av betydelsen av att ifrågavarande spörsmål bringades till en tillfredsställande lösning hemställt, att motionerna icke måtte föranleda någon åtgärd. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

De sakkunniga. De sakkunniga påpekar inledningsvis, att för närvarande — förutom deklarationer samt andra handlingar och uppgifter, vilka avlämnats till ledning vid taxering eller enligt bestämmelserna i uppbördsförordningen — endast förmögenhetslängden och ändringslängden beträffande taxering till statlig förmögenhetsskatt vore hemliga.

Detaljerade uppgifter om förmögenhet och dennas sammansättning funnes i självdeklarationer och därtill hörande handlingar. I förmögenhetslängder och ändringslängder lämnades endast uppgift om storleken av nettoförmögenheten. Uppgifter om förmögenhet kunde även återfinnas i prövningsnämndernas protokoll och skattedomstolarnas utslag med tillhörande handlingar. Uppgifter om förmögenhetsskatt funnes i debiteringslängder och å kreditkort avseende slutlig skatt samt å uppbördskort (debit- och kreditkort) avseende tillkommande skatt. Sistnämnda uppgifter lämnades jämväl å debetsedlarna för slutlig och tillkommande skatt. Vidare finge nämnas, att debetsedlar och kreditkort å debiterad preliminär skatt för närvarande innehölle uppgifter om förmögenhetsskatt, som skulle erläggas preliminärt. Genomfördes de sakkunnigas förslag, att preliminär B-skatt i regel skulle påföras med samma belopp som senaste slutliga skatt, komme emellertid dessa uppgifter ej längre att lämnas, såvitt gällde på så sätt beräknad preliminär B-skatt.

Enligt tryckfrihetsförordningen vore, fortsätter de sakkunniga, alla allmänna handlingar offentliga, såvida ej av hänsyn till bl. a. enskildas ekonomiska intresse och privatlivets helgd vissa handlingar skulle vara hemliga. Av denna orsak hade förmögenhetslängden och ändringslängden rörande taxering till statlig förmögenhetsskatt förklarats skola vara hemliga. Såsom i skilda sammanhang framhållits, föreläge dock ej några större svårigheter att med ledning av uppgifterna i debiteringslängder och å uppbördskort om förmögenhetsskatten räkna ut storleken av den beskattningsbara förmögenheten. Det önskade sekretesskyddet syntes kunna åstadkommas antingen på så sätt att skyddet utsträcktes även till debiteringslängder och uppbördskort eller ock därigenom att förmögenhetsskatten debiterades och uppbüres i särskild ordning vid sidan av den slutliga skatten och handlingarna beträffande denna debitering och uppbörd gjordes hemliga. Annan utväg torde icke stå till buds.

De sakkunniga framhåller, att även om det ur kontrollsynpunkt eller av andra hänsyn icke syntes föreligga något större intresse av att debiteringslängden vore offentlig, det dock icke syntes förenligt med själva grundtanken i tryckfrihetsförordningen om allmänna handlingars offentlighet att göra *hela* denna längd hemlig. Av praktiska skäl kunde det icke komma i fråga att endast de kolumner i debiteringslängden förklarades hemliga, vilka avsåge förmögenhetsskatten eller lämnade ledning för beräkning av denna skatt.

Vidare anför de sakkunniga, att om sekretesskydd skulle åstadkommas genom att debitera och uppbära förmögenhetsskatten i särskild ordning, debiteringen och uppbörden skulle kunna ordnas på liknande sätt som gäll-

de beträffande fastighetsskatten, eller sålunda med debitering i förmögenhetslängden, utfärdande av särskilda debetsedlar och uppbördskort (kreditkort) samt uppbörd å ett begränsat antal terminer. Ifrågavarande möjlighet att bereda sekretesskydd åt debiterad förmögenhetsskatt skulle emellertid medföra väsentliga olägenheter i skilda avseenden. Sålunda skulle den olägenheten inträda, att skatten icke kunde få erläggas preliminärt. Det syntes nämligen uteslutet att uttaga en särskild debiterad skatt å förmögenhet i samband med den ordinarie preliminära skatten. Att ordna en särskild preliminärskatteuppbörd för förmögenhetsskatten kunde ej heller komma i fråga. Uttoges förmögenhetsskatten endast som slutlig skatt, återinfördes de nackdelar med skatteeftersläpning, som vidlådde det äldre uppbördssystemet och som ledde till att dödsbon med stor behållen förmögenhet bleve belastade med avsevärda skatteskulder. Det vore också besvärligt för de skattskyldiga att behöva handskas med ytterligare en debetsedel. Även för det allmänna skulle det vara olägligt, om förmögenhetsskatten skulle komma att släpa efter. Framhållas finge också, att någon förmögenhetsskatt icke komme att erläggas under en övergångstid om minst 1½ år, därest den preliminära uppbörden av skatten avskaffades. Härtill komme, att uppbördsmyndigheterna skulle beredas ökat arbete och att det allmänna till följd därav skulle få vidkännas ökade kostnader för debitering och uppbörd. Kostnadsökningen kunde approximativt beräknas till ca 240 000 kr. för år.

Med hänsyn härtill och då någon skada veterligen icke uppkommit av att uppgifterna i debiteringslängden och uppbördskorten vore offentliga, borde enligt de sakkunnigas mening nu gällande regler bibehållas.

De sakkunniga påpekar slutligen, att skäl kunde anföras för att även förmögenhetsuppgifterna i förmögenhetslängden borde vara offentliga. Liksom beträffande inkomstuppgifterna skulle sekretesskyddet begränsas till detaljerna; slutbeloppet skulle vara offentligt. Praktiska fördelar skulle härigenom vinnas. Den särskilda förmögenhetslängden skulle sålunda kunna avskaffas; uppgifterna om skattepliktig och beskattningsbar förmögenhet skulle i stället kunna införas i inkomstlängden.

Tre av de sakkunniga, nämligen herrar *Alin*, *Prydz* och *Åkerstedt*, har med instämmande av herr *Josefson*, expert hos de sakkunniga, i särskilt yttrande uttalat, att enligt deras mening de sakkunniga borde ha föreslagit sådan ändring av 17 § andra stycket sekretesslagen att jämväl debiteringslängd och uppbördskort icke finge utan den skattskyldiges samtycke utlämnas till annan tidigare än efter tjugu år; tiden syntes kunna räknas från den dag dessa handlingar enligt vad därom stadgades skulle vara färdigställda.

I yttrandet anföres följande.

Av vad i Kap. XVI anförts framgår att bestämmelsen i 17 § sekretesslagen om skydd för förmögenhetslängdens innehåll icke är effektiv. Av debiteringslängdens uppgifter om förmögenhetsskatt kan icke blott konstateras vilka skattskyldiga som äga beskattningsbar förmögenhet med minst 30 000

kr. eller vilka som icke ha förmögenhet av denna storlek, utan i förra fallet också beloppet av beskattningsbar förmögenhet. Denna möjlighet utnyttjas i praktiken tämligen flitigt. Även om till äventyrs ingen skada kan påvisas ha uppkommit till följd därav, har dock avsikten med sekretessskyddet i väsentliga delar icke förverkligats. Att utan ändring bibehålla en lagbestämmelse som är så beskaffad att den icke kan fylla sitt ändamål, förefaller otillfredsställande, särskilt när bestämmelsens förhandenvaro ingiver skattskyldiga den felaktiga uppfattningen att förmögenhetens storlek är en intern angelägenhet mellan myndigheterna och den skattskyldige. Valet bör stå mellan åtgärder för att göra skyddet effektivt eller att helt avskaffa detsamma.

Med hänsyn till konstitutionsutskottets av årets riksdag godkända uttalande i utlåtande över motionerna I: 171 och II: 228 torde den sistnämnda möjligheten icke komma i fråga. I denna situation återstår endast möjligheten att söka bereda förmögenhetslängdens innehåll ett bättre skydd.

I ovannämnda kapitel redogöres för två olika alternativ till lösning. Det ena alternativet förutsätter debitering och uppbörd av förmögenhetsskatt i en från debiteringen och uppbörden av inkomstskatterna helt fristående ordning. Lika med uppbördssakkunnigas majoritet anse vi denna linje olämplig. Särskilt vilja vi understryka olägenheterna av att förmögenhetsskatten då icke skulle kunna erläggas preliminärt, något som skulle i väsentlig grad rubba grunderna för utformningen av preliminärskatteuppbörden.

Däremot kunna vi icke finna majoritetens skäl mot att utsträcka sekretessskyddet till debiteringslängd och uppbördskort övertygande. Debiteringslängden utgör ett led i själva arbetsmetoden, ett instrument varigenom de olika skatteslagen uppsamlas på ett och samma ställe i och för underlåtande av debetsedelsskrivning och redovisning. Detsamma gäller de uppbördskort, debetkort, vilka i stället för debiteringslängd användas vid påföring av preliminär skatt. Övriga uppbördskort, kreditkort — liksom debetsedlarna — innehålla utdrag ur debiteringslängd eller debetkort. Ifrågavarande principiella uppfattning om debiteringslängdens och debetkortens karaktär förlorar icke sin giltighet om, såsom de sakkunniga föreslagit, en avskrift av inkomstlängden användes som debiteringslängd i stället för separat debiteringslängd.

Då berörda handlingar tillkommit för internt bruk, kunna vi icke finna det stridande mot offentlighetsprincipen att de beredas sekretessskydd. Tvärtom talar till förmån för denna uppfattning hänsynen till de enskildas ekonomiska intresse och privatlivets helgd. Att denna tanke för övrigt icke är en nyhet framgår av 13 § Kungl. kungörelsen den 30 december 1946 med vissa föreskrifter angående tillämpningen av uppbördsförfordningen; där stadgas nämligen skyldighet för lokal skattemyndighet att vid utsändandet av debetsedlar till de skattskyldiga iakttaga bl. a. att debetsedlarna äro »inneslutna i kuvert eller på annat sätt tillslutna, så att å debetsedlarna upptagna belopp eller därå antecknade uppgifter angående skattens beräkning icke kunna läsas utan att försegling dessförinnan brytes».

Om således skydd beredes debiteringslängd och uppbördskort, blir också det syfte, för vilket bestämmelsen i 17 § andra stycket sekretesslagen tillkommit, helt tillgodosett.

Remissyttrandena. De sakkunnigas förslag att nuvarande bestämmelser skulle oförändrade bibehållas har i det stora flertalet yttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Den av vissa av de sakkunniga uttalade meningen, att sekretesskydd borde beredas jämväl debiteringslängd och uppbörds-kort, biträdades av *kammarrätten, länsstyrelserna i Östergötlands och Västmanlands län, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska bankföreningen, Sveriges häradsskrivarförening och Föreningen Sveriges kronokamrerare*. Därvid åberopas i allmänhet vad nämnda sakkunniga anfört i sitt särskilda yttrande. Därutöver framhåller den förstnämnda länsstyrelsen, att de sakkunnigas skäl mot den ifrågasatta utvidgningen av sekretesskyddet knappast vore bärande; de flesta av debiteringslängdens uppgifter, bortsett från förmögenhetsskatten, återfunnes sålunda i andra handlingar, som vore offentliga, såsom inkomstlängd, arbetsgivareförteckningar etc. Vidare åberopar förenämnda näringsorganisationer ett av särskilda delegerade för industriförbundet, försäkringsbolagens riksförbund, bankföreningen och Stockholms handelskammare avgivet yttrande. Däri anföres bl. a., att det vore ett välgrundat önskemål att den av konstitutionsutskottet i utlåtandet nr 12 till 1950 års riksdag åberopade grundtanken, att den skattskyldige ej skulle vara underkastad de olägenheter, som kunde uppkomma genom att uppgift om hans förmögenhet stode till allmänhetens förfogande, behörigen bleve tillgodosedd. Detta syntes utan olägenhet kunna ske genom den av de tre reservanterna föreslagna lagändringen. Förslag härom borde snarast möjligt framläggas för riksdagen.

Även *Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet landsbygdens folk* anser, att sekretessbestämmelserna borde effektiviseras. Organisationerna hade funnit, att avsikten med sekretessbestämmelserna grovt åsidosatts, vilket också utnyttjats av såväl enskilda personer som företag. Det förefölle stötande, att så uppenbara och i praktiken klart påvisade missförhållanden lämnades obeaktade i samband med en allmän översyn av lagbestämmelserna på området. De sakkunniga hade uppgivit, att antalet skattskyldiga med statlig förmögenhetsskatt endast uppginge till omkring 210 000 och att kostnadsökningen för ett effektivare skydd åt förmögenhetslängden kunde beräknas till ca 240 000 kr. Nämnda skattskyldigas rättmätiga intressen borde tillgodoses, ej minst med hänsyn till den skattetunga, som ålagts dessa genom en beskattning mot vars införande organisationerna tidigare kraftigt reagerat. Kostnadsökningen för ett effektivt sekretesskydd förefölle icke alltför stor, om man såge den i jämförelse med de skattebelopp, som ifrågavarande skattskyldiga finge erlagga.

I några yttranden beröres de sakkunnigas påpekande, att skäl kunde anföras för att även förmögenhetsuppgifterna i förmögenhetslängden borde vara offentliga; härigenom skulle den särskilda förmögenhetslängden kunna avskaffas. Sålunda uttalar *länsstyrelsen i Norrbottens län*, att även om praktiska fördelar kunde anföras för att avskaffa sekretesskyddet, syntes icke lämpligt, att dessa uppgifter utlämnades till offentligheten, till sammanställare av taxeringskalendrar och andra.

Statistiska centralbyrån yttrar.

Genom ämbetsskrivelse den 30 juni 1947 har dåvarande chefen för finansdepartementet meddelat centralbyrån Kungl. Maj:ts beslut, att ämbetsverket må för statistisk bearbetning från de lokala skattemyndigheterna till låns erhålla en avskrift av förmögenhetslängderna med skyldighet för ämbetsverket att återställa längdavskrifterna efter hand som de bearbetats, dock senast viss angiven dag.

Ett avskaffande av förmögenhetslängderna skulle medföra stora praktiska svårigheter för förmögenhetsstatistiken. Om man bortser från den utvägen, att utdrag gjordes för centralbyråns räkning av alla i inkomstlängden upptagna förmögenheter, måste ett exemplar av inkomstlängderna insändas till centralbyrån. Inkomstlängderna bilda ett betydligt mera omfattande material än förmögenhetslängderna. Kostnaderna för försändelserna skulle ökas och det skulle uppstå svårigheter för centralbyrån att förvara materialet. Förmögenhetslängderna användas här icke endast vid den förberedande granskningen och kodningen samt vid hålkortsstansningen i maskincentralen utan även — och det i mycket betydande omfattning — i samband med den granskning, som måste verkställas av de listor maskincentralen levererar till den finansstatistiska avdelningen. Om förmögenhetslängderna avskaffas, måste vid detta arbete inkomstlängderna i deras helhet genomgå, vilket måste draga längre tid och större kostnader än nu är fallet. De praktiska svårigheterna för förmögenhetsstatistiken bliva så stora, att möjligheten att utarbета densamma skulle äventyras.

Å andra sidan understrykes de sakkunnigas påpekande att skäl kan anföras för att göra förmögenhetslängderna offentliga av *länsstyrelserna i Kristianstads, Hallands och Västerbottens län*.

Departementschefen. Som framgår av den tidigare lämnade redogörelsen, har sekretesskydd beretts självdeklarationer och andra till ledning vid taxering för inkomst och förmögenhet lämnade uppgifter. Beträffande själva taxeringsresultatet sådant detta finner uttryck i anteckningar i inkomst- och förmögenhetslängderna är emellertid sekretesskyddet icke fullständigt. Väl är förmögenhetslängderna hemliga, men inkomstlängderna utgör för en var tillgängliga handlingar. Att sekretesskydd ansetts icke böra ifrågakomma för sistnämnda längder sammanhänger med den betydelse ur kontrollsynpunkt, som man velat tillägga den omständigheten att inkomstlängderna finnes tillgängliga för offentlig granskning. Det har ur kontrollsynpunkt icke ansetts lika angeläget, att förmögenhetslängderna tillhandahållas för dylik granskning.

Den verkställda debiteringen av såväl inkomst- som förmögenhetsskatt införes i debiteringslängden för slutlig skatt, beträffande vilken längd något sekretesskydd icke föreskrivits. Med ledning av debiteringslängdens uppgifter finnes, såsom påpekats, möjlighet att uträkna den beskattningsbara förmögenheten. Härigenom har det sekretesskydd, som man velat bereda förmögenhetslängdens uppgifter, blivit i huvudsak illusoriskt. I anledning härav har yrkanden från olika håll framställts om sådana ändrade bestämmelser, att ett effektivt sekretesskydd bereddades uppgifterna rörande enskilda personers förmögenhet.

Såsom de sakkunniga framhållit, kan sådant skydd åstadkommas antingen genom ett särskilt debiterings- och uppbördsförfarande beträffande förmögenhetsskatten, därvid de för detta förfarande erforderliga handlingarna gjordes hemliga, eller på så sätt att gällande sekretesskydd för förmögenhetslängderna utsträcktes att gälla jämväl debiteringslängder och uppbörds-kort.

Det förstnämnda alternativet synes av anförda skäl helt uteslutet. Mot förslaget att göra debiteringslängderna hemliga kan enligt de sakkunniga, och jag delar deras mening därutinnan, med fog invändas att det synes tveksamt huruvida man med hänsyn allenast till debiteringen av förmögenhetsskatt bör göra ifrågakommande längder i sin helhet hemliga; att göra dem hemliga blott i viss del kan, såsom framhållits, av praktiska skäl knappast ifrågakomma.

De sakkunniga har framhållit, att några nackdelar dem veterligen icke varit förenade med de nuvarande bestämmelserna. Ej heller har jag för egen del den uppfattningen att så varit fallet; jag har även svårt att inse att det kan lända någon till men att av offentligen tillgängliga handlingar kan inhämtas vissa uppgifter om hans förmögenhetsställning. Med denna uppfattning skulle, såsom ock från flera håll ifrågasatts, närmast ifrågakomma att avskaffa sekretesskyddet för förmögenhetslängden, något som för övrigt skulle medföra praktiska fördelar ur debiteringssynpunkt.

Jag är emellertid icke beredd, att i detta sammanhang taga någon slutlig ställning till förevarande spörsmål. Frågan om sekretesskyddet beträffande förmögenhets- och debiteringslängder m. m. kommer att närmare behandlas av 1950 års skattelagssakkunniga. I avvaktan på deras utredning och förslag synes nuvarande sekretessbestämmelser böra bibehållas.

XVII. Arbetsgivares skyldighet att anmäla arbetsanställning.

Gällande bestämmelser m. m. Enligt förordningen den 30 april 1943 (nr 218) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning är arbetsgivare skyldig att till utmätningsmannen i anställningsorten göra anmälan om anställande av arbetstagare. Är anställningen avsedd att vara högst fyra veckor, föreligger dock ej anmälningsskyldighet med mindre anställningen varar längre tid än nyss sagts. Statliga verk och inrättningar, landsting och kommuner m. fl. kommunala samfälligheter är anmälningsskyldiga endast i fråga om arbetare i statens eller samfällighetens tjänst.

Anmälan skall göras senast en vecka efter anställningens början eller, om anställningen varit avsedd att vara högst fyra veckor men förlänges utöver denna tid, senast fyra veckor efter anställningens början. För anmälningarna skall användas särskilda blanketter (anställningskort), vilka för varje anställd utskrivs i två exemplar.

Utmätningsmannen skall förvara det ena exemplaret av anställningskortet i ett alfabetiskt ordnat register och översända det andra exemplaret till läns-

styrelsen eller, där arbetstagaren är mantalsskriven inom annan utmätningssmans tjänstgöringsområde, till denne, som har att efter tagen kännedom om innehållet i kortet vidarebefordra detsamma till länsstyrelsen i mantalskrivningsorten. Till länsstyrelse inkommande anställningskort skall alfabetiskt ordnas i särskilt register.

För Stockholm gäller vissa särskilda bestämmelser; sålunda skall bl. a. vad i förordningen stadgas angående utmätningssman och länsstyrelse i nämnda stad gälla mantalsverket.

Den som underlåter att behörigen fullgöra anmälningsskyldigheten straffas med böter å högst 100 kr. Ej må dock till straff dömas, därest omständigheterna giver vid handen att underlåtenheten haft sin grund i ett tillfälligt förbiseende eller att anmälningsskyldigheten icke kunnat fullgöras inom föreskriven tid.

Bestämmelserna utgör ett led i den serie av åtgärder, vilka år 1943 vidtogs för att främja en effektivare skattebetalning och en grundligare taxeringskontroll. Närmast åsyftade man att komma till rätta med de brister i restindrivningen av utskylder, vilka hade sin främsta grund däri, att indrivningsmyndigheterna hade stora svårigheter att snabbt vinna kunskap om den restfördes arbetsanställning.

I avseende å detta spörsmål uttalades i det betänkande, som låg till grund för propositionen i ämnet (SOU 1942: 21 s. 73) följande.

Ett undanröjande av nu berörda olägenhet synes emellertid endast kunna ske på ett sätt, nämligen genom att arbetsgivarna åläggas skyldighet att i viss utsträckning anmäla arbetsanställning. Förslag i sådan riktning hava även tidigare framkommit, bl. a. framlades sådant förslag av 1936 års uppbördskommitté. Det är givet, att en dylik föreskrift skulle för arbetsgivarna, framför allt de större, innebära åtskilligt besvär. Emellertid framstår för de sakkunniga såsom en ofrånkomlig förutsättning för vinnande av en bättre ordning i fråga om uppbörden, att en ändring ernås i nu berörda avseende. Såsom förut påpekats, skulle det båta föga att söka utveckla skatteförmedlingsrörelsen, om man icke samtidigt skärpte kontrollen å de notoriska skattesolkarna. Anmärkas må ock, att den nu förevarande utredningen avser att söka vinna en sådan förbättring av uppbörden att frågan om uppbördens verkställande vid inkomstkällan därmed åtminstone tills vidare kan få anså. Ett genomförande av förslaget om uppbörd vid inkomstkällan kan enligt vad som allmänt erkännes icke äga rum, med mindre arbetsgivarna i betydande utsträckning tagas i anspråk för ändamålet. Kan man undgå en dylik mera långt gående reform genom nu ifrågasatta åtgärder, vill det synas som om det ökade besvär för arbetsgivarna, som anmälningsskyldighetens fullgörande innebär, dock skulle vara acceptabelt då man därigenom undgår nyssberörda väsentligt mera omfattande arbetsuppgifter.

Frågan om det fortsatta behovet av anställningsregistret har i olika sammanhang berörts, bl. a. av riksdagens revisorer i 1946 års revisionsberättelse (s. 134—140), av statens organisationsnämnd i en promemoria den 12 december 1949 angående organisationsundersökningar vid länsstyrelsen och vissa landsfiskalskontor i Östergötlands län samt av 1950 års besparingsutredning i en promemoria den 10 november 1950.

Vidare har 1949 års uppbördssakkunniga i denna fråga inhämtat yttrande från samtliga länsstyrelser, varvid bilades en sammanställning av tidigare avgivna yttranden och i övrigt gjorda uttalanden angående anställningsregistret. Samtidigt anhöll de sakkunniga om uppgifter beträffande antalet införselbeslut under år 1950, m. m.

I betänkandet (s. 412—421) har redogörelse lämnats för gjorda uttalanden m. m. Därav må här återgivas följande.

I betänkande med förslag till omorganisation av folkbokföringen (SOU 1944: 52 s. 266) föreslog *folkbokföringskommittén* att texten å tryckplåtarna i länsstyrelsernas tryckande register även skulle innehålla uppgift å arbetsgivarens namn och adress. Önskemål härom hade uttryckts av 1944 års uppbördsberedning, som framhållit, att en dylik uppgift skulle vara av stort värde såväl för indrivningsarbetet som med hänsyn till arbetsgivarnas skyldighet att verkställa skatteavdrag.

I betänkandet diskuterade folkbokföringskommittén jämväl möjligheterna att använda folkbokföringens tryckande register för arbetsmarknadsändamål (SOU 1944: 52 s. 267—280). En förutsättning härför vore, att personplåtarna försåges med så noggranna och detaljerade uppgifter om yrke och näringsgren, att dessa kunde tjäna till ledning för ett bedömande av vederbörandes användbarhet såsom arbetskraft, samt om arbetsgivarens namn och, där så erfordrades till dennes identifiering, postadress. Omprägling av personplåts yrkesuppgift borde ske under löpande året med stöd av anställningsregistret. För detta ändamål borde formuläret till anställningskort så ändras, att vid uppgiftsskyldighetens fullgörande uppgift lämnades även om näringsgren. Genom anställningskortens vunnas emellertid icke kännedom om samtliga fall av ändrad yrkesverksamhet. Anställningskortens lämnade nämligen icke upplysning om upphörande av yrkesverksamhet utan samband med antagande av ny arbetsanställning eller om övergång från ett yrke till ett annat inom samma företag eller om öppnande av egen rörelse i någon form. Ur såväl folkbokförings- som arbetsmarknadssynpunkt vore det därför ofrånkomligt, att personplåtarnas yrkesuppgifter första gången inpräglades samt sedermera åtminstone vart femte år ompräglades med stöd av mera uttömmande uppgifter om yrke, näringsgren och arbetsgivare. Dessa uppgifter borde införskaffas genom de av kommittén föreslagna skriftliga mantalsuppgifterna.

I proposition nr 282 till 1945 års riksdag angående omorganisation av folkbokföringen (s. 90) anförde *departementschefen* beträffande personplåtens text att det borde få ankomma på Kungl. Maj:t att i administrativ ordning meddela beslut om textens innehåll och fördelning på tryckytan. Beslut att texten skall innehålla uppgift på arbetsgivarens namn och adress har hittills icke meddelats.

1944 års uppbördsberedning förutsatte i sitt betänkande med förslag till omläggning av uppbördsförfarandet (SOU 1945: 27 s. 448), att anställningsregistren skulle komma att försvinna och ersättas av folkbokföringsavdelningarnas register.

För att undersöka de möjligheter anställningsregistren dittills erbjudit i syfte att förbättra restindrivningen infordrade 1946 års riksdagsrevisorer i cirkulärskrivelse till länsstyrelserna uppgifter ägnade att belysa denna fråga. Efter redogörelse för de inkomna yttrandena m. m. uttalar revisorerna sammanfattningsvis.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har anställningsregistret icke kommit att på avsett sätt fylla sitt egentliga ändamål, nämligen att till ledning för restindrivningen snabbt lämna upplysning om den skattskyldiges arbetsanställning. Den främsta orsaken till detta förhållande synes vara, att arbetsgivarna i stor utsträckning försumma att fullgöra den föreskrivna anmälningsskyldigheten. Särskilt gäller detta arbetsgivare med ett mindre antal anställda. Till väsentlig del torde försumligheten bero på ren okunnighet om gällande bestämmelser. Kontrollen över efterlevnaden av föreskrifterna synes även på vissa håll hava varit bristfällig. Det förefaller revisorerna anmärkningsvärt, att myndigheterna i allmänhet — trots kännedom om registrets bristande effektivitet — i så ringa utsträckning använt sig av möjligheten att genom kungörelser, meddelanden i radio och i dagspressen bland allmänheten sprida kännedom om den föreskrivna anmälningsskyldigheten.

Genomförandet av den nya reformen på uppbořdsväsendets område har aktualiserat frågan om ett bibehållande av anställningsregistret. Nämnas må att redan i samband med registrets tillkomst uttalades att detsamma allenast vore att anse såsom ett provisorium i avvaktan på en kommande uppbořdsreform. Då det förefaller sannolikt, att anställningsregistret efter uppbořdsreformens ikraftträdande kommer att få minskad betydelse, bör det enligt revisorernas mening tagas under överbägende, huruvida icke detsamma kan avskaffas, sedan någon erfarenhet vunnits angående verkningarna av folkbokförings- och uppbořdsreformerna.

I yttrandena till 1949 års uppbořdssakkunniga rörande behovet av förvarande lagstiftning har uppgivits, att länsstyrelsernas anställningsregister i huvudsak använts för kontroll vid avskrivning av skatter och böter samt för inhämtande av adressuppgifter vid utbetalning av överskjutande preliminär skatt eller vid översändande av utslag i mantalsskrivningsmål, då utbetalda belopp eller avsända utslag återkommit såsom obeställbara. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anför, att vederbörande stadsfogde i Göteborg innan framställning om bötesavskrivning gjorts regelbundet insänt handlingarna till länsstyrelsen för efterforskning av de bötfällda i anställningsregistret. Vid dessa efterforskningar under år 1950, som avsett ca 900 bötfällda, hade närmare 10 procent av de bötfällda anträffats i registret. Förfrågningar hade även gjorts av barnavårdsnämnder, lokala skattemyndigheter, soliditets- och inkassobyråer, advokater, polismän, riksbanken m. fl. Under år 1950 hade över 1 500 sådana förfrågningar inkommit till länsstyrelsen. Registret hade även använts för granskning av avskrivningslängder och värnpliktslåneärenden samt i mantalsskrivningsmål och taxeringsärenden, dock endast i begränsad omfattning. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* uppger, att anställningsregistret hos länsstyrelsen i stor utsträckning använts för att besvara förfrågningar från exekutionsbiträden. Västerås stads polisverk hade dagligen gjort 2—3 förfrågning-

ar per telefon för olika ändamål. Även socialvårdsmyndigheterna hade begärt upplysningar i stor utsträckning.

Flertalet övriga länsstyrelser har uttalat, att registren hos länsstyrelserna icke vore till stor nytta.

Utmätningssmännens anställningsregister synes förutom vid skatteindrivningen ha använts för indrivning av böter och allmänna avgifter, bearbetning av restförteckningar, delgivning av handlingar, efterforskning av underhållsskyldiga och personer upptagna i den s. k. spärrlistan, utlagning och inskrivning av personal till civilförsvaret samt i ärenden rörande polis- och åklagarverksamheten, mantalsskrivning, barnavård, fattigvård, familjebidrag och bosättningslån m. m. Omdömet om registrens användbarhet i dessa avseende växlar avsevärt. Såvitt gäller landsbygden har värdet av registren som regel icke ansetts vara särskilt stort. För städernas och industrisamhällenas del har däremot framhållits, att man haft god nytta av registren.

För de lokala skattemyndigheterna har anställningsregistret icke ansetts ha någon större betydelse.

Anställningsregistrets avskaffande har förordats av *statens organisationsnämnd, 1950 års besparingsutredning, tolv länsstyrelser och åtskilliga landsfiskaler*. En av dessa länsstyrelser uttalar dock, att det möjligen skulle kunna tänkas, att registret i fortsättningen fördes endast hos exekutionsbiträdena på landet och hos stadsfogdarna i städerna.

Statens organisationsnämnd yttrar bl. a.

Anställningsregistren torde i allmänhet vara föga aktuella, eftersom anmälningar ofta ej inkomma från mindre företagare, såsom detaljaffärer, lantbrukare och privatpersoner (t. ex. beträffande hembiträden). Större företag med välordnade personalavdelningar synas däremot sköta sin anmälningsskyldighet ganska väl, även om jämväl bland dem undantag finnas. Registrens bristande aktualitet, som vid stickprovsundersökningar i olika anställningsregister bekräftats, torde bl. a. sammanhånga med den bestämmelsen, att anmälningsskyldighet ej föreligger förrän efter 4 veckors anställning vilket gör, att anmälan då ofta kan bli bortglömd.

Med hänsyn till vad ovan anförts, synes anställningsregistret kunna slopas. Därigenom skulle en avsevärd arbetsbesparing kunna göras på landsfiskalskontor, länsstyrelser, mantalsverket, posten m. fl. tjänsteställen. Lågt räknat torde per dag en besparing av 24×4 timmar = 96 timmar kunna uppnås på de olika länsstyrelserna och på landsfiskalskontoren ca 400×15 min. = 100 timmar eller sammanlagt minst 196 timmar per dag.

Även för företagens del skulle ett upphävande av föreskriften att insända anställningskort innebära en viss arbetslättnad.

1950 års besparingsutredning framhåller, att bestämmelserna om anställningsregister tillkommit för att effektivisera beskattningen. Efter införandet av källskattesystemet hade registren förlorat sin betydelse i detta avseende och torde för närvarande ej heller användas för annat ändamål. Enligt vad som inhämtats lades dock fortfarande ned betydande arbete på att hålla registren i stand. På vissa större länsstyrelser åtginge härför inemot en hel årsarbetskraft. Av angivna skäl borde dessa bestämmelser såsom ej längre aktuella omedelbart upphävas.

I övrigt har som regel anförts, att behovet av anställningsregistret syntes vara så ringa, att nyttan av detsamma icke uppvägde de kostnader och det besvär, som dess förande och skyldigheten att anmäla arbetsanställning medförde. Den avsevärda nedgången av antalet införsalar talade för att slopa registret. Till det minskade behovet av registret bidroge de genomförda skärpningarna av preliminärskatteuttaget, avdraget för kvarstående skatt med 25 procent av inkomsten om debetsedel å slutlig skatt ej företeddes, den ytterligare förbättring av preliminärskatteuttaget som den pågående översynen av uppbördsförordningen torde komma att medföra och det ifrågasatta systemet med redovisningsnummer.

Anställningsregistrets bibehållande har tillstyrkts av nio länsstyrelser ävensom av flertalet stadsfogdar, exekutionsbiträden i städer och större tätorter samt landsfiskaler inom distrikt med större tätorter. Dessa gör gällande, att anställningsregistret i vart fall för exekutionsbiträdenas indrivningsarbete hade sådan betydelse, att ett avskaffande icke syntes nu böra ifrågakomma. Om anmälningsskyldigheten upphävdes, skulle ökat arbete uppkomma för exekutionsbiträdena, framför allt i städerna. Flera exekutionsbiträden kunde bli erforderliga i städerna och de större samhällena. Vidare skulle indrivningsresultatet sannolikt komma att försämrast. I flera yttranden har såsom skäl för att behålla anställningsregistret anförts, att länsarbetsnämnderna numera icke lämnade indrivningsmyndigheterna begärda uppgifter ur registren över arbetssökande. Sålunda har länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län yttrat, att av de inkomna yttrandena framginge att indrivningsarbetet skulle bli avsevärt mera omfattande än nu om registren slopades och alltså komma att kräva ökad personal. Härtill komme att indrivningsresultatet väntades bli avsevärt försämrat. Även om ett slopande av registren komme att medföra en skenbar kostnadsbesparing, skulle dock verkningarna därav i realiteten vara förlustbringande.

Länsstyrelsen i Hallands län har bl. a. anført, att den starka nedgången av antalet införselbeslut icke borde tillmätas alltför stor betydelse. För många löntagare med fast arbetsanställning hade tidigare införseln varit det så att säga normala betalningssättet, vilket numera ersatts av skatteavdrag enligt uppbördsförordningen. Denna kategori skattskyldiga vållade i allmänhet icke något särskilt besvär ur indrivningssynpunkt. Registret vore däremot av synnerligen stort värde i fråga om sådana skattskyldiga, som ofta bytte arbetsanställning, särskilt utlänningar, anläggningsarbetare, sjömän o. d. Någon nämnvärd minskning av antalet restförda tillhörande sistnämnda grupper torde uppbördsreformen hittills knappast kunna sägas ha medfört. Det minskade antalet införselbeslut i fråga om skatter berodde till stor del också på reglerna i 21 § 3) införsellagen om prioritet för skatteavdrag beträffande inkomster nära existensminimum.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har påpekat, att anställningsregistrets avskaffande antagligen skulle leda till, att förfrågningar komme att ställas till pastorsämbetena och framför allt till länsstyrelsernas befolkningsregister angående vederbörandes adress. Detta skulle nödvändiggöra, att särskild arbetskraft finge anställas.

Ett par länsstyrelser samt flera stadsfogdar och landsfiskaler har uttalat, att om anställningsregistret avskaffades, besväret för arbetsgivarna med att besvara vissa myndigheters förfrågningar om anställningsförhållandena torde bli minst lika stort som besväret med anställningskortens utskrivande.

Femton länsstyrelser — därav samtliga som önskat anmälningsskyldighetens bibehållande med undantag av länsstyrelsen i Västmanlands län — har ansett, att anställningsregistret hos länsstyrelserna kunde avskaffas.

De sakkunniga. De sakkunniga framhåller, att om de i länsbyråernas tryckande register ingående personplåtarna kompletterades med arbetsgivares namn och adress, skulle arbetet med den årligen återkommande aktualiseringen av plåtarna, vilken blott skulle kunna ske med ledning av avlämnade mantalsuppgifter, bli synnerligen kostnadskrävande. Vidare skulle arbetsgivaruppgifterna för en stor del av befolkningen aldrig kunna hållas aktuella; detta skulle gälla just den kategori arbetstagare beträffande vilken det vore mest betydelsefullt för myndigheterna att äga tillförlitliga arbetsgivaruppgifter. De sakkunniga ansåge sig icke böra föreslå, att föreskrift om komplettering av registren på ifrågasatt sätt meddelades.

Man finge alltjämt, fortsätter de sakkunniga, utgå ifrån att det nuvarande anställningsregistret icke kunde bli överflödigt genom utbyggnad av folkbokföringssystemet. För att ett register över skattskyldigas arbetsgivare skulle vara till verklig nytta vid indrivningsarbetet fordrades nämligen att uppgifter om ändrade arbetsgivarförhållanden snabbt tillfördes registret. Vad som framför allt vållade svårigheter vid skatteindrivningen vore att nå sådana skattskyldiga, som ofta bytte anställning. Skulle därför de eventuella uppgifterna om anställningsförhållandena i länsstyrelsernas befolkningsregister aktualiseras högst en gång om året i samband med mantalsskrivningarna, komme enligt de sakkunnigas mening uppgifterna ur indrivningssynpunkt att få föga värde.

Vidare framhåller de sakkunniga, att restindrivningens omfattning och antalet införselar vore av betydelse för bedömande av frågan, huruvida anställningsregistret borde bibehållas eller icke. Av till de sakkunniga lämnade uppgifter framginge, att antalet införselbeslut i hela riket nedgått från ca 896 000 år 1944 till ca 112 000 år 1950 eller sålunda med 87,5 procent. Uppgifterna om den omfattning, i vilken de restförda kunnat anträffas med hjälp av anställningsregistret, skilde sig avsevärt i fråga om städer och större samhällen, å ena sidan, och landsbygden, å andra sidan. Stadsfogdarna och landsfiskaler i distrikt med större tätorter hade sålunda som regel anfört, att anställningsregistret varit till god nytta. I landsfiskalsdistrikt utan större samhällen och industrier ansåges däremot registret i allmänhet ha varit till ringa hjälp. Såsom förklaring till sistnämnda förhållande hade uppgivits, dels att exekutionsbiträdena i distrikt med mer stationär befolkning ägde bättre personkännedom än exekutionsbiträdena i städer och andra samhällen med en rörlig befolkning, dels ock att anmälningsskyldigheten fullgjorts väsentligt sämre på landsbygden än i städerna.

Även om nedgången av antalet införselbeslut efter det nya uppbördssystemets införande vore avsevärd, måste likväl införsel tillgripas i ganska stor omfattning för att restförda skatter skulle erläggas. Av de avgivna yttrandena hade de sakkunniga bibringats den uppfattningen, att det förelåge risk för försämrat indrivningsresultat, om skyldigheten att anmäla arbetsanställning skulle omedelbart avskaffas. Med avskaffande av nämnda skyldighet torde därför böra anstå till dess erfarenheter vunnits i vilken omfattning kvarstående och restförd skatt kunde komma att minskas genom redan genomförda och nu föreslagna förbättringar av källskattesystemet. Med hänsyn härtill och till de övriga ändamål, för vilka anställningsregistret utnyttjades, förordar de sakkunniga, att skyldigheten att anmäla arbetsanställning tills vidare skulle bestå.

Däremot anser de sakkunniga, att länsstyrelsernas anställningsregister borde avskaffas och att det borde ankomma på utmätningsmannen att bestämma, om anställningsregistret skulle föras hos honom eller hos vederbörande exekutionsbiträde. Anmälan om arbetsanställning borde göras i ett exemplar till utmätningsmannen i anställningsorten. Vore arbetstagaren mantalsskriven inom annan utmätningsmans tjänstgöringsområde, borde avskrift av den inkomna anmälan översändas till denne.

De sakkunniga har icke funnit anledning föreslå utvidgning av arbetsgivarernas anmälningsskyldighet. Vad anginge önskemålen om att tiden för anmälningsskyldighetens inträde skulle förkortas, torde den eventuella förbättringen av skatteindrivningen genom kortare tidsfrist icke kunna uppväga det ökade besväret för arbetsgivarna. I allmänhet torde därjämte den inkomst, som uppbures vid kortvariga anställningar vara så obetydlig, att endast ett ringa skattebelopp kunde uttagas genom införsel. Icke heller syntes tillräckliga skäl ha åberopats för skyldighet för arbetsgivare att anmäla när anställning upphört.

För att anställningsregistret skulle erhålla avsett värde, säger de sakkunniga slutligen, måste anmälningsskyldigheten fullgöras ordentligt. För närvarande syntes det brista avsevärt härutinnan. För att åstadkomma förbättring härvidlag torde det vara nödvändigt med en ökad upplysningsverksamhet från myndigheternas sida.

Remissyttrandena. Endast i två yttranden har skyldigheten att anmäla arbetsanställning ansetts böra avskaffas omedelbart. I övrigt har de sakkunnigas förslag i stort sett icke föranlett någon erinran.

Från remissyttrandena torde följande få här återgivas.

Statistiska centralbyrån vitsordar riktigheten av de skäl, som de sakkunniga anfört mot en komplettering av de tryckande registrens personplåtar med arbetsgivaruppgifter. Centralbyrån såge med tillfredsställelse, att härmed ett av motiven för det ursprungliga förslaget om inprägling av sådana uppgifter bortfallit. Även bortsett från konjunkturbetingade förhållanden vore rörligheten på arbetsmarknaden numera så stor, att aktualiseringsarbetet skulle bli icke blott synnerligen kostnadskrävande utan även

så gott som omöjligt att medhinna. För de lokala skattemyndigheterna skulle sålunda uppkomma en betydande ökning i arbetet med att granska mantalsuppgifter och stommar till mantalslängder samt med att rätta och komplettera de senare. Hos länsbyråerna skulle aktualiseringsarbetet till tiden sammanfalla med mantalsskrivningsarbetet och tryckningen av preliminärdebetsdelar.

Föreningen Sveriges stadsfogdar anför, att det ifrågasatta systemet med särskilda arbetsgivarregister för kontroll av skatteavdragen utgjorde ytterligare ett skäl för att behålla anmälningsskyldigheten för nyanställd personal. Variationer i antalet anställda borde nämligen kunna tjäna till vägledning vid jämförelse mellan de av samma arbetsgivare vid olika upp bördsterminer redovisade beloppen.

Överståthållarämbetet anser det tveksamt, om anmälningsskyldigheten borde kvarstå, men ville med hänsyn till vad t.f. exekutionsdirektören i Stockholm anfört beträffande behovet av ett anställningsregister icke motsätta sig de sakkunnigas förslag i denna del. Då anmälningsskyldigheten för närvarande fullgjordes tämligen ofullständigt, understryker ämbetet tillika angelägenheten av att åtgärder vidtoges, som medförde en förbättring härvidlag. *T.f. exekutionsdirektören i Stockholm* anför bl. a. följande.

För indrivningsverket har anställningsregistret betydelse för införsalar samt utredningar angående arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatt. Visserligen har antalet införselbeslut nedgått väsentligt efter det nya upp bördssystemets införande, nämligen från omkring 100 000 under ett vart av åren 1939—1946 till omkring 11 000 under vardera av åren 1949 och 1950. År 1951 ökade emellertid antalet införselbeslut till omkring 18 000 och under 1952 kommer, enligt vad nu kan förutses, med all sannolikhet en ytterligare ökning att ske. Vid undersökningen, i vilken omfattning restfördä skattskyldiga kunnat anträffas med hjälp av anställningsregistret, har visat sig, att i ungefär två tredjedelar av införselbesluten upplysning om vederbörandes anställning vunnits genom anställningsregistret. Av de sålunda restfördä anställda ha emellertid endast omkring 10 procent fortfarande innehaft den uppgivna anställningen, då införselbeslutet skolat meddelas. Orsaken härtill torde vara, att det egentligen är endast den kvarstående skatten som blir föremål för införsel. Antalet införsalar för preliminär skatt har hitintills varit och torde väl även framdeles bliva tämligen obetydligt.

Härtill kommer att indrivningsverket fr. o. m. den 1 januari 1952 har att ombesörja bötesindrivningen i Stockholm och att man kan beräkna att antalet införsalar för böter kommer att bliva ganska betydande.

Anställningsregistret har vidare visat sig vara av stor betydelse, då det gäller utredande av arbetsgivares eventuella ansvar för arbetstagares skatt. — — — Ifrågavarande utredningar angående arbetsgivares eventuella ansvar skulle med all sannolikhet lämna endast obetydliga resultat, därest indrivningsverket icke hade tillgång till uppgifterna i anställningsregistret.

Erfarenheterna ha emellertid givit vid handen, att stora svårigheter föreligga att få anställningsregistret att fungera tillfredsställande; arbetsgivarna försumma nämligen i stor utsträckning att fullgöra föreskriven anmälningsskyldighet. Denna försummelse från arbetsgivarnas sida torde främst bero på bristande kännedom om gällande bestämmelser. I många fall underlåta också arbetsgivarna medvetet att fullgöra anmälningsskyldigheten; den

ringa påföljden för underlåtenhet att verkställa anmälan är härvidlag icke helt utan betydelse. En annan olägenhet med den nuvarande ordningen är, att statliga och kommunala verk och inrättningar äro anmälningsskyldiga endast i fråga om arbetare och att anmälningsskyldighet icke föreligger med mindre anställningen är avsedd att vara längre tid än fyra veckor eller i verkligheten utsträcker utöver denna tid.

Genom att avhjälpa nu omförmälda brister skulle anställningsregistret göras åtskilligt mera effektivt.

Sveriges redareförening anser, att anmälningsskyldigheten borde avskaffas. Föreningen framhåller, att nämnda skyldighet tillkommit för att effektivisera beskattningen. Av de i de sakkunnigas betänkande återgivna yttrandena rörande denna fråga framginge, att delade meningar rådde om anställningsregistrets betydelse och nytta för bl. a. skatteuppbörden. Ett flertal myndigheter hade därför föreslagit, att nämnda register skulle slopas. Att under sådana förhållanden alltjämt belasta arbetsgivarna med skyldighet att anmäla arbetsanställning funne föreningen vara obehövt. Med det stora arbete, arbetsgivarna hade med skatteuppbörden, vore det fullt befogat att bereda dem den lättnad härutinnan, som vore möjlig att genomföra. Ett steg i sådan riktning vore att befria arbetsgivarna från dem åvilande skyldighet att anmäla arbetsanställningar. Ett slopande av anställningsregistret torde även medföra en lindring i myndigheternas arbete. Även *Föreningen Sveriges landsfiskaler* uttalar, att anställningsregistret utan större olägenheter syntes kunna avskaffas. Den omständigheten, att registret utnyttjades för en hel del andra ändamål än som ursprungligen avsetts med detsamma, torde icke motivera dess bibehållande ur skatteindrivningssynpunkt.

Enligt *överståthållarämbetets* mening syntes anmälan om arbetsanställning fortfarande böra göras i två exemplar. Därvid återoppar ämbetet ett yttrande av *mantalsdirektören i Stockholm*, vari anföres, att anmälan i endast ett exemplar skulle för Stockholms del vara opraktiskt på grund av det synnerligen stora antalet inkommande kort för personer, mantalsskrivna i till Stockholm angränsande kommuner. Under januari 1952 hade sålunda inkommit ca 9 000 anställningskort, varav 25 å 30 procent avsåge arbetstagare mantalsskrivna utom Stockholm.

Departementschefen. Skyldigheten för arbetsgivare att till utmätningsmannen i orten anmäla arbetsanställning infördes år 1943 för att underlätta för indrivningsmyndigheterna att snabbt vinna kännedom om restförd skattskyldigs arbetsanställning. Med dåvarande uppbördssystem ansågs en sådan skyldighet utgöra en nödvändig förutsättning för en effektiv indrivning av försumliga löntagares skatt.

Efter 1945 års uppbördsreform uttages på arbetstagares lön belöpande skatt preliminärt genom skatteavdrag å lönen. Påföres arbetstagaren kvarstående skatt skall jämväl denna erläggas genom skatteavdrag å lönen. På grund härav har den restförda skatten för arbetstagarna samt antalet införselbeslut för skatt avsevärt minskats. Antalet införselbeslut har sålunda nedgått från cirka 896 000 år 1944 till cirka 112 000 år 1950.

Av det nyss sagda framgår att samma behov ej längre föreligger av en lagstiftning om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning. Behovet kommer sannolikt att ytterligare minskas genom tidigare genomförda och nu föreslagna förbättringar av preliminärskatteuttaget för arbetstagarna.

Vid bedömande av frågan huruvida anmälningsskyldigheten bör bibehållas eller ej, måste emellertid hänsyn även tagas till hur frågan om avdrags-skyldigheten för kvarstående skatt löses. Upphåves sistnämnda skyldighet, vilket från arbetsgivarhåll anses synnerligen önskvärt, måste man räkna med att arbetstagarnas skatt kommer att restföras i väsentligt ökad omfattning.

Såsom jag förut i annat sammanhang framhållit anser jag mig, i likhet med de sakkunniga, icke nu kunna föreslå ett avskaffande av avdrags-skyldigheten för kvarstående skatt. Innan denna fråga slutligt prövas, bör erfarenhet ha vunnits om vilka förbättringar i uppbördsresultatet för arbetstagarna, som på senare tid genomförda och i det föregående förordade ändringar i uppbördssystemet kan medföra. Jag anser mig därför böra föreslå att skyldigheten att anmäla arbetsanställning tillsvidare bibehålles, helst som anställningsregistren vunnit användning jämväl för andra ändamål än skatteindrivningen.

Enligt de sakkunnigas förslag skall emellertid den ändringen vidtagas att anmälan i fortsättningen skall göras i blott ett exemplar mot för närvarande två. Förslaget är betingat av erfarenheten att de nuvarande registren hos länsstyrelserna kan utan olägenhet avskaffas och att man följaktligen framdeles bör nöja sig med det hos utmätningmännen upplagda anställningsregistret. Det exemplar, som för närvarande tillställles länsstyrelsen, skulle med andra ord slopas. I ett remissyttrande har emellertid ifrågasatts om anmälningarna icke även fortsättningsvis borde göras i två exemplar, varvid det andra exemplaret skulle i de fall, då den anställde vore mantals-skriven på annat ställe än anställningsorten, av utmätningssmannen å nämnda ort översändas till utmätningssmannen i arbetstagarens mantalsskrivnings-ort. Härigenom skulle förstnämnda utmätningssman slippa att i dessa fall göra avskrift av anställningskortet, något som med de sakkunnigas förslag måste göras.

Även om en viss arbetsbesparing skulle med en sådan anordning vinnas för utmätningssmännen, anser jag mig likväl icke böra biträda förslaget. I det helt övervägande antalet fall lär den anställde vara mantalsskriven på anställningsorten och i dessa fall skulle det andra exemplaret vara obehövt. Det synes då icke böra ifrågakomma att belasta arbetsgivarna med dubbla anmälningkort, varav det ena normalt icke erfordras.

Såsom de sakkunniga påpekat, bör det ankomma på myndigheterna att tillse att anmälningsskyldigheten bättre iakttages än vad för närvarande enligt uppgift är fallet. Då underlåten anmälan om arbetsanställning i viss omfattning lär bero på okunnighet om den föreliggande anmälningsskyldigheten, bör på lämpligt sätt en viss upplysningsverksamhet bedrivas.

XVIII. Uppbörd av skatt för sjömän, m. m.

Sjömansskatteutredningens förslag. Såsom inledningsvis framhållits, avlämnade särskilt tillkallade sakkunniga, vilka antog benämningen sjömansskatteutredningen, den 8 juni 1949 betänkande med förslag till lag om sjömansskatt m. m. (SOU 1949: 27). Utredningens förslag innehåller i huvudsak följande.

Sjömännen skall erlägga skatt för sin inkomst ombord i form av *sjömansskatt*. Denna skatt skall vara definitiv, vilket bland annat innebär, att inkomsten icke sedermera skall deklareraras eller taxeras. Sjömansskatt skall erläggas ombord på svenska fartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton. Skatten knytes sålunda till fartygen och skall tillämpas på de ombordanställda, oberoende av om fartyget går i inrikes eller utrikes fart. Sjömansskatt skall — såvitt angår inkomst från rederiet — betalas av all personal ombord, som är anställd i rederiets tjänst, sålunda även av anställda, som icke tillhöra den egentliga besättningen, såsom servitörer, sjukvårdspersonal o. s. v. Skatteformen skall dock icke tillämpas ombord på staten tillhörigt fartyg, exempelvis järnvägsfärjorna, och icke heller ombord på pråmfartyg, isbrytarfartyg, livräddningsfartyg och fiske- eller fångstfartyg eller fartyg, som nyttjas i verksamhet omedelbart förbunden med fiske. Å andra sidan skall vissa fartyg med lägre bruttodräktighet än 500 ton kunna efter ansökan bli anslutna till skatteformen genom dispens i varje särskilt fall av Kungl. Maj:t. Dispensmöjligheten är i första hand avsedd för ångfartyg eller motorfartyg, vilka mera regelbundet går i utrikes fart.

Sjömansskatten skall uttagas genom avdrag på inkomsten. För ändamålet skall begagnas en enhetlig *sjömansskattetabell*. Tabellen skall avse inkomst för månad och grundas på den förutsättningen, att sjömannen har inkomst ombord under tio av årets månader. Sjömansskattetabellen skall ha samma kolumnindelning som de tabeller, vilka användes vid avdrag för preliminär A-skatt (källskattetabellerna). I sjömansskatten skall ingå kommunalskatt, statlig inkomstskatt och folkpensionsavgift. Kommunalskatten beräknas efter en enhetlig utdebitering till belopp, som fastställs för varje år. Utredningen har föreslagit, att den kommunala utdebiteringen i det år 1949 rådande läget skulle bestämmas till sex kronor. Kommunalskatten skall tillfalla sjömannens hemortskommun, dock att, om denna kommun ingår i landstingsområde, kommunalskatten skall fördelas mellan kommunen och landstinget, så att landstinget erhåller tre tiondelar av kommunalskatten. Statlig inkomstskatt och pensionsavgift beräknas i sjömansskatten efter allmänt gällande grunder. Ortsavdraget vid sjömansskatten graderas på vanligt sätt efter försörjningsbörd och beräknas efter de grunder, som tillämpas för ortsgrupp III.

Avdrag för sjömansskatt skall göras månadsvis vid utbetalning av hyra och övriga kontanta löneförmåner. Vid skatteavdraget skall särskilt tillägg för värdet av naturaförmåner i form av kost och logi icke göras. Hänsyn till naturaförmånernas värde skall nämligen tagas redan vid faststäl-

lande av skattebeloppen i sjömansskattetabellen. Förmånerna skall därvid värderas till vissa belopp per månad, beroende på inkomstens storlek.

Sjömännen skall tillställas debetsedlar å preliminär skatt i vanlig ordning. Normalt avser dessa debetsedlar preliminär A-skatt. Av debetsedeln framgår då, vilken kolumn i A-skattetabellen som skall användas för sjömannen. Eftersom kolumnindelningen är densamma i A-skattetabellerna och sjömansskattetabellen, kan kolumnbeteckningen användas även till sjöss. Meningen är alltså, att sjömannen, om han tager arbete i land, skall använda sin debetsedel med därvid fogad A-skattetabell, men att avdrag ombord skall göras enligt den gemensamma sjömansskattetabellen, därvid den i debetsedeln angivna kolumnen skall gälla.

I sjömannens sjöfartsbok införes från debetsedeln genom mönstringsförrättarens försorg uppgift om debetsedelns år och nummer samt däri angiven kolumn. Uppgifterna kan införas, när helst sjömannen, försedd med sin debetsedel, besöker mönstringsförrättare. Vid påmönstring skall mönstringsförrättaren kontrollera, att för alla påmönstrade dylik anteckning är införd i sjöfartsboken. Om vid påmönstring anteckning för löpande år saknas, skall den införas från debetsedel, som sjömannen företer. Om sjömannen vid detta tillfälle icke medför debetsedeln, skall han av mönstringsförrättaren uppmanas att anskaffa den från lokal skattemyndighet i sin hemort. Formulär för sådan rekvisition skall finnas tillgängligt hos mönstringsförrättaren. Om sjöfartsboken innehåller uppgift om debetsedel för löpande år, gäller denna uppgift vid varje påmönstring under året, såvida icke sjömannen företer ny debetsedel med ändrad kolumnbeteckning. För personal, som icke innehar sjöfartsbok, göres ifrågavarande anteckning i motbok enligt 11 § sjömanslagen. För utlänning göres anteckningen i passet.

Genom att i vanliga fall sjömannens sjöfartsböcker innehåller anteckning av mönstringsförrättare om debetsedelns år och nummer samt kolumnbeteckning, behöver icke befälhavaren avfordra besättningen deras debetsedlar. Debetsedlarna skall sålunda stanna i sjömannens eget förvar. Befälhavaren skall från sjöfartsböckerna införa uppgifterna rörande debetsedlar i den s. k. folkboken, vilken föres ombord på fartyget. Med ledning av dessa anteckningar skall han sedan göra avdrag för sjömansskatt. Om anteckning för löpande år saknas i sjömannens sjöfartsbok, skall avdrag ske med ledning av anteckning avseende året före inkomståret. Om icke heller sådan anteckning finnes, skall avdrag göras enligt kolumn för ogift person.

Sjömansskatten är avsedd att vara den enda och enhetliga skatteformen ombord på de fartyg, där den tillämpas. Vanligt löneavdrag för preliminär skatt eller kvarstående skatt skall sålunda icke förekomma ombord på dessa fartyg. Dock skall möjlighet finnas för den, som önskar att avdrag även för preliminär A-skatt eller för kvarstående skatt göres på hans inkomst ombord, att få sådant avdrag verkställt genom befälhavaren. Dylika avdrag är helt beroende av frivillig framställning och sjömannen har att själv angiva avdragets belopp. Införsel för ogulden skatt skall kunna äga rum i inkomsten ombord i samma ordning som för närvarande.

Befälhavaren skall som regel månadsvis redovisa skattebeloppen till rede-

riet. Vid redovisningen skall för varje man uppgivas hans namn, födelse-datum och -år, mantalsskrivningsadress, debetsedelns år och nummer samt kolumnbeteckning, inkomst under månaden, skatteavdrag för månaden samt den tid av månaden inkomsten avser. Rederiet skall i sin tur redovisa till ett för riket centralt kontor, *sjömansskattekontoret*. Redovisningen sker genom att rederiet insätter sjömansskattens belopp på sjömansskattekontorets postgirokonto och samtidigt till kontoret insänder en förteckning innehållande samma uppgifter, som enligt vad nyss sagts skall finnas i befälhavarens redovisning till rederiet. Rederiernas redovisningar skall avse perioder om två kalendermånader, räknat från inkomstårets början. Redovisning skall avgivas senast under andra månaden efter utgången av den tid redovisningen avser. Sjömansskattekontoret har emellertid möjlighet att på ansökan medgiva anstånd därmed, i regel dock högst en månad. Om redovisning icke lämnas inom föreskriven tid, utgår restavgift enligt samma grunder som för närvarande vid inbetalning av skatt, d. v. s. med fyra procent av skattebeloppet. Rederiet är — på samma sätt som i fråga om preliminär A-skatt — ekonomiskt ansvarigt för sjömansskattens behöriga inbetalning. Försummelse att i behörig ordning göra avdrag för sjömansskatt eller att inleverera skatt kan dessutom medföra straffrättsligt ansvar.

Rederiernas skyldighet att för sjömännen avlämna löneuppgifter för taxering skall bortfalla. I stället skall sjömansskattekontoret upprätta inkomstuppgifter för varje sjöman i två exemplar, utvisande bl. a. årsinkomst ombord, under inkomståret dragen sjömansskatt och den tid av året, under vilken inkomsten uppburits. Dessa inkomstuppgifter iordningställas under mars månad året efter inkomståret. Den ena serien av uppgifterna tillställas taxeringsnämnderna före mars månads utgång. I den stomme till inkomstlängd, som tillställts taxeringsnämnderna från länsstyrelserna, har beträffande personer, som erlagt sjömansskatt under inkomståret, i allmänhet anmärkts »sjöman» i anteckningskolumnen. Taxeringsnämnderna får därigenom kännedom om vilka skattskyldiga, som erlagt sjömansskatt, och har anledning att dröja med taxering av dem, tills inkomstuppgifter från sjömansskattekontoret erhållits.

Taxeringsnämnderna skall icke taxera inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts. En skönsmässigt beräknad taxering av nämnden kan sålunda icke omfatta sådan inkomst. Däremot skall taxeringsnämnderna taxera sjömännen för inkomst i land och för förmögenhet, liksom de även skall taxera med sjöman sammanlevande make enligt reglerna för samtaxering. Den från sjömansskattekontoret erhållna inkomstuppgiften skall sålunda icke föranleda beskattning av däri uppgiven inkomst, utan endast tjäna taxeringsnämnden till ledning för att bedöma, om sjömännen kan ha haft skattepliktig inkomst i land. Om en sjömans beräknade taxerade inkomst i land (eller hans makes inkomst) icke uppgår till 100 kronor, upptages den icke till beskattning.

Inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, skall icke föranleda deklara-tionsplikt. Icke heller skall deklara-tionsplikt föreligga för inkomst i land understigande 100 kronor. En sjöman skall sålunda icke vara deklara-tions-

skyldig, om han haft inkomst endast ombord, och icke heller om hans övriga inkomst (tillsammans med makes) understiger 100 kronor. Sjömannen skall dock alltid vara pliktig att deklarerera efter anmaning. I självdeklarationen behöver icke redovisas sådan inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts. Förhållandet bör endast anmärkas i deklarationen.

Senast den 20 maj året efter inkomståret skall sjömansskattekontoret distribuera den andra serien av inkomstuppgifter till de lokala skattemyndigheterna (kronokamrerare och häradsskrivare). Härvid är debetsedelnumren vägledande. Den lokala skattemyndigheten får härigenom för varje sjöman kännedom om bl. a. beloppet av den årsinkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, sjömansskattens belopp och det antal månader, under vilka sjömansskatt dragits. Den lokala skattemyndigheten skall med ledning härav upplägga en *sjömansskattelängd*, vilken dels tjänar till att fördela sjömansskattens belopp på kommunalskatt, pensionsavgift och statlig inkomstskatt och dels utgör en hjälplängd för att bestämma ortsavdrag samt beloppen av den skatt, som skall utgå för inkomst i land.

Lokal skattemyndighet har alltså i första hand att fördela sjömansskatten på de olika däri ingående slagen av skatter. Härvid uträknas först i sjömansskattelängden vad kommunalskatten, beräknad enligt den för sjömannen enhetliga utdebiteringen, utgör på ifrågavarande inkomst ombord. Sedan bestämmes pensionsavgiftens belopp. Vad som därefter återstår av sjömansskatten utgör statlig inkomstskatt.

I fråga om sjömän, som icke haft annan inkomst än sådan, för vilken sjömansskatt erlagts, och som icke heller skall samtaxeras med make, erfordras icke någon åtgärd utöver fördelningen av sjömansskatt. Om sjömannen däremot taxerats för inkomst i land eller skall samtaxeras med make, erfordras en särskild uträkning av skatt på inkomsten i land. Vid beräkning av sjömansskatt har sjömannen tillgodoförts ortsavdrag — statligt och kommunalt — med en tiondel av avdragets hela belopp för varje månad, under vilken han uppburit inkomst ombord. Har han haft inkomst ombord under minst tio månader av inkomståret, är sålunda avdraget helt utnyttjat. Något ortsavdrag skall då icke beräknas vid beskattning av hans inkomst i land. Om däremot sjömannen haft inkomst ombord exempelvis under sex månader och inkomst i land under återstående sex månader av året, har han utnyttjat endast sex tiondelar av ortsavdraget och skall då vid beskattning av inkomst i land tillgodoräknas fyra tiondelar av det i hemortskommunen gällande ortsavdraget.

Om samtaxering icke föreligger, skall *kommunalskatten* på inkomst i land uträknas efter den i hemortskommunen gällande utdebiteringen direkt på den beskattningsbara inkomst, som framkommit efter eventuell fördelning av ortsavdraget. Vid fall av samtaxering göres en beräkning av makarnas totala taxerade inkomst. Med begagnande av det ortsavdrag, som gäller för hemortskommunen, beräknas därefter beskattningsbar inkomst för vardera maken. Från vad som därvid belöper på sjömannen göres avdrag för den beskattningsbara inkomst, som motsvarar inkomsten ombord.

Vid uträkning av *statlig skatt* på inkomst i land skall skatten först beräknas för sjömannens hela inkomst — såväl inkomst ombord som i land. Därefter göres avdrag för den statliga skatt, som enligt allmänt gällande regler skulle ha belöpt enbart på inkomsten ombord. Skattens progression kommer på detta sätt att belasta inkomsten i land fullt ut. Statsskatten på inkomst ombord skall anses betald med sjömansskatten, även om denna icke medger full täckning för den statliga skatt, som skulle utgått vid vanlig taxering. Vid fall av samtaxering skall skatteuträkningen ske efter principiellt samma grunder som, enligt vad nyss sagts, skall tillämpas för uträkning av kommunalskatt i dylika fall. Här göres sålunda en beräkning av skatt för vardera maken på en gemensam total beskattningsbar inkomst, varefter från den på sjömannen belöpande skatten avräknas vad som anses erlagt i form av sjömansskatt.

På grund av det schematiska beräkningssättet kan sjömansskatten i vissa fall innebära en högre beskattning för sjömannen än som skulle påförts honom efter taxering i vanlig ordning. Utredningen föreslår två olika möjligheter att åstadkomma rättelse i dylika fall. Sjömannen skall sålunda ha möjlighet att bli överförd till *taxering enligt allmänt gällande regler*, om vederbörande vid sådan taxering är berättigad till avdrag 1) för underskott på förvärvskälla i land, 2) för utbetalning av periodiskt understöd, 3) för betalning av frivillig avgift till pensionsstyrelsen eller till annan pensionsförsäkring, 4) tillkommande gift kvinna med förvärvsarbete (avser fall, då sjömannen är gift kvinna), 5) för underskott i andra makens deklaration samt 6) för ömmande omständigheter. För att taxering enligt allmänna regler skall kunna påföras måste avdragen i nu nämnda hänseenden sammanlagt uppgå till minst 500 kr. Ansökan om dylik taxering skall göras hos prövningsnämnden i det län, där sjömannen är hemmahörande, senast under året efter inkomståret. Vid ansökan skall fogas självdeklaration. Om sjömannen har att utgiva periodiskt understöd med minst 500 kr. om året, skall finnas möjlighet för honom att efter framställning till sjömansskattekontoret erhålla jämkning av sjömansskatten redan under inkomståret. Denna jämkningsmöjlighet är för sjömannen bindande så till vida, att efterföljande taxering enligt allmänna regler är obligatorisk, om jämkning föregått.

Förutom möjlighet till taxering enligt allmänna regler i nu angivna fall skall för sjömannen finnas möjlighet till direkt *restitution* av sjömansskatt, om han haft inkomst ombord under kortare sammanlagd tid av inkomståret än åtta månader och därigenom fått betala högre belopp i sjömansskatt — jämte eventuell skatt på inkomst i land — än som skulle utgått enligt allmänna beskattningsregler. För att restitution skall kunna erhållas måste dock skillnadsbeloppet uppgå till minst 50 kr. Ansökan om restitution skall ingivas till sjömansskattekontoret senast under året efter inkomståret.

Sjömansskattekontoret skall förläggas till Göteborg och anknytas till länsstyrelsen därstädes.

Sjömansskatt skall erläggas även av *sjömän, som icke är bosatta i Sverige*. För dessa skall skatten beräknas till viss procent av den kontanta in-

komsten ombord. Utredningen har förordat, att skattesatsen i det år 1949 rådande läget skulle bestämmas till 10 procent. Utlänning, som hos sjömansskattekontoret styrker, att han är skyldig betala skatt för inkomsten till sitt hemland, skall dock kunna fritagas från avdrag för sjömansskatt eller erhålla restitution av redan dragen skatt.

Remissyttrandena över sjömansskatteutredningens förslag. Sjömansskatteutredningens förslag har tillstyrkts av kommerskollegium och av de organisationer, som representerar sjöfartens och sjömännens intressen.

Däremot har förslaget i allmänhet avstyrkts av de hörda kommunerna samt av de sammanslutningar, som företräder kommunernas intressen. Förslaget har vidare avstyrkts av kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket, länsstyrelserna i Östergötlands, Kalmar, Blekinge och Kristianstads län, Sveriges hädsskrivarförening och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

I tillstyrkande riktning har överståthållarämbetet och länsstyrelserna i Stockholms, Gotlands, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus samt Gävleborgs län uttalat sig liksom i princip även Föreningen Sveriges kronokamrerare. I flera av dessa yttranden har dock gjorts erinringar mot förslaget i väsentliga punkter.

1949 års uppbördssakkunniga har tillstyrkt förslaget med vissa erinringar. Två ledamöter — herrar Alin och Åkerstedt — har i särskilt yttrande uttalat att uppbördssakkunniga bort avstyrka förslaget.

En av huvudinvändningarna mot förslaget är att fråga skulle vara om en mycket begränsad grupp av skattskyldiga, för vilken en definitiv källskatt skulle åstadkommas. Enligt sjömansskatteutredningens undersökning skulle lagstiftningen komma att omfatta omkring 18 000 man. Emellertid gäve nämnda undersökning vid handen att något mer än hälften av dessa (cirka 55 procent) hade inkomst även i land. Sjömännen utgjorde sålunda icke någon sluten kategori utan deras yrkesgrupp bestod till mycket stor del även av folk, som omväxlande arbetade på sjön och i land. Även om statistiken icke vore fullständig och därför kunde rymma viss felmarginal, torde den grupp sjömän, som hade inkomst endast ombord och som sålunda genom förslaget skulle få en i allo definitiv källskatt, icke överstiga 10 000 man eller omkring 3 promille av hela antalet inkomsttagare i riket.

Statskontoret anför att genomförandet av en speciell skattelagstiftning för en viss yrkesgrupp alltid måste vara ägnat att inge betänkligheter; vore gruppen dessutom så liten och oklart avgränsad som sjöfolket, torde endast mycket väsentliga fördelar av praktisk-administrativ eller ekonomisk art kunna motivera gruppens särbehandling i beskattningshänseende. Efter att ha kritiserat förslaget i olika delar fortsätter statskontoret.

Av det sagda torde sålunda framgå, att man för att tillmötesgå de framställda kraven på en enhetlig och förenklad sjömansbeskattning nödgas göra vissa betydelsefulla avsteg från gällande beskattningsregler, avsteg som

komma att dels försätta sjömännen i en viss gynnad särställning och dels åsamka såväl staten som de berörda kommunerna av allt att döma betydande skatteförluster. Vidare gäller, att man trots dessa eftergifter icke lyckats åstadkomma ett i tillämpningen administrativt enkelt och tillfredsställande taxerings- och uppbördsförfarande, främst på den grund, att sjömännen icke utgöra någon klart avgränsad yrkesgrupp, varför man nödgas vid sidan av varandra tillämpa två skilda beskattningssystem.

I den vid uppbördssakkunnigas yttrande fogade reservationen anför *herrar Alin och Åkerstedt*.

Även om de framräknade talen icke göra något anspråk på exakthet, visa de dock tydligt storleksordningen av den grupp, som skulle få förmånen av en definitiv skatt. Då det kan antagas att denna grupp blir mycket liten såväl relativt som absolut (ett par promille av samtliga skattskyldiga) sett, blir enligt vår mening fördelen av den definitiva skatten så ringa att denna omständighet icke rimligtvis kan åberopas som motiv för genomförande av ett förslag av den genomgripande och invecklade natur, varom är fråga.

Uppbördssakkunnigas majoritet uttalar emellertid, att det visserligen kunde diskuteras om det vore lämpligt att införa särskilda bestämmelser, som så markerat avveke från de eljest gällande, för en så begränsad grupp som det här vore fråga om; de för sjömännen rådande speciella arbetsförhållandena m. m. och de krav, som under en följd av år rests med yrkande om en förenklad skatteuppbörd för sjömännen, syntes dock böra uppväga det förhållandet att gruppen vore relativt liten.

En annan huvudinvändning mot förslaget utgöres av *rättvisesynpunkterna*. Det framhålls, att sjömännen genom lagstiftningen skulle försättas i en gynnad särställning vid beskattningen och att andra grupper med lika starka skäl kunde göra anspråk på liknande fördelar. I åtskilliga yttranden göres erinringar mot utredningens förslag att kommunalskatten för sjömännen skulle beräknas efter en så låg utdebitering som 6 kr. samt mot de särskilda fördelar, som därutöver skulle beredas särskilt befälet genom att skatten tillrättalagts för endast 10 månaders normal sysselsättning under året. Den genomsnittliga kommunala utdebiteringen i riket vid tiden för förslaget var kr. 9: 83. *Sälunda* anför *kammarrätten*.

Den av utredningen angivna nivån för sjömansskatten skulle föranleda, att skattebelastningen å inkomst av anställning ombord å fartyg bleve väsentligt lägre än den för närvarande rådande genomsnittliga skattebelastningen å inkomst i allmänhet. Till viss del är denna förmån avsedd att bereda kompensation för den ogynnsamma verkan, som sjömansskattens schematiska konstruktion kan medföra för en och annan sjöman, men med hänsyn till de gynnsamma verkningarna för det stora flertalet av de ombord å fartyg om minst 500 ton anställda torde förslagets genomförande få anses leda till ett skatteprivilegium för denna kategori skattskyldiga. Oavsett vilka skäl, som möjligen kunna anföras till försvar för ett sådant privilegium, måste förutses, att även andra yrkesgrupper komma att med lika starka skäl göra anspråk på en mer eller mindre gynnad ställning. Emellertid strider en gradering av skattskyldigheten efter yrkesgrupper mot de inom vår skattelagstiftning hävdvunna principerna, att beskattningen skall vara likformig och att understöd eller bidrag från det allmännas sida icke bör lämnas genom lindring i den direkta beskattningen. Sjömans-

skatten kan visserligen med avvikelse från utredningens förslag tänkas så avvägd, att den kommer att motsvara den genomsnittliga skattebelastningen å inkomst i allmänhet, varigenom sålunda skattens privilegiekaraktär skulle undvikas. Utredningen räknar emellertid icke med möjligheten av en sådan avvägning. Skulle en begränsning av sjömännens skattskyldighet anses kunna ifrågakomma, bör den därav föranledda inkomstminskningen i varje fall icke drabba kommunerna utan staten.

Riksräkenskapsverket framhåller, att den föreslagna metoden att vid bestämmandet av sjömansskatten hänföra alla sjömän till en och samma ortsgrupp med en gemensam utdebitering, ställde dessa beträffande skattebördan i en särställning gentemot andra skattskyldiga, som, i synnerhet vad anginge befålet men även för de övriga, icke torde vara motiverad. Man syntes näppeligen kunna bortse från den minskning i det kommunala skatteunderlaget, som förslaget i denna del innebure och som i många fall skulle medföra en övervältring av kommunalskatt på övriga skattskyldiga inom kommunen.

Vidare yttrar *länsstyrelsen i Östergötlands län* bl. a. följande.

Att skatt skall utgå efter den skattskyldiges förmåga är en av de grundläggande principerna för den svenska skattelagstiftningen. Särskilda regler ha givits för bestämmandet av vad som är att anse såsom skattepliktig inkomst och avdragsgilla utgifter. Bestämmelserna äro synnerligen detaljerat utformade för att åstadkomma den rättvisa och likformighet i taxeringen, som lagstiftningen eftersträvat. Det nu framlagda förslaget om sjömansskatt är icke förenligt med denna princip. Det utgår från en schematisering av de faktiska förhållandena, närmare bestämt av den tid, under vilken inkomsten intjänats med därav följande högre eller lägre skattebelastning för den enskilde sjömannen än som med tillämpning av nu gällande bestämmelser bort komma i fråga. Icke heller bli sjömännen likställda med andra skattskyldiga i fråga om avdragsrätten. Följden av nu anmärkta förhållanden kan icke bli annan än den, att orättvisor vid beskattningen uppkomma såväl mellan sjömännen och andra skattskyldiga som ock olika sjömän emellan. — — —

Om skatten icke gjordes definitiv redan vid dess uttagande ombord, skulle en på schablonmässiga grunder uppbyggd skattskyldighet icke behöva förekomma. Ett förenklat förfarande eller en smidigare anpassning till det aktuella inkomstläget är givetvis önskvärd, men förenklingen får icke gå så långt, att kravet på rättvisa och likformighet vid beskattningen efter-sättes. Då emellertid det framlagda förslaget strider mot detta i vår skattelagstiftning uppställda krav, kan länsstyrelsen ur principiell synpunkt icke tillstyrka förslagets genomförande. — — —

Det är enligt länsstyrelsens mening över huvud taget en högst diskutabel ståndpunkt att låta medborgarnas faktiska utnyttjande av välfärdsanordningarna bli utslagsgivande för utdebiteringens storlek. Samma rätt till nedsatt utdebitering kan åberopas av alla andra skattskyldiga, vilkas göranden eller låtanden icke belasta den kommunala budgeten. Ett konsekvent genomförande för alla medborgare av tankegången i förslaget i denna del måste medföra genomgripande förändringar i den kommunala utdebiteringen.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län anför.

I frågan om den utdebitering efter vilken kommunalskatt skall uttagas av sjömännen har utredningen understrukit vikten av att sjömansskatten

konstrueras så att den medger en viss genomsnittskompensation för de fel, som kunna ligga i den schematiska beräkningen av skatten. Till motverkande härav föreslår utredningen — jämte viss annan åtgärd — att utdebiteringsprocenten för kommunalskatt bestämmes relativt lågt. Länsstyrelsen delar denna uppfattning. Men när utredningen förordar att i nuvarande läge utdebiteringen måtte bestämmas till 6 kronor för skattekrona, kan länsstyrelsen icke biträda ett så generöst förslag. Syftemålet med en låg utdebiteringsprocent torde kunna vinnas även om denna sättes åtskilligt högre; medeltalet för den kommunala utdebiteringen inom vissa representativa kommuner anges ju av utredningen till 10 kr. 83 öre för skattekrona. Därjämte kan en så låg utdebitering för sjömännen som 6 kr. för skattekrona komma att uppfattas såsom orättvis i förhållande till övriga inkomsttagare.

Mot betänkligheter av denna art framhålles i de tillstyrkande yttrandena, att sjömännen såsom yrkesgrupp finge anses intaga en särställning. I flera av dessa yttranden uttalas dock, att kommunalskatten borde beräknas högre än efter 6 kr. Sålunda förordas 7 eller 8 kr. Vidare föreslås i åtskilliga yttranden, att befälet skulle undantagas från lagstiftningen eller att en särskild tabell med högre skattesatser skulle tillämpas för dem.

Mot sjömansskatteutredningens förslag invändes vidare, att de olägenheter vid skattebetalningen, som sjömännen efter källskattens införande hade att dragas med, icke kunde anses vara av den storlek eller den speciella karaktär att de skulle motivera en lagstiftning av så vidlyftig och genomgripande natur som den föreslagna. Genom övergången till källskatt ansåges det huvudsakliga skälet för sjömannens missnöje ha undanröjts; de ändringar, som ytterligare kunde behövas, borde kunna åstadkommas inom ramen för gällande beskattnings- och uppbördssystem. Sålunda yttrar *riksräkenskapsverket*.

Redan 1924 års uppbördssakkunniga hade att behandla en framställning från sjöfartshåll om att fartygsbefälhavare måtte åläggas att vid sjömans avmönstring göra avdrag för skatt med viss procent av lönen. Vid ett flertal tillfällen har sedan genom motioner i riksdagen eller på annat sätt framförts krav på ett underlättande av sjömannens skattebetalning. Det gemensamma och huvudsakliga önskemålet vid dessa framställningar har varit, att sjömännen skulle få erlägga skatten genom löneavdrag. Sedan 1945 års uppbördsreform nu möjliggjort ett dylikt skattebetalningsätt torde, enligt *riksräkenskapsverkets* mening, det huvudsakliga argumentet för införande av särbestämmelser för sjöfolket ha bortfallit.

Emellertid ha de sakkunniga påvisat svårigheterna för sjömännen att fullgöra sin deklarationsskyldighet. Dessa svårigheter torde dock delas av flera andra yrkeskategorier och böra kunna minskas genom lämpliga åtgärder inom ramen för nuvarande bestämmelser, t. ex. genom tillhandahållande av erforderliga deklarationsblanketter ombord samt uppsamling och insändande av deklarationerna genom befälhavarnas försorg.

Efter att ha berört svårigheterna att åstadkomma en tillfredsställande taxering och skatteinbetalning för sjömännen anför *länsstyrelsen i Kalmar län*.

Även om man på grund härav gärna säge, att åtgärder vidtoges för att komma till rätta med dessa mindre tillfredsställande förhållanden, måste föreliggande förslag ingiva starka betänkligheter. En särslagstiftning ifråga om beskattning av sjöfolk på sätt de sakkunniga tänkt sig skulle utan tvivel otillbörligt gynna en viss kategori skattskyldiga såväl i förhållande till andra skattskyldiga inom sjöfolkets egen krets som övriga skattedragare, och länsstyrelsen kan icke finna, att man i betänkandet framlagt tillräckligt bärande skäl för att tillerkänna de sjömän, som närmast skulle komma att beröras av förslaget, en av deras speciella tjänstgöringsförhållanden betingad undantagsställning i beskattningsavseende. I varje fall torde andra och enklare vägar, än dem som de sakkunniga tänkt sig, kunna väljas för att i här berört avseende kompensera sjöfolket.

Liknande synpunkter framhålles av *länsstyrelsen i Kristianstads län*.

Taxeringsnämndsordföranden *riksförbund* uttalar följande.

Utredningen har framhållit, att ett system med sjömansskatt om det skall ha något verkligt berättigande, måste göras enkelt men att förenklingen ändock icke kan utsträckas utöver vad de för beskattningen allmänt gällande reglerna medgiva. Riktigheten av detta uttalande är uppenbar och förklaringen till att det föreslagna systemet måst bli så komplicerat torde ligga just i de invecklade föreskrifter, som gälla för beskattningen i allmänhet. Med hänsyn härtill uppställer sig ånyo den frågan, om det verkligen är nödvändigt införa en ny *skatteform*. Enligt förbundets mening synes det väl värt att överväga, om icke — åtminstone såsom ett provisorium — allenast en ändrad uppbördsform för sjömän borde införas på så sätt, att ett försök gjordes med tillämpning av sjömansskattetabell, uppställd med utgångspunkt från enhetlig kommunal utdebitering och fastställda enhetliga grunder för naturaförmånernas värdering, utan att skatten fördenskull bleve definitiv.

En betydelsefull invändning är att det föreslagna beskattningsförfarandet, trots all strävan mot enkelhet, måste bli ytterst invecklat, särskilt vid fall av inkomst såväl ombord som i land (blandad inkomst).

I många remissyttranden medgives att ett system för definitiv sjömansskatt — som utredningen haft i uppdrag att göra — icke gärna kan åstadkommas utan att man måste räkna med ett invecklat förfarande hos skattemyndigheterna.

I *Stockholms stads* yttrande heter det bl. a.

Efter dessa direktiv har utredningen haft att fullgöra sitt uppdrag. Den har sålunda icke haft att pröva, huruvida en särslagstiftning varit erforderlig eller huruvida genom ändring eller tillägg till bestämmelserna i uppbördsförrordningen sjömannens klagomål skulle kunnat undanröjas. Utredningens syfte har varit att undersöka, hur en särslagstiftning efter de angivna riktlinjerna borde lämpligen utformas. Resultatet av utredningens arbete måste ses mot bakgrunden härav och mot detsamma torde vid sådant förhållande icke vara mycket att erinra. De föreslagna formerna för debitering, avräkning och kreditering äro synnerligen invecklade och arbetskrävande. Det måste emellertid medgivas att det icke torde finnas stora möjligheter att förenkla dem.

Statskontoret framhåller, att vad anginge den praktiska tillämpningen av sjömansskattesystemet hos de lokala skattemyndigheterna, utredningen givit

en förhållandevis utförlig exemplifiering, som gäve en avskräckande bild av otympligheten i det föreslagna taxeringsförfarandet, speciellt i vad anginge fall av blandad inkomst och av samtaxering med make.

Kammarrätten finner en ökning av taxerings- och skattemyndigheternas redan förut pressande arbetsbelastning vara ägnad att ingiva betänkligheter samt anför vidare.

Utredningen har såsom sin uppfattning uttalat, att den nya skatteformen icke skall medföra merarbete för taxeringsnämnderna, varemot en komplicerings- och utökning av arbetsbördan emotses för de lokala skattemyndigheterna.

Kammarrätten vill emellertid ifrågasätta, om icke jämväl taxeringsnämnderna kunna att åsamkas ett icke oväsentligt merarbete. Visserligen skola sjömän med inkomst endast ombord icke taxeras men beträffande desamma skall dock i varje särskilt fall prövas, om inkomst i land åtnjutits. Denna prövning liksom taxeringen av inkomst i land kräver särskild uppmärksamhet med hänsyn till bl. a. att såsom inkomst i land skall räknas viss inkomst, som intjänats ombord å fartyg. Reglerna härom torde komma att missförstås av de skattskyldiga, varför arbetet med granskning och kontroll av deklARATIONERNA försvåras. För prövningsnämnderna tillkomma nya arbetsuppgifter genom handläggningen av ansökningar om taxering enligt allmänt gällande regler. Såsom betecknande för den väsentliga komplicerings- och debiteringsförfarandet, som sjömansskattesystemet skulle medföra, må åberopas de å s. 183—190 i betänkandet anförda debiteringsexemplen samt det föreslagna formuläret till sjömansskattelängd. Denna längd skulle omfatta ej mindre än 46 kolumner.

Vidare yttrar *Sveriges häradsskrivarförening* bl. a. följande.

Föreningen kan icke finna, att det föreliggande förslaget i stort sett innebär en förenkling eller förbättring av nu gällande bestämmelser för sjöfolkets beskattning. Tvärtom kan det ifrågasättas, om ett så invecklat beskattningsförfarande, som det föreslagna, någonsin förekommit i detta land. Det måste för de berörda myndigheterna medföra en ökad arbetsbelastning, som näppeligen kan anses stå i rimlig proportion till de fördelar, som vinnas. På beskattningens väsendets olika områden pågår för närvarande ett intensivt arbete för att åstadkomma förenklingar i rådande förhållanden. Det förefaller föreningen, som om det föreliggande förslaget innebär ett bestämt avsteg från denna strävan.

Det betungande arbetet med sjömansskattelängdens upprättande är förlagt till en tidpunkt (20 maj—15 juli), då de lokala skattemyndigheterna redan nu äro arbetsbelastade till bristningsgränsen. Åtskilliga häradsskrivare komma icke att medhinna detta arbete med tillgänglig arbetskraft och under nuvarande förhållanden, då taxeringslängderna inkomma till häradsskrivarkontoren månadsvis för sent. Förslagets genomförande förutsätter därför ovillkorligen *dels* att länsstyrelserna tillse, att taxeringsnämnderna iakttaga fastställda tider för taxeringslängdernas avlämnande till de lokala skattemyndigheterna, *dels* att häradsskrivarna erhålla erforderlig förstärkning av kvalificerade biträden.

Även om dessa förutsättningar äro uppfyllda, torde det i många fall bliva svårt att färdigställa sjömansskattelängden till den föreslagna tidpunkten (15 juli). Man torde nämligen kunna utgå från, att det av taxeringsnämnderna verkställda arbetet i fråga om sjömannens taxering kommer att bli

ganska ofullständigt, särskilt i fråga om samtaxeringar, och detta i förening med kontrollen, att sjömansskatt avdragits med rätt belopp, kommer inom vissa fögderier att taga avsevärd tid i anspråk.

1949 års uppbördssakkunniga anför om ifrågavarande svårigheter och de eventuella möjligheterna att minska dem följande.

Det möter även svårigheter att — — — skapa ett enkelt system. Sjömansskatteutredningen har sökt lösa problemet genom att göra tillämpningen för sjömännen och deras arbetsgivare samt för taxeringsnämnderna jämförelsevis enkel och i stället överlåta åt de lokala skattemyndigheterna att vidtaga de besvärliga åtgärder, som erfordras för att inpassa sjömansskatten i uppbördssystemet i övrigt. Följden härav har blivit synnerligen invecklade och arbetskrävande detaljföreskrifter för de lokala skattemyndigheternas arbete. Risk måste föreligga, att även om tillämpningen av dessa föreskrifter lagts på organ, som äga möjlighet att bemästra svårigheterna, dessa svårigheter komma att visa sig orimligt stora. Det synes också högst antagligt, att kostnaderna för de lokala skattemyndigheterna komma att ökas. Enligt uppbördssakkunnigas förmenande måste de tillämpningsregler, som föreslagits skola iakttagas av de lokala skattemyndigheterna, avsevärt förenklas.

Uppbördssakkunniga äro icke nu beredda att närmare angiva i vilken omfattning förenklingar erfordras. De sakkunniga vilja dock framhålla ett par områden, där förenklingar synas genomförbara. Sålunda borde det vara möjligt att verkställa fördelningen av sjömansskatten på däri ingående olika slag av skatter och avgifter efter vissa schematiska regler, eventuellt med ledning av utarbetade tabeller. Vidare torde böra undersökas, om icke inkomstgränsen för taxering av inkomst i land kan höjas från nu föreslagna 100 kronor till åtminstone 300 kronor, utan att därför sjömännen sättas i alltför gynnsam ställning gentemot övriga skattskyldiga. De största tillämpningssvårigheterna uppkomma vid fall av samtaxering. En möjlighet, som bör undersökas, är därför om icke, åtminstone där sjömannen har allenast inkomst ombord, bestämmelserna om samtaxering här kunde undanröjas och i stället man och hustru kunde taxeras såsom av varandra oberoende skattskyldiga. En sådan utväg synes även principiellt kunna försvaras med hänsyn till att makarna väl i allmänhet större delen av året leva skilda från varandra.

Att kommunerna i många fall skulle åsamkas förluster genom att de finge en lägre kommunalskatt av sjömännen än av andra skattskyldiga ger anledning till åtskilliga erinringar i remissyttrandena. Sålunda framhåller *statskontoret*, att även om de av utredningen verkställda beräkningarna rörande sjömansskattens verkningar för vissa kommuner rymde felkällor, som gjorde att siffrorna för förlorad skatt icke kunde tillmätas betydelse såsom absoluta tal, torde de dock duga till belysning av problemets storleksordning. Statskontoret kunde för sin del icke dela utredningens uppfattning, att skatteförlusten hållits inom gränser, som skulle göra särskilda åtgärder för compensation åt kommunerna överflödiga. Vidare yttrar *länsstyrelsen i Kristianstads län*.

Det framlagda förslaget inger i synnerhet betänkligheter i det avseendet, att det skulle ställa en samhällsgrupp i särställning i fråga om skyldigheterna att deltaga i samhällets utgifter. Enligt förslaget skulle sjömännen

otvivelaktigt beredas skattelättnader i förhållande till övriga medborgare, under vissa förhållanden till icke obetydliga belopp. Länsstyrelsen kan för sin del icke finna att sambandet mellan ifrågakomna kategori bland sjömännen och hemorten är så ringa som i betänkandet gjorts gällande, i all synnerhet gäller detta fartyg i inrikes fart. Man torde enligt länsstyrelsens mening icke heller böra underskatta de olägenheter, som den föreslagna enhetliga debiteringen skulle förorsaka i form av försämrat skatteunderlag. Särskilt kännbara verkningar synes minskningen av skatteunderlaget komma att medföra för vissa vid kusterna belägna municipalsamhällen, där skatteunderlaget i stor utsträckning torde vara avhängigt av de inkomster, som den i nämnda samhällen bosatta befolkningen uppbär av arbete i skeppsfart av den art, att sjömansskatt å inkomsterna skulle komma att utgå. Länsstyrelsen bilägger en undersökning rörande sjömansskattens verkningar för Östra Hoby kommun och Skillinge municipalsamhälle av Östra Hoby kommun.

Enligt den bilagda undersökningen skulle förslaget medföra en minskning av skattekrona i Östra Hoby kommun och Skillinge municipalsamhälle, vilken skulle motsvara en ökad kommunal utdebitering av 35 öre i kommunen och 68 öre i municipalsamhället. Undersökningen avser dock förhållandena före kommunsammanslagningen den 1 januari 1952.

Svenska landskommunernas förbund anför.

Utredningen har icke framlagt några siffror som angiva i vilken utsträckning sjömännen bildat familj eller eljest ha anhöriga i hemorten, som äro ekonomiskt beroende av dem. Styrelsen håller för sin del för sannolikt att en undersökning härutinnan skulle ge till resultat, att ett betydande antal sjömän genom familjeband äro knutna till hemorten. Det torde väl ej heller vara ovanligt att sjömännen i tider av arbetslöshet återvända till hemorten eller att de sedan de efter längre eller kortare tids tjänst lämnat sjömansyrket slå sig ner där för att ägna sig åt arbete i land eller åt fiske eller för att på äldre dagar slå sig till ro. Även om det för sjömannen kan te sig förmanligt att i beskattningshänseende betraktas såsom om havet vore hans land lär han knappast vilja anlägga denna synpunkt, då behovet av att taga hemortskommunen i anspråk blir aktuellt. Det torde vara svårt att övertyga en kommun om rättvisan i att kommunen skall få sitt skatteunderlag beskuret på det föreslagna sättet men icke desto mindre vara hänvisad till att där så befinnes påkallat lämna sjömannen eller de av hans anhöriga, för vilka han är försörjningspliktig, understöd och hjälp i samma utsträckning som varje annan skattskyldig i motsvarande situation kan påräkna. Det kan för övrigt erinras om att även andra kategorier av skattskyldiga än sjöfolket till följd av sin tjänst nödgas att under stor del av året vistas utom hemorten utan att det fördenskull ifrågasatts, att de skulle behandlas annorlunda i beskattningsavseende. Man kan slutligen i detta sammanhang icke underlåta att ställa sig den frågan vart det skulle leda om man vid beskattningen skulle anlägga sådana synpunkter som taga hänsyn till i vilken utsträckning de skattskyldiga kunde begagna sig av de kommunala välfärdsanordningarna.

Föreningen Sveriges kronokamrerare yttrar.

Utredningsmännen utgå ifrån, att den minskade skatteintäkten helt skulle falla på vederbörande kommuner. På grund av att sjömännen äro mycket ojämnt fördelade över rikets kommuner, skulle de reducerade skatteinkomsterna också komma att beröra kommunerna ojämnt. För vissa kommuner,

icke minst vissa städer, skulle inkomstbortfallet vara betydande. Enligt för-
eningens åsikt måste en förutsättning för förslaget genomförande vara, att
den uppkomna förlusten helt faller på statsverket.

I vissa remissyttranden påtalas, att den föreslagna lagstiftningen även
skulle medföra orättvisor mellan olika grupper av sjö-
män. Därvid kritiseras närmast gränsdragningen för skatten till fartyg om
minst 500 ton.

Kammarrätten ifrågasätter sålunda, om den föreslagna avgränsningen
kunde anses motsvara sjömansskattelagens syfte. Å ena sidan skulle näm-
ligen från lagens tillämpning utestängas åtskilliga sjömän, som med fog
kunde göra anspråk på samma förmåner som lagen komme att erbjuda. Å
andra sidan skulle dessa förmåner tillgodokomma många å fartyg anställda
personer, särskilt olika befälskategorier och personal å fartyg i regelbunden
trafik, vilka i fråga om möjlighet och förmåga att tillvarata sina intressen
respektive fullgöra sina skyldigheter i skatteavseende icke kunde särskiljas
från skattskyldiga i allmänhet. Därtill komme, att med hänsyn till den om-
fattande förekomsten av s. k. blandad inkomst och samtaxering sjömans-
skatten för flertalet av dem, som skulle hava att erlägga sådan skatt, icke
innebure någon definitiv reglering av den direkta skattskyldigheten.

Länsstyrelsen i Blekinge län anför.

Länsstyrelsen ifrågasätter för sin del lämpligheten av en sådan kategori-
klyvning, som av sjömansskatteutredningen föreslagits med avseende å
svenska fartygs storlek om 500 bruttoton eller mera å ena sidan och å andra
sidan mindre fartyg. Vad beträffar handelsflottans här i länet hemmahörande
fartyg, utgörande inalles minst 100, utgöras dessa huvudsakligen av fartyg
om mindre bruttodräktighet än 500 registerton. Antalet större fartyg om 500
bruttoton och därutöver torde icke hava under något av de närmast före-
gående åren överstigit 5. På grund härav skulle genomförandet av förelig-
gande lagförslag få till följd, att sjömannens inkomster ombord å här i länet
hemmahörande fartyg regelmässigt finge fortfarande taxeras enligt vanliga
regler under det att inkomsterna ombord å de till antalet fåtaliga större far-
tygen skulle komma att beskattas genom löneavdrag hos vederbörande befäl-
havare i form av definitiv sjömansskatt. Då ifrågavarande lagförslag vidare
innebär att allmän kommunalskatt samt landstings- och tingshusmedel skall
vid uttagandet av sjömansskatt utgå efter en beräknad gemensam utdebite-
ring av allenast 6 kronor för skattekrona, utgörande mindre än halva utdebite-
ringen för samma ändamål i nära nog hälften av länets kommuner, skulle
det föreslagna sjömansskattesystemet enligt länsstyrelsens uppfattning i ett
stort antal fall medföra en alltför betydande ojämnhet vid den kommunala
beskattningen i vad gäller såväl sjömän av olika kategorier som övriga skatt-
skyldiga i hemorten.

Vidare yrkar *Sveriges segelfartygsförening*, att lagstiftningen om sjö-
mansskatt skulle omfatta alla sjömän, som vore mönstrade i utrikes fart,
oberoende av fartygens storlek.

Kommerskollegium, som övervägt dessa invändningar, finner emellertid
den av utredningen föreslagna gränsdragningen för skattens tillämpning
vara omsorgsfullt och övertygande motiverad.

Den föreslagna beskattningen av utländska sjömän ombord på svenska fartyg har i allmänhet tillstyrkts; i många yttranden anses, att en sådan beskattning borde genomföras, oavsett om förslaget i övrigt förverkligades.

Kommerskollegium anför.

Svenska maskinbefälsförbundet anser skattesatsen för utländska sjömän böra bestämmas till 15 % i stället för föreslagna 10 %. Som utredningsmännen emellertid förorda en lösning av förevarande skattefråga genom en internationell konvention, torde den föreslagna beskattningen av utlänningarna få anses som ett provisorium. Vid sådant förhållande och då redan införandet av en skatt av 10 % för utländska sjömän innebär en avsevärd skärpning i jämförelse med nu gällande förhållanden — inga bestämmelser om beskattning av utländska sjömän finnas f. n. — finner Kollegium, som förordar förslaget om åvägabringande av en internationell överenskommelse i ämnet, någon ytterligare höjning tillsvidare icke böra ifrågasättas.

Att förslaget för sitt genomförande kräver inrättande av ett centralt sjömansskattekontor i Göteborg, lämpligen anknutet till länsstyrelsen därstädes, möter i allmänhet icke någon principiell erinran i remissyttrandena. Vissa betänkligheter uttalas dock mot ett dylikt nyinrättat organ. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* uttalar.

Då sjömännen ofta byta fartyg och sålunda kunna tjänstgöra å såväl fartyg, till vilken sjömansskatt är knuten, som fartyg, där av sjömännen uppburna inkomster skola underkastas sedvanlig inkomsttaxering, är det uppenbart, att kontroll måste anordnas, att beskattning äger rum i respektive härför avsedda former. Detta medför, att ett särskilt kontor för handhavande av dessa och andra med sjömansskatten sammanhängande uppgifter måste inrättas med en beräknad kostnad av omkring 100 000 kronor årligen, avseende enbart löner till personalen. Länsstyrelsen ifrågasätter, huruvida ett system, som medför en så vidlyftig anordning för beskattningen av ett relativt litet antal medborgare, kan vara lämpligt.

Vissa remissmyndigheter anser att ett centralt kontor av detta slag borde inrättas även om förslaget om sjömansskatt icke genomfördes. Sålunda anför *kammarrätten*.

I fråga om arten av de ändringar i gällande regler om beskattning och uppbörd, som kunna påkallas av sjömannens särskilda förhållanden, bör uppmärksammas utredningens uttalande (s. 162) att de olägenheter, som hittills vidlådut sjömannens beskattning, till stor del torde kunna föras tillbaka på bristande kontakt mellan sjömännen och taxeringsnämnderna samt att man enligt utredningens mening här i mycket hade att söka roten till det onda i fråga om sjömannens särskilda skattesvårigheter. Detta uttalande giver vid handen, att dessa svårigheter måhända kunna undanröjas utan tillgripande av en speciell och för vår skattelagstiftning främmande beskattningsform. När det gäller att söka skapa den erforderliga kontakten mellan å ena sidan sjömännen och deras arbetsgivare och å andra sidan taxerings- och uppbördsmyndigheterna måste hänsyn tagas till de inom sjöfarten rådande speciella arbetsförhållanden, vilka kunna försvåra och fördröja den nödvändiga kontakten. De huvudsakliga svårigheterna förefalla emellertid kunna undanröjas, om för ändamålet inrättades ett särskilt kontaktorgan i form av ett sjömansskattekontor, vilket sålunda skulle få andra uppgifter än det i förslaget avsedda kontoret. Till detta kontor skulle såväl de skatt-

skyldiga sjömännen som deras arbetsgivare kunna vända sig för erhållande av upplysning och besked i alla frågor rörande taxering och uppbörd, och kontoret borde med avseende å inkomst av anställning å fartyg oavsett ton-talet äga utöva lokal skattemyndighets befogenhet. Kontorets verksamhet skulle givetvis bedrivas i samverkan med vederbörande lokala taxerings- och skattemyndigheter. Å kontoret borde föras register över fartyg och å dem anställda sjömän. Kontoret borde jämväl i lämplig omfattning tillhandagå myndigheter, som hava att verkställa indrivning av utskylder. Med avseende å den årliga taxeringen borde kontoret bl. a. utsända deklarationsblanketter till fartyg, vilkas besättningar därav vore i behov, samt kunna med laga verkan mottaga självdeklarationer och andra handlingar i taxerings- och skatteärenden från sjömännen. Kontorets arbete skulle framför allt inriktas på erforderlig service- och upplysningsverksamhet med avseende å taxering och uppbörd. Dess existens och arbetsuppgifter borde på effektivt sätt meddelas de därav intresserade.

I flertalet av de yttranden, vari erinringar mot förslaget gjorts, ifrågasättes om icke en stor del av förslagets syften kunde nås genom mindre ändringar inom det nuvarande taxerings- och uppbördssystemets ram och utan att tillgripa den stora apparat som en definitiv källskatt för sjömännen skulle förutsätta. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* anför sålunda.

Det borde icke vara uteslutet att genom utsträckt deklarationstid och besvärstid för sjömännen i stort sett få sjömännens beskattningsfråga tämligen tillfredsställande ordnad utan att för den skull sådana avsteg från principerna i vårt skattesystem och från den vanliga taxeringsorganisationen skulle behöva vidtagas, som förslaget innebär. Erläggandet av den preliminära skatten innebär också — liksom för andra skattskyldiga — större möjligheter att bära den beskattning, som följer på ett års inkomster. De svårigheter, som kunna föreligga att snabbt erhålla jämningsbeslut från den lokala skattemyndighetens sida i sådana fall, där jämkning är påkallad, torde icke vara större än att desamma med anlitande av de tekniska hjälpmedel, som numera finnas för befordrande av meddelanden, borde kunna övervinnas. I allt fall synes det icke böra lämnas oförsökt att åstadkomma ett på erkända beskattningsprinciper och nuvarande organisation baserat alternativt samt låta de olika systemens påvisbara fördelar och nackdelar bli avgörande för valet dem emellan.

Vidare yttrar *länsstyrelsen i Kristianstads län*.

Länsstyrelsen håller före, att åtskilliga förbättringar i förevarande avseende vore att vinna genom partiella reformer av beskattnings- och uppbördsreglerna.

Åtgärder borde sålunda vidtagas i syfte att bereda sjömännen bekväm tillgång till deklarationsblanketter och för att hjälpa dem att befordra deklarationerna till vederbörande myndigheter. Tiden för deklarationernas ingivande skulle kunna utsträckas för sjömännens del. Befälhavaren borde kunna underlätta det kommande deklarationsförfarandet genom att vid sjömannens avmönstring lämna honom uppgift å den samlade inkomsten under anställningstiden. Tiden för anförande av besvär i taxeringsmål bör utsträckas för sjöman, inskriven vid sjömanshus. Avsevärda förbättringar i fråga om möjligheterna till kommunikation mellan taxerings- och uppbördsmyndigheterna, å ena sidan, och sjömännen, å andra sidan, synes kunna vinnas, om sjömanshusen till de lokala skattemyndigheterna fortlöpande lämnade uppgifter om sjömännens aktuella anställningar. Utvägar borde sökas att

möjliggöra ett så tidigt utsändande som möjligt av sjömännens preliminära debetsedlar.

Med nuvarande bestämmelser om förhållandevis låg preliminär skatt för de sjömän, som icke kunna förete preliminär debetsedel torde icke kunna undvikas, att stora kvarstående skatter komma att åvila en mängd sjömän. Länsstyrelsen vill ifrågasätta om det icke vore ändamålsenligare att, om preliminär debetsedel för det löpande året icke kunde företes, preliminärskatt finge uttagas enligt föregående års preliminära debetsedel samt att, om icke heller denna debetsedel kunde företes, preliminärskatt finge erläggas med samma procent av inkomsten, som uttages av övriga skattskyldiga.

I sin reservation till 1949 års uppbördssakkunnigas yttrande uttalar herrar *Alin* och *Åkerstedt*, att svårigheter säkerligen föreläge för redarna att administrera skatteuppbörden för sjöfolket och redovisningen. Svårigheterna torde kunna väsentligt minskas dels om skyldigheten att verkställa löneavdrag för sjömännens kvarstående skatt avskaffades och dels om tanken att inrätta ett sjömansskattekontor med andra uppgifter än enligt förslaget kunde förverkligas. Sjömansskattekontoret kunde få till uppgift att utgöra ett centralt upplysningsställe åt redare och sjöfolk samt fungera såsom förmedlande organ mellan dessa parter inbördes och i förhållande till länsstyrelserna och de lokala skattemyndigheterna.

I åtskilliga remissyttranden rekommenderas att låta förslaget vila tills 1949 års uppbördssakkunniga slutfört sitt arbete med att förbättra källskatteuppbörden eller att överlämna förslaget till nämnda sakkunniga för att övervägas av dem vid utarbetandet av de nya uppbördsbestämmelserna. Sålunda uttalar exempelvis *riksräkenskapsverket*, att frågan kunde komma att ligga annorlunda till sedan uppbördssakkunniga slutfört sitt arbete. Tänkbart vore, att önskemålet om ett särskilt skattesystem för sjömännen därefter komme att te sig än mera obefogat. Riksräkenskapsverket anser för sin del, att ett bestämt ståndpunktstagande härvidlag borde anstå, till dess resultatet av denna översyn föreläge. Förenklingen av beskattningen för en viss grupp av skattskyldiga torde nämligen icke böra gå nämnvärt längre än de allmänt gällande reglerna för beskattningen medgåve.

Promemorian angående sjömännens beskattning. Som förut omnämnts uppdrog jag, sedan den mycket starka kritik för vilken en redogörelse nyss lämnats framkommit mot sjömansskatteutredningens förslag, åt numera byråchefen i riksskattenämnden *Wilkens* att närmare undersöka vilka åtgärder på området för sjömännens beskattning, som kunde göras inom i huvudsak ramen för nuvarande skatte- och uppbördssystem. I den av *Wilkens* avgivna promemorian framhålles att en mycket omfattande restföring av sjömännens utskylder förekom före övergången till källskatteuppbörd år 1947. På grund av försummad deklaration påfördes sjömännen ofta taxeringar till högre belopp än som motsvarade deras verkliga inkomster. Tåta arbetslöshetsperioder gjorde att de komme efter med sina skatter. När ett arbetstillfälle yppade sig kunde sjömännen bli presenterad en införsel på ett ganska stort belopp och lämnade då ofta sin anställning för att mönstra på något annat fartyg och därigenom tills vidare undgå skatteindrivningen.

Genom övergången till källskatt förbättrades dessa förhållanden avsevärt. Restföringen av gamla skatter för sjömän minskades radikalt. Efter hand hade den åter ökat något, sedan indrivningen av ogulden kvarstående skatt kommit i gång, men förhållandena vore dock på intet sätt jämförbara med de tidigare, då skatteuppbörden ägde rum i efterhand.

Genom 1947 års uppbördsreform förverkligades ett gammalt önskemål från sjömännens sida: en skatteuppbörd vid källan. Reformen tillfredsställde emellertid inte sjöfolket. Man förklarade att uppbördsreformen inte kunde undanröja de särskilda olägenheterna med sjömännens skattebetalning. Alltjämt kvarstode deras svårigheter att deklarerera och att tillvarataga sina intressen inför skattemyndigheterna. Det nya uppbördssystemet förutsatte en kommunikation mellan skattemyndigheter, arbetsgivare och skattskyldiga, vilken på grund av sjömännens speciella arbetsförhållanden och täta anställningsbyten icke fungerade tillfredsställande för deras del. Sjömännens skatteförhållanden kunde icke lösas rationellt utan att de finge en definitiv källskatt.

Särskilt betungande för rederierna hade varit och vore alltjämt uppbörden av kvarstående skatt. Den skriftväxling mellan befälhavare, rederi och lokal skattemyndighet som krävdes för varje fall, då en sjöman icke uppvisade debetsedel på slutlig skatt, vore för rederierna utomordentligt omfattande, tids- och arbetskrävande och dessutom i många fall ineffektiv, bl. a. på grund av sjömännens anställningsbyten.

Sjömännens och sjöfartens önskemål vore sålunda alltjämt en definitiv källskatt och i samband därmed en eniuetlig beräkning av ortsavdrag och kommunalskatt för sjömännen. I och med att skatten dragits på inkomsten ombord borde sjömannen vara fri från sin skattskyldighet för denna inkomst och den skulle icke behöva deklareraras.

Sjömansskatteutredningens uppgift hade varit att undersöka möjligheterna att åstadkomma en definitiv källskatt för sjömän. Utredningen hade alltså icke att söka lösningen efter de partiella reformernas väg, vilken tidigare avvisats av sjömännen och rederierna. Syftet med utredningen hade varit att visa hur en definitiv sjömansskatt skulle se ut i praktiken för att man med denna konkreta utformning för ögonen skulle kunna ta ställning till sjöfolkets önskemål.

Redogörelsen för remissyttrandena över sjömansskatteutredningens betänkande visade att förslaget om sjömansskatt fått ett mycket blandat mottagande. På snart sagt varje huvudpunkt i förslaget hade meningarna varit delade. Den föreslagna beskattningen av utländska sjömän ombord på svenska fartyg hade dock mött relativt få erinringar.

Förslaget hade klart tillstyrkts av sjöfolket och dem som företrädde sjöfartens intressen. På ett lika otvetydigt sätt hade förslaget avstyrkts av kommunerna.

Då båda dessa grupper finge anses ha starka egna intressen att bevaka i detta sammanhang måste den största vikten tilläggas de övriga yttrandena, avgivna av myndigheter, vilka såge saken ur mera allmän synpunkt och vilka hade de största förutsättningarna att bedöma förslaget även ur skatteteknisk

synpunkt. Också dessa myndigheters yttranden inge i olika riktning men måste — bl. a. med hänsyn till de reservationer och erinringar som gjorts även i de tillstyrkande yttrandena — anses visa en tydlig övervikt för ett avstyrkande av förslaget.

I promemorian anföres därefter.

Uppenbarligen måste ett särskilt skattesystem för sjöfolket bli en avvägning mellan enkelhet och rättvisa. Systemet kan icke gärna göras enkelt utan att kravet på rättvisa eftersättes. Rättvisesynpunkterna kunna icke tillgodoses annat än på bekostnad av enkelheten. I remissyttrandena har man i allmänhet starkt reagerat mot de avsteg från principen om en likformig beskattning som gjorts i förslaget. Även om denna reaktion överväger, har man dock — ofta samtidigt — påtalat det invecklade beskattningsförfarandet och efterlyst möjligheter att göra det enklare.

Om ett system med en definitiv källskatt för sjömännen skall fylla sin uppgift måste vissa fördelar ges åt sjömännen. Den kommunala utdebiteringen kan möjligen höjas något utöver de 6 kronor som utredningen föreslagit — i närvarande läge kanske till 8 kronor. Emellertid måste den alltid ligga väsentligt under den genomsnittliga utdebiteringen för riket. I allt för många fall skulle det eljest ställa sig förmånligt för sjömännen att söka sig över till taxering efter vanliga grunder enligt de möjligheter därtill, som måste hållas öppna i sjömansskattesystemet.

Redan det att skatten skall bestämmas efter fria grunder innebär tydligen en olägenhet. Även om sjömannens kommunalskatt icke behöfve bestämmas av statsmakterna för varje år utan kunde fastställas för perioder omfattande tre eller fem år, så torde — såsom remissvaren givit vid handen — synpunkterna på skattens storlek och skälighet vara så högst olika, att man för varje gång den skall bestämmas måste räkna med strider och tvistigheter.

Den av många remissmyndigheter förfäktade meningen att staten borde ersätta kommunerna vad de skulle förlora, om kommunalskatten för sjömännen bestämdes lägre än för andra skattskyldiga i kommunen, har avsevärda praktiska och administrativa olägenheter. En sådan avräkning innebär en alltför stor apparat i förhållande till sjömansskattens betydelse och de värden varom här är fråga.

Vissa remissmyndigheter ha föreslagit att skatten icke skall omfatta befälet eller i varje fall omarbetas så att fördelarna för befälet — särskilt av skattens tillrättaläggande för 10 månaders normal sysselsättning — bleve mindre framträdande. Från sjöfartshåll har emellertid mycket bestämt gjorts gällande att man i detta avseende icke kan göra skillnad mellan befäl och manskap. Gränsen mellan dessa två kategorier är många gånger flytande. Att tillämpa olika beskattningsformer eller tariffer för befäl och manskap skulle göra skatten mindre användbar. För att sjömansskatten skall vara till nytta måste den ställa sig enkel i tillämpningen ombord på fartygen.

Icke heller synes det vara möjligt att vinna någon förenkling av betydenhet i det invecklade förfarandet hos de lokala skattemyndigheterna. De talrikt förekommande fallen av blandad inkomst — inkomst såväl ombord som i land — lägga hinder i vägen för ett friare förfarande, som dessutom alltid måste väcka gensagor ur rättvisesynpunkt. Som exempel på möjliga förenklingsåtgärder ha bl. a. 1949 års uppbördssakkunniga och överståthållarämbetet nämnt avskaffande av sambeskattningen för sjömännen eller i varje fall för sjömän med huvudsaklig inkomst av ombordanställning. Såvitt man kan bedöma skulle emellertid en sådan åtgärd snarast innebära en ytterligare djupgående komplicering av taxerings- och debiteringsförfarandet. Man måste räkna med att ungefär hälften av sjömännen tidvis — för längre eller

kortare perioder — arbeta även i land. Att i vissa fall tillämpa sambeskattnings, i andra fall särbeskattnings skulle särskilt beträffande ortsavdragsberäkningen medföra mycket stora svårigheter.

Otvivelaktigt är det skattens egenskap att vara definitiv som vållar komplikationerna. I ett remissutlåtande konstateras att sjömansskatten på ett utomordentligt sätt verifierar svårigheterna att åstadkomma en definitiv källskatt. Vid skilda tillfällen har tanken på en definitiv källskatt för stora grupper av löntagare förts fram såsom ett önskemål för framtiden, överensstämmande med källskattens idé. Möjligen kunde man anse att sjömansskatten ur denna synpunkt skulle ha ett visst värde som försökslagstiftning. Emellertid berör förslaget en grupp, för vilken mycket speciella betingelser finnas, när det gäller att åstadkomma en definitiv källskatt. Bl. a. kan gränsdragningen mot andra grupper ske på ett otvetydigt och bestående sätt genom att skatten anknytes till fartyg av viss storlek. Möjligheterna att omplantera en definitiv skatt av sjömansskattens typ på andra förhållanden äro mycket begränsade. Sjömansskatten kan därför synas vara ett alltför dyrbart och vanskligt experiment i förhållande till värdet av de erfarenheter den kunde ge. Många remissmyndigheter ha också framhåvt denna synpunkt och ansett att man bör låta skatten anstå tills idén om en definitiv källskatt mognat för ett genomförande i större sammanhang och alltså icke nu skapa någon särslagstiftning till förmån för en mycket begränsad grupp.

Ett argument, som spelat viss roll i diskussionen och åberopats särskilt av sjöfolket, är att man i Norge kunnat genomföra och alltsedan 1947 tillämpa en definitiv källskatt för sjömännen. Emellertid föreligga vissa mycket väsentliga skillnader mellan svenska och norska förhållanden, som måste beaktas vid en sådan jämförelse. Till att börja med har frågan om sjömännens beskattning mycket större proportioner i Norge än i Sverige. Den norska handelsflottan (5,8 miljoner bruttoton) är mer än dubbelt så stor som den svenska (2,3 miljoner bruttoton), fastän folkmängden i Norge icke uppgår till mera än $\frac{3}{7}$ av folkmängden i Sverige. Det norska tonnaget är vidare till ungefär 90 procent sysselsatt i fart utom hemlandet utan att anlöpa norsk hamn annat än undantagsvis. Den norska sjömansskatten framtvingades såsom ett provisorium i mycket enkel form under kriget och har sedermera år 1947 byggts ut till ett verkligt skattesystem. Den norska sjömansskatten måste emellertid ses mot bakgrunden av att man i Norge icke haft någon allmän källskatt av det slag som förekommer i Sverige. Först på allra sista tiden ha planerna på en allmän beskattning vid källan tagit form i Norge och äro nu under genomförande. Krigsförhållandena, sjömansyrkets stora utbredning, fartygens bortovaro från hemlandet och frånvaron av en skatteuppbörd vid källan ha för Norges del tvingat till en särslagstiftning för sjöfolket. Den norska sjömansskatten är i tekniskt avseende icke mindre invecklad än det svenska förslaget. Snarare torde få sägas att sjömansskatteutredningen kunnat med ledning av erfarenheterna i Norge planera och utforma sitt förslag på ett i vissa avseenden enklare och mera rationellt sätt än som skett i Norge. Å andra sidan synes man i Norge ta lättare på frågan om att åstadkomma full rättvisa mellan sjömännen och övriga skattskyldiga liksom även på kraven om ett i alla detaljer väl fungerande skattesystem. Denna inställning kan förklaras bl. a. av sjöfarterns dominerande betydelse för landet.

Sammanfattningsvis uttalas i promemorian, att de invändningar som vid remissbehandlingen rests mot förslaget om en svensk sjömansskatt vore av sådan betydelse att ett genomförande av förslaget icke kunde tillrättas för närvarande. En invändning som måste skänkas det största beaktande vore

den, att sjömännens yrkesgrupp vore för liten för att en särlagstiftning av detta genomgripande slag skulle kunna anses motiverad. Genom att gruppen till oväntat stor del bestode av folk som hade anställning omväxlande ombord och i land, förringades värdet av reformen. En definitiv källskatt skulle åstadkommas endast för omkring 10 000 skattskyldiga. Det måste medges att sjömansskatten vore en alltför stor administrativ apparat för detta ringa antal.

Rättvisesynpunkterna kunde icke heller skjutas åt sidan. Att försätta en viss yrkesgrupp i särställning vid beskattningen måste alltid inge betänkligheter och borde givetvis icke ifrågakomma utan mycket tvingande skäl. De nuvarande olägenheterna för sjömännen vore visserligen betydande men syntes icke motivera ett så vanskligt avsteg från allmänt gällande beskattningsregler som en särskild sjömansskatt onekligen måste innebära.

I stället för en definitiv sjömansskatt förordas därför i promemorian, att frågan om beskattning och uppbörd av skatt för sjömän skall lösas genom partiella reformer inom ramen för nuvarande beskattnings- och uppbördsförfarande. I sådant hänseende föreslås, att rederierna icke längre skall vara skyldiga att göra avdrag för kvarstående skatt, som arbetstagare på svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton har att erlægga, samt att avdrag för preliminär skatt på dessa fartyg skall göras med 20 procent av inkomsten, om debetsedel å preliminär skatt icke överlämnats. På fartyg under nämnda storlek borde några särbestämmelser icke gälla; skatteavdrag borde där ske enligt de bestämmelser, som gällde för arbetstagare i allmänhet. Vidare föreslås, att rederierna skall medverka till dels att deklarationsblanketter finnes tillgängliga för sjömännen under deklarationstiden samt dels att sjömännens deklarationer befordras från fartygen till hemlandet. Slutligen förordas att på fartyg av förut angivna storlek skatt skall dragas även för här i riket icke bosatta sjömän med 10 procent av den kontanta lönen, såvida icke sjömannen visar att han är skyldig att betala skatt för inkomsten till sitt hemland.

Beträffande löneavdrag för sjömans kvarstående skatt framhålles, att det enligt 46 § uppbördsförordningen ålåg arbetsgivare att vid utbetalning av lön göra avdrag till gäldande av bl. a. kvarstående skatt, som påförts arbetstagaren. Om sjöman, inskriven vid sjömanshus, icke inom viss tid till arbetsgivaren överlämnade debetsedel å slutlig skatt eller uppvisade sådan debetsedel eller intyg av lokal skattemyndighet, att sjömannen icke hade att gälda kvarstående skatt, skulle enligt 47 § samma förordning arbetsgivaren göra anmälan därom hos den lokala skattemyndigheten i orten. Om denna myndighet haft att utfärda debetsedeln, skulle myndigheten skyndsamt utfärda ny debetsedel eller i förekommande fall intyg av ovannämnda slag samt översända debetsedeln eller intyget till arbetsgivaren. I annat fall hade myndigheten att skyndsamt lämna meddelande till den lokala skattemyndighet, som haft att utfärda debetsedeln, varefter sistnämnda myndighet hade att förfara på sätt nyss sagts.

Detta förfarande användes tidigare även för andra arbetstagare än sjömän. Genom författningsändring, som trätt i kraft den 1 januari 1951, hade emellertid avdragsreglerna för arbetstagare i allmänhet ersatts med den bestämmelsen, att löneavdrag för kvarstående skatt skulle göras med 25 procent av lönen, om arbetstagaren icke överlämnade debetsedel å slutlig skatt eller styrkte att han icke hade att erlagga kvarstående skatt.

Därefter anföres i promemorian.

Den för sjömännen alltså gällande ordningen för uttagande av kvarstående skatt genom löneavdrag fungerar icke tillfredsställande i praktiken. Sjomännen underlåta i stor utsträckning att lämna debetsedel å slutlig skatt eller intyg av ovan nämnda slag. Denna underlåtenhet är ofta förklarlig: de stora avstånden göra att debetsedlarna icke komma sjömännen tillhanda. Fartygsbefälhavarna och rederierna förorsakas emellertid härigenom ett avsevärt besvär med rekvisitioner av nya debetsedlar.

Som exempel har nämnts att Rederi AB Svenska Lloyd med omkring 1 000 ombordanställda under 1949 måst rekvirera mer än 900 debetsedlar å slutlig skatt. Dessa förhållanden avsågo ett år, då den kvarstående skatten inbetalades under fyra uppbördsterminer och tiden för löneavdrag sålunda utgjorde åtta månader. Sedan numera sådan inbetalning sker endast under två uppbördsterminer med löneavdrag under fyra månader, förekommer icke rekvisition av debetsedlar i fullt samma utsträckning. Under 1951 rekvirerade Rederi AB Svenska Lloyd debetsedlar å slutlig skatt i omkring 500 fall.

Vid rekvisitionen tillgår i allmänhet på följande sätt. Senast den 25 januari året efter taxeringsåret avfordrar befälhavaren besättningen debetsedlar å slutlig skatt. I en stor mängd fall kunna sådana debetsedlar icke tillhandahållas. Befälhavaren gör då upp en förteckning över de besättningsmän, för vilka debetsedel saknas. Förteckningen översändes till rederiet. Rederiet rekvirerar debetsedlarna hos den lokala skattemyndigheten i orten på särskild blankett för var och en av de ifrågakommande sjömännen. Den lokala skattemyndigheten vidarebefordrar rekvisitionerna till de lokala skattemyndigheterna i sjömännens hemorter. Efter någon tid erhåller rederiet debetsedlarna en efter en från de olika lokala skattemyndigheterna. Allt eftersom debetsedlarna anlända översändas de till befälhavaren. Även om dessa försändelser vanligen befordras med flygpost kunna de icke nå fartyget förrän efter viss tid, eftersom detta ofta befinner sig till sjöss. När debetsedlarna slutligen komma befälhavarna till handa, har ej sällan den period om fyra månader, varunder löneavdrag för kvarstående skatt kan ske, gått till ända. Mycket vanligt är att något löneavdrag i varje fall icke kan göras för den kvarstående skatt, som belöper på den första uppbördsterminen. Hela proceduren har därför i många fall varit förgäves, i andra fall kan den resultera i löneavdrag under någon kortare tid.

Enligt 95 § uppbördsförrordningen vore arbetsgivare, som hade att verkställa skatteavdrag men som utan skäligen anledning underlåte att fullgöra denna skyldighet, jämte arbetstagaren ansvarig för skatt, vilken skatteavdraget skolat avse, till belopp som svarade mot vad han underlåtit att avdraga. Denna arbetsgivarens skyldighet åvilade honom dock endast om arbetstagaren underlåte att efter anmaning erlagga ifrågakommande skatt.

Beträffande rederiernas ansvar för sjömännens kvarstående skatt hade centrala uppbördsnämnden i skrivelse till länsstyrelserna under år 1950 anfört följande.

Hos nämnden hava rederier vid skilda tillfällen påtalat vissa omständigheter i samband med verkställandet av löneavdrag för kvarstående skatt för sjömän anställda å fartyg. Därvid har särskilt framhållits, att svårigheter uppstå för befälhavarna å fartyg, som gå i utrikes fart, därigenom att de ombordanställda icke avlämna debetsedlar å slutlig skatt. Fartygen gå i fraktfart i främmande farvatten och angöra sällan, stundom med flera års mellanrum, svensk hamn. Vidare uppehålla de ombordanställda icke alltid förbindelser med hemlandet. Därjämte byta sjömännen ofta anställning. Den på grund av de långa avstånden tidsödande postgången medför, att det ofta icke är möjligt för rederierna att i sådana fall hos lokal skattemyndighet göra anmälan och erhålla ny debetsedel inom den i 47 § uppbördsförrordningen föreskrivna tiden.

Med hänsyn till det anförda hava bestämmelserna i 95 § samma förordning om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt vid underlåtenhet att verkställa löneavdrag synts rederierna i förevarande fall alltför stränga.

Nämnden har i en d. 7 sept. 1948 till rederiaktiebolaget Transatlantic meddelad förklaring berört nu ifrågavarande förhållanden och därvid bl. a. anført, att fall kunna förekomma, då en befälhavare får anses äga skälig anledning underlåta verkställa löneavdrag för kvarstående skatt och förty ansvar enligt 95 § uppbördsförrordningen icke inträder. Sålunda kan exempelvis fartyget vara så avlägset, att anmälan till lokal skattemyndighet och tillhandahållandet av debetsedel å kvarstående skatt från denna till befälhavaren icke kan ske å sådan tid att löneavdrag för den kvarstående skatten kan verkställas eller kan vederbörande sjöman hava avmönstrat, innan ny debetsedel å kvarstående skatt kunnat anskaffas.

Till ytterligare utveckling av denna förklaring vill nämnden nu framhålla följande.

Den i föreliggande ärende förebragta utredningen synes utvisa, att de i nyssnämnda förklaring avsedda svårigheterna för befälhavare att erhålla sjömännens debetsedlar å kvarstående skatt särskilt framträda, då fartyg gå i trafik mellan utomeuropeiska hamnar. Därest debetsedel saknas, kan löneavdrag för kvarstående skatt icke verkställas. I dylika fall bör den lokala skattemyndigheten därför ha skälig anledning antaga, att ansvar på grund av underlåtenhet att verkställa löneavdrag ej åligger arbetsgivaren.

Även om sålunda ifrågavarande bestämmelser tillämpades med viss varsamhet, vore det enligt utredningsmannens mening uppenbart att befälhavarnas och rederiernas skyldigheter och ansvar i detta avseende vore i hög grad betungande för dem och att systemets olägenheter för dem vore mera framträdande än för andra arbetsgivare på grund av arbetskraftens rörlighet och de långa avstånden mellan rederiet och arbetsplatsen.

Gällande bestämmelser om löneavdrag för sjömännens kvarstående skatt lämpade sig sålunda icke för att praktiseras ombord på fartygen. Mest rationellt syntes vara att löneavdrag för kvarstående skatt helt avskaffades ombord på fartygen och att i stället avdrag för preliminär skatt gjordes efter en procentsats som i de flesta fall kunde täcka den slutliga skatten. En sådan omläggning torde icke behöva medföra någon mera betydande ökning av införselförfarandet. En återgång till det äldre systemet med dess omfattande införsel för oguldna skatter torde icke behöva befaras. Den huvudsakliga skattebetalningen skedde dock numera genom löneavdrag för preliminär skatt och den kvarstående skatten borde sålunda kunna hållas inom rimliga

gränser och icke behöva få de vittgående och betänkliga följder, som voro förenade med indrivningen av sjömännens skatter före uppbördsreformen.

För befälhavarna och rederierna torde en mindre ökning av införselförfarandet vara avgjort att föredraga framför löneavdrag för kvarstående skatt. Eftersom systemet med löneavdrag för kvarstående skatt så ofta visade sig ineffektivt ombord på fartygen, resulterade det redan nu i att den kvarstående skatten i många fall restfördes. Att undvika införsel för kvarstående skatt ombord på fartyget hade för övrigt icke varit möjligt ens enligt sjömansskattesystemet, eftersom sådan införsel alltid måste förekomma i fråga om kvarstående skatt på inkomst i land.

Om sålunda någon obligatorisk skyldighet att göra avdrag för kvarstående skatt icke längre skulle förekomma ombord på fartygen, borde en sjöman likväl äga möjlighet att få inbetala sådan skatt genom förmedling av befälhavaren och rederiet. Detta skulle kunna ske genom att han överlämnade debetsedeln å slutlig skatt till befälhavaren med begäran att skatteavdrag skulle göras i vanlig ordning till täckande av kvarstående skatt.

Löneavdrag för preliminär skatt skall enligt 47 § uppbördsförordningen göras med 15 procent av lönen, om sjömannen icke överlämnar debetsedel å sådan skatt till befälhavaren. I promemorian uttalas, att det visat sig att detta avdrag i många fall vore otillräckligt för att täcka den slutliga skatten. Då det ofta förekomme att sjömännen underlåte att överlämna debetsedel å preliminär skatt, hade följden blivit att de i ganska stor utsträckning påförts kvarstående skatt. 1949 års uppbördssakkunniga hade på grund härav i sitt första betänkande (SOU 1950: 7) föreslagit, att ifrågavarande avdrag skulle höjas till 20 procent. Genom en sådan höjning ansågo de sakkunniga, att den kvarstående skatten för sjömännen skulle försvinna eller betydligt nedgå, medan å andra sidan någon risk för ett alltför högt skatteavdrag normalt icke behövde föreligga. Förslaget föranledde emellertid icke någon åtgärd, eftersom det icke ansågs lämpligt att ändra de gällande bestämmelserna om sjömännens skattebetalning, innan statsmakterna tagit ställning till frågan om en särskild sjömansskatt.

Om avdrag för kvarstående skatt icke skulle bibehållas ombord på fartygen, borde avdraget för preliminär skatt — för det fall att debetsedeln icke företeddes — bestämmas så att det normalt gäve full täckning för den slutliga skatten. Om årsinkomsten för en sjöman antoges vara 7 å 8 000 kronor, naturaförmåner inräknade, vilket torde ungefär motsvara nuvarande löneläge för sjöfolk utan befälsställning, kunde den därå belöpande skatten jämte pensionsavgift beräknas uppgå till 15 å 18 procent av inkomsten. Av praktiska skäl torde avdraget böra bestämmas enhetligt för alla grupper av sjömän och till ett jämnt procenttal, antingen 15 eller 20 procent. En differentiering efter civilstånd eller månadsinkomstens storlek behövde visserligen icke vara utesluten men torde om möjligt böra undvikas. Vid bedömande av procentsatsens skälighet borde ihåggkommas, att avdraget skulle tillämpas endast om debetsedel å preliminär skatt icke företeddes. Genom

att under det löpande året anskaffa och överlämna sådan debetsedel kunde sjömannen få avdrag enligt skattetabell i vanlig ordning. Det borde vidare i detta sammanhang uppmärksammas, att skatteavdrag kunde ske enligt föregående års skattetabell under januari och februari månader samt att uppbördssakkunniga i sitt senaste betänkande föreslagit att så skulle kunna ske beträffande sjömän även under mars månad.

Med hänsyn till dessa förhållanden syntes det lämpligt att avdraget hellre bestämdes något för högt än för lågt. Det av 1949 års uppbördssakkunniga tidigare föreslagna avdraget med 20 procent syntes alltså vara lämpligt avvägt.

I fråga om de särskilda reglernas omfattning framhålles i promemorian, att de nuvarande särskilda reglerna beträffande skatteuppbörden för sjömän anknutits till bestämningen »sjöman inskriven vid sjömanshus». Den undersökning, som sjömansskatteutredningen gjorde inom Göteborgs och Bohus län, visade emellertid att ett mycket stort antal inskrivna sjömän inte längre befunne sig till sjöss. Av det totala antalet vid sjömanshus inskrivna personer i länet hade inte mindre än 54 procent haft inkomst endast i land under det år som undersökningen avsåg. Gruppen vid sjömanshus inskrivna sjömän rymde sålunda ett mycket stort antal sjömän eller förutvarande sjömän, som för längre eller kortare tid lämnat sjömansyrket men som likväl på grund av bestämmelse i sjömanshuskungörelsen stode kvar i inskrivningsregistret under fyra år från senaste påmönstring.

Å andra sidan funnes ombord på fartygen anställda åtskilliga sjömän, vilka icke vore inskrivna vid svenskt sjömanshus. Detta gällde främst utländska sjömän, vare sig de vore bosatta här i riket, utrustade med främlingspass eller bosatta i utlandet. För inskrivning vid sjömanshus krävdes nämligen svenskt medborgarskap. Vidare förekomme ombord på fartyget även svensk personal, som icke vore inskriven vid sjömanshus. Så vore fallet exempelvis med viss kökspersonal ombord på de s. k. amerikabåtarna.

Behovet av särskilda regler beträffande skatteuppbörden för sjömän gjorde sig gällande i huvudsak beträffande den utrikes sjöfarten. För inrikes fart torde icke finnas tillräcklig anledning att begagna andra bestämmelser än de som gällde för arbetstagare i allmänhet. Särbestämmelserna syntes därför böra förbehållas sjömän å fartyg, som mera regelbundet befunne sig borta från hemlandet. Såsom närmare utvecklats i sjömansskatteutredningens betänkande, kap. 7, vore det emellertid förenat med mycket stora svårigheter att låta de växlande förhållandena beträffande fartygs destination bli avgörande för skattetillämpningen. Den mest rationella och hållbara grunden för en gränsdragning vore otvivelaktigt den av sjömansskatteutredningen föreslagna, varigenom fartygens storlek skulle bli avgörande för skattetillämpningen och gränsen dragas vid fartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton.

De särskilda reglerna för skatteuppbörden beträffande sjömän torde så-

lunda böra anknytas till en annan bestämning än »sjöman inskriven vid sjömanshus». Reglerna syntes i stället böra avse »arbetstagare å svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton».

Bestämmelserna torde dock icke böra omfatta personal, som anställts uteslutande för fartygs istandsättande eller uppläggning eller för tillsyn eller betjäning vid fartygets uppehåll i hamn.

Med handelsfartyg torde i detta sammanhang icke böra förstås järnvägsfärjor, isbrytarefartyg eller pråmfartyg.

Enligt sjömansskatteutredningens förslag skulle naturaförmånernas värde automatiskt beaktas vid skatteavdragen genom att skatt på förmånerna inräknats redan i sjömansskattetabellen efter olika värden för skilda inkomstskikt och med viss reducering för gifta personer. Befälhavaren skulle härigenom besparas arbetet med att göra tillägg för naturaförmånernas värde. Man skulle också få en viss garanti för att detta värde bleve behörigen beskattat, vilket vore särskilt betydelsefullt vid en definitiv källbeskattning, där någon prövning i efterhand inte kunde åstadkommas på sätt som nu skedde vid taxeringen. Metoden avsåge också att tillgodose ett i direktiven för utredningen uttalat önskemål om att naturaförmånerna ombord på fartygen borde värderas efter mera enhetliga normer.

Därefter uttalas i promemorian, att om löneavdrag för preliminär skatt komme att ske med ledning av de vanliga källskattetabellerna eller efter en viss procentsats, kunde ifrågavarande metod för beskattning av naturaförmåner icke begagnas. Liksom för närvarande finge befälhavaren göra tillägg för förmånernas värde, när han bestämde den inkomst, varå skatt skulle utgå. Emellertid torde en mera enhetlig värdering av naturaförmånerna än hittills kunna åstadkommas genom sammanjämkning av de normer för värdering, som årligen fastställdes av de olika prövningsnämnderna. Möjligheterna härtill hade väsentligt förbättrats sedan riksskatte-nämnden inrättades år 1951.

Beträffande sjömännens deklarationsskyldighet anföres i promemorian.

Sjömännens deklarationsplikt har i samband med tidigare framställningar och förslag rörande deras beskattning varit på tal vid olika tillfällen. Därvid har i första hand framhållits att sjömännen på grund av sin frånvaro från hemorten i allmänhet ha särskilda svårigheter att fullgöra deklarationsplikten. För att i någon mån hjälpa sjömännen i detta avseende ha föreslagits olika åtgärder. Det har ifrågasatts att fartygets befälhavare skulle åläggas att på resa under deklarationstiden tillhandahålla deklarationsblanketter och göra besättningen uppmärksam på skyldigheten att avgiva deklaration. Likaså har ifrågasatts att under nämnda tid deklarationsblanketter skulle hållas tillgängliga på sjömanshusen och rikets lönade konsulat, varvid deklarationsskyldigheten skulle bringas i erinran genom anslag eller på annat sätt. Vidare har föreslagits att befälhavaren borde åläggas mottaga och till sjömanshus vidarebefordra sjömännens deklarationer, varefter sjömanshusen skulle översända deklarationerna till taxeringsnämnderna. Deklaration skulle därvid anses vara avgiven i rätt tid, om den inkommit till sjömanshuset inom den föreskrivna deklarationstiden. Med samma verkan

skulle deklaration kunna avlämnas till svensk konsul i utlandet. Vidare har väckts förslag om utsträckning av deklarationstiden för sjömän. Det har även i vissa sammanhang framställts yrkande om en förenklad deklarationsblankett för sjömän, eventuellt i form av en i motboken insatt blankett.

Den av sjömansskatteutredningen gjorda undersökningen rörande sjömannens inkomsttaxering år 1948 i Göteborgs och Bohus län visar att sjömannens taxeringar i stor utsträckning ske utan ledning av självdeklaration eller med avvikelser från sådan deklaration. Ifråga om sjömän, som haft inkomst endast ombord på fartyg, visar undersökningen, att deklaration avgivits endast i 59 procent av undersökta fall samt att avgiven deklaration lagts till grund för taxering i 44 procent av fallen. Motsvarande procenttal för sjömän med blandad inkomst äro 84 och 55. Taxering efter skönmässig beräkning har påförts beträffande sjömän med inkomst endast ombord i 28 procent och beträffande sjömän med blandad inkomst i 11 procent av undersökta fall.

Att sjömännen i så stor utsträckning underlåta att deklarera får antagas till stor del bero på att de icke ha tillgång till deklarationsblanketter. Emellertid har från sjöfartshåll uttalats tvivel om att förhållandena skulle nämnvärt förbättras om man tillhandahölle deklarationsblanketter ombord på fartygen eller på sjömanshusen eller på de svenska konsulaten i utlandet. Man har befarat att en sådan åtgärd skulle få föga praktisk betydelse, eftersom underlåtenheten att deklarera ofta anses bottna i en obenägenhet hos sjömännen att befatta sig med ifyllandet av dylika uppgifter.

Om planerna på en definitiv sjömansskatt icke kunna genomföras utan måste ersättas med mindre reformer, torde dock ett försök böra göras att på lämpligt sätt underlätta för sjömännen att avlämna deklaration. I varje fall borde man undanröja det hinder, som kan ligga däri att de sakna tillgång till blanketter. Detta torde böra ske genom att deklarationsblanketter under januari och februari månader tillhandahållas ombord på fartygen. Härvid måste emellertid förutsättas att rederierna vilja medverka till att översända blanketterna till fartygen och även till att sedermera befordra deklarationerna från fartygen till hemlandet. En sådan medverkan torde böra vara fullt frivillig och icke förenad med något ansvar för rederierna. Något åtagande från deras sida att sjömännen verkligen fullgöra sin deklarationsskyldighet kan icke ifrågasättas. Blanketter till lämpligt antal torde kunna tillhandahållas rederierna av länsstyrelse eller lokal skattemyndighet i rederiernas hemort. Likaledes torde de färdigställda deklarationerna kunna av rederierna överlämnas till dessa länsstyrelser eller lokala skattemyndigheter, vilka sedan skulle ha att vidarebefordra deklarationerna till rätt myndighet. Givetvis är det möjligt att ordna denna distribution och uppsamling centralt; det synes emellertid ovisst om en sådan åtgärd skulle vara till nytta. Visar det sig ur andra synpunkter behöfligt att upprätta ett »sjömansskattekontor» i begränsad omfattning, exempelvis vid länsstyrelsen i Göteborg, bör dock en uppgift av detta slag naturligen falla inom kontorets verksamhet.

Tillräcklig anledning att tillhandahålla en särskild förenklad deklarationsblankett för sjömän synes numera icke finnas. Det år 1947 tillkomna deklarationsformuläret nr 1 b torde fylla behovet i detta avseende. Möjligen kunde befinnas lämpligt att låta trycka en blankett med särskilda upplysningar till ledning för sjömannens deklaration, av samma slag som det nu använda formuläret nr 3 c för militär personal och värnpliktiga.

Såsom ovan nämnts har det även föreslagits, att deklarationstiden för sjömän borde utsträckas till en senare tidpunkt än den 15 februari. Behovet av en sådan förlängning av deklarationstiden är emellertid mycket väx-

lande. Åtskilliga skäl kunna tala emot att en särbestämmelse införes i detta avseende för en yrkesgrupp av så växlande sammansättning som sjömännens. Den praktiska betydelsen av att deklarationstiden förlänges är numera heller icke så stor som tidigare, sedan reglerna om extraordinär besvärsmålsrätt i taxeringsmål blivit uppmjukade genom en författningsändring år 1950 (SF nr 26). Uppmjukningen innebär, att om någon underlåtit att behörigen avlämna självdeklaration eller någon i avlämnad deklaration av uppenbart förbiseende lämnat oriktig uppgift och han till följd därav taxerats till väsentligt högre belopp än som vederbort, provningsnämnden äger att — ändå att extraordinär besvärsmålsrätt enligt 123 § 2 mom. taxeringsförförordningen icke föreligger — likväl upptaga besvären till prövning, om det med hänsyn till de omständigheter som föranlett underlåtenheten eller den oriktiga uppgiften skulle vara obilligt att besvären icke prövades. Bestämelsen torde tillämpas tämligen liberalt av provningsnämnderna så snart det är fråga om besvär av sjömän, vilka på grund av vistelse utom riket icke behörigen fullgjort sin deklarationsskyldighet. På grund härav kan det numera icke heller anses erforderligt att införa särskilda bestämmelser om utsträckt besvärstid i taxeringsmål för sjömännens.

I fråga om beskattningen av utländskt sjöfolk på svenska fartyg erinras i promemorian om att enligt 53 § kommunalskattelagen och 6 § förordningen om statlig inkomstskatt fysisk person vore för tid, under vilken han varit här i riket bosatt, skattskyldig för all inkomst som av honom här i riket eller på utländsk ort förvärvats. För tid, under vilken han icke varit bosatt här i riket, vore han skattskyldig för inkomst av tjänst endast om inkomsten uppburits härifrån och förvärvats genom verksamhet i riket. Skattskyldigheten vore sålunda beroende av hurvida bosättning (eller stadigvarande vistelse) i Sverige förelegat eller icke.

Beträffande sjömän innehölle anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen följande särskilda föreskrift: »Sjömän, som under utövning av sitt yrke uppehåller sig å främmande farvatten men är inskriven å sjömanshus här i riket eller har sin familj härstädes, anses fortfarande vara bosatt här i riket.»

Vid tolkning av denna särskilda föreskrift hade den faktiska bosättningen ansetts vara avgörande för frågan om skattskyldigheten. En utomlands bosatt svensk sjömän hade sålunda förklarats icke vara skattskyldig till Sverige för sin inkomst av tjänst ombord på svenskt fartyg i utrikes fart, oaktat han varit inskriven vid svenskt sjömanshus (RÅ 1949 ref. 28).

I fråga om skattskyldigheten till Sverige kunde således sjömännens till en början uppdelas i två kategorier: här i riket bosatta sjömän och här i riket icke bosatta sjömän. Den första kategorien vore skattskyldig för sin inkomst, medan den andra kategorien vore skattskyldig för sin inkomst av tjänst endast om inkomsten uppburits härifrån och förvärvats genom verksamhet här i riket. Därefter anföres.

Fråga blir då, under vilka omständigheter en sjömans verksamhet kan anses vara utövad här i riket. Möjligen skulle kunna tänkas att verksamheten ombord på ett svenskt fartyg, var det än befinner sig, borde i detta hänseende anses som verksamhet i Sverige. Förarbetena till kommunalskattelagen synas giva visst stöd för att en sådan tankegång icke varit för lag-

stiftaren främmande (prop. 102/1927, bilaga 3, s. 73). Emellertid har bestämmelsen icke tolkats så. Sålunda har centrala uppborgsnämnden i fråga om möjligheten att göra löneavdrag för preliminär skatt beträffande här i riket icke bosatta utländska sjömän, som påmönstrat svenska fartyg, ansett sådant avdrag kunna ifrågakomma endast om fartyget huvudsakligen går i fart i svenskt farvatten eller i fart som likställes därmed eller eljest mellan svenska hamnar (centrala uppborgsnämndens meddelanden år 1947 nr 46 B och 72). Endast då kunde verksamheten anses utövad här i riket. Nämnden har i sammanhanget hänvisat till befälsförordningens bestämmelser om att såsom fart i svenskt farvatten skall anses fart inom riket i hamnar, floder, kanaler och insjöar ävensom inomskärs vid kusterna samt utomskärs intill sjögränsen och fart i Kalmarsund, varjämte med nu nämnd fart likställes all fart i Öresund och å Oslofjorden intill Larvik.

Frågan om skattskyldigheten kompliceras emellertid ytterligare genom dubbelbeskattningsavtalen mellan Sverige och vissa utländska stater. Enligt dessa avtal regleras beskattningen av inkomst av enskild tjänst — vartill en sjömans inkomst regelmässigt är att hänföra — huvudsakligen enligt två principer. Den ena innebär att inkomsten beskattas i den stat, där den ifrågavarande verksamheten utövas. Enligt den andra principen är inkomsttagarens bosättningsort avgörande för beskattningen. I stort sett torde kunna sägas, att dubbelbeskattningsavtalen i detta avseende låta sig uppdelas i följande två grupper. Enligt avtalen med Amerikas Förenta Stater, Canada, Finland, Frankrike, Schweiz, Storbritannien, Tyskland och Österrike beskattas inkomsten i det land där verksamheten bedrivs. Enligt avtalen med Danmark, Island, Nederländerna, Norge och Ungern beskattas inkomsten i det land, där inkomsttagaren är bosatt.

När fråga är om utrikes sjöfart — och verksamheten sålunda icke kan anses utövad i Sverige — blir resultatet av de ovan nämnda författningsbestämmelserna att löneavdrag för skatt ombord på svenska fartyg göres för 1. här i riket bosatta svenska sjömän och 2. här i riket bosatta utländska sjömän, vartill även regelmässigt hänföras utlänningar med svenskt främlingspass. Däremot göres icke löneavdrag för 1. utomlands bosatta svenska sjömän och 2. utomlands bosatta utlänningar.

Att skatt icke drages för sistnämnda två kategorier har vid upprepade tillfällen påtalats av de svenska sjömännen såsom ett irritationsmoment ombord på fartygen. För den svenska besättningen på ett fartyg ter det sig högst orättvist att skatt drages för dem, medan däremot utlänningar gå fria från skatteavdrag, särskilt som dessa i många fall icke heller betala skatt för inkomsten till annat land utan bli helt skattefria. På senare tid har dessutom kunnat förmärkas vissa fall, då en svensk ogift sjöman gjort gällande och med någon handling sökt styrka att han förhyrt bostad utomlands och att han på grund därav icke vore skattskyldig till Sverige och sålunda icke heller skyldig att vidkännas löneavdrag för skatt.

Enligt sjömansskatteutredningens förslag skulle sjömansskatt erläggas även av sjömän, som icke vore bosatta i Sverige. Utredningen ansåg visserligen, att en tillfredsställande lösning av förevarande fråga icke kunde åstadkommas annat än genom en internationell konvention — vid vilken det möjligen kunde befinnas mest rationellt att varje land uttog skatt av sjömän ombord på sina fartyg oberoende av sjömannens nationalitet eller bosättningsort — men fann sig dock böra såsom ett provisorium i avvaktan på en sådan konvention framlägga förslag om beskattning även av de i utlandet hemmahörande sjömännen. I huvudsak innebar förslaget att avdrag för sjömansskatt skulle göras för här i riket icke bosatta sjömän med 10 % av

den kontanta inkomsten, oberoende av sjömannens civilstånd eller försörjningsbörda. Avdrag skulle dock icke ske om sjömannen på ett godtagbart sätt kunde visa att han betalade skatt för inkomsten till sitt hemland.

I fortsättningen framhålles i promemorian, att det — även om sjömansskatteutredningens huvudförslag icke kunde förverkligas — icke borde vara uteslutet att genomföra en beskattning av sjömän, som icke vore bosatta här i riket. Skatten skulle vara en rent statlig skatt och närmast ha karaktär av bevillningsavgift. Bestämmelserna skulle meddelas i en särskild förordning. Förutsättningarna för en beskattning av detta slag, skattesatsens storlek o. s. v. måste väsentligen bli beroende av hur förhållandena i detta avseende ordnats i andra länder. Här om gällde följande.

I Norge drages skatt även för utländskt sjöfolk. Om sjömannen företer av norsk mönstringsinstitution godkänt bevis att han betalar inkomstskatt till sitt hemland, göres dock icke något avdrag. Eljest sker avdrag med 15 % av inkomsten. Om sjömannen kan förete av norsk mönstringsinstitution godkänt bevis att han har försörjningsplikt, reduceras emellertid avdraget till 10 %. Regeln om att skattebetalning till hemlandet kan fritaga sjömannen från avdrag för norsk sjömansskatt torde åtminstone till en början ha vållat vissa svårigheter vid tillämpningen. En svensk sjöman fritages för närvarande från avdrag för skatt ombord på norskt fartyg om han uppvisar svensk debetsedel å preliminär skatt för löpande inkomstår.

I England har en utländsk sjöman möjlighet att hos skattemyndigheten i Cardiff styrka att han icke är bosatt i landet och därför icke skall beskattas för inkomst ombord på brittiskt fartyg. Utlänningen erhåller då ett bevis därom. När han vid påmönstring företer detta, anmärkes förhållandet i sjömansrullan och något skatteavdrag göres icke för honom. Om sjömannen icke på förhand kunnat anskaffa bevis av detta slag, drages skatt ombord för honom efter samma regler som för brittiska sjömän. Han har dock möjlighet att i efterhand vända sig till skattemyndigheten i Cardiff och där få restitution av den skatt, som av nyssnämnda grund icke bort dragas.

Beträffande utlandet i övrigt framgår av förarbetena till den norska lagstiftningen i ämnet att utländskt sjöfolk beskattas ombord på vederbörande lands fartyg i utrikes fart, även om de icke anses bosatta eller hemmahörande i landet, i följande stater: Belgien, Canada (med rätt för sjömannen till avdrag för skatt som betalats i hemlandet) och Frankrike. Däremot beskattas de icke i Nederländerna.

I fråga om Amerikas Förenta Stater har upplysts, att skatteavdrag göres för skandinaviska sjömän på amerikanska fartyg med 30 % av den inkomst, som intjänats på amerikanskt territorium. Om sjömannen inger självdeklaration, kan han emellertid få restitution av belopp, som överstiger vad en amerikansk medborgare skulle ha betalat i skatt på samma inkomst. Utanför amerikanskt territorium torde skatteavdrag icke verkställas för skandinaviska sjömän ombord på amerikanska fartyg.

I fråga om Danmark har inhämtats, att skatteplikt till statsskatt enligt allmänt gällande skattesatser föreligger för utländska sjömän ombord på danska fartyg, vilka gå i regelbunden inrikes fart eller i regelbunden trafik (»rutefart») mellan Danmark och utländska hamnar. Det uppgives emellertid att denna bestämmelse i praktiken mycket sällan innebär att utländska sjömän bli beskattade. På grund av gällande dubbelbeskattningsavtal mellan Danmark och Sverige beskattas i varje fall icke svenska sjömän på danska fartyg, såframt de därigenom skulle bli utsatta för dubbelbeskattning.

Skulle en beskattning av här i riket icke bosatta sjömän införas ombord på svenska fartyg, torde den enligt utredningsmannens mening böra begränsas på samma sätt som tidigare föreslagits i fråga om de särskilda uppbördsreglerna för svenska sjömän, d. v. s. till svenska handelsfartyg om minst 500 bruttoton. Fartyg under denna storlek ginge i de allra flesta fall i inrikes fart; verksamheten utövades då inom riket och utlänningar ombord på dessa fartyg vore sålunda redan enligt gällande lagstiftning skattskyldiga till Sverige.

Vid beskattningen måste vidare vederbörlig hänsyn tagas till dubbelbeskattningsavtalen. Avtalen med Canada och Storbritannien vållade i detta avseende icke betänkligheter, eftersom dessa avtal innehölle bestämmelser, vilka innebure att inkomst, som uppbures av en brittisk eller canadensisk sjöman ombord på svenskt fartyg, skulle beskattas i Sverige. De övriga avtal, som föreskrev att inkomsten skulle beskattas där verksamheten utövades — Amerikas Förenta Stater, Finland, Frankrike, Schweiz, Tyskland och Österrike — torde icke heller lägga hinder i vägen för en beskattning av sjömän som hörde hemma i dessa länder. Verksamheten utövades i dessa fall huvudsakligen på internationellt vatten eller i svenska farvatten. Även om verksamheten emellanåt kunde utövas inom vederbörande främmande länders territorier, torde dock verksamhetens huvudsakliga lokalisering få anses avgörande, så att dubbelbeskattningsavtal av detta innehåll icke skulle behöva påverka skattefrågan.

Vad så beträffade de dubbelbeskattningsavtal, enligt vilka inkomsten skulle beskattas där inkomsttagaren vore bosatt — Danmark, Island, Nederländerna, Norge och Ungern — ställde sig förhållandet annorlunda. Emellertid innehölle samtliga dessa avtal en bestämmelse om att vardera av de avtalsslutande staterna skulle vara oförhindrad att i erforderlig mån kräva bevis för att dubbelbeskattning i avtalets mening föreläge. Det i Norge tillämpade förfarandet att norsk sjömansskatt uttoges även av svenska sjömän, så framt de icke företedde bevis om att de betalade skatt till hemlandet, hade baserats på denna klausul i det svensk-norska dubbelbeskattningsavtalet. På samma sätt torde denna bestämmelse i de olika avtalen göra det möjligt för Sverige att uttaga skatt av danska, isländska, nederländska, norska eller ungerska sjömän ombord på svenska fartyg, om icke dessa sjömän på något sätt styrkte, att de betalade skatt för inkomsten till sitt hemland.

Här må inskjutas, att enligt ett nytt dubbelbeskattningsavtal, som av Sverige träffats med Nederländerna förra året och som trätt i kraft den 5 februari 1953, inkomst av tjänst ombord å fartyg, som äger en av avtalsslutande staternas nationalitet, beskattas allenast i denna stat. Förhållandena beträffande nederländska sjömän ombord på svenska fartyg blir alltså i fortsättningen desamma som nyss angivits beträffande brittiska och canadensiska sjömän, i den mån svensk skattelagstiftning innehåller regler som gör ifrågasvarande nederländska sjömän skattskyldiga här.

Man torde sålunda finna, uttalas i promemorian vidare, att gällande dub-

belbeskattningsavtal icke behövde hindra att ombord på de svenska fartygen tillämpades en primär regel, innebärande att här i riket icke bosatta sjömän skulle betala skatt till Sverige. Vidare anføres.

Alldeles oavsett huruvida dubbelbeskattningsavtal föreligger eller icke, torde emellertid beskattningen av de utomlands hemmahörande sjömännen icke böra givas en vidare omfattning än vad sjömansskatteutredningen föreslagit och som tillämpas i Norge: skattskyldigheten bör sålunda eftergivnas om utlänningsen på ett godtagbart sätt kan visa att han får betala skatt för inkomsten till sitt hemland.

Fråga uppkommer då om vilken bevisning som bör krävas i detta hänseende och hur denna bör prövas. I Norge sker prövningen hos de norska mönstringsinstitutionerna. Sjömansskatteutredningen ansåg emellertid en sådan ordning mindre lämplig för svenska förhållanden. I fråga om mönstringsförrättare i utlandet torde nämligen Sverige icke vara lika väl utrustat som Norge. Icke heller synes det lämpligt att som regel ålägga befälhavarna att med ledning av den mycket skiftande bevisning, som här kan komma i fråga, taga ställning till spörsmålet huruvida en utländsk sjöman skall betala skatt eller icke. Det lämpligaste förfaringsättet för svenska förhållanden torde vara det i England praktiserade, enligt vilket skatt drages på de utländska sjömännens inkomst, såvida de icke förete intyg från viss skattemyndighet om att avdrag icke bör ske, dock med möjlighet för sjömännen att i efterhand få restitution av skatt hos skattemyndigheten. Om — såsom i det följande föreslås — länsstyrelsen i Göteborg skall taga befattning med uppbörden av skatt för utländska sjömän, torde denna länsstyrelse också böra pröva frågor om befrielse från dylik skatt.

För sjömän som äro bosatta i Danmark, Island, Nederländerna, Norge eller Ungern kan dock, på grund av dubbelbeskattningsavtalen med dessa länder, finnas anledning att tillämpa särskilda regler, som giva befälhavaren möjlighet att underlåta avdrag för skatt om sjömannen förete debetsedel eller annan handling, vilken visar att han är skattskyldig till hemlandet. De närmare föreskrifter härom, som visa sig erforderliga, torde kunna meddelas i form av tillämpningsföreskrifter.

Skattesatsen för den skatt som skulle uttagas av utländska sjömän borde bestämmas till viss procent av inkomsten. Härvid torde man böra räkna endast med den kontanta inkomsten, sålunda icke med värdet av naturaförmåner. Detta kunde visserligen diskuteras, eftersom naturaförmånerna beskattades för svenska sjömän, men syntes bäst överensstämma med vad som internationellt vore gällande och torde även av praktiska skäl vara att förorda. Lämpligast syntes vara att begagna en enhetlig skattesats för samtliga utlännningar och sålunda icke göra skillnad mellan ensamstående personer och personer med försörjningsplikt. Olika procentsatser i detta avseende medförde lätt svårigheter i praktiken med hänsyn till den bevisning som skulle krävas.

Skattesatsen syntes böra bestämmas till lägst 10, högst 15 procent. Med hänsyn till vikten av att de svenska fartygen i konkurrens med andra länders fartyg skulle kunna, när så befundes erforderligt, komplettera bemanningen med utländskt sjöfolk, ville sjömansskatteutredningen icke förorda en högre procentsats än 10. Denna skattesats kunde, säger utredningsmannen, synas låg, särskilt som skatt icke skulle beräknas på naturaförmånerna. Till

jämförelse kunde nämnas, att i Norge — där procentsatsen bestämts till 10 för de gifta och 15 för de ogifta utlänningarna — genomsnittsprocenten uppgåves vara omkring 14. Av det skäl, som sjömansskatteutredningen åberopat, och med tanke på att någon kommunalskatt icke skulle ingå i utlänningarnas skatt syntes en skattesats av 10 procent tillsvidare böra godtagas.

Därefter anföres i promemorian.

Förfaringssättet ombord på fartygen skulle i stort sett bli följande. För utländska sjömän, som äro bosatta i Sverige eller utrustade med svenskt främlingspass, drages — liksom för närvarande — skatt i vanlig ordning. För utländska sjömän, som icke äro bosatta i Sverige, eller svenska sjömän, som äro bosatta i utlandet, göres avdrag för skatt med 10 procent av den kontanta inkomsten; sådant avdrag göres dock icke om sjömannen med intyg från länsstyrelsen i Göteborg styrker att avdrag icke skall ske. Om han, utan att förete sådant intyg, gör gällande att han är skattskyldig för inkomsten till sitt hemland, blir han likväl underkastad skatteavdrag men hänvisas av befälhavaren att hos länsstyrelsen i Göteborg begära restitution av skatten. För danska, isländska, holländska, norska och ungerska sjömän skulle dock befälhavaren under vissa villkor kunna underlåta att göra avdrag.

Om sjömansskatteutredningens förslag icke genomfördes annat än i den mycket begränsade omfattning, varom nu vore fråga, kunde det enligt utredningsmannens mening icke gärna ifrågasättas att inrätta ett särskilt sjömansskattekontor. De arbetsuppgifter, som bleve förenade med uttagande av skatt för utländska sjömän, torde kunna ombesörjas av länsstyrelsen i Göteborg. En viss förstärkning av arbetskrafterna på länsstyrelsens upp-
bördsavdelning bleve då erforderlig.

Rederierna skulle sålunda redovisa skatten till länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Redovisningen syntes lämpligen böra ske så, att rederierna insända förteckningar över de i utlandet hemmahörande sjömän, för vilka skatt dragits; samtidigt skulle beloppet insättas på särskilt postgirokonto. Redovisningen skulle avse perioder om två månader och ske inom andra månaden efter varje redovisningsperiods slut, dock med möjlighet för rederiet att efter framställning få visst anstånd med redovisningen om särskilda förhållanden föranledde därtill.

Länsstyrelsen skulle åligga att utöva kontroll över skatten. I första hand skulle denna kontroll innebära en övervakning av att rederierna inkomme med redovisning i behörig ordning. Därutöver skulle länsstyrelsen ha möjlighet att i särskilda fall föranstalta om en mera ingående kontroll genom granskning av befälhavarnas avräkningar med rederiet och andra räkenskapshandlingar.

Länsstyrelsen skulle vidare ha att pröva frågor om befrielse från avdrag för skatt beträffande de utländska sjömännen. Sådan befrielse skulle, såsom tidigare föreslagits, medgivas utlänning som på ett godtagbart sätt kunde visa, att han för inkomsten ombord betalade skatt till sitt hemland. Länsstyrelsen torde i dylika fall böra fordra den bevisning, som skäligen kunde förebringas.

Enligt den norska lagen om sjömansskatt hade vederbörande departement möjlighet att bestämma, att utländskt sjöfolk icke skulle betala sjömansskatt ombord på norska fartyg vid fart i särskilda farvatten. Bestämmelsen hade begagnats beträffande indiskt och ostasiatiskt manskap, som på blygsamma hyresvillkor tjänstgjorde ombord på norska fartyg, vilka seglade i regelbunden fart på Fjärran Östern eller i tropiska farvatten. Det hade upplysts, att även för Sveriges del behov skulle finnas av en liknande dispens från beskattning av utländska sjömän vid särskilda förhållanden. I författningen torde därför böra inryckas en bestämmelse om att Kungl. Maj:t skulle äga rätt att medgiva undantag från författningsbestämmelsen då fråga vore om fart i särskilda farvatten.

I författningen skulle slutligen ingå ansvars- och besvärshöjningar.

Den årliga avkastningen av skatten torde kunna beräknas till omkring 700 000 kr.

Remissyttrandena över promemorian. Det stora flertalet av de hörda myndigheterna och organisationerna delar utredningsmannens uppfattning, att sjömansskatteutredningens förslag om en svensk sjömansskatt icke för närvarande borde genomföras, utan att frågan om sjömännens beskattning i stället borde lösas genom partiella reformer inom ramen för nuvarande beskattnings- och uppbördsförfarande. Endast *kommerskollegium*, *Sveriges redareförening*, *Svenska sjöfolksförbundet*, *Svenska maskinförbundet* och *Svenska stewartsföreningen* förordar sålunda, att en definitiv källskatt för sjömännen snarast måtte genomföras i huvudsaklig överensstämmelse med sjömansskatteutredningens förslag. Om likväl införandet av en sådan skatt icke för närvarande ansåges lämpligt, har kommerskollegium, Sveriges redareförening, Svenska sjöfolksförbundet och Svenska maskinförbundet i stort sett icke något att erinra mot att de i promemorian föreslagna åtgärderna genomfördes som ett provisorium i avvaktan på en definitiv sjömansskattelagstiftning. Vidare uttalar *Sveriges fartygsbefälsförening* — efter att ha framhållit att de föreslagna partiella reformerna på intet sätt vore ägnade att avskaffa de olägenheter som för sjömännen vore förbundna med nuvarande deklarations-, beskattnings- och uppbördsförfarande — bl. a. att fortsatta ansträngningar borde göras för att söka finna möjligheter att avlägsna nuvarande olägenheter och orättvisor beträffande sjömännens beskattning och skattebetalning; detta syntes ofrånkomligt, eftersom dels svårigheterna för sjömännen att avgiva självdeklaration i stort sett komme att kvarstå, dels skönsrättsliga taxeringar av sjömännen alltför måste i stor omfattning tillämpas samt dels möjligheten att bevaka skatteärenden genom besvär förbleve blott teoretisk.

Kommerskollegium yttrar.

Vad beträffar den emot sjömansskatteutredningens förslag från flera håll framförda anmärkningen att sjöfolket skulle utgöra en alltför liten yrkesgrupp för att en särslagstiftning för densamma skulle kunna anses motiverad, synes det Kollegium som om gruppens relativa begränsning snarast borde minska eventuella betänkligheter mot den specialbehandling i skatte-

hänseende varom här är fråga. Det är gruppens från övriga yrkeskategorier så olikartade arbetsförhållanden och därmed följande svårigheter för den enskilde sjömannen att som andra medborgare fullgöra sin deklarations-skyldighet och i övrigt bevaka sina intressen i skattehänseende som utgör det avgörande skälet för en speciell lagstiftning, vars huvudsakliga särmärken äro frånvaron av deklarationsplikt och taxering samt uttagande av definitiv källskatt vad beträffar inkomsten ombord. Gruppens jämförelsevis ringa storlek medför ju även att de nackdelar för det allmänna som skulle kunna befaras genom minskad skatt i vissa fall få ytterst begränsade proportioner. Därjämte synes tillämpning av definitiv källskatt för en jämförelsevis mindre grupp medborgare kunna ge värdefull erfarenhet till vägledning för eventuella framtida försök att i större utsträckning genomföra denna skatteform. Invändningen att sjömansskatten med däri ingående enhetliga, relativt lågt beräknade kommunalskattemedel skulle utgöra ett gynnande av sjöfolket på andra grupper bekostnad synes Kollegium så mycket mindre riktig som fastmera sjömansskattens genomförande avser undanröjande av den orättvisa som ligger däri att det i utrikes fart sysselsatta sjöfolket — vilket jämfört med övriga yrkeskategorier i så ringa mån kan tillgodogöra sig de samhällseliga förmånerna — i samma utsträckning som dessa kategorier betalar skatt till kommunen.

Liknande uttalanden göres i övriga yttranden, vari en definitiv sjömansskatt tillstyrkes. Därutöver anför *Svenska sjöfolksförbundet* i fråga om invändningen, att sjöfolket icke vore någon klart avgränsad och sluten grupp, att det sedan länge såväl från sjöfolksorganisationernas som rederiernas sida påginge en intensiv strävan att göra sjömansyrket till en huvudsysselsättning för så många som möjligt. Under nuvarande förhållanden vore det emellertid nödvändigt för sjömännerna att sluta sina anställningar i fartygen vid tillfällen, då de skulle ha semester eller eljest vara lediga. När denna ledighet vore slut gäves det på grund av de bestämmelser rörande förmedling av arbetskraft, som av arbetsmarknadens parter vore fastställda och av arbetsmarknadsstyrelsen sanktionerade, icke alltid möjlighet att omedelbart erhålla arbete å fartyg utan vederbörande sjöman tvingades taga anställning i land under kortare eller längre tid. — Efter att ha framhållit att de synpunkter på frågan, som anförts av Svenska landskommuners riksförbund, syntes vara förestavade av de speciella intressen som denna organisation vore företrädare för, anför förbundet.

Flera av de institutioner som avgivit remissyttranden ha gjort anmärkningar mot det av de sakkunniga föreslagna beloppet om kronor 6: — som norm för den gemensamma kommunala utdebiteringen. Det förefaller som om det undgått vederbörande att den föreslagna skattesatsen enbart är att anse som ett exempel och att det enligt betänkandet ges möjlighet för Kungl. Maj:t att höja eller sänka beloppet. Något skäl att ta hänsyn till detta argument föreligger således enligt förbundets mening ej.

Ett av de skäl som anförts mot förslaget om särskild sjömansskatt är att detsamma skulle nödvändiggöra upprättandet av ett speciellt sjömansskattekontor. Förbundet är medvetet om att upprättandet av nya institutioner och ämbetsverk såvitt möjligt är, bör undvikas. Emellertid är frågan om upprättandet av ett centralt sjöfolksorgan aktuellt även i andra avseenden. Sålunda har chefen för Kungl. Handelsdepartementet uppdragit åt 1946 års sjömanskommitté att utreda huruvida de nuvarande sjömanshusen

kan indragas och ersättas med ett centralt sjöfolksregister. Om ett sådant register kommer till stånd — och det är förbundets mening att så bör ske — kan inom ramen för detta inrymmas bl. a. sjöfolkets skatteärenden.

De svårigheter, som är tillfinnandes för sjöfolket i vad det gäller deklarations avlämnande och som bl. a. föranledde tillsättandet av sjömansskatteutredningen, har icke minskats under de senaste åren utan tvärtom ökats. En allt större del av den ständigt växande svenska handelsflottan sysselsättes numera i trafik uteslutande mellan utländska hamnar. Generaldirektören och chefen för Kungl. Kommerskollegium, Axel Gjöres, anförde sålunda i ett föredrag inför Föreningen Sveriges Flotta i Göteborg den 28 februari 1952, att ej mindre än 48,5 % av den svenska handelsflottan går i trafik uteslutande mellan utländska hamnar. Ett stort antal av dessa fartyg anlöper mycket sällan Sverige. De svenska sjömän, som är anställda å dessa fartyg, har mycket små möjligheter att avge självdeklaration eller erhålla debetsedlar vare sig å preliminär- eller slutlig skatt. Det händer mycket ofta att sjömän måste lämna sin anställning i utländsk hamn och sedan under en eller flera månader får vänta på ny anställning. Under denna tid har vederbörande sjöman ej någon inkomst, enär i utlandet gällande emigrationsbestämmelser i regel förbjuder honom att ha avlönat arbete. När därefter taxeringsnämnden skall taxera vederbörande sjöman har denne icke kunnat avge självdeklaration och vidare saknas löneuppgifter för viss del av året. Taxeringsnämnden sköntaxerar då sjömannen med ledning av hans tidigare inkomster och följden blir att sjömannen taxeras för inkomster som han ej haft. Denna form av taxering av sjömän är allmänt förekommande. Sjömansskatteutredningen anger förhållandet till 41 % av alla taxerade sjömän. Det är naturligt att under sådana förhållanden stora orättvisor måste uppstå. De möjligheter till avdrag för erlagda skatter, försäkringar etc., som står andra medborgare till buds, bortfaller för dessa sjömän. Mycket stora belopp torde under åren ha förlorats av sjömännen på grund av för högt påförda taxeringar.

Vidare anser *Svenska maskinförbundet* den av sjömansskatteutredningen föreslagna enhetliga beräkningen vid utdebiteringen av kommunalskatt vara mera rättvis än den beräkning, som nu tillämpades. De, som hade sin tjänst till sjöss, levde alla i stort sett under likartade förhållanden, vilka för den enskilde icke påverkades av om han vore skattepliktig i den ena eller andra kommunen. Ej sällan vore det för de till sjöss anställda så, att hemortskommunen blott vore bostadsplatsen för föräldrar, anhöriga eller annan bekant, hos vilken den till sjöss anställde vore mantalsskriven. Under sin verksamhet hade förbundet vid flera tillfällen fått förfrågningar om anledningen till differentieringen av kommunalskatten för dem, som vore anställda å handelsfartygen; den differentierade kommunalskatten hade nämligen icke befunnits vara fullt rättvis med hänsyn till att alla ombord levde under likartade förhållanden. Genom det av sjömansskatteutredningen framlagda förslaget skulle den delen av beskattningen bli löst på ett med hänsyn till verkliga förhållanden mer tilltalande sätt.

Beträffande de föreslagna partiella reformerna torde från remissyttrandena få återgivas följande.

Förslaget att avskaffa avdragsskyldigheten för kvarstående skatt har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran. *Länsstyrelsen i Ble-*

kinge län, som biträder förslaget, anser sig emellertid böra framhålla, att en icke ringa ökning av antalet införsalar kunde uppkomma med påföljd att lättnaderna för rederier och befälhavare beträffande redovisningen av kvarstående skatt kunde komma att i viss utsträckning uppvägas av ökat bestyr med restindrivning och redovisning. *Sveriges fartygsbefälsförening* påpekar, att omfattningen av antalet införsalar komme att stå i direkt förhållande till huru procentavdraget för den preliminära skatten bestämdes. Gjordes detta avdrag för lågt för att täcka den slutliga skatten för alla de sjömän, som saknade debetsedel å preliminär skatt, kunde den föreslagna lättnaden uppenbarligen komma att uppvägas av en sådan ökning av rederiernas och befälhavarnas arbete med indrivning och redovisning av införsalar, att lättnaden bleve illusorisk. Vidare understryker *länsstyrelsen i Stockholms län* i detta sammanhang angelägenheten av att preliminärskatteuttaget gett snarare hölles i överkant än i underkant.

Svenska sjöfolksförbundet hyser betänkligheter mot att ändra 47 § sista stycket uppbördsförfordningen. Det vore känt, säger förbundet, att debetsedlar endast i mycket ringa utsträckning komme sjömännen tillhanda. Debetsedlarna sändes till sjömännens hemorter under det att sjömännen befunno sig i tjänst utomlands. Huruvida debetsedlarna sedan komme sjömännen tillhanda, vore beroende av om någon anhörig eller annan intresserad eftersände dem. I annat fall återginge de till avsändaren. Hade sjömännen kvarskatt eller vore de berättigade till restitution av för mycket erlagd preliminär skatt, finge de ej heller kännedom om dessa förhållanden. För kvarskatt bleve sjömännen emellertid restförda och skatteexekutorerna hade ingen svårighet att med hjälp av upplysningar från sjömanshusen uppspåra sjömännen och få dem att erlägga skatterna. Överskjutande preliminär skatt sändes däremot till sjömannens »hemort» och om anvisningen — som ofta vore fallet — ej utlöstes, återginge den till vederbörande länsstyrelse, som sedan icke gjorde särskilda föranstaltningar för att den för mycket erlagda preliminärskatten skulle återbetalas till sjömannen. Förbundet hävdade, att om rederiernas skyldighet att rekvirera dubletter av slutskattsedlarna skulle upphävas, fullgoda garantier måste skapas för att sjömännen dels finge debetsedlarna sig tillsända samt dels erhöile restitution av för mycket erlagd preliminär skatt. I anslutning härtill understryker *kommerskollegium* angelägenheten av att åtgärder vidtoges för att debetsedlar å kvarstående skatt respektive försändelser med restitution av för mycket erlagd preliminär skatt, vilka visat sig obeställbara å uppgiven postadress, skulle komma vederbörande tillhanda inom rimlig tid.

Länsstyrelsen i Kristianstads län yttrar, att vissa betänkligheter kunde anföras mot förslaget ur den synpunkten att de sjömän, det här vore fråga om, komme att intaga en viss gynnad särställning, så länge de obligatoriska avdragen för kvarstående skatt ännu bestode för andra arbetstagare; de praktiska synpunkter som talade för förslagets genomförande, torde dock överväga. Angivna betänkligheter har föranlett *kammarrätten* att avstyrka förslaget. Kammarrätten anför bl. a. följande.

Det kan icke anses uteslutet, att andra arbetsgivare hava att dragas med enahanda svårigheter som rederierna. Vidare utvisar sjöfolket enligt gjorda utredningar stor rörlighet icke enbart inom yrket utan även så till vida som det omväxlande arbetar på sjön och i land. Under sådana förhållanden kunna vid anställningsbyten sjöfolkets arbetsgivare i land eller å mindre fartyg få avsevärda besvärligheter att dragas med vid löneavdragens verkställande.

Lagändringen försätter sjöfolket i en särställning. Därest till följd av löneavdragets avskaffande skatteförluster skulle inträda, kunde dessa lätt te sig som omotiverade lättnader i beskattningshänseende för en viss yrkesgrupp.

Kammarrätten har vid avgivandet av sitt utlåtande över sjömansskatteutredningens förslag låtit sitt ställningstagande bestämmas bland annat av de ogynnsamma biverkningar, som nämnda förslag kunde antagas erhålla för vissa grupper av arbetsgivare. Kammarrätten befarar, att även det nu förevarande förslaget kan få sådana följder. Vid sådant förhållande anser sig kammarrätten ej heller kunna tillstyrka det nu framlagda förslaget att löneavdrag för kvarstående skatt skall helt avskaffas å vissa fartyg.

Länsstyrelsen i Stockholms län påpekar, att vissa olägenheter måste befaras uppkomma under övergångstiden genom att restförd kvarstående skatt måste innehållas på grund av införselbeslut. Vidare uttalar *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, att avdragsskyldigheten för kvarstående skatt icke borde avskaffas, förrän verkningarna av den från 15 till 20 procent höjda preliminärskatten kunde kompensera det ökade »bortfallet». Skulle därför nya föreskrifter såsom föreslagits träda i kraft från den 1 januari 1953, torde därför befrielsen från bestyret med kvarstående skatt för rederierna icke böra inträda förrän från och med den 1 januari 1955.

Förslaget att skatteavdrag för preliminär skatt skall göras med 20 procent av lönen, då debetsedel icke överlämnas, biträdades i det stora flertalet yttranden.

Svenska sjöfolksförbundet anser sig kunna godtaga förslaget endast under förutsättning, att garantier skapades för att eventuellt för mycket erlagd preliminär skatt verkligen komme vederbörande sjöman tillhanda.

I några yttranden ifrågasättes, om icke högre skatteavdrag borde göras i vissa fall. Uttalande i denna riktning göres av *länsstyrelsen i Kristianstads län*, som dock icke ville framlägga något alternativt förslag. Vidare framhåller *länsstyrelsen i Gotlands län*, att länsstyrelsen vid gjorda beräkningar funnit att för inkomsttagare med månadslöner å 1 000 kr. eller mera det föreslagna procentavdraget icke vore på långt när tillfyllest. Sålunda skulle för en skattskyldig med en månadsinkomst å 1 000 kr. skatteavdraget efter Visbyförhållanden vara 289 kr. för ogift och 239 kr. för gift, vilket innebure att den ogifte skulle få en kvarskatt å över 1 000 kr. och den gifte en kvarskatt å omkring 500 kr. Med en månadsinkomst av 1 500 kr. skulle motsvarande kvarskattebelopp uppgå till över 2 200 kr. för den ogifte och omkring 1 400 kr. för den gifte. I anledning härav föreslår *länsstyrelsen*, att skatteavdraget för månadsinkomster uppgående till eller överstigande 1 000 kr. skulle ske med 25 eller 30 procent. Att förmoda vore, säger *länsstyrelsen*, att löntagare med så stora inkomster i största möjliga utsträck-

ning komme att förete debetsedlar, så att avdraget kunde ske efter skatte-tabell. Däremot funnes grundad anledning antaga, att debetsedel icke komme att uppvisas, om skatteavdraget komme att ske efter alltför låga grunder. Även *Sveriges fartygsbefälsförening* uttalar sig för skatteavdrag med 25 procent, då månadsinkomsten överstege visst belopp, enär eljest avsikten med att upphäva avdragsskyldigheten för kvarstående skatt kunde komma att förfelas till följd av en ansvällning av införseliförfarandet. Det föreslagna avdraget med 20 procent vore sålunda otillräckligt vid högre löneläge än 7 000 å 8 000 kr. Då löneläget för de flesta sjömän numera kunde beräknas till 8 600—9 200 kr., naturaförmåner och övertidsersättning inräknade, samt några tusen kronor mera för personer i de lägsta befälsgraderna, torde ett avdrag av 20 % av inkomsten icke i tillräcklig grad motverka uppkomsten av kvarstående skatt. Jämväl *riksräkenskapsverket* ifrågasätter en differentiering av skatteuttaget för ernående av en bättre anpassning till den slutliga skatten. En differentiering skulle exempelvis kunna ske genom att skatteavdrag jämlikt härom meddelat beslut av Kungl. Maj:t eller centrala uppbördsnämnden verkställdes enligt den av de årligen upprättade skatte-tabellerna, som med hänsyn till ortsgrupp och kommunal utdebitering skulle ge det genomsnittligt sett riktigaste skatteavdraget. För det berättigade häri talade det förhållandet att inkomsterna för de kategorier av skattskyldiga, varom det här vore fråga, i själva verket torde variera rätt avsevärt och att skatteavdrag för kvarstående skatt icke längre skulle ske.

Slutligen yttrar *länsstyrelsen i Stockholms län*, att ett skatteavdrag av 20 procent torde medföra att kvarstående skatt måste påföras det övervägande antalet skattskyldiga sjömän. Penningvärdets fortgående försämring medförde också att genomsnittsinkomsterna måste beräknas komma att stiga. Övervägande skäl syntes därför tala för att skattesatsen fastställdes till 25 procent.

För att *underlätta skatteredovisningen* för rederierna ifrågasätter *länsstyrelsen i Hallands län* om icke rederierna borde medgivas generellt anstånd med den första inbetalningen av innehållen preliminär A-skatt, till dess den nya debetsedeln å preliminär skatt erhållits. För detta ändamål skulle det sannolikt vara tillräckligt med en bestämmelse att beträffande sjömän skatten för den första uppbördsterminen finge inbetalas samtidigt med skatten för den andra terminen. Vidare framhåller *länsstyrelsen*, att även om en reform genomfördes blott i den i promemorian föreslagna begränsade omfattningen, vore det av värde om mönstringsförrättaren ålades att i sjömannens sjöfartsbok införa uppgifter om för mönstringsförrättaren förededd debetsedels årtal och nummer samt därå angiven kolumn i skatte-tabell. Därigenom skulle det för närvarande stora antalet inbetalningar från rederier utan angivande av debetsedelsnummer komma att minskas, varjämte skatteavdrag efter viss procentsats icke skulle behöva förekomma så ofta.

Vad i promemorian föreslagits beträffande de särskilda reglernas omfattning har i samtliga yttranden tillstyrkts eller lämnats utan

erinran. *Länsstyrelsen i Stockholms län* påpekar dock, att förslaget genomförande syntes förutsätta vissa ändringar av uppbördsförfarandet. Länsstyrelsen anför.

Utredningsmannen föreslår, att de särskilda reglerna för skatteuppbörden beträffande sjömän icke längre skola anknytas till bestämmningen »sjöman inskriven vid sjömanshus» utan i stället avse »arbetstagare å svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton». Ur åtskilliga synpunkter är den föreslagna bestämmelsen uppenbarligen att föredraga, men i ett betydelsefullt avseende synes den komma att medföra sådana konsekvenser att den icke bör genomföras med mindre samtidigt vissa genomgripande ändringar av uppbördsförfarandet komma till stånd.

Inbetalning av skatt för sjöman behöver icke ske under vederbörlig uppbördstermin utan kan ske senare. Har debiterad skatt ej influtit för sjöman å uppbördsterminen, skall beloppet ej upptagas å restlängd förrän respittiden utgått. Åtgärder för uppdebitering av preliminär A-skatt skola likaledes anstå intill dess respittiden utgått. Uppbördsmyndigheterna utmärka sjömannens uppbördskort på särskilt sätt så att de angivna reglerna kunna iakttagas. Uppgifter om vilka som äro sjömän erhållas från sjömanshusen. Några motsvarande uppgifter kunna självfallet ej erhållas enligt de nya reglerna, varför man måste riskera att sjömän och rederier skulle utsättas för indrivningsåtgärder.

Emellertid är att märka, att hinder ej skulle möta för genomförande av den ifrågasatta, i och för sig lämpliga ändringen om vissa, av 1949 års uppbördssakkunniga framlagda förslag samtidigt genomfördes. Länsstyrelsen åsyftar här *dels* förslaget att löneavdrag för preliminär B-skatt ej vidare skall göras och *dels* förslaget om bättre och direkt kontroll över arbetsgivarnas sätt att fullgöra avdragsplikten, varigenom uppdebiteringsförfarandet enligt 24 § uppbördsförfarandet i stort sett skulle bli obehövt.

Angivna olägenheter av förslaget uppkommer även, om avdragsskyldigheten för sjömannens kvarstående skatt bibehålles. Avskaffades icke denna avdragsskyldighet, säger *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, syntes det lämpligt, att de särskilda restlängderna för sjömän slopades; vid restindrivningen finge i stället konstateras, att anställningen vore sådan att senare redovisning kunde medgivas.

Beträffande frågan om värderingen av naturaförmåner ombord å fartyg framhåller *Sveriges fartygsbefälsförening* bl. a., att sjömansskatteutredningen funnit en viss moderation böra iakttagas vid värderingen med hänsyn till de särskilda, ofta obekväma förhållanden, under vilka naturaförmånerna åtnjötes. Härvid borde enligt utredningens mening heller icke helt förbises, att i utlandet ifrågavarande förmåner ofta lämnades obeskattade. Utredningen hade också funnit sig böra föreslå en viss jämkning av värderingen av sjömannens naturaförmåner med hänsyn till inkomstens storlek. Föreningen ville i anslutning här till understryka önskvärdheten av att sjömannens naturaförmåner värderades efter mera enhetliga normer än nu vore fallet och att därvid hänsyn toges till vad sjömansskatteutredningen uttalat rörande de ofta obekväma förhållanden under vilka förmånerna åtnjötes. Tillfredsställande skulle vara om riksskattenämnden finge i uppdrag att värdera dessa förmåner och fast-

ställa enhetliga normer för värderingen. Även *länsstyrelsen i Gotlands län* anser, att riksskattenämnden borde fastställa sådana normer. Angeläget vore att de värden, som därvid komme till användning vid den preliminära skatten, också finge tillämpas vid taxeringarna. Direktiv härom syntes böra lämnas.

Jämväl *statskontoret* och *kommerskollegium* uttalar angelägenheten av att enhetliga normer fastställdes för ifrågavarande värdering. Vidare yttrar *rikskattenämnden*, att nämnden i görligaste mån sökt tillgodose önskemålet om en mera enhetlig värdering vid den granskning av förslag till anvisningar för 1952 års inkomsttaxering, som nämnden enligt 75 § taxeringsförordningen i december 1951 haft att verkställa. Det vore nämndens avsikt att ägna fortsatt uppmärksamhet åt värderingen av sådana förmåner i syfte att främja all den likformighet i förevarande avseende, som av omständigheterna påkallades.

Slutligen påpekar *länsstyrelsen i Stockholms län*, att en enhetlig värdering av naturaförmånerna vid preliminärskatteuttag redan förekomme därigenom, att dessa värden fastställdes av Kungl. Maj:t.

I fråga om *sjömannens deklarationsskyldighet* m. m. anför *Sveriges redareförening*, att föreningen ställde sig synnerligen tveksam till varje utvidgning av rederiernas och befälhavarnas skyldigheter beträffande de anställdas skatter, enär handhavandet av skatteuppbörden för sjöfolket vållade rederierna och befälhavarna mycket arbete och besvär. Då emellertid förslaget ginge ut på att rederiernas medverkan att befordra deklarationer m. m. skulle vara fullt frivillig och icke förenad med något ansvar för rederierna, ville föreningen icke motsätta sig en dylik anordning. Befälhavaren eller annat befäl ombord borde icke ha någon befattning med upprättandet av sjömannens deklarationer, då detta kunde bibringa de ombordanställda den uppfattningen, att befälet vore företrädare för de fiskala intressena och i denna sin egenskap övade viss kontroll över sjöfolket. Följden härav kunde bli, att en viss irritation skapades mellan befälet och manskapet. Föreningen förutsatte, att rederierna i de fall, då dessa medverkade till att sjömannens deklarationer befordrades till hemlandet, tillhandahölles erforderliga kuvert, så att deklarationshemligheten kunde bevaras.

Kommerskollegium framhåller, att deklarationsblanketter även borde vara att tillgå hos de svenska konsulaten i de mera betydande utländska hamnstäderna. Liknande uttalande göres även av *Svenska sjöfolksförbundet*, som därjämte anser, att rederierna borde åläggas att utsända deklarationsblanketter till fartygen, eftersom detta för rederierna icke torde medföra vare sig kostnader av betydelse eller besvär. Dessutom borde vederbörande skattemyndigheter ges i uppdrag att utarbeta en lättfattlig handledning till hjälp för sjömännen vid deklarationernas fullgörande.

Vad angår besvärstiden i taxeringsmål för sjömän anser *Sveriges fartygsbefälsförening*, att det med hänsyn till sjömannens svårigheter att tillvarata sina intressen vore nödvändigt att införa bestämmelser om utsträckt besvärstid för dessa skattskyldiga. Sagda tid borde ej understiga 90 dagar.

Även *kommerskollegium* finner önskvärt, att sjöfolket — oavsett den uppmjukning av reglerna om extraordinär besvärsrätt i taxeringsmål varom i promemorian förmäldes — finge åtnjuta en generellt utsträckt besvärstid i dylika mål.

Länsstyrelsen i Malmöhus län ifrågasätter, om icke deklaration, som överlämnats till befälhavaren och försetts med intyg av honom om tidpunkten för överlämnandet, borde anses vara avlämnad inom föreskriven deklarations-tid, om det framginge av intyget, att så vore fallet. Särskilt när det gällde svenska fartyg i främmande farvatten, kunde det dröja innan sådant fartyg anlöpte hamn; avsevärd tid kunde därför förflyta, innan de ombord avlämnade deklarationerna nådde svensk myndighet. Att i sådana fall låta sjö-männens rättsläge bli beroende av förhållanden helt utanför deras åtgärder, kunde ej anses skäligt. Då antalet dylika fall vore tämligen stort, borde ej heller de för rena undantagsfall meddelade bestämmelserna i 123 § 3 mom. taxeringsförrordningen om extraordinär besvärsrätt anses tillämpliga. Liknande uttalande göres av *Sveriges fartygsbefälsförening*; föreningen anser, att deklarationen borde kunna lämnas även till svensk konsul i utlandet.

Vidare framhåller *länsstyrelsen i Blekinge län*, att uppkomsten av kvarstående skatt för skönsmässigt taxerade sjömän säkerligen till stor del hade sin orsak i att vederbörande icke tillgodoräknades avdrag för skatter och pensionsavgifter. Länsstyrelsen ville därför i detta sammanhang ifrågasätta, huruvida icke skattemyndigheterna borde från centralt håll instrueras om att medverka till nedbringande av den kvarstående skatten genom att i fall, då deklaration icke avgivits men föreliggande löneuppgifter täckte hela inkomståret, ex officio medgiva vederbörande enligt debiteringslängd tillkommande avdrag för kommunalskatt och pensionsavgift.

Den föreslagna beskattningen av här i riket icke bosatta sjömän ombord på svenska fartyg har i allmänhet tillstyrkts eller i huvudsak lämnats utan erinran. *Överståthållarämbetet* anser det dock vara tveksamt, om ett avsteg från eljest gällande regler för beskattning av inkomst av tjänst kunde motiveras av att ifrågavarande sjömän i många fall undginge all beskattning. Ämbetet anslöte sig till sjömansskatteutredningens uttalande, att i princip lösningen av ifrågavarande beskattningsproblem borde ske genom internationell konvention. Emellertid torde, fortsätter ämbetet, avsevärd tid komma att förflyta innan en sådan konvention kunde komma till stånd. Med hänsyn härtill och då det verkade stötande för känslan av rättvisa, att vissa arbetstagare å fartyg icke bleve föremål för någon form av beskattning, ville ämbetet icke motsätta sig, att den föreslagna beskattningen genomfördes såsom ett provisorium i avvaktan på en konvention. Vidare framhåller *kammarrätten*, att med hänsyn till gällande dubbelbeskattningsavtal det finansiella utbytet av skatten kunde antagas bli relativt obetydligt. Därjämte kunde befaras, att fartygsbefälhavarna stundom kunde komma att ställas inför svårlösta problem vid skattens uttagande. Inhämtande av besked från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län torde icke alltid kunna ske utan avsevärd tidsutdräkt.

Även i andra yttranden har framhållits, att förslaget medförde vissa svårigheter för fartygsbefälhavarna. Sålunda erinrar *t. f. uppbördsdirektören i Stockholm* om att sjömännen med hänsyn till beskattningen kunde enligt förslaget uppdelas i två kategorier, nämligen dels här i riket bosatta svenska och utländska sjömän samt dels utomlands bosatta svenska eller utländska sjömän. För den första gruppen föresloges skatteavdrag skola göras på vanligt sätt enligt debetsedel och skattetabell eller, då debetsedel ej företeddes, med 20 procent av lönen; för den andra gruppen skulle skatteavdrag ske med 10 procent. Otivelaktigt uppkomme här en svårighet för fartygsbefälhavaren att avgöra, till vilken grupp en sjöman vore att hänföra. Svårigheterna minskades icke av att det vore fördelaktigast för en sjöman att hänföras till den sistnämnda gruppen på grund av den lägre avdragsprocenten. Skulle denna gruppindelning genomföras, torde det vara nödvändigt att höja avdragsprocenten för den senare gruppen till 15 för att i någon mån motverka frestelsen för sjömännen att lämna oriktiga uppgifter angående sin bosättning för att få lägre skatteavdrag. *Överståthållarämbetet* understryker vad sålunda anförts om svårigheterna för fartygsbefälhavaren att avgöra, om skatteavdrag skulle ske enligt vanliga regler eller enligt den lägre procentsatsen, beroende på om sjömannen skulle anses bosatt i Sverige eller icke. En överarbetning av förslaget i förevarande del syntes böra ske.

Med hänsyn till befarade svårigheter för fartygsbefälhavaren att avgöra om skatt skulle avdragas eller ej för här i riket icke bosatta sjömän anser *Sveriges redareförening*, att befälhavaren borde äga rätt att i tveksamma fall icke verkställa skatteavdrag, förrän han erhållit besked från vederbörande myndighet, att skattskyldighet föreläge.

Länsstyrelsen i Stockholms län finner i likhet med utredningsmannen icke lämpligt, att befälhavarna ålades att taga ställning till spörsmålet, huruvida en utländsk sjöman skulle betala skatt till Sverige eller ej. Utredningsmannen syntes likväl, fortsätter länsstyrelsen, ha tänkt sig en sådan anordning beträffande sjömän, som vore bosatta i Danmark, Island, Nederländerna, Norge eller Ungern. Med stöd av erfarenheter från uppbördsarbetet finge länsstyrelsen avråda från ett system, som lade sådan prövning i arbetsgivarens hand. Liknande uttalande göres av *länsstyrelsen i Gotlands län*; länsstyrelsen hölle för sin del före att förfarandet beträffande angivna kategori sjömän borde vara detsamma som för andra utländska sjömän bosatta utomlands, nämligen att skyldighet skulle föreligga att förete intyg från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län därom att skatteavdrag icke skulle ske. Detta skulle för övrigt bäst överensstämma med de regler, som tillämpades exempelvis i England.

Vidare erinrar *Sveriges redareförening* om att enligt promemorian Kungl. Maj:t skulle beträffande visst utländskt sjöfolk, anställt ombord å svenska fartyg, äga rätt att medgiva undantag från bestämmelserna om skatteavdrag, då fråga vore om fart i särskilda farvatten. Enligt föreningens mening vore det mera ändamålsenligt, att ett generellt medgivande härom infördes i författningstexten. Detta medgivande borde vara av samma innehåll som i den norska lagen om sjömansskatt.

Av de hörda myndigheterna och organisationerna anser endast *statskontoret* och *länsstyrelsen i Malmöhus län*, att ifrågavarande skatt skall utgå även å värdet av naturaförmåner. Sålunda anför länsstyrelsen, att bärande sakliga skäl för att man icke, såsom fallet vore för svenska sjömän, borde räkna även med värdet av naturaförmåner ombord knäpast torde föreligga. Anledningen till att skatt hittills icke uttagits för utländska sjömän ombord på svenska båtar torde främst ha varit, att man utgått från att sådan inkomst beskattats i sjömannens hemland. Om nu skatteuttag infördes för utländska sjömän, föreläge tydligen presumtion för att sådan inkomst icke eller blott undantagsvis beskattades i vederbörandes hemland. Naturaförmåner borde under nämnda förutsättning vara skattepliktiga även för utländska sjömän eller åtminstone beaktas i det hänseendet, att skatteavdrag gjordes med något högre procentsats än som eljest skulle väljas.

Den föreslagna skattesatsen har i allmänhet tillstyrkts.

I några yttranden anses avdrag med 10 procent vara för lågt. Sålunda anför *länsstyrelsen i Hallands län*, att den omständigheten att utlänningarnas skatt icke till någon del skulle tillfalla viss kommun i riket, ej nödvändigtvis torde behöva föranleda, att de totalt sett borde betala mindre skatt än andra inkomsttagare. Det syntes för övrigt ej vara oskäligt, om de utländska sjömännen finge betala skatt i Sverige för gemensamt kommunalt ändamål att fördelas mellan de större hamnstäderna eller sjömanshusen, vilka i viss mån torde åsamkas utgifter för sådana sjömän. Därest en höjning av den för vissa utlänningar här i riket utgående bevillningsavgiften komme till stånd, borde i varje fall en motsvarande höjning av här ifrågavarande procentsats också vidtagas. Det vore givetvis önskvärt, att skatteavdraget för svenska sjömän icke bleve avsevärt större än för utlänningar ombord på samma fartyg.

Statskontoret, länsstyrelsen i Kristianstads län och *Föreningen Sveriges kronokamrerare* förordar, att skattesatsen bestämmes till 15 procent. Föreningen framhåller, att även med beaktande av vad utredningsmannen anfört till stöd för en skattesats å 10 procent syntes ett skatteuttag efter 15 procent såsom hänförligt endast till den kontanta inkomsten så måttligt, att det icke borde underskridas, om skatteuttaget skulle ha någon nämnvärd effekt.

Svenska sjöfolksförbundet anser, att skatten för ifrågavarande sjömän borde — i avvaktan på att sjömannens skattefrågor reglerades genom en internationell konvention — fastställas enligt samma grunder som tillämpades inom den norska handelsflottan; utländska sjömän, som hade försörjningsplikt, borde sålunda erlägga skatt med 10 procent av lönen och sjömän utan försörjningsplikt med 15 procent.

Departementschefen. För sjömännen och rederierna skulle en definitiv sjömansskatt enligt sjömansskatteutredningens förslag medföra åtskilliga fördelar. Förslaget har också vid remissbehandlingen tillstyrkts av de organisationer, som företräder sjömannens och sjöfartens intressen.

I flertalet övriga remissyttranden har emellertid förslaget antingen avstyrkts eller föranlett erinringar i betydelsefulla avseenden.

En av huvudinvändningarna är att den föreslagna lagstiftningen vore alltför genomgripande i förhållande till de fördelar som därmed stode att vinna. Den administrativa apparat, som sjömansskatten krävde, skulle bli oproportionerligt stor och kostsam i förhållande till såväl det antal skattskyldiga, vilka berördes av lagstiftningen, som de fördelar dessa skattskyldiga bereddes genom densamma. I dessa hänseenden framhålles att en definitiv källskatt skulle åstadkommas endast för omkring 10 000 skattskyldiga samt att de olägenheter, som efter 1945 års uppbördsreform kvarstode för sjömännen, knappast kunde anses vara av den storlek och speciella karaktär att de motiverade så vidlyftiga och genomgripande särbestämmelser som de föreslagna. Vidare uttalas betänkligheter mot de avsteg från principen om en likformig beskattning, som gjorts i förslaget. Det framhålles att sjömännen vid förslagets genomförande skulle försättas i en gynnad särställning vid beskattningen och att andra grupper skattskyldiga med lika starka skäl kunde göra anspråk på liknande fördelar. Därvid riktas erinringar mot den låga utdebitering, efter vilken kommunalskatten av olika skäl måste beräknas, samt mot de ytterligare fördelar, som bereddes särskilt befälet genom att sjömansskatten tillrättalagts för endast 10 månaders normal sysselsättning under året. En annan invändning är att kommunerna i många fall komme att åsamkas betydande förluster på grund av att sjömännen skulle erlägga en lägre kommunalskatt än andra skattskyldiga. Slutligen må nämnas att i några remissyttranden uttalats, att genomförandet av en definitiv sjömansskatt knappast kunde få något praktiskt värde för bedömandet av möjligheten att åstadkomma en definitiv källskatt för det stora flertalet löntagare. Sjömansskatten berörde nämligen en grupp skattskyldiga för vilken mycket speciella betingelser funnes när det gällde att åstadkomma en definitiv källskatt. Ett experiment med en definitiv sjömansskatt vore därför alltför dyrbart och vanskligt i förhållande till värdet av de erfarenheter försöket kunde ge. Man borde i stället, anföres vidare, låta sjömansskatten anstå till dess tanken på en definitiv källskatt mognat för ett genomförande i ett större sammanhang.

De sålunda gjorda invändningarna måste enligt min mening väcka tveksamhet inför förslaget. Å andra sidan är jag väl medveten om att nuvarande taxerings- och uppbördsregler erbjuder sjöfolket vissa speciella olägenheter. De ombordanställda kan exempelvis icke alltid fullgöra sin deklarationsplikt inom laga tid eller utnyttja flertalet övriga skattskyldigas möjligheter att på ett enkelt och snabbt sätt taga kontakt med myndigheterna i dem berörande frågor. Givet är att ett mera fullständigt tillgodoseende av sjöfolkets i anledning av antydda olägenheter framkomna önskemål icke kan åstadkommas annorledes än genom radikala och ingripande åtgärder av den art sjömansskatteutredningens förslag innebär. Men det bör observeras att, oaktat detta förslag innefattar väsentliga avsteg från för andra skattskyldiga gällande beskattningsregler och förutsätter en icke obetydlig och kostnads-

krävande administrativ utbyggnad, ett genomförande av förslaget ingalunda undanröjer alla olägenheter. Det må erinras om den situation, som med utredningens förslag uppkommer då en sjöman viss tid av året har arbete i land eller, även om så icke varit fallet, haft inkomst av annat än ombordanställningen eller då sjömannen är berättigad till speciella avdrag som ej kan beaktas vid sjömansskattens uträknande.

Väges mot varandra det trots allt begränsade värde, som sjömansskatteutredningens förslag innebär för sjöfolket, mot gjorda principiella invändningar och påpekade administrativa olägenheter, anser jag mig för egen del nu icke kunna förorda förslagets genomförande. Jag vill med detta icke ha sagt, att ifrågavarande eller något därmed likartat förslag ej framdeles kan ånyo övervägas. Sedan nu pågående översyn av de materiella beskattningsreglerna i syfte att förenkla desamma fullföljts, kan tänkas att mindre starka invändningar finns att anföra mot en särskild sjömansskatt. Det är å andra sidan även tänkbart, att sjöfolkets intresse för en dylik skatteform icke oväsentligt minskar, därest man vidtager sådana åtgärder inom ramen för nuvarande taxerings- och uppbördssystem, som ifrågasatts av den särskilde utredningsmannen. I allt fall synes mig övervägande skäl tala för att i dagens läge begränsa sig till dylika partiella reformer.

Vad utredningsmannen anfört och förordat kan jag i allt väsentligt biträda. I detaljhänseenden får jag anföra följande.

De särskilda uppbördsregler för sjöfolk, som för närvarande finnes, avser »sjöman inskriven vid sjömanshus». Enligt dessa regler må bl. a. den för sådana sjömän innehållna skatten redovisas senare än för andra skattskyldiga. Skatteinbetalningen behöver, som framgår av 63 § uppbördsförordningen, icke göras förrän å sista dagen i andra månaden efter den, då uppbördsterminen infallit, och kan efter tillstånd av vederbörande länsstyrelse få uppskjutas ytterligare. För att ifrågavarande skattskyldiga icke skall bli uppförda i restlängd eller restförteckning tillsammans med övriga skattskyldiga, för vilka någon skatt icke inbetalts under uppbördsterminen eller den därefter följande särskilda respittiden, måste uppbördskorten markeras på särskilt sätt. Detta kan ske genom att sjömanshusen lämnar uppgifter om vilka som är inskrivna vid sjömanshus. Med ledning av dessa uppgifter inpräglas på personplåtarna för nämnda skattskyldiga en särskild beteckning, som återfinnes i plåtavtrycken å uppbördskorten.

En dylik markering av uppbördskorten för skattskyldiga, för vilka skatten får inbetalas efter uppbördsterminens utgång, kan icke ske därest, såsom i promemorian förordats, de särskilda uppbördsreglerna för sjöfolket i stället skall gälla »arbetstagare å svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton». För att dessa arbetstagare och rederierna icke skall utsättas för ej avsedda indrivningsåtgärder torde därför, som länsstyrelsen i Stockholms län framhållit, för förslagets genomförande få förutsättas att avdragsskyldigheten för preliminär B-skatt avskaffas och kontrollen av arbetsgivarna anordnas på sätt uppbördssakkunniga förordat. Förslag i sådan riktning har jag i det föregående förordat. Genomföres förslaget att

slopa skatteavdrag för B-skatt, uppkommer alltså icke den situationen att restföring av sådan skatt sker därför att rederiet utnyttjat sin rätt enligt 63 § uppbördsförordningen att inbetala innehållna skattemedel efter uppbördsterminens utgång. Sjöman, som påförts preliminär B-skatt, måste liksom annan skattskyldig med dylik skatt — för att undgå restföring — själv inbetala sin skatt före utgången av ifrågakommande uppbördstermin. Det kan emellertid antagas, att de fall, där sjöman har B-skatt, är mycket få. Jag har vidare förut framhållit, att avskaffandet av skatteavdrag för B-skatt bör medföra en än mer restriktiv tillämpning av nämnda skatteform. Med hänsyn härtill och då det ligger i sjömannens eget intresse att erlägga preliminär A-skatt vid ombordanställning, torde anledning saknas att uppställa särskilda regler för sjöman med B-skatt.

Av samma skäl, som föranlett länsstyrelsen i Stockholms län att påpeka, att man vid ett genomförande av utredningsmannens förslag borde slopa avdragsskyldigheten för preliminär B-skatt, skulle kunna göras gällande, att avdragsskyldigheten för kvarstående skatt skulle såvitt anginge sjömän avskaffas; ej ens då den skattskyldige önskade erlägga skatten genom skatteavdrag skulle avdrag få göras. Att slopa den generella avdragsskyldigheten finner jag för egen del motiverat. Men det får icke förbises att sjömän i utrikes fart ofta torde ha svårigheter att själva eller genom ombud inbetala sin kvarstående skatt i föreskriven ordning. Det synes därför nödvändigt att, såsom utredningsmannen ock förordat, bereda dem möjlighet att genom skatteavdrag erlägga den kvarstående skatten ombord på fartygen.

Skall sålunda avdrag för kvarstående skatt verkställas ombord på fartygen, då den skattskyldige så begär, måste åtgärder vidtagas för att så långt möjligt är förebygga, att den innehållna skatten restföres, oaktat skatten redovisas efter uppbördsterminens utgång men inom den i 63 § uppbördsförordningen föreskrivna tiden. Detta kan ej ske med mindre vederbörande skatteavdelning vid postkontor i residensstaden underrättas om vilka sjömän, som hos befälhavaren på fartyget begärt att skatteavdrag skall göras. Det bör därför åligga befälhavaren, att omgående till rederiet lämna en förteckning på dem som förklarat sig vilja utnyttja möjligheten att betala den kvarstående skatten genom skatteavdrag. Förteckningen, vartill blanketter bör tillhandahållas av statsverket, bör för varje sjöman innehålla uppgift om debetsedelsnummer, namn och mantalsskrivningsadress samt fartygets och rederiets namn. De inkomna förteckningarna bör av rederiet översändas till skatteavdelningen i residensstaden i det län, där rederiet är beläget. Uppgifter avseende skattskyldiga i andra län bör av skatteavdelningen avskiljas från förteckningarna och vidarebefordras till skatteavdelningarna i dessa län. Har skatten redan hunnit restföras då uppgifterna inkommer till skatteavdelningen, får uppgifterna tillställas respektive utmätningsmän. Avser restföringen skatt, som förfallit till betalning under första uppbördsterminen, bör vederbörande uppbördskort markeras, innan uppgifterna skickas till utmätningsmännen.

Uppenbarligen måste det anses mycket angeläget att nedbringa den kvarstående skatten för sjömän. Begränsas avdragsskyldigheten för sjömännens kvarstående skatt till fall, då skatteavdrag begäres av dem, utgör detta ett ytterligare skäl för att höja preliminärskatteuttaget, då debetsedel å preliminär skatt icke överlämnats av sjömannen. Utredningsmannen föreslår, att uttagningsprocenten i dessa fall skall höjas från nuvarande 15 till 20. I några remissyttranden har den föreslagna höjningen ansetts för låg för att motverka uppkomsten av kvarstående skatt. Det har också ifrågasatts, om icke skatteuttaget borde differentieras.

Ett differentierat skatteuttag även då debetsedel icke överlämnats bör givetvis ge ett bättre uppbördsresultat än ett enhetligt procentavdrag. En sådan differentiering kunde ske på så sätt att storleken av den preliminära skatten skulle beräknas enligt den av de årligen upprättade skattetabellerna, som med hänsyn till ortsgrupp och kommunal utdebitering kunde antagas komma att ge det genomsnittligt sett riktigaste skatteavdraget. Detta skulle emellertid förutsätta, att ifrågavarande skattetabell alltid funnes tillgänglig ombord på fartygen. Man torde icke kunna räkna med att så kommer att vara fallet. På grund av angelägenheten att göra arbetet för fartygsbefälhavaren så enkelt som möjligt bör vidare undvikas att uttaga skatten efter olika procentsatser, avsedda för olika civilstånd och inkomstlägen. Skatteavdrag i förevarande fall torde därför böra åtminstone tills vidare göras efter ett enhetligt procenttal; skulle det visa sig att sjömän i högre inkomstlägen mer allmänt underlåter att överlämna sina debetsedlar, torde frågan om ett differentierat skatteuttag ånyo få övervägas. Procenttalet synes icke böra sättas högre än vad i promemorian föreslagits.

Den preliminära skattens storlek beräknas för samtliga skattskyldiga å summan av den kontanta lönen och värdet av åtnjutna naturaförmåner. De värden å olika naturaförmåner, som skall följas vid preliminärskatteuttaget, finnes angivna i skattetabellerna och fastställas numera av riksskattenämnden. I fråga om sjömännens gäller olika värden för befäl och manskap, varjämte för befälet skillnad göres mellan befäl på olika fartygstyper; för varje kategori gäller emellertid samma värden oberoende av ortsgrupp.

Vid taxeringarna sker värderingen av naturaförmånerna med ledning av anvisningar, som varje år utfärdas av de olika prövningsnämnderna. Förslag till sådana anvisningar upprättas av landskamrerarna och överlämnas till riksskattenämnden för granskning. På grundval av detta förslag och de erinringar, riksskattenämnden kan ha gjort mot förslaget, har prövningsnämnden att fastställa sina anvisningar.

Genom riksskattenämndens medverkan kan förväntas, att värderingen av naturaförmånerna kommer att bli mera enhetlig inom riket. Beträffande sjömännens bör nämnden vid sin verksamhet ägna uppmärksamhet åt att söka utjämna den skillnad i värdena för jämförbara kategorier sjömän, som till äventyrs ännu existerar, och att söka sammanjämka de värden som tillämpas vid preliminärskatteuttaget och vid taxeringen.

I detta sammanhang må, på föranledande av gjorda uttalanden, också

frambållas angelägenheten av att efterforskningar rörande vederbörandes adress verkställas, då debetsedelförsändelser eller utbetalningskort beträffande överskjutande preliminär skatt återkommer såsom obeställbara. I synnerhet gäller detta i fråga om sjömännen. Kan sådan skattskyldig icke återfinnas i den lokala skattemyndighetens avtryckskortregister eller i länsstyrelsens befolkningsregister, bör vederbörande exekutionsbiträde anlitas för efterforskningen. Skulle det befinnas erforderligt med särskilda föreskrifter härom, kan dessa utfärdas administrativt.

Om såsom jag förordar de föreslagna nya reglerna beträffande preliminärskatteuttaget för sjömän skall börja tillämpas från och med den 1 januari 1954, avräknas den enligt dessa regler innehållna skatten första gången mot den slutliga skatten enligt 1955 års taxering. Av denna anledning kan göras gällande att avdragsskyldigheten för kvarstående skatt icke bör upphävas förrän från och med den 1 januari 1956. Med hänsyn till önskvärdheten att snarast möjligt bereda rederierna lättnad med arbetet beträffande sjömännens skatteinbetalningar torde emellertid även de nya bestämmelserna beträffande den kvarstående skatten böra träda i kraft den 1 januari 1954.

Utredningsmannen har påpekat, att sjömännen i relativt stor omfattning underlåtit att avlämna allmän självdeklaration, vilket i viss omfattning föranlett taxeringar efter skön. Att ett visst sammanhang finnes mellan denna underlåtenhet och sjöfolkets understundom föreliggande svårigheter att erhålla deklaraionsblanketter kan tagas för visst. Utredningsmannen har visserligen återgivit en förmodan att underlåtenheten även kan ha bottnat i en obenägenhet hos sjömännen att befatta sig med ifyllandet av deklaraionsblanketter. Oavsett huru härmed kan förhålla sig, finnes all anledning att söka i görligaste mån undanröja föreliggande svårigheter för sjöfolket att få tillgång till deklaraionsblanketter. För närvarande tillhandahålles enligt uppgift sådana blanketter vid vissa sjömanshus och svenska konsulat i utlandet. En ytterligare utbyggnad av denna serviceverksamhet bör närmare övervägas. Än större anledning torde vara att ta fasta på utredningsmannens förslag att deklaraionsblanketter skall tillhandahållas de ombordanställda genom medverkan av rederierna och fartygens befälhavare. Då en sådan anordning emellertid saknar betydelse för den som är anställd å utländskt fartyg eller vistas i utlandet i avvaktan på att erhålla ny ombordanställning, finnes likväl anledning tillse att blanketter finnas tillgängliga på sjömanshus och konsulat. Deklaraionerna bör vidare kunna få avlämnas till befälhavaren å fartyget för att genom dennes, d. v. s. rederiets, försorg vidarebefordras till hemlandet.

Hur denna serviceverksamhet i detalj bör anordnas, kan här ej närmare angivas. Det torde icke, i allt fall icke innan detta visat sig ofrånkomligen nödvändigt, böra ifrågakomma att lagfästa skyldighet för rederier och befälhavare att lämna sådan medverkan, som nyss antytts. Jag vill erinra om att Sveriges redareförening i sitt över promemorian avgivna remissyttrande icke ställt sig avvisande till den ifrågasatta medverkan.

Lämpligast synes vara att riksskattenämnden, på vilken myndighet ankommer bland annat att fastställa deklarationsformulären, närmare undersöker hur distributionen och insändandet av deklarationshandlingarna bäst kan ordnas. Därvid bör riksskattenämnden samråda med rederiorganisationerna, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, vilken länsstyrelse — jag återkommer senare härtill — torde böra tilläggas vissa speciella uppgifter på området för sjöfolkets beskattning, samt de övriga myndigheter och organisationer vilkas medverkan kan visa sig vara av värde. Genom riksskattenämndens försorg bör en överenskommelse träffas. Det finnes anledning antaga att svårigheter härför icke skall behöva uppkomma; skulle detta mot förmodan likväl inträffa, kommer lagstiftningsåtgärder att övervägas.

Det må tilläggas, att det till bevarande av deklarationshemligheten kan visa sig påkallat att särskilda kuvert skall samtidigt med deklarationsblanketterna tillhandahållas sjömännen, i vilka kuvert de ifyllda blanketterna kan inneslutas innan de överlämnas till befälhavaren.

Vad härefter angår frågan om utsträckning av deklarationstiden för sjömän, får jag först erinra om att utredningsmannen på anförda skäl ställt sig tveksam inför lämpligheten av en dylik åtgärd. Utredningsmannen har vidare påpekat, att behovet av en sådan författningsändring tedde sig betydligt mindre angelägen numera sedan vid 1950 års riksdag beslutats den uppmjukning i tidigare besvärregler, som återfinnes i 123 § 3 mom. taxeringsförfordningen.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har framkastat tanken, att fartygsbefälhavaren kunde åläggas att å av honom mottagna deklarationer anteckna mottagningsdagen, vilken dag skulle vara avgörande för om laga deklarationstid iakttagits eller ej. Däremot kan emellertid invändas, att det ter sig något tveksamt huruvida tillräckliga skäl finnes för att ålägga enskild person att verkställa anteckning med sådan rättsverkan varom här är tal. Vidare skulle bestämmelsen sakna värde för utomlands vistande sjöman, som vid tidpunkten för deklarationens färdigställande saknar anställning ombord eller ock har sådan anställning men å utländskt fartyg. Bland annat på grund av den utav utredningsmannen åberopade bestämmelsen i 123 § 3 mom. taxeringsförfordningen synes vidare behovet av en regel sådan som den av länsstyrelsen ifrågasatta vara betydligt mindre nu än vad som kunde ha varit fallet före 1950 års författningsändring. Jag förutsätter emellertid, att riksskattenämnden jämlikt sitt allmänna uppdrag följer utvecklingen på förevarande område och ger till känna huruvida behov fortsättningsvis visar sig föreligga av en specialföreskrift av antydd art.

Något behov av ändrade bestämmelser rörande besvärstid i taxeringsmål för sjömännen torde, såsom utredningsmannen påpekat, knappast föreligga.

Av skäl som anförts av sjömansskatteutredningen och i promemorian förordar jag, att en särskild statlig skatt skall genom skatteavdrag å lönen erläggas av sådana arbetstagare ombord på svenskt fartyg, vilka icke för närvarande är skattskyldiga i Sverige. Med hänsyn bland annat till kontrollsynpunkter synes skatten böra begränsas att avse anställda å fartyg av

viss storlek. Lämpligen bör samma gränsdragning göras som i det föregående föreslagits i fråga om tillämpligheten av de särskilda uppbördsreglerna för sjömän bosatta här i riket, d. v. s. till svenskt handelsfartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton. Vidare bör skattskyldigheten eftergivnas, om arbetstagaren på ett godtagbart sätt kan visa att han får betala skatt för inkomsten till annat land. Kungl. Maj:t bör därjämte äga föreskriva, att skatten icke skall utgå vid fart i särskilda farvatten, t. ex. vid regelbunden fart i tropiska farvatten.

I ett par remissyttranden har framhållits, att svårigheter kunde väntas uppkomma för fartygsbefälhavarna att avgöra, om skatteavdrag för de ombordanställda skulle verkställas enligt föreskrifterna i uppbördsförrordningen eller enligt bestämmelserna för den av mig nyss förordade särskilda sjömansskatten. Avgöranden av liknande slag måste emellertid befälhavarna redan för närvarande träffa, nämligen såvitt gäller spörsmålet huruvida skatteavdrag över huvud taget skall göras eller ej. Härutinnan har centrala uppbördsnämnden meddelat ett flertal förklaringar, som i huvudsak torde ha undanröjt föreliggande praktiska svårigheter i detta hänseende. Dessa förklaringar torde ge en motsvarande vägledning i nu förevarande fall; har nämnden förklarat att skatteavdrag icke bör ske, lär i princip skyldighet föreligga att erlægga den särskilda skatten. I övrigt torde här blott få tilläggas, att det bör ankomma å länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, eventuellt efter samråd med centrala uppbördsnämnden, meddela de vidare anvisningar, som kan visa sig erforderliga.

Såsom nyss framhållits bör skyldigheten att erlægga den särskilda sjömansskatten eftergivnas om vederbörande på ett godtagbart sätt kan visa att han får betala skatt för inkomsten till annat land. I promemorian förordas, att länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län skall pröva frågan om dylik skattebefrielse. För att slippa skatteavdrag ombord borde sjömannen således förete intyg av nämnda länsstyrelse att avdrag icke skulle ske. Om han, utan att förete sådant intyg, gjorde gällande att han vore skattskyldig för inkomsten i annat land, skulle han likväl vidkännas skatteavdrag och av fartygsbefälhavaren hänvisas att hos angivna länsstyrelse begära restitution av skatten. För sjömän som vore bosatta i Danmark, Island, Nederländerna, Norge eller Ungern borde dock gälla särskilda regler, enligt vilka befälhavaren kunde underlåta avdrag för skatt om sjömannen företedde debetsedel eller annan handling, som visade att han vore skattskyldig till hemlandet.

Vad till en början angår sjömän av sistnämnda nationaliteter — med undantag av nederländska sjömän beträffande vilka hänvisas till vad jag förut anfört om det nya svensk-nederländska avtalet — är de på grund av gällande dubbelbeskattningsavtal icke skattskyldiga här i riket för sin inkomst ombord på svenskt fartyg, om de är bosatta i sitt hemland. Har de bosatt sig i Sverige, är de här skattskyldiga för inkomsten och skatteavdrag skall göras enligt uppbördsförrordningens bestämmelser. Angivna sjömän skulle således i princip vara skyldiga att erlægga den nu föreslagna skatten endast i de sannolikt rätt fåtaliga fall, då de är bosatta i annat land än

sitt hemland eller Sverige. Det skulle därför kunna ifrågasättas att helt undantaga dessa sjömän från skattens tillämplighetsområde. Å andra sidan kan skäl anföras för bestämmelser i detta hänseende, som överensstämmer med dem vilka upptagits i den norska sjömansskattelagen. Övervägande skäl synes tala för att välja sistnämnda alternativ.

Eftersom det helt övervägande antalet nyssnämnda sjömän icke torde vara skyldiga att erlægga sjömansskatt, bör det icke krävas, att de skall vända sig till länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län för att erhålla ett intyg om skattefrihet. Ett så omständligt förfaringsätt kan icke anses rimligt. I huvudsaklig anslutning till vad utredningsmannen föreslagit förordar jag därför, att skatteavdrag icke skall verkställas om dansk, isländsk, norsk eller ungersk sjöman för fartygsbefälhavaren företer debetsedel eller annan likvärdig handling, varav framgår att han är skattskyldig till hemlandet. Företer icke sjömannen någon bevisning eller anser befälhavaren bevisningen icke tillräcklig och verkställs till följd därav skatteavdrag, bör i förekommande fall sjömannen hänvisas att hos länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län begära restitution av skatten.

Det anförda bör äga motsvarande tillämpning beträffande svensk sjöman, som har att erlægga skatt för ifrågavarande inkomst i Danmark, Island, Norge eller Ungern.

I övrigt torde för skattebefrielse få förutsättas, att sjömannen med intyg från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län styrker, att avdrag för skatten icke skall verkställas. Att låta fartygsbefälhavaren pröva frågan om skattebefrielse i dessa fall synes icke böra komma i fråga. Ej heller anser jag mig böra förordna, att mönstringsförrättare i utlandet skall äga utfärda intyg om skattebefrielse.

Av skäl utredningsmannen anført bör skatten beräknas blott på den kontanta inkomsten. Med hänsyn till det skatteuttag, som ifrågakommer för i Sverige bosatta sjömän, anser jag en högre skatteprocent än den av utredningsmannen föreslagna böra fastställas. Då, såsom utredningsmannen framhållit, någon differentiering mellan försörjningspliktiga och icke försörjningspliktiga lämpligen ej bör göras, förordar jag en generell skattesats å 15 procent.

Utredningsmannens förslag beträffande redovisningsförfarandet föranleder icke någon erinran från min sida. Beträffande bestämmelsernas detaljutformning får jag hänvisa till det inom finansdepartementet utarbetade författningsförslag, som jag kommer att förordna skola föreläggas riksdagen till antagande.

XIX. Om utbetalning av kommunernas skattemedel.

I detta sammanhang torde få upptagas en av uppbördssakkunniga icke behandlad fråga, som emellertid äger visst samband med uppbördsbestämmelserna, nämligen spörsmålet om tidpunkten för utbetalning till kommunerna av dem tillkommande skattemedel.

Inledning. Enligt bestämmelserna i 72 § lagen om kommunalstyrelse på landet äger kommun av statsverket uppbära den allmänna kommunalskatt, som debiteras enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen. Därvid äger kommun av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av visst års taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i kommunens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas ett kommande år mot den allmänna kommunalskatt, som debiteras på grundval av taxeringen under året efter det år då förskottet utanordnades. Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommuns fordran hos statsverket, skall länsstyrelsen under samma år utanordna till vederbörande kommunala organ med en fjärdedel å var och en av dagarna den 15 februari, den 15 maj, den 15 augusti och den 15 november. Senast den 15 februari skall länsstyrelsen enligt 73 § nyssnämnda lag till kommunalnämnden överlämna för nästföregående år upprättad redovisning över kommunen tillkommande och till nämnden utanordnad allmän kommunalskatt.

Bestämmelser av enahanda innebörd återfinnes jämväl i andra författningar på kommunallagstiftningens område.

Som i annat sammanhang framhållits äger uppbörd av skatt rum i mars, maj, juli, september, november och januari månader. I regel infaller uppbördsterminen under tiden den 6—13 i dessa månader.

Sedan fråga väckts om samordning av tidpunkterna för skatteuppbörd och utbetalningar av kommunernas skattemedel, har i december 1952 inom finansdepartementets rättsavdelning upprättats en *promemoria angående tidpunkten för utbetalning till kommunerna av kommunerna tillkommande skattemedel*.

I anledning av promemorian har, efter remiss, *utlåtanden* avgivits av generalpoststyrelsen, statskontoret, statistiska centralbyrån, bank- och fondinspektionen, riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Kristianstads, Västmanlands och Västernorrlands län, fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret, Svenska bankförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Svenska sparbanksföreningen samt Svenska stadsförbundet.

Promemorian. I nämnda promemoria återgives bland annat följande uttalanden i en inom riksbanken upprättad promemoria.

Skatteuppbörden medför normalt ett starkt penningutflöde från bankerna. Länsstyrelsernas utbetalningar till kommunerna medföra en motsvarande inströmning av medel.

På grund av att skatteuppbörden och kommunutbetalningarna till tiden icke sammanfalla med varandra kommer kurvan över bankernas kassabehållningar att utvisa stora svängningar med markerade toppar och dalar. Utbetalningarna från bankerna i samband med skatteuppbörden innebära i regel mer eller mindre stora påfrestningar då något kompenserande inflöde av

medel i regel icke förekommer. Genom att i möjligaste mån ställa kurvas toppar och dalar mot varandra skulle man uppnå en jämnare kassabehållning och därmed kunna minska bankernas svårigheter. En lämplig samordning mellan skatteuppbörden och utbetalningarna till kommunerna skulle innebära ett steg i denna riktning.

En lämplig samordning mellan skatteuppbörden och kommunutbetalningarna kan uppnås på olika vägar. Härvid torde det få anses såsom angeläget att eftersträva en omläggning, vilken innebure minsta möjliga ändringar av nuvarande system och författningsbestämmelser. En omläggning av tiden för skatteuppbörden torde i följd härav icke vara lämplig, då en sådan skulle komma att föra med sig en mängd ändringar av synnerligen omfattande natur.

Med utgångspunkt från oförändrade tidpunkter för skatteuppbörden torde således en samordning böra ske genom en anpassning till dessa tidpunkter av utbetalningarna till kommunerna. Kommunutbetalningarna skulle sålunda förläggas till uppbördsmånaderna, i den mån så redan icke är fallet, och till en tidpunkt under dessa månader, som gör det möjligt att medlen hinna inströmma till bankerna före uppbördsterminens utgång. — — — En ifrågasatt omläggning innebär för riksgäldskontorets vidkommande att kommunutbetalningarna komma att få karaktären av förskottsutbetalningar. Finansieringen härav torde i viss utsträckning komma att ske genom försäljning till riksbanken av korta skattkamarväxlar. Å andra sidan komma bankerna icke att behöva hålla så stora kassareserver för uppbörden såsom hittills, varför deras placeringsmöjligheter på något längre sikt skulle underlättas, vilket i sin tur skulle bidra till en jämnare utveckling på penningmarknaden.

I departementspromemorian anföres att med hänsyn till vad som uttalats i propositionen nr 228 till 1952 års riksdag en omprövning av avräknings-systemet förr eller senare torde komma till stånd. Det kunde därför ifrågasättas, om spørgsmålet angående tidpunkten för utbetalningarna till kommun av skattemedel borde lösas, innan en sådan omprövning skett. Då emellertid detta ej torde komma att ske inom den närmaste tiden och då olägenheterna av nu gällande utbetalningstider syntes böra undanröjas så snart som möjligt, funnes skäl att ta upp frågan om ändring av utbetalningstider-na redan nu.

Vidare framhålles i promemorian, att för att minska de i riksbankspromemorian angivna svårigheterna för bankerna den lättast framkomliga vägen syntes vara, att utbetalningarna till kommunerna skedde någon tid före uppbördstermins utgång. Antalet utbetalningar till kommunerna skulle således öka till sex och infalla i samma månader som uppbördsterminerna. Det ökade antalet utbetalningar komme visserligen att medföra ett visst merarbete för de utbetalande myndigheterna liksom för kommunerna, men å andra sidan kunde det innebära vissa fördelar för kommunerna att få skattemedlen oftare än vad nu vore fallet.

Den närmare tidpunkten för utbetalning till kommun har i promemorian föreslagits till senast den åttonde dagen i uppbördsmånaden. Då det icke torde vara möjligt för länsstyrelserna att få samtliga redovisningsräkningar klara till den första utbetalningen under året, som enligt förslaget skulle ske den 8 januari, borde denna utbetalning ske med samma belopp, som

sista utbetalningen under föregående år eller, efter framställning av kommun, med annat lämpligt belopp.

Vidare anföres i departementspromemorian att inbetalningarna under de olika uppbördsåren brukade variera. Sålunda inbetalades i mars och maj, då kvarstående skatt erlades, betydligt större belopp än under övriga uppbördsåren. Vidare skedde under de första fyra åren av ett kalenderår fyllnadsinbetalningar av preliminärskatt för föregående år. Följden bleve att under det första halvåret komme att inbetalas mer skatt än under senare delen av samma kalenderår. Med hänsyn härtill skulle kunna ifrågasättas att utbetalningarna till kommunerna skedde i ungefär samma proportioner. Härigenom skulle den avsedda reformen troligen få större verkan än om utbetalningarna skedde med lika stora belopp varje gång. Med hänsyn till bl. a. den förskjutning, som skulle inträffa i fråga om inkomstillflödet till statens budget vore det emellertid önskvärt, att liksom nu lika stora belopp utbetalades under varje halvår av kalenderåret. Eventuell justering av januariutbetalningen borde på grund härav ske vid utbetalningarna i mars och maj.

Slutligen har i promemorian föreslagits att den föreslagna ordningen skulle börja tillämpas redan den 1 juli 1953.

Remissyttrandena. Samtliga hörda myndigheter och organisationer har tillstyrkt eller lämnat utan erinran den i departementspromemorian föreslagna flyttningen av tidpunkterna för ifrågavarande utbetalningar till uppbördsåren. De remissinstanser, som äger speciell kännedom om bank- och penningväsen, har sålunda samtliga vitsordat, att förslaget vore ägnat att medverka till en utjämning av de säsongmässiga påfrestningarna på penningmarknaden. Från kommunalt håll har framhållits, att förslagets genomförande skulle medföra vissa fördelar för kommunerna. Sålunda anföres i ett vid överståthållarämbetets remissvar fogat yttrande från *stadskollegiet i Stockholm* följande.

De föreslagna tätare utbetalningarna till kommunerna av dem tillkommande skattemedel äro till uppenbar fördel ur kommunalfinansiell synpunkt, i det att kommunernas behov av kassaförlag därigenom reduceras och därmed deras räntekostnader för rörelsekapitalet minskas. Genom att den sedvanliga dominerande posten i kommunernas fordran av statsverket, nämligen den preliminära skatten för det löpande året, kommer kommunerna tillhanda vid tidpunkter, som mycket nära ansluter till källskatteuppbörden, åstadkommes också större rättvisa än för närvarande för kommunerna i deras mellanhavande med statsverket i fråga om kommunalskattemedlen. Ur dessa synpunkter synes därför icke finnas anledning till erinran från stadens sida mot det framlagda förslaget.

Emellertid anser stadskollegiet att det kunde ifrågasättas, om icke ytterligare en åtgärd borde genomföras i syfte att fullständigare tillgodose kommunernas berättigade önskemål att erhålla dem tillkommande skattemedel vid en tidpunkt som så nära som möjligt anslöte till uppbördstillfället för respektive medel. I avseende å de i kommunernas fordran av statsverket

ingående slutliga skatterna komme nämligen även efter reformens genomförande längre eller kortare tid att förflyta från det statsverket uppburit dessa medel och till dess de utbetalades till kommunerna. Sålunda uppbures exempelvis fastighetsskatten vid uppbördsterminerna i september, november och januari men utbetalades enligt förslaget till kommunerna först under loppet av januari—november. Motsvarande vore förhållandet med den slutliga kommunala inkomstskatten i den mån denna till följd av ökat skatteunderlag överstege vad kommunerna i förskott erhållit under inkomståret i form av preliminär skatt. Denna inkomstskatt hade till huvudsaklig del uppburits av statsverket under inkomståret, medan kommunerna erhöle skillnaden mellan slutlig och preliminär skatt först två år senare. Ehuru statsverket helt svarade för restantierna och sålunda till kommunerna utbetalade hela det debiterade beloppet av såväl fastighetsskatten som den slutliga inkomstskatten, oavsett om desamma i sin helhet influtit eller ej, syntes det dock kunna ifrågasättas om detta utgjorde tillräckligt skäl för att bibehålla den nuvarande tidsskillnaden mellan uppbördstillfället och utbetalningen till kommunerna av dessa medel. Det syntes därför i detta sammanhang böra övervägas om icke de belopp av kommunernas fordran av statsverket vid ingången av ett år, som avsåge slutlig skatt enligt avräkning, kunde i sin helhet utbetalas till kommunerna så snart redovisningsräkningarna upprättats, d. v. s. som regel i februari månad. Uppdelningen i sex utbetalningsperioder skulle därvid endast gälla den del av kommunernas fordran, som avsåge den preliminära skatten för det löpande året. Därest detta system tillämpades, finge givetvis förutsättas, att, i den mån den slutliga inkomstskatten i tider med sjunkande skatteunderlag till beloppet understeg vad kommun erhållit i preliminär skatt under inkomståret, kommun också skulle vara skyldig att till statsverket omedelbart återbära hela det för mycket erhållna beloppet så snart redovisningsräkningen upprättats.

Överståthållarämbetet har funnit tveksamt om stadskollegiets förslag borde genomföras.

Beträffande datum för utbetalningarna av skattemedel har *bank- och fondinspektionen* ifrågasatt, om icke utbetalningen borde tillbakaflyttas ett par dagar, så att utjämningseffekten icke delvis ginge förlorad på grund av att ett antal arbetsgivare inbetalade sina innehållna skattemedel redan i början av uppbördsterminen. *Svenska bankföreningen* och *riksgäldsfullmäktige* har däremot uttryckligen förklarat den i promemorian föreslagna dagen vara lämplig.

Finansieringen av riksgäldskontorets förskottsutbetalningar till kommunerna har *riksgäldsfullmäktige* ansett lämpligen böra ske på så sätt, att riksgäldskontoret finge i erforderlig utsträckning utnyttja en för ändamålet i riksbanken öppen kredit. Denna kredit borde med hänsyn till sitt speciella syfte lämpligen hållas skild från riksbankens övriga innehav av riksgäldskontorets förbindelser och i bankens rapporter förslagsvis redovisas separat såsom »Riksgäldskontorets skatteregleringskredit». Beträffande villkoren för denna kredit, som komme att behöva anlitas allenast under del av

uppbördsmanad och avsåges skola för varje gång regleras före månadens utgång, finge överenskommelse träffas mellan riksbanken och riksgäldskontoret.

Enligt förslag i promemorian skulle den första utbetalningen under året — i början av januari — ske med samma belopp, som sista utbetalningen under föregående år eller, efter framställning av kommun, med annat lämpligt belopp. Såsom motiv härför anfördes, att det icke vore möjligt för länsstyrelserna att ha samtliga redovisningsräkningar färdigställda till denna utbetalning. I anslutning härtill framhåller *riksräkenskapsverket*, att det i och för sig vore att föredra, om länsstyrelsernas redovisningsräkningar kunde föreligga färdiga redan vid tidpunkten för den första utbetalningen under året. Det kunde med hänsyn härtill sättas i fråga att grunda utbetalningarna under ett visst år på debiteringsbesluten eller, om uppbördssakkunnigas förslag i förevarande avseende skulle genomföras, på taxeringsbesluten förslagsvis till och med oktober föregående år i stället för som nu fram till årets slut. Åtminstone om länsstyrelserna, såsom av uppbördssakkunniga föreslagits, befriades från det mesta av arbetet med utbetalningarna av överskottsskatt, skulle de då kunna upprätta redovisningsräkningarna under november—december. Riksräkenskapsverket ansåge sig emellertid trots dessa synpunkter kunna förorda den ordning, som föreslagits i promemorian. Det syntes dock knappast erforderligt att införa möjlighet att bestämma januariutbetalningen till annat belopp än närmast föregående utbetalning. Justering av januariutbetalningen borde i sin helhet ske vid utbetalningen i mars. — *Länsstyrelsen i Västmanlands län* har ansett att beloppet för utbetalningen i januari borde begränsas till en sjättedel av kommunen tillkommande förskott.

Departementschefen. Förslaget i departementspromemorian att utbetalningarna till kommunerna av dem tillkommande skattemedel skulle förläggas till de månader, i vilka uppbördstermin infaller, har enhälligt tillstyrkts av remissinstanserna. För min del har jag intet att erinra mot förslaget i denna del utan förordar en dylik omläggning.

Stadskollegiet i Stockholm har ifrågasatt, att den föreslagna uppdelningen på sex utbetalningstillfällen endast skulle gälla den del av kommunernas fordran, som utgjordes av förskott å preliminär skatt. Den del av fordran, som avsåge slutlig skatt, borde enligt stadskollegiets mening utbetalas på en gång så snart den blivit uträknad. Enligt min åsikt är det emellertid av flera skäl tveksamt, om en sådan ordning är lämplig. I varje fall synes förslaget böra närmare övervägas först i samband med en omprövning av hela avräkningssystemet beträffande kommunernas skattemedel.

Enligt departementspromemorian skall utbetalningarna ske den åttonde dagen i varje uppbördsmanad. Den sålunda angivna dagen synes lämplig och ägnad att tillgodose bland annat det önskemålet att kommunernas insättningar i bankerna hinner ske, innan påfrestningarna i anledning av ut-

tagen blir som störst, d. v. s. under de sista dagarna av uppbördsterminen. Jag förordar alltså att utbetalningsdagarna fastställas i enlighet härmed.

Promemorieförslaget innebär att utbetalning till kommun i princip skulle vid varje utbetalningstillfälle ske med en sjättedel av det belopp, som vid ingången av året utgör kommunens fordran hos statsverket. Med hänsyn till att redovisningsräkningarna för föregående år icke torde hinna färdigställas till den första utbetalningsdagen, den 8 januari, har beträffande denna termin föreslagits den jämkningen att utbetalning skall ske med samma belopp som den sista utbetalningen året dessförinnan; erforderlig justering av januariutbetalningen skall därefter ske i samband med utbetalningarna i mars och maj. Riksräkenskapsverket har angivit en ordning, enligt vilken samtliga sex utbetalningar skulle kunna göras lika stora. Jag är emellertid icke beredd att i detta sammanhang förorda en sådan omläggning av arbetet med upprättandet av redovisningsräkningarna, som denna ordning skulle förutsätta. Jag biträder sålunda det i promemorian framlagda förslaget, dock med den av riksräkenskapsverket förordade jämkningen att justering av januariutbetalningen bör i sin helhet verkställas i mars. I delvis anslutning till vad som föreslagits i promemorian förordar jag vidare en bestämmelse av innebörd att länsstyrelsen, då särskilda skäl föranleder därtill, skall äga rätt att beträffande januariutbetalningen fastställa annat belopp än som följer av det nyss angivna.

De nya bestämmelserna bör bli tillämpliga redan beträffande utbetalningarna under senare hälften av detta år.

XX. Särskilda frågor.

De sakkunniga har, å s. 424—445 i sitt betänkande, i en specialmotivering redogjort för sitt ställningstagande till vissa detaljspörsmål. Till vad de sakkunniga därvid i flertalet hänseenden anfört lämnar jag min anslutning. Beträffande de fall, där jag icke ansett mig böra godtaga de sakkunnigas förslag, hänvisar jag i första hand till vad jag i tidigare sammanhang anfört och till de författningsförslag, som jag kommer att förorda skola underställas riksdagen för antagande. I det följande kommer jag att behandla några av de frågor, som de sakkunniga berört i sin specialmotivering, ävensom vissa andra spørsmål vilka aktualiserats i samband med den nu ifrågasatta lagstiftningen.

De sakkunniga har erinrat om att *Svenska stadsförbundet* i skrivelse den 20 december 1948 hos Kungl. Maj:t hemställt, att skattetabeller skulle upprättas även för kommunala utdebiteringar å femtiotal ören. Därvid har framhållits att det nuvarande systemet medförde, antingen att för mycket skatt uttoges, som sedermera finge restitueras, eller att den utgående skatten bleve för liten, varigenom skattebetalarna senare nödgades erlägga kvarstående skatt. Dessutom kunde systemet under vissa förhållan-

den leda till att kommunen, för att undvika en alltför stor höjning av skatteuttagningsbeloppet, såge sig nödsakad avstå från en i övrigt välmotiverad utgiftsökning. Enligt stadsförbundets mening borde fördelarna av den föreslagna ändringen bli betydande för städerna.

I anslutning härtill har de sakkunniga framhållit, att införande av skattetabeller även för kommunala utdebiteringar å femtiotal ören hade för flertalet skattskyldiga relativt liten betydelse. En tabell, avseende en kommunal utdebitering å kr. 8: 50 i ortsgrupp V, skulle sålunda, jämförd med motsvarande tabeller för utdebiteringar å 8 och 9 kr., för en gift skattskyldig med en årsinkomst å 9 000 kr. medföra ett ökat resp. minskat skatteuttag, vid veckolön om 1 kr. per vecka och vid månadslön om 2 å 3 kr. per månad. I många fall skulle det bli samma skatteavdrag enligt en skattetabell, avseende en utdebitering, slutande på 50 öre, som enligt skattetabell med en utdebitering om närmast lägre eller högre hela kronor. Med hänsyn därtill samt de kostnader och andra olägenheter, den ifrågasatta utvidgningen av tabellmaterialet skulle medföra, ansåge sig de sakkunniga icke kunna förorda, att skattetabeller allmänt upprättades för utdebiteringar å femtiotal ören. Däremot syntes det enligt de sakkunnigas mening vara motiverat att öppna möjlighet att för viss kommun upprätta särskild skattetabell efter annan kommunal utdebitering än i helt antal kronor. Dylik tabell syntes i så fall böra upprättas på vederbörande kommuns bekostnad.

Såsom de sakkunniga framhållit skulle skattetabeller även för kommunala utdebiteringar å femtiotal ören få relativt liten betydelse för flertalet skattskyldiga. Med hänsyn härtill samt till de kostnader och andra olägenheter, som en utökning av tabellmaterialet skulle medföra, anser jag mig icke böra förorda att i uppbördsförordningen intages någon bestämmelse om upprättande av skattetabeller för annat än utdebitering i hela kronor.

De sakkunniga anser att, liksom för närvarande, skatteavdrag för preliminär skatt och för kvarstående skatt icke skall verkställas å lön, som utbetalas till konkursgäldenär. Preliminär A-skatt borde därför icke utgå för sådan lön.

Jag kan icke helt dela denna de sakkunnigas mening.

Gällande beskattningsregler och rättspraxis torde innebära, att en konkursgäldenär är skattskyldig för hela sin lön, oavsett om han skall avstå viss del därav till konkursboet eller ej. Det synes tveksamt om tillräckliga skäl för att underlåta skatteavdrag i dylikt fall föreligger. Emellertid måste undersökas huruvida en regel om skatteavdrag förutsätter ändring i konkurslagens bestämmelser. Jag är för närvarande icke beredd att taga slutlig ställning till dessa spörsmål, som kräver en mer ingående utredning. I avvaktan på att en sådan hinner verkställas torde uppbördsförordningens nuvarande bestämmelser, vari de sakkunniga alltså icke föreslagit någon ändring av principiell innebörd, böra tills vidare bibehållas.

I 46 § gällande uppbördsförordning föreskrives, att vid utbetalning av kontant belopp, som för mottagaren (*arbetstagaren*) utgör sådan inkomst av tjänst som i 3 § under 1 samma förordning sägs, skall den som utbetalar beloppet (*arbetsgivaren*) verkställa avdrag till gäldande av arbetstagaren påfordr skatt (*löneavdrag*). Av hänvisningen till sistnämnda författningsrum framgår, att skatteavdrag ifrågakommer vid sådan inkomst av tjänst, som hänför sig till den skattskyldiges huvudsakliga arbetsanställning eller eljest utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst. Med tjänst likställes pension, livränta m. m.

I anvisningarna till nämnda 46 § utsäges, att med arbetsgivare i uppbördsförordningens mening förstås envar, som ingått avtal med annan person att denne skall utföra arbete för hans räkning och som i följd därav är skyldig utbetala lön till denne. Med arbetsgivare förstås i uppbördsförordningen den, med vilken sådant avtal ingåtts. Såsom arbetstagare betraktas emellertid icke den, som är att anse som självständig företagare.

Det från 46 § återgivna stadgandet synes ändamålsenligt och bör i princip bibehållas. Någon anknytning till utformningen av begreppen arbetsgivare och arbetstagare i annan lagstiftning bör icke göras. Även om understundom viss vägledning vid tolkningen av uppbördsförordningens bestämmelser om när avdragsskyldighet föreligger kan vinnas från andra rättsområden, där fråga är om arbetsgivare och arbetstagare, bör uppbördsförordningens bestämmelser om skatteavdrag för sin tillämplighet icke alltid vara beroende av den praxis, som utvecklats inom dessa andra rättsområden. Centrala uppbördsnämnden har, jämlikt sina befogenheter, även angivit att skatteavdrag skall göras i vissa fall, där tvekan kan råda huruvida ett arbetsgivare- och arbetstagareförhållande i annan mening än uppbördsförordningens är för handen men där det framstått som naturligt och lämpligt med avdragsskyldighet. Häremot kan icke riktas berättigade anmärkningar. Uppbördsbestämmelserna bör, för att syftet med källskattereformen skall uppnås, kunna, inom ramen för det allmänna stadgandet i 46 §, genom bindande förklaringar av centrala uppbördsnämnden anpassas efter de faktiskt föreliggande förhållandena. Det må tilläggas, att nämnden självfallet även äger medge, när speciella förhållanden påkallar detta, att skatteavdrag ej skall göras i fall då någon som helst tvekan icke råder om att enligt annan lagstiftning fråga är om arbetsgivare och arbetstagare.

För att undanröja tvekan om uppbördsbestämmelsernas innebörd och centrala uppbördsnämndens befogenheter i förevarande hänseende synes en viss omredigering av de i anvisningarna till 46 § gällande förordning lämnade föreskrifterna böra göras, innan dessa överföres till den nya förordningen.

De sakkunniga har föreslagit, att skatt, som inbetalas å annan tid än under uppbördstermin, skall vid beräkning av vanlig restitutionsränta anses erlagd under närmast följande uppbördstermin. Förslaget har motiverats med att uppgift saknas om den faktiska betalningsdagen och att därför någon tidsanknytning på annat sätt måste givas.

Riksräkenskapsverket har i anslutning härtill påpekat, att eftersom en skatteinbetalning antecknades å kreditkortet först efter den uppbördstermin, under vilken skatten förfallit till betalning, länsstyrelsen stundom ej heller i anslutning till närmast följande uppbördstermin finge tillgång till uppgift om inbetalningen, nämligen om denna termin i tiden låge före förfallotermi-
nen.

Riksräkenskapsverkets påpekande synes böra medföra, att det föreslagna stadgandet så utformas att, därest skatt betalats före uppbördstermin då skatten förfallit till betalning, avgörande för ränteberäkningen blir nämnda uppbördstermin.

De i 91 § 1 mom. gällande uppbördsförordning intagna bestämmelserna om efterkrav av skatt i vissa fall synes böra i vissa hänseenden ändras. Förutom av de sakkunniga förordad omredigering synes påkallat med ett tillägg av innebörd att om skattskyldig gottskrivits preliminär skatt med för högt belopp och till följd därav skatt felaktigt restituerats, skattskyldigs återbetalningsskyldighet skall göras gällande inom viss begränsad tid. Jag förordar vidare ett stadgande av innebörd att skattskyldig skall vara fri från sådan betalningsskyldighet, som avses i nyssnämnda paragraf, därest krav icke delgives honom inom fyra år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten rätteligen skolat debiteras eller felaktigt blivit gottskriven, samt beslut angående vederbörandes betalningsskyldighet är meddelat inom två år efter det kravet hos honom anställdes.

Bestämmelserna i 91 § 1 mom. uppbördsförordningen motsvaras av 92 § 1 mom. i de sakkunnigas förslag och av 70 § 1 mom. i det förslag, som jag förordar att riksdagen skall underställas. Det av de sakkunniga i 92 § 2 mom. av deras författningsförslag upptagna stadgandet, vilket i departementsförslaget återfinnes under 70 § 2 mom., bör kompletteras med en bestämmelse om befogenhet för länsstyrelse att fastställa återbetalningsskyldighet i fall då preliminär skatt gottskrivits skattskyldig med för högt belopp.

Till de sakkunniga har överlämnats en till Kungl. Maj:t inkommen, den 11 december 1946 dagtecknad skrivelse från *Svenska arbetsgivareföreningen*. I skrivelsen har föreningen hemställt om sådan ändring av uppbördsförordningen, att därav klart framginge, att den, som icke åtnöjdes med av länsstyrelse meddelat beslut, varigenom arbetsgivare förklarats ansvarig för arbetstagares skatt, medgåves rätt att däröver anföra besvär hos kammarrätten. Tillika borde föreskrivas, att talan över kammarrättens utslag i dylika ärenden skulle få fullföljas hos Kungl. Maj:t. I skrivelsen framhålles, att det enligt gällande bestämmelser ankomme på länsstyrelserna att såsom högsta instans avgöra, huruvida arbetstagarens skatt skulle uttagas hos arbetsgivaren. Ofta komme arbetsgivarens regressrätt mot arbetstagaren att visa sig vara värdelös, helst som kravet mot arbetsgivaren i regel torde bli framställt jämförelsevis lång tid efter det att skatteavdraget förmer-
nades ha bort ske. Länsstyrelsernas beslut komme i dylika fall i realiteten

att innebära åläggande för arbetsgivarna att i sista hand betala arbetstagar-nas skatter och dessa beslut torde icke sällan innebära betalningsålägganden till mycket betydande belopp. Vidare framhålls i skrivelsen, att beslutets ekonomiska verkningar för arbetsgivarna bleve desamma vare sig fråga vore om preliminär eller kvarstående skatt. I skrivelsen anfördes vidare:

Länsstyrelsens beslutanderätt i förevarande ärenden torde komma att ut-övas av landskamreraren eller vederbörande länsassessor. Dessa befattnings-havare skulle således var och en inom sitt län i sista instans meddela beslut om åläggande av ekonomiska prestationer i en omfattning, som hittills sak-nat motstycke inom den svenska förvaltningen, och detta i ärenden av ofta svårbedömd natur. Att detta icke ur rättssäkerhetssynpunkt vore tillfreds-ställande torde ligga i öppen dag.

Om ovanberörda lagtolkning skulle godkännas, torde detta föranleda, att arbetsgivarna i förekommande fall för vinnande av rättelse komme att an-lita det enda rättsmedel som under ovannämnda förutsättning synes stå till buds, nämligen att efter stämning till allmän domstol söka återvinning av belopp, som de anse sig orättmätigt hava av länsstyrelsen ålagts utgiva. Allenast genom anställande av dylika återvinningsprocesser skulle erforder-liga vägledande prejudikat å detta rättsområde stå att vinna. För arbets-givarna bleve emellertid anlitaandet av detta rättsmedel förenat med omgång och besvär, även om deras organisationer därvid komme att utöva en råd-givande verksamhet. Ur det allmännas synpunkt vore det ock ägnat att väcka betänkligheter att belasta de allmänna domstolarna med ett större eller mindre antal mål av denna art, vilka lämpligen synas böra falla under skat-tedomstolarnas domvärjo.

De sakkunniga har i anledning av arbetsgivareföreningens skrivelse erin-rat om 1944 års uppbördsberednings uttalande (SOU 1945: 27 s. 302), att rätt till besvär över länsstyrelsens beslut i bl. a. ärenden rörande verkstäl-lande av skatteavdrag icke syntes vara erforderlig med hänsyn till arten av ifrågavarande ärenden och till behovet att snabbt erhålla ett slutligt avgö-rande. Vidare har de sakkunniga framhållit, att under den tid, som tillända-lupit sedan arbetsgivareföreningens skrivelse ingavs till Kungl. Maj:t, utveck-lingen givit vid handen att de i skrivelsen uttalade farhågorna icke besan-nats. Några olägenheter av den art eller den omfattning, som befarats, hade icke kommit i dagen. Härtill kunde fogas, att den verksamhet, som centrala uppbördsnämnden bedrivit, varit ägnad att skapa likformighet och reda inom ifrågavarande förvaltningsområde. Genom sin befogenhet att meddela bindande förklaring beträffande frågor om verkställande av skatteavdrag hade nämnden kunnat verka i detta syfte. De sakkunniga kunde därför icke finna att behov föreläge av besvärsrätt över länsstyrelsens beslut.

Kammarrätten har i sitt över de sakkunnigas betänkande avgivna remiss-yttrande framhållit, att regeringsrätten genom utslag den 15 februari 1952 fastslagit, att klagan finge föras mot länsstyrelses beslut i fråga om arbets-givares ansvarighet för arbetstagares skatt. I motsats till vad de sakkun-niga förmenat föreläge således besvärsrätt enligt gällande bestämmelser. Med hänsyn till kravet på rättssäkerhet borde besvärsrätten enligt kammar-rättens bestämda mening bibehållas. Vid sådant förhållande syntes det kam-marrätten jämväl uppenbart, att föreskrift icke borde, såsom föreslagits,

införas därom, att centrala uppbördsnämnden skulle äga meddela bindande förklaring i frågor om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt.

För egen del får jag i denna fråga anföra följande.

Arbetsgivare är ansvarig för arbetstagares skatt dels om han utan skälig anledning underlåter att vederbörligen verkställa skatteavdrag, dels ock om han underlåter att i föreskriven ordning inbetala genom sådant avdrag innehållen skatt. Uppkommer fråga om ansvarighet för ej innehållen skatt skall först prövas, huruvida skatteavdrag skolat verkställas — härom äger centrala uppbördsnämnden meddela bindande förklaring — och, om så är förhållandet, huruvida arbetsgivaren »utan skälig anledning» underlåtit att göra avdraget. Anses även sistnämnda villkor uppfyllt, skall det skattebelopp, som bort innehållas, fastställas till sin storlek, varefter det kan uttagas hos arbetsgivaren. Erlägger arbetsgivaren nämnda skattebelopp, äger han söka det åter av arbetstagaren.

Såsom kammarrätten framhållit, har regeringsrätten i ett utslag den 15 februari 1952 förklarat att stadgandet i 108 § gällande uppbördsförordning, att klagan icke må föras över länsstyrelses beslut rörande verkställande av skatteavdrag, ej kan anses tillämpligt där fråga är om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt.

Med hänsyn till de mången gång stora skattebelopp ansvarighetsfrågan kan gälla ävensom, vid underlåtenhet att verkställa skatteavdrag, den risk arbetsgivaren löper att icke kunna av vederbörande arbetstagare återbekomma till statsverket utgiyna skattebelopp, torde någon begränsning av besvärsrätten icke böra införas för fall varom här är fråga. Till följd härav bör ej heller befogenhet tilldelas centrala uppbördsnämnden att meddela bindande förklaring beträffande frågor om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt. Jag förordar med andra ord att nu gällande bestämmelser bibehållas.

Enligt gällande bestämmelser får skatt icke uttagas senare än fem år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten enligt verkställd debitering skolat erläggas. Tvekan har uppkommit om innebörden av denna bestämmelse, när fråga är om skattskyldig i konkurs. Enligt min mening bör bestämmelsen tolkas så att det avgörande skall vara huruvida kronans framställning om den skattskyldiges försättande i konkurs gjorts, respektive — därest den skattskyldige på annans ansökan försatts i konkurs — kronans fordran bevakats i konkursen inom angiven tid av fem år. För att undanröja all tvekan härutinnan, synes bestämmelsen böra så omformuleras att åtgärder för uttagande av skatt icke må vidtagas senare än fem år efter utgången av det ifrågavarande uppbördsåret. Med åtgärder skall då i konkursfallet avses framställning om försättande i konkurs respektive bevakning i sådan.

Såsom övergångsbestämmelse torde böra gälla, att de nya reglerna i princip skall träda i kraft den 1 januari 1954. Emellertid bör äldre bestämmel-

ser rörande uppbörd av skatt gälla beträffande preliminär skatt avseende inkomståret 1953, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och i tidigare sammanhang omnämnda annuiteter samt tillkommande skatt, som skall inbetalas under uppbördsterminen i januari 1954. Detta innebär bl. a., att de nya bestämmelserna om skyldighet för arbetsgivare att vid återställande av arbetstagares debetsedel förse denna med intyg om innehållen skatt m. m. icke har avseende å debetsedlarna rörande preliminär skatt för år 1953.

Med sålunda utformade övergångsbestämmelser blir de nya bestämmelserna om uppbörd tillämpliga å kvarstående skatt, som debiteras under innevarande år men förfaller till betalning under år 1954. Detta innebär bl. a. att arbetsgivares inbetalning av nyssnämnda kvarstående skatt och av preliminär skatt för år 1954 skall verkställas enligt samma bestämmelser.

Öretal skall i princip icke debiteras efter den 1 januari 1954. Ett särskilt problem föreligger med hänsyn till debitering av tillkommande skatt; sådan skall debiteras efter samma grunder som gällt för debiteringen av motsvarande slutliga skatt, fastighetsskatt eller skogsvårdsavgifter. Har den slutliga skatten etc. debiterats med öretal, synes lämpligen kunna förfaras så att, sedan utskylderna enligt den höjda taxeringen blivit uträknade till belopp i kronor och ören, den tillkommande skatten framräknas genom att från sistnämnda belopp avdraga de tidigare i öretal uträknade utskylderna, varefter de i den tillkommande skatten ingående delbeloppen avrundas till helt krontal enligt de föreslagna nya reglerna.

Ytterligare må framhållas, att i 86 § och 100 § 1 mom. taxeringsförordningen de ändringarna synes böra vidtagas, att vad där säges om anteckning och införing i inkomstlängd av ortsavdrag utgår. Därigenom beredes möjlighet för Kungl. Maj:t att föreskriva gemensam inkomst- och debiteringslängd, varom förslag väckts av de sakkunniga. Detta förslag, som åsyftar att möjliggöra en förenklad arbetsrutin, måste ytterligare övervägas innan slutlig ställning kan tagas till detsamma. Skulle förslaget visa sig icke gå att genomföra, bör ankomma på Kungl. Maj:t att i administrativ ordning föreskriva anteckning av ortsavdrag i inkomstlängden.

Slutligen får jag framhålla, att åtskilliga ändringar, för vilka jag i det föregående icke lämnat någon närmare redogörelse, ansetts böra vidtagas i det av de sakkunniga framlagda förslaget till ny uppbördsförordning. Dessa ändringar är i huvudsak av teknisk eller redaktionell natur och framgår av de författningsförslag, som jag förordar att riksdagen underställes.

XXI. Departementschefens hemställan.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

- 1) *uppbördsförordning*;
- 2) *förordning angående ändrad lydelse av 6 och 7 §§ förordningen den 6 juni 1952 (nr 411) med bestämmelser om begränsning i vissa fall av preliminär skatt*;
- 3) *lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)*;
- 4) *förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt*;
- 5) *förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt*;
- 6) *förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 6 juni 1952 (nr 410) med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall*;
- 7) *lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 oktober 1951 (nr 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan*;
- 8) *förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 28 juni 1946 (nr 324) om skogsvårdsavgift*;
- 9) *förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379)*;
- 10) *lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet*;
- 11) *lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad*;
- 12) *lag angående ändring i lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm*;
- 13) *lag angående ändrad lydelse av 60 § lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse*;
- 14) *lag angående ändrad lydelse av 64 § lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm*;
- 15) *lag angående ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting*;
- 16) *förordning angående ändring i förordningen den 31 december 1945 (nr 903) om utdebitering av tingshusmedel*;
- 17) *förordning om ändrad lydelse av 7 § förordningen den 1 juni 1951 (nr 568) angående provisorisk skatteersättning i anledning av ortsavdragsreformen*;

18) *förordning om ändrad lydelse av 4 och 5 §§ förordningen den 17 december 1948 (nr 766) angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastisk indelning, m. m.;*

19) *förordning om ändrad lydelse av 3 och 4 §§ förordningen den 30 april 1943 (nr 218) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning;*

20) *lag om ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering;*

21) *förordning om ändrad lydelse av § 3 mom. 2 och § 6 förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete; samt*

22) *förordning om särskild sjömansskatt;*

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att, därest synnerliga skäl föreligga, efter framställning förordna om återbetalning, helt eller delvis, av avgift, som erlagts på grund av bestämmelserna i 62 § uppbördsförordningen den 31 december 1945, samt om befrielse, helt eller delvis, av restavgift, som påförts på grund av bestämmelserna i sistnämnda förordning.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Fjellander.

Innehållsförteckning.

<i>Propositionens huvudsakliga innehåll</i>	2
<i>Författningstext</i>	5
<i>I. Inledning</i>	69
<i>II. Skatter och avgifter, som debiteras och uppbäres vid den allmänna upp- börden</i>	72
Gällande bestämmelser m. m.	73
De sakkunniga	77
Promemorian angående möjligheten att åstadkomma ett i vissa hän- seenden förenklat taxerings- och debiteringsförfarande	80
Remissyttrandena	87
Departementschefen	91
<i>III. Olika slag av preliminär skatt och grunderna för användning av de olika skatteslagen, m. m.</i>	98
Gällande bestämmelser	98
Tidigare förslag	100
De sakkunniga	100
Remissyttrandena	107
Departementschefen	112
<i>IV. Beräkning av debiterad preliminär skatt, m. m.</i>	119
Gällande bestämmelser	119
De sakkunniga	121
Remissyttrandena	127
Departementschefen	131
<i>V. Debitering av olika slags skatt; utfärdande av debetsedlar av olika slag</i>	136
Gällande bestämmelser m. m.	136
Tidigare förslag m. m.	140
De sakkunniga	141
Remissyttrandena	159
Departementschefen	171
<i>VI. Debitering av skatt utan öretal</i>	182
Gällande bestämmelser m. m.	182
De sakkunniga	184
Remissyttrandena	187
Departementschefen	187
<i>VII. Jämkning av preliminär skatt</i>	187
Gällande bestämmelser m. m.	187
De sakkunniga	189
Remissyttrandena	196
Departementschefen	198

VIII. Skatteavdrag	200
Gällande bestämmelser m. m.	200
Tidigare förslag	201
1950 års proposition	203
De sakkunniga	203
Remissyttrandena	210
Departementschefen	248
IX. Arbetsgivares ansvarighet för arbetslagares skatt; kontroll av arbetsgivare	257
Gällande bestämmelser m. m.	257
De sakkunniga	259
Remissyttrandena	264
Departementschefen	273
X. Anstånd med inbetalning av skatt	276
Gällande bestämmelser m. m.	276
De sakkunniga	277
Remissyttrandena	281
Departementschefen	287
XI. Uppbörd och redovisning av skatt	290
Gällande bestämmelser	290
Tidigare förslag	293
1950 års proposition	294
De sakkunniga	295
Remissyttrandena	307
Departementschefen	318
XII. Indrivning av skatt	324
Gällande bestämmelser	325
Tidigare förslag m. m.	327
De sakkunniga	331
Remissyttrandena	339
Departementschefen	348
XIII. Restitution av skatt	353
Gällande bestämmelser	354
De sakkunniga	355
Remissyttrandena	357
Departementschefen	359
XIV. Straffbestämmelser m. m.	363
Gällande bestämmelser m. m.	363
De sakkunniga	364
Remissyttrandena	368
Departementspromemorian	373
Remissyttrandena	376
Departementschefen	386
XV. Skattebefrielse för dödsbo	388
Gällande bestämmelser	388
De sakkunniga	389
Remissyttrandena	390
Departementschefen	390

<i>XVI. Sekretessbestämmelser</i>	391
Gällande bestämmelser m. m.	391
De sakkunniga	395
Remissyttrandena	397
Departementschefen	399
<i>XVII. Arbetsgivares skyldighet att anmäla arbetsanställning</i>	400
Gällande bestämmelser m. m.	400
De sakkunniga	406
Remissyttrandena	407
Departementschefen	409
<i>XVIII. Uppbörd av skatt för sjömän, m. m.</i>	411
Sjömansskatteutredningens förslag	411
Remissyttrandena över sjömansskatteutredningens förslag	416
Promemorian angående sjömännens beskattning	427
Remissyttrandena över promemorian	444
Departementschefen	454
<i>XIX. Om utbetalning av kommunernas skattemedel</i>	462
Inledning	463
Promemorian	463
Remissyttrandena	465
Departementschefen	467
<i>XX. Särskilda frågor</i>	468
<i>XXI. Departementschefens hemställan</i>	475